DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

ÜÇ SİLAHŞÖRLER

LOUISE DE LA VALLIERE

4

ALEXANDRE DUMAS

Birimiz hepimiz,
hepimiz
birimiz için...

ALFA

TÜRKÇEDE İLK KEZ

ÜÇ SİLAHŞÖRLER 4

LOUISE DE LA VALLIERE

ALEXANDRE

DUMAS

Fransızcadan Çeviren
İSMAİL YERGÜZ

ALFA

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

LOUISE DE LA VALLIÈRE

ALEXANDRE DUMAS (24 Temmuz 1802-5 Aralık 1870)
Afrika Antiller kökenli bir general olan babasını küçük yaşta kaybetmesinden dolayı çok iyi bir eğitim alamamıştır. Collège de Villers Cottrêts'deki ilk öğreniminin ardından 1822 yılında, yaşadığı sefalet ve yoksulluktan kurtulmak için Paris'e gitmeye karar vermiştir. Orada bir süre noter katibi olarak çalışmıştır. Yazmaya tiyatro oyunlarıyla başlamış ve ilk oyunu olan *III. Henri ve Sarayı* büyük bir başarı sağlamıştır. *Monte Kristo Kontu, Üç Silahşörler, Yirmi Yıl Sonra, Demir Maskeli Adam, Kraliçe Margot ve Siyah Lale* gibi eserleriyle en çok okunan Fransız yazarlardan biri olmuş ve eserleri yüzden fazla dile çevrilmiştir. Babasının kökeni nedeniyle zaman zaman ayrımcılığa maruz kalmıştır. İki yüzüncü doğumgününde külleri Panthéon'a taşınmıştır. Kendi adını taşıyan ve yazar olan oğlu Alexandre Dumas (fils) karıştırılmaması için Alexandre Dumas, père olarak da anılır.

JEAN-ADOLPHE BEAUCÉ (2 Ağustos 1818-13 Temmuz 1875)
Fransız ressam ve illüstratör Beaucé çok sayıda savaş sahnesinin yanı sıra Alexandre Dumas'nın eserlerinden bazılarını resmetmiştir. 1843 yılından itibaren Fransız ordusunun Kuzey Afrika, Ortadoğu ve Meksika seferlerini takip etmiştir.

İSMAİL YERGUZ (1948)
İstanbul Üniversitesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirdi. Orta ve yüksek öğretim kurumlarında ders verdi. Türkiye'de çıkan belli başlı büyük ansiklopedilerde çevirmen, yazar, yönetici olarak çalıştı. Gazetelere ve dergilere çeviriler yaptı, yazılar yazdı. Fransız Kültür Bakanlığının davetlisi olarak iki ay süreyle Fransa'da, Belçika Kültür Bakanlığının davetlisi olarak da bir ay süreyle Belçika'da uluslararası düzeyde çeviri çalışmalarına katıldı. Fransa'da Türkiye Mevsimi programı çerçevesinde genç çevirmenlerin yönlendirilmesine katkıda bulunmak amacıyla Fransa'nın Arles kentinde çalışmalar yaptı. Bugüne kadar yaklaşık iki yüz kitap çevirmiş olan Yerguz çeviri çalışmalarını sürdürmektedir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Louise de la Vallière: Üç Silahşörler 4
© 2020 ALFA Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Kitabın Türkçe yayın hakları Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.'ne aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni M. Faruk Bayrak
Genel Müdür Vedat Bayrak
Yayın Yönetmeni Mustafa Küpüşoğlu
İllüstratör Jean-Adolphe Beaucé
Çeviren İsmail Yerguz
Kitap Editörü Helin Çakır
Kapak Tasarımı Füsun Turcan Elmasoğlu
Sayfa Tasarımı Tülay Malkoç

ISBN 978-625-449-033-0
ISBN 978-625-449-040-8 (ciltli)

1. Basım: Temmuz 2021

Baskı ve Cilt
Melisa Matbaacılık
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8 Bayrampaşa-İstanbul
Tel: 0(212) 674 97 23 Faks: 0(212) 674 97 29
Sertifika no: 45099

Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Alemdar Mahallesi Ticarethane Sokak No: 15 34110 Cağaloğlu-İstanbul
Tel: 0(212) 511 53 03 (pbx) Faks: 0(212) 519 33 00
www.alfakitap.com - info@alfakitap.com
Sertifika no: 43949

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

LOUISE DE LA VALLIÈRE

Alexandre Dumas

Fransızcadan Çeviren
İsmail Yerguz

ALFA

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İÇİNDEKİLER

1. Prens, Buckingham Dükünü Kıskanıyor, 11
2. For Ever, 22
3. Majesteleri XIV. Louis Matmazel De La Valliere'i Bragelonne Vikontu Gibi Bir Asilzade İçin Yeteri Kadar Zengin ve Güzel Bulmuyor, 29
4. Su İçinde Bir Yığın Kılıç Darbesi, 36
5. Su İçinde Bir Yığın Kılıç Darbesinin Devamı, 47
6. Baisemeaux De Montlezun, 56
7. Kralın Oyunu, 65
8. Mösyö Baisemeaux De Montlezun'un Küçük Hesapları, 76
9. Mösyö De Baisemaux'nun Yemeği, 89
10. İkinci Bertaudiere, 96
11. İki Kadın Arkadaş, 105
12. Madam De Belliere'in Gümüş Takımları, 114
13. Çeyiz, 120
14. Tanrı'nın Alanı, 129
15. Üçlü Aşk, 138
16. Mösyö De Lorraine'in Kıskançlığı, 143
17. Prens De Guiche'i Kıskanıyor, 152
18. Aracı, 161
19. Danışmanlar, 170
20. Fontainebleau, 183
21. Banyo, 188
22. Kelebek Avı, 192
23. Kelebek Avlarken Yakalanan Şey, 197
24. Mevsimler Balesi, 208
25. Fontainebleau Bahçesinin Nympha'ları, 215
26. Krallar Meşesinin Altında Konuşulanlar, 225
27. Kralın Endişesi, 235
28. Kralın Sırrı, 241
29. Gece Yürüyüşleri, 251
30. Prenses Konuşmayı Dinleyerek Her Şeyi Öğreniyor, 260
31. Aramis'in Mektubu, 267
32. Düzen Görevlisi, 277

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

33. Fontainebleau, Gecenin İkisi, 287
34. Labirent, 297
35. Malicorne'un Beau-Paon Otelini Terk Etmesi, 305
36. Beau-Paon Otelinde Gerçekte Olup Bitenler, 314
37. On Birinci Yıl Cizviti, 326
38. Devlet Sırrı, 332
39. Misyon, 346
40. Prens Gibi Mutlu, 355
41. Bir Orman Perisiyle Su Perisinin Hikâyesi, 372
42. Su Perisinin ve Orman Perisinin Hikâyesinin Sonu, 386
43. Kraliyet Psikolojisi, 395
44. Su Perisinin de Orman Perisinin de Kestiremedikleri, 404
45. Cizvitlerin Yeni Komutanı, 414
46. Fırtına, 424
47. Yağmur, 431
48. Tobie, 444
49. Prensesin Dört Şansı, 453
50. Piyango, 460
51. Malaga, 469
52. Mösyö De Baisemeaux'nun Mektubu, 483
53. Okuyucu, Porthos'un Gücünden Hiçbir Şey Kaybetmediğini Zevkle Görüyor, 487
54. Sıçan ve Peynir, 506
55. Planchet'nin Köyü, 513
56. Planchet'nin Evinden Görülenler, 519
57. D'artagnan Sayesinde Dost Olan Porthos, Trüchen ve Planchet Birbirlerinden Nasıl Ayrıldılar?, 524
58. Porthos'un Takdim Edilmesi, 528
59. Açıklamalar, 532
60. Prenses ve De Guiche, 540
61. Montalais ve Malicorne, 548
62. De Wardes Saraya Nasıl Kabul Edildi, 556
63. Düello, 567
64. Kralın Yemeği, 578
65. Yemekten Sonra, 583
66. D'artagnan Kralın Verdiği Görevi Nasıl Yerine Getirdi?, 587
67. Pusu, 594
68. Doktor, 599
69. D'artagnan'ın Yanıldığını ve Manicamp'ın Haklı Olduğunu Kabul Etmesi, 606
70. Yayda İki Kiriş Olması Niçin İyidir?, 611
71. Mösyö Malicorne, Fransa Krallığının Arşivcisi, 622
72. Gezinti, 627
73. Triumfemina, 635
74. İlk Kavga, 640
75. Umutsuzluk, 650
76. Kaçış, 655

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

77. Bu Sırada, Saat On Buçuktan On İkiye Kadar Louis Nasıl Vakit Geçirmişti?, 661
78. Elçiler, 668
79. Chaillot, 676
80. Prensesin Yanında, 685
81. Matmazel De La Valliere'in Mendili, 692
82. Bahçıvanlar, Merdivenler ve Nedimeler, 698
83. Marangozluk, Merdivenleri Delmeyle İlgili Bazı Ayrıntılar, 705
84. Meşalelerle Gezinti, 713
85. Görünme, 723
86. Portre, 731
87. Hampton Court, 738
88. Prensesin Habercisi, 750

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

LOUISE DE LA VALLIÈRE

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

XCI
PRENS, BUCKINGHAM DÜKÜNÜ KISKANIYOR

Kont de la Fère, Raoul ile Paris'e yol alırken Palais-Royal'de Molière'in tam bir komedi diyeceği türden bir sahne oynanıyordu.

Düğününden dört gün sonraydı. Prens alelacele yemeğini yedikten sonra dudaklarını bükerek ve kaşlarını çatarak bekleme odalarına geçti.

Yemek neşeli geçmemişti. Prenses yemeğini odasına getirtmişti.

Dolayısıyla prens yemeğini küçük bir toplulukla birlikte yemişti.

Yemekte Lorraine şövalyesi ile Manicamp vardı ve kırk beş dakikalık süre içinde tek kelime edilmemişti.

Prensle Lorraine şövalyesi kadar samimi olmayan Manicamp, prensin somurtkan yüzünü gözlerinden okumaya çalışıyordu.

Hiçbir şeyi anlama ihtiyacında olmayan Lorraine şövalyesi, her şeyi bildiği için yemeğini başkalarının kederinin kendisine verdiği büyük bir iştahla yiyordu ve hem prensin öfkesinden hem de Manicamp'ın sıkıntısından keyif alıyordu.

Bir taraftan yerken, sofradan kalkma arzusuyla yanıp tutuşan sabırsız prensi masada tutmaktan büyük zevk duyuyordu.

Prens bazen Lorraine şövalyesinin kendisine bıraktığı ve şövalyeyi her türlü teşrifattan uzak tutan otoriteden pişmanlık duyuyordu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

O anlardan birini yaşayan prens, şövalyeden neredeyse onu sevdiği kadar korkuyordu ve ona içten içe öfke duymakla yetiniyordu.

Zaman zaman gözlerini gökyüzüne kaldırıyordu, sonra şövalyenin saldırdığı börek dilimlerine çeviriyordu, nihayet patlamaya cesaret edemediğinden arlekenin[1] bile kıskanacağı bir pandomime başlıyordu.

Prens sonunda kendini tutamadı ve sofraya meyve geldiğinde daha önce söylediğimiz gibi öfkeyle kalkarak şövalyeyi yemeğiyle baş başa bıraktı.

Prensin kalktığını gören Manicamp da peçetesi elinde aniden kalktı.

Prens bekleme odasına doğru yürümekten çok koştu ve orada bir teşrifatçı görünce alçak sesle bir emir verdi ona.

Sonra yolu kısalttı, yemek odasından geçmemek için kendi odalarından geçti. Genellikle küçük şapelinde dua eden ana kraliçenin yanına gitmek istiyordu.

Sabah saat on gibiydi.

Prens yanına girdiğinde Avusturyalı Anne bir şeyler yazıyordu.

Ana kraliçe bu oğlunu çok seviyordu. Yüzü güzeldi ve yumuşak karakterliydi.

Gerçekten de prens daha yumuşaktı ve deyim yerindeyse kraldan daha efemineydi.

Annesini, kadınlarda görülen ve kadınların hoşuna giden aşırı duyarlığıyla etkilemişti; bir kız çocuğu olmasını çok istemiş olan Avusturyalı Anne bu oğlunda neredeyse on iki yaşındaki bir çocuğun dikkat, titizlik, incelik ve kibarlığını buluyordu.

Böylece prens, annesindeyken bütün vaktini onun güzel kollarını hayranlıkla seyrederek, uzmanlık alanına giren börek ve esans tarifleri vererek geçiriyordu, sonra annesinin ellerini ve gözlerini sevimli bir çocuk gibi öpüyordu. Cebinde her zaman bulundurduğu şekerlemelerden veriyordu ona ve giyim kuşam konusunda yeni tavsiyelerde bulunuyordu.

---

[1] *Commedia dell'arte*'de genellikle bir beyefendinin umursamaz ve kıvrak zekalı yardımcısı ya da evin hizmetçisinin kaprisli sevgilisi olarak resmedilen bir karakter.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Avusturyalı Anne kralı seviyordu, daha ziyade büyük oğlunun krallığını: XIV. Louis onun için ilahi meşruiyetti. Kral için bir ana kraliçeydi o, Philippe içinse sadece anne bir anne.

Ve Philippe bütün sığınaklar içinde en tatlı ve en güvenilir olanın ana kucağı olduğunu biliyordu.

Çocukluğunda abisiyle tartıştıklarında oraya sığınırdı; vatan hainliği sayılabilecek şekilde abisine vurduğunda ve paylaşıla-

"Avusturyalı Anne."

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

mayan yatakları için gecelikleriyle oda hizmetçisi La Porte'nin yargıçlığında[1] tekme tokat dalaştıklarında muzaffer ama bundan korkan Philippe, annesine koşarak kendisine destek olmasını ya da en azından XIV. Louis'nin zorlukla bahşettiği af kararı için bir güvence sağlamasını isterdi.

Anne bu barışçıl müdahalelerle çocuklarını bütün tartışmalarında uzlaştırmayı ve aynı vesileyle onların bütün sırlarını paylaşmayı başarmıştı.

Kral, annesinin özellikle kardeşine karşı bu dikkat ve ilgisini biraz kıskanıyordu ve Avusturyalı Anne'e karşı dikkatli ve temkinli davranmak zorunda hissediyordu kendini. Zaten ona karşı karakterinde olmayan itaat ve hoş tutma gibi duygu ve düşünceler içinde değildi.

Avusturyalı Anne genç kraliçeye karşı da özellikle böyle bir tutum benimsemişti ve davranışlarında da bunu yansıtıyordu.

Kralla evliliğinde neredeyse despot biri gibi davranmıştı ve küçük oğlunun evliliğini de aynı mutlakiyetçilikle yönetmek için bütün önlemleri alıyordu.

Avusturyalı Anne yanına kaybetmiş bir ifade, solgun yanaklar ve kızarmış gözlerle biri geldiğinde neredeyse gurur duyuyordu, çünkü daha zayıf ya da daha itaatkâr olana yardım etmesi gerektiğini anlıyordu.

Sözgelimi, prens kırmızı gözler ve solgun yanaklarla değil, ancak endişeli, kızgın ve öfkeli bir halde küçük şapeline girdiğinde kraliçe bunları yazıyordu.

Prens, annesinin elini öperken dalgındı ve izin istemeden oturdu.

Avusturyalı Anne'in sarayındaki teşrifat kurallarında adabımuaşeret konusunda unutkanlık, saygı kurallarına canı gönülden uyan biri olan Philippe açısından özellikle bir şaşkınlık belirtisiydi.

Ama bütün bu ilkelere çok açık seçik biçimde uymuyorsa önemli bir nedeni olmalıydı.

---

[1] Bir olayın La Porte tarafından saptırılarak ya da değersizleştirilerek anlatılması (*Memoires*, s. 428).

PDF Arsivi - https://rantey.org

"Neyiniz var Philippe?" diye sordu Avusturyalı Anne, oğluna dönerek.

"Ah hanımefendi, neyim yok ki," diye mırıldandı prens ağlamaklı bir halde.

"Gerçekten çok meşgul gözüküyorsunuz," dedi kraliçe kalemini kutusuna koyarken.

Philippe kaşlarını çattı ama hiç cevap vermedi.

"Kafanızı dolduran şeyler içinde," dedi Avusturyalı Anne, "sizi hepsinden daha çok meşgul eden bir şey var galiba."

"Evet hanımefendi, gerçekten bir şey kafamı hepsinden çok kurcalıyor."

"Dinliyorum sizi."

Philippe ağzını açtı ve içinde birikmiş, şikâyetçi olduğu her şeyi dökmek istedi. İçindekiler dışarı çıkmak için bir yol bulmaya çalışıyordu sanki.

Ama birdenbire sustu ve kalbindeki her şey bir iç geçirmeyle özetlendi.

"Haydi Philippe, haydi, kararlılık gösterin," dedi ana kraliçe. "Yakındığınız bir şey var, size sıkıntı veren biri var değil mi?"

"Kesinlikle böyle bir şey söylemiyorum hanımefendi."

"Siz kimden söz etmek istiyorsunuz? Haydi, haydi, anlatın."

"Doğrusunu isterseniz hanımefendi söyleyeceklerimin aramızda kalması gerekir."

"Aman Tanrım!"

"Kesinlikle çünkü yani nihayetinde bir kadın söz konusu."

"Ha siz prensesten mi söz etmek istiyorsunuz?" diye sordu ana kraliçe büyük bir merakla.

"Prenses?"

"Karınız canım işte!"

"Evet, evet, anlıyorum."

"Evet oğlum, siz prensesten söz etmek istiyorsanız, sıkılmayın. Ben sizin annenizim ve prenses benim için yabancı biri sadece. Ama gelinim olduğundan hiç kuşkunuz olmasın ki büyük bir ilgiyle dinleyeceğim anlattıklarınızı. Sadece sizin için olsa bile."

"Şimdi ben size soruyorum hanımefendi," dedi Philippe, "bir şey fark edip etmediğinizi söyleyin bana."

Ücretsiz Kitap Evi - https://rantey.org

"Bir şey, Philippe. Müthiş belirsiz kelimeler bunlar. Bir şey, nasıl bir şey bu?"

"Yani prenses güzel bir kadın."

"Tabii ki."

"Ama bir güzellik değil söz konusu olan."

"Hayır ama büyürken daha da güzelleşebilir. Birkaç yıl içinde yüzünde meydana gelen değişiklikleri gördünüz siz. Gitgide daha da gelişecek tabii, henüz on altı yaşında. On beş yaşındayken ben de çok zayıftım ama prenses bu haliyle de çok güzel."

"Yani fark edilmiş olması gerekir."

"Kesinlikle, sıradan bir kadın bile fark ediliyorsa bir prensesin haydi haydi fark edilmesi gerekir."

"İyi yetiştirilmiştir, değil mi hanımefendi?"

"Annesi madam Henrietta biraz soğuk, biraz iddialı ama çok iyi niyetli bir kadındır. Genç prensesin eğitimi ihmal edilmiş olabilir ama ilkelere gelince doğru olduklarını sanıyorum, en azından Fransa'daki hayatı konusunda böyle düşünüyorum ben; İngiltere'ye döndükten sonra neler olduğunu bilemem."

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Tanrım! Demek istiyorum ki mutluluk biraz hafif olan bazı başları döndürür."

"Evet hanımefendi söylediğiniz gibi gerçekten de prensesin başı biraz hafif."

"Abartmamak gerekir Philippe: Esprili biri, biraz cilveli ama o yaştaki bir kız için son derece doğaldır bu; oğlum, nitelikli insanlarda bu kusur sarayda bir üstünlüğe dönüşür. Biraz cilveli bir prenses parlak bir saray çevresi oluşturur; bir gülümsemesi her yere şatafat, espri, cesaret getirir; soylular, karısı güzel olan bir prens için daha iyi dövüşür."

"Teşekkürler hanımefendi," dedi Philippe acı acı gülümseyerek. "Aslında çok tehlikeli bir tablo çiziyorsunuz anne."

"Nasıl yani?" diye sordu ana kraliçe yapmacık bir saflıkla.

"Biliyorsunuz hanımefendi," dedi Philippe neredeyse ağlamaklı bir halde, "benim evlenmek isteyip istemediğini biliyorsunuz."

"Ah! Şimdi de siz beni korkutuyorsunuz. Sizin prensesten ciddi ciddi yakındığınız bir şey mi var?"

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

"Ciddi diye bir kelime kullanmadım kesinlikle."

"O zaman yüzünüzde böyle ters bir ifade olmasın. Eğer birlikteyken böyle yapıyorsanız dikkat edin, çok mutsuz bir koca gibi görürler sizi."

"Aslında," diye karşılık verdi Philippe, "çok mutlu bir koca değilim ve bunun bilinmesi beni rahatsız etmiyor."

"Philippe! Philippe!"

"Hanımefendi, şunu size açıkça söyleyeyim ki ben hayatı bana anlatıldığı gibi anlamadım hiçbir zaman."

"Açıklayın."

"Karım bana ait değil aslında, sürekli kaçıyor benden. Sabahleyin ziyaretler, mektuplar, süslenmeler; akşam balolar, konserler."

"Kıskanıyorsunuz siz onu Philippe!"

"Ben! Tanrı korusun! Kıskanç koca rolünü başkaları oynasın ama sıkıntılıyım."

"Philippe bütün bunlar, karınıza getirdiğiniz eleştiriler masumane şeyler, söyleyecek daha önemli şeyleriniz yoksa..."

"Dinleyin beni, bir kadın suçlu olmadan da endişelendirebilir; kadınların öyle ilişkileri, öyle tercihleri vardır ki hiç kıskanç olmayan erkeklerin bile tepesini attırır."

"Hah! Nihayet geldik meseleye, kesinlikle çok da zor oldu. İlişkiler, tercihler –iyi– bir saattir çekişiyoruz, nihayet esas meseleye geldiniz."

"Öyle."

"Bu daha ciddi bir konu. Peki prensesin size karşı bu tür yanlışlıkları oluyor mu?"

"Kesinlikle."

"Nasıl yani! Karınız dört günlük bir evlilikten sonra bir başkasını mı tercih edecek, bir başkasıyla mı düşüp kalkacak? Dikkat edin Philippe, abartıyorsunuz bu yanlışlıkları; insan kanıtlamak isteye isteye hiçbir şeyi kanıtlamaz."

Annesinin bu ciddiyeti karşısında dehşete düşen prens cevap vermek istedi, anlaşılmaz bir şeyler kekelemekten öteye gidemedi.

"İşte geri adım attınız," dedi Avusturyalı Anne, "hoşuma gitti bu, yanlışlıklarınızı kabul ediyorsunuz."

Ücretsiz PDF kitaplar için https://rantey.org

"Hayır!" diye bağırdı Philippe. "Geri adım atmıyorum ve kanıtlayacağım bunu size. Ben tercihler dedim değil mi? Görüşme dedim değil mi? Dinleyin o zaman."

Avusturyalı Anne bir vaftiz anası gibi büyük bir keyifle dinlemeye hazırlandı. Kraliçe de olsa en iyi kadın, en iyi anne bile aile kavgalarına müdahil olmaktan zevk duyardı.

"O zaman," diye devam etti Philippe, "sadece bir şey söyleyin bana."

"Neymiş o?"

"Karım niçin İngiliz nedimleri ve nedimeleri ayırmadı yanından? Cevap verin."

Philippe annesine bakarken kollarını kavuşturdu. Bu sitemine verilecek hiçbir cevap gelmeyeceğine inanmış gibiydi.

"Ama," diye devam etti Avusturyalı Anne, "çok basit bu, çünkü İngilizler onun yurttaşları, çünkü Fransa'da ona refakat etmek için çok para harcadılar; ayrıca hiçbir sadakatsizlik yapmayan, hiçbir fedakârlıktan kaçınmayan soylu insanları birdenbire göndermek pek şık olmaz, siyaseten de uygun olmazdı."

"İyi, güzel; anne, gerçekten fedakârlık bu; rezalet bir ülkeden, başka bir yerde dört ekü yerine bir eküyle birçok şeyin yapılabileceği bir yere gelmek fedakârlık gerçekten! Bir insanın âşık olduğu bir kadınla birlikte yüz fersah yol gitmesi gerçekten sadakat, değil mi?"

"Âşık, Philippe! Ağzınızdan çıkanı kulağınız duyuyor mu sizin?"

"Tabii."

"Kimmiş prensese âşık olan peki?"

"Yakışıklı Buckingham dükü. Onu da mı savunacaksınız anne?"

Avusturyalı Anne hem kızardı hem gülümsedi. Buckingham dükü kelimesi hem tatlı hem hüzünlü şeyler hatırlattı ona.

"Buckingham dükü mü?" diye mırıldandı.

"Evet, büyükbabam IV. Henri'nin dediği gibi sadece yakışıklı olduğu için seçilen biri."

"Buckingham'lar soylu ve yiğit insanlardır," dedi Avusturyalı Anne kararlı bir ses tonuyla.

"İyi o zaman, annem bana karşı karımın âşığını savunuyor!" diye bağırdı Philippe. Sabrı o kadar taşmıştı ki ağladı o kırılgan insan.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Oğlum! Oğlum!" diye haykırdı Avusturyalı Anne. "Size yakışmıyor bu sözler. Karınızın âşığı falan yok, olsaydı bile mösyö de Buckingham olmazdı bu kişi; tekrar ediyorum, bu soyun insanları soylu ve ağırbaşlıdır, konukseverlik kutsaldır onlar için."

"Peki hanımefendi!" diye haykırdı Philippe. "Mösyö de Buckingham bir İngiliz ve İngilizler Fransız ilkelerine gereken saygıyı gösteriyorlar mı?"

Avusturyalı Anne şapkasının altında yine kızardı ve kalemini mahfazasından alma bahanesiyle arkasını döndü ama aslında amacı kızarmış yüzünü oğlundan gizlemekti.

"Aslında Philippe," dedi, "kafamı karıştıracak kelimeleri bulup çıkarıyorsunuz ve öfkeniz kör etmiş sizi, beni de korkutuyor; biraz düşünceli olun lütfen."

"Benim düşünmeye ihtiyacım yok hanımefendi, her şeyi görüyorum."

"Ne görüyorsunuz?"

"Mösyö de Buckingham'ın karımın yanından hiç ayrılmadığını görüyorum. Ona hediyeler verme cesaretini gösteriyor, karım bunları kabul etme cesaretini gösteriyor. Dün küçük menekşe keselerinden söz ediyordu, bildiğiniz gibi bizim Fransız parfümcüler; hanımefendi, siz ki defalarca isteyip alamamışsınızdır; evet, bizim Fransız parfümcüler bu kokuyu asla bulamamışlardır. Dükte de bir menekşe kesesi vardı. Dolayısıyla karımın kesesini de o vermiş."

"Aslında beyefendi," dedi Avusturyalı Anne, "siz iğne uçlarıyla piramitler inşa ediyorsunuz. Soruyorum size, bir hemşerinin hemşerisine yeni bir koku tarifi vermesinde ne gibi bir kötülük olabilir? Bu tuhaf düşünceler, yemin ederim, babanızı hatırlatıyor bana ve acı duyuyorum bundan; haksızlıklarıyla beni her zaman incitmiştir."

"Mösyö de Buckingham'ın babası hiç kuşkusuz oğlundan daha temkinli, daha saygılıymış," dedi Philippe şaşkın bir halde ve annesini kırdığını fark etmeden.

Kraliçe sarardı ve kasılan elini göğsüne bastırdı ama sonra yavaş yavaş kendine geldi:

"Peki, siz buraya belli bir amaçla mı geldiniz?"

Dünyaz belli kitap sitesi - http://kitap.dunyaz.org

"Gayet tabii."

"Konuşun o zaman."

"Hanımefendi ben buraya kararlı bir şekilde yakınmak amacıyla geldim ve size şunu söyleyeyim ki mösyö de Buckingham'a hiçbir şekilde müsamaha göstermeyeceğim."

"Hiç müsamaha göstermeyecek misiniz?"

"Hayır."

"Ne yapacaksınız?"

"Krala şikâyet edeceğim."

"Kralın size ne demesini bekliyorsunuz?"

"Öyle olursa," dedi prens, yüz hatlarının alışılmış yumuşaklığıyla tuhaf bir tezat oluşturan acımasız bir kararlılıkla, "o zaman adaleti ben sağlayacağım."

"Adaleti kendim sağlayacağım ne demek?" diye sordu Avusturyalı Annebiraz ürkerek.

"Mösyö de Buckingham'ın prensesin yakasını bırakmasını istiyorum, mösyö de Buckingham'ın Fransa'yı terk etmesini istiyorum ve irademi göstereceğim ona."

"Hiçbir şey göstermeyeceksiniz Philippe," dedi kraliçe, "böyle yaparsanız, konukseverliğe bu kadar ters davranırsanız, kral gibi sert davranırım size."

"Beni tehdit ediyorsunuz anne!" diye haykırdı gözyaşı döken Philippe. "Şikâyet ettiğim zaman tehdit ediyorsunuz!"

"Hayır sizi tehdit etmiyorum, çılgınlığınıza engel olmak istiyorum. Size şunu söylüyorum: Mösyö de Buckingham ya da herhangi bir İngilize karşı sert bir önlem almak, hatta medeni olmayan bir tavır ve tutum içinde olmak Fransa ve İngiltere'yi sonuçları çok acı verebilecek düşmanlıklara sürüklemektir. Olacak şey mi! Fransa kralının kardeşi, siyasal bir gereklilik dolayısıyla gerçek bile olsa bir hakareti gizleyemeyecek, öyle mi?"

Philippe bir şey söylemek istedi.

"Kaldı ki," diye devam etti kraliçe, "hakaret gerçek olamaz, mümkün de olamaz ve burada sadece basit bir kıskançlık söz konusu."

"Hanımefendi ben bildiğimi biliyorum."

"Ben de diyorum ki bilmiyorsun, bilir, sabırlı olun."

Yüksek Lisans Tezi Kapsamında Hazırlanmıştır, Satılamaz

"Hiç sabırlı değilim hanımefendi."

Kraliçe aceleyle ve ilgisiz bir tavırla ayağa kalktı.

"Kararlarınızı söyleyin o zaman," dedi.

"Kararım falan yok hanımefendi, arzularımı söylüyorum ben. Mösyö de Buckingham evimden kendi kararıyla çıkmazsa ben yasaklayacağım gelmesini."

"Bu meseleyi krala danışmamız gerekiyor," dedi Avusturyalı Anne üzüntüden sesi tityerek.

"Ama hanımefendi," diye haykırdı Philippe iki elini ovuşturarak, "kraliçem değil annem olun, çünkü ben size oğlunuz olarak hitap ediyorum, mösyö de Buckingham ile benim aramdaki dört dakikalık bir görüşme bu topu topu."

"Benim size yasakladığım da zaten bu görüşme beyefendi," dedi kraliçe otoritesini tekrar göstererek, "sizin seviyenize uygun değil bu."

"Peki, tamam, ortaya çıkmayacağım ama kararlarımı hanımefendiye bildireceğim."

"Ya!" dedi Avusturyalı Anne anıların verdiği hüzünle. "Bir kadına asla zorbalık yapmayın oğlum, hiçbir zaman yüksek sesle konuşmayın ve tartışılmaz emirler vermeyin karınıza. Yenilen kadın her zaman ikna olmuş kadın değildir."

"Ne yapmak gerekiyor peki? Çevreme danışacağım."

"Evet ikiyüzlü danışmanlarınız, Lorraine şövalyeniz, de Wardes'ınız... Siz bu işi bana bırakın. Philippe, siz Buckingham dükünün uzaklaşmasını istiyorsunuz, değil mi?"

"Bir an önce hanımefendi."

"O zaman gönderin bana dükü. Siz gülümseyin ona oğlum, karınıza hiçbir şey belli etmeyin; krala da, hiç kimseye. Siz sadece benim öğütlerimi dinleyin. Heyhat! Danışmanların bozduğu bir evliliğin ne olduğunu bilirim ben."

"Söylediklerinizi yapacağım anne."

"Memnun olacaksınız Philippe. Dükü bulun bana."

"Hiç zor değil bu."

"Nerede olabilir sizce?"

"Tabii ki prensesin kapısında, kalkmasını bekliyor: Hiç şüphe yok buna."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"O zaman," dedi Avusturyalı Anne sükûnetle. "Düke bana gelmesini rica ettiğimi söyleyin."

Philippe annesinin elini öptü ve mösyö de Buckingham'ı bulmaya gitti.

XCII
FOR EVER

Milord Buckingham, Orléans dükünün hareketinden yarım saat sonra ana kraliçenin daveti üzerine yanına gitti.

Teşrifatçı geldiğini duyurunca, dirseklerini masasına dayamış olan kraliçe kalktı ve dükün kendisine zarafet ve saygıyla verdiği selamına gülümseyerek karşılık verdi.

Avusturyalı Anne hâlâ güzeldi. Bu ileri yaşında bile kül rengi uzun saçları, güzel elleri, kırmızı dudakları gören herkesin hayranlığını çekiyordu.

O sırada kendisini bütünüyle titreten hatıralara vermişti, gençlik günlerindeki kadar. Sarayının genç ve tutkulu baba Buckingham'ı ağırlamak üzere açıldığı sıradaki kadar güzeldi. Kraliçe için yaşamış olan bu talihsiz adam, onun adını söyleyerek ölmüştü.

Dolayısıyla Avusturyalı Anne, Buckingham'a sevgi ve şefkatle baktı. Bu bakışlarda hem bir anne sevgisi hem de bir sevgilinin cilveleri kadar tatlı bir şeyler okunuyordu.

"Majesteleri benimle konuşmayı mı istediler?" dedi Buckingham.

"Evet," diye İngilizce karşılık verdi kraliçe. "Lütfen oturun."

Avusturyalı Anne'in genç adama karşı bu iltifatı dükün Fransa'ya gelişinden beri duymaktan mahrum olduğu, anadilinin okşaması ruhunu derinden sarstı.

Kraliçenin kendisine bir şey sormak istediğini hemen anladı.

Kraliçe hissettiği, aşılması mümkün olmayan baskıdan sonra tekrar güler yüzlü haline döndü.

"Beyefendi," dedi Fransızca konuşarak, "Fransa'yı nasıl buldunuz?"

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Güzel bir ülke madam," diye karşılık verdi dük.

"Daha önce görmüş müydünüz?"

"Evet, bir kere madam."

"Ama her iyi İngiliz gibi İngiltere'yi tercih edersiniz değil mi?"

"Bir Fransızın vatanından çok kendi vatanımı severim," diye karşılık verdi dük, "ama majesteleri bana Londra'da mı Paris'te mi yaşamak istediğimi sorsa Paris derim."

Avusturyalı Anne bu sözlerin nasıl sıcak bir tonda söylendiğini fark etti.

"Bana söylediklerine göre milord, çok güzel şeyleriniz varmış sizin; gösterişli ve eski bir sarayda oturuyormuşsunuz, öyle mi?"

"Babamın sarayı," diye karşılık verdi Buckingham gözlerini yere çevirerek.

"Bunlar orada değerli avantajlar ve anılar," diye karşılık verdi kraliçe, elinde olmadan unutulması kolay olmayan anılara değinerek.

"Gerçekten," dedi dük bu girişin melankolik etkisini hissederek, "duygusal insanlar şimdinin değil, geçmişin ya da geleceğin rüyasını görürler."

"Doğru," dedi kraliçe alçak sesle ve devam etti: "Dolayısıyla milord, duygusal biri olan siz, yakında Fransa'yı terk edeceksiniz; zenginliklerinize kapanıp kutsal eşyalarınızın arasında yaşamak üzere."

Buckingham kafasını kaldırdı.

"Sanmıyorum madam," dedi.

"Nasıl yani?"

"Tam tersine, İngiltere'yi terk edip Fransa'da yaşamayı düşünüyorum."

Şaşkınlık geçirme sırası Avusturyalı Anne'e gelmişti.

"Yeni kral nezdinde bir saygınlığınız yok mu yani?"

"Tam tersine madam, majesteleri sınırsız iyiliğiyle onurlandırıyor beni."

"Servetiniz azalmış olmasın," dedi kraliçe, "büyük bir servetiniz olduğu söyleniyordu."

"Hiç bu kadar büyümemişti servetim madam."

"O zaman gizli bir nedeni var."

Gratis bir Dedektif Arşivi - https://rantey.org

"Hayır madam," dedi telaşla Buckingham, "benim kararımda kesinlikle gizli bir neden yok. Fransa'da yaşamayı seviyorum, zevkli ve kibar bir saray çevresini seviyorum; benim ülkemde olmayan, Fransa'da olan biraz mantıklı ve bilinçli eğlenceleri seviyorum."

Avusturyalı Anne'in yüzünde kurnazca bir gülümseme belirdi.

"Mantıklı ve bilinçli eğlenceler!" dedi. "İyi düşündünüz mü bu mantıklı ve bilinçli şeyi?"

Dük kekeledi.

"Sizin konumuzdaki birini engelleyecek kadar mantıklı ve bilinçli eğlence olmaz," diye devam etti kraliçe.

"Madam," diye araya girdi dük, "bana öyle geliyor ki majesteleri bu nokta üstünde çok fazla duruyor."

"Öyle mi diyorsunuz dük? Majestelerinin hoşuna gitse de gitmese de şunu söyleyeyim ki İngiltere'nin güzelliklerini Fransa'da yaşamın çekiciliğine karşı övüyorlar ve ikinci kez oluyor bu."

Avusturyalı Anne genç adama yaklaştı ve güzel elini temasla birlikte titreyen omzuna koydu:

"Beyefendi," dedi, "inanın bana, insanın doğduğu ülkede yaşamasından daha güzel bir şey yoktur. Ben çok sık İspanya'yı aramışımdır. Bir kadın için çok uzun olduğu söylenebilecek bir süre yaşadım milord ve size şunu itiraf edeyim ki İspanya'yı özlemeden geçirdiğim bir yıl hiç olmadı."

"Bir yıl bile! Madam," dedi dük soğuk bir tavırla, "üstelik, şimdi olduğunuz gibi güzellik kraliçesi olmadığınız bir yıl, değil mi?"

"Aaa! Bu tür övgüler istemiyorum dük; anneniz yaşındayım ben!"

Bu son kelimeleri Buckingham'ın yüreğine işleyen bir tatlılıkla söyledi.

"Evet," dedi, "anneniz yaşında ve bu nedenle size iyi öğütler veriyorum."

"Londra'ya dönme öğüdü mü?" diye haykırdı.

"Evet milord."

Dük korkarak ellerini kavuşturdu; kendi anılarının getirdiği şefkatle daha sevecen duygulara meyleden kadını bu hareketin etkilememesi düşünülemezdi.cılığıyla güzel duygulara meyilli bu kadını etkilememesi düşünülemezdi.

Ücretsiz Pdf Kitap Arşivi - https://rantey.org

"Gerekli bu," diye ekledi kraliçe.

"Nasıl!" diye haykırdı yine dük. "Bana ciddi ciddi gitmem *gerektiği,* sürgüne gitmem gerektiği, ortalıktan kaybolmam gerektiği söyleniyor!"

"Sürgüne gitmeniz gerektiği dediniz. Ah milord, vatanınız Fransa sanki sizin."

"Madam seven insanların ülkesi sevdiklerinin ülkesidir."

"Tek bir kelime daha etmeyin milord," dedi kraliçe, "kiminle konuştuğunuzu unutuyorsunuz."

Buckingham diz çöktü.

"Madam, siz ki zekâ, iyilik ve merhamet kaynağısınız; siz sadece sıfatınızla değil, melek gibi tabiatınızın getirdiği nitelikle bu krallıktaki, bu dünyadaki en önde gelen şahsiyetisiniz. Hiçbir şey söylemedim madam. Bana bu derece acımasız bir cevap verebileceğiniz bir şey söyledim mi size madam? Kimi ele verdim madam?"

"Kendinizi ele verdiniz," dedi kraliçe alçak sesle.

"Hiçbir şey söylemedim! Hiçbir şey bilmiyorum!"

"Bir kadının karşısında konuştuğunuzu, düşündüğünüzü unutuyorsunuz, ayrıca..."

"Ayrıca," diye araya girdi dük telaşla, "beni dinlediğinizi kimse bilmiyor."

"Aksine biliniyor dük, gençliğin kusurları ve nitelikleri var sizde."

"Beni ele verdiler! Beni ifşa ettiler!"

"Kim?"

"Havre'da o müthiş uyanıklıklarıyla yüreğimi kolayca okuyanlar."

"Kimden söz ettiğinizi bilmiyorum."

"Mösyö de Bragelonne sözgelimi."

"Bu adı tanıyorum ama bu adı taşıyan kişiyi tanımıyorum. Hayır, mösyö de Bragelonne hiçbir şey söylemedi."

"Kim o zaman? Ah madam, kendimde kesinlikle görmek istemediğim şeyi görme cüretini gösterecek biri olsaydı keşke."

"Ne yapardınız o zaman dük?"

"Bazı sırlar vardır ki onları bulanları öldürür."

Dosyalar 365 Klan Arşivi - tapsoldur.org

"Sizin sırrınızı, sizin çıldırdığınızı öğrenen kişi henüz öldürülmedi; dahası, öldüremeyeceksiniz onu; bu kişi her türlü hakka sahip, bir koca, kıskanç, Fransa'nın ikinci soylu kişisi, oğlum Orléans dükü."

Dük sarardı.

"Ne kadar zalimsiniz madam!" dedi.

"Epey yol aldık Buckingham," dedi Avusturyalı Anne kederli bir tavırla, "uçlardan geçerek ve bulutlarla mücadele ederek. Kendinizle barışık bir halde yaşamak o kadar kolayken."

"Savaşırsak madam, savaş alanında ölürüz," diye karşılık verdi genç adam usulca ve kendini iyice koyuvermiş bir halde.

Anne yanına koştu ve elini tuttu.

"Villiers," dedi İngilizce ve kimsenin direnemeyeceği ateşli bir tavırla, "ne istiyorsunuz? Bir anneden oğlunu feda etmesini, bir kraliçeden hanedanın onuruyla oynanmasına razı olmasını mı? Çocuksunuz siz, aklınızdan geçirmeyin bunları! Nasıl olabilir! Bir damla gözyaşı dökmemeniz için bu iki günahı işlemem gerekiyor Villiers. Ölülerden bahsediyorsunuz; ölüler hiç değilse saygılı ve itaatkârdı, ölüler bir sürgün emri karşısında eğildi, ölüler umutsuzluklarını yüreklerindeki bir zenginlik gibi taşıdı çünkü umutsuzluk sevilen kadından geliyordu, çünkü ikiyüzlü olan ölüm bir bağış, bir lütuf gibiydi."

Buckingham ayağa kalktığında yüz çizgileri değişmişti ve elleri kalbinin üzerindeydi.

"Haklısınız madam," dedi, "ama sizin sözünü ettiğiniz kişiler sürgün emrini sevilen bir kişinin ağzından almışlardı, onlar kesinlikle kovulmuyorlardı: Gitmeleri rica ediliyordu, gülünmüyordu onlara."

"Hayır, hatırlanıyorlardı!" diye mırıldandı Avusturyalı Anne. "Ama kovulduğunuzu, sürgüne gönderildiğinizi söyleyen kim? Ben hiç kimse adına konuşmuyorum Villiers, kendi adıma konuşuyorum, gidin! Bana bu yardımı yapın, bana bu iyiliği yapın, bunu yine sizin soyadınızdan birine borçlu olayım."

"Yani sizin için, öyle mi madam?"

"Sadece benim için."

"Arkamdan hiç kimse gülmeyecek, hiçbir prens 'Ben istedim!' demeyecek."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Beni dinleyin dük."

Ve yaşlı kraliçenin soylu yüzü o anda muhteşem bir ifadeye büründü.

"Size yemin ediyorum burada benden başka emir veren biri yok; size yemin ediyorum ki kimse gülmeyecek, kimse övünmeyecek ama konumunuzun gerekli kıldığı bir ödevden de kimse kaçmayacak. Bana güvenin dük, benim size güvendiğim gibi."

"Siz hiçbir açıklama yapmıyorsunuz madam; ben yaralıyım, umutsuzum, ne kadar etkili ve eksiksiz olursa olsun, teselli yeterli gelmeyecek bana."

"Siz annenizi tanıdınız mı dostum?" dedi kraliçe hoş bir gülümsemeyle.

"Çok az madam ama bu soylu kadının beni öpücüklere boğduğunu ve ağladığımda da gözyaşı döktüğünü hatırlıyorum."

"Villiers!" diye mırıldandı kraliçe, kolunu genç adamın boynuna dolayarak. "Ben de annenizim sizin ve inanın bana, oğlumu hiç kimse asla ağlatmayacak."

"Teşekkürler madam, teşekkürler," dedi genç adam duygulanarak ve heyecandan nefesi kesilerek, "yüreğimde aşktan daha hoş, daha soylu bir duyguya yer olduğunu hissediyorum."

Ana kraliçe ona baktı ve elini sıktı.

"Haydi," dedi.

"Ne zaman gitmem gerekiyor? Emredin."

"Uygun bulduğunuz bir zamanda milord," dedi kraliçe, "gidiyorsunuz ama gideceğiniz günü kendiniz belirliyorsunuz. Sözgelimi hiç kuşkusuz arzu edeceğiniz gibi bugün gideceğinize, beklendiği gibi yarın gideceğinize, öbür gün akşam gidin ama kararınızı bugünden bildirin."

"Kararım!" diye mırıldandı genç adam.

"Evet dük."

"Ve ... Fransa'ya bir daha hiç gelmeyecek miyim?"

Avusturyalı Anne bir an düşündü ve bu derin düşüncenin acı veren ağırlığı içine daldı.

"Saint-Denis'de eşim kralın yanında ebedi uykuya gideceğim gün gelmeniz sevindirirdi beni," dedi.

"Size bu kadar acı çektiren kişinin yanına!" dedi Buckingham.

Ücretsiz PDF Kitap Avşın - mypdfmanteyo.g

"Bir zamanlar Fransa kralı olan kişi," diye cevap verdi kraliçe.

"Madam siz çok iyisiniz, güzel günler bekliyor sizi, mutluluk içinde yüzüyorsunuz, uzun yıllar yaşayacaksınız."

"O zaman geç geleceksiniz," dedi kraliçe gülümsemeye çalışarak.

"Gelmeyeceğim bir daha," dedi Buckingham üzüntüyle. "Ben ki daha gencim..."

"Tanrı'ya şükürler olsun."

"Ölüm, madam; yılları saymaz, tarafsızdır; insan gençken de ölür, yaşlıyken de."

"Tanrım, kasvet veren düşünceler olmasın; ben sizi neşelendireceğim. İki yıl sonra gelin! O güzel yüzünüzde sizi bugün çok hüzünlü hale getiren düşüncelerin altı aya varmadan geçerliliğini yitireceğini görebiliyorum, dolayısıyla benim sizin için uygun gördüğüm süre içinde kaybolacak ve unutulacaklardır bunlar."

"Sanıyorum biraz önce hakkımdaki düşünceleriniz daha olumluydu," diye karşılık verdi genç adam. "Buckingham hanedanını zaman etkilemez derken."

"Susun! Susun! Lütfen." dedi kraliçe dükü bastıramadığı bir şefkatle alnından öperek. "Haydi gidin, gidin! Beni daha fazla üzmeyin, unutmayın ben kraliçeyim! Siz İngiltere kralının uyruğusunuz, kral Charles sizi bekliyor; elveda, elveda Villiers, *farewell* Villiers!"

"*For ever*!" diye karşılık verdi genç adam ve gözyaşlarını içerek uzaklaştı.

Avusturyalı Anne ellerini alnına koydu, sonra aynaya baktı:

"Bir anlamı yok," diye mırıldandı, "zavallı kraliçe, kadın her zaman gençtir; kalbinin bir köşesiyle her zaman yirmi yaşındadır!"

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

XCIII
MAJESTELERİ XIV. LOUIS MATMAZEL DE LA VALLIERE'İ BRAGELONNE VİKONTU GİBİ BİR ASİLZADE İÇİN YETERİ KADAR ZENGİN VE GÜZEL BULMUYOR

Raoul ve kont de la Fère, Buckingham'ın ana kraliçeyle bu konuşmayı yaptığı günün akşamı Paris'e vardılar.

Varır varmaz da kont, Raoul aracılığıyla kraldan bir randevu talebinde bulundu.

Kral günün bir bölümünü prenses ve nedimeleriyle birlikte yengesine hediye ettiği Lyon kumaşlarına bakmakla geçirmişti. Daha sonra sarayda yemek yemiş, sonra oyun oynamış ve alışkanlığı üzere saat sekizde oyundan kalkıp mösyö Colbert ve mösyö Fouquet'le çalışmak için odasına geçmişti.

Raoul bekleme odasındayken iki bakan çıktı ve kral aralık kapıdan onu fark etti.

"Mösyö de Bragelonne ne istiyor?" diye sordu.

Genç adam yaklaştı.

"Efendim," dedi, "kont de la Fère için bir randevu talep ediyorum, kendisi Blois'dan geliyor ve majestelerini görmeyi çok arzuluyor."

"Oyundan ve yemekten önce bir saat vaktim var," dedi kral. "Mösyö de la Fère hazır mı?"

"Mösyö de la Fère aşağıda, majestelerinin emrini bekliyor."

"Gelsin."

Beş dakika sonra Athos, XIV. Louis'nin huzurundaydı.

Efendi tarafından zarif bir teveccühle karşılandı, Louis yaşının çok üstünde bir incelik göstererek sıradan lütuflarla kazanılmaları kesinlikle mümkün olmayan insanları kazanırdı.

"Kont," dedi kral, "benden bir şey istemek için geldiğinizi umut etmeme izin verin."

"Bunu sizden kesinlikle saklamayacağım majesteleri," diye karşılık verdi kont, "gerçekten bir şey rica etmek için geldim."

"Söyleyin o zaman," dedi kral neşeli bir ifadeyle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi https://arsiv.org

"Kendim için bir şey istemiyorum efendim."

"Yazık, ama sonuç olarak kont sizin için yapmamı istemediğiniz şeyi himayenizdeki insan için yapacağım."

"Majesteleri beni rahatlatıyor. Bragelonne vikontu adına konuşmak için çıktım kralın huzuruna."

"Kont, kendiniz için konuşuyor gibisiniz."

"Hiç ilgisi yok efendim. Sizden istediğimi kendim için istemem mümkün değil. Vikont evlenmeyi düşünüyor."

"Daha çok genç ama önemli değil. Seçkin biri o, ona bir eş bulmak isterim."

"Kendisi buldu efendim, o sadece majestelerinin onayını istiyor."

"Ha! Evlilik sözleşmesinin imzalanması mı söz konusu olan?"

Athos eğildi.

"Zengin ve sizin kabul edeceğiniz nitelikli bir nişanlı buldu mu?"

Athos bir an tereddüt etti.

"Nişanlı, soylu bir küçük hanım," diye karşılık verdi, "ama zengin değil."

"Çaresini bulabileceğimiz bir şey bu."

"Majesteleri beni minnettar bırakıyor, bununla birlikte izin verirse bir gözlemimi aktarmak istiyorum."

"Buyurun kont."

"Anladığım kadarıyla majesteleri bu genç kızın çeyizini vermek istediğini söylüyor."

"Kesinlikle."

"Louvre nezdindeki girişimim bir sonuç verecek mi bu konuda? Üzülebilirim efendim.

"Sahte incelikler olmasın kont; adı ne bu nişanlının?"

"Matmazel de La Vallière de la Baume Le Blanc," dedi Athos soğuk bir ses tonuyla.

"Ya!" dedi kral, hafızasını yoklamaya çalışarak. "Bu adı biliyorum; bir La Vallière Markizi..."

"Evet efendim, kızı."

"Markiz öldü mü?"

"Öldü efendim."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Dul eşi ikinci evliliğini mösyö de Saint-Rémy'yle yaptı ... uşağıyla."

"Majestelerinin her şeyden haberi var."

"Tabii, tabii! Dahası da var: Küçük hanım prensesin nedimeleri arasına girdi."

"Majesteleri her şeyi benden çok daha iyi biliyorlar."

Kral biraz daha düşündü ve Athos'un oldukça endişeli yüzüne kaçamak bir bakış attı.

"Kont," dedi, "çok güzel değil bu küçük hanım galiba, değil mi?"

"Pek fazla bir bilgim yok," diye karşılık verdi Athos.

"Ben gördüm onu: Pek gözüm tutmadı o anlamda."

"Tatlı, hoş, alçakgönüllü ama o kadar güzel değil efendim."

"Güzel sarı saçları var ama değil mi?"

"Evet, galiba."

"Gözleri mavi, değil mi?"

"Evet."

"Yani bu, güzellik açısından sıradan bir durum gibi. Para durumuna geçelim."

"En fazla on beş ila yirmi bin lira arası bir drahoma efendim, ama sevgilileri çok fazla ilgilendirmiyor bu; benim için de o kadar önemli değil para."

"Yani çok fazla para demek istiyorsunuz ama acil bir gereklilik söz konusu burada. On beş bin liralık bir drahoma, miras falan yoksa saraya yaklaşamaz bir kadın bu parayla. Takviye yaparız, Bragelonne için yapmak isterim bunu."

Athos eğildi.

Kral yine soğukluğunu fark etti onun.

"Paradan, işin nitelik kısmına geçelim," dedi XIV. Louis. "Markiz de la Vallière'in kızı iyi, güzel ama aileyi biraz bozan Saint-Rémy var. Kadınlar aracılığıyla biliyorum tabii ki ama sonuç olarak bozuyor; siz de kont, tabii ki ailenize çok önem veriyorsunuz sanıyorum."

"Ben efendim, ben sadece majestelerine olan sadakatime önem veriyorum."

Kral yine durdu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Bakın beyefendi," dedi, "konuşmaya başlayalı beri beni çok şaşırtıyorsunuz. Bana bir evlilik izni talebiyle geliyorsunuz ve böyle bir talepte bulunduğunuz için çok üzülmüş gibi görünüyorsunuz. Çok genç olsam da benim yanıldığım enderdir, çünkü benim kimileriyle dostluk ilişkim düşünceye hizmet eder, kimileriyle ilişkilerimdeyse uyanıklıkla birlikte kuşku vardır. Tekrar söylüyorum, siz bu isteği gönül rahatlığıyla yapmıyorsunuz."

"Yani efendim, doğru söylüyorsunuz."

"Bu durumda sizi hiç anlamıyorum, reddedin."

"Hayır efendim, ben Bragelonne'u çok seviyorum; madam de la Vallière'e tutulmuş o, gelecek için cennetler hayal ediyor; ben gençlerin hayallerini yok etmek isteyen insanlardan değilim. Bu evlilik içime sinmiyor ama majestelerinden rica ediyorum, bir an önce onay versinler ve böylece Raoul'ü mutlu etsinler."

"Durun bakalım, durun bakalım kont; matmazel de La Vallière onu seviyor mu?"

"Majesteleri gerçeği söylememi istiyorsa, ben matmazel de la Vallière'in aşkına inanmıyorum; daha çok genç, çocuk, başı dönmüş. Sarayı görme keyfi, prensesin hizmetine girme onuru duyabileceği sevgiyi kafasında dalgalandırabilir; dolayısıyla majestelerinin sarayda çok gördüğü türden bir evlilik olacaktır, ama Bragelonne istiyor bunu, böyle olsun."

"Ama siz kendilerini çocuklarının kölesi yapan kolay babalara benzemiyorsunuz," dedi kral.

"Efendim ben kötü kişilere karşı kararlı davranır, irademi gösteririm, iyilerle bir meselem yoktur. Raoul sıkıntı içinde, üzüntü duyuyor; genellikle açık olan zihni karardı ve ağırlaştı; majestelerini yapabileceği iyiliklerden yoksun bırakmak istemiyorum."

"Sizi anlıyorum," dedi kral, "özellikle de kalbinizden geçenleri."

"O zaman," diye karşılık verdi kont, "majestelerine amacımın bu çocukların, daha ziyade bu çocuğun mutluluğunu sağlamak olduğunu söylemeye ihtiyacım yok."

"Sizin gibi ben de istiyorum mösyö de Bragelonne'un mutluluğunu."

"Sadece sizin imzanızı bekliyorum majesteleri. Raoul huzurunuza çıkma onuruna sahip olacak ve sizin rızanızı alacak."

"Yanılıyorsunuz kont," dedi kral kararlı bir tavırla, "biraz önce vikontun mutluluğunu istediğimi söyledim size, dolayısıyla şu anda evliliğine karşıyım."

"Ama efendim!" diye haykırdı Athos. "Majesteleri bana söz verdi."

"Hayır, böyle bir söz vermedim kont; kesinlikle böyle bir söz vermedim çünkü benim düşüncelerime ters bu."

"Majestelerinin bütün inisiyatiflerinin benim için hayırlı ve yüce düşünceler olduğunu biliyorum ama izninizle size şunu hatırlatayım ki ben elçi olarak gelmiş bulunuyorum buraya."

"Bir elçi, kont; sık sık ister ama her zaman alamaz."

"Ah efendim, Bragelonne'a büyük bir darbe bu."

"Darbeyi vuracağım, vikontla konuşacağım."

"Aşk efendim, direnilmez bir güçtür."

"Aşka direnilir, bu konuda güvence verebilirim size kont."

"İnsanda bir kralın ruhu varsa ancak, sizin ruhunuz efendim."

"Bu konuda endişe etmeyin. Bragelonne'la ilgili düşüncelerim var, matmazel de La Vallière'le evlenmeyeceğini söylemiyorum ama bu kadar genç yaşta evlenmesini kesinlikle istemiyorum; kız zengin olmadan onunla evlenmesini kesinlikle istemiyorum; ayrıca kendisi de benim yapmak istediğim iyilikleri ve yardımları hak ediyor. Kısacası kont, beklenmesini istiyorum ben."

"Efendim, bir kez daha..."

"Sayın kont benden bir yardım istemeye geldiğinizi söylemiştiniz değil mi?"

"Evet kesinlikle."

"O zaman siz bana yardımcı olun, bu konuyu kapatalım artık. Kısa süre sonra, bir savaşa girebilirim; çevremde özgür asilzadelerin olmasını istiyorum. Evli bir erkeği, bir aile babasını mermilerin, güllelerin üstüne gönderemem kolay kolay; önemli bir nedeni olmadan Bragelonne için tanımadığımız bir kıza çeyiz yapmam, drahoma vermem de kolay değil: Soylular arasında kıskançlığa neden olur bu."

Athos eğildi ve cevap vermedi.

"Bana söyleyeceğiniz, sizin için önem arz eden şey bu muydu sadece?" diye ekledi XIV. Louis.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

"Kesinlikle hepsi buydu efendim ve majestelerinden izin istiyorum. Ama Raoul'e söylemem gerekiyor mu bunları?"

"Özellikle sakının bundan, sıkıntılı bir durum yaratmayın. Vikonta söyleyin, yarın sabah konuşacağım kendisiyle; bu gece kont, benimle birlikte oyundasınız."

"Üzerimde seyahat kıyafetleri var efendim."

"Bir gün gelecek, umuyorum ki beni terk etmeyeceğiniz bir gün gelecek. Yakın zamanda kont, monarşi sizin gibi değerli insanlar layık bir ağırlama ve konukseverlik gösterecek şekilde düzenlenecek."

"Efendim yeter ki kral uyruklarının kalbinde büyük olsun; oturduğu saray önemli değil, çünkü bir mabette tapınılıyor ona."

Athos bunları söyledikten sonra çalışma odasından çıktı ve kendisini bekleyen Bragelonne'u buldu.

"Evet beyefendi," dedi genç adam.

"Raoul, kral bize karşı çok iyi niyetli; belki sandığınız gibi değil ama ailemiz için iyi ve yüce gönüllü bir insan."

"Beyefendi bana kötü bir haberiniz var," dedi genç adam sararak.

"Kral yarın sabah kötü bir haber olmadığını söyleyecek size."

"Peki ama beyefendi, kral imzalamadı mı?"

"Kral kendisi bir sözleşme yapmak istiyor Raoul ve o kadar önemli ve ayrıntılı bir sözleşme yapmak istiyor ki vakit bulamadı. Siz kralın iyi niyetinden çok kendi sabırsızlığınızla uğraşın."

Kontun açık sözlü ve maharetli biri olduğunu bilen Raoul üzüldü, suskun ve şaşkın kaldı.

"Bize gitmiyor muyuz?" diye sordu Athos.

"Özür dilerim beyefendi, sizinle geliyorum," diye kekeledi ve Athos'un arkasından merdivenleri indi.

"Hazır buradayken," dedi birdenbire Athos, "mösyö d'Artagnan'ı göremeyecek miyim?"

"Dairesine götüreyim mi sizi?" dedi Bragelonne.

"Olur."

"O zaman, öbür merdivenden gitmeliyiz."

Ve yollarını değiştirdiler ama büyük koridorun sahanlığına geldiklerinde Raoul, Guiche kontunun üniformalı bir uşağını fark etti; Guiche sesini duyunca hemen ona koşmuştu.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://kanlıyk.org

"Ne var?" dedi Raoul.

"Bir mektup beyefendi. Sayın kont döndüğünüzü öğrenmiş ve hemen yazdı bunu, bir saatten beri sizi arıyorum."

Raoul Athos'a yaklaştı, zarfın mührünü açtı.

"İzninizle beyefendi," dedi.

"Açın."

Şöyle diyordu Guiche kontu:

"Sevgili Raoul, acilen halledilmesi gereken önemli bir işim var; geldiğinizi biliyorum, çabuk gelin."

Okumayı henüz bitirmişti ki koridordan çıkan Buckingham'ın üniformalı bir uşağı Raoul'ü tanıdı ve saygılı bir tavırla yanına yaklaştı.

"Milord dük tarafından," dedi.

"Ooo!" diye haykırdı Athos. "Raoul görüyorum ki bir general gibi faalsiniz; sizi serbest bırakıyorum, mösyö d'Artagnan'ı kendim bulurum."

"Bağışlayın lütfen, rica ediyorum," dedi Raoul.

"Tamam, tamam, bağışlıyorum sizi; hoşça kalın Raoul. Yarına kadar bana gelin, tersi bir emir gelmezse Blois'ya doğru hareket edebilirim gündüz vakti."

"Beyefendi yarın saygılarımı sunmaya geleceğim."

Athos gitti.

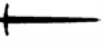
Raoul Buckingham'ın mektubunu açtı. Şöyle diyordu dük:

Mösyö de Bragelonne, tanıdığım Fransızlar içinde en çok beğendiğim sizsiniz; dostluğunuza ihtiyacım olacak. İyi bir Fransızcayla yazılmış bir mesaj geldi bana. Ben İngilizim ve yazılanları iyi anlayamamış olmaktan korkuyorum. Mektubun altındaki imza doğru, işte bütün bildiğim bu. Lütfen beni görmeye gelebilir misiniz? Çünkü Blois'dan geldiğinizi öğrendim.

Sadık dostunuz,
Villiers, Buckingham Dükü.

"Efendini göreceğim," dedi Raoul, de Guiche'in uşağına kendisini gönderirken. Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Bir saat içinde Buckingham'ın evinde olacağım," diye ekledi dükün habercisine eliyle bir işaret yaparak.

XCIV
SU İÇİNDE BİR YIĞIN KILIÇ DARBESİ

Raoul yanına gittiğinde de Guiche, de Wardes ve Manicamp'la konuşuyordu.

De Wardes korkuluk macerasından beri Raoul'ü yabancı gibi görüyordu.

Aralarında sanki hiçbir şey geçmemişti, sadece tanışmıyormuş gibi bir halleri vardı.

Raoul içeri girdi, de Guiche önünden yürüdü.

Raoul bir yandan dostunun elini sıkarken, iki gence ani bir bakış attı. İç dünyalarında olup bitenleri yüzlerinden okumak istedi.

De Wardes soğuktu ve iç dünyası anlaşılmazdı.

Manicamp bir süsü seyretmeye dalmış ve kendinden geçerek kaybolmuş gibiydi.

De Guiche, Raoul'ü yan taraftaki bir odaya götürdü ve orada oturttu.

"Yüzün çok sağlıklı görünüyor!" dedi.

"Tuhaf," diye karşılık verdi Raoul, "zira pek keyfim yok."

"Benim gibi, değil mi Raoul? Aşk işi iyi gitmiyor."

"Aslında daha iyi kont, çünkü beni perişan edecek en kötü haber, iyi bir haber olurdu."

"Ya! O zaman üzülme çünkü ben sadece çok mutsuz değilim, dahası çevremde hep mutlu insanlar görüyorum."

"Benim de hiç anlamadığım şey," diye karşılık verdi Raoul, "anlat dostum, anlat."

"Anlayacaksın. Bende doğduğunu, geliştiğini, beni ele geçirdiğini gördüğün duyguyla boşuna mücadele ettim; senin bütün öğütlerinden yararlandım ve bütün gücümü kullandım; mutsuzluğumu iyice ölçüp biçtim; derinlerine indim; bir uçurum, biliyorum ama önemli değil, yolumu devam edeceğim."

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://kitap.tc.edu.org

"Delilik, bugün mahvını, yarın ölümünü istemeden bir adım daha atamazsın."

"Ne olacaksa olsun!"

"Guiche!"

"Her şey düşünüldü, dinle."

"Oo! Başaracağını sanıyorsun, prensesin seni seveceğini sanıyorsun."

"Raoul hiçbir şey sanmıyorum; umut ediyorum çünkü umut insandadır ve mezara kadar yaşar."

"Umut ettiğin bu mutluluğu elde etmen gerektiğini kabul ediyorum ama eğer elde edemezsen, bu senin gerçekten tam anlamıyla kaybolman demektir."

"Rica ediyorum sözümü kesme Raoul, beni kesinlikle ikna edemezsin çünkü peşinen söylüyorum, ikna edilmek istemiyorum ben. O kadar yürüdüm ki geri dönemem, o kadar acı çektim ki ölüm bana hayırlı bir şey gibi geliyor. Ben sadece deli gibi âşık değilim Raoul, öfkeli bir kıskancım."

Raoul kızgınlığa benzeyen bir duyguyla el çırptı.

"İyi," dedi.

"İyi ya da kötü, önemli değil. Benim senden, dostumdan, kardeşimden istediğim şu. Prenses üç gündür düğün bayram ediyor, sarhoş. İlk gün bakmaya cesaret edemedim kesinlikle, benim kadar mutsuz olmadığı için nefret ediyordum ondan. Ertesi gün görmeden edemiyordum; o da –evet, en azından ben fark ettiğimi sandım– bana baktı, tatlı bir bakış değilse de merhametli bir bakıştı. Ama onun bakışlarıyla benimkilerin arasına bir gölge girdi, bir başkasının gülümsemesi onun gülümsemesine neden oluyor. Onun atının yanında bir at sürekli koşuyor ve bu at benim atım değil, kulağında sürekli okşayan bir ses çınlıyor ve benim sesim değil bu ses. Raoul üç gündür kafam kazan gibi, damarlarımda alev dolaşıyor. Bu gölgeyi kovmam gerekiyor, bu gülümsemeyi söndürmem gerekiyor, bu sesi boğmam gerekiyor."

"Prensi öldürmek mi istiyorsun sen?" diye haykırdı Raoul.

"Hayır. Prensi kıskanmıyorum, kocayı kıskanmıyorum; âşığı kıskanıyorum."

"Âşık!" Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"De Wardes."

"Sen ki orada o kadar uyanıksın, fark etmedin mi durumu?"

"Mösyö de Buckingham'ı mı kıskanıyorsun?"

"Ölesiye!"

"Hâlâ."

"Bu kez sorunu aramızda halletmek kolay; önce davrandım, ona bir mektup gönderdim."

"Ona sen olduğunu yazdın."

"Nereden bilmiyorsun ki?"

Bilgisayar PDF Arşivi - https://rantey.org

"Biliyorum çünkü söyletti bana. Al."

Ve neredeyse kendine gelen mektupla aynı anda aldığı mektubu de Guiche'e uzattı.

De Guiche yutar gibi okudu mektubu.

"Yaman adam, özellikle de kibar," dedi.

"Evet kesinlikle dük kibar bir adam, senin de ona iyi şeyler yazdığını sormaya bile gerek duymuyorum."

"Onunla benim tarafımdan görüşmeye gittiğinde göstereceğim sana mektubumu."

"Ama neredeyse imkânsız bu."

"Ne?"

"Onu görmeye gitmem."

"Nasıl yani?"

"Dük benden akıl alıyor, sen de."

"Ya! Bana öncelik tanırsın sanırım. Dinle, haşmetliye şunu söylemeni rica ediyorum senden. Çok basit. Bir gün, bugün, yarın, öbür gün, ne zaman isterse Vincennes'de buluşmak istiyorum onunla."

"İyi düşün."

"Sana düşüncelerimi söylediğimi sanıyorum."

"Dük yabancı, misyonu ona dokunulmazlık sağlıyor. Vincennes, Bastille'e çok yakın."

"Sonuçlar beni ilgilendiriyor."

"Ama bu buluşmanın nedeni? Hangi nedeni uygun bulayım sence?"

"Sormayacak sana, rahat ol. Dük beni ne kadar yorduysa ben de dükü o kadar yormuş olmalıyım, ben ondan ne kadar nefret ediyorsam o da benden o kadar nefret ediyor olmalı. Yani senden rica ediyorum, git dükü bul ve önerimi kabul etmesi için ona yalvarmam gerekiyorsa yalvarırım."

"Yararı yok. Dük benimle konuşmak istediği konusunda haber gönderdi bana. Dük kralın oyununa gitti. İkimiz gidelim oraya. Bir ara koridorda görüşürüm onunla. Sen bir kenarda beklersin. İki kelime yeter."

"İyi peki. De Wardes'ı da getireceğim yanımda. Soğukkanlılığımı korumama yardımcı olması için."

Üyeliksiz PDF okuyun: https://rantey.org

"Niçin Manicamp değil? De Wardes her zaman yanımızda olacak, burada bırakalım onu."

"Evet, doğru."

"Hiçbir şey bilmiyor mu?"

"Kesinlikle bir şey bilmiyor. Yine aranız açık mı?"

"Sana hiçbir şey anlatmadı mı?"

"Hayır."

"Ben bu adamı sevmiyorum, hiçbir zaman da sevmediğim için bu antipatinin sonucu onunla aramda dün bir soğukluk olmadığı gibi bugün de yok."

"O zaman gidelim."

Dördü birlikte aşağı indi. Kapıda bekleyen de Guiche'in arabası onları Port-Royal'e götürdü.

Raoul yolda konu hakkında düşünüyordu. İki sırrı da bilen tek kişi olarak iki taraf arasında bir anlaşma sağlanması konusunda umutsuz değildi.

Buckingham üstünde etkili olduğunu biliyordu, de Guiche üstünde bir otoritesi olduğunu biliyordu: Dolayısıyla işler kesinlikle umutsuz gözükmüyordu.

Raoul sarayın en güzel ve en ünlü kadınlarının kendi alev alev dünyalarında yıldızlar gibi oynaştıkları ışıl ışıl koridora gelince kendine engel olamayıp de Guiche'i bir an unuttu ve arkadaşlarının arasında büyülenmiş bir güvercin gibi elmaslarla ve altınlarla parlayan saray çevresini gözleriyle yiyip bitiren Louise'e baktı.

Erkekler ayaktaydı, sadece kral oturmuştu.

Raoul Buckingham'ı fark etti.

Prensin on adım kadar uzağında; havasını ve eşsiz, şahane kıyafetini hayranlıkla seyreden Fransızlardan ve İngilizlerden oluşan bir grubun içindeydi.

Yaşlı nedimlerden bazıları babasını görmüş olduklarını hatırlıyorlardı ve bu hatıra oğlunu hiçbir biçimde yalanlamıyordu.

Buckingham, Fouquet ile sohbet ediyordu. Fouquet yüksek sesle Belle-Île'i anlatıyordu ona.

"Şu anda onun yanına gidemem," dedi Raoul.

"Bekle ve fırsat kolla. Artık işi bitmiş sayılmayız."

"Bak, işte kurtarıcımız," dedi d'Artagnan'ı fark eden Raoul, d'Artagnan yeni komutan üniforması içinde bir fatih gibi girmişti koridora.

Raoul yanına gitti ve şöyle dedi kendisine:

"Şövalye, kont de la Fère arıyordu sizi."

"Evet," diye karşılık verdi d'Artagnan, "şimdi ayrıldım yanından."

"Ben bu gece bir süre birlikte olacağınızı sanmıştım."

"Tekrar buluşacağız."

D'Artagnan Raoul'e cevap verirken bir yandan da dalgın bakışlarla sağa sola göz gezdiriyor, kalabalık içinde birini ya da mekânda bir şeyi arıyordu.

Birdenbire avını fark eden bir kartal gibi bir yere takıldı gözü.

Raoul bu bakışın yönünü izledi. De Guiche ve d'Artagnan'ın selamlaştıklarını gördü. Ama komutanın bu çok meraklı ve çok kibirli bakışının kime yöneldiğini fark edemedi.

"Sayın şövalye," dedi Raoul, "bana sadece siz yardımcı olabilirsiniz."

"Ne istiyorsunuz sevgili vikont?"

"Mösyö de Buckingham'ın rahatsız edilmesi gerekiyor, ona iki kelime edeceğim; kendisi mösyö Fouquet'le konuştuğundan sohbetin arasına dalamayacağımı anlayışla karşılayacaksınız herhalde."

"Ya! Mösyö Fouquet burada mı?" diye sordu d'Artagnan.

"Bakın, orada, görüyor musunuz?"

"Evet, gerçekten. Böyle bir şeye senden daha çok mu hakkım var yani?"

"Siz daha önemli bir şahsiyetsiniz."

"Evet, doğru, ben silahşörlerin komutanıyım; bu görev bana o kadar uzun zamandır vaat ediliyordu ki saygınlığımı unuttum."

"Bana bu yardımı yapacaksınız değil mi?"

"Mösyö Fouquet, lanet olsun!"

"Onunla bir meseleniz mi var?"

"Hayır, daha çok onun benle bir meselesi var ama nasılsa günün birinde..."

"Bakın, sanıyorsun size bakıyor, ya da şey..."

Bu kitap PDF kitapyurdu.org

"Hayır, hayır, yanılmıyorsun; beni onurlandırıyor."

"Tam zamanı o zaman."

"Öyle mi diyorsun?"

"Haydi, lütfen."

"Gidiyorum."

De Guiche, Raoul'ü gözden kaybetmiyordu; Raoul ona her şeyin ayarlandığına dair bir işaret verdi.

D'Artagnan dosdoğru gruba gitti, mösyö Fouquet ve ötekileri kibarca selamladı.

"Selam mösyö d'Artagnan. Belle-Île-en-Mer'den söz ediyorduk," dedi Fouquet, insanın iyi öğrenebilmesi için hayatının yarısını vermesi gereken bir alışkanlık, rahatlık ve bakışla. Bazı insanlar ne kadar öğrenmeye çalışsa da beceremez bunları.

"Belle-Île-en-Mer'den öyle mi!" dedi d'Artagnan. "Orası sizin galiba mösyö Fouquet, değil mi?"

"Beyefendi orayı krala verdiğini söyledi biraz önce,"[1] dedi Buckingham. "Saygılar mösyö d'Artagnan."

"Belle-Île'i biliyor musunuz şövalye?" diye sordu Fouquet silahşöre.

"Bir kere gitmiştim beyefendi," diye karşılık verdi d'Artagnan akıllı ve kibar bir adam gibi.

"Uzun süre kaldınız mı?"

"Bir gün kadar monsenyör."

"Ne gördünüz?"

"Bir gün içinde ne görülebilirse!"

"Sizin gibi bakan biri için bir gün uzun bir süredir mösyö."

D'Artagnan eğildi.

Bu arada Raoul Buckingham'a işaret ediyordu.

"Sayın müfettiş," dedi Buckingham, "komutanı size bırakıyorum; kaleyi, yokuşu, inişi benden iyi bilir; bana işaret eden bir arkadaşın yanına gidiyorum ben. Anlarsınız..."

Gerçekten de Buckingham gruptan ayrıldı ve Raoul'e doğru ilerledi ama prensesin, ana kraliçenin, genç kraliçenin ve kralın oyun oynadıkları masanın yanında bir an durdu.

---

[1] Dumas burada Belle-Île'in bağışlanmasını öne çekiyor. Fouquet Nantes'da tutuklanmadan bir gün önce bağışı yapmıştı.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - bilgisayarim.org

"Sizin gibi bakan biri için bir gün uzun bir süredir mösyö."

"Haydi Raoul," dedi Guiche, "işte orada, hemen yanına git, çabuk!"

Buckingham prensese iltifat ettikten sonra Raoul'e doğru yürümeye devam ediyordu.

Raoul önüne geçti. De Guiche yerinde kaldı.

Gözleri üstlerindeydi.

Manevra öyle ayarlanmıştı ki iki genç adamın buluşması oyun grubu ve bazı ünlü asilzadelerin zaman zaman sohbet etmek amacıyla durdukları koridor arasındaki boş alanda gerçekleşti.

Ama iki çizgi birleşecekleri anda üçüncü bir çizgiyle koptular.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rahteyorg

Prens Buckingham düküne gidiyordu.

Prensin krem sürdüğü pembe dudaklarında tatlı bir gülümseme görülüyordu.

"Aman Tanrım!" dedi sevimli bir kibarlıkla. "Neler söylüyorlar sevgili dük?"

Buckingham döndü: Prensin geldiğini görememişti, sadece sesini duymuştu.

Elinde olmadan titredi. Yanakları hafifçe sarardı.

"Monsenyör," dedi, "bu kadar şaşırmanıza neden olabilecek ne söylendi size efendim?"

"Beni umutsuzluğa düşüren bir şey," dedi prens, "bütün sarayı yas tutmaya götürecek bir şey."

"Ah majesteleri çok iyi bir insan," dedi Buckingham, "gidişimden söz etmek istediklerini anlıyorum."

"Kesinlikle."

"Heyhat monsenyör, Paris'te geçirdiğim ancak beş, altı gün; gidişim sadece benim için bir yas olabilir."

De Guiche bulunduğu yerden duydu söyleneni ve ürperdi.

"Gidişi!" diye mırıldandı. "Ne diyor peki?"

Philippe aynı kibar ve nazik tavrıyla devam etti:

"İngiltere kralı çağırıyor sizi beyefendi, anlıyorum bunu; asilzadeleri çok iyi tanıyan majesteleri II. Charles'ın sizden vazgeçemeyeceği çok iyi biliniyor. Ama sizi kaybetmenin bizi üzmemesi diye bir şey söz konusu olamaz, arkadaşlarımın hissiyatına tercüman oluyorum."

"Monsenyör," dedi dük, "şuna inanın ki eğer Fransa sarayından ayrılıyorsam..."

"Çağırıyorlar sizi, anlıyorum ama sizce benim arzumun kral nezdinde bir ağırlığı varsa majesteleri II. Charles'a sizi bir süre daha bize bırakması için ricada bulunabilirim kendisinden."

"Böylesi bir teveccüh gururlandırıyor beni monsenyör," diye karşılık verdi Buckingham, "ama kesin emir aldım. Fransa'da sınırlı bir süre kalabilirdim. Nazik ve kibar kralımı kızdırma riskini göze alarak uzattım bu süreyi. Dört gün önce hareket etmem gerektiğini ancak bugün hatırladım."

"Ya!" dedi prens.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Evet ama," diye devam etti Buckingham, prenseslerin bile duyabilecekleri bir biçimde sesini yükselterek; "ben galiba şu Doğulu adama benziyorum. Güzel bir rüya gördüğü için günlerce deli gibi yaşayan ve bir sabah iyileşmiş halde yani aklı başında uyanan adama.[1] Fransa sarayında bu rüyaya benzetilebilecek sarhoşluklar oluyor monsenyör ama sonunda uyanıyorsunuz ve gidiyorsunuz. Dolayısıyla majestelerinin istediği gibi daha fazla kalamam."

"Ne zaman gidiyorsunuz?" diye sordu Philippe duygusal ve kaygılı gözüken bir ifadeyle.

"Yarın monsenyör. Herkes, her şey üç gündür hazır."

Orléans dükü kafasını salladı, şu anlama geliyordu bu kafa sallama:

"Mademki alınmış bir karar bu dük, söyleyecek bir şey yok."

Buckingham yüreğinin sıkışmasını bir gülümsemeyle gizleyerek aynı hareketle karşılık verdi ona.

Prens geldiği tarafa uzaklaştı.

Ama aynı zamanda, de Guiche de karşı tarafa uzaklaşıyordu.

Raoul sabırsız genç adamın teklifi kendisinin yapmasından korkarak önüne atıldı.

"Hayır, hayır Raoul; şimdi her şey boş," dedi de Guiche, iki elini düke uzatarak ve onu bir sütunun arkasına sürükleyerek.

"Oo! Dük, dük!" dedi de Guiche. "Yazdıklarım için bağışlayan beni, delirmiştim. Mektubumu geri verin."

"Doğru," diye karşılık verdi genç dük melankolik bir gülümsemeyle, "bana kızamazsınız artık."

"Ah dük, affedersiniz! Dostluğum, ebedi dostluğum..."

"Gerçekten onu bırakıp gidiyorsam, onu bir daha görmeyeceksem, niçin bana kızacakmışsınız ki."

Raoul bu lafları duydu ve birbirlerine sadece dostça şeyler söyleyen bu iki genç arasında varlığının artık gereksiz olduğunu anlayarak birkaç adım geriledi.

Bu hareketiyle de Wardes'a yakınlaştı.

---

[1] Muhtemelen *Binbir Gece Masalları*'nda Nureddin Ali ve Bedreddin Hasan'ın hikâyesine, 93 ve 123. (Alfa Yay., s. 391, 448) Gece'lere gönderme.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

De Wardes Buckingham'ın gidişinden söz ediyordu. Muhatabı Lorraine şövalyesiydi.

"Akıllıca bir geri çekilme bu." dedi de Wardes.

"Niçin?"

"Çünkü sevgili düke bir kılıç darbesini esirgiyor."

Ve hepsi birden gülmeye başladı.

Alınan Raoul kaşlarını çatarak döndü; şakaklarına kan oturmuş, ağzı kibirli bir görünüm almıştı.

Lorraine şövalyesi topuklarının üzerinde döndü, de Wardes kararlı bir tavırla bekledi.

"Beyefendi," dedi Raoul de Wardes'a, "aramızda bulunmayanları aşağılama huyunuzdan vazgeçmeyeceksiniz anlaşılan: Dün mösyö d'Artagnan'dı, bugünse mösyö de Buckingham."

"Beyefendi, beyefendi," dedi de Wardes, "çok iyi biliyorsunuz ki bazen de mevcutları aşağılıyorum."

De Wardes Raoul'e dokunuyordu, omuzları birbirine değiyordu, yüzleri birbirlerininkine eğilmişti. Soluklarının ve öfkelerinin ateşiyle tutuşacaklardı sanki.

Birinin nefretinin had safhada, öbürünün de sabrının sonunda olduğu anlaşılıyordu.

Birdenbire arkalarında iyilik ve kibarlık dolu bir ses duydular:

"Benim adım geçti galiba."

Arkalarına döndüler, gülen gözleriyle ağzı kulaklarına vararak bir elini de Wardes'ın omzuna koyan d'Artagnan'ı gördüler.

Raoul yana çekilerek silahşöre yer açtı.

De Wardes'ın bütün bedeni titredi, yüzü sarardı ama hiç kımıldamadı.

D'Artagnan yine gülümseyerek Raoul'ün açtığı yeri aldı.

"Teşekkürler sevgili Raoul," dedi. "Mösyö de Wardes sizinle konuşacaklarım var. Uzaklaşmayın Raoul, mösyö de Wardes'a söyleyeceklerimi herkes duyabilir."

Sonra gülümsemesi gitti ve bakışı çelik gibi soğuk ve sert bir hal aldı.

"Emrinize amadeyim beyefendi," dedi de Wardes.

"Efendim," dedi d'Artagnan, "uzun zamandan beri sizinle konuşmak için uygun bir zaman bekliyordum, ancak bugün bulama-

yigitcan | Dr. Kitap / Kitap, Müzik, Film, Oyun

dım bu zamanı. Yerse pek uygun değil doğrusunu isterseniz, ama bana kadar gelme zahmetine katlanırsanız benim yerim koridora çıkan merdivendir."

"Sizi izliyorum beyefendi," dedi de Wardes.

"Yalnız mısınız burada beyefendi?" dedi d'Artagnan.

"Hayır, mösyö Manicamp ve mösyö de Guiche var yanımda, iki arkadaşım."

"İyi," dedi d'Artagnan, "ama iki kişi az. Birkaç kişi daha bulursunuz değil mi?"

"Tabii!" dedi d'Artagnan'ın lafı nereye getirmek istediğini anlayamayan genç adam. "İstediğiniz kadar."

"Arkadaşlar mı?"

"Evet efendim."

"İyi arkadaşlar mı?"

"Kesinlikle."

"O zaman bulun onları lütfen. Siz de Raoul gelin benimle. Mösyö de Guiche'i ve mösyö de Buckingham'ı da getirin lütfen."

"Aman Tanrım beyefendi, ne şamata bu!" dedi de Wardes gülümsemeye çalışarak.

Komutan ona eliyle bir işaret yaparak sabırlı olmasını istedi.

"Ben her zaman sakinimdir."

"Sizi bekliyorum o zaman beyefendi," dedi.

"Bekleyin."

"Görüşmek üzere o zaman."

Ve dairesine doğru yöneldi.

XCIV SU İÇİNDE BİR YIĞIN KILIÇ DARBESİNİN DEVAMI

D'Artagnan'ın odası kesinlikle boş olmazdı: Kont de la Fère bir pencerenin pervazına oturmuş bekliyordu.

"Tamam mı?" diye sordu d'Artagnan'a, girdiğini görünce.

"Tamam!" dedi d'Artagnan. "Mösyö de Wardes bazı arkadaşları ve bizimkilerle birlikte beni ziyaret ederek onurlandıracak."

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://kitap.tc/turkceyolug

Gerçekten de silahşörün arkasında de Wardes ve Manicamp gözüktü.

De Guiche ve Buckingham onları izliyordu. Oldukça şaşkındılar ve kendilerinden ne istendiğini bilmiyorlardı.

Raoul, iki üç asilzadeyle birlikte geliyordu. İçeri girdiğinde gözlerini odanın her tarafında gezdirdi. Kontu fark etti ve yanına gitti.

D'Artagnan konuklarını elinden gelen kibarlığıyla karşılıyordu.

Sakin ve terbiyeli yüz ifadesini korumuştu.

Orada bulunanların hepsi sarayda görevleri olan seçkin insanlardı.

Sonra, verdiği rahatsızlıktan dolayı herkesten özür dileyip de Wardes'a döndü; de Wardes kendisine hâkim olmasına rağmen yüzünün endişeyle karışık bir şaşkınlık ifadesi içinde olmasını engelleyemedi.

"Beyefendi," dedi, "şimdi artık kralın sarayının dışındayız, şimdi adabımuaşaret dışına çıkmadan yüksek sesle tartışabiliriz, sizden niçin bana uğramanızı ve bu beyleri de getirmenizi rica ettiğimi açıklayacağım."

"Arkadaşım kont de la Fère aracılığıyla hakkımda hakaretamiz şeyler söylediğinizi duydum, bana ölümcül düşmanınız olduğumu söylediniz, çünkü babanızın düşmanıymışım söylediğinize göre."

"Doğru beyefendi, söyledim bunu," dedi solgun yüzü hafifçe renklenen de Wardes.

"Beni suç işlemekle, günah işlemekle ya da alçaklıkla itham ediyorsunuz. Sizden bu suçlamalarınıza açıklık getirmenizi istiyorum."

"Tanıkların önünde mi beyefendi?"

"Evet tabii, tanıkların önünde ve gördüğünüz gibi onur konusunda ben onları uzman seçtim."

"Siz benim inceliğimin kıymetini bilmiyorsunuz beyefendi. Sizi suçladım doğru, ama suçlamayla ilgili sırrı sakladım. Hiçbir ayrıntıya girmedim, nefretimi size söylemeleri neredeyse bir görev olan insanların önünde söylemekle yetindim. Benim ketumiyetimle ne kadar ilgilenseniz de değerini bilmediniz onun.

Ücretsiz Dijital Kitap Arşivi - ttps://arsiv.org

Sizin her zamanki temkinli tavrınızı görmedim burada mösyö d'Artagnan."

D'Artagnan bıyığının ucunu ısırdı.

"Beyefendi," dedi, "sizden bana olan sitemlerinizi dile getirmenizi isteme onuruna sahip oldum."

"Herkesin içinde mi?"

"Tabii."

"Konuşacağım o zaman."

"Konuşun beyefendi," dedi d'Artagnan eğilerek, "hepimiz sizi dinliyoruz."

"Beyefendi söz konusu olan bana değil, babama karşı yapılmış bir haksızlık."

"Daha önce söylediniz bunu."

"Evet ama bazı şeyler vardır ki tereddütle yaklaşılır onlara."

"Gerçekten böyle bir tereddüt varsa sizden bunu aşmanızı rica ediyorum beyefendi."

"Utanç verici bir eylem söz konusu olsa da mı?"

"Her durumda."

Bu sahnenin tanıkları belli bir endişeyle birbirlerine bakmaya başladılar. Bir yandan da d'Artagnan'ın yüzünde hiçbir heyecan görmediklerinden rahatladılar.

De Wardes sessizliğini koruyordu.

"Konuşun beyefendi," dedi silahşör. "Bizi bekletiyorsunuz."

"Dinleyin o zaman.[1] Babam bir kadını seviyordu, soylu bir kadını. Bu kadın da babamı seviyordu."

D'Artagnan ve Athos birbirlerine baktılar.

De Wardes devam etti:

"Mösyö d'Artagnan randevu mektuplarını yakaladı, kılık değiştirerek beklenen kişinin yerine geçti ve karanlıktan yararlandı."

"Doğru," dedi d'Artagnan.

Orada bulunanların arasında hafif bir mırıltı yükseldi.

"Evet, bu kötü şeyi yaptım. Tarafsız olduğunuza göre beyefendi şunu da eklemeniz gerekirdi: Bana yakıştıramadığınız olayın geçtiği dönemde henüz yirmi bir yaşında bile değildim."

---

1 Bkz. *Üç Silahşörler* (Alfa Kitap Arşivi), Birinci Bölüm, 30 ve 36. Başlık.

Üçsilahşörler (Alfa Kitap Arşivi), https://hanley.org

"Yapılan şey yine de utanç verici," dedi de Wardes "ve bir asilzadenin böyle bir münasebetsizlik yapmaması için erinlik yaşı yeterlidir."

Şaşkınlık ve neredeyse kuşku dolu olan bir mırıltı daha duyuldu.

"Utanç verici bir yutturmacaydı bu gerçekten," dedi d'Artagnan, "ve ben kendimi eleştirmek hem de çok acımasız biçimde eleştirmek için mösyö de Wardes'ın bunu yüzüme vurmasını beklemedim kesinlikle. Yaşım ilerledikçe daha mantıklı, özellikle de daha dürüst oldum ve bu zaafın kefaretini hiç bitmeyen pişmanlıklarla ödedim. Ama sizlere güveniyorum beyler; bu olay 1626'da gerçekleşti ve o zaman –neyse ki siz anlatılanlardan biliyorsunuz bu dönemi– aşk titiz, vesveseli değildi; vicdanlar bugünkü gibi zehir ve mür saçmıyordu. Sürekli yenen, sürekli yenilen askerlerdik; kılıcımız her zaman elimizdeydi ya da en azından yarısı kınının dışındaydı; savaş bizi iki ölüm arasında sürekli sertleştiriyordu ve kardinal aceleci yapıyordu bizi. Nihayet pişman oldum, dahası hâlâ pişmanım mösyö de Wardes."

"Evet beyefendi bunu anlıyorum, eylemin içinde pişmanlık vardı ama siz yine de bir kadının ölümüne neden oldunuz. Sizin anlattığınız, utancını gizleyen, aşağılanma karşısında eğilip bükülen kadın kaçtı, Fransa'yı terk etti ve ne olduğunu kimse hiçbir zaman bilemedi."

"Ah!" dedi kont de la Fère kolunu acı bir gülümsemeyle de Wardes'a doğru uzatarak. "Gerçekten öyle beyefendi, gördük, hatta kendisinden söz edildiğini duymuş olan buradaki bazı kişiler çizeceğim portreden tanıyabilirler onu. İnce, solgun yüzlü ve sarışın, İngiltere'de evlenmiş yirmi beş yaşında bir kadındı."

"Evlenmiş!" dedi de Wardes.

"Aaa! Evlendiğini bilmiyor muydunuz? Gördüğünüz gibi sizden daha çok şey biliyoruz mösyö de Wardes. Ona genellikle Milady diye hitap edildiğini ve buna hiçbir ad eklenmediğini biliyor musunuz?"

"Evet beyefendi, biliyorum bunu."

"Aman Tanrım!" diye mırıldandı Buckingham.

"Tamam! İngiltere'den gelen bu kadın mösyö d'Artagnan'ı öldürmek için üç kez komplo düzenledikten sonra geri döndü. Ada-

Çöpçatan Kitap Yeni Kitap Tanıtımı

letti bu değil mi? Çok isterdim adalet olmasını, mösyö d'Artagnan aşağılamıştı onu. Ama bu adalet değildir; İngiltere'de bu kadın çekiciliğiyle, ayartmalarıyla Lord Winter'ın hizmetinde olan ve Felton denen bir genç adamın kalbini fethetti. Sararıyorsunuz milord de Buckingham, gözleriniz hem öfkeden hem acıdan parlıyor. Bitirin hikâyeyi milord ve mösyö de Wardes'a babanızın katilinin eline bıçağı veren kadının kim olduğunu sorun."

Herkes bir çığlık attı. Genç dük ter basan alnını mendille sildi.

Büyük bir sessizlik çöktü topluluğun üstüne.

"Görüyorsunuz mösyö de Wardes," dedi d'Artagnan; bu hikâye kendi anıları Athos'un sözleriyle canlandığından daha fazla etkilemişti. "Görüyorsunuz ki benim suçum birinin ölümüne yol açmak değil ve ölüm ben pişman olmadan gerçekleşmişti. Dolayısıyla kesinlikle bir vicdan meselesi. Bu açıklamayı yaptıktan sonra mösyö de Wardes, şimdi bana düşen bu utanç verici eylem dolayısıyla alçakgönüllülük gösterip sizden özür dilemek. Babanız hayatta olsaydı ve I. Charles'ın ölümünün ardından Fransa'ya döndükten sonra kendisini görebilseydim ondan da özür dilerdim mutlaka tabii ki."

"Yeter mösyö d'Artagnan," diye bağırdılar hep bir ağızdan.

"Hayır, beyler," dedi komutan. "Şimdi mösyö de Wardes, sanıyorum aramızda her şey bitti ve benim hakkımda kötü şeyler söylemeyeceksiniz. Böyle bir mesele kalmadı artık, değil mi?"

De Wardes kekeleyerek eğildi.

"Aynı zamanda umuyorum ki," diye devam etti d'Artagnan genç adama yaklaşarak, "kötü alışkanlığınızı bırakacaksınız ve kimse hakkında kötü şeyler söylemeyeceksiniz; çünkü sizin gibi vicdanlı, sizin gibi ilkelerine bağlı, eski bir askerin küçük bir olayını otuz beş yıl sonra gündeme taşıyıp eleştiren birinin, sizin gibi vicdanı temiz birinin vicdan ve onur için hiçbir şey yapmayıp suskun kalması... Şu son sözümü iyi dinleyin mösyö de Wardes: Sakın adınızın geçtiği bir olay gelmesin kulağıma."

"Beyefendi," dedi de Wardes, "olmayan, olmayacak şeyler için tehdit etmenin bir anlamı yok."

"Sözümü bitirmedim henüz mösyö de Wardes," diye devam etti d'Artagnan, "ve siz beni dinlemeye mahkûmsunuz."

Topluluk merakla kulak kabarttı.

"Biraz önce bir kadının ve babanızın onurundan söz ettiniz, hoşumuza gitti bu, çünkü galiba bizim ruhumuzda olmayan bu incelik ve dürüstlük çocuklarımızda var ve genellikle kadınların onurlarına saldırıldığı bir yaşta bir genç adamın bu onura saygılı olduğunu ve onu koruduğunu görmek güzel bir şey."

De Wardes dudaklarını ve yumruklarını sıkıyordu, kötü başlayan bu söylevin nasıl biteceği konusunda çok endişeliydi tabii ki.

Devam etti d'Artagnan:

"Peki nasıl oluyor da Bragelonne vikontuna annesini hiç tanımadığını söyleyebiliyorsunuz?"

Raoul'ün gözlerinde şimşekler çaktı.

"Ooo!" diye haykırdı dikilerek. "Sayın şövalye, sayın şövalye, bu benim kişisel meselem."

De Wardes'ın yüzünde kötü niyetli bir gülümseme belirdi.

D'Artagnan Raoul'ü kolundan itti.

"Lafımı kesmeyin delikanlı," dedi.

Ve de Wardes'ı gözleriyle esir aldı:

"Ben kılıçla çözülemeyecek bir sorunu gündeme getiriyorum," diye devam etti. "Ellerini defalarca kılıçlarına götürmüş onurlu insanların huzurunda konuşuyorum bu meseleyi. Bu insanları özellikle seçtim. Çünkü bu beyler biliyorlar ki uğruna dövüşülen her sır, sır olmaktan çıkar. Dolayısıyla sorumu tekrarlıyorum mösyö de Wardes'a. Bu delikanlının hem kendisine hem babasına hem annesine niçin hakaret ettiniz?"

"Ama bana öyle geliyor ki," dedi de Wardes, "seçkin biri, elindeki tüm olanaklarla desteklediğinde istediğini özgürce söyleyebilir."

"Ya! Beyefendi lütfen söyleyin bana; seçkin birinin söylediği kötü şeyleri desteklemesine yardımcı olacak şeyler neymiş?"

"Kılıç."

"Siz bunu söylerken sadece mantığı değil, dini ve onuru da es geçiyorsunuz; birçok insanın, ayrıca kendi hayatınızı tehlikeye atıyorsunuz. Büyük bir tehlike altında bana göre hayatınız. Bütün modalar geçip gider beyefendi; düelloların da, majestelerinin düelloyu savunan fermanlarının da modası geçti. Dolayısıyla siz

şövalyelik düşüncelerinizde tutarlı olmak istiyorsanız mösyö Raoul de Bragelonne'dan özür dileyin, ona böyle hafif konuşmalar yaptığınız için pişman olduğunuzu söyleyin; onun soyluluğu ve dürüstlüğü sadece yüreğinde değil, hayatının bütün eylemlerinde bulunur. Yapmanız gereken budur mösyö de Wardes, benim biraz önce yaptığım gibi. Ben ki sizin çocuk bıyığınız karşısında yaşlı bir komutan sayılırım."

"Ya yapmazsam?" dedi de Wardes.

"O zaman..."

"Engelleyeceğinizi sandığınız şey," dedi de Wardes gülerek, "o zaman sizin uzlaşma mantığınız kralın yasaklarına tecavüz noktasına gelecek."

"Hayır beyefendi," dedi komutan sakin bir tavırla, "yanılıyorsunuz siz."

"Ne olacak peki?"

"Kralı görmeye gideceğim. Aram iyidir kralla, siz daha doğmamışken kendisine bazı hizmetlerde bulunma mutluluğunu yaşamıştım. Kral benim talebim üzerine bana Bastille'in müdürü mösyö Baisemeaux de Montlezun'e hitaben imzalı, boş emirname gönderdi; imzanın üstünü ben istediğim gibi doldurabilirim ve krala şunu yazabilirim: Efendim, bir adam mösyö de Bragelonne'un annesine alçakça hakaret etti. Bu adamın adını majestelerinin bana gönderdiği mühürlü mektuba yazdım ve mösyö de Wardes üç yıl Bastille'de hapis yatacak."

Ve d'Artagnan cebinden kralın imzaladığı emri çıkardı, de Wardes'a uzattı.

Sonra genç adamın pek inanmadığını ve bunu boş bir tehdit gibi gördüğünü düşününce omuz silkti ve aldırışsız bir tavırla masaya yöneldi. Masada bir yazı takımı ve uzunluğu topograf Porthos'u ürküten bir kalem vardı.

O zaman de Wardes tehdidin çok ciddi olduğunu anladı, o dönemde Bastille çok ürkütücü bir yerdi.

Raoul'e doğru bir adım attı ve neredeyse anlaşılmaz bir sesle konuştu:

"Beyefendi, mösyö d'Artagnan'ın bana biraz önce dikte ettiği ve gerekli olan özrü diliyorum sizden."

"Durun, durun beyefendi," dedi silahşör son derece sakin bir tavırla. "Kelimelerde yanılıyorsunuz; ben, *benim için gerekli olan* demedim; *bunun bir vicdan meselesi olduğunu* söyledim. Bu kelimeler ötekilerden daha değerli, inanın bana; böylesi daha iyi olacak çünkü duygularınızın daha doğru bir ifadesi olacak."

"Altına imzamı atıyorum o zaman," dedi de Wardes. "Ama aslında beyler itiraf edin ki eskiden olduğu gibi bedene indirilen bir kılıç darbesi böyle bir zorbalıktan daha iyi olurdu."

"Hayır beyefendi," diye karşılık verdi Buckingham, "çünkü kılıç darbesi onu haklı ya da haksız yere aldığınızı göstermez, sadece az ya da çok becerikli olduğunuz anlamına gelir."

"Beyefendi!" diye haykırdı de Wardes.

"Ah! Kötü bir şey söyleyeceksiniz," diye araya girdi d'Artagnan, de Wardes'ın sözünü keserek; "sizi engelleyerek yardımcı oluyorum size."

"Hepsi bu kadar mı?" diye sordu de Wardes.

"Kesinlikle bu kadar," diye karşılık verdi d'Artagnan, "bu beyler ve ben sizden memnun kaldık."

"İnanın bana beyefendi," diye karşılık verdi de Wardes, "arabuluculuğunuz pek uygun değil!"

"Niçin?"

"Çünkü biz ayrılacağız, ve şimdi garanti ederim ki mösyö de Bragelonne ve ben her zamankinden daha çok düşman olduk birbirimize."

"Benimle ilgili olarak yanılıyorsunuz beyefendi," diye karşılık verdi Raoul, "size karşı en küçük bir hınç beslemiyorum içimde."

Bu son darbe de Wardes'ı ezdi. Şaşkın biri gibi etrafına göz gezdirdi.

D'Artagnan açıklamaya tanık olmak isteyen asilzadeleri zarif bir tavırla selamladı ve her biri elini sıkarak çekildi.

De Wardes'a elini uzatan olmadı.

"Ah!" diye bağırdı genç adam yüreğini yiyip bitiren öfkeye teslim olarak. "Ah! O zaman ben intikam almak için kimseyi bulamayacağım."

"Bulacaksınız beyefendi, ben buradayım," dedi kulağına tehdit dolu bir ses.

De Wardes arkasını döndü ve kesinlikle bu amaçla orada kalan, şimde de kendisine yaklaşmakta olan Buckingham dükünü gördü.

"Siz, ha beyefendi!" diye haykırdı de Wardes.

"Evet, ben. Ben Fransa kralının uyruğu değilim beyefendi; ben ülkede kalmıyorum, çünkü yarın İngiltere'ye hareket ediyorum. Ben de umutsuzluk ve öfke doluyum, benim de sizin gibi birinden intikam almaya ihtiyacım var. Mösyö d'Artagnan'ın ilkelerini kesinlikle onaylıyorum ama onları size uygulamak zorunda değilim. Ben İngilizim ve sizin başkalarına boşuna önerdiğiniz şeyleri şimdi ben size önermeye geldim."

"Sayın dük."

"Haydi sevgili mösyö de Wardes, mademki bu kadar öfkelisiniz, beni bir *quintaine*[1] gibi görün. Otuz dört saat içinde Calais'de olacağım. Benimle birlikte gelin. Birlikte gidersek yol daha kısa gelir gözümüze. Kılıçları orada çekeriz, yükselen denizin kapladığı kumsalda. Orası günde altı saat Fransa bölgesi, ama altı saat da Tanrı'nın."

"Tamam," diye karşılık verdi de Wardes, "kabul ediyorum."

"Tabii," dedi dük, "beni öldürürseniz sevgili de Wardes, inanın büyük bir hizmette bulunmuş olacaksınız bana."

"Sizi mutlu etmek için elimden geleni yapacağım dük," dedi de Wardes.

"Tamam, götürüyorum sizi."

"Emrinize amadeyim, zaten rahatlamak için büyük bir tehlike gerekiyordu bana. Ölümcül bir tehlike."

"Aradığınızı buldunuz sanırım. Teşekkürler sayın Wardes, yarın sabah uşağım size kesin hareket saatini bildirecek; iki iyi arkadaş gibi birlikte seyahat edeceğiz. Ben genelde seyahatlerde acelesi olan biri gibi olurum."

"Hoşça kalın."

Buckingham, de Wardes'ı selamladı ve kralın yanına döndü.

De Wardes Palais-Royal'den öfkeli bir halde çıktı ve süratle oturduğu evin yolunu tuttu.

---

1 Askeri tatbikatlarda düşmanı temsil eden bir tür manken.

XCV
BAISEMEAUX DE MONTLEZUN

De Wardes'a biraz ağır kaçan bir ders verdikten sonra Athos ve d'Artagnan Palais-Royal'in avlusuna çıkan merdiveni birlikte indiler.

"Görüyorsunuz değil mi," dedi Athos d'Artagnan'a, "Raoul de Wardes'la bu düelloyu er ya da geç yapacak; de Wardes kötü olduğu kadar yaman biri."

"Ben bu tuhaf tipleri bilirim," diye karşılık verdi d'Artagnan, "babasıyla aramızda bir olay geçti. Sizi temin ederim, o zamanlar kas gücüm ve vahşi bir özgüvenim olmasına rağmen, babası beni kandırdı. Onunla nasıl dövüştüğümü görmeniz gerekirdi. Ah! Dostum bugün kimse böyle dövüşemiyor; elim bir an yerinde duramazdı. Çok canlı birinin eliydi elim, biliyorsunuz Athos, beni işbaşında gördünüz siz. Elimdeki basit bir çelik parçası değildi, bir bedene sokmak için her şekle girebilen ve her uzunlukta olabilen bir yılandı; mesafeyi altı ayak, sonra üç ayak kadar açıyordum; hasmımın bedenine yapışıp sıkıştırıyordum onu, sonra on ayak kadar açılıyordum. Bu vahşi güce direnebilecek bir güç yoktu. Evet! Baba de Wardes soyundan gelen yiğitliği, hırçın meydan okumalarıyla beni uzun süre meşgul etti ve ben dövüşün sonunda parmaklarımın yorgun olduğunu hissediyordum.[1]"

"Ben söyledim size işte," dedi Athos, "oğlu da her zaman Raoul'ü arayacak ve sonunda bulacak onu, çünkü arayan Raoul'ü kolayca bulur."

"Evet dostum ama Raoul hesabını iyi yapar; de Wardes'dan nefret etmiyor kesinlikle, kendisi söyledi bunu: Kışkırtılmayı bekleyecek, bu yüzden de pozisyonu doğru. Kral kızamaz, kaldı ki biz kralı sakinleştirmenin yolunu buluruz. Ama siz ki kolay kolay endişeye kapılmazsınız; nedir bu korkular, bu kaygılar böyle?"

"Şöyle ki her şey kafamı karıştırıyor. Raoul yarın kralı görmeye gidecek, kral ona bir evlilik konusunda kararını söyleyecek. Raoul âşık olduğundan kızacak ve kızgın halinde de Wardes'a rastlarsa bomba patlayacak."

---

[1] Bkz. *Üç Silahşörler*, Birinci Bölüm, 20. Başlık.

"Bombanın patlamasını engelleyeceğiz dostum."

"Bu ben olmayacağım, çünkü Blois'ya dönmek istiyorum. Saray kokan tüm bu seçkinlik, tüm bu entrikalar tiksindiriyor beni. Bir delikanlı değilim artık; bugünün dar görüşlü, vasat insanlarıyla uğraşamam. Ben Tanrı'nın büyük kitabında çok güzel ve çok etkileyici şeyler okudum, yanılgılar içindeki bu insanların fısıldadıkları önemsiz laflarla ilgilenemem. Kısacası Paris'te sıkılıyorum, sizin olmadığınız her yerde sıkılıyorum ve her zaman sizi göremeyeceğim için Blois'ya dönmek istiyorum."

"Çok yanlış düşünüyorsunuz Athos, kökenleriniz ve kaderiniz konusunda doğru şeyler söylemiyorsunuz. Sizin karakterinizdeki insanlar son güne kadar bütün yeteneklerini kullanırlar. Bakın benim eski La Rochelle kılıcıma, şu İspanyol çeliğine; otuz yıl aralıksız, mükemmel biçimde hizmet etti bana; bir kış günü Louvre'un mermerlerine düştü ve kırıldı azizim. Bana yüz yıl kullanılabilecek bir av bıçağı yaptılar. Siz Athos sadakat ve dürüstlüğünüzle, açıkkalpliliğinizle, gözü pekliğinizle ve sağlam eğitiminizle tam anlamıyla kralları uyarmak ve eğitmek için yaratılmışsınız. Burada kalın: Mösyö Fouquet benim İspanyol çeliğim kadar yaşamayacak."

"Haydi," dedi Athos gülümseyerek, "işte benim d'Artagnan'ım. Beni bulutlara çıkardıktan, beni bir tür tanrı yaptıktan sonra Olympos'un tepesinden aşağı attı ve dümdüz etti. Benim daha büyük hırslarım var dostum. Bakan olmak, köle olmak, boş verin bunları. Ben daha büyük değil miyim? Ben hiçbir şey değilim. Bir zamanlar bana büyük Athos dediğiniz günleri hatırlıyorum. Bakan falan olsaydım bu sıfatı kullanmaktan menederdim sizi. Hayır, hayır bu kadar kolay teslim olmam."

"Kapatalım artık bu konuyu, her şeyden vazgeçin; kardeşlikten bile."

D'Artagnan Athos'un elini hararetle sıktı.

"Hayır, hayır, hiç korkmadan vazgeçin. Raoul sizden vazgeçebilir, ne de olsa ben Paris'teyim."

"Peki, o zaman Blois'ya döneceğim. Bu akşam veda edeceksiniz bana, yarın sabah güneş doğarken ata bineceğim."

"Otelinize tek başınıza dönemezsiniz, Grimaud'yu niçin getirmediniz?"

"Dostum, Grimaud uyuyor; erkenden yattı. Zavallı, çok çabuk yoruluyor. Blois'dan benimle birlikte geldi ve onu bulunduğu yerde kalmaya zorladım, çünkü biraz dinlendikten sonra Blois'ya olan kırk fersahlık yolu katetmek gerekseydi, hiç şikâyet etmeden ölürdü. Ama ben Grimaud'ma güveniyorum."

"Ben meşaleniz olacak bir silahşör vereceğim size. Hey! Orada biri yok mu?"

D'Artagnan aydınlık merdivenlere doğru sarktı.

Yedi sekiz silahşör kafası göründü.

"Mösyö kont da la Fère'e eşlik edecek bir gönüllü lazım," diye bağırdı d'Artagnan.

"Nezaket ve kibarlığınız için teşekkürler beyler," dedi Athos. "Rahatsız etmek istemem asilzadeleri."

"Mösyö d'Artagnan'la işim olmasa ben eşlik ederdim efendim," dedi biri.

"Kim o?" dedi d'Artagnan pek aydınlık olmayan bir yere bakarak.

"Benim, sevgili d'Artagnan."

"Aman Tanrım! Baisemeaux'nun sesi bu galiba."

"Ta kendisi efendim."

"Ne yapıyorsunuz avluda sevgili Baisemeaux?"

"Emirlerinizi bekliyorum sevgili d'Artagnan."

"Ah sefil ah!" dedi içinden d'Artagnan.

"Doğru, bir tutuklama için haber göndermiştim size ama siz geleceğinize bir adamınızı gönderseydiniz ya!"

"Sizinle bir şeyi konuşmak için kendim geldim."

"Haber vermediniz mi geldiğinizi peki?"

"Bekliyordum," dedi mösyö Baisemeaux mahcup bir tavırla.

"Ben gidiyorum. Hoşça kalın d'Artagnan," dedi Athos arkadaşına.

"Sizi Bastille Hapishanesi müdürü mösyö Baisemeaux de Montlezun ile tanıştırayım da öyle gidersiniz."

Baisemeaux ve Athos selam verdiler birbirlerine.

"Ama tanışmış olmanız gerekir," dedi d'Artagnan.

"Beyefendiyi hayal meyal hatırlıyorum," dedi Athos.

"Sevgili dostum Baisemeaux, bir zamanlar kardinal döneminde epey eğlenmiştik kendisiyle. Çok iyi hatırlıyorsunuzdur."

"Tabii," dedi Athos kibarca selam vererek.

"Kont de la Fère, silahşör olarak adı Athos," dedi d'Artagnan, Baisemeaux'nun kulağına.

"Evet, evet, kibar adam; ünlü dörtlüden biri," dedi Baisemeaux.

"Kesinlikle. Peki o zaman, konuşabilir miyiz sevgili Baisemeaux?"

"Lütfen."

"Önce emirler konusunda şunu söyleyeyim ki emir falan yok. Kral söz konusu kişiyi tutuklatmaktan vazgeçti."

"Yazık!" dedi Baisemeaux iç geçirerek.

"Nasıl yazık?" diye haykırdı d'Artagnan gülerek.

"Tabii," diye bağırdı Bastille'in müdürü, "ben mahkûmlarımdan rant sağıyorum."

"Doğru, ben bu açıdan bakmıyordum meseleye."

"Sonuçta emir yok yani?"

Ve Baisemeaux bir kez daha iç geçirdi.

"Silahşörlerin komutanı olarak çok iyi bir konumdasınız değil mi efendim?" dedi.

"Evet, oldukça iyi bir konumdayım. Ama benim konumuma imrenmenizi anlamıyorum: Fransa'nın en büyük hapishanesi Bastille'in müdürüsünüz."

"Tabii farkındayım," dedi Baisemeaux hüzünlü bir tavırla.

"Tanrım, bir mahkûm gibi söylüyorsunuz bunu. Eğer isterseniz üstünlüklerimizi değiştirebiliriz."

"Üstünlükten bahsetmeyelim," dedi Baisemeaux, "beni yaralamak istemiyorsanız tabii."

"Ama devamlı etrafınıza bakıyorsunuz. Tutuklanmaktan korkar gibi bir haliniz var, oysa siz tutuklananları hapiste tutan insansınız."

"Bizi gören, duyan var mı acaba diye bakıyorum; lütfederseniz eğer daha gözden uzak bir yerde konuşsak diyorum."

"Baisemeaux! Baisemeaux! Otuz beş yıldır tanıştığımızı unutuyorsunuz. Benimle görüştüğünüze pişmanmış gibi davranmayın. Rahat olun. Bastille müdürlerine karşı bir husumetim yok."

"Tanrı'ya şükür."

"Avluya gelin, kol kola gireriz; şahane bir mehtap var, meşe ağaçlarının altında hüzünlü hikâyenizi anlatırsınız bana. Gelin."

Neredeyse ağlamaklı müdürü çekti, koluna girdi, söylediği gibi safiyane bir tavırla konuştu:

"Haydi bakalım, rüzgâra karşı kılıç çekelim!" dedi. "Anlatın Baisemeaux, ne söylemek istiyorsunuz?"

"Çok uzun sürer."

"Siz daha çok yakınmayı seviyorsunuz galiba. Bence çok daha uzun sürecek. Bastille'deki enayilerinizin, kumarbazlarınızın değerinin elli bin lira olduğuna dair bahse girerim."

"Olduğunda söylerim sevgili d'Artagnan."

"Şaşırtıyorsunuz beni Baisemeaux; günahkâr, pişman bir adam gibi davranıyorsunuz azizim. Sizi aynanın karşısına götüreyim de aynaya bakın bir. Görün kendinizi; nasıl tombul toramansınız, yüzünüzde çiçekler açmış, peynir gibi yusyuvarlaksınız, gözleriniz kor gibi yanıyor, alnınızda kendi kendinize oluşturmak istediğiniz kırışıklıklar olmasa elli yaşında bile göstermiyorsunuz. Oysa altmış yaşındasınız değil mi?"

"Bütün bu söylediklerniz doğru."

"Gayet tabii, doğru olduğunu çok iyi biliyorum; elli bin liralık avanta kadar doğru."

Küçük Baisemeaux ayağını yere vurdu.

"Hop hop!" dedi d'Artagnan. "Sizin hesabınızı ben yaparım, siz mösyö de Mazarin'in muhafız birliğinin komutanıydınız: Yılda on iki bin lira, on iki yıl aldınız bu parayı: Yaklaşık yüz kırk bin lira ediyor."

"On iki bin lira mı! Deli misiniz siz?" diye haykırdı Baisemeaux. "O pinti sadece altı bin lira verdi, altı bin beş yüz lira vergilere gidiyordu. Mösyö de Colbert bana başka bir fasıldan altı bin lira ve ayrıca beş yüz liralık bir ikramiye verdi, öyle ki küçük Montlezun mülkünden gelen bin iki yüz lira olmasaydı görevimi onurlu bir biçimde ifa edemezdim."

"Bırakalım itirafları, inkârları da Bastille'deki elli bin liraya gelelim. Orada kalıyorsunuz ve orada yiyip içiyorsunuz, yılda altı bin lira alıyorsunuz sanıyorum."

"Öyle diyelim."

"Yılda ortalama elli mahkûm ve bunların her birinden gelen bin lira."

"İnkâr etmiyorum."

"Yılda elli bin lira, üç yıldır bu görevdesiniz; dolayısıyla yüz elli bin lira eder."

"Bir ayrıntıyı unutuyorsunuz sevgili d'Artagnan."

"Neymiş o?"

"Size komutanlık görevi kral tarafından verildi."

"Evet biliyorum."

"Ama ben müdürlüğü mösyö Tremblay ve mösyö Louvière'den devraldım."[1]

"Doğru ve Tremblay bu görevi, karşılığında bir şey almadan size bırakacak biri değildir."

"Aynı şey Louvière için de geçerli. Yani sonuçta ben Tremblay'e payını, yetmiş beş bin lirayı verdim."

"Güzel! Peki Louvière'e?"

"Ona da o kadar."

"Aynı anda."

"Hayır, mümkün olmadı bu. Kral, daha doğrusu mösyö Mazarin savaştan çıkmış bu iki gözü pek adamı görevden almış gibi gözükmek istemedi; dolayısıyla halleri vakitleri yerinde olan insanların koşullarında görevden ayrılmalarına göz yumdu."

"Ne gibi koşullar?"

"Sıkı durun! Rüşvet gibi üç yıllık gelir."

"Tanrım! Yani yüz elli bin lira ellerine geçti öyle mi?"

"Doğru."

"Peki bunun dışında?"

"Elli bin ekü ya da on beş bin lira daha ne derseniz deyin, üç taksitte."

"Of, büyük para."

"Sadece bu kadar değil."

"Daha ne var?"

"Diyelim ki ben koşullardan birini yerine getirmedim, bu beyler tekrar göreve geliyorlar. Kral imzaladı bu şartı."

---

[1] Charles Leclerc du Tremblay ve Louvière Broussel, Bastielle'in Frondeur eski iki yöneticisi.

"İnanılır gibi değil!"

"Öyle ama."

"Üzülüyorum sizin için Baisemeaux. Ama sevgili dostum, bu Mazarin sizin için bu sözde lütufları niçin uygun buldu? İsteseydi kabul etmezdi."

"Evet ama benim hamim devreye girdiği için mecbur oldu."

"Kim sizin haminiz?"

"Sizin arkadaşlarınızdan biri, mösyö d'Herblay."

"Mösyö d'Herblay! Aramis!"

"Aramis, ta kendisi, bana çok nazik davrandı."

"Nazik! Yaşattığı acımasız koşullar mı nazik?"

"Bakın şimdi: Ben kardinalin hizmetinden ayrılmak istiyordum. Mösyö d'Herblay benim için Louvière ve Tremblay ile görüştü, onlar direndi; benim o yerde gözüm vardı, çünkü neler sağlayabileceğini biliyorum, üzüldüm ve üzüntümü mösyö d'Herblay'e açtım: Her ödemede benim için güvence verme nezaketini gösterdi."

"Boş ver! Aramis ha! Şaşırtıyorsunuz beni. Aramis sizin için güvence versin."

"Kibar ve nazik biri olduğundan imza yetkisi aldı, Tremblay ve Louvière istifa ettiler; bu iki beyden birine her yıl yirmi beş bin lira faiz ödettim; yine her yıl 31 Mayısta mösyö d'Herblay bizzat Bastille'e gelerek alacaklılarıma dağıtmam için elli bin lira getiriyordu."

"O zaman Aramis'e yüz elli bin lira borcunuz var."

"İşte benim sıkıntım da bu, ona sadece yüz bin lira borcum var."

"Hiçbir şey anlamadım bundan."

"Evet, o sadece iki yıl geldi. Bugün 31 Mayıs ve gelmedi, yarın öğlende vade doluyor. Yarın ödeme yapmazsam bu beyler kontrat süresi bittiğinde devreye girebilirler, soyulurum ve üç yıl boşuna çalışmış olurum ve boşuna iki yüz elli bin lira vermiş olurum sevgili d'Artagnan. Kesinlikle boşuna."

"Çok ilginç," diye mırıldandı d'Artagnan.

"Alnımda bir kırışıklığım olabileceğini anlayabiliyor musunuz şimdi?"

"Evet, evet."

"İşte yuvarlak peynir gibi mi, taze Amasya elması gibi mi, kor gibi yanan gözler gibi mi bilmem. Bütün bunlara rağmen yiyebileceğim bir peynirimin, bir Amasya elmamın ve ağlayacak gözlerimin olamayacağından korkma noktasına geldim işte, anlayabiliyor musunuz bunu?"

"Üzücü."

"Dolayısıyla size geldim mösyö d'Artagnan, çünkü beni sıkıntıdan sadece siz kurtarabilirsiniz."

"Nasıl?"

"Rahip d'Herblay'yi tanıyor musunuz?"

"Tabii!"

"Gizemli biri midir?"

"Evet, evet."

"Manastırının adresini verebilir misiniz? Noisy-le-Sec'te aradım bulamadım, orada değil artık."

"Tabii, Vannes piskoposu o artık."

"Vannes, Bretonya'da mı?"

"Evet."

Adamcağız saçını başını yolmaya başladı.

"Yazık!" dedi. "Yarın öğleye kadar Vannes'a nasıl gidilir? Mahvoldum ben."

"Sizin umutsuzluğunuz dokunuyor bana."

"Vannes! Vannes!" diye bağırıyordu Baisemeaux.

"Dinleyin, bir piskopos her zaman olduğu yerde durmaz; monsenyör d'Herblay sizi endişeye düşürecek kadar uzak bir yerde olmayabilir."

"Verin adresini bana."

"Bilmiyorum dostum."

"Tamam işte, bittim ben! Kralın ayaklarına kapanacağım."

"Ama Baisemeaux, şaşırtıyorsunuz beni, elli bin lira üreten Bastille'in yüz bin lira üretmesi için neden vidasını sıkmadınız?"

"Çünkü ben namuslu bir insanım sevgili d'Artagnan, mahkûmlarım da krallar gibi besleniyor."

"Tabii! İşte epey yol aldık, siz bu lezzetli yiyeceklerinizle sindirim sisteminizi iyi çalıştırın ve yarın öğleye kadar gebertin beni."

"Zalimlerin gülecek yürekleri vardır ancak."

"Hayır, üzüyorsunuz beni. Peki Baisemeaux, bana namus sözü verebilir misiniz?"

"Elbette komutan!"

"O zaman size söyleyeceklerimi kimseye söylemeyeceğinize dair söz verin bana."

"Asla kimseye söylemem!"

"Siz Aramis'i mi bulmak istiyorsunuz?"

"Ne pahasına olursa olsun."

"O zaman mösyö Fouquet'yi bulun."

"Ne ilgisi var?"

"Çok safsınız. Vannes nerede?"

"Aman Tanrım!"

"Vannes, Belle-Île diyakozluğunda ya da Belle-Île, Vannes diyakozluğunda. Belle-Île mösyö Fouquet'ye ait: o da mösyö d'Herblay'yi bu piskoposluğa tayin ettirdi.

"Gözümü açıyorsunuz ve hayata döndürüyorsunuz beni."

"Ne âlâ. Siz mösyö Fouquet'ye mösyö d'Herblay'le konuşmak istediğinizi söyleyin sadece."

"Doğru! Doğru!" diye haykırdı Baisemeaux kendinden geçerek.

"Peki," dedi d'Artagnan sertçe yüzüne bakarak, "namus ve şeref sözü nerede?"

"Ey Tanrım!" dedi adamcağız koşmaya yeltenerek.

"Nereye gidiyorsunuz?"

"Olmaz, mösyö Fouquet kralın oyununda. Siz mösyö Fouquet'ye yarın sabah erken gidin, ancak bunu yapabilirsiniz."

"Gideceğim, teşekkürler."

"İyi şanslar!"

"Teşekkürler!"

"Tuhaf bir hikâye," diye mırıldandı d'Artagnan, Baisemeaux'nun yanından ayrıldıktan sonra telaş etmeden merdiveni çıktı. Baisemeaux'yu böyle zorlamakta Aramis'in ne gibi bir çıkarı olabilir? Neyse! Günün birinde öğreniriz elbet bunu.

XCVI
KRALIN OYUNU

Fouquet d'Artagnan'ın dediği gibi kralın oyunundaydı.

Buckingham'ın gidişi bütün yaralı kalplere merhem olmuştu sanki.

Gözleri parlayan prens, annesine binlerce sevgi ve şefkat öpücükleri gönderiyordu.

Guiche kontu, Buckingham'dan ayrılamıyordu ve oyun oynarken bir yandan da seyahatiyle ilgili ihtimaller üzerine konuşuyordu.

Tarafını belirlemiş iyi kalpli bir adam gibi hayalci ve duygusal olan Buckingham kontu dinliyordu ve arada bir prensese pişmanlık ve sonsuz şefkat dolu bakışlar atıyordu.

Kendinden geçen prenses; kendisiyle birlikte oynayan kral, büyük kazançları dolayısıyla kendisiyle hafiften alay eden prens ve çılgın sevinç gösterileri yapan de Guiche arasında düşüncelerini paylaşmaya devam ediyordu.

Buckingham'la öylesine, üstünkörü ilgileniyordu; bu kaçak, bu sürgün onun için artık bir insan değil, bir hatıraydı.

Hafif yürekler böyledir, bencil rahatlıklarının bütün küçük hesaplarını bozabilecek her şeyden birdenbire ve şiddetle koparlar.

Prenses, Buckingham'ın gülümsemelerine, inceliklerine, iç geçirmelerine karşılık verdi ama uzaktan iç geçirmek, gülümsemek, diz çökmek neye yarardı? Ağır yük taşıyan gemileri alıp götüren boğaz rüzgârı iç çekmeleri nereye süpürür? Kim bilebilir?

Dük bu değişikliği hiç saklamadı, yüreği ölümcül bir yara aldı bundan.

Hassas bir yapısı vardı, gururluydu, derin bir sadakate yatkındı, tutkunun kalbine girdiği güne lanet etti.

Prensese yönelttiği bakışlar, düşüncelerinin buz gibi soluğuyla yavaş yavaş soğudu. Henüz ilgisiz kalamıyordu ama yüreğinden gelen şiddetli çığlıkları susturacak gücü vardı.

Prenses bu değişikliği fark ettikçe kendisinden kaçan parıltıyı yakalayabilmek için iki kat çaba harcıyordu, ilk başta çekingen ve kararsız kalırken birden parlamaya başladı; ne pahasına olursa olsun herkesten, kraldan bile çok fark edilmesi gerekiyordu.

Bunu başardı. Kraliçeler asaletlerine rağmen, kral bütün saygınlığına rağmen gölgede kaldı.

İlk başta dimdik duran ve yapmacık tavırlar sergileyen kraliçeler yumuşadılar ve güldüler. Ana kraliçe madam Henrietta, IV. Henri'nin torununun zekâsı sayesinde soyuna geri dönen bu ihtişamdan çok etkilendi.

Genç bir adam olarak kıskanç ve bir hükümdar olarak kendisini çevreleyenlerden üstün olan kral, doğası gereği tamamen Fransız olan ve İngiliz mizahı gereği sürekli artan bu hırçınlığın karşısında teslim olmaktan başka çare bulamadı. Zihni canlandıran bu parıltılı güzellikten bir çocuk gibi etkilendi.

Prensesin gözlerinden parıltılar saçılıyordu. Yunan Eski Nestor'un dudakları gibi çekici lal renkli dudaklarından mutluluk yayılıyordu.

Kraliçelerin ve kralın çevresinde bütün bu büyülerin etkisinde kalan saray, dünyanın en büyük kralının karşısında gülünebileceğini ilk defa fark ediyordu. Dünyanın en terbiyeli ve en parlak insanlarının karşısında gülünebileceği gibi.

Prenses o akşamdan itibaren öyle bir başarı gösterdi ki, taht denilen yüksek yerlerde doğmamış ve yüksekliklerine rağmen yaşanabilecek baş dönmelerinden korunabilen herkesi şaşırtabilirdi.

O andan itibaren XIV. Louis prensese bir şahsiyet gibi bakmaya başladı.

Buckingham en acımasız işkenceleri hak etmiş bir hoppa gibi baktı.

De Guiche bir tanrıça gibi baktı.

Nedimler her lütfun, her gücün yöneleceği bir yıldız gibi baktı.

Bununla birlikte XIV. Louis birkaç yıl önce bu *çirkin kıza* elini vermeye tenezzül etmemişti.

Bununla birlikte Buckingham bu hoppanın karşısında diz çökmüş, hayranlıkla seyretmişti onu.

Bununla birlikte de Guiche bu tanrıçaya bir kadın gibi bakmıştı.

Bununla birlikte nedimler, bir zamanlar onu beğenmemiş olan kraldan korktukları için bu yıldızı önlerinden geçerken alkışlamaya cesaret edememişti.

Kralın unutulmaz oyun gecesinde olup bitenler bunlardı işte.

Genç kraliçe, İspanyol ve Avusturyalı Anne'in yeğeni olmasına rağmen kralı seviyordu ve bunu gizleyemiyordu.

Her kadın gibi gözlemci ve her kraliçe gibi buyurgan olan Avusturyalı Anne, prensesin gücünü hissetti ve bu gücün karşısında hemen eğildi.

Ve genç kraliçe kuşatmayı kaldırmaya ve dairesine dönmeye karar verdi.

Kral rahatsızlık belirtileri göstermesine rağmen bu gidişle pek de fazla ilgilenmedi.

Her türlü ilişkinin unsuru olarak başlattığı teşrifat kurallarından güç alan XIV. Louis hiç telaş etmedi; kardeşi prense hiç bakmadan prensese elini uzattı ve genç prensesi dairesinin kapısına kadar götürdü.

Majestelerinin kapısının eşiğinde gayet rahat bir tavırla ya da ortama pek uygun olmayan bir tavırla derin derin iç geçirdi.

Her şeyi fark eden kadınlar, mesela matmazel de Montalais, bunu arkadaşlarına yetiştirmekten geri durmadılar:

"Kral iç geçirdi. Prenses iç geçirdi."

Doğruydu bu.

Prenses sessiz sedasız iç geçirmişti ama kralın huzuru için çok tehlikeli olabilecek bir iç geçirmeydi bu.

Prenses güzel siyah gözlerini kapatarak iç geçirmişti, sonra tekrar açmıştı gözlerini. Dile getirilemeyen bir hüzünle dolu bu gözleri tekrar krala çevirmişti ve kralın yüzü o anda hafifçe kızarmıştı.

Bu yüz kızarmasının, bu karşılıklı iç geçirmelerin ve kraliyet çevresindeki bütün bu tavırların sonucunda Montalais bir patavatsızlık yapmıştı ve bu patavatsızlık hiç kuşkusuz arkadaşını da etkilemişti, çünkü o kadar basiretli olmayan matmazel de La Vallière kral kızardığında sarardı ve hizmet için prensesin yanına gitmesi gerektiğinden arkasından titreyerek içeri girdi ve bu arada kurallar gereği takması gereken eldivenlerini almayı unuttu.

Şu bir gerçek ki bu taşralı kız özür dilemek amacıyla majesteleri kralın neden olduğu karışıklığı bahane olarak gösterebilirdi. Gerçekten de kapıyı kapatmakla meşgul olan matmazel de La

Vallière gözlerini elinde olmadan geri geri gitmekte olan krala dikmişti.

Kral oyun salonuna döndü, birkaç kişiyle görüşmek istiyordu ama o anda aklının başka yerde olduğu fark edilebiliyordu.

Çeşitli senyörlerle ilgili çeşitli hesapları karıştırdı. Hafızası kuvvetli olmayan ama aritmetiği kuvvetli olan Mazarin'den beri kendisi devralmıştı bu işleri.

Ve okuyucunun da bildiği gibi çok dalgın ve çok namuslu bir insan olan Manicamp, masanın orasına burasına dağılmış yirmi bin lirayı topladı. Bu parayı hiç kimse kazanmamış gibi gözüküyordu.

Gece yaşananlardan dolayı kafası biraz karışık olan mösyö de Wardes, oyunda kazandığı altmış louis altınını mösyö de Buckingham'a vermişti; babası gibi elini katiyen parayla kirletmeyen mösyö de Buckingham da bu manoyu masada bıraktı, ama ışık hep canlı tutulmalıydı.[1]

Bir süredir ortalığı kolaçan eden ve kendisine yaklaşan mösyö Colbert, hâlâ uğuldamakta olan kulağına kesinlikle çok saygılı ama ısrarlı bir biçimde bir öğüt fısıldayınca, kral dikkatini ancak biraz toplayabildi.

Bu öğüdü alınca daha bir dikkat kesildi ve önüne bakarak:

"Fouquet yok mu, gitti mi?" dedi.

"Burada, burada," dedi Buckingham'la ilgilenen müfettiş.

Ve yaklaştı.

Kral zarafetle ama küçümseyici bir tavırla ona bir adım attı.

"Sohbetinizi kestiysem özür dilerim sayın müfettiş," dedi Louis, "ama ihtiyaç duyduğumda yardımınızı istiyorum sizin."

"Her zaman kralın hizmetindeyim," diye karşılık verdi Fouquet.

"Özellikle de kasanız," dedi kral sahte bir gülümsemeyle.

"Hepsinden çok kasam," dedi Fouquet soğuk bir tavırla.

---

[1] Orijinal metindeki "chandelier [şamdan-avize]" oyuna girmek için her bir oyuncunun vermesi gereken para anlamına geliyor. Buckingham'ın bıraktığı kazancı alan Manicamp ışığı (şamdanı-avizeyi) canlı tutuyor.

"Mesele şu beyefendi: Fontainebleau'da bir davet vermek istiyorum. On beş gün açık büfe. İhtiyacım olan..."

Yan gözle Colbert'e baktı.

Fouquet hiçbir rahatsızlık belirtisi göstermeden bekledi.

"İhtiyacınız olan..." dedi.

"Dört milyon," dedi kral, Colbert'in acı acı gülümsemesine karşılık.

"Dört milyon," dedi Fouquet dimdik kalkarak.

Ve tırnaklarını göğsüne batırarak kan çıkardı, bu arada yüzündeki dingin ifade bir an gitti.

"Peki efendim," dedi kral.

"Ne zaman efendim?"

"Yani ... acele etmeyin ... ama yok ... bir an önce."

"Zaman lazım."

"Zaman!" diye haykırdı Colbert muzaffer bir tavırla.

"Eküleri saymak için zaman," dedi müfettiş gösterişli bir küçümsemeyle, "günde sadece bir milyon çekilebilir ve sayılabilir efendim."

"O zaman dört gün," dedi Colbert.

"Ya!" dedi Fouquet krala hitaben. "Yardımcılarım krala hizmet etmek için mucizeler yaratıyorlar," diye karşılık verdi Fouquet. "Para üç gün içinde hazır olur."

Colbert sarardı bu kez.

Louis şaşkın şaşkın baktı ona.

Fouquet övünmeden, zaaf göstermeden, dostlarına gülümseyerek çekildi. Gerçek dostluğu sadece bu dostların bakışlarında okuyabiliyordu. Acıma duygusuna kadar varan bir ilgiydi bu dostluk.

Fouquet'yi gülümsemesine bakarak değerlendirmemek gerekiyordu, Fouquet'nin yüreği ölmüştü aslında.

Birkaç kan damlası giysisinin altında göğsünü örten kumaş parçasının üzerinde leke oluşturuyordu.

Giysi kanı, gülümseme öfkeyi gizliyordu.

Onu arabasına yaklaşırken gören adamları efendilerinin keyfinin pek yerinde olmadığını anladılar. Böyle bir durum karşısında emirler, fırtınada sinirli bir kaptan tarafından yönetilen bir savaş gemisindeki gibi şaşmaz manevralarla gerçekleştirildi.

Araba yürümedi, uçtu.

Fouquet yolculuk sırasında ancak kendine gelebildi.

Aramis'in yanına çıktı.

Aramis henüz yatmamıştı.

Porthos'sa karnını iyice doyurmuş; haşlanmış bir but, iki kızarmış sülün ve tepeleme bir tabak dolusu ıstakoz yemişti. Sonra antikçağdaki güreşçiler gibi kokulu yağlarla bedenini ovdurmuştu; daha sonra çarşaflar, nevresimler içinde uzanmış ve sıcak bir yatağa taşıttırmıştı kendisini.

Biraz önce söylediğimiz gibi Aramis yatmamıştı. Rahat, kadife bir robdöşambr içinde ince ve alelacele çiziktirdiği harflerle mektuplar yazıyordu. Çok uzun bir mektubu bir sayfaya sığdırıyordu.

Birdenbire kapı açıldı, müfettiş göründü. Solgun, heyecanlı, kaygılıydı.

Aramis kafasını kaldırdı.

"İyi akşamlar sevgili konuk," dedi.

Dikkatli bakışlarıyla hüznü ve sıkıntıyı hemen anladı.

"Kralın oyun iyi geçti mi?" diye sordu Aramis lafa girmek amacıyla.

Fouquet oturdu ve peşindeki uşağa kapıyı işaret etti.

Uşak çıkınca:

"Çok iyiydi!" dedi.

Gözlerini ondan ayırmayan Aramis, sıkıntılı bir sabırsızlık içinde yastıklara uzandığını gördü Fouquet'nin.

"Her zamanki gibi kaybettiniz, değil mi?" diye sordu, elinde kalemiyle.

"Her zamankinden daha fazla," diye karşılık verdi Fouquet.

"Ama sizin kayıplara karşı dayanıklı olduğunuz biliniyor."

"Bazen."

"İyi! Mösyö Fouquet kötü oyuncu!"

"Oyun var, oyun var, mösyö d'Herblay."

"Peki ne kadar kaybettiniz monsenyör?" diye sordu Aramis biraz endişeli bir tavırla.

Fouquet sesini düzeltmek için bir an kendini toparladı, sonra hiç heyecanlanmadan konuştu:

"Gece bana dört milyona patladı," dedi.

Bu lafların son kez titremesinde acı bir gülümseme kayboldu.

Aramis kesinlikle böyle bir rakam beklemiyordu, kalem elinden düştü.

"Dört milyon!" dedi. "Dört milyon mu kaybettiniz! Olamaz!"

"Kâğıtlarıma mösyö Colbert bakıyordu," diye karşılık verdi müfettiş aynı uğursuz gülümsemesiyle.

"Ha! Şimdi anladım monsenyör. Yeni bir fon talebi yani."

"Evet dostum."

"Kral tarafından mı?"

"Kendi ağzından hem de. Bir insanı bundan daha güzel bir gülümsemeyle yok etmek mümkün değildir."

"Ey Tanrım!"

"Ne diyorsunuz bu konuda?"

"Sizi çökertmek istiyorlar tabii ki: Çok açık bu."

"Öyle mi düşünüyorsunuz?"

"Kesinlikle. Burada sizi şaşırtacak bir şey olmaması lazım çünkü bunu böyle düşünen biziz."

"Tamam ama ben bu dört milyonu beklemiyordum."

"Büyük para doğrusu ama sonuç olarak dört milyonla ölmez insan, bunu kabul etmek gerekir; özellikle de bu insan mösyö Fouquet'se."

"Kasanın dibini görseydiniz sevgili d'Herblay bu kadar rahat olamazdınız."

"Bu parayı vereceğinizi söylediniz mi peki?"

"Ne yapsaydım?"

"Doğru."

"Ben reddetsem Colbert bulur; nereden bulur bilmem ama bulur ve ben de mahvolurum!"

"Orası kesin. Bu dört milyonu kaç gün içinde vereceğinizi söylediniz?"

"Üç gün içinde. Kral çok sıkışık galiba."

"Üç gün!"

"Evet dostum!" diye devam etti Fouquet. "Düşünebiliyor musunuz, ben sokaktan geçerken insanlar 'Zengin mösyö Fouquet geçiyor!' diye bağırıyorlar. Kafayı yer insan sevgili d'Herblay."

"Bir dakika monsenyör. Aslında o kadar da önemli bir şey değil bu," dedi Aramis ağırkanlı bir tavırla ve yazdığı mektubun üzerine pudra dökerken.

"O zaman bir çare bulun! Çaresi olmayan bu derde bir çare bulun!"

"Tek bir çare var: Ödeyin."

"Ama ancak bu kadar para var elimde. Tek kuruş kalmayacak; Belle-Île için ödeme yaptık, personel giderlerini ödedik, kesenekçilerin uzun zamandır yaptıkları çalışmaların sonuçlarına göre para yok. Haydi diyelim bir kere verdik; sonra yine istendiğinde nasıl vereceğiz? İnanın bitmeyecek bu. Krallar bir kere paranın tadını alınca etin tadını alan kaplanlar gibidir, her şeyi silip süpürürler. Bir gün gelecek 'Mümkünatı yok efendim!' demek zorunda kalacağım. Ve işte o gün geldiğinde mahvolacağım ben."

Aramis omuz silker gibi yaptı.

"Sizin konumunuzdaki biri monsenyör," dedi, "ancak kendini mahvetmek istediğinde mahvolur."

"Hangi mevkide olursa olsun bir adam bir kralla mücadele edemez."

"Yok canım! Ben gençliğimde kardinal de Richelieu'yle mücadele ettim. Hem kardinal hem de Fransa kralıydı."

"Benim ordularım, askerlerim, hazinelerim mi var? Artık Belle-Île'im bile yok."

"Eee! Mecburiyet buluşların anasıdır, her şeyin bittiğini sandığınız anda..."

"Eee?"

"Beklenmedik bir keşif yaparsınız ve her şeyi kurtarırsınız."

"Kim keşfedecek bu harika şeyi?"

"Siz."

"Ben mi? Mucitlikten istifa ediyorum ben."

"O zaman ben."

"İyi. O zaman hemen işe başlayın."

"Daha vaktimiz var canım."

"Bu soğukkanlılığınız beni öldürüyor d'Herblay," dedi müfettiş mendiliyle alnını silerek.

"Bir gün size bir şey söylemiştim, hatırlamıyor musunuz?"

"Ne söylemiştiniz?"

"Cesaretiniz varsa endişelenmemenizi! Var mı cesaretiniz?"

"Var galiba."

"O zaman endişe etmeyin."

"Peki o halde, zamanı geldiğinde yardımıma geliyorsunuz d'Herblay, değil mi?"

"Borcumu ödemiş olacağım sadece monsenyör."

"Sizin gibi insanların ihtiyaçlarını karşılamak maliyecilerin işidir d'Herblay."

"İncelik, kibarlık maliyecilerin işiyse; merhamet din adamlarının erdemidir. Bu kez de görevinizi yerine getirin monsenyör. Henüz o kadar kötü durumda değilsiniz, son anda göreceğiz durumu."

"Yakında göreceğiz o zaman."

"Peki, tamam. Şimdi izin verirseniz size şunu söyleyeyim, para konusunda bu kadar sıkışık olmanız çok üzüyor beni."

"Niçin?"

"Çünkü sizden para isteyecektim."

"Kendiniz için mi?"

"Kendim için ya da yakınlarım için, yakınlarım için ya da yakınlarımız için."

"Ne kadar?"

"Telaş etmeyin; küçük bir meblağ değil tabii ki, ama çok büyük de değil."

"Toplamı söyleyin."

"Elli bin lira."

"Felaket."

"Sahi mi?"

"Elli bin lira her zaman bulunur tabii ki. Ah! Colbert denen o namussuz niçin sizin gibi kanaatkâr değil? Bu kadar sıkıntı çekmezdim yoksa! Ne zaman lazım bu para?"

"Yarın sabah."

"Peki, ne..."

"Ha, doğru ya! Nereye gidecek bu para, demek istiyorsunuz."

"Hayır şövalye hayır, açıklama istemiyorum."

"Tabii, yarın 1 Haziran."

"Eee?"

"Ödenmesi gereken borcumuzun vadesi geldi."

"Borçlarımız mı var?"

"Tabii, yarın son üçte birlik bölümü ödüyoruz."

"Hangi üçte bir."

"Baisemeaux'nun yüz elli bin lirasının üçte biri."

"Baisemeaux! Kimmiş o?"

"Bastille'in müdürü."

"Ha! Evet, doğru ya; bu adama yüz elli bin lira ödetiyorsunuz."

"Yapmayın!"

"Niçin veriliyor bu para?"

"Satın aldığı görev için, daha doğrusu bizim Louvière ve Tremblay'den satın aldığımız görev için."

"Bütün bunlar zihnimde çok bulanık."

"Bunu anlıyorum, çok işiniz var. Ama bundan daha önemli bir işiniz olabileceğini sanmıyorum."

"O zaman söyleyin bana, niçin satın aldık bu görevi biz?"

"Ona faydalı olsun diye"

"Ya!"

"Öncelikle ona."

"Sonra?"

"Sonra bize."

"Nasıl bize! Alay mı ediyorsunuz?"

"Monsenyör öyle zamanlar gelir ki bir Bastille müdürü çok iyi bir tanıdık olur."

"Sizi anlamadığım için mutluyum d'Herblay."

"Monsenyör bizim şairlerimiz, bizim mühendisimiz, bizim mimarımız, bizim müzisyenlerimiz, bizim matbaacımız, bizim ressamlarımız var; bize lazım olan Bastille müdürüydü."

"Öyle mi diyorsunuz?"

"Monsenyör hayal kurmayalım; hepimiz Bastille'e düşebiliriz her an. Sevgili mösyö Fouquet," diye devam etti papaz sararmış dudaklarının altından dişlerini göstererek. Otuz yıl önce Marie Michon'un hayran olduğu güzel dişlerini.

"Bu iş için yüz elli bin liranın çok olmadığını mı söylüyorsunuz d'Herblay. Size şunu söyleyeyim ki genelde yatırımlarınız daha iyi."

"Bir gün gelecek hatanızı anlayacaksınız."

"Sevgili d'Herblay, Bastille'e girdiğiniz gün geçmiş sizi korumaz artık."

"Yok canım, imzalanmış senetlerde sorun çıkmadıkça olmaz öyle şey; ayrıca inanın bana bu Baisemeaux mükemmel bir insan ve onda bir nedim kalbi yok. Eminim ki bu para dolayısıyla bana çok minnettar olacak, size söylediğim gibi monsenyör senetleri saklıyorum."

"Ne tuhaf şey bu! Hayır işinde kâr!"

"Monsenyör, monsenyör, siz bunları karıştırmayın; bir kâr varsa ben sağlıyorum bu kârı, ikimiz yararlanıyoruz; hepsi bu kadar."

"Entrika, d'Herblay..."

"Yok demem."

"Baisemeaux da komplocu."

"Niçin olmasın? Daha kötüleri de var. Yarın elimde olur mu elli bin lira?"

"Bu akşam ister misiniz?"

"Daha iyi olur çünkü erkenden yola çıkmak istiyorum, zavallı Baisemeaux haber alamadı benden; sabırsız ve sinirlidir."

"Bir saate kadar alırsınız parayı. Ah! D'Herblay, sizin yüz elli bin frankınızın faizi benim dört milyonumu karşılamayacak hiçbir zaman," dedi Fouquet ayağa kalkarak.

"Niçin ama monsenyör?"

"İyi akşamlar, yatmadan önce yardımcılarımla görüşmem gerekiyor."

"İyi geceler monsenyör."

"D'Herblay, siz benden imkânsızı istiyorsunuz."

"Elli bin liramı bu akşam alabilecek miyim?"

"Evet."

"O zaman rahat olun, ben söylüyorum bunu size. İyi geceler monsenyör."

Bu güvenceye ve bu güvence verilirken kullanılan ses tonuna rağmen Fouquet kafa sallayarak ve of çekerek çıktı dışarı.

XCVII
MÖSYÖ BAISEMEAUX DE MONTLEZUN'UN KÜÇÜK HESAPLARI

Saint-Paul'de saat yediyi vururken Aramis atının üzerinde, burjuva kıyafeti yani renkli kumaşlardan giysiler içinde, başkalarına göre sadece belindeki av bıçağıyla fark oluşturarak Petit-Musc Sokağından geçti ve Tournelles Sokağında, Bastille'in kapısında durdu.

Kapıda iki nöbetçi vardı.

Hiç zorluk çıkarmayan nöbetçiler Aramis'in atının üzerinde içeri girmesine izin verdiler, onu sağ ve sol tarafı binalarla dolu uzun bir geçitten geçirdiler.

Bu geçit bir asma köprüye, yani gerçek giriş yerine kadar götürüyordu.

Köprü indirilmişti, mekânda hizmet başlıyordu.

Dış muhafız birliği nöbetçisi, Aramis'i durdurdu ve beklenmedik bir biçimde niçin geldiğini sordu.

Aramis her zamanki kibarlığıyla geliş nedeninin Baisemeaux de Montlezun ile görüşmek olduğunu söyledi.

Birinci nöbetçi, içerideki bir kulübede duran ikinci nöbetçiye seslendi.

İkinci nöbetçi kafasını bulunduğu yerdeki bir delikten çıkardı ve Aramis'i dikkatle inceledi.

Aramis meramını yineledi.

Nöbetçi oldukça geniş avluda dolaşan küçük rütbeli bir askere seslendi, asker konuyu öğrenince müdürün maiyetindeki bir askeri bulmaya gitti.

Bu asker Aramis'in isteğini öğrendikten sonra biraz beklemesini rica etti, birkaç adım atıp geri dönerek adını sordu.

"Adımı söyleyemem mösyö," dedi Aramis, "sadece şunu söyleyebilirim: Müdür beye çok önemli şeyler söyleyeceğim ve peşinen şunu belirteyim ki mösyö de Baisemeaux beni görmekten büyük mutluluk duyacak. Dahası, kendisine 1 Haziranda beklediği kişinin geldiğini söylerseniz, inanıyorum ki koşa koşa kendisi gelecektir."

"Dış muhafız birliği nöbetçisi, Aramis'i durdurdu ve beklenmedik bir biçimde niçin geldiğini sordu."

Müdür bey gibi çok önemli birinin bu atlı küçük burjuva gibi pek de önemli gözükmeyen biri için rahatsız olabileceğini askerin kafası almıyordu.

"Tam da zamanında geldiniz beyefendi. Müdür bey çıkmaya hazırlanıyordu ve dairesinin önündeki avluda atları koşulmuş arabayı görüyorsunuz; sizi karşılamaya gelmesine gerek kalmayacak, geçerken görecek sizi."

Aramis başıyla anladığına dair bir işaret yaptı: Kendisini çok önemli biri olarak göstermek istemiyordu, dolayısıyla eyerinin üzerinde eğilerek sabırla ve sessizce bekledi.

Aradan on dakika geçmemişti ki müdürün arabasının sarsıla sarsıla geldiği görüldü. Kapıya yaklaştı araba. Müdür dışarı çıkıp yola çıkmaya hazır arabaya bindi.

Ama aynı tören hem müdür için hem kuşkulu bir yabancı için yapıldı; kulübedeki nöbetçi araba kemerin altından geçtiği sırada ilerledi ve müdür emirlere önce kendisinin uyduğunu göstermek için kapıyı açtı.

Böylece nöbetçi Bastille'den kimsenin kaçmadığına ikna olabildi.

Araba kemerin altından geçti.

Ama parmaklık açıldığı sırada asker ikinci kez duran arabaya yaklaştı ve müdüre birkaç kelime söyledi.

Müdür anında başını dışarı çıkardı ve asma köprünün öbür tarafında atının üzerindeki Aramis'i gördü.

Bir sevinç çığlığı attı ve arabasından çıktı, daha doğrusu atladı ve koşarak Aramis'in ellerini tutup kendisinden özür diledi. Az daha öpecekti ellerini.

"Ne zormuş Bastille'e girmek müdür bey! Kendilerine rağmen gelenler ve kendi istekleriyle gelenler için de aynı derecede zor mu?"

"Pardon, pardon. Ah! Monsenyör, efendimizi görmek ne büyük mutluluk!"

"Şşt! Öyle mi düşünüyorsunuz sevgili mösyö de Baisemeaux? Bir papazı bu halde görenlerin ne düşünmesini istiyorsunuz?"

"Ah! Pardon, özür dilerim, düşünemedim. Beyefendinin atını ahıra çekin," diye bağırdı Baisemeaux.

"Hayır, hayır," dedi Aramis, "olur mu!"

"Niçin?"

"Çünkü eyere asılı çantada elli bin lira var."

Birden müdürün yüzü parladı, mahkûmlar görseydi soylu bir prensin onu görmeye geldiğini zannederlerdi.

"Tabii, tabii, haklısınız. Atı dairemin önüne götürün. İster misiniz sevgili mösyö d'Herblay, arabayla çıkalım bana kadar?"

"Avludan geçmek için arabaya binmek, sayın müdür beni o kadar güçsüz mü sandınız? Yok, yürürüz sayın müdür yürürüz."

Baisemeaux destek olmak için kolunu uzattı ama papaz kesinlikle istemedi.

Baisemeaux ellerini ovuşturarak ve gözlerini dikerek, Aramis kapkara ve çıplak duvarlara bakarak müdüriyete geldiler

Görkemli bir giriş, beyaz taşlardan dik bir merdiven Baisemeaux'nun dairesine götürüyordu.

Baisemeaux bekleme odasını, yemeğin hazırlandığı yemek salonunu geçti; gizli küçük bir kapıyı açtı ve konuğuyla birlikte pen-

"Ne zormuş Bastille'e girmek müdür bey!"

cereleri yan taraftan avlulara ve ahırlara açılan geniş bir odanın içine kapandı.

Baisemeaux, papazı sırrını sadece uyanık ya da müteşekkir birinin bilebileceği yalakalığa varan bir kibarlıkla oturttu.

Rahat ve geniş bir koltuk, ayaklarının altına yastıklar, elini dayaması için tekerlekli masa. Müdür bütün bunları kendisi hazırladı.

Askerlerinden birinin kutsal eşya taşıyan bir rahip gibi son derece saygılı bir tavırla getirdiği para torbasını da kendisi koydu masaya.

"Evet! Monsenyör," dedi oturmadan önce, "her zamanki gibi sözüne en sadık adamlardan biri olarak mı tanınıyorsunuz?"

"Sevgili mösyö de Baisemeaux işte dakiklik bir erdem değildir, basit bir ödevdir."

"Evet, işte anlıyorum ama siz benimle iş yapmıyorsunuz monsenyör; siz bana bir hizmette bulunuyorsunuz."

"Haydi, haydi, sevgili mösyö Baisemeaux, itiraf edin ki bu dakikliğe rağmen biraz endişelendiniz."

"Sağlığınızla ilgili tabii ki," diye kekeledi Baisemeaux.

"Ben dün gelmek istiyordum ama çok yorgun olduğumdan gelemedim," dedi Aramis.

Baisemeaux konuğunun beline başka bir yastık yerleştirdi telaşla.

"Ama," diye devam etti Aramis, "bu sabah erkenden size geleceğime dair söz verdim kendi kendime."

"Fevkalade bir insansınız monsenyör."

"Büyük bir çaba ve gayret gösterdim sanıyorum."

"Yani nasıl?"

"Çıkmak üzereydiniz."

Baisemeaux kızardı.

"Doğru çıkıyordum."

"Rahatsız etmiyorum ya!"

Baisemeaux'nun sıkıntısı iyice belli oldu.

"Rahatsız ediyorum," diye devam etti delici bakışlarını zavallı müdüre dikerek. "Bilseydim kesinlikle gelmezdim."

"Monsenyör nasıl olur da beni rahatsız edeceğinizi düşünebilirsiniz?"

"Paranın peşine gittiğinizi itiraf edin."

"Hayır," diye kekeledi Baisemeaux, "hayır, yemin ederim; ben şeye..."

"Müdür bey her zaman mösyö Fouquet'ye mi gider?" diye bağıran komutanın sesi geldi aşağıdan kulağına.

Baisemeaux deli gibi pencereye koştu.

"Hayır, hayır," diye bağırdı umutsuz bir halde. "Mösyö Fouquet'den bahseden kim? Sarhoş mu var? Ben iş konuşurken niçin rahatsız ediyorsunuz?"

"Mösyö Fouquet'ye gidiyordunuz," dedi Aramis dudaklarını ısırarak, "rahibe mi müfettişe mi?"

Baisemeaux yalan söylemek niyetindeydi ama cesaret edemedi.

"Müfettişe," dedi.

"O zaman kabul edin ki parayı verene gittiğinize göre paraya ihtiyacınız vardı."

"Hayır monsenyör."

"Benden şüphe ediyorsunuz yani."

"Efendim buradaki tek belirsizlik sizin nerede oturduğunuzu bilmemem."

"Ya! Mösyö Fouquet'den para almış olmalısınız sevgili mösyö Baisemeaux, eli açıktır onun."

"Size yemin ederim, mösyö Fouquet'den para istemeye asla cesaret edememişimdir. Kendisinden sizin adresinizi almak istiyordum, hepsi bu kadar."

"Mösyö Fouquet'den benim adresim," diye haykırdı Aramis, elinde olmadan gözlerini açarak.

"Ama," dedi papazın bakışlarıyla şaşkına dönen Baisemeaux, "tabii, öyle, mösyö Fouquet'den."

"Bunda bir kötülük yok sevgili mösyö Baisemeaux ama ben adresimin niçin Fouquet'ye sorulduğunu anlayamıyorum bir türlü."

"Size yazmak için."

"Anlıyorum," dedi Aramis gülümseyerek, "benim söylemek istediğim bu değildi; ben size benim adresimi ne yapmak için aradığınızı sormuyorum, adresi niçin Fouquet'den öğrenmek istediğinizi soruyorum."

"Çünkü mösyö Fouquet Belle-Île'de..."

"Eee!"

"Belle-Île, Vannes diyakozluğu olduğundan ve siz de Vannes piskoposu olduğunuzdan..."

"Sevgili mösyö de Baisemeaux, mademki benim Vannes piskoposu olduğumu biliyordunuz; adresimi mösyö Fouquet'den sormanıza hiç gerek yoktu."

"Yani efendim," dedi Baisemeaux sıkıntı içinde, "bir tutarsızlık mı yaptım?" diye sordu. "Eğer öyleyse çok özür dilerim."

"Yapmayın canım, niçin tutarsız olacakmışsınız?" diye sordu Aramis sakin bir tavırla.

Ve Aramis yüz ifadesini sakinleştirerip müdüre gülümseyerek adresini bilmeyen Baisemeaux'nun, Vannes'ın ikametgâhı olduğunu nasıl bildiğini sorup duruyordu kendi kendine.

"Bu konuyu aydınlatacağım," dedi kendi kendine.

Sonra yüksek sesle konuştu:

"Sevgili müdür isterseniz şu küçük hesaplarımızı halledelim, ne dersiniz?"

"Emrinize amadeyim monsenyör. Ama siz önce söyler misiniz monsenyör..."

"Ne?"

"Her zamanki gibi birlikte yeme onurunu bahşetmeyecek misiniz bana?"

"Gayet tabii, memnuniyetle."

"Ne âlâ!"

Baisemeaux zili üç kez çaldı.

"Ne demek bu?" diye sordu Aramis.

"Yemekte bir konuğum var ve ona göre düzenleme yapılsın."

"Ey Tanrım! Ve üç kez çalıyorsunuz! Sevgili müdür, bana numara çekmeyi iyi biliyormuşsunuz gibi bir haliniz var."

"Yani! Ama! Sizi ağırlarken elimden gelebilecek olanın çok azını yapıyorum."

"Nasıl?"

"Bir hükümdar yapamazdı benim için yaptığınızı!"

"Yok canım."

"Öyle ama."

"Başka şeylerden konuşalım. Siz asıl şunu söyleyin bana: Bastille'de kendi işlerinizi de yapabiliyor musunuz?"

"Tabii."

"Mahkûmlar veriyor mu?"

"Çok değil."

"Ey Tanrım!"

"Mösyö de Mazarin o kadar sert değildi."

"Ha, evet, eski kardinalimizin kuşkulu bir yönetim uygulamış olması gerekliydi sizin için."

"Evet onun zamanında iyiydi. Sırdaşı ve danışmanının kardeşi servet sahibi oldu."

"İnanın bana sevgili müdür," dedi Aramis Baisemeaux'ya yaklaşarak, "genç bir kral yaşlı bir kardinale bedeldir. Gençler meydan okur, öfkelenir, tutkuludur; yaşlılar nefret duyar, önlem alır, korkar. Louvière ve Tremblay'ye üç yıllık faizi ödediniz mi?"

"Evet, evet, tabii."

"Yani onlara sadece size getirdiğim elli bin lirayı vereceksiniz, öyle mi?"

"Evet."

"Yani bir şey kalmıyor size, öyle mi?"

"Ah! Monsenyör, bu beylere elli bin verirken yemin ederim bütün kazancımı vermiş oluyorum. Dün de mösyö d'Artagnan'a aynı şeyi söylüyordum."

"Ah!" dedi gözleri parlayan ama sonra anında sönen Aramis. "Demek dün d'Artagnan'ı gördünüz; nasıl, iyi mi sevgili dostum?"

"Çok iyi."

"Ha! Ne diyordunuz ona mösyö de Baisemeaux?"

"Diyordum ki," diye devam etti müdür şaşkınlığını fark etmeden; "mahkûmlarımı çok iyi besliyorum."

"Kaç mahkûmunuz var?" diye sordu Aramis öylesine.

"Altmış."

"Ama bu yuvarlak bir rakam."

"Ah! Monsenyör yıllar önce iki yüz taneydi."

"Ama minimum altmış mahkûm da o kadar şikâyet edilecek bir durum değil."

"Hayır tabii ki, benden başka kim olsa üç yüz lira girerdi cebine."

"Üç yüz lira!"

"Tabii! Hesap edin; bir asilzade diyelim, her gün elli lira gelir bana."

"Ama sizde asilzade yok, en azından ben öyle biliyorum," dedi Aramis sesi hafifçe titreyerek.

"Yok, Tanrı'ya şükür! Yani yok ne yazık ki."

"Nasıl ne yazık ki?"

"Öyle tabii ki, durumum düzelirdi."

"Doğru."

"Asilzade başına elli frank gelir."

"Tabii."

"Mareşal otuz altı lira."

"Ama şu sıralar ne asilzade ne de mareşal var, değil mi?"

"Ne yazık ki öyle, tümgeneral ve onbaşılardan yirmi dört lira geliyor; iki tane var."

"Ya!"

"Parlamento danışmanları var. On beş lira geliyor onlardan."

"Kaç tane var?"

"Dört."

"Danışmanlardan bu kadar iyi paralar gelebileceğine ihtimal vermiyordum."

"Ama on beşten ona düştüm daha sonra."

"Ona mı?"

"Evet, sıradan bir yargıç, tutuklular, kilise mensupları on lira."

"Yedi kişi değil mi? Kârlı bir iş!"

"Hayır, değil!"

"Neden?"

"Bunlar da öyle, boş sıradan insanlar değil; bir parlamento danışmanına nasıl muamele ediyorsan onlara da aynı muameleyi yapmam gerekir, değil mi?"

"Doğru haklısınız, aralarında beş liralık bir fark olduğunu sanmıyorum."

"Şöyle düşünün: İyi bir balığa her zaman dört beş lira veririm, iyi bir piliç bana bir buçuk liraya mal olur. Kümestekileri iyi bes-

liyorum ama yem almam gerekiyor ama bilemezsiniz, nasıl bir fareler ordusu var burada."

"Neden karşılarına yarım düzine kedi çıkarmıyorsunuz?"

"Ha evet, kediler onları yiyor; vazgeçmek zorunda kaldım; yemlere nasıl saldırıyorlardı bilseniz. İngiltere'den köpekler getirtmek zorunda kaldım. Fareleri boğmaları için. Köpekler müthiş iştahlı, beşinci sınıf bir mahkûm kadar yiyorlar, bazen tavşanlarımı ve tavuklarımı da yiyorlar."

Aramis dinliyor muydu? Dinlemiyor muydu? Kimse bilemezdi bunu: Yere bakan gözleriyle dikkatli biri, endişeli elleriyle dalgın biri gibi gözüküyordu.

Aramis derin düşüncelere dalmıştı.

"Diyordum ki," diye devam etti Baisemeaux, "yenebilecek bir kümes hayvanı bana bir buçuk liraya mal oluyordu ve doğru düzgün bir balık da dört beş liraya mal oluyordu. Bastille'de üç öğün veriliyor, yapacak işleri olmayan mahkûmlar durmadan yiyorlar; on liralık bir adam bana yedi lira on kuruşa mal oluyor."

"Ama biraz önce on liralık adamlara on beş liralık adam muamelesi yaptığınızı söylemiyor muydunuz?"

"Evet, kesinlikle."

"Çok güzel! O zaman on beş liralıklardan yedi lira on kuruş kazanıyorsunuz, değil mi?"

"Dengelemek lazım kesinlikle," dedi yakalandığını anlayan Baisemeaux.

"Haklısınız sevgili müdür ama on liralığın altında mahkûmunuz yok mu?"

"Olmaz mı? Burjuvalar, avukatlar."

"Çok güzel. Onlara ne kadar değer biçiliyor?"

"Beş lira."

"Yiyor mu bunlar?"

"Tabii ama kabul edersiniz ki onlara her gün her yemekte dil balığı ya da yağı alınmış piliç, İspanyol şarabı verilmiyor ama haftada üç kez akşamları iyi bir yemek yiyorlar."

"Ama insanlık bu sevgili müdür, iflas edersiniz sonra."

"Hayır. İyi anlayın: On beş lira kümes hayvanlarıyla bitmeyince ya da on liradan artınca, beş liraya ekliyorum; tam bir şölen oluyor zavallılar için. Ne yapalım? Merhametli olmak gerekir."

"Peki beş liradan aşağı yukarı ne kalıyor size?"

"Otuz kuruş."

"Namuslu bir insansınız siz Baisemeaux!"

"Teşekkürler!"

"Hayır, gerçekten öyle."

"Teşekkürler monsenyör. Ama sanıyorum haklısınız. Kimin için üzülüyorum biliyor musunuz?"

"Hayır! Üç lira değer biçilen küçük burjuvalar ve mübaşir yardımcıları. Bunlar Rhin sazan balıklarını ve Manş mersinbalıklarını o kadar sık göremiyorlar."

"Peki! Beş liralardan arttığı olmuyor mu hiç?"

"Ah! Monsenyör! Benim o kadar cimri olduğumu sanmayın, küçük burjuvaları ya da mübaşir yardımcılarını mutluluğa boğduğum oluyor. Onlara kınalı keklik kanatları, karaca filetosu, mantarlı börek, ancak rüyalarında görebilecekleri yemekler veriyorum; nihayetinde bunlar yirmi dört liradan kalanlarla oluyor; yiyorlar, içiyorlar, sıra tatlı ya da meyveye geldiğinde, 'Yaşasın kral, Tanrı Bastille'i kutsasın!' diye bağırıyorlar; bana beş kuruşa mal olan iki şişe güzel şampanyayla her pazar sarhoş ediyorum onları. Onlar beni kutsuyorlar, çıktıklarında hapishaneyi özlüyorlar. Neyi fark ettim biliyor musunuz?"

"Bilmiyorum."

"Şunu fark ettim: Benim kurumum için bir onurdur bu, biliyor musunuz? Serbest bırakılan bazı mahkûmlar anında tekrar içeri alınıyorlar bazen. Bunun nedeni benim yemeklerimi yemek değilse başka ne olabilir? Ama gerçekten böyle!"

Aramis şüphelenmiş gibi gülümsedi.

"Gülümsüyor musunuz?"

"Evet."

"İki yıl içinde üç kez içeri aldığımız insanların bulunduğunu söylüyorum size."

"İnanmam için görmem gerekir."

"Sicilleri yabancılara göstermek yasaktır ama size gösterilebilir."

"Sanıyorum."

"Siz monsenyör, gözlerinizle görmek istiyorsanız eğer..."

"İtiraf edeyim ki çok istiyorum."

"Tamam o zaman!"

Baisemeaux bir dolaba gidip dolabın içinden kalın bir defter çıkardı.

Aramis gözlerini açmış, merakla onu izliyordu.

Baisemeaux döndü, defteri masaya koydu, biraz karıştırdı ve m harfinde durdu.

"Bakın mesela," dedi, "iyi bakın."

"Ne?"

"Martinier, Ocak 1659. Martinier, Haziran 1660. Martinier, Mart 1661. Eleştiriler, hicivler, taşlamalar, vb. Bahaneden başka bir şey değil bunlar, anlıyorsunuz değil mi: Böyle şeyler için kimseyi Bastille'e tıkmıyorlardı, dalavereci Bastille'e girmek için kendini ihbar ediyordu. Ne amaçla beyefendi? Benim mutfağımdan üç liraya yemek yemek için."

"Üç liraya! Zavallı!"

"Evet monsenyör; şair merdivenin en alt basamağında, küçük burjuva ve mübaşir yardımcısı yemeği ama söyledim size; ben özellikle onlara sürprizler hazırlıyordum."

Ve Aramis defterin sayfalarını içgüdüsel çeviriyordu, okumaya devam ediyordu ve sadece okuduğu adlarla ilgileniyormuş gibi bir hali yoktu.

"1661'de görüyorsunuz," dedi Baisemeaux, "seksen tutuklama tezkeresi, 1659'da seksen."

"Ah! Seldon," dedi Aramis, "bu adı biliyorum galiba. Bu delikanlıdan bana söz eden siz değil miydiniz?"

"Evet! Evet! Zavallı bir öğrenci şey yapan... nasıl diyorsunuz siz, Latincede birleşen iki dizeye?"

"Bir beyit."

"Hah, beyit."

"Zavallı! Bir beyit için!"

"Pes yani! Çok haklısınız! Cizvitlere karşı yazmıştı bu beyiti, biliyorsunuz değil mi?"

"Ne olursa olsun, ağır bir ceza bu bence."

"Üzülmeyin, geçen yıl gelip ilgilendiniz onunla."

"Tabii."

"O zaman, monsenyör sizin istekleriniz burada emir kabul edileceğinden bugünden itibaren on beş liralıklar muamelesi görecektir."

"Bunun gibi yani," dedi sayfaları çevirmeye devam eden ve Martinier'den sonraki adlardan birinde duran Aramis.

"Evet onun gibi."

"Bu Marchiali İtalyan mı?" diye sordu Aramis parmağının ucuyla dikkatini çeken adı göstererek.

"Şşt," dedi Baisemeaux.

"Nasıl şşt!" dedi Aramis beyaz elini istemsizce kasarak.

"Bu Marchiali'den size daha önce söz ettiğimi sanıyordum."

"Hayır, ilk kez duyuyorum bu adı."

"Mümkündür, adını anmadan söz etmişimdir herhalde."

"Yaşlı bir balıkçı değil mi?" diye sordu Aramis gülümsemeye çalışarak.

"Hayır, aksine çok genç."

"Suçu büyük o zaman, öyle mi?"

"Bağışlanmaz!"

"Cinayet mi işledi?"

"Yok canım!"

"Bir yeri mi kundakladı?"

"Yok!"

"Birine iftira mı attı?"

"Hayır! Hayır! Bu şey..."

Ve Baisemeaux iki elini ağzının kenarlarına götürerek Aramis'in kulağına yaklaştırdı yüzünü.

"Bu, şeye benzeme cesaretini gösteren..."

"Ha, evet, evet," dedi Aramis. "Tabii, biliyorum; geçen yıl söz etmiştiniz ama çok hafif bir suç gibi gelmişti bu bana."

"Hafif!"

"Ya da daha ziyade istenmeden işlenmiş bir suç."

"Monsenyör, böyle bir benzerlik istenmeden olmaz."

"Neyse, ben unutmuştum bunu. Ama bakın sevgili Basimeaux," dedi Aramis defteri kapatırken, "çağırıyorlar galiba."

Baisemeaux defteri aldı, telaşla dolaba koydu, dolabı kapattı ve anahtarı cebine koydu.

"Lütfen yemeğe geçelim monsenyör, isterseniz!" dedi. "Yanılmıyorsunuz, yemeğe çağırıyorlar."

"Nasıl isterseniz sevgili müdür."

Ve yemek salonuna geçtiler.

XCVIII
MÖSYÖ DE BAISEMAUX'NUN YEMEĞİ

Aramis genellikle kanaatkâr bir insandı ama bu kez şarabı abartmamakla birlikte Baisemeaux'nun harikulade yemeğinin hakkını verdi.

Baisemeaux ise keyiften havalara uçuyordu, ara sıra gözlerini çevirdiği elli bin lira yüreğine ferahlık veriyordu.

Ara sıra Aramis'e tatlı tatlı bakıyordu.

Aramis iskemlesinde kaykılıyor, dudaklarının ucuyla kadehinden birkaç damla şarap alıyor ve bir işin erbabı gibi şarabın tadını çıkarıyordu.

"Kimse bana gelip de Bastille'i kötülemesin," dedi göz kırparak, "sadece her gün yarım şişe bu Bourgogne şarabından içen mahkûmlar bile mutludur."

"Bütün on beş franklıklar içiyor bu şaraptan," dedi Baisemeaux. "Çok eski bir Volnay bu."

"Bizim zavallı çocuğumuz, zavallı Seldon'umuzda da var mı bu şahane Volnay'den?"

"Hayır yok!"

"Onun on beş franklıklardan olduğunu söylemiştiniz galiba."

"O mu! Asla! Beyetler yazan biri sadece. Nasıl diyordunuz?"

"Beyitler."

"On beş lira! Olur mu! Yanındaki on beş lira."

"Yanındaki?"

"Evet."

"Hangisi?"

"Öteki, İkinci Bertaudière."

"Sevgili müdür özür dilerim ama öyle bir dil konuşuyorsunuz ki anlamak için belli bir eğitimden geçmek gerekir."

"Doğru, affedersiniz; İkinci Bertaudière yani Bertaudière kulesinin ikinci katında bulunan demek."

"Yani Bertaudière, Bastille'in kulelerinden birinin adı öyle mi? Gerçekten her kulenin bir adı olduğunu duymuştum. Nerede bu kule?"

"Gelin," dedi Baisemeaux pencereye giderek. "Soldaki ikinci kule."

"Çok iyi. On beş liralık mahkûm orada mı kalıyor?"

"Evet."

"Ne zamandan beri orada?"

"Aşağı yukarı yedi ya de sekiz yıldan beri."

"Nasıl aşağı yukarı, daha kesin tarihler söyleyemez misiniz?"

"Benim zamanımdan önceydi sevgili mösyö d'Herblay."

"Ama Louvière, ama Tremblay, bilgi vermiş olmalı size."

"Ah! Mösyö... Pardon, pardon monsenyör."

"Önemli değil. Ne diyordunuz?"

"Diyordum ki Bastille'in sırları yönetimin anahtarlarıyla aktarılmaz."

"Yani bu mahkûm bir sır mı, devlet sırrı mı?"

"Devlet sırrı değil, sanmıyorum; Bastille'deki her şey gibi bir sır."

"Çok iyi," dedi Aramis, "peki o zaman Seldon'dan niye özgürce söz ediyorsunuz da ... şeyden edemiyorsunuz?"

"İkinci Bertaudière'den mi?"

"Evet."

"Çünkü bence beyit yazan bir adamın suçu şeye benzeyen adamın suçu kadar büyük değil."

"Evet, evet anlıyorum sizi ama gardiyanlar..."

"Ne olmuş gardiyanlara?"

"Mahkûmlarınızla konuşuyorlar."

"Tabii."

"O zaman mahkûmlarınız onlara suçlu olmadıklarını söylüyorlardır."

"Bundan başka söyledikleri bir şey yok ki; çok yaygındır bu, sürekli çiğnenen bir sakızdır bu."

"Evet ama biraz önce sözünü ettiğiniz benzerlik."

"Ne olmuş?"

"Gardiyanlarınızı şaşırtmış olamaz mı?"

"Sevgili mösyö d'Herblay, bütün bu ayrıntılarla ilgilenmek için sizin gibi saraya mensup biri olmak gerekir."

"Çok haklısınız sevgili mösyö de Baisemeaux. Şu Volnay'den bir damla daha alabilir miyim lütfen?"

"Bir damla değil, bir bardak."

"Hayır, hayır. Siz sapına kadar silahşör olarak kaldınız, bense piskopos oldum. Bir damla bana, bir bardak size."

"Peki!"

Aramis ve müdür kadeh tokuşturdu.

"Sonra," dedi Aramis parlayan gözlerini aynı hizaya yükselmiş elde bulunan değerli taşa dikerek. Aramis bütün duyu organlarıyla tatmin olmak istemişti adeta, "hem sonra sizin benzerlik dediğiniz şeyi bir başkası fark etmemiştir bile belki."

"Benzediği kişiyi herkesin tanıması gerekir."

"Sevgili mösyö de Baisemeaux bu galiba sizin zihninizin bir oyunu."

"Hayır, kesinlikle, hiç ilgisi yok."

"Dinleyin," diye devam etti Aramis. "Sözünü ettiğimiz kişiye benzeyen çok insan gördüm ama saygı gereği dile getirilmiyordu bu."

"Kesin çünkü benzerlik var, benzerlik var; bu benzerlik çok çarpıcı ve görseydiniz..."

"Görseydim!"

"Siz de anlardınız."

"Görseydim," dedi Aramis rahat bir tavırla, "ama çok büyük olasılıkla göremeyeceğim."

"Niçin peki?"

"Çünkü o korkunç deliklerden birine adımımı bile atsam kendimi ebediyen gömülmüş sanırdım."

"Yok canım! Mekân iyi durumda."

"Değil."

"Nasıl değil?"

"Sadece söylediklerinize inanmıyorum, hepsi bu kadar."

"Bir dakika, bir dakika, İkinci Bertadière ile ilgili olarak kötü şeyler söylemeyin. Zevkli döşenmiş güzel bir odası ve halısı var."

"Harika!"

"Evet, evet! Mutsuz olmadı bu çocuk, Bastille'in en güzel odasında kalıyor. Bu da bir şanstır!"

"Haydi, haydi," dedi soğuk bir tavırla Aramis, "Bastille'de güzel odalar bulunduğuna inandıramazsınız beni. Halılarınıza gelince..."

"Evet, ne olmuş halılarıma?"

"Onlar sadece hayalinizde sizin; örümcek ağları, fareler, hatta kurbağalar görüyorum."

"Kurbağalar! Hücrelerde olmaz."

"Ama ben çok az mobilya görüyorum ve hiç halı görmüyorum."

"Siz sadece kendi gözlerinizle gördüklerinize mi inanırsınız?" dedi Baisemeaux adeta kendinden geçerek.

"Hayır, tabii ki hayır!"

"Halılar gibi inkâr ettiğiniz bu benzerliğe inandırmak için bile!"

"Bir hayalet, bir gölge, can vermekte olan bir talihsiz."

"Yok, yok. Pont Neuf[1] gibi sağlam biri."

"Kederli, somurtkan."

"Hiç ilgisi yok; şen şakrak, çılgın."

"Yok canım!"

"Ağzımdan çıktı bir kere bu kelime, geri almam!"

"Mümkün değil!"

"Gelin."

"Nereye?"

"Benimle gelin."

"Ne için?"

"Bastille'de bir tur atalım."

"Nasıl?"

"Göreceksiniz, kendiniz göreceksiniz, gözlerinizle göreceksiniz."

"Mevzuat peki?"

"İş ona kalsın. Komutan yok bugün, teğmen devriyede; efendi biziz burada."

"Olmaz, olmaz sevgili müdür; çekilmesi geren sürgülerin çıkaracakları sesleri düşünmek bile ürkütüyor beni."

---

1 Yeni Köprü; Paris'te, Seine Nehri üzerindeki en eski köprü.

"Yok canım!"

"Herhangi bir üçüncü ya da dördüncü Bertaudière'de bırakırsınız beni, aman ha!"

"Gülmek mi istiyorsunuz?"

"Hayır, ciddi konuşuyorum."

"Büyük bir fırsatı kaçırıyorsunuz. Biliyor musunuz ki bazı prensler size karşılıksız sağladığım desteğe sahip olmak için elli bin lira bile vermek istediler!"

"Kesinlikle, çok ilginç değil mi?"

"Yasak meyve! Monsenyör, yasak meyve! Siz ki bir kilise mensubusunuz, bunu bilmeniz gerekir."

"Hayır. Merak etseydim, beyti yazan garibanı merak ederdim."

"Peki o zaman, görelim onu; üçüncü Bertaudière'de kalıyor zaten."

"Niçin zaten diyorsunuz?"

"Çünkü ben merak etseydim, halı döşenmiş güzel odayı ve orada kalanı merak ederdim."

"Canım, mobilyalar sıradan şeyler; anlamsız bir yüz merak etmeye değmez."

"On beş liralıklardan biri monsenyör, bir on beş liralık her zaman ilginçtir."

"Tabii, size bunu sormayı unutuyordum ben de. Buna niçin on beş lira ve o zavallı Seldon'a sadece üç lira?"

"Ah beyefendi! Bu ayrım harikulade bir şey, kralın iyiliği açıkça görülüyor burada."

"Kral! Kral!"

"Kardinal, demek istiyorum. Mösyö de Mazarin 'Bu zavallı ömür boyu hapis yatacak' dedi."

"Niçin?"

"Sanıyorum, suçu ebedi ve dolayısıyla ceza da ebedi olmalı."

"Ebedi?"

"Öyle. Şansı varsa çiçek hastalığı bulaşır, anlıyor musunuz? Böyle bir şans da zor yakalanır çünkü Bastille'in havası iyidir."

"Mantığınız müthiş sevgili mösyö de Baisemeaux."

"Öyle değil mi?"

"Yani demek istiyorsunuz ki bu zavallının ebediyen acı çekmesi gerekiyor."

"Acı çekmekten söz etmedim monsenyör, bir on beş liralık hiçbir zaman acı çekmez."

"Hapishaneye katlanmak en azından."

"Elbette kader, ama bu acısı hafifletilebilir. Yani kabul edersiniz ki bu adam dünyaya yediği bütün güzel şeyleri yemek için gelmiş değil. Zaten göreceksiniz: El sürülmemiş börek, neredeyse el sürülmemiş ıstakozlar, kıskaçsız ıstakozlar gibi iri Marne ıstakozları. Ya! Bu yiyeceklerin hepsi, sizin çok iyi şarap dediğiniz Volnay şişesiyle birlikte İkinci Bertaudière'in yolunu tutacak. Görünce şüpheniz kalmayacak umarım."

"Hayır sevgili müdürüm, hayır ama bütün bu işlerde sadece on beş lirayı düşünüyorsunuz ve benim himayemdeki zavallı Seldon'u unutuyorsunuz."

"Öyle olsun! Sizin şerefinize bisküvi, reçel ve de Porto şarabı."

"Yaman adamsınız; daha önce de söyledim, yine söylüyorum sevgili Baisemeaux."

"Haydi gidelim," dedi müdür biraz şaşkın bir halde; şaşkınlığının yarısı içtiği şaraptan, öbür yarısı Aramis'in övgülerinden geliyordu.

"Unutmayın ki bunları size yardım olsun diye yapıyorum," dedi papaz.

"Dönüşte teşekkür edeceksiniz bana."

"Haydi gidelim."

"Bekleyin biraz, zindancı başına haber vereyim."

Baisemeaux zili iki kez çaldı: Bir adam göründü.

"Ben kulelere gidiyorum!" diye bağırdı müdür. "Muhafız, trampet falan istemiyorum."

"Pelerinimi burada bıraksaydım," dedi Aramis korkuyormuş gibi, "kendim hapishaneye girdiğimi sanacaktım gerçekten."

Zindancı başı müdüre yol gösterdi; Aramis sağ taraftaydı, avluda dağılmış birkaç asker müdür geçerken kazık gibi çakıldılar oldukları yerde.

Baisemeaux konuğunu bir düzlüğe götüren basamaklardan geçirdi; oradan asma köprüye varıldı, köprünün üzerindeki nöbetçiler müdürü tanıdılar ve karşıladılar.

"Beyefendi," dedi müdür Aramis'e doğru dönerek ve nöbetçilerin kesinlikle duyabileceği bir biçimde, "beyefendi hafızanız kuvvetli, değil mi?"

"Niçin soruyorsunuz?" dedi Aramis.

"Planlarınız ve önlemleriniz için, çünkü bildiğiniz gibi mahkûmların yanına kalemle, kâğıtla girmek mimarlar için bile yasaktır."

"İyi!" dedi Aramis içinden. "Ben mimarım galiba. Beni Belle-Île'de mühendis gibi gören d'Artagnan'ın bir şakası gibi bu da galiba!"

Sonra yüksek sesle konuştu:

"Rahatlayın sayın müdür, bizim durumumuzda göz ve hafıza yeterlidir."

Baisemeaux hiçbir hoşnutsuzluk belirtisi göstermedi: Gardiyanlar Aramis'i olduğu gibi kabul ettiler.

"Peki o zaman, önce Bertaudière'e gidelim," dedi Baisemeaux yine nöbetçilerin duyabilecekleri şekilde.

"Gidelim," diye karşılık verdi Aramis.

Sonra zindancı başına dönerek:

"Seçtiğim şekerlemeleri 2 numaraya götürmek için bundan yararlanın," dedi.

"3 numara mösyö de Baisemeaux, 3; hep unutuyorsunuz."

"Doğru."

Yukarı çıktılar.

Sadece bu avludaki sürgüler, parmaklıklar ve kilitler bütün bir kentin güvenliği için yeterliydi.

Aramis hayalperest değildi, duyarlı da değildi; gençliğinde şiir yazmıştı ama katı yürekliydi. Kadınları çok sevmiş, daha doğrusu kadınlar tarafından çok sevilmiş elli beş yaşındaki her erkek gibi.

Ama üzerinden birçok talihsizin geçtiği yıpranmış taş basamaklara ayağını bastığında, gözyaşlarıyla ıslanmış karanlık tonozlardan oluşan atmosfere adım atınca hiç kuşkusuz heyecanlandı çünkü alnı eğildi, çünkü gözleri karardı ve tek kelime etmeden Baisemeaux'yu izledi.

XCIX
İKİNCİ BERTAUDIERE

İkinci katta, ziyaretçi yorgunluktan ya da heyecandan soluksuz kaldı.

Duvara yaslandı.

"Buradan başlamak ister misiniz?" dedi Baisemeaux. "Birinden ötekine gittiğimize göre o kadar önemli değil bence. Ha ikinciden üçüncüye çıkmışız, ha üçüncüden ikinciye inmişiz. Zaten bu hücrede de tamirat işleri var," dedi gardiyana duyurabileceği şekilde.

"Hayır! Hayır!" diye haykırdı telaşla Aramis. "Yukarı, yukarı, müdür bey; lütfen yukarısı daha acil."

Çıkmaya devam ettiler.

"Gardiyandan anahtarları isteyin," dedi Aramis alçak sesle.

"Olur."

Baisemeaux anahtarları aldı ve üçüncü hücrenin kapısını kendisi açtı. İlk zindancı başı girdi ve müdür beyin şekerleme dediği erzakı bir masanın üzerine koydu.

Sonra çıktı.

Mahkûm hiç hareket etmedi.

Baisemeaux girdi daha sonra, Aramis eşikte duruyordu.

On sekiz yaşında bir delikanlı gördü; sesler duyan delikanlı kafasını kaldırarak yatağının altına baktı, müdürü fark etti, ellerini kavuşturarak "Anne! Anne!" diye bağırmaya başladı.

Delikanlının sesi öyle acılı çıkıyordu ki Aramis elinde olmadan titrediğini hissetti.

"Sevgili konuğum!" dedi Baisemeaux gülümsemeye çalışarak. "Size hem bir eğlence hem de harikulade lezzetli bir şey getiriyorum. Zihniniz ve vücudunuz için. Beyefendi sizi yoklayıp değerlendirecek, vücudunuz için de reçeller getirdim tatlı niyetine."

"Ah! Beyefendi! Beyefendi!" dedi delikanlı. "Beni bir yıl boyunca tek başıma bırakın, bana bir yıl boyunca ekmek ve sudan başka bir şey vermeyin ama bir yıl sonra buradan çıkacağımı söyleyin, bir yıl sonra annemi göreceğimi söyleyin."

"Ama sevgili dostum," dedi Baisemeaux, "siz kendiniz söylediniz. Anneniz çok yoksulmuş, onun yanında çok rahatsızmışsınız, oysa burada rahatınız yerindeymiş."

"Eğer yoksulsa beyefendi, ona destek olmak için fazladan bir nedendir bu. Onun yanında rahatsızmışım! Beyefendi insan özgür olursa her zaman rahat olur."

"Neyse, bu talihsiz beyti kendinizin yazdığını söylüyorsunuz siz..."

"Hiçbir amacım yoktu efendim, hiçbir amacım yoktu, yemin ederim size; Martial'i okurken geldi bu düşünce aklıma. Ah! Efendim cezalandırsınlar beni; beyti yazdığım elimi kessinler, öbür elimle çalışırım ama annemi geri versinler bana."

"Oğlum," dedi Baisemeaux, "biliyorsunuz ki bu benim elimde değil; ben ancak sizin tayınınızı artırabilirim, size bir bardak Porto şarabı verebilirim, öğünler arasında peksimet verebilirim."

"Aman Tanrım! Aman Tanrım!" diye haykırdı delikanlı ve geriye kaykılarak yere düştü.

Bu sahneyi seyretmeye daha fazla tahammül edemeyen Aramis sahanlığa kadar geriledi.

"Zavallı!" diye mırıldandı.

"Evet efendim, zavallı ama ailesinin kabahati."

"Nasıl?"

"Şüphesiz! Niçin Latince öğretmişler ona? Görüyorsunuz efendim, çok fazla bilgi zararlıdır. Ben okuma yazma bilmem: Ve hapis değilim."

Aramis Bastille'de gardiyan olmayı hapis olmamak diye anlayan adama baktı.

Baisemeaux ise nasihatlerinin ve Porto şarabının pek etkili olmadığını görüp sıkıntılı ve şaşkın bir halde çıktı.

"Kapı! Kapı!" dedi gardiyan. "Kapıyı kapatmayı unuttunuz."

"Doğru," dedi Baisemeaux. "İşte anahtarlar."

"Bu çocuğun affedilmesini isteyeceğim," dedi Aramis.

"Bunu sağlayamazsanız," dedi Baisemeaux, "hiç değilse on liralık mahkûm olsun, ikimiz de kazançlı çıkarız bundan."

"Öbür mahkûm da annesini istiyorsa," dedi Aramis, "içeri girmesem daha iyi olur, dışarıdan görürüm."

"Yok! Yok!" dedi gardiyan. "Korkmayın sayın mimar, bu mahkûm kuzu gibi; annesini istemesi için konuşması gerek ve hiç konuşmuyor."

"Girelim o zaman," dedi Aramis usulca.

"Ah! Beyefendi," dedi gardiyan, "siz mahkûmların mimarı mısınız?"

"Evet."

"Ve alışık değilsiniz bu işlere, tuhaf!"

Aramis şüphe uyandırmamak için bütün gücünü toplaması gerektiğini anladı.

Baisemeaux elindeki anahtarlarla kapıyı açtı.

"Sen dışarıda kal," dedi gardiyana, "merdivenin altında bekle bizi."

Gardiyan söyleneni yaptı ve çekildi.

Baisemeaux önden gitti ve ikinci kapıyı kendisi açtı.

Tel örgülü pencereden sızan ışıkta yakışıklı, kısa boylu, kısa saçlı, sakalı yeni bitmiş bir delikanlı gözüktü; bir taburede oturuyordu, bütün ağırlığını verdiği dirseğini bir koltuğa dayamıştı.

Siyah, ince kadife giysisini yatağın üzerine atmıştı ve sırtındaki şahane bez gömlekten içine dolan taze havayı içine çekiyordu.

Müdür içeri girince delikanlı kafasını ilgisiz bir tavırla ona çevirdi ve Baisemeaux'yu tanıyınca kalkıp kibarca selamladı onu.

Ama gözleri gölgede kalan Aramis'e çevrilince Aramis ürperdi, sarardı ve elinden şapkası düştü. Bütün kasları aynı anda gevşemişti sanki.

Bu arada mahkûmuna alışık olan Baisemeaux Aramis'in hissettiği hiçbir şeyi hissetmemiş gibi gözüküyordu; gayretli bir hizmetkâr gibi böreğini ve yengeçlerini masaya seriyordu. Böyle bir meşguliyet içinde olduğundan konuğunun şaşkınlığını hiç fark etmiyordu.

Ama işini bitirince genç mahkûma dönerek:

"İyi görünüyorsunuz, her şey yolunda mı?" dedi.

"Çok iyi efendim, teşekkürler," diye karşılık verdi delikanlı.

Bu sesi duyan Aramis az daha düşüyordu. Büyüyen gözleri, titreyen dudaklarıyla öne bir adım attı.

Bu hareketi o kadar belirgindi ki çok meşgul olmasına rağmen Baisemeaux'nun gözünden kaçmadı.

"Ocağınıza bakacak olan bir mimar," dedi Baisemeaux, "tütüyor mu?"

"Hayır beyefendi."

"İnsan hapishanede mutlu olamaz diyordunuz," dedi müdür ellerini ovuşturarak, "işte size mutlu bir mahkûm. Bir şikâyetiniz yok değil mi?"

"Hayır, hiçbir şikâyetim yok."

"Sıkılmıyorsunuz, değil mi?" dedi Aramis.

"Hayır, hiç sıkılmıyorum."

"Ya!" dedi alçak sesle Baisemeaux. "Haklı mıymışım?"

"Tabii! Ne olacaktı yani müdür, açık ve kesin olan şeye teslim olmaktan başka yapacak bir şey yoktur. Soru sorulabilir mi?"

"İstediğiniz kadar."

"O zaman lütfen sorar mısınız, niçin burada olduğunu biliyor mu?"

"Beyefendi hapiste olmanızın nedenini bilip bilmediğinizi sormamı istiyor," dedi Baisemeaux.

"Hayır efendim," dedi delikanlı, "bilmiyorum."

"Ama mümkün değil bu," dedi Aramis elinde olmadan sinirlenerek. "Bu nedeni bilmeseydiniz öfkeli olmanız gerekirdi."

"İlk günlerde öyleydim."

"Şimdi niçin değilsiniz?"

"Çünkü düşündüm."

"Tuhaf," dedi Aramis.

"Şaşırtıcı değil mi?" dedi Baisemeaux.

"Ne düşündünüz peki," diye sordu Aramis, "sorabilir miyiz beyefendi?"

"Hiçbir suç işlememişsem, Tanrı'nın beni cezalandırmayacağını düşündüm."

"Hapishane ceza değilse nedir peki?" diye sordu Aramis.

"Heyhat!" dedi delikanlı. "Bilmiyorum, ben size sadece şunu söyleyebilirim ki yedi yıl önce tam tersiydi durum."

"Beyefendi sizi duyan, sizin tevekkülünüzü gören hapishaneyi sevdiğinizi düşünebilir."

"Dayanıyorum."

"Bir gün özgürlüğüne kavuşacağından emin olduğun için mi?"

"Emin değilim beyefendi, sadece umudum var o kadar ama şunu itiraf edeyim ki her gün azalıyor bu umut."

"Ama daha önce özgür yaşadığınıza göre niçin yine özgür olmayasınız?"

"Aklım özgürlüğü beklememe engel oluyor," diye karşılık verdi delikanlı, "daha sonra özgürlüğümü verecek idilerse niçin hapse attılar beni?"

"Kaç yaşındasınız?"

"Bilmiyorum."

"Adınız ne?"

"Bana verdikleri adı unuttum."

"Aileniz?"

"Hiç tanımadım."

"Kim büyüttü sizi peki?"

"Bana oğulları gibi bakmıyorlardı."

"Buraya girmeden önce sevdiğiniz biri var mıydı?"

"Sütannemi ve çiçekleri seviyordum."

"Bu kadar mı?"

"Uşağımı da seviyordum."

"Bu sütanneyi ve uşağı özlüyor musunuz?"

"Öldüklerinde çok ağladım."

"Siz buradayken mi öldüler, yoksa daha önce mi?"

"Beni buraya getirdikleri günden bir gün önce."

"Her ikisi de aynı anda mı?"

"Her ikisi de aynı anda."

"Sizi buraya nasıl getirdiler?"

"Bir adam geldi, beni bir arabaya bindirdi, arabanın kapılarını kilitledi ve beni buraya getirdi."

"Görseniz tanır mısınız bu adamı?"

"Maskeliydi."

"Müthiş bir hikâye değil mi?" dedi Baisemeaux Aramis'e alçak sesle.

Aramis zar zor nefes alabiliyordu.

"Evet müthiş," diye mırıldandı.

"Ama daha müthiş bir şey var. Size anlattıklarını bana hiçbir zaman anlatmadı."

"Belki ona hiç soru sormadığınızdandır," dedi Aramis.

"Olabilir," diye karşılık verdi Baisemeaux, "merak etmiyorum. Ayrıca kaldığı yeri görüyorsunuz, güzel değil mi?"

"Çok güzel."

"Halı..."

"Şahane."

"Buraya gelmeden önce böyle bir halısı olmadığına dair bahse girerim."

"Olabilir."

Sonra delikanlıya dönerek sordu Aramis:

"Hiç yabancı bir erkek ya da kadın tarafından ziyaret edildiğinizi hatırlamıyor musunuz?"

"Ha, evet! Bir kadın üç kez ziyaretime geldi. Her seferinde bir arabayla kapıda durdu, yüzü örtülü halde içeri girdi ve biz baş başa kaldığımızda tülünü açtı."

"Hatırlıyor musunuz bu kadını?"

"Evet."

"Ne konuşuyordu sizinle?"

Delikanlının yüzünde hüzünlü bir gülümseme belirdi.

"Sizin sorduğunuzu soruyordu bana. Mutlu olup olmadığımı, sıkılıp sıkılmadığımı."

"Peki, geldiğinde ya da giderken?"

"Sıkı sıkı sarılıyordu, göğsüne bastırıyordu, öpüyordu."

"Hatırlıyor musunuz onu?"

"Çok iyi hatırlıyorum."

"Ben size yüz hatlarını hatırlayıp hatırlamadığınızı soruyorum."

"Evet."

"O zaman bir rastlantıyla karşınıza çıkarılsa ya sizi ona götürseler?"

"Tabii, kesinlikle tanırım."

Aramis'in yüzünde belli belirsiz bir memnuniyet ifadesi belirdi.

Bu sırada Baisemeaux yukarı çıkmakta olan gardiyanın ayak seslerini duydu.

"Çıkalım mı?" dedi telaşla Aramis'e.

Aramis muhtemelen öğrenmek istediği her şeyi öğrenmişti.

"Ne zaman isterseniz," dedi.

Delikanlı onların gitmeye hazırlandıklarını gördü ve kibarca selamladı kendilerini.

Baisemeaux hafifçe başını eğerek karşılık verdi.

Hiç kuşkusuz talihsizliğin saygılı hale getirdiği Aramis mahkûmu iyice eğilerek selamladı.

Çıktılar. Baisemeaux arkalarından kapıyı kapadı.

"Peki!" dedi Baisemeaux merdivende. "Ne diyorsunuz bütün bunlara?"

"Sırrı keşfettim sevgili müdürüm," dedi.

"Neymiş bu sır canım böyle?"

"O evde bir cinayet işlenmiş."

"Hadi canım!"

"Anlasanıza! Uşak ve sütanne aynı gün ölmüş."

"Yani?"

"Zehir."

"Vay anasını!"

"Ne diyorsunuz?"

"Gerçek olabilir. Ne! Bu delikanlı katil olabilir mi?"

"Kim söylüyor bunu size? Zavallı çocuk nasıl katil olsun?"

"Ben de bunu söylüyordum."

"Cinayet evinde işlenmiş, bu yeterli; belki katilleri gördü ve konuşmasından korkuyorlar."

"Hay aksi! Bilseydim bunu..."

"Eee?"

"Gözetimi artırırdım."

"Onda pek kaçma niyeti falan yok."

"Ah! Mahkûmlar, siz tanımıyorsunuz mahkûmları."

"Kitapları var mı?"

"Hayır, kitap bulundurmaları yasak."

"Kesinlikle mi?"

"Mösyö de Mazarin'den bile gelse."

"Bununla ilgili bir not var mı elinizde?"

"Evet monsenyör, pelerininizi almaya geldiğinizde görmek ister misiniz?"

"Çok isterim, elyazılarına bakmayı çok severim."

"Bu çok kesin, tam anlamıyla aslı; sadece bir karalama var."

"Niçin karalanmış?"

"Bir rakamla ilgili."

"Bir rakam?"

"Evet. Önce elli liralık bir ödeme öngörülmüş."

"Prensler gibi, öyle mi?"

"Ama kardinal bir yanlışlık yaptığını görmüş olacak, anlayacağınız gibi sıfırı karalamış ve 5'in önüne 1 rakamını yazmış. Ama bu arada..."

"Ne?"

"Benzerlikten söz etmiyorsunuz."

"Söz etmiyorum sevgili mösyö de Baisemeaux. Nedeni basit: Söz etmiyorum çünkü yok böyle bir şey."

"Yani!"

"Varsa bile sizin hayalinizde var, hatta başka yerde olsa bile bundan kesinlikle söz etmezseniz iyi edersiniz."

"Gerçekten!"

"Şunu iyi bilin ki kral XIV. Louis uyruklarından birinin kendisine benzeme cüretini gösterdiği söylentisinin yayılmasına katkıda bulunduğunuzu öğrenirse sizden ölümüne nefret eder."

"Doğru, doğru," dedi Baisemeaux ürkmüş bir halde, "ama ben sadece size söz ettim bundan ve bilirsiniz ki monsenyör sizin ketumiyetinize yeterince güvenirim."

"Oh! Rahat olun."

"Notu görmek istiyor musunuz hâlâ?" dedi Baisemeaux rahatsız bir halde.

"Tabii."

Böyle konuşa konuşa dönmüşlerdi, Baisemeaux dolaptan Aramis'e daha önce gösterdiğine benzer özel bir defter çıkardı ama bu defter kilitliydi.

Bu kilidi açan anahtar Baisemeaux'nun her zaman üzerinde taşıdığı küçük bir anahtar demetinin içindeydi.

Sonra defteri masaya koydu, M harfini açtı ve Aramis'e gözlemler sütunundaki notu gösterdi:

"ASLA KİTAP YOK, en ince ketenden giysi, üzeri aransın, GEZİNTİ YOK, GARDİYAN DEĞİŞİMİ YOK, İLETİŞİM YOK.

Müzik enstrümanları, rahat olması için her şey serbest, beslenme için on beş lira. Mösyö de Baisemeaux on beş lira yetmezse daha fazla isteyebilir."

"Aaa, sahiden," dedi Baisemeaux, "düşüneyim bunu: İsteyeyim."

Aramis defteri kapattı.

"Evet," dedi, "Mösyö de Mazarin'in elinden çıkmış bu yazı, yazısını tanırım. Şimdi sevgili müdür," diye devam etti bu son bilgi ilgisini tüketmiş gibi, "isterseniz kendi işlerimize geçelim biz."

"Peki! Nasıl bir vade yapalım? Siz tespit edin."

"Vade yapmayın, sadece yüz elli bin liralık borcu kabul ettiğinizi belirtin."

"Muaccel mi?"

"Ben nasıl istersem. Ama bilesiniz ki ancak siz istediğiniz zaman isteyeceğim ben."

"Ah! Ben çok rahatım," dedi Baisemeaux gülümseyerek, "ama size iki makbuz verdim."

"İşte bakın yırtıyorum onları."

Ve Aramis iki makbuzu müdüre gösterdikten sonra gerçekten yırttı onları.

Böyle bir güven duygusundan çok etkilenen Baisemeaux, papaz istediğinde ödenecek olan yüz elli bin franklık bir senedi tereddütsüz imzaladı.

Kaleme müdürün omzunun üstünden bakmış olan Aramis, okumamış gibi yaparak senedi cebine koydu ve bu Baisemeaux'yu iyice rahatlattı.

"Şimdi," dedi Aramis, "bir mahkûmunuzu alıp götürürsem kızmazsınız bana değil mi?"

"Nasıl yani?"

"Bağışlanmasını sağlayarak tabii ki. Zavallı Seldon'un beni ilgilendirdiğini söylememiş miydim size?"

"Ha! Doğru ya!"

"Eee! Sizin işiniz bu, nasıl isterseniz öyle yapın. Kolunuzun uzun, elinizin geniş olduğunu görüyorum."

"Hoşça kalın, hoşça kalın.

Ve Aramis, müdürün dualarıyla birlikte ayrıldı oradan.

"Bastille'de bir mahkûm."

C
İKİ KADIN ARKADAŞ

Mösyö de Baisemeaux, Aramis'e Bastille'deki mahkûmları gösterdiği sırada madam de Bellière'in kapısının önünde bir araba duruyordu ve sabahın bu erken saatinde ipek şapka örtüsüne sarınmış bir genç kadını taraçaya bırakıyordu.

Madam de Bellière'e madam Vanel'in geldiği bildirildiğinde kendisi bir mektup okumakla meşguldü, daha doğrusu bir mektuba dalmıştı ve mektubu hemen sakladı.

Sabah süslenmesini yeni bitirmişti, kadınları yan odadaydılar.

Madam de Bellière, Marguerite Vanel adını ve ayak seslerini duyunca onu hemen karşılamaya gitti. Arkadaşının gözlerinde bir parıltı gördü. Sağlık ya da mutluluk parıltısı değildi bu.

Marguerite sarıldı ona, ellerini sıktı, konuşacak zamanı zor bulabildi.

"Canım, unuttun mu beni?" dedi. "Saray zevklerine mi verdin artık kendini?"

"Düğünleri göremedim ama."

"Ne yapıyorsun peki?"

"Bellière'e gitmeye hazırlanıyorum."

"Bellière'e!"

"Evet."

"Köylü olacaksın o zaman. Ben seni bu halinle seviyorum. Ama solgun gözüküyorsun."

"Hayır, çok iyiyim."

"İyi o zaman. Endişelenmiştim. Bana söylediklerini bilmiyorsun."

"Birçok şey söylüyorlar."

"Bu müthiş ama."

"Çevreni heyecanlandırmayı nasıl da iyi biliyorsun Marguerite."

"Evet işte buradayım. Seni kızdırmaktan korkuyorum."

"Asla! Benim ılımlılığıma hayran olduğunu söyleyen sensin."

"Peki! Diyorlar ki... Ah! Gerçekten, asla söyleyemem bunu sana."

"Kapatalım bu konuyu o zaman," dedi bu girizgâhların altında bir kötü niyet sezen ama meraktan da ölen madam de Bellière.

"Peki sevgili markiz, bir süredir zavallı mösyö de Bellière'i artık neredeyse hiç özlemediğin söyleniyor."

"Çok pis bir dedikodu bu Marguerite, kocamı özlüyorum ve her zaman özleyeceğim. Ama iki yıl önce öldü o. Ben yirmi sekiz yaşındayım ve onu kaybetmiş olmanın acısının hayatımdaki her şeyi, her düşünceyi etkilememesi gerekir. Sen ki mükemmel bir kadınsın, inanmayabilirsin söylediklerime."

"Niçin? Sen çok iyi kalpli bir insansın!" diye karşılık verdi madam Vanel kötü niyetli bir tavırla.

"Sen de iyi kalplisin Marguerite ve ben senin, yüreğin yaralandığında hüzünlenerek çöktüğünü hiç görmedim."

Bu sözler Marguerite'in müfettişten kopuşuna doğrudan bir imaydı. Aynı zamanda genç kadının yüreğine yönelik örtülü ama doğrudan bir kınamaydı.

Marguerite okunu fırlatmak için sadece bu işareti bekliyormuş gibi haykırdı:

"Senin âşık olduğunu söylüyorlar Elise."

Ve madam de Bellière'i bakışlarıyla yiyip bitirdi; de Bellière elinde olmadan kızardı.

"Toplum içinde, bir kadına iftira atmadan gelişme göstermek mümkün değildir," diye karşılık verdi markiz bir anlık bir suskunluktan sonra.

"Aaa! Sana iftira edilmiyor Elise."

"Nasıl! Âşık olduğum söyleniyor ve bana iftira atılmıyor!"

"Öncelikle, bu doğruysa iftira söz konusu değildir; dedikodudur bu. İkincisi, lafımı bitirmeme izin vermedin ki söyleyeyim; insanlar senin kendini bu aşka teslim ettiğini söylemiyorlar. Tam tersine senin erdemli bir âşık olduğunu, pençelerini ve dişlerini gösterdiğini, bir kaleye kapanır gibi içine kapandığını söylüyorlar. Danae'nin[1] kalesi gibi zapt edilmesi mümkün olmayan bir kale. Ama Danae'nin kulesi tunçtandı."

"Sen akıllı kadınsın Marguerite," dedi madam de Bellière titreyerek.

"Ben seni her zaman beğenmişimdir Elise. Sonuçta senin dürüst, namuslu ve ulaşılmaz biri olduğun söyleniyor. Bunun iftira olup olmadığını anlıyorsundur. Ama ben konuşurken sen ne hayalleri kuruyorsun?"

"Ben mi?"

"Evet, kıpkırmızısın ve bir şey söylemiyorsun."

"Düşünüyorum," dedi markiz parlayan güzel gözlerini kaldırarak. Öfkeden patlamak üzereydi. "Neyi ima ediyor olabileceğini düşünüyorum. Beni Danae'ye benzetecek kadar mitoloji biliyorsun."

"Ya!" dedi Marguerite gülerek. "Bunu mu düşünüyorsun?"

"Evet, hatırlamıyor musun manastırdayken aritmetik problemlerini çözmeye çalışırdık; ki benim sana söyleyeceklerim de

---

[1] Babasının, Zeus'un (Jüpiter'in) tacizlerinden kurtarmak için bir kuleye kapattığı prenses. Ama Zeus bu kuleye altın yağmuru gibi girer ve bu ilişkiden bir oğlan çocuğu dünyaya gelir: Perseus.

bana göre aynı kapıya çıkıyor; terimlerden biri verildiğinde ötekini bulmak zorundaydık hani, hatırlamıyor musun?"

"Düşün o zaman, düşün bakalım."

"Ne demek istediğini kestiremiyorum."

"Oysa bundan daha kolay bir şey yok."

"Sen benim âşık olduğumu söylüyorsun değil mi?"

"Öyle duydum."

"İyi ama benim soyut bir şeye âşık olduğum söylenmiyor. Bütün bu dedikodular bir isim üstünden yapılıyor, değil mi?"

"Hiç kuşkusuz, bir isim var."

"O zaman canım, sen bana söylemediğine göre benim bu ismi bulmaya çalışmamın şaşırtıcı bir tarafı olmaması gerekir."

"Sevgili markiz, senin kızardığını görünce ben bu ismi uzun süre aramayacağını düşünmüştüm."

"Senin telaffuz ettiğin 'Danae' kelimesi şaşırttı beni. Danae diyen altın yağmuru da der değil mi?"

"Yani Jüpiter Danae için altın yağmuruna dönüşmüş."

"O zaman benim âşığım... Senin bana söylediğin..."

"Pardon! Ben senin arkadaşınım ve sana kimsenin adını vermedim."

"Peki! Ama düşmanlar."

"Bir isim vermemi istiyor musun?"

"Bunun için yarım saattir bekletiyorsun beni."

"Duyacaksın bu ismi. Telaş etme, güçlü bir şahsiyet."

"İyi!"

Markiz ince uzun tırnaklarını ellerine batırıyordu. Kafasını kılıcın altına uzatacak birine benziyordu.

"Çok zengin bir adam," diye devam etti Marguerite. "Ondan zengini yok belki de. Evet işte..."

Markiz gözlerini yumdu bir an.

"Buckingham dükü," dedi Marguerite katıla katıla gülerek.

Alçaklık inanılmaz bir maharetle tezgahlanmıştı. Bu isim markizin beklediği isim değildi ve zavallı kadını boyunlara inen kör bir balta gibi etkiledi. Darağacındaki mösyö de Chalais ve mösyö de Thou'nun boyunları paramparça olmuş ama kendileri ölmemişlerdi.

Ama kendini hemen toparladı.

"Sana akıllı bir kadınsın derken kesinlikle haklıymışım, hoş vakit geçirttin bana. Hoş bir şaka bu. Ben mösyö de Buckingham'ı hiç görmedim."

"Hiç mi?" dedi Marguerite kahkahalarını bastırmaya çalışarak.

"Dük Paris'e gideli beri evden dışarı adım atmadım."

"Ya!" dedi madam Vanel sürekli hareket eden ayağını pencerenin yanında bir halının üzerinde titreyen bir kâğıda doğru uzatarak. "İnsanlar görüşmeyebilirler ama yazışabilirler."

Markiz titredi.

Bu kâğıt, arkadaşı geldiğinde okuduğu mektubun zarfıydı. Bu zarf müfettişin armalarıyla mühürlenmişti.

Madam de Bellière divanında gerilerken bu kâğıdın üzerinde bol ipek giysisinin kalın kıvrımlarını yuvarladı ve kâğıdı gizledi.

"Söyle bakalım Marguerite, sabah sabah bu çılgınlıkları anlatmak için mi geldin?"

"Hayır, öncelikle seni görmek ve sana eski hoş ve güzel alışkanlıklarımızı hatırlatmak için geldim. Biliyorsun Vincennes'e gezmeye gittiğimizde bir korulukta, bir meşe ağacının altında, sevdiklerimiz ve bizi sevenler hakkında sohbet ederdik."

"Bir gezinti öneriyorsun sen bana."

"Arabam ve üç saat vaktim var."

"Kıyafetim uygun değil Marguerite ... ve ... konuşmak istiyorsan ... Vincennes ormanına gitmeye gerek yok, konağın bahçesinde güzel bir ağaç bulabiliriz. Çardaklar var, papatyalarla dolu bir çimenlik, kokuları buraya kadar gelen menekşeler."

"Sevgili markiz beni reddettiğin için üzüldüm. Sana yüreğimi açmak istiyordum."

"Yine söylüyorum Marguerite, yüreğim senin; bu odada, bu adaya yakın bir yerde, bahçemdeki ıhlamurun altında, orada ormandaki meşenin altında."

"Benim için aynı şey değil. Ben Vincennes'e yaklaştığımda markiz, birkaç gündür azalmaya başlayan sıkıntılarımın da sonuna yaklaşırım."

Markiz birdenbire kafasını kaldırdı.

"Şaşırtıyor bu seni, değil mi hâlâ Saint-Mandé'yi düşünmem!"

"Saint-Mandé'yi!" diye haykırdı madam de Bellière.

Ve iki kadının endişeli bakışları çatışmanın başındaki iki kılıç gibi çakıştı.

"Sen, bu kadar kibirli!" dedi markiz küçümseyerek.

"Ben o kadar kibirli..." diye karşılık verdi madam Vanel. "Ben böyleyim. Unutmayı bağışlamam, sadakatsizliğe tahammül edemem. Terk edersem ve ağlarlarsa, yine sevmeye çalışırım; ama terk edilirsem ve gülerlerse kendimden geçerek severim."

Madam de Bellière elinde olmadan sallandı.

"Kıskanç," dedi içinden Marguerite.

"Sen çılgınca âşıksın ... mösyö de Buckingham'a," diye devam etti markiz, "hayır, yanılıyorum ... mösyö Fouquet'ye."

Darbeyi fark etti ve kan beynine sıçradı.

"Vincennes'e gitmek istiyordun ... Saint-Mandé'ye hatta!"

"Ne istediğimi bilmiyordum, sen tavsiye ettin belki."

"Neyi?"

"Sık sık yaptın bunu."

"Bu konuda bir tavsiyem olmamıştır kesinlikle, çünkü ben senin gibi bağışlamam. Daha az severim belki ama bir kez kalbim kırıldı mı bir daha bağışlamam."

"Ama mösyö Fouquet seni incitmedi," dedi Marguerite Vanel bir bakire saflığıyla.

"Ne demek istediğimi çok iyi anlıyorsun. Mösyö Fouquet beni incitmedi; lütuf da hakaret de görmedim ondan ama senin kendisinden şikâyetlerin var. Sen benim arkadaşımsın, dolayısıyla senin beklediğin tavsiyeleri yapmayacağım sana."

"Önyargılısın."

"Bahsettiğin iç çekmeler belirtilerden, işaretlerden daha anlamlıdır."

"Ama sen sıkıyorsun beni," dedi genç kadın birdenbire son hamleyi yapmaya hazırlanan bir güreşçi gibi bütün gücünü toplayarak, "beni kötü tutkularım ve zaaflarımla değerlendiriyorsun. Saf ve temiz duygularıma, yüce gönüllülüğüme hiç değinmiyorsun. Şu anda müfettişe bir meylim olsa bile, ki mümkündür bu,

sana itiraf ederim bunu. Mösyö Fouquet'nin kaderi beni çok üzüyor, bana göre dünyanın en talihsiz insanı o."

"Ya!" dedi markiz bir elini yüreğine bastırarak. "Yeni bir şey mi var?"

"Bilmiyor musun?"

"Hiçbir şey bilmiyorum," dedi madam de Bellière; düşünceyi ve sözü, hatta hayatı askıya alan sıkıntı ve çarpıntıyla.

"Canım bir kere kral, mösyö Fouquet'den bütün desteğini çekti ve bu desteği mösyö Colbert'e vermeye başladı."

"Evet, öyle diyorlar."

"Belle-Île komplosunun açığa çıkmasından sonra oldu bu."

"Bana söylediklerine göre bu tahkimat işinin açığa çıkması mösyö Fouquet'ye prestij sağlamış."

Marguerite öylesine pis pis gülmeye başladı ki madam de Bellière o anda büyük bir keyifle kalbine bir hançer saplayabilirdi.

"Canım," diye devam etti Marguerite, "mösyö Fouquet'nin prestiji falan söz konusu değil artık, onun selameti söz konusu. Müfettişin tükenişi üç gün önce son noktasına vardı."

"Ya!" dedi markiz bu sefer de kendisi gülerek. "Biraz aceleye getiriliyor bu iş galiba."

"Üç gün dedim çünkü umut hayali hoşuma gidiyor. Ama kesin olan şu ki felaket ancak yirmi dört saat sürecek, o kadar."

"Neden?"

"Nedeni çok basit: Mösyö Fouquet'nin parası yok artık."

"Bu para işi öyledir ki sevgili Marguerite, bugün hiç parası olmayanın yarın milyonları olur."

"Mösyö Fouquet'nin kendisi için para toplayan ve bütün kasalardan para çıkaran iki dostu varken mümkün olabilirdi bu ama bu dostlar artık yaşamıyor."

"Para ölmez Marguerite; para saklanır, aranır, satın alınır, bulunur."

"Sen her şeyi toz pembe görüyorsun, memnun oldum senin hesabına. Senin mösyö Fouquet'nin danışmanı olmaman talihsizlik, kralın dün kendisinden istediği milyonları bulabileceği kaynağı gösterirdin ona."

"Milyonlar mı!" dedi markiz ürkerek.

"Bellière markizi."

"Dört çift rakam."

"İğrenç!" diye mırıldandı madam de Bellière bu acımasız keyiften rahatsız olarak. "Mösyö Fouquet'nin dört milyonu vardır kesinlikle," diye karşılık verdi cüretli bir tavırla.

"Kralın, kendisinden bugün istediği para vardır," dedi Marguerite "ama bir ay içinde isteyeceği para belki olmayacaktır."

"Kral ondan para mı isteyecek?"

"Kesinlikle ve nedenini de söyleyeyim sana: Zavallı mösyö Fouquet'nin iflası kaçınılmaz. Gururu nedeniyle para bulacak, bulamayınca da pes edecek."

"Doğru," dedi markiz titreyerek, "iyi bir plan. Söyle bakalım o zaman; mösyö Colbert, mösyö Fouquet'den nefret ediyor değil mi?"

"Sanıyorum sevmiyor onu. Mösyö Colbert güçlü biri, iyi bakıldığında sürekli kazançlı çıktığı görülüyor: Dev projeler, irade, ketumiyet; yükselecek kesinlikle."

"Müfettiş mi olacak?"

"Mümkündür. İşte bu nedenle markizciğim, beni sevmiş, hatta bana hayran olmuş bu adamcağız için duygulanıyordum; işte bu nedenle, onu çok mutsuz görünce ihanetini bağışlıyordum. Ayrıca bundan pişmanlık duyduğunu da sanıyorum; işte bu nedenle ona teselli, öğüt vermekten uzak durmadım; bunları anlaması ve bana müteşekkir olması gerekir. Sevilmek güzel, biliyor musun! Güç kendilerini kör etmedikçe insanlar aşka çok değer veriyorlar."

Bir topçu ateşi gibi doğru ve kesin hesaplanmış bu acımasız saldırılar karşısında şaşıran ve ezilen markiz ne cevap vereceğini ve neyi nasıl düşüneceğini bilemiyordu artık.

Hainin sesi çok duygusal vurgulamalarla belirginleşmişti, bir kadın gibi konuşuşup bir panterin içgüdülerini gizliyordu.

"Peki," dedi Marguerite'in mağlup düşmanı artık bunaltmayacağını umut eden madam de Bellière. "Peki, niçin mösyö Fouquet'yi görmek istemiyorsunuz?"

"Sahi, markiz, aklıma getirdin. Hayır, ilk girişimi benim yapmam uygun olmaz. Mösyö Fouquet beni seviyor hiç kuşkusuz ama çok kibirli. Böyle meydan okuma karşısında kendimi tehlikeye atamam. Ayrıca kocama saygılı olmalıyım. Sen bir şey söylemiyorsun! Mösyö Colbert'e danışacağım bu konuyu."

Vedalaşmak istiyormuş gibi gülümseyerek kalktı. Markiz onun gibi yapacak gücü bulamadı kendinde.

Marguerite rakibinin daldığı aşağılayıcı acının keyfini çıkarmaya devam etmek için birkaç adım attı; sonra birden şöyle dedi:

"Beni bırakmayacak mısın?"

Markiz solgun bir yüz ve soğuk bir tavırla kalktı. Konuşmanın başında kafasını çok kurcalayan ve attığı ilk adımında ne olduğunu anladığı bu zarf kendisini daha fazla endişelendirmiyordu.

Sonra küçük şapelinin kapısını açtı ve Marguerite Vanel'e kafasını bile çevirmeden, içeri girip kapandı.

Marguerite üç dört kelime telaffuz etti, daha doğrusu kekeledi. Madam de Bellière duymadı bile bunları.

Ama markiz ortadan kaybolur kaybolmaz, kıskanç düşmanı kuşkularında haklı olduğunu doğrulama arzusuna direnemedi, bir panter gibi uzandı ve zarfı kaptı.

"Ya!" dedi dişlerini gıcırdatarak. "Ben geldiğimde okuduğu mösyö Fouquet'nin mektubuymuş."

Ve o da odadan çıktı.

Bu arada, kapısının önündeki desteğin arkasına yaklaşan markiz gücünün tükendiğini hissediyordu; bir an heykel gibi dimdik, solgun ve hareketsiz kaldı; sonra bir fırtınanın, kaidesini sarstığı bir heykel gibi sallandı ve hareketsiz bedeni halıya yuvarlandı.

Düşüşünün ve konaktan ayrılan Marguerite'in arabasının çıkardığı tekerlek sesi aynı anda çınladı.

CI
MADAM DE BELLIERE'İN GÜMÜŞ TAKIMLARI

Darbe, beklenmediği için daha çok acı verdi; dolayısıyla markizin kendine gelmesi için belli bir sürenin geçmesi gerekti ama kendine gelince hemen yaşadığı olayları düşünmeye başladı.

O an, hayatı yolda bitecek olsa da acımasız arkadaşının izlettiği düşünce çizgisine döndü yine.

İhanet, herkesin çıkarı kisvesi altında karanlık tehditler... İşte Colbert'in manevraları.

Yakın bir düşüşün verdiği iğrenç keyif, bu amaca ulaşmak için harcanan sonu gelmeyen çabalar, kendiliğinden suç işlemenin çekiciliği... İşte Marguerite'in tezgâhladıkları.

Descartes'ın çengelli atomları zafere ulaştı[1]; hiçbir derinliği olmayan adamla yüreği olmayan kadın birbirlerine bağlandı.

Markiz, kralın çoktan hayli yaşlanmış XIII. Louis'nin ikiyüzlülüğünü ve kendini Fransız altınlarına henüz boğmamış Mazarin'in servet tutkusunu içeren bir komploya karıştığını üzülerek, daha da fazlası öfkelenerek anladı.

Ama kısa süre sonra bu cesur kadının zihni bütün enerjisini topladı ve merhametin köstekleyici hesaplarının üstünde durmaz oldu artık.

Markiz eyleme geçmek gerekliyken ağlayan ve başlarına bir talihsizlik geldiğinde bulunabilecek çareyi arayacaklarına eğlenenlerden değildi kesinlikle.

Buz gibi elleri aşağı yukarı on dakika boyunca alnında kaldı; sonra alnını kaldırdı, kararlı ve enerji dolu bir hareketle zili çalarak yardımcılarını çağırdı.

Kararını vermişti.

"Yola çıkmam için her şey hazır mı?" diye sordu içeri giren kadınlardan birine.

"Evet madam ama markiz hanımın Bellière'e üç gün sonra gideceğini sanıyorduk biz."

"Takılar, değerli eşyalar falan sandıklara kondu mu?"

"Evet madam ama genellikle Paris'te bırakırız biz bunları. Madam takılarını falan sayfiyeye götürmez genelde."

"Her şey yerleştirildi yani, öyle mi?"

"Madamın odasına."

"Mücevherat?"

"Sandıklarda."

"Gümüşler?"

"Büyük meşe dolapta."

Markiz sustu, sonra sakin bir ses tonuyla konuştu:

"Kuyumcumu çağırın."

---

1 Descartes değil, Demokritos (MÖ 5. yüzyıl) atomculuk teorisini öne sürmüştür. Bu teoriye göre madde, boşluk içinde özgürce yayılan bölünemez atomlardan meydana gelmektedir. Birbirlerine bağlanabilen bu atomlar dünyamızı oluşturan şeyleri doğurmaktadır.

Kadınlar emri yerine getirmek üzere dağıldılar.

Bu arada markiz odasına girmişti ve büyük bir dikkatle mücevher kutularını inceliyordu.

Bir kadının kibrini oluşturan bu zenginliklere hiç bu kadar dikkatle bakmamıştı, bu süs eşyalarına sadece çerçevelerine ya da renklerine göre seçim yapmak için bakmıştı. Bugün iri yakutları ve pürüzsüz elmasları hayranlıkla seyrediyordu; bir leke, bir kusur görünce üzülüyordu; altını çok küçük ve taşları değersiz bulabiliyordu.

Kuyumcu içeri girdiğinde onu bu meşguliyet içinde buldu.

"Mösyö Faucheux," dedi, "mücevherlerimi hazırlamıştınız değil mi?"

"Evet markiz hanımefendi."

"Hesap ne kadardı, hatırlamıyorum."

"Yenisi mi madam yoksa evlendiğinizde mösyö de Bellière'in verdiği mi? Çünkü ikisini de ben hazırladım."

"Yani önce yenisinden başlayalım."

"Madam; ibrikler, maşrapalar ve tabaklar kutularıyla birlikte, masaya konan süsler, havan, dondurma, reçel kapları ve musluklar markiz hanımefendiye altmış bin liraya mal oldu."

"Aman Tanrım, bu kadar mı?"

"Madam çok pahalı bulmuştu fiyatı."

"Doğru, doğru! Hatırlıyorum, gerçekten pahalıydı: İşçilik değil mi?"

"Evet madam; gravürler, işlemeler, yeni şekiller."

"İşçilik fiyatlara ne kadar yansıyor? Tereddüt etmeyin, söyleyin."

"Değerin üçte biri madam. Ama..."

"Evet, öbürü de var; eskisi, kocamınki."

"Evet madam, ondaki işçilik bu konuştuğumuzdan daha az. Sadece otuz bin lira, gerçek değeri."

"Yetmiş!" diye mırıldandı markiz. "Ama mösyö Faucheux, annemin som gümüş takımları da var biliyorsunuz, hatıra olduğu için elimden çıkarmak istemediğim."

"Ah! Yani madam, örneğin madam markiz gibi sofra takımlarını ellerinde tutma imkânı olmayanlar için iyi bir gelir kaynağı.

O devirde madam şimdiki gibi üstünkörü değil külçelerle çalışılıyordu. Ama bu sofra takımı kullanılamaz artık, sadece bir fiyatı vardır."

"İşte bu, işte gerekli olan bu. Ne kadar eder?"

"En aşağı elli bin lira. Büfeye konan o gösterişli kâseler hariç tabii. Sadece onlar beş bin gümüş lira eder. Yani ikisi on bin frank."

"Yüz otuz," diye mırıldandı markiz, "bu rakamlardan emin misiniz Mösyö Faucheux?"

"Eminim madam. O kadar zor bir şey değil zaten fiyat saptamak."

"Benim defterimde yazılı rakamlar."

"Siz düzenli bir hanımsınız sayın markiz."

"Başka bir konuya geçelim," dedi madam de Bellière.

Ve bir mücevher kutusunu açtı.

"Bu zümrütleri biliyorum," dedi tüccar, "ben hazırladım onları: Sarayın en güzel zümrütleri, yani hayır, en güzelleri madam de Châtillon'ya ait; mösyö de Guise'in verdiği ama ondan sonra madam sizinkiler geliyor."

"Değerleri?"

"Takı olarak mı?"

"Yok, öyle satmak istesek."

"Onları kimin satın alabileceğini biliyorum," dedi mösyö Faucheux.

"Ben de zaten bunu soruyorum size. Satın alacak biri var yani?"

"Sizin bütün mücevherleriniz satın alınır madam, Paris'in en güzel mücevherlerine sahip olduğunuz biliniyor. Sürekli değişen bir kadın değilsiniz siz: Bir şey satın aldığınız zaman en güzelini alır, satın aldığınız şeyi iyi muhafaza edersiniz."

"Yani bu zümrütler para edecek, öyle mi?"

"Yüz otuz bin lira."

Markiz kuyumcunun telaffuz ettiği rakamı kâğıtlara kurşun kalemle yazdı.

"Şu yakut kolye?" diye sordu.

"Açık kırmızı olan mı?"

"Şunlar."

"Onlar çok güzel, şahane. Ben sizde bunların olduğunu bilmiyordum madam."

"Bir fiyat biçin."

"İki yüz bin lira. Sadece ortadaki yüz bin lira."

"Evet, ben de öyle düşünüyordum," dedi markiz. "Elmaslar, elmaslar! Çok elmasım var: Yüzükler, zincirler, küpeler, avizeler, iğneler, broşlar! Değer biçin mösyö Faucheux, değer biçin."

Kuyumcu lupunu, tartılarını aldı; tarttı, inceledi ve alçak sesle hesapladı:

"Markiz hanımefendiye kırk bin liralık bir rant sağlayacak taşlar bunlar."

"Yani sekiz yüz bin lira mı değer biçiyorsunuz?"

"Aşağı yukarı."

"Ben de bu kadar ettiğini düşünüyordum. Ama çerçeveler hariç."

"Elbette madam. Satacak ya da alacak olan ben olsaydım sadece bu çerçevelerden gelen kârla yetinirdim; yirmi beş bin liram daha olurdu."

"Güzel!"

"Hem de çok güzel madam!"

"Nakit, peşin para karşılığı böyle bir kârı kabul ediyor musunuz?"

"Ama madam," diye haykırdı kuyumcu şaşkın bir halde. "Elmaslarınızı satmıyorsunuz herhalde!"

"Ses çıkarmayın mösyö Faucheux; endişeniz olmasın bundan, siz sadece sorduğum soruya cevap verin. Siz dürüst bir insansınız, otuz yıldır aileme bu hizmeti veriyorsunuz, babanızın ve annenizin hizmet ettiği babamı tanıdınız. Sizinle dostum olarak konuşuyorum. Avcuma sayacağınız nakit para karşılığında çerçevelerin altınını kabul ediyor musunuz?"

"Sekiz yüz bin lira! Çok büyük para ama."

"Biliyorum."

"Mümkün değil bu parayı bulmak."

"Yok canım."

"Ama madam mücevherlerinizin satışınızın sosyetede koparacağı gürültüyü düşünün!"

"Hiç kimse bilmeyecek. Hepsinin sahtelerini yapacaksınız. Hiçbir şey söylemeyin: Ben öyle istiyorum. Tek tek satarsınız, sadece taşları satın."

"O zaman kolay. Prens, prensesin süslenmesi için mücevher kutuları, sade, süslemeleri olmayan taşlar arıyor. Rekabet var. Sadece prensten altı yüz bin lira alabilirim. En güzellerinin sizinkiler olduğundan eminim."

"Ne zaman?"

"Üç gün içinde."

"Peki! Gerisini de tek tek satarsınız. Şimdilik garantili satış sözleşmesi yapalım. Dört gün içinde yapılacak ödeme."

"Madam, madam düşünmenizi rica ediyorum. Acele ederseniz yüz bin lira kaybedersiniz."

"Gerekirse iki yüz bin lira kaybederim. Her şeyin bu akşam bitirilmesini istiyorum. Kabul ediyor musunuz?"

"Kabul ediyorum sayın markiz. Bu işten elli bin lira kazanacağımı inkâr etmiyorum."

"Âlâ. Parayı nasıl alacağım?"

"Altın ya da mösyö Colbert'in ödeyeceği Lyon Bankası banknotlarıyla."

"Kabul ediyorum," dedi markiz heyecanla, "şimdi gidin ve hemen banknotları getirin, tamam mı?"

"Tamam, madam ama lütfen..."

"Tek kelime daha istemiyorum mösyö Faucheux. Bu arada, gümüşleri unuttum. Onlar ne kadar?"

"Elli bin lira madam."

"Bir milyon," dedi içinden markiz. "Mösyö Faucheux sofra takımlarıyla birlikte bütün kuyumcu işlerini ve gümüş takımları alacaksınız. Sadece benim zevkime uygun olan modellerin eritilmesini istiyorum. Eritin ve altın olarak verin karşılığını. Hemen."

"Tamam sayın markiz."

"Altınları bir kasaya koyarsınız, yardımcılarınızdan biriyle benimkiler görmeden gönderirsiniz, sizin adamınız beni bir arabanın içinde bekler."

"Madam Faucheux'nün arabasında mı?" diye sordu kuyumcu.

"Nasıl isterseniz, sizden alırım altınları."

"Tamam sayın markiz."

"Gümüş takımları size götürmek için üç adamımı alın."

"Peki madam."

Markiz zili çaldı.

"Yük arabasını," dedi, "mösyö Faucheux'ye verin."

Kuyumcu selam verdi ve çıktı, arabanın kendisini yakından izlemesini ve markizin yeni bir sofra takımı almak amacıyla eskisini erittirdiğini söyledi.

Markiz üç saat sonra mösyö Faucheux'nün evindeydi ve ondan sekiz yüz bin lira tutarında Lyon Bankası banknotlarını, hizmetkârlardan birinin madam Faucheux'nün arabasına kadar güçlükle taşıdığı bir kasaya konmuş iki yüz elli bin altın lirayı alıyordu.

Madam Faucheux'nün iki atlı bir arabası vardı. Babası sayıştay başkanlığı yapmıştı, evlenirken kuyumcu esnafı temsilcisi kocasına drahoma olarak otuz bin ekü getirmişti. Otuz bin ekü yirmi yılda epey faiz getirmişti. Kuyumcu milyonerdi ve alçakgönüllüydü. 1648'de, kralın doğumundan on yıl sonra üretilmiş şahane bir araba satın almıştı. Bu arabaya, daha doğrusu bu yürüyen eve bütün semt hayrandı; arabanın her tarafı alegorik resimler, altın ve gümüş yaldızlı yıldızlarla dolu bulut resimleriyle kaplıydı.

Soylu kadın biraz da komik olan bu arabaya bindi. Markizin giysisine değer korkusuyla dizlerini çeken hizmetkâr bakışlarını ayıramadı kendisinden.

Bir markize refakat ettiği için gurur duyan aynı hizmetkâr, arabacıya:

"Saint-Mandé yolu," dedi.

CII
ÇEYİZ

Mösyö Faucheux'nün atları çok iyi Perche atlarıydı; eklemleri iri, bacakları oldukça dolgundu. Araba gibi yüzyılın öbür yarısından kalmışlardı.

Yani Mösyö Fouquet'nin İngiliz atları gibi koşmuyorlardı.

Bu yüzden Saint-Mandé'ye iki saatte gittiler.

Azametle yürüyorlardı adeta.

Azamet hareketi dışlar.

Markiz sadece bir kez görmüş olmasına rağmen çok iyi bildiği bir kapının önünde durdu. Hatırlanacağı gibi kendisini bu sefer gelmek zorunda bırakan koşullar da yine zordu.

Cebinden bir anahtar çıkardı, anahtarı küçük beyaz eliyle kilide soktu, sessizce açılan kapıyı itti ve hizmetkârına kasayı birinci kata çıkarması için emir verdi.

Ama kasa o kadar ağırdı ki, hizmetkâr arabacıdan yardım istemek zorunda kaldı.

Kasa mösyö Fouquet'yi markizin ayaklarının dibinde gördüğümüz salona bitişik küçük odaya, bekleme odasına, daha doğrusu *boudoir*'a[1] kondu.

Madam de Bellière arabacıya bir Louis altını, hizmetkâra da bir gülücük verdi ve her ikisini de gönderdi.

Onlar gittikten sonra kapıyı kapattı ve tek başına odaya kapandı.

Ortalarda tek bir uşak, hizmetçi yoktu.

Ama her şey öyle hazırlanmıştı ki sanki görünmeyen bir cin konuğun, daha doğrusu beklenen hanım konuğun ihtiyaçlarını ve arzularını önceden anlamıştı.

Şömine hazırlanmış; şamdanlara mumlar, raflara serinletici içkiler, masalara kitaplar, Japon vazolarına taze çiçekler konmuştu.

Büyülü bir evdi sanki.

Markiz şamdanları yaktı, çiçekleri kokladı, oturdu ve az sonra derin hülyalara daldı.

Bu hayaller melankolik olmakla birlikte çok tatlıydı.

Bu odada ayaklarının dibine serilmiş bir hazine görüyordu. Servetinden kopardığı bir milyon. Hasat toplayan bir kadının bir peygamberçiçeğini tacından koparması gibi.

Çok tatlı rüyalar görüyordu.

---

[1] Genellikle yemek ve yatak odası arasında konumlanan, kadının küçük özel odası da denen, bir kadının özel oturma odası ya da salonu.

Özellikle ve öncelikle bu paranın hepsini, kendisini nereden geldiğini bilmeden mösyö Fouquet'ye bırakma rüyasını görüyordu. Doğal olarak aklına ilk gelen çareydi bu.

Ama bu iş düşününce zor gözükse de, amacına ulaşma konusunda umutsuzluğa kapılmıyordu.

Mösyö Fouquet'yi çağırmak için zili çalması gerekiyordu ve bir milyon vereceği yerde, kendisi bir milyon bulduğu takdirde daha mutlu olup kaçacaktı.

Ama oraya geleli beri, bu çok şık *boudoir*'ı göreli beri, sanki bir oda hizmetçisi gelmiş ve en küçük bir toz zerresine kadar her şeyi temizlemişti; bu çok temiz salonu gördüğünde buradaki perileri kovmuştu sanki, kaçtıklarını gördüğü cinlerin, perilerin, şeytanların ya da insani yaratıkların kendisini tanıyıp tanımadıklarını düşündü.

Fouquet bilirdi her şeyi, bilmediklerini de tahmin ederdi; Fouquet belki borç olarak kabul edeceği bir şeyi bağış olarak kabul etmeyi reddedecekti ve böyle olursa girişim amacına ve sonucuna ulaşamayacaktı.

Dolayısıyla girişimin başarıya ulaşması için ciddi olması gerekiyordu. Müfettişin bir kadının yüce gönüllü kaprisine boyun eğmesi için durumunun bütün ciddiyetini kavraması gerekiyordu; nihayet onu ikna etmek için gerçek bir dostun etkileyici konuşmasının büyüsü ve bu yeterli olmazsa onu mutlaka ikna etme arzusundan hiçbir şeyin vazgeçiremeyeceği ateşli bir aşkın sarhoşluğu gerekiyordu.

Gerçekten de müfettiş ince, zarif, soylu tavırları olan biri olarak tanınmıyor muydu? Bir kadından gelen ganimeti kabul eder miydi? Hayır, karşı çıkacaktı; bu dünyada onun direnişini kırabilecek tek şey sevdiği kadının sesi olabilirdi ancak.

Madam de Bellière'in içine şimdi de başka bir şüphe, kahreden bir şüphe girmişti. Soğuk ve keskin bir acı veren bir şüphe.

Seviyor muydu?

Bu boş gönül, bu uçarı kalp, karşısındaki bir melek bile olsa bir an için gözlerini çevirmeye razı olacak mıydı?

Fouquet bütün dehasına, bütün dürüstlüğüne rağmen zafer kazandıklarında savaş alanında gözyaşı döken fatihler gibi biri değil miydi?

"Benim de bunun üstüne gitmem, onu buradan hareketle değerlendirmem gerekir," dedi markiz içinden. "Çok göz dikilen bu kalbin sıradan ve karmakarışık bir kalp olmadığı, bam teline dokunduğumda bu zihnin basit ve düzeysiz olduğunun ortaya çıkmayacağı ne malum?"

"Haydi! Haydi!" dedi içinden. "Çok fazla kuşkulanıyorsun, çok fazla duraksıyorsun, harekete geç, harekete geç!" diye haykırdı kendi kendine.

Duvar saatine baktı.

"Saat yedi, gelmek üzeredir; imza saati şimdi. Haydi bakalım!"

Ve ateşli bir sabırsızlıkla kalkarak aynaya doğru yürüdü, sevgiyle gülümseyen canlı yüzünü gördü, zemberekle oynadı ve zilin ipini çekti.

Sonra giriştiği mücadelede önceden yorulmuş gibi geniş bir koltuğun önünde, kendinden geçerek diz çöktü, başı titreyen ellerinin arasına gömüldü.

On dakika sonra kapının menteşelerinin gıcırdadığını duydu.

Kapı görünmeyen zıvanalarının üzerinde hareket etti.

Fouquet gözüktü.

Solgundu, acı veren bir düşüncenin ağırlığı altında boynunu eğmişti.

Koşmamıştı, sadece gelmişti.

Bu keyif adamının, hazzı her şeyin üstünde tutan bu adamın böyle bir çağrıya bu kadar ağır ve yavaş karşılık vermesi için çok derin bir meşguliyet içinde olması gerekirdi.

Gerçekten de acı veren düşler konusunda doğurgan olan gece genelde son derece kaygısız bir soyluluk yansıtan yüz hatlarını belirsizleştirmiş, gözlerinin çevresinde siyahımsı halkalar oluşturmuştu.

Her zamanki gibi yakışıklı, soyluydu ve ağzındaki ender görülen melankolik ifade yüzüne kendisini gençleştiren yepyeni bir karakter veriyordu.

Siyah kıyafetler giymiş, göğsü endişeli ve sinirli ellerinin tahrip ettiği dantellerle şişmiş müfettiş, gözleri düşlere dalmış halde beklediği mutluluğu bulmak üzere birçok kez geldiği kapının eşiğinde durdu.

Bu hüzünlü sevinç, coşkunun yerini alan bu gülümseyen keder, kendisine uzaktan bakan madam de Bellière'in üstünde tarifi mümkün olmayan bir etki bıraktı.

Bir kadının gözü sevdiği adamın yüz hatlarındaki gururu ya da acıyı okumayı bilir, sanki Tanrı kadınlara başka yaratıklara verdiğinden daha fazlasını vermek istemiştir.

Kadınlar erkekten duygularını gizleyebilirler, erkek duygularını kadından gizleyemez.

Markiz müfettişin mutsuz olduğunu hemen anladı.

Uykusuz bir gece, düş kırıklıklarıyla dolu bir gün geçirdiğini anladı.

Dolayısıyla güç buldu kendisinde, Fouquet'yi her şeyin çok ötesinde sevdiğini hissetti.

Kalktı ve ona doğru yaklaştı:

"Bu sabah beni unutmaya başladığınızı ve benimle görüşmediğinizi, sizi artık kesinlikle düşünmediğimi yazmışsınız. Sizi yalanlamaya geldim beyefendi ve gözlerinizde okuduğum bir şey söylediklerinizin doğru olmadığını daha kesin bir biçimde belli ediyor."

"Nedir okuduğunuz madam?" diye sordu Fouquet şaşkın bir halde.

"Beni şu andaki kadar sevdiğiniz olmadı hiç, aynı şekilde sizin de benim şu andaki tavır ve tutumumdan sizi kesinlikle unutmadığımı anlamalısınız."

"Ah! Markiz, siz," dedi Fouquet. Soylu yüzünü bir anda bir mutluluk parıltısı kaplamıştı. "Siz, siz, siz bir meleksiniz ve insanların sizden şüphelenmeye hakları yoktur! Sizin karşınızda sadece tevazu gösterebilirler ve sizden iyilik, yardım ve bağışlanma bekleyebilirler ancak!"

"O zaman bütün bunlar sizin olsun!"

Fouquet diz çökmek istedi.

"Hayır," dedi markiz, "yanıma oturun. Ah! Kötü şeyler geçiriyorsunuz aklınızdan!"

"Nasıl anlıyorsunuz bunu madam?"

"Yüzünüzü tamamen değiştiren gülümsemenizden. Ne düşünüyorsunuz bakalım? Söyleyin, açık olun, dostlar arasında gizli saklı olur mu?"

"O zaman söyleyin madam, üç dört aydır neden bu kadar katı davrandınız ve suskun kaldınız?"

"Katı ve suskun mu?"

"Evet, sizi ziyaret etmemi yasaklamadınız mı?"

"Heyhat! Dostum," dedi madam de Bellière derin derin iç geçirerek, "çünkü beni ziyaret etmeniz sizi çok mutsuz etti, çünkü evim gözetim altında, çünkü sizi görmüş olan gözler yine görebilirler, çünkü beni görmeye evime değil, buraya gelmeniz daha az tehlike arz eden bir durum, nihayet çünkü bence siz zaten mutsuzsunuz, sizi daha fazla mutsuz etmek istemem."

Fouquet ürperdi.

Bu sözler ona müfettişliğin kaygılarını hatırlattı; oysa o, birkaç dakika boyunca bir âşığın umutlarından başka bir şey hatırlamamıştı.

"Mutsuz mu? Ben mi?" dedi gülümsemeye çalışarak. "Aslında markiz sizin bu hüznünüzü görünce inanasım geliyor buna. Bu güzel gözler sadece benden yakınmak için mi açılıyor? Ben daha başka bir duygu beklerdim bu gözlerde."

"Hüzünlü olan ben değilim beyefendi; şu aynaya bakın, sizsiniz hüzünlü olan."

"Markiz çok çalıştığım için biraz solgunum doğru, kral dün benden para istedi."

"Evet dört milyon, biliyorum bunu."

"Biliyorsunuz ha," diye haykırdı Fouquet şaşkın bir halde. "Nereden biliyorsunuz? Kral sadece oyun sırasında, kraliçeler gittikten sonra ve tek bir kişinin yanında..."

"Gördüğünüz gibi biliyorum, bu yeterli değil mi? Evet, devam edin dostum; kralın sizden istediği bu para..."

"Evet markiz anlamışsınızdır; bulmak gerekir bu parayı, sonra saydırmak, sonra kaydettirmek, uzun iş. Mösyö Mazarin öldükten sonra maliyede biraz yorgunluk ve sıkıntı var. Çok fazla iş yükü var serviste, işte bu yüzden bütün gece uyumadım."

"Yani bu para var sizde," dedi markiz endişeyle.

"Markiz, bir maliye müfettişinin kasasında dört milyon gibi bir para bulunmamasını görmek eğlenceli bir şey olacak," diye neşeyle karşılık verdi Fouquet.

"Evet, sanıyorum bu para sizde var ya da olacak."

"Nasıl olacak?"

"Kısa bir süre önce iki milyon istetmişti sizden."

"Aksine, bana bir yüzyıl önceymiş gibi geliyor markiz ama paradan söz etmeyelim lütfen."

"Aksine, paradan söz edelim dostum."

"Öyle mi!"

"Bakın, ben özellikle bu para meselesi için geldim."

"Ne demek istiyorsunuz?" diye sordu gözlerinde endişeli bir merak beliren müfettiş.

"Beyefendi, müfettişlik sonsuza kadar sürecek bir görev mi?"

"Markiz!"

"Gördüğünüz gibi ben size cevap veriyorum, hem de açıkça."

"Markiz şaşırtıyorsunuz beni, bir ortak gibi konuşuyorsunuz benimle."

"Çok basit: Size para vermek istiyorum ve doğal olarak güvenilir olup olmadığınızı anlamak istiyorum."

"Doğrusunu isterseniz markiz, kafam karışıyor ve lafı nereye getirmek istediğinizi anlayamıyorum."

"Aslında, sevgili mösyö Fouquet ne yapacağımı bilemediğim biraz param var. Arazi satın almaktan yoruldum ve paramı değerlendirecek bir dost arıyorum."

"Acelesi yok herhalde!" dedi Fouquet.

"Aksine, acele hem de çok acele."

"Peki, sonra konuşuruz bunu."

"Hayır, sonra değil çünkü para yanımda."

Markiz müfettişe kasayı işaret etti ve kasayı açarak banknotları ve altınları gösterdi.

Fouquet, madam de Bellière ile birlikte ayağa kalkmıştı. Bir an düşündü, sonra ansızın geri geri gitti, sarardı, kendini bir iskemleye bırakarak elleriyle yüzünü sakladı.

"Ah! Markiz! Markiz!" diye mırıldandı.

"Evet!"

"Siz beni ne kadar tanıyorsunuz da bütün bunları sunuyorsunuz?"

"Sizi?"

"Evet beni."

"Siz ne düşünüyorsunuz peki?"

"Siz bu parayı bana getiriyorsunuz, bana getiriyorsunuz, çünkü sıkıntıda olduğumu biliyorsunuz. İnkâr etmeyin. Anlıyorum bunu. Sizin yüreğinizi bilmediğimi mi sanıyorsunuz?"

"Yüreğimi biliyorsanız bu parayı verenin de yüreğim olduğunu anlıyorsunuzdur."

"Anladım!" diye bağırdı Fouquet. "Madam doğrusunu isterseniz beni böyle aşağılama hakkını hiçbir zaman vermedim ben size."

"Sizi aşağılamak mı!" dedi markiz sararak. "Tuhaf bir insani incelik! Beni sevdiğinizi söylemediniz mi? Bu sevgi adına benim saygınlığımı, benim onurumu istemediniz mi? Ve ben size para vermek istediğimde reddediyorsunuz beni."

"Markiz, markiz, saygınlığınız ve onurunuz dediğiniz şeyi kendinize saklamakta özgürsünüz. İzin verirseniz ben de kendiminkileri kendime saklayayım. İzin verin mahvolayım; izin verin çevremdekilerin nefretlerinin, işlediğim hataların, pişmanlıklarımın ağırlığı altında çökeyim ama Tanrı aşkına markiz bu son darbeyle ezmeyin beni."

"Biraz önce hafızanızda bir boşluk oluştu mösyö Fouquet," dedi.

"Olabilir madam."

"Şimdi de kalbinizde."

Fouquet çarpan göğsünü kasılan eliyle bastırdı.

"İstediğiniz kadar üstüme gelin madam, size verecek cevabım yok."

"Ben size dostluğumu sundum mösyö Fouquet."

"Evet madam ama daha ileri gitmediniz."

"Yaptığım dostluk değil mi?"

"Kesinlikle."

"Ve siz bunu reddediyorsunuz, öyle mi?"

"Reddediyorum."

"Bana bakın mösyö Fouquet."

Markizin gözleri çakmak çakmaktı.

"Ben size aşkımı sunuyorum."

"Ah! Madam," dedi Fouquet.

"Sizi seviyorum, duyun beni, uzun zamandır hem de. Kadınların da erkekler gibi sahte incelikleri vardır. Sizi uzun zamandır seviyorum ama bunu size söylemek istemedim."

"Ya!" dedi Fouquet ellerini kavuşturarak.

"Ve işte söylüyorum. Diz çökerek istediniz bu aşkı siz benden, ben reddettim; biraz önce siz nasıl körleştiyseniz, ben de öyle körleşmiştim. Aşkımı sunuyorum size."

"Evet aşkınızı ama sadece aşkınızı."

"Aşkımı, kişiliğimi, hayatımı! Her şeyi, her şeyi, her şeyi!"

"Aman Tanrım!" diye haykırdı Fouquet şaşkın bir halde.

"Aşkımı istiyor musunuz?"

"Ama siz beni mutluluğumun altında eziyorsunuz!"

"Mutlu olacak mısınız? Söyleyin, söyleyin... Ben sizin olursam mutlu olacak mısınız?"

"En büyük mutluluk benim olacak!"

"O zaman alın beni. Ama ben bir önyargıyı yok ediyorsam siz de duraksamayı bırakın."

"Madam, madam, kışkırtmayın beni."

"Dostum, dostum, reddetmeyin beni."

"Ah! Benden istediğiniz şeye dikkat edin!"

"Fouquet, bir kelime. Hayır derseniz şu kapıyı açarım."

Sokağa açılan kapıyı gösterdi.

"Ve beni bir daha göremezsiniz. Başka bir kelime: Evet. Evet derseniz istediğiniz yere kadar gözümü kapatıp peşinizden gelirim. Direnmeden, reddetmeden, pişman olmadan."

"Elise, Elise... Ama bu kasa..."

"O çeyizim!"

"İflas edersiniz!" diye haykırdı Fouquet altınları ve banknotları karıştırarak. "Bir milyon var burada."

"Doğru. Beni sevmezseniz artık işime yaramayacak olan mücevherlerim; sizi sevdiğim gibi sevmezseniz işime yaramayacak olan mücevherler!"

"Evet! Yeter! Yeter artık!" diye haykırdı Fouquet. "Teslim oluyorum, teslim oluyorum: Böyle bir sevgiyi kutsamak için bile olsa. Çeyizi kabul ediyorum."

"Ve işte eşin," dedi markiz kollarına atılarak.

CIII
TANRI'NIN ALANI

Bu arada Buckingham ve de Wardes Paris ile Calais arasında son derece dostça ve uyum içinde, güzel bir yolculuk yapıyorlardı.

Buckingham alelacele veda etmişti, öyle ki oyunun en güzel tarafını çabuklaştırmıştı.

Prens ve prensese, genç kraliçeye ve dul kraliçeye ziyaretlerini aynı anda yapmıştı.

Kraliçenin ileri görüşlülüğü, kendisini prensle özel görüşme yapma sıkıntısından ve prensesle yeniden görüşme tehlikesinden kurtarmıştı.

Buckingham de Guiche ve Raoul'le kucaklaştı; de Guiche'e saygılarını sundu, Raoul'e bütün engelleri yıkmaya yönelik mekân ve zamanın sarsamayacağı ebedi dostluk duygularını tazeledi.

Yük arabaları önceden yola çıkmıştı, akşam bütün ailesiyle birlikte hareket etti.

Nitekim, bu İngilizin peşine takılmış olmaktan çok incinen de Wardes, zincirinden kurtulmak için o ince zekâsıyla her türlü çareye başvurmuştu; ama hiçbir şeyden, hiçbir yerden destek veya yardım gelmemişti, kendi kötü niyetini ve zararlı konuşmalarını boş çıkarmak yine kendine kalmıştı.

Açılabildiği birtakım parlak insanlar, dükün üstünlüğü söz konusu olduğunda onunla alay etmişlerdi.

Daha oturaklı ama daha sağduyulu bazılarıysa düelloyu yasaklayan kralın emirlerini hatırlatmıştı.

Nihayet kimileri de, ki bunlar çoğunluktaydılar, Hıristiyan merhameti ya da milliyetçilik adına ona yardım etmişler ve gözden düşebilecekleri endişesine düşmeyip bakanları küçük çapta bir katliama dönüşebilecek bir başlangıç konusunda uyarmışlardı.

Sonuçta de Wardes iyice düşünüp taşındıktan sonra eşyalarını hazırladı, iki at aldı ve bir uşakla birlikte Buckingham'ın arabasının kendisini alacağı giriş kapısına gitmeye başladı.

Dük, rakibini çok sevdiği bir tanıdığı gibi karşıladı, kendisini bir yere oturttu, şekerlemeler ikram etti, ön taraftaki koltuğa atılmış olan samur kürkü üstüne örttü.

Sonra sohbet ettiler:

Prensesi ağızlarına almadan saraydan,

Evliliğini ağızlarına almadan prensten,

Baldızını ağızlarına almadan kraldan,

Gelinini ağızlarına almadan ana kraliçeden,

Kız kardeşini ağızlarına almadan İngiltere kralından,

Hiçbir tehlikeli adı telaffuz etmeden her bir yolcunun gönül işlerinden söz ettiler.

Böylece gündüzleri yapılan kısa mesafeli yolculuklar çok keyifli geçti.

Kafa yapısı ve aldığı eğitim açısından gerçek bir Fransız olan Buckingham kendisine çok iyi bir arkadaş seçtiği için çok mutlu oldu.

Parmakları yediren güzel yemekler, yolların kestiği güzel çimenliklerde at koşturmalar, tavşan avları. Buckingham'ın tazıları vardı. Zaman böyle geçti.

Dük biraz âşık menderesleriyle Fransa'yı bin kez kucaklayıp daha sonra okyanusa dökülmeye karar veren o güzel Seine Irmağına benziyordu.

Ama Fransa'dan ayrılırken özellikle Paris'e getirdiği yeni Fransız kadını özlemişti; her düşüncesi bir anı, dolayısıyla bir pişmanlık olmuştu.

Kimi zaman kendisine rağmen düşüncelere daldığında de Wardes onu düşleriyle baş başa bırakıyordu.

De Wardes bir yandan sessizliğini koruyup, bir yandan o kadar kötü niyetli bakmayıp, o kadar sahte gülümsemeseydi; incelik ve kibarlığı Buckingham'ı kesinlikle etkilerdi ve ona bakışını değiştirirdi.

Ama içgüdülerden gelen nefret acımasızdır, hiçbir biçimde sönmez; kimi zaman küllenir gibi olur, ama bu küllerin altında daha fazla şiddetlenir.

Yol boyunca bütün eğlenceler ve istirahatler bittikten sonra, daha önce söylediğimiz gibi Calais'ye vardılar.

Altıncı günün sonuna doğruydu.

Dükün adamları bir gün öncesinden hazırlık yapmış ve bir tekne kiralamışlardı. Bu tekne küçük yat göründüğünde ya da beyaz

kanatlarının yorulduğunu hissedip dalgakırana iki üç top atımlık bir mesafede durduğunda ona ulaşacaktı.

Bu tekne gidip gelirken dükün mürettebatını taşıyacaktı.

Atlar bindirilip yumuşak maddelerden astarlar geçirilmiş özel sepetler içinde güverteye taşınmıştı. Alınan bu özel önlemler sayesinde atların ayakları korku, panik gibi durumlarda en şiddetli darbelere bile dayanıklı hale getirilmişti ve bu yumuşak çeperler, temas halinde hayvanların tüylerine ve kıllarına bile en küçük bir zarar gelmesini engelliyordu.

Yan yana konan bu sepetlerden sekiz tanesi sintineyi doldurmuştu. Kısa yolculuklarda titreyen atların hiçbir şey yemedikleri ve karada yemek istemiş olabilecekleri şeylerin bile onları ürpertiği biliniyordu.

Dükün bütün mürettebatı yavaş yavaş yata taşındı, o sırada adamları gelip kendisine her şeyin hazır olduğunu bildirip hareket için sadece Fransız asilzadeyle birlikte kendisinin beklendiğini söylediler.

Çünkü Fransız asilzadenin dük hazretleriyle dostluktan başka görülebilecek bir hesabı olabileceğini kimse düşünmüyordu.

Buckingham yatın sahibine haber göndererek hazır olduğunu ama denizin çok güzel olduğunu, şahane bir gün batımı beklendiğini, gece yola çıkmayı ve akşam kumsalda yürüyüş yapmanın iyi olacağını düşündüğünü bildirdi.

Ve böylesi mükemmel bir toplulukla birlikte olduğundan yola çıkma konusunda hiç acele etmeye gerek duymadığını da ekledi.

Bunları söylerken, çevresindekilere erguvan renkli bir ufuk ve güneş çemberinden yukarı yükselirken zirveleri birbirlerinin üzerine yığılmış dağ silsilesini andıran yumak halindeki bulutlardan oluşan gökyüzündeki şahane manzarayı gösterdi.

Bu manzaranın en altında adeta kan renginde bir köpük vardı ve bakışlar aşağıdan yukarı yavaş yavaş yükseldikçe bu köpük opal ve sedef renkleri içinde eriyordu. Deniz de aynı yansımalar içinde renkleniyor ve her mavi dalganın üzerinde lambayla yansayan bir yakut parçasını andıran ışıklı bir nokta dans ediyordu.

Ilık bir akşamüstü düşlerden, hayallerden yansıyan tuz kokuları; doğudan esen ve belli bir uyum içinde gittikçe şiddetlenen

bir rüzgâr; erguvan renkli gökyüzünün derinliklerinde direkleri, halatları, yelkenleri belirgin biçimde görülen yat ve ufkun orasında burasında, gök kubbenin altında, denize dalan bir martının kanadı gibi Akdeniz'e özgü üçgen yelkenler.

Manzara gerçekten seyredilmeye değerdi.

Meraklı kalabalık gösterişli üniformalar içindeki uşakları izlerken aralarından bazıları vekilharçla sekreteri, efendi ve arkadaşı sandı.

Buckingham'a gelince üzerinde gri satenden bir ceket ve mor kadife bir yelekten oluşan sade bir kıyafet vardı, hiçbir süs ve işleme bulunmayan şapkasını gözlerine kadar indirmişti, bir savcı gibi siyahlar içindeki de Wardes gibi o da hiç dikkat çekmiyordu.

Dükün adamları rıhtımda hazır bir tekne bulundurmaları, efendileri yata binerken ona göz kulak olmaları, kendisi ya da arkadaşı emir vermeden yanlarına gelmemeleri konusunda emir almışlardı.

"Bir şey görürlerse," diye eklemişti iyi anlamaları için kelimelerin üstüne basa basa.

Kumsalda birkaç adım attıktan sonra Buckingham de Wardes'a şöyle dedi:

"Sanıyorum beyefendi, vedalaşma zamanı geldi. Görüyorsunuz, deniz yükseliyor; on dakika içinde yürüdüğümüz kumsal su içinde kalacak, öyle ki ayaklarımızın altındaki kumları hissetmeyeceğiz."

"Emrinizdeyim milord ama..."

"Ama henüz kralın topraklarındayız, değil mi?"

"Şüphesiz."

"Gelin o zaman şurada gördüğünüz gibi büyük, yuvarlak bir su birikintisiyle çevrili ada gibi bir yer var; su birikintisi gitgide derinleşiyor ve ada her geçen dakika kayboluyor. Bu ada kesinlikle Tanrı'ya ait, çünkü iki deniz arasında bulunuyor ve kralın haritalarında yer almıyor. Görüyor musunuz? Şurada."

"Görüyorum. Şimdi ayaklarımız ıslanmadan kesinlikle gidemeyiz oraya."

"Evet ama dikkat ederseniz oldukça yüksek bir tepe, onu kuşatan deniz hiçbir tarafından doruğa kadar ulaşamıyor. Dolayısıyla şahane bir manzaranın içinde yer alacağız. Ne diyorsunuz?"

"Kılıcımın kılıcınızla yan yana duracağı her yerde keyfim yerinde olacaktır milord."

"Peki, gidelim o zaman. Ayaklarınızın ıslanmasına neden olduğum için üzüldüm mösyö de Wardes ama bence krala, 'Efendim, majestelerinin topraklarında kesinlikle dövüşmedim' diyebilmeniz gerekli. Fark etmek biraz zor belki ama Port-Royal'den beri yüzünüzde ince eleyip sık dokuyan bir ifade var.[1] Neyse! Şikâyet etmeyelim, bu sizin zekânızı çok çekici kılıyor. Böyle bir zekâ ancak sizin gibi insanlarda olur. Acele etsek iyi olur mösyö de Wardes çünkü deniz yükseliyor ve hava kararıyor."

"Daha hızlı yürümemişsem milord, zatıalilerinin önüne geçmiş olmamak içindir bu. Ayaklarınız ıslanmadı değil mi sayın dük?"

"Hayır, şu ana kadar ıslanmadı. Şuraya bakın: Boğuluruz diye korkup kanoyla buraya kadar gelen komik insanlar. Nasıl dans ediyorlar dalgaların üzerinde, ne kadar ilginç! Ama deniz tutuyormuş gibi oluyorum bakınca. İzninizle sırtımı dönmek istiyorum onlara."

"Onlara sırtınızı dönerseniz güneş yüzünüze vurur, rahatsız olursunuz milord."

"Güneş bu saatte o kadar kuvvetli değil, birazdan da batar; dolayısıyla bunun için endişelenmeyin siz."

"Nasıl isterseniz milord, ben hassasiyetimi göstermek için söylemiştim bunu."

"Biliyorum mösyö de Wardes ve söylediğiniz de doğru. Yeleklerimizi çıkaralım mı?"

"Nasıl isterseniz milord."

"Daha rahat ederiz."

"Ben hazırım."

"Açıkça söyleyin bana mösyö de Wardes, ıslak kumlarda rahatsız mısınız ya da Fransız topraklarında kendinizi fazla mı

---

1 Port-Royal manastırında toplanan Jansencilerin özellikle ilahi lütuf üzerine eserleri fazlasıyla ince ve zekiceydi. Dumas burada "düşünce sanatı" üzerine bir eser olan *Logique de Port-Royal*'e gönderme yapmıyorsa, de Wardes'ın da Port-Royal okulunun öğrencilerinden biri olmasına gönderme yapıyor olabilir.

"Tanrı'nın alanı.

hissediyorsunuz? O zaman İngiltere'de ya da yatımda dövüşebiliriz."

"Burada çok iyiyiz milord, sadece size şunu söyleme onurunu duyuyorum: Deniz yükseliyor ve vaktimiz azalıyor."

Buckingham anladığını işaret etti, yeleğini çıkardı ve kumun üzerine attı.

De Wardes da aynısını yaptı.

Kıyıdan bakanların iki hayalet gibi gördüğü iki beyaz beden gökyüzünden inen kırmızı mor karışımı bir gölge üzerinde belirmişti.

"Sayın dük biz kesinlikle dövüşemeyiz," dedi de Wardes. "Ayaklarımızın kumda ne durumda olduğunu hissediyor musunuz?"

"Bileğime kadar gömülmüş durumdayım," dedi Buckingham, "ayrıca su yükseliyor."

"Ben hissetmeye başladım bile ayaklarımda. Ne zaman isterseniz, sayın dük."

De Wardes kılıcını eline aldı.

Dük de aynısını yaptı.

"Mösyö de Wardes," dedi Buckingham, "son bir kelime, lütfen. Ben sizinle dövüşüyorum, çünkü sizi sevmiyorum, çünkü benim bir tutkumla alay ederek kalbimi kırdınız. Şimdi itiraf ediyorum bunu ve bunun için ölmek çok mutlu edecek beni. Siz kötü bir insansınız mösyö de Wardes ve sizi öldürmek için elimden gelen bütün çabayı göstereceğim çünkü hissediyorum ki eğer sizi öldürmezsem ileride dostlarıma çok büyük kötülükler yapacaksınız. İşte size söylemek istediklerim bunlardı mösyö de Wardes."

Ve selam verdi Buckingham.

"Ben de milord, şunu söyleyeceğim size: Sizden nefret etmiyordum ama şimdi sizden nefret etmem gerektiğini anladım ve sizi öldürmek için elimden gelen bütün çabayı göstereceğim."

Ve de Wardes, Buckingham'ı selamladı.

Aynı anda kılıçlar tokuştu, karanlıkta iki şimşek çaktı.

Kılıçlar birbirini arıyor, birbirini buluyor, birbirine vuruyordu.

Her ikisi de usta dövüşçüydü, ilk vuruşlardan hiçbir sonuç alamadılar.

Karanlık hızla çökmüştü, ortalık o kadar karanlıktı ki saldırılarını ve savunmalarını içgüdüleriyle yapıyorlardı.

De Wardes ansızın kılıcının bir yere temas ettiğini hissetti, Buckingham'ı omzundan yaralamıştı.

Dükün kılıcı koluyla birlikte düştü.

"Ah!" dedi.

"Yara aldınız değil mi, milord?" dedi de Wardes iki adım gerileyerek.

"Evet beyefendi ama hafif."

"Ama gardınız düştü."

"Soğuk kılıcın ilk etkisi ama toparladım şimdi. Devam edelim lütfen beyefendi."

Ve dük korkunç bir darbe indirerek markizin göğsünü deşti.

"Siz de yaralandınız," dedi.

"Hayır," dedi de Wardes, ayaklarını sağlam basarak.

"Pardon ama gömleğiniz kıpkırmızı olunca..." dedi Buckingham.

"Haydi bakalım," dedi öfkelenen de Wardes. "Sıra sizde."

Ve saldırıya geçerek Buckingham'ın koluna soktu kılıcını. Kılıç iki kemik arasından geçti.

Buckingham sağ kolunun felç olduğunu hissetti, sol kolunu uzattı, hareketsiz kalan kolundan düşmekte olan kılıcını yakaladı ve de Wardes savunmaya geçmeden göğsüne sapladı kılıcını.

De Wardes sendeledi, dizleri büküldü ve dükün kolundaki kılıcını bırakarak suya düştü; su, bulutların gönderdiğinden daha hakiki bir yansımayla kızardı.

De Wardes ölmemişti. Kendisini tehdit eden korkunç tehlikeyi hissetti, deniz yükseliyordu.

Tehlikeyi dük de hissetti. Acının verdiği bir gayret ve çığlıkla kolundaki kılıçtan kurtardı kendisini, sonra de Wardes'a dönerek:

"Öldünüz mü markiz?" dedi.

"Hayır," diye karşılık verdi de Wardes, ciğerlerinden boğazına doğru yükselen boğuk bir sesle. "Ama az daha ölüyordum."

"Peki, ne yapabiliriz? Yürüyebilir misiniz?"

Buckingham bir dizinin üzerinde kaldırdı onu.

"Mümkün değil," dedi.

Sonra tekrar düşerken:

"Adamlarınızı çağırın," dedi, "yoksa boğulacağım."

"Hey!" diye bağırdı Buckingham. "Hey teknedekiler, çabuk gelin, çabuk."

Teknedekiler küreklere asıldı.

Ama deniz teknenin yol almasından daha hızlı yükseliyordu.

Buckingham, de Wardes'ın bir dalganın altında kalmak üzere olduğunu gördü; sağlam ve yara almamış olan sol kolunu beline dolayarak kaldırdı onu.

Dalga beline kadar yükselmiş ama dengesini bozamamıştı onun.

Dük karaya yürümeye başladı.

Ama henüz on adım atmıştı ki birincisinden daha yüksek, daha tehlikeli, daha öfkeli ikinci bir dalga göğsüne çarptı, devirdi ve onu suya gömdü.

Sonra geri çekilmekte olan dalga alıp götürdü, dük ve de Wardes bir iki dakika kumun üzerinde serilmiş vaziyette kaldılar.

De Wardes bayılmıştı.

Bu sırada dükün, tehlikenin farkına varan dört tayfası denize atladı ve hemen dükün yanına vardı.

Sular bedeninden dizlerine ve ayaklarına doğru aktıkça efendilerinin kan içinde olduğunu gören tayfalar daha çok korkmaya başladı.

Onu götürmek istediler.

"Hayır, hayır!" dedi dük. "Karaya, karaya! Markiz!"

"Ölüm! Ölüm! Fransıza!" diye bağırdı İngilizler belli belirsiz.

"Sefiller, reziller!" diye bağırdı dük onları kana bulayan olağanüstü bir gayretle doğrulurken. "Söyleneni yapın. Mösyö de Wardes karaya, her şeyden önce mösyö de Wardes'ın güvenliği, yoksa astırırım sizi!"

Bu arada tekne yaklaşmıştı. Sekreter ve vekilharç da denize atlayıp markize yaklaştılar.

Yaşadığına dair kesinlikle bir işaret vermiyordu.

"Bu adamı size emanet ediyorum," dedi dük. "Kıyıya, mösyö de Wardes, kıyıya."

Kolundan tuttular ve denizin hiç ıslatmadığı kumlara kadar taşıdılar onu.

Birkaç meraklıyla beş-altı balıkçı kıyıda toplanmıştı. Dizlerine kadar çıkan suyla mücadele eden iki adamın sergilediği ilginç görüntüyü seyrediyorlardı.

Bir yaralı taşıyan bir grubun kendilerine doğru geldiğini gören balıkçılar da bacaklarının yarısına kadar yükselen suya daldılar.

İngilizler yaralıyı onlara teslim ettiler ve tam bu sırada da yaralı gözlerini açtı.

Tuzlu deniz suyu ve ince kum yaralarına girmiş ve dayanılmaz acılar vermeye başlamıştı ona.

Dükün sekreteri cebinden dolu bir kese çıkardı ve grubun en önemli şahsiyeti görüntüsü veren adama verdi onu.

"Efendim Buckingham dükü milord tarafından," dedi. "Sayın markiz de Wardes'a mümkün olabilecek en iyi tedavinin uygulanması için."

Ve yanındakilerle birlikte Buckingham'ın büyük zorlukla ulaşabildiği kanoya döndü, tabii de Wardes'ın tehlikeyi atlattığına kanaat getirdikten sonra.

Deniz iyice yükselmişti, işlemeli giysiler ve ipek kemerler sular içinde kalmıştı. Dalgalar çok sayıda şapkayı alıp götürmüştü.

Dükün ve de Wardes'ın giysileriniyse karaya doğru götürmüştü dalgalar.

Ona ait olduklarını sanarak De Wardes'ı dükün giysilerine sardılar ve kollarına alarak kente taşıdılar.

CIV
ÜÇLÜ AŞK

Buckingham gittikten sonra de Guiche dünyanın kesinlikle sadece kendisine ait olduğunu düşünmeye başlamıştı.

Hiçbir kıskançlık duygusu içinde olmayan ve kendisini bütünüyle Lorraine şövalyesine adamış ve emanet etmiş olan prens, evinde bu konuda en büyük titizliği gösteren insanların arzulayabileceği bir özgürlük havası estiriyordu.

Öte yandan prensesle birlikte olmaktan mutluluk duyan kral da Paris günlerini şenlendirmek için eğlence üstüne eğlence icat ediyordu, öyle ki Palais-Royal'de şenliksiz bir gün ya da prensin evinde resepsiyonsuz bir gün geçmiyordu.

Kral Fontainebleau'da saray çevresini ağırlamak amacıyla düzenlemeler yaptırıyordu ve herkes seyahat hazırlıkları içindeydi. Prenses daha meşgul bir yaşam içindeydi. Sesi, kalemi bir an durmuyordu.

De Guiche ile sohbetleri büyük tutkuların başlangıcı denebilecek bir ilişkiye dönüşüyordu yavaş yavaş.

Gözler kumaş renkleri üstüne bir tartışmaya takıldığında; bir kese içindeki kokunun ya da bir çiçeğin kokusunun nitelikleri, güzelliklerini anlatmaya bir saat vakit ayrıldığında; bu tür sohbetlerde herkesin duyabileceği kelimeler geçer ama herkesin göremeyeceği hareketler ve iç geçirmeler olur.

Prenses mösyö de Guiche ile sohbet ettikten sonra kendisini düzenli biçimde her gün ziyaret eden kralla sohbet ediyordu. Kâğıt oynanıyor; şiirler okunuyor; armalar, amblemler icat edili-

yordu; bu ilkbahar sadece doğanın ilkbaharı değildi, bu sarayın düşünce yapısını belirlediği bütün bir halkın gençliğiydi.

Kral yakışıklıydı, gençti, çok seçkin ve kibar bir şahsiyetti. Karısı kraliçe dahil bütün kadınları, aşkla seviyordu.

Ne var ki büyük kral, krallığının en çekingen ya da en temkinli insanıydı; öyle ki duygu ve düşüncelerini kendi kendine bile itiraf etmezdi.

Bu çekingenlik onu kendi basit nezaketinin sınırları içinde tutuyordu ve hiçbir kadın başka bir kadına üstünlüğüyle övünemiyordu.

Bu konuda bir şey söylediği, bir açıklama yaptığı gün yeni bir krallığın şafağı olacağı hissediliyordu ama bir şey söylemiyordu.

Mösyö de Guiche bu durumdan yararlanıp âşık sarayın kralı olmuştu.

Matmazel de Montalais'yle arasının çok iyi olduğu söylenmişti, matmazel de Châtillon'la çok sık görüştüğü söylenmişti; şimdi saraydaki hiçbir kadına kibar ve nazik bile davranmıyordu; sadece bir kadını görüyor, sadece bir kadının sesini duyuyordu.

Bir yandan da yavaş yavaş prensin evindeki yerini sağlamlaştırıyordu; prens onu seviyor, sık sık ve olabildiğince uzun süre evinde tutmak için çaba harcıyordu.

Karakter olarak yabaniydi, prensesin gelişinden çok önce ortadan kayboluyordu; prenses geldiğinde de yeterince uzaklaşmıyordu. Herkesin özellikle fark ettiği, onu evin kötü kişisi yapanın Lorraine şövalyesi olduğuydu; prensin Lorraine şövalyesine özel bir ilgisi vardı, çünkü kötü niyetli olduğunda bile neşeli bir karakter sergilerdi ve zaman tasarrufu konularında her zaman parlak fikirleri olurdu.

Lorraine şövalyesi de Guiche'in kendisini ayağını kaydırmakla tehdit ettiğini görünce çok etkili bir çareye başvurdu. Prensi çaresiz bırakarak ortadan kayboldu.

Kaybolduğu ilk gün prens onu neredeyse hiç aramadı, çünkü de Guiche oradaydı ve prensesle görüşmeleri dışında gündüzlerini ve gecelerini cömertçe prense ayırıyordu.

Ama ikinci gün prens elinin altında kimseyi bulamayınca şövalyenin nerede olduğunu sordu.

Kimse bilmiyordu nerede olduğunu.

De Guiche sabah vaktini prensesle birlikte işleme, saçak, püskül seçimi işiyle geçirdikten sonra prensi rahatlatmaya çalıştı. Ama yemekten sonra bakılması gereken laleler ve ametistler vardı, de Guiche tekrar prensesin yanına döndü.

Prens yalnız kaldı; giyim, kuşam, süslenme vaktiydi; kendini dünyanın en mutsuz insanı gibi gördü ve yine şövalyeden haber olup olmadığını sordu.

Sıkıntısını nereye taşıyacağını bilemeyen prens robdöşambrı ve yapılı saçlarıyla prensesin odasına gitti.

"Sayın şövalyenin nerede olabileceğini kimse bilmiyor," şeklinde bir cevap geldi prense.

Her köşede gülen ve fısıldaşan insanlar vardı: Bir tarafta bir erkeğin etrafını sarmış kadınlar ve bastırılmaya çalışılan kahkahalar; bir tarafta Montalais, matmazel de Tonnay-Charente ve gülen iki kadının yağmaladığı Manicamp ve Malicorne.

Biraz ötede, yastıkların üzerine serilmiş prenses ve yanında diz çökmüş vaziyette, bir avuç inci ve değerli taşı ayıran de Guiche. Prensesin zarif ve bembeyaz parmağıyla en çok beğendiğini işaret ettiği inciler ve değerli taşlar.

Bir başka köşede canlı ritimli Endülüs şarkıları çalan bir gitarcı. Prenses bu havalara, gençliğinde kraliçeye belli bir melankoli içinde çalınırken dinlediğinden beri hayrandı; ne var ki İspanyol, bu parçaları gözlerinde yaşlarla terennüm ederken İngiliz kadın sedef gibi dişlerini gösteren bir gülümsemeyle mırıldanıyordu aynı şarkıları.

Bu salonda bulunanlar aynı zamanda zevkin en güleç yüzünü gösteriyorlardı.

Prens içeri girdiğinde bu kadar insanın kendisi olmadan eğlendiğini görünce şaşırdı. Onları o kadar kıskandı ki bir çocuk gibi konuşmaktan alamadı kendini:

"Ne âlâ iş! Siz burada eğleniyorsunuz, ben de tek başıma sıkılıyorum."

Sesi gök gürültüsü etkisi yaptı. Yaprakların arasındaki kuş cıvıltılarının bir anda kesilmesi gibi, sessizlik çöktü ortalığa.

De Guiche ayağa kalktı bir anda.

Malicorne, Montalais'nin eteğinin arkasında adeta küçüldü.

Manicamp doğruldu ve gösterişli bir havaya büründü.

Gitarcı gitarını bir masanın altına soktu ve prens görmesin diye halıyı çekerek üstünü örttü.

Hiç tepki vermeyen tek kişi prenses oldu, eşine gülümseyerek şöyle dedi:

"Sizin giyinme vaktiniz değil mi şimdi?"

"Eğlenmeye karar verilen vakit mi?" diye homurdandı prens.

Bu ters konuşma bozgunun işareti oldu; kadınlar ürken bir kuş sürüsü gibi kaçıştılar, gitarcı bir gölge gibi kayboldu, her zaman eteklerini kabartan Montalais'nin koruması altında olan Malicorne bir duvar halısının arkasına sığındı. Manicamp'sa doğal olarak prensesin yanında kalan de Guiche'in yardımına koştu ve her ikisi, prensesle birlikte şoka kahramanca karşı koydular.

Kont çok mutluydu ve kocaya kızmıyordu ama prens karısına kızıyordu.

Kavga çıkarmak için bir bahaneye ihtiyacı vardı, bu bahaneyi arıyordu ve bulmuştu da: Gelişinden önce çok neşeli olan ve gelişiyle birlikte çok şaşıran bu kalabalığın salondan telaşla ayrılması.

"Ben geldim diye niçin herkes kaçıyor?" dedi küçümseyici ve küstah bir ses tonuyla.

Prenses soğuk bir tavırla konuştu ve efendi ne zaman ortaya çıksa orada bulunanların saygıyla kenara çekildiğini söyledi.

Bunları söylerken yüzünü o kadar tuhaf ve komik bir hale getirdi ki, de Guiche ve Manicamp kendilerini tutamadı. Kahkahalar patladı, prenses de güldü; bu gülme nöbeti prensin kendisine de bulaşınca oturmak zorunda kaldı, çünkü güldüğünde ciddiyeti kayboluyordu.

Nihayet gülmeyi bıraktı ama öfkesi artmıştı. Kendisini tutamayarak gülmekten çok, başkalarının güldüklerini gördüğü için daha bir öfkelenmişti.

Fal taşı gibi açtığı gözleriyle Manicamp'a bakıyordu, kont de Guiche'e ökesini göstermeye cesaret edemiyordu.

Ama Manicamp ve de Guiche prensin çok öfkeli bir işareti üzerine çıktılar.

Dolayısıyla tek başına kalan prenses üzgün bir halde incilerini toplamaya başladı, hiç gülmedi ve daha az konuştu.

"Burada bana bir yabancı muamelesi yapıldığı için çok mutlu oldum prenses," dedi dük.

Ve çok sinirli bir halde çıktı.

Bekleme odasında Montalais'ye rastladı.

"Sizi görmek ne güzel," dedi, "ama kapıda."

Montalais büyük bir saygıyla eğildi.

"Majestelerinin bana söylemek lütfunda bulunduğu şeyi iyi anlamadım," dedi.

"Matmazel diyorum ki prensesin dairesinde hep birlikte güldüğünüz sırada dışarıda kalmamış olanın vay haline!"

"Majesteleri bunu kendileri için düşünmüyor, kendileri için söylemiyor herhalde!"

"Aksine matmazel kendim için söylüyor, kendim için düşünüyorum. Hiç kuşkusuz, burada benim için düzenlenen resepsiyonlarda kendimi alkışlayacak halim yok. Nasıl bir şey bu? Prensesin dairesinde, ki aslında benim dairelerimde, müzik ve topluluk eksik olmazken, benim biraz eğlenmek istediğim gün de herkes kaçıveriyor? Olacak şey değil! Beni görmekten korkuyorlar mı yani? Herkes kaçtı beni görünce! Yani ben olmadığım zaman kötü şeyler mi yapılıyor?"

"Ama," diye araya girdi Montalais, "monsenyör başka günlerde yapılmayan bir şey yapılmıyor bugün."

"Nasıl yani! Her gün böyle gülünüyor öyle mi?"

"Tabii monsenyör."

"Her gün, biraz önce gördüğüm gruplar gibi gruplar mı oluyor?"

"Kesinlikle, benzer gruplar monsenyör."

"Yani her gün burada gitar mı çalınıyor?"

"Monsenyör gitar bugün geldi ama gitar olmadığı günler kemanlar ve flütler oluyor; müzik olmadığı zaman kadınlar sıkılıyor."

"Erkekler peki?"

"Hangi erkekler monsenyör?"

"Mösyö de Guiche, mösyö de Manicamp ve öbürleri."

"Hepsi monsenyörün yakınları."

"Evet, evet, haklısınız matmazel."

Ve prens kendi dairesine döndü, çok düşünceliydi. En geniş koltuklarından birine attı kendini, aynaya bile bakmadı.

"Nerede bu şövalye acaba?"

Prensin maiyetinde bir hizmetkâr vardı.

Sorusu duyuldu.

"Bilmiyoruz monsenyör."

"Yine aynı cevap! Bana 'Bilmiyorum' cevabını verecek ilk kişiyi kovarım."

Bunun üzerine, herkes prensin yanından kaçtı. Prensesin yanından kaçtığı gibi.

Prens müthiş öfkelendi. Bir şifonyere tekme attı. Şifonyer paramparça bir halde parkede yuvarlandı.

Sonra, büyük bir soğukkanlılık içinde koridorlarda dolaşmaya başladı; mineli bir vazoyu, işlemeli bir su testisini, bir porfiri ve tunç bir şamdanı devirdi. Korkunç bir gürültü patırtı çıktı. Herkes kapılara üşüştü.

"Monsenyör ne istiyor?" deme cesaretini gösterdi muhafızların komutanı cüretini toplayarak.

"Kendime müzik ziyafeti çekiyorum," diye karşılık verdi prens dişlerini gıcırdatarak.

Komutan prens hazretlerinin hekimini gönderdi.

Ama hekimden önce Malicorne geldi ve prense şöyle dedi:

"Monsenyör, Lorraine şövalyesi arkamda."

Dük Malicorne'a baktı ve gülümsedi.

Gerçekten de şövalye girdi içeri.

CV
MÖSYÖ DE LORRAINE'İN KISKANÇLIĞI

Orléans dükü, Lorraine şövalyesini görünce bir mutlulukla bağırdı.

"Ah! Ne güzel," dedi, "neye borçluyuz bu güzel tesadüfü? Anlattıkları gibi kaybolmamıştınız değil mi?"

"Kaybolmuştum tabii ki monsenyör."

"Kapris mi?"

"Kapris! Ben ve majestelerine kapris yapmak! Saygı..."

"Bırak şu saygıyı, her gün saygısızlık yapıyorsun. Bağışlıyorum seni. Niçin gitmiştin?"

"Çünkü monsenyöre hiçbir yararım dokunmuyordu."

"Anlat."

"Monsenyörün yanında çok eğlenceli insanlar var, ben onlar gibi olamam hiçbir zaman. Ben mücadele edecek kadar güçlü hissetmiyorum kendimi, çekildim bu yüzden."

"Bu temkinli tavır hiçbir biçimde sağduyu işi değil. Mücadele etmek istemediğin bu insanlar kim? Guiche mi?"

"Kimsenin adını vermem."

"Saçma! Guiche seni rahatsız mı ediyor?"

"Böyle bir şey söylemedim monsenyör; konuşturmayın beni: Çok iyi bildiğiniz gibi de Guiche iyi dostlarımızdan biridir."

"Kim o zaman?"

"Lütfen monsenyör, bırakalım bu konuyu, rica ediyorum."

Şövalye içeceğin uzaklaştırılmasıyla susuzluğun uyarılacağı gibi, merakın da açıklama yapmadan uyandırıldığını çok iyi biliyordu.

"Hayır, niçin kaybolduğunu öğrenmek istiyorum."

"Peki söyleyeceğim ama kötü tarafından almayın."

"Konuş."

"Sıkıntı verdiğimi fark ettim."

"Kime?"

"Prensese."

"Nasıl?" dedi dük şaşırarak.

"Çok basit: Prenses bana gösterdiğiniz yakınlığı kıskanıyor olabilir."

"Belli etti mi bunu size?"

"Monsenyör, prenses benimle hiç konuşmuyor, özellikle bir süredir."

"Hangi süre?"

"Mösyö de Guiche'i kendine benden daha yakın bulmaya başladıktan sonra sürekli onunla görüşüyor."

Dük kızardı.

"Sürekli... Ne demek bu şövalye?" dedi sertçe.

"Görüyorsunuz monsenyör, canınızı sıktım; emindim bundan."

"Canımı sıkmıyorsunuz ama biraz öfkeyle konuşuyorsunuz. Prenses hangi konularda Guiche'i size tercih ediyor?"

"Daha fazla bir şey söylemeyeceğim," dedi şövalye gösterişli bir selam vererek.

"Aksine, ben sizi dinlemek istiyorum. Eğer bunun için kayboldusanız demek ki çok kıskançsınız!"

"Sevince kıskanç olmak gerekir monsenyör; majesteleri prensesi kıskanmıyorlar mı? Majesteleri prensesin yanında her gün birini görseydi ve bu kişi yakınlık görseydi işkillenmez miydiniz? İnsan dostlarını sevgilileri gibi sever. Majesteleri beni bazen onurlandırmış ve arkadaş muamelesi yapmıştır bana."

"Evet, evet ama yine bulanık laflar söylüyorsunuz şövalye; talihsiz konuşmalar yapıyorsunuz."

"Hangi laf monsenyör?"

"*Yakınlık görseydi* dediniz. Bu *yakınlık*tan anladığınız nedir?"

"Çok basit monsenyör," dedi şövalye safça. "Sözgelimi bir koca karısının şu ya da bu erkeği tercih ederek yanına çağırdığını görse, bu erkek sürekli başucunda veya arabasının kapısında dursa, kadının kıyafetleri arasında bu adamın ayağı için her zaman küçük bir yer bulunsa, insanlar sohbet davetleri dışında da buluşsalar, kadının çizmesi erkeğin şeritlerinin rengindeyse, müzik evde dinlense, yemekler sokakta yense, koca gözüktüğünde kadın ve yanındakiler sussa, koca yanında en sadık yoldaş, en müşfik insan olarak bir hafta öncesine kadar hiç öyle görmediği birini bulsa. O zaman..."

"O zaman, bitir söyleyeceklerini."

"O zaman diyorum ki monsenyör, kıskançlık duyulabilir ama bütün bu ayrıntılar bilinmiyor, konuşmalarımızda bütün bunlara kesinlikle değinilmiyor."

Dük heyecanlanıyor, kendisini yiyip bitiriyordu doğal olarak.

"Niçin uzaklaştığınızı söylemiyorsunuz bana," dedi sonunda. "Biraz önce sıkıntı vermekten korktuğunuzu söylüyordunuz, hatta prensesin de Guiche'e yakınlık duyduğunu fark ettiğinizi söylediniz."

"Hayır monsenyör, böyle bir şey söylemedim."

"Söylediniz."

"Ama söylediysem son derece masum bir şey olarak görmüşümdür."

"Neyse, bir şey görüyordunuz."

"Monsenyör kafamı karıştırıyor."

"Önemli değil! Konuşun. Gerçeği söylerseniz niçin kafanızı karıştırayım?"

"Ben her zaman gerçeği söylerim monsenyör ama başkalarının söylediklerini tekrar etmek söz konusu olduğunda her zaman tereddüt ederim."

"Ya! Tekrar ediyorsunuz. O zaman söylenmiş demek ki!"

"Bana söylendiğini itiraf ediyorum."

"Kim?"

Şövalye neredeyse öfkelendi.

"Monsenyör," dedi, "bana soru soruyorsunuz, bana suçlu muamelesi yapıyorsunuz. Ve bir asilzadenin kulağına çalınan dedikodular orada kalmazlar. Majesteleri dedikoduyu bir olay haline getirmemi istiyor."

"Neyse," diye bağırdı dük öfkeyle, "olay şu ki siz bu dedikodu yüzünden kayboldunuz ortalıktan."

"Gerçeği söylemek zorundayım: Bana mösyö de Guiche'in prensesle sürekli ve düzenli biçimde görüştüğü söylendi o kadar; masum bir zevk, tekrar ediyorum; ayrıca yasak olmayan bir zevk ama monsenyör haksızlık etmeyin ve olayları aşırı noktalara götürmeyin. Sizi ilgilendirmez bu."

"De Guiche'in prensesle görüşmesi beni ilgilendirmiyor."

"Hayır monsenyör, hayır ve size söylediklerimi de Guiche'in kendisine de söyleyeceğim, çünkü prensese iltifatlarında güzellik görüyorum; prensesin kendisine de söyleyeceğim. Ama bir şeyden korkuyorum, biliyor musunuz? Yakınlıkları kıskanan biri olarak tanınmaktan korkuyorum oysa ben sadece dostlukları kıskanırım. Ben sizin zaafınızı biliyorum, siz sevdiğinizde üstünüze yoktur. Oysa siz prensesi seviyorsunuz, zaten kim sevmez ki onu. Sizi gezdirdiğim çemberi iyi izleyin: Prenses dostlarınız içinde en yakışıklı ve en çekici olanı seçti, bu kişiyle ilgili olarak sizi öyle bir etkileyecek ki ötekileri ihmal edeceksiniz. Sizin herhangi biçimde küçümsenmeniz beni öldürebilir, prensesin

küçümsemelerine tahammül etmekten de bıktım zaten. Dolayısıyla safımı belirledim ben monsenyör; yerimi, mutluluğunu kıskandığım gözdeye bırakıyorum. Öte yandan kendisine samimi dostluk duyguları ve samimi bir hayranlık da duyuyorum. Bu mantığa karşı mısınız? Kibar bir insanın mantığı mı bu? Yiğit bir dostun tavrı mı? Cevap verin hiç değilse. Siz ki acımasızca sorguladınız beni."

Dük oturmuştu, başını iki elinin arasına almıştı ve saçları bozulmuştu.

Şövalyenin bütün nutuk kombinasyonlarının etkisini değerlendirebileceği kadar uzun bir sessizlikten sonra monsenyör tekrar ayağa kalktı.

"Haydi bakalım, açık olun."

"Her zamanki gibi."

"İyi. Bu çılgın Buckingham'la ilgili olarak bir şey gözlemlediğimizi biliyorsun."

"Lütfen monsenyör, prensesi itham etmeyin, yoksa giderim. Ne yani bu yöntemlere mi başvuracaksınız? Şüpheleniyor musunuz?"

"Hayır, hayır, şövalye! Şüphelenmiyorum prensesten. Ama yani... Görüyorum, karşılaştırıyorum."

"Buckingham delinin biriydi!"

"Bu deli konusunda gözlerimi açtın."

"Hayır! Hayır!" dedi şövalye telaşla. "Sizin gözlerinizi açan ben değilim: Guiche açtı sizin gözlerinizi. Karıştırmayalım."

Ve gülmeye başladı. Yılanın ıslığına benzeyen bir gülüştü bu.

"Evet, evet, doğru. Bir şeyler söylüyorsun. Ama Guiche çok kıskanç davrandı."

"Sanıyorum," diye devam etti şövalye aynı ses tonuyla, "bir ölüm kalım mücadelesi veriyordu."

"Nasıl?" dedi dük, bu sinsice şakaya otoriter bir tavırla isyan ederek.

"Şüphesiz, mösyö de Guiche sizin yakın çevrenizin en gözde asilzadesi değil mi?"

"Neyse," diye karşılık verdi dük biraz daha sakin bir tavırla, "Buckingham'ın bu tutkusu fark edilmiş miydi?"

"Kesinlikle!"

"Peki! Mösyö de Guiche'inkinin de aynı şekilde fark edildiği söyleniyor mu?"

"Ama monsenyör yine başladınız; mösyö de Guiche'in tutkusu olabileceğini söyleyen yok."

"İyi! İyi!"

"Görüyorsunuz monsenyör, prensesin haklı olarak cinayet gibi gördüğü vesvese ve kuşkular uydurup sizi rahatsız etmektense; beni çekildiğim köşemde bırakmanız daha iyiydi, yüz kere daha iyiydi."

"Ne yapacaksın sen?"

"Mantıklı bir şey."

"Ne?"

"Bu yeni Epikurosçularla hiç ilgilenmeyeceğim ve böylece dedikodular bitecek."

"Bakacağım, danışacağım."

"Vaktiniz var, tehlike o kadar büyük değil; ayrıca tehlike de tutku da söz konusu değil; bir korku söz konusu. Bana olan dostluğunuzun zayıfladığını görme korkusu. Bu dostluğu bana hoş bir güvenle verdiğiniz takdirde kafam başka hiçbir şeyle meşgul olmaz."

Kafasını sallayan dük şöyle demek istiyordu sanki:

"Senin kafan bir şeyle meşgul olmayabilir ama benimki meşguldür."

Ama yemek vakti geldiğinden, monsenyör prensese haber gönderdi. Prenses birlikte yiyemeyeceği ve yemeğini dairesinde tek başına yiyeceği cevabını iletti.

"Benim suçum değil bu," dedi dük, "sabah, tam eğlencelerinin içine düştüm; kıskançlık gösterdim ve şimdi bana surat asıyor."

"Biz de baş başa yeriz," dedi şövalye iç çekerek, "Guiche'i arıyorum."

"Guiche'in surat asması uzun sürmez, iyi bir insandır o."

"Monsenyör," dedi şövalye birdenbire, "güzel bir fikir geldi aklıma: Biraz önce konuşurken majestelerini incitmiş, endişelendirmiş olabilirim. Aracılık etmem iyi olur. Gidip kontu bulacağım ve getireceğim buraya."

"Ah! Şövalye, çok iyi kalplisin."

"İngiliz madam Henrietta."

"Şaşırmış gibi söylüyorsunuz bunu."

"Tabii! Her gün o kadar sevecen davranmıyorsun."

"Olabilir ama yaptığım bir haksızlığı telafi etmeyi biliyorum, itiraf edin!"

"İtiraf ediyorum."

"Majesteleri lütfen beni biraz beklesinler burada."

"Tamam, git. Fontainebleau kıyafetimi denerim bu arada."

Şövalye gitti; adamlarını, kendilerine çeşitli emirler veriyormuş gibi büyük bir ciddiyetle çağırdı.

Adamlar çeşitli yönlere dağıldılar. Ama oda hizmetçisini yanında tuttu.

"Öğren, hemen öğren," dedi, "mösyö de Guiche prensesin yanında mı? Nasıl öğreneceksin bunu?"

"Kolay sayın şövalye, Malicorne'a soracağım; o da matmazel de Montalais'den öğrenecek. Bununla birlikte, şunu söyleyeyim ki sormanın bir anlamı yok, çünkü kont de Guiche'in bütün adamları gitti: Efendi de onlarla gitmiş olmalı."

"Sen yine de öğren."

Aradan henüz on dakika geçmemişti ki oda hizmetçisi döndü. Efendisini gizemli bir tavırla bir servis merdivenine çekti ve penceresi bahçeye bakan küçük bir odaya soktu.

"Ne var?" dedi şövalye. "Niçin bu kadar önlem?"

"Bakın efendim," dedi oda hizmetçisi.

"Neye bakayım?"

"Aşağıya, kestane ağacının altına."

"Peki. Aa! Aman Tanrım! Manicamp bekliyor: Ne bekliyor orada?"

"Sabrederseniz görürsünüz. Bakın, şimdi gördünüz mü?"

"Bir, iki, dört müzisyen görüyorum enstrümanlarıyla ve arkalarında de Guiche; kendisi itiyor onları."

"Ne yapıyor orada?"

"Nedimelerin merdiveninin küçük kapısının açılmasını bekliyor, oradan çıkıp prensesin yanına gidecek. Yemekte yeni bir müzik dinletecek."

"Şahane bir şey bu söylediğin."

"Değil mi ama efendim?"

"Bunu sana söyleyen mösyö Malicorne mu?"

"Ta kendisi."

"Seviyor seni o zaman!"

"Prensi seviyor."

"Niçin?"

"Çünkü yakın çevresine girmek istiyor."

"Lanet olsun! Girecek. Ne kadar verdi sana bunun için?"

"Bu sırrı size satabilirim efendim."

"Bin lira veriyorum. Al!"

"Teşekkürler efendim. Bakın küçük kapı açılıyor, bir kadın müzisyenleri içeri alıyor."

"Montalais orada mı?"

"Bir dakika efendim, yüksek sesle söylemeyin bu adı; Montalais diyen Malicorne der. Biriyle aranız açılırsa, öbürüyle de aranız iyi olmaz."

"Tamam, hiçbir şey görmedim."

"Ben de hiçbir şey almadım," dedi uşak parayı kesesine koyup giderken.

Şövalye, de Guiche'in içeri girdiğinden emin olunca tekrar prensin yanına döndü. Şahane bir kıyafet içindeki prens hem keyifli hem de yakışıklı gözüküyordu.

"Kralın amblem olarak güneşi[1] aldığı söyleniyor; doğru monsenyör, esas size yakışır bu amblem."

"Guiche nerede?"

"Yok. Kaçmış, buharlaşmış. Sabahki beklenmedik çıkışınız ürkütmüş onu. Evinde bulamadılar."

"Boş ver! Çatlak, fırsattan yararlanıp arazisine gitmiştir. Zavallı çocuk. Çağırtırız. Yemeğe geçelim."

"Monsenyör bugün fikirler günü, bir fikrim daha var."

"Neymiş o?"

"Monsenyör, prenses size surat asıyor; haklı da. Ona karşılık vermeniz gerekir, birlikte yemek yiyin."

"Oo! Zayıf bir koca yapar bunu."

"İyi bir koca yapar. Prenses sıkılıyor: Gözyaşları tabağına dökülecek, gözleri kıpkırmızı olacak. Karısının gözlerini kızartan bir koca kendisinden nefret ettirir. Haydi monsenyör, haydi."

"Hayır, benim işim burayı yönetmek."

"Haydi, haydi monsenyör, üzüleceğiz sonra; prensesin yalnız kalması beni çok üzer, siz de ne kadar acımasız olursanız olun

---

[1] Güneş, 1662'den itibaren kralın resmi amblemi olmuştur; mottosuysa *nec pluribus impar*'dır [kimseye benzemez, herkesten üstün], yani birçok krallığı yönetebilecek biri.

üzülürsünüz. Prensesin sofrasına götürün beni, hoş bir sürpriz olur. Bahse girerim, çok eğleneceğiz. Bu sabah haksız olan sizdiniz."

"Belki."

"Belki değil, öyle."

"Şövalye, şövalye! Doğru şeyler söylemiyorsun."

"Doğru şeyler söylüyorum, siz daha avantajlısınız: Özel kıyafetiniz, altın sırmalarınız tanrısal bir görünüm veriyor size. Prenses yol yordamdan çok, insandan etkilenecektir. Haydi monsenyör."

"Benim yerime karar veriyorsun, gidelim."

Dük şövalyeyle birlikte dairesinden çıktı ve prensesin dairesine yöneldi.

Şövalye uşağının kulağına şunları fısıldadı:

"Küçük kapının önü kalabalık! Kimse kaçamasın oradan! Koş."

Ve dükün arkasından prensesin bekleme odasına gitti.

"Teşrifatçılar haber verecekler, kimse yerinden kımıldamasın," dedi şövalye gülerek. "Monsenyör sürpriz yapmak istiyor."

CVI
PRENS DE GUICHE'İ KISKANIYOR

Prens niyetleri iyi ve hoşluk yaptıklarını sanan ya da kıskanç insanların umudu olarak bir sırrı açığa çıkaracaklarını düşünen kişiler gibi hızla içeri daldı.

Başlayan müziğin sesiyle sarhoş olan prenses yemeği boş vermiş, çılgın gibi dans ediyordu.

Kavalyesi mösyö de Guiche'ti; Guiche kollarını kaldırmış, gözleri yarı kapalı, diz çökmüştü. Bakışları şehvet dolu, hareketleri okşayıcı İspanyol dansçıları andırıyordu.

Prenses her zamanki gülümsemesi ve kışkırtıcılığıyla çevresinde dönüyordu.

Montalais büyük bir hayranlıkla seyrediyordu onu. Bir köşede oturan La Vallière ona bakarken hayallere dalmıştı.

Prensin varlığının bu mutlu insanlar üstündeki etkisini anlatmak mümkün değildi. Bu mutlu insanları gören Philippe'in üstündeki etkiyi de anlatmak mümkün değildi.

Kont de Guiche kalkacak gücü bulamadı kendinde; prensesin ayak hareketleri ve pozları yarım kaldı, tek kelime edemedi.

Kapıya yaslanan Lorraine şövalyesi safça hayranlığa dalmış biri gibi gülümsüyordu.

Prensin yüzünün sararması, ellerinin ve ayaklarının titremesi orada bulunanları etkileyen ilk belirti oldu. Dansın gürültü patırtısının arkasından derin bir sessizlik çöktü ortalığa.

Lorraine şövalyesi bu aradan yararlanarak prensesi ve de Guiche'i saygıyla selamlayarak reveransları sırasında kendince onlara evin efendileri muamelesi yapmış oldu.

Daha sonra prens yaklaştı:

"Çok memnun oldum," dedi boğuk bir sesle, "buraya gelirken sizi rahatsız ve üzüntülü bulacağımı sanıyordum, oysa siz yeni hazlar tatmaya başlamışsınız; aslında güzel bir şey bu! Benim mekânım dünyanın en neşeli mekânı."

Ve de Guiche'e dönerek şöyle dedi:

"Kont, sizin bu kadar usta bir dansçı olduğunuzu bilmiyordum."

Sonra tekrar karısına dönerek:

"Benimle ilişkileriniz daha iyi olsun," dedi. Acılı sesi öfkesini gizliyordu. "Bir eğlence düzenlediğinizde beni davet edin. Çok fazla ihmal edilen bir prensim ben."

De Guiche güvenini tekrar kazanmıştı ve kendisine çok yakışan doğal bir kibir sergiliyordu. Şöyle konuştu:

"Monsenyör bütün hayatımı kendisine hizmetle geçirdiğimi çok iyi biliyor, onun için hayatımı vermem gerekirse hazırım buna; bugün söz konusu olan kemanlar eşliğinde dans etmektir sadece, ben de dans ediyorum."

"Haklısınız," dedi prens soğuk bir ses tonuyla. "Yalnız, prenses," diye devam etti, "siz kadınlarınızın arkadaşlarımı benden aldıklarını fark etmiyorsunuz: Mösyö de Guiche sizin değil, benimdir. Yemeğinizi bensiz yemek isterseniz kadınlarınızla birlikte yersiniz. Ben yalnız yediğimde asilzadelerim olur yanımda; tamamen yalnız bırakmayın beni."

Prenses kınamayı ve dersi anladı.

Birdenbire, gözlerine kadar kızardı.

"Prens," diye karşılık verdi, "Fransa sarayına gelirken benim soyumdan prenseslere Osmanlı kadınları gibi bakılacağını bilmiyordum. Erkekleri görmenin yasak olduğunu bilmiyordum ama madem iradeniz böyle, ona uyacağım; pencerelerimi kafeslerle kapatmak istiyorsanız hiç durmayın."

Montalais ve de Guiche'i gülümseten bu cevap prensi kızdırdı. Bu kızgınlığın büyük bir parçası laflarla buharlaşıp kaybolmuştu.

"Çok iyi!" dedi dikkatli bir tavırla. "İşte, kendi evimde gördüğüm saygı!"

"Monsenyör! Monsenyör!" diye mırıldandı şövalye, prensin kulağına. Onu yumuşatmak istediğini herkes fark etmişti.

"Gelin!" dedi dük kestirip atarak. Prensi ani bir hareketle sürükleyip çevresinde döndürdü. Az daha prensese çarpacaklardı.

Şövalye dairesine kadar efendisinin peşinden gitti; prens daha yerine oturmadan patladı ve içindekileri kusmaya başladı.

Şövalye havaya bakıyordu, ellerini kavuşturmuştu ve hiç konuşmuyordu.

"Ne diyorsun!" diye bağırdı prens.

"Hangi konuda monsenyör?"

"Burada olup biten her şey konusunda."

"Ah! Monsenyör, vahim."

"İğrenç! Bu hayat böyle sürüp gidemez."

"Görüyorsunuz işte, büyük bir talihsizlik!" dedi şövalye. "Çılgın Buckingham'ın gidişinden sonra huzur bulacağımızı umuyorduk."

"Daha beter oldu!"

"Onu demek istemedim monsenyör."

"Evet, biliyorum ama ben diyorum, çünkü Buckingham gördüklerimizin yarısının yarısını bile yapmaya cesaret edemedi."

"Neleri yani?"

"Dans etmek için saklanmak, baş başa yemek yiyebilmek için bahaneler bulmak."

"Oo! Monsenyör, hayır! Hayır!"

"Evet! Evet!" diye bağırdı prens inatçı çocuklar gibi kendinden geçerek. "Ama daha fazla tahammül edemeyeceğim, olup bitenlerin bilinmesi gerekiyor."

"Monsenyör! Bir patlama..."

"Tabii! Benim yanımda çok az sıkılınıyor ve ben sıkılmak zorundayım, öyle mi? Bekle beni şövalye, bekle beni!"

Prens yan odada kayboldu ve teşrifatçıya ana kraliçenin küçük şapelden çıkıp çıkmadığını sordu.

Avusturyalı Anne mutluydu, aileye huzur gelmişti, genç bir hükümdarın varlığı halkı büyülemişti adeta. Büyük işler yapabilecek bir kraldı bu; devletin gelirleri artmıştı, dışarıda barış sağlanmıştı, huzurlu ve sakin bir gelecek vaat ediyordu her şey.

Kimi zaman, anne olarak kabullendiği ve huysuz bir üvey anne gibi kovduğu bu zavallı genç adamla ilgili anılara dalıyordu.

Düşüncelerinden sıyrılıp iç geçirdi. Ansızın Orléans dükü içeri girdi.

"Anne," diye bağırdı kapıyı çarparak, "böyle devam edemez."

Avusturyalı Anne güzel gözlerini ona çevirdi ve her zamanki hoş bakışlarıyla konuştu:

"Neden söz ediyorsunuz siz?" dedi.

"Prensesten söz etmek istiyorum."

"Karınızdan mı?"

"Evet anne."

"Bu çılgın Buckingham'ın ona bir veda mektubu yazdığına dair bahse girerim."

"Tabii, kesinlikle anne ama söz konusu olan Buckingham mı ki!"

"Nedir peki? Durup dururken haksızlık ettiniz ve onu kıskandınız, ben sanıyordum ki..."

"Anne, prenses mösyö de Buckingham'ın yerini doldurdu bile."

"Philippe ne diyorsunuz siz? Çok hafif şeyler söylüyorsunuz."

"Hayır, hayır. Prenses kesinlikle bunu yaptı ve ben hâlâ kıskanıyorum."

"Aman Tanrım! Kimi?"

"Ne! Fark etmediniz mi?"

"Hayır."

"Mösyö de Guiche'in sürekli onun yanında olduğunu, sürekli birlikte olduklarını görmediniz mi?"

Kraliçe el çırptı ve gülmeye başladı.

"Philippe," dedi, "sizin bu tavrınız kusur falan değil, düpedüz hastalık."

"Kusur ya da hastalık, hanımefendi beni üzüyor bu durum."

"Ve sadece hayalinizdeki bir hastalığın iyileştirilmesini istiyorsunuz. Hiçbir şeye dayanmayan kıskançlığınızın kabul edilmesini istiyorsunuz."

"Haydi bakalım, biri söz konusu olduğunda söylediklerinizin aynısını şimdi bir başkası için söylemeye başladınız."

"Oğlum," dedi kraliçe sert bir tavırla, "birisi için söylediğiniz şeyleri şimdi bir başkası için söylüyorsunuz."

Prens biraz incinmiş bir halde eğildi.

"Ben olaylardan söz ediyorum," dedi, "inanacak mısınız?"

"Oğlum, kıskançlık dışında olaylardan söz etseniz inanırım size ama kıskançlık söz konusu olduğunda hiçbir biçimde söz veremem."

"Yani majesteleri susmamı emrediyor ve bu konuyla ilgili olmadığımı söylüyor öyle mi?"

"Kesinlikle hayır, siz benim oğlumsunuz; bir annenin bütün bağışlayıcılığını göstermem gerekir size."

"Ne düşünüyorsanız onu söyleyin: Siz bana bir delinin hak ettiği bağışlayıcılığı göstermek istiyorsunuz."

"Abartmayın Philippe ve lütfen karınızı sapkın biri gibi göstermeye kalkışmayın."

"Ama olaylar!"

"Dinliyorum."

"Bu sabah saat onda, prensesin odasında müzik dinliyorlardı."

"Masum bir şey."

"Mösyö de Guiche onunla baş başa sohbet ediyordu. Ah! Unutmadan söyleyeyim; bir haftadır yanından hiç ayrılmıyor, gölge gibi hep yanında."

"Dostum, kötü bir şey yapsalar saklanırlardı."

"İyi!" diye haykırdı dük. "Bunu söyleyeceğinizi biliyordum. Şu söylediğinizi unutmayın sakın. Bu sabah yakaladım onları

ve bütün bunların hiç hoşuma gitmediğini sert bir tavırla anlattım."

"Emin olun yetecektir bu, hatta biraz fazla bile gelir. Bu genç kadınlar alıngan olur. Yapmadıkları kötü şeyler nedeniyle onları kınamak, bazen onlara bunları yapabileceklerini söylemek gibi bir şeydir."

"İyi, peki, tamam. Şimdi söylediğinizi de unutmayın hanımefendi. Bu sabahki ders yeterli gelmeli. Kötü bir şey yapsalar saklanırlardı."

"Evet, böyle söyledim."

"Oysa biraz önce, sabah gösterdiğim telaş ve öfke nedeniyle pişman olduğumdan ve de Guiche'in evinde surat astığını bildiğimden prensesin yanına gittim. Ne gördüm tahmin edin. Yine müzik, yine dans ve Guiche; orada saklıyorlardı onu."

Avusturyalı Anne kaşlarını çattı.

"Düşüncesizlik," dedi. "Ne dedi prenses?"

"Hiçbir şey."

"Guiche?"

"O da hiçbir şey demedi. Yok yok. Küstahça birkaç kelime etti."

"Ne düşünüyorsunuz Philippe?"

"Bana oyun oynadıklarını, Buckingham'ın bir bahaneden başka bir şey olmadığını ve gerçek suçlunun de Guiche olduğunu düşünüyorum."

Anne omuzlarını silkti.

"Sonra?"

"Guiche'in de Buckingham gibi evimden çıkmasını istiyorum ve kraldan talep edeceğim bunu, değil mi ki..."

"Değil mi ki ne?"

"Bu işi sizin gibi esprili, çok iyi kalpli biri halletsin hanımefendi."

"Kesinlikle yapmam."

"Nasıl, anne!"

"Dinleyin Philippe, ben her gün insanları eleştirmekle görevli değilim; benim bu gençlik üstünde bir otoritem var ama bununla övünürsem bu gençliği kaybederim; kaldı ki mösyö de Guiche'in kabahatli olduğunu gösteren bir kanıt da yok."

"Beni rahatsız etti."

"Bu sizi ilgilendirir."

"İyi, ben yapacağımı biliyorum," dedi prens sert bir tavırla.

Anne endişeyle baktı ona.

"Ne yapacaksınız?" diye sordu.

"Bir daha benim evime gelirse havuzumda boğduracağım onu."

Ve bu vahşet eğilimini dile getiren prens karşı tarafta bir korku işareti görmek istedi. Kraliçe sükûnetini bozmadı.

"Yapın söylediğinizi," dedi.

Philippe oldukça zayıftı, bağırıp çağırmaya başladı.

"Bana ihanet ediyorlar, kimse beni sevmiyor: İşte annem, düşmanlarımın tarafına geçiyor."

"Anneniz size göre uzağı daha iyi görüyor ve size öğüt vermek gibi bir kaygısı yok çünkü dinlemiyorsunuz onu."

"Krala gideceğim."

"Ben de bunu önerecektim size. Majestelerini bekliyorum burada, ziyaret saati; konuşun kendisiyle."

Annesi daha lafını bitirmeden Philippe bekleme odasının kapısının büyük bir gürültüyle açıldığını hissetti.

Korktu. Kralın ayak sesleri duyuluyordu, ayakkabılarının tabanları halı üzerinde gıcırdıyordu.

Dük küçük bir kapıdan kaçtı, kraliçeyi esir olarak bıraktı.

Avusturyalı Anne gülmeye başladı, kral içeri girdiğinde hâlâ gülüyordu.

Kral, kraliçenin kötüleyen sağlığıyla ilgili bilgi almak amacıyla duygusal bir ruh hali içinde geliyordu. Aynı zamanda Fontainebleau yolculuğu için bütün hazırlıkların tamamlandığını aktarmaya geliyordu.

Kraliçenin güldüğünü görünce endişesinin azaldığını hissetti ve kendisi de gülerek durumu sordu.

Avusturyalı Anne kralın elini tuttu ve neşe dolu bir sesle konuştu:

"Biliyor musunuz, İspanyol olmaktan gurur duyuyorum."

"Niçin madam?"

"Çünkü İspanyollar en azından İngilizlerden daha değerli."

"Açıklayın."

"Evlendiğinizden beri kraliçeyi bir kez bile kınamadınız."

"Tabii."

"Siz epey bir zamandan beri evlisiniz. Kardeşiniz evleneliyse daha on beş gün oldu."

"Eee?"

"İkinci kez prensesi şikâyete geldi."

"Ne! Yine mi Buckingham?"

"Hayır, başka biri."

"Kim?"

"Guiche."

"Hoppa biri galiba bu prenses, öyle mi?"

"Korkarım öyle."

"Zavallı kardeşim benim!" dedi kral gülerek.

"Hoppalığı mazur görüyorsunuz galiba, öyle mi?"

"Kendi evinde evet. Aslında hoppa değil prenses."

"Fark etmez ama kardeşiniz bu yüzden aklını kaçıracak."

"Ne istiyor?"

"Guiche'i boğdurmak istiyor."

"Çılgınlık."

"Gülmeyin, çok öfkeli. Çare bulmayı düşünün."

"Guiche'i kurtarmak için, memnuniyetle."

"Ya! Kardeşiniz duysaydı, amcanız prensin, babanız krala yaptığı gibi komplo düzenlerdi size karşı."

"Hayır, Philippe beni çok sever; ben de onu çok severim. İyi dostlar olarak yaşayacağız biz. Dilekçenin özeti nedir?"

"Prensesin hoppalıklarını ve Guiche'in hoş ve kibar biri olmasını engelleyeceksiniz."

"Bu kadarcık mı? Kardeşim kraliyet iktidarı konusunda çok iddialıdır. Bir kadını terbiye etmek! Bu da bir erkeğin işidir."

"Nasıl yapacaksınız?"

"Akıllı bir çocuk olan Guiche'e iki laf edeceğim, ikna edeceğim onu."

"Prenses peki?"

"O biraz daha zor, birkaç kelime yetmez; uzun bir söylev çekeceğim, vaaz vereceğim ona."

"Acele etmek gerekiyor."

"Elimden gelen bütün gayret ve özeni göstereceğim. Bugün yemekten sonra bir bale provamız var."

"Dans ederken mi vaaz vereceksiniz?"

"Evet madam."

"Onu değiştirebileceğinizi düşünüyor musunuz?"

"İkna ederek ya da zorla, sapkınlığın kökünü kazıyacağım."

"Ne âlâ! Beni kesinlikle karıştırmayın bu işlere, sonra prenses hayatı boyunca affetmez beni. Ayrıca kayınvalide olarak gelinimle birlikte yaşamak zorundayım."

"Madam, her şeyi kral üstlenecek. Bir şey düşünüyorum."

"Ne?"

"Prensesi evinde ziyaret etsem belki daha iyi olur."

"Biraz resmi olur."

"Evet ama resmiyet vaizlere uygun düşmez, balenin kemanı da argümanlarımın yarısını yiyip yutar. Ayrıca kardeşimin şiddete başvurmasını engellemek söz konusu. Biraz acele etmek gerekiyor. Prenses dairesinde mi?"

"Sanırım."

"Şikâyet konuları lütfen."

"İki kelime: Sürekli müzik. Guiche'in sürekli ortalarda olması. Gizlenme, saklanma ve komplo kuşkuları."

"Kanıtlar?"

"Hiç kanıt yok."

"İyi, prensese gidiyorum.

Ve kral aynalarda şık kıyafetini seyretti, elmasları gibi parlayan yüzüne baktı.

"Prens kesinlikle biraz uzaklaştırılmalı değil mi?" dedi.

"Ah! Ateş ve su daha fazla hırsla yok olmaz."

"Yeter. Anne, ellerinizden öpüyorum. Fransa'nın en güzel ellerinden."

"Başarılar efendim. Haneye barış getirin."

"Elçi kullanmıyorum," diye karşılık verdi Louis. "Başaracağımı söyleyen sizsiniz."

Gülerek çıktı ve giderken sürekli üstünü başını silkeledi.

CVII
ARACI

Kral, prensesin dairesine girdiğinde yeni bir karı koca kavgasının dairelerin çevresine dağıttığı bütün nedimler çok büyük endişeler içine düştüler.

Bu çevrede ayrıca bir fırtına patlamak üzereydi. Lorraine şövalyesi grupların ortasında bütün unsurları büyük bir keyifle çözümlemeye çalışıyordu; en önemsiz şeyleri abartıyor ve kötü amaçları doğrultusunda, olası en kötü sonuçların alınması amacıyla oyunlar çeviriyordu.

Avusturyalı Anne'in belirttiği gibi, kralın varlığı olaya bir resmiyet kazandırmıştı.

1662'de[1] prensin prensesten hoşnut olmaması ve kralın prensin özel işlerine karışması o kadar önemsiz bir mesele değildi.

Baştan beri Guiche kontunun çevresinden hiç ayrılmayan en cüretli kişiler bir tür dehşet ve korku içinde ondan uzaklaşmaya başladılar ve yaygınlaşan paniğe kapılan kontun kendisi de tek başına evine çekildi.

Kral, her zaman alışkanlığı olduğu üzere selam vererek prensesin odasına girdi. Nedimeler kral geçerken koridorda sıraya dizilmişlerdi.

Majesteleri çok meşgul olmalarına rağmen gözlerini mütevazı bir tavırla yere çeviren iki sıra oluşturmuş genç ve güzel kadınlara bir efendi olarak göz attı.

Kralın bakışını üzerlerinde hissedince hepsi kıpkırmızı olmuştu. Sadece, uzun saçları dünyanın en güzel cildinde ipekli bukleler halinde yuvarlanan birinin yüzü solgundu ve yanındaki arkadaşının dirsek darbelerine rağmen zar zor ayakta durabiliyordu.

Montalais'nin kendisinde çok fazla olan cesareti alçak sesle iletmek istediği La Vallière'di bu.

Kral arkasına dönmeden yapamadı. Yukarı kalkmış bütün alınlar yeniden eğildi ama sadece tek bir sarışın baş hareketsiz kaldı. Kalan bütün gücünü ve aklını tüketmişti sanki.

---

[1] Gözden kaçmış, aslında 1661'de olmalı.

Louis prensesin odasına girdiğinde yengesi yastıkların üzerine uzanmıştı. Kalktı ve onurlandırılmasına teşekkür anlamında birkaç kelime mırıldanarak derin bir saygıyla eğildi.

Sonra zaafına yenilerek tekrar oturdu; hiç kuşkusuz etkilenmişti çünkü yanakları renklenmiş, canlanmıştı ve birkaç damla gözyaşının görüldüğü henüz kızarıklığı geçmemiş gözleriyle çok ateşli bakıyordu.

Kral oturunca ve belirgin özelliği olan şaşmaz gözlemciliğiyle odadaki ve aynı şekilde prensesin yüzündeki karışıklığı fark edince neşelendi.

"Yenge," dedi, "bugün bale provasını kaçta yapmamızı istersiniz?"

Prenses o güzel başını yavaşça ve tembelce eğdi.

"Ah! Efendim," dedi, "bu prova için lütfen bağışlayın beni, majestelerine haber verecektim bugün provada bulunamayacağım için."

"Nasıl," dedi kral biraz şaşırarak, "rahatsız mısınız yoksa yenge?"

"Evet efendim."

"Hekimlerinizi çağırtayım o zaman."

"Hayır çünkü hekimler benim derdime çare bulamazlar."

"Korkutuyorsunuz beni!"

"Efendim, benim majestelerinden ricam; bana İngiltere'ye dönmem için izin vermeleri."

Kral irkildi.

"İngiltere! Söylemek istediğiniz şeyi söylediğinizden emin misiniz hanımefendi?"

"Gönülden söylemiyorum efendim," diye karşılık verdi IV. Henri'nin torunu kararlı bir ses tonuyla ve güzel, siyah gözlerinde şimşekler çaktı adeta. "Ve majestelerine bu tür itiraflarda bulunmak üzüyor beni ama majestelerinin sarayında çok mutsuzum, ailemin yanına dönmek istiyorum."

"Madam! Madam!"

Ve kral yaklaştı yanına.

"Dinleyin beni efendim," diye devam etti genç kadın, güzelliğinin ve sinirli karakterinin verdiği üstünlükle muhatabını yavaş yavaş etkisi altına alarak, "ben acı çekmeye alışkınım. Henüz çok

gençken aşağılandım, hor görüldüm. Karşı çıkmayın söylediklerime efendim," dedi gülümseyerek.

Kral kızardı.

"Diyorum ki, o zaman Tanrı'nın beni güçlü bir kralın kızı olmak için doğurduğuna inanabildim. Ama Tanrı babamın hayatını vurduğuna göre, benim gururumu da vurabilirdi. Çok acı çektim, anneme çok acı çektirdim ama yemin ettim. Tanrı bana bağımsız bir konum bahşettiği takdirde, ki bu ekmeğini emeğiyle kazanan bir işçilik de olabilirdi, en küçük bir aşağılanmaya bile katlanmayacaktım.

O gün geldi; sınıfıma, soyuma sopuma uygun bir servete kavuştum; tahtın basamaklarını çıktım; bir Fransız prensiyle evlenirsem onu bir yakınım, bir dost, bir dengim olarak görebilirim sandım ama fark ettim ki bir efendi buldum ve isyan ediyorum buna beyefendi. Annem hiçbir şey bilmeyecek, saygı duyduğum ve de ... sevdiğim ... siz."

Kral ürperdi, hiçbir ses kulağını bu kadar okşamamıştı.

"Siz dedim efendim, her şeyi bilen siz, buraya kadar geldiğinize göre beni anlayacaksınız belki. Siz gelmeseydiniz ben size gelecektim. Benim istediğim, özgürce gitmem için izin vermeniz. Beni bağışlamanızı ve korumanızı, sizin gibi seçkin bir beyefendinin incelik ve kibarlığına bırakıyorum."

"Yenge! Yenge!" diye kekeledi bu sert saldırı karşısında bükülen kral. "Kafanızda oluşturduğunuz bu projenin ne kadar zorluklarla dolu olduğunu biliyor musunuz?"

"Efendim ben düşünmüyorum, hissediyorum. Saldırıya uğrayınca içgüdülerimle defediyorum bu saldırıyı, hepsi bu."

"Peki ama ne yaptılar size?"

Prenses, görüldüğü gibi, kadınlara özgü bu manevrayla her türlü eleştiriden sakınmak ve çok daha ağır bir eleştiri getirmek istiyordu; suçlanırken suçlayan oluyordu. Şaşmaz bir suçluluk işaretidir bu; ama yine de tüm kadınlar, çok zeki olmayanları bile, başarıya ulaşmak için bir şekilde bunu kullanmaya bilirler.

Kral onun dairesine "Kardeşime ne yaptınız?" demek için geldiğini hatırlamadı.

Ve şöyle bir soru sormakla yetindi:

"Ne yaptılar size?"

"Bana yapılan mı?" diye karşılık verdi prenses. "Bunu anlayabilmek için kadın olmak gerekir efendim, ağlattılar beni."

Ve görülmemiş incelikteki ve sedefli bir beyazlığı olan bir parmağıyla ıslaklık içinde boğulmuş parlak gözlerini gösteriyor ve yeniden ağlamaya başlıyordu.

"Yenge rica ediyorum," dedi kral ve ona doğru ilerleyerek elini tuttu, prenses terli ve titreyen elini kralın eline bıraktı.

"Efendim, her şeyden önce kardeşimin bir arkadaşının varlığından yoksun bırakıldım. Milord de Buckingham benim için hoş, neşeli bir konuktu; benim adetlerimi bilen bir hemşeriydi. Hatta yoldaşımdı benim. O güzelim Saint-James sularında günlerce diğer arkadaşlarımızla birlikte vakit geçirdik."

"Ama yenge, Villiers size âşık mıydı?"

"Bahane! Ne önemi olabilir bunun?" dedi ciddi bir tavırla. "Mösyö de Buckingham bana âşıkmış ya da değilmiş, ne önemi olabilir bunun? Aşık bir erkek tehlikeli mi olur benim için. Ah! Efendim bir erkeğin sizi sevmesi yeterli değil."

Ve o kadar sevgiyle, o kadar zarafetle gülümsedi ki kral kalbinin varlığını ve nasıl küt küt attığını hissetti.

"Yani benim kardeşim kıskanç idiyse," diye araya girdi kral.

"Tamam, kabul ediyorum; işte bir neden ve mösyö de Buckingham kovuluyor."

"Kovuluyor! Yo! Hayır."

"Sürülüyor, saf dışı ediliyor, gönderiliyor. Böyle diyeyim hoşunuza giderse efendim; Avrupa'nın en önde gelen asilzadelerinden biri Fransa kralının, XIV. Louis'nin sarayını terk etmek zorunda kalıyor. Hödük bir köylü gibi gönderiliyor. Bir buket çiçek getirdiği için ya da göz kırptığı için. En seçkin, en soylu saraya pek yakışmayan bir şey bu. Pardon efendim, böyle konuşurken sizin yüce iktidarınıza da laf attığımı unuttum."

"Hayır yenge, inanın bana; mösyö de Buckingham'ı gönderen ben değilim. Çok seviyordum ben onu."

"Siz değil misiniz?" dedi prenses zekice. "Ya! Daha iyi!"

Ve bu *daha iyi* sözcüklerini öyle bir vurguladı ki, sanki *daha iyi* yerine *yazık* demişti.

Birkaç dakikalık bir sessizlik oldu.

Prenses devam etti:

"Mösyö de Buckingham gitti. Şimdi niçin ve kim tarafından gönderildiğini biliyorum. Huzura kavuştuğumu sanıyordum. Hiç ilgisi yok. Prens başka bir bahane buluyor, işte..."

"İşte," dedi kral neşe içinde, "başka biri çıkıyor ortaya. Doğal bu da, siz güzelsiniz madam; her zaman sevileceksiniz."

"O zaman," diye haykırdı prenses, "çevremde hiç kimse olmayacak. Ya! İstenen bu, benim için istedikleri bu ama yok, Londra'ya dönmeyi tercih ederim ben. Orada beni tanıyorlar, bana değer veriyorlar. Arkadaşlarım olacak orada ve hiç kimse onların âşıklarım olduğunu söyleme cesaretini gösteremeyecek. Yazık! Aşağılık bir şüphe bu ve de bir asilzadeden gelen şüphe. Ah! Prens, kendisini göreli beri, onu bir kadının zorbası gibi görmeye başlayalı beri zihnimde her şeyini kaybetti."

"Lütfen, lütfen! Kardeşimin tek suçu sizi sevmesi."

"Beni sevmesi! Prens beni seviyor! Ya! Efendim..."

Ve katıla katıla güldü.

"Prens bir kadını asla sevmeyecektir," dedi. "Prens kendisini çok seviyor; hayır, ne yazık ki prens bana gelince dünyanın en kıskanç insanı: Sevgisi olmayan kıskanç."

Bu karmakarışık, hassas, tehlikeli konuşmada gittikçe ısınmaya başlayan kral şöyle dedi:

"Ama itiraf edin, Guiche'in sizi sevdiğini itiraf edin."

"Ah! Efendim hiç bilemiyorum bunu."

"Anlamış olmanız gerekir. Seven bir erkek kendini ele verir."

"Mösyö de Guiche kendini ele vermedi."

"Yenge, yenge, mösyö de Guiche'i savunuyorsunuz."

"Ben! Yani ben! Aman efendim, talihsizliğimde bir bu eksik kalmıştı. Sizin benden şüphelenmeniz."

"Hayır madam, hayır," diye devam etti kral telaşla. "Üzülmeyin. Aa! Ağlıyorsunuz. Rica ediyorum, lütfen yapmayın, sakin olun."

Ama ağlıyordu prenses, iri gözyaşları ellerine akıyordu. Kral bu ellerden birini tuttu ve bu gözyaşlarından birini içti.

Prenses ona o kadar hüzünlü, o kadar sevgiyle baktı ki kral yüreğinden vuruldu adeta.

"Guiche'e karşı hiçbir şey hissetmiyor musunuz?" dedi, aracı rolüne uymayacak bir biçimde endişeyle.

"Hayır, hiçbir şey."

"O zaman kardeşimi rahatlatabilirim."

"Ah! Efendim hiçbir şey rahatlatamayacak onu. Kıskanç olduğuna inanmayın. Prense kötü öğütlerde bulunulmuş, prens kaygı ve endişelerle dolu bir karakter."

"Söz konusu olan sizseniz kaygı ve endişe olabilir."

Prenses yere baktı ve sustu. Kral da aynısını yaptı. Eli yine prensesin elindeydi.

Bir dakikalık bu sessizlik bir yüzyıl gibi sürdü.

Prenses usulca elini çekti. Artık zaferinden emindi. Savaş alanı kendisinindi.

"Prens sizin baş başa sohbet etmemenizden, yanında olmamanızdan, başka özel birliktelikleri tercih etmenizden yakınıyor," dedi kral mahcup bir tavırla.

"Efendim, prens hayatını aynada yüzünü seyretmekle ve Lorraine şövalyesiyle birlikte kadınlara karşı komplolar düzenlemekle geçiriyor."

"Yo! Biraz ileri gidiyorsunuz."

"Ben olan şeylerden söz ediyorum. Siz de dikkat ederseniz görürsünüz efendim ve haklı olup olmadığımı anlarsınız."

"Araştıracağım. Ama bu arada, kardeşim nasıl mutlu olabilir?"

"Benim gitmemle."

"Sürekli bunu söylüyorsunuz!" diye haykırdı kral temkinsiz bir tavırla. Sanki on dakikadan beri öyle bir değişiklik olmuştu ki prensesin bütün fikirleri değişmişti.

"Efendim ben artık burada mutlu olamam," dedi. "Mösyö de Guiche prensi rahatsız ediyor. Onu da gönderecek misiniz?"

"Gerekirse, niçin olmasın?" diye karşılık verdi XIV. Louis gülümseyerek.

"Peki! Mösyö de Guiche'ten sonra? Ki özleyeceğim kendisini, bunu da söyleyeyim size efendim."

"Ya! Özleyecek misiniz onu?"

"Kesinlikle, kibar ve hoş bir insan, dostluk gösteriyor bana, eğlendiriyor beni."

"Ya! Prens duysaydı sizi!" dedi kral alınarak. "Biliyor musunuz, sizi barıştırma işini üstlenmeyeceğim kesinlikle, hatta denemeyeceğim bile bunu."

"Efendim bu saatten sonra prensin karşısına ilk çıkan insanı kıskanmasına engel olabilir misiniz? Mösyö de Guiche'in ilk olmadığını çok iyi biliyorum."

"Yine aynı şeyler: Size şunu söyleyeyim ki iyi bir kardeş olarak mösyö de Guiche'ten nefret edeceğim."

"Ah! Efendim rica ediyorum, prensin ne sempatisini ne de nefretini kazanın. Kral olarak kalın, sizin için ve herkes için en iyisi budur."

"Müthiş bir alaycısınız madam ve biliyorum ki alay ettiğiniz insanlar da size hayran."

"Efendim işte bu nedenle savunucum olarak gördüğüm siz, bana işkence yapanlarla birlikte olacaksınız," dedi prenses.

"Ben, sizin işkenceciniz! Tanrı korusun!"

"O halde," diye devam etti prenses bitkin bir halde, "talebimi kabul edin."

"Nedir talebiniz?"

"İngiltere'ye dönmek."

"Asla, imkânsız, asla!" diye haykırdı XIV. Louis.

"Esir miyim ben burada peki?"

"Fransa'da, evet."

"Ne yapmam gerekiyor o halde?"

"Söyleyeceğim size onu yenge!"

"Mütevazı bir kulu olarak dinliyorum majestelerini."

"Kendinizi masum olmakla birlikte mahremiyetlere teslim edeceğinize ve inzivalarınızla bizi endişeye düşüreceğinize içimizde olun, yanımızdan ayrılmayın, bir aile gibi yaşayalım. Hiç kuşkusuz, mösyö de Guiche seçkin ve kibar bir insan ama bizim anlayışımıza ters düşüyorsa..."

"Efendim! Mütevazı bir insan olduğunuzu çok iyi biliyorsunuz."

"Hayır, yemin ederim. İnsan kral olabilir ve sempatik görünme şansının herhangi birine göre daha az olduğunu hissedebilir."

"Ben de yemin ederim, söylediklerinizin tek kelimesine bile inanmıyorsunuz efendim."

Kral prensese şefkatle baktı.

"Bana bir şey vaat edebilir misiniz?" dedi.

"Nedir?"

"Bundan böyle, bize ayırmanız gereken zamanı dairenizde yabancılarla geçirmeyin. Ortak düşmanımıza karşı saldırı ve savunma ittifakı yapmamızı ister misiniz?"

"Sizinle bir ittifak, öyle mi efendim?"

"Niçin olmasın? Siz bir güç değil misiniz?"

"Peki ama siz efendim, sadık bir müttefik misiniz?"

"Görürsünüz madam."

"Hangi gün yapılacak bu ittifak?"

"Bugünden itibaren."

"Anlaşmayı kaleme alacağım."

"Çok güzel!"

"Ve siz imzalayacaksınız."

"Hiç okumadan."

"O zaman efendim, kesinlikle veriyorum bu vaadi; siz sarayın yıldızısınız, göründüğünüzde..."

"Eee!"

"Her yer, her şey ışıl ışıl olacak."

"Ah! Madam, madam," dedi XIV. Louis, "bütün ışığın sizden geldiğini çok iyi biliyorsunuz, ben güneşi amblem olarak almış olabilirim ama sadece bir amblemdir o ve başka bir şey değildir."

"Efendim müttefikinizi şımartıyorsunuz, dolayısıyla kandırmak istiyorsunuz," dedi prenses kralı parmağıyla tehdit eder gibi yaparak.

"Nasıl! Sizi sevdiğimi söylediğimde sizi kandırdığımı mı sanıyorsunuz!"

"Evet."

"Kim şüphelendiriyor sizi?"

"Bir tek şey."

"Tek bir şey mi?"

"Evet."

"Ne? Bir tek şeyin hakkından gelemezsem çok mutsuz hissedeceğim kendimi."

"Sizin gücünüz yetmez buna efendim, Tanrı'nın gücü bile yetmez."

"Neymiş bu?"

"Geçmiş."

"Madam anlamıyorum," dedi kral kesinlikle çok iyi anladığı için.

Prenses elini tuttu.

"Efendim," dedi, "size o kadar uzun bir süre antipatik görünme mutsuzluğunu yaşadım ki bugün şu soruyu sormayı neredeyse bir hak olarak görüyorum: Nasıl oldu da beni yenge olarak kabul edebildiniz?"

"Bana antipatik görünmek! Bana antipatik geldiniz!"

"İnkâr etmeyin."

"Müsaade buyurun..."

"Hayır, hayır, biliyorum."

"İttifakımızı bugün yaptık," diye haykırdı kral yapmacık olmayan bir samimiyetle, "dolayısıyla siz de ben de geçmişi değil bugünü hatırlayacağız. Gözümün önünde, işte bakın."

Ve prensesi bir aynanın önüne götürdü, prenses bir azizi bile baştan çıkaracak kıpkırmızı ve güzel yüzünü gördü aynada.

"Her halükârda," diye mırıldandı, "çok sağlam bir ittifak olmayacak."

"Yemin mi etmek gerekir?" diye sordu bir tür şehvete dönüşen bu konuşmayla sarhoş olan kral.

"Ben doğru bir yemine karşı çıkmam," dedi prenses. "Her zaman güvenlik veren bir şey gibidir."

Kral bir karoya diz çöktü ve prensesin elini tuttu.

Prenses öyle gülümsedi ki, bu gülümsemeyi ne bir ressam yansıtabilir ne de bir şair hayal edebilirdi. İki elini uzattı krala, kral ateş gibi yanan alnını gizledi ellerin arasında.

İkisi de bir şey söyleyemedi.

Kral prensesin hafifçe yanaklarına dokunarak ellerini çektiğini hissetti.

Hemen kalktı ve daireden çıktı.

Nedimler yüzündeki kırmızılığı fark ettiler ve içeride fırtınalar koptuğuna hükmettiler.

Ama Lorraine şövalyesi hemen araya girdi ve:

"Hayır beyler, rahat olun. Majesteleri öfkelendiğinde yüzü solar."

CVIII
DANIŞMANLAR

Kral prensesin yanından ayrıldığında kendi kendine de açıklayamadığı bir sinir içindeydi.

Gerçekten de aradan sessiz sedasız, birbirini sevecek olan iki kalbin müthiş kayıtsızlığı içinde yıllar geçtikten sonra birdenbire ve nedensiz olarak patlayan bu tuhaf sempatilerin sırrını açıklamak mümkün değildi.

Louis bir zamanlar niçin prensesi küçümsemiş, hatta nefret etmişti ondan? Şimdi aynı kadını niçin çok güzel, çok çekici buluyordu ve niçin onunla sadece kendisi ilgilenmiyor, prenses de kendisiyle ilgileniyordu? Niçin gözleri ve aklı başka bir tarafta olan prenses, bir haftadan beri krala tam bir mahremiyet izlenimi uyandıran sevgiye benzer bir şey gösteriyordu?

Louis'nin bir ayartma planı yaptığını sanmak doğru değildir, prensesin kardeşine olan bağı aşılmaz ya da en azından kendisine öyle gelen bir engeldi; kardeşi böyle bir engelin varlığını fark edemeyecek kadar uzaktı ondan. Ama yüreğe neşe veren, gençliği çeken bu tutku yokuşunda hiç kimse, bütün başarı ya da başarısızlık olasıklarını önceden hesaplamış olan biri bile nerede duracağını bilemezdi.

Prensesin krala meyletmesiyse kolayca açıklanabilirdi: Gençti, hoppaydı ve hayranlık uyandıracak kadar tutkuluydu.

Bir tiyatro sahnesinde seyircilerden alkış alabilmek için kor yığınının üstünden atlayabilecek olanlarda görülen ateşli ve hızlı bir karaktere sahipti.

Dolayısıyla Buckingham'ın, ondan üstün olan de Guiche'in hayranlığını kazandıktan sonra kadınların çok önemsediği bir değer adına da olsa, dengelerin korunması şartıyla yenilik şaşırtıcı değildi; dolayısıyla prensesin hırsını, ülkenin sadece bir numarası değil, aynı zamanda en yakışıklı ve esprili şahsiyetlerinden biri olan kralın hayranlığını kazanma noktasına kadar götürmesi şaşırtıcı değildi.

Louis'nin yengesine aniden tutulmasına gelince; bunun açıklamasını fizyoloji birtakım sıradanlıklarla, doğa da birtakım gizem-

li yakınlıklarla yapabilirdi. Prensesin simsiyah, çok güzel gözleri vardı; Louis'nin mavi gözleri de dünyanın en güzel gözleriydi. Prenses güler yüzlü ve dışadönüktü, Louis melankolik ve ağırbaşlıydı. Çıkar ve ortak merak düzleminde ilk kez buluşmaya davet edilen bu iki zıt karakter karşılıklı sivriliklerinin temasıyla yanıp tutuşmaya başlamıştı.

Louis dairesine döndüğünde prensesin sarayın en çekici kadını olduğunu fark etti.

Yalnız kalan prenses, kralın üstünde çok büyük bir etki bıraktığını düşündü büyük bir keyifle.

Ama bu duygunun pasif kalması gerekiyordu onda, oysa kral söz konusu olduğunda aynı duygunun bir genç adamın, arzularının hayata geçmesinden başka bir şey istemeyen bir genç adamın ateşli zihnini bütün doğal coşkusuyla etkilememesi düşünülemezdi.

Kral prense önce her şeyin tatlıya bağlandığını söyledi; prensesin, kendisine büyük bir saygı ve sevgi duyduğunu söyledi ama kibirli, hatta işkilli bir karakter olduğunu, alınganlıklarının büyük bir dikkatle yönetilmesi gerektiğini belirtti.

Prens tatlı sert bir ses tonuyla karşılık vererek genel anlamda kardeşiyle aynı fikirde olduğunu, kendisine göre bazı tavırları kınanması gereken bir kadının alınganlıklarını pek iyi anlayamadığını ve burada eğer biri yaralanmış, yaralanıyor ya da yaralanacaksa bunun hiç tartışmasız kendisi olması gerektiğini belirtti.

Kral da oldukça sert ve yengesiyle çok fazla ilgilendiğini gösteren bir üslupla karşılık verdi:

"Prenses bu kınama durumlarının üstünde Tanrı'ya şükür."

"Başkalarının kınamaları söz konusu olursa anlarım, tamam," dedi prens, "ama benimkiler söz konusu olduğunda değil herhalde."

"O zaman siz kardeşime şunu söyleyeyim ki prensesin tavırlarında sizin ayıplayacağınız bir şey yok. Evet, hiç kuşkusuz çok dalgın ve hayaller içinde yaşayan, tuhaf bir kadın ama çok iyi duyguları olan bir insan. İngiliz karakteri Fransa'da her zaman pek iyi anlaşılmıyor kardeşim, İngiliz rahatlığı ve serbestliği bunların ne kadar masum şeyler olduğunu anlamayanları şaşırtıyor kimi zaman."

"Ya!" dedi prens daha fazla alınarak. "Majesteleri benim suçladığım karımı bağışlayınca karım masum oluyor ve benim söyleyecek bir şeyim olmuyor."

"Kardeşim," diye karşılık verdi, vicdanında prensin o kadar da haksız olmadığını mırıldayan bir ses duyan kral biraz kızarak, "kardeşim benim bu konuda söylediklerim ve özellikle de yaptıklarım sizin mutluluğunuz için. Sizin prensese güvenmediğinizi ve saygı duymadığınızı öğrendim ve endişelerinizin daha fazla sürüp gitmesine gönlüm razı olmadı kesinlikle. En mütevazı uyruğumun ailesini gözetmeyi ve kollamayı nasıl görev bildiysem, sizinkini de öyle görev bildim. Sonuçta endişelerinizin hiçbir geçerli nedeni olmadığını büyük bir zevkle öğrendim."

"Ve," diye devam etti prens sorgulayıcı bir tavırla gözlerini kardeşine dikerek, "sizin krallara yaraşır bilgeliğinizin önünde eğiliyorum ben. Majesteleri prenseste gözlemlediği şeylerin benim yakındığım rezaletin nedeni olan şeylerle ilgili olarak da geçerli olduğunu gözlemlemiş, öyle mi?"

"Haklısınız kardeşim," dedi kral, "düşüneceğim."

Bu sözler bir emir ve de bir teselli içeriyordu. Prens bunu hissetti ve çekildi.

Louis ise annesinin yanına gitti, kardeşininkinden daha fazla bir bağışlanmaya ihtiyacı olduğunu hissediyordu.

Avusturyalı Anne'in Buckingham'a gösterdiği teveccühün nedenleri mösyö de Guiche için geçerli değildi.

Ağzından çıkan ilk kelimelerden Louis'ye karşı sert olmamak gerektiğini anladı ve öyle yaptı.

Kraliçenin gerçeği öğrenmek için başvurduğu her zamanki kurnazlıklardan biriydi bu.

Ama Louis, çıraklık dönemini geride bırakmıştı: Yaklaşık bir yıldır kraldı. Bu bir yıl içinde gizlemeyi öğrenecek kadar vakti olmuştu.

Avusturyalı Anne'i dinlerken bütün düşüncelerini açıklamasını bekliyor, sadece bakışları ve hareketleriyle onaylıyordu onu; incelik ve kibarlık konusunda ne kadar duyarlı olursa olsun, kraliçe zaman zaman sergilediği derin bakışlardan ve bazı ince imalardan Louis'nin prensese olan zaafını anlamadıysa bile böyle bir şeyden kuşkulanmıştı.

Avusturyalı Anne'in en önde gelen yardımcısı olması gerekiyordu: Düşmanlarının en tehlikelisi Avusturyalı Anne olmuştu.

Dolayısıyla Louis taktik değiştirdi.

Prensesten prensi bağışlamasını istedi, annesinin De Guiche ile ilgili olarak söylediklerini Buckingham ile ilgili olarak söylemiş oldukları gibi dinledi.

Sonra, Avusturyalı Anne ona karşı büyük bir zafer kazandığına inandığında yanından ayrıldı.

Bütün saray, yani bütün gözdeler ve yakın çevre, tanıdıklar, ki sayıları çok fazlaydı bunların çünkü beş hoca vardı, akşam bale provası için toplandı.

Bu arada zavallı de Guiche de birkaç ziyaretçiyle görüştü.

Bu ziyaretçiler içinde biri vardı ki ona hem güveniyor hem de korkuyordu kendisinden.

Lorraine şövalyesiydi bu.

Lorraine şövalyesi öğleden sonra saat üçe doğru de Guiche'in yanına gitti.

Güven veren bir hali vardı. Prens çok keyifliydi ve ailede en küçük bir sorun olduğuna dair bir şey söylenmedi, dedi de Guiche'e.

Zaten prens o kadar da öfkeli değildi.

Lorraine şövalyesi sarayda, XIII. Louis'nin iki oğlundan prensin babasına çektiğini, kararsız, istikrarsız bir karaktere sahip olduğunu çok uzun zaman önce tespit etmişti; ateşli, coşkulu, içi kötü, dostları için hiç önemi olmayan biriydi.

Özellikle de Guiche'e umut vermiş, ona prensesin kısa zamanda kocasını yönetmeyi başaracağını, dolayısıyla de Guiche'in prensi yöneteceğini ve prensin de sonuçta prensesi yöneteceğini söylemişti.

Şüpheci ve zeki biri olan de Guiche şöyle karşılık vermişti bu sözlere:

"Evet şövalye ama ben prensesin çok tehlikeli olduğunu sanıyorum."

"Hangi konularda?"

"Prensin kadınlara çok fazla düşkün olmadığını görmesi bağlamında."

"Doğru," dedi Lorraine şövalyesi gülerek.

"O zaman..."

"O zaman?"

"O zaman prenses karşısına ilk çıkan erkeği seçiyor, tercihlerinin aleti haline getiriyor ve kocasını da kıskançlıkla yola getiriyor."

"Derin! Derin!" diye haykırdı şövalye.

"Doğru!" diye karşılık verdi de Guiche.

İkisi de düşüncesini söylemiyordu.

De Guiche prensesin karakterini eleştirirken içinden çok samimi bir biçimde ondan özür dilemeyi geçiriyordu.

Şövalye de Guiche'in görüş ve düşüncelerinin derinliğine hayran olurken onu gözleri kapalı uçuruma doğru sürüklüyordu.

Ve de Guiche ona sabahleyin yaşananların ve yemekte yaşanan sahnenin ciddi etkileri hakkında daha doğrudan sorular sormaya başladı.

"Ama ben bütün bunlara güldüklerini daha önce de söyledim size," diye karşılık verdi Lorraine şövalyesi, "en başta da prens gülüyor."

"Bu arada, kralın prensesi ziyaretinden söz edildiğini duydum," deme cüretini gösterdi de Guiche.

"Hay Tanrım! Gitmiştir, gülmeyen tek kişi prensesti; kral onu güldürmek için uğramıştır."

"Yani?"

"Yani günün düzeninde hiçbir şey değişmemiştir."

"Bu akşam bale provası var yani, öyle mi?"

"Kesinlikle."

"Emin misiniz?"

"Yüzde yüz eminim."

İki gencin konuşmalarının bu anında Raoul endişeli bir yüzle içeri girdi.

Şövalye onu fark edince kalktı. Bütün soylu karakterlere olduğu gibi ona da gizli bir nefret duyuyordu şövalye.

"O zaman bana ne tavsiye ediyorsunuz?" diye sordu de Guiche şövalyeye.

"Size rahat bir uyku çekmenizi tavsiye ediyorum sevgili kont."

"Ben de, de Guiche," dedi Raoul, "tam tersi bir tavsiyede bulunacağım size."

"Neymiş bu tavsiye dostum?"

"Ata binmek ve arazilerinizden birine gitmek; şövalyenin tavsiyesine uymak isterseniz, oraya gittiğinizde istediğiniz kadar ve istediğiniz gibi huzur içinde uyuyabilirsiniz."

"Nasıl, gitmek mi!" diye haykırdı şövalye şaşırmış gibi yaparak. "De Guiche niçin gidecekmiş?"

"Çünkü ve özellikle bilmeniz gerektiği gibi burada herkes prens ve de Guiche arasında bir şeylerin geçmiş olabileceğini düşünüyor."

De Guiche sarardı.

"Hiç ilgisi yok," diye karşılık verdi şövalye, "hiç ilgisi yok, yanlış bilgi vermişler size mösyö de Bragelonne."

"Aksine, çok doğru bilgiler verdiler bana," diye karşılık verdi Raoul "ve ben de Guiche'e dost tavsiyesinde bulunuyorum."

Bu tartışma sırasında biraz bozulan de Guiche her iki danışmanına da bakıp duruyordu.

Kalan yaşamı için o sırada büyük bir oyun oynandığını hissediyordu.

"Değil mi ama," dedi şövalye konta bakarak, "değil mi ama Guiche, sayın Bragelonne vikontunun sandığı gibi fırtınalı bir sahne geçmedi. Kendisi orada değildi zaten, değil mi?"

"Beyefendi," diye ısrar etti Raoul, "fırtınalı ya da fırtınasız, ben bizatihi sahneden söz etmiyorum, olası sonuçlarından söz ediyorum. Prensin tehdit ettiğini biliyorum, prensesin ağladığını biliyorum."

"Prenses ağladı ha!" diye haykırdı de Guiche kendini tutamayıp ellerini kavuşturarak.

"Ya! Mesela," dedi şövalye gülerek, "işte benim bilmediğim bir ayrıntı. Siz kesinlikle benden daha çok şey biliyorsunuz mösyö de Bragelonne."

"Ve işte sizden daha çok şey bildiğim için, şövalye de Guiche'in uzaklaşması için ısrar ediyorum."

"Hayır, hayır, hayır, size karşı çıktığım için üzülüyorum sayın vikont ama bir yararı yok bu gidişin."

"Acil."

"Niçin uzaklaşacakmış peki?"

"Ama kral! Kral!"

"Kral mı?" diye haykırdı de Guiche.

"Evet, tabii, kral diyorum; ciddiye alıyor meseleyi."

"Boş ver," dedi şövalye, "kral Guiche'i seviyor, özellikle de babasını; düşünün ki kont gitseydi doğru bir şey yapmış olmazdı."

"Nasıl yani?"

"Öyle tabii, insan kaçınca ya suçludur ya da korkmuştur."

"Ya da haksız yere suçlanan biri gibi küsmüştür, biz gidiş nedeninin küsme olduğunu düşünelim; böylesi çok kolay, ikimizin onu göndermemek için elimizden gelen her şeyi yaptığımızı söyleriz ve hiç değilse siz yalan söylememiş olursunuz. Haydi bakalım! Guiche siz masumsunuz ve masum olduğunuz için bugün olup bitenler sizi yaralamış olmalı. Haydi Guiche, gidin."

"Hayır Guiche, kalın," dedi şövalye. "Mösyö de Bragelonne'un dediği gibi çünkü masumsunuz. Bir kez daha pardon vikont ama ben kesinlikle sizin gibi düşünmüyorum."

"Özgürsünüz beyefendi ama bilesiniz ki de Guiche'in kendisini sürgün etmesi kısa süreli olacaktır. İstediği zaman bitirecektir bu sürgün hayatını ve gönüllü bir sürgünden döndüğünde herkes gülümseyecektir ona; oysa tersine, kralın aksiliği bir fırtına koparabilir ve ne kadar süreceğini kimse kestiremez."

Şövalye gülümsedi.

"Ben de tam bunu istiyorum zaten," diye mırıldandı alçak sesle ve kendi kendine konuşur gibi.

Ve aynı anda omuz silkti.

Bu hareketi kontun gözünden kaçmadı, sarayı terk ederse korkmuş gibi gözükmekten korktu.

"Hayır, hayır!" diye bağırdı. "Karar verildi. Kalıyorum, Bragelonne."

"Neler olacağını biliyorum," dedi Raoul hüzünle. "Yazık sana Guiche, yazık!"

"Ben de neler olacağını biliyorum, yazık demiyorum; aksine kont kalın, kalın diyorum."

"Bale provası yapılacak mı, emin misiniz?" diye sordu de Guiche.

"Kesinlikle eminim."

"Peki! Görüyorsun Raoul," dedi de Guiche gülümsemeye çalışarak, "görüyorsun, böylesine sürekli ve düzenli biçimde dans edilen bir saray çok karanlık ve iç savaşlara çok fazla hazır bir saray değildir, değil mi? İtiraf et bunu Raoul."

Raoul başını eğdi.

"Benim başka söyleyecek bir şeyim yok," diye karşılık verdi.

"Ama yani," dedi içinden doğrulamak zorunda olduğu bilgileri hangi kaynaktan aldığını öğrenmeye meraklı şövalye, "elinizde çok iyi ve sağlam bilgiler olduğunu söylüyorsunuz sayın vikont; ben ki prensin en yakınlarından biriyim, nasıl olur da benden daha çok şey bilebilirsiniz?"

"Beyefendi," diye karşılık verdi Raoul, "bu tespitiniz karşısında saygıyla eğiliyorum. Evet çok şey biliyorsunuzdur, kabul ediyorum bunu ve şerefli bir insan bildiğinden başka bir şey söyleyemeyeceğinden, düşündüklerinden başka bir şey söyleyemeyeceğinden, susuyorum; yenildiğimi kabul ediyorum ve savaş alanını size bırakıyorum."

Gerçekten de, dinlenmekten başka bir şey istemeyen biri gibi gözüken Raoul geniş ve rahat bir koltuğa gömüldü, bu arada kont kendisini giydirmeleri için hizmetkârlarını çağırıyordu.

Şövalye vaktin su gibi akıp geçtiğini hissediyor ve gitmek istiyordu, bir yandan da Guiche ile baş başa kalacak olan Raoul'ün oyunu bozmaya karar vermesinden korkuyordu.

Dolayısıyla son çareye başvurdu.

"Prenses muhteşem olacak," dedi, "bugün Pomona kıyafetini deneyecek."

"Ha! Doğru," diye haykırdı kont.

"Evet, evet," diye devam etti şövalye, "emirlerini verdi biraz önce. Barış ve huzuru sağlayanın kral olduğunu biliyorsunuz değil mi mösyö de Bragelonne?"

"Şahane olacak," dedi de Guiche. "Kalmam için gösterdiğiniz bütün nedenlerden çok daha geçerli bir neden, Vertumne'yi ben oynadığımdan ve bu dansı prensesle yaptığımdan kralın emri olmadan gidemem çünkü gidersem bale gösterisi başarısız olur."

"Ben de," dedi şövalye, "hiçbir iddiası olmayan bir Egipane'yim, gerçekten iyi bir dansçı değilim ve bacaklarım da uygun değil bu iş için. Hoşça kalın beyler. Pomona'ya meyve sepetini armağan etmeyi unutmayın kont."[1]

"Ben hiçbir şeyi unutmam, siz rahat olun," dedi de Guiche kendinden geçerek.

"Şimdi, artık gitmeyeceğine kesinlikle eminim," diye mırıldandı Lorraine şövalyesi çıkarken.

Şövalye gittikten sonra Raoul, arkadaşını vazgeçirmeye çalışmadı bile; bunun boş bir çaba olacağını fark etmişti.

"Kont," dedi hüzünlü ve melodili sesiyle, "kont, korkunç bir ihtirasa doğru yol alıyorsunuz. Ben sizi tanıyorum, her şeyde aşırılığa kaçan birisiniz siz: Sevdiğiniz insan da öyle. İyi! Güzel! Bir an geldiğini ve sizi sevdiğini kabul edeyim..."

"Hayır! Asla!" diye haykırdı de Guiche.

"Niçin asla diyorsunuz?"

"Çünkü her ikimiz için de büyük bir felaket olur."

"O zaman aziz dostum, izin verirseniz sizi temkinli olmayan biri gibi değil; deli gibi görüyorum."

"Niçin?"

"Açık konuşun, sevdiğinizden başka bir şey istemediğinizden emin misiniz?"

"Kesinlikle eminim."

"O zaman uzaktan sevin onu."

"Nasıl uzaktan?"

"Öyle işte, ondan hiçbir şey istemediğinize göre olması ya da olmamasının ne önemi var sizin için? Bir resmi sevin, bir anıyı sevin."

"Raoul!"

"Bir gölgeyi, bir hayali, bir rüyayı sevin; aşkı sevin. Sadece hayalinizde olan şeye bir ad koyarak. Ah! Başınızı çeviriyorsunuz,

---

[1] 26-30 Temmuz 1661 ve 3 Ağustos 1661'de Fontainebleau'da sahnelenen Mevsimler Balesi'nin (Benserade'ın metni, Lully'nin müziği) antrelerinden birine gönderme. Prenses bu balede Pomona (meyve tanrıçası) değil Diana rolündeydi.

uşaklarınız geliyor. Artık bir şey söylemiyorum. İyi günlerinizde de kötü günlerinizde de bana güvenin Guiche."

"Gayet tabii! Güveniyorum."

"İyi! Size söyleyeceklerim bu kadardı. Kendinize iyi bakın Guiche, kendinize çok iyi bakın. Hoşça kalın."

"Bale provasına gelmeyecek misiniz vikont?"

"Hayır, kentte birini ziyarete gitmem gerekiyor. Sarılın bana Guiche, hoşça kalın."

Toplantı kral dairesindeydi.

Önce kraliçeler, sonra prenses, seçilmiş birkaç nedime. Ayrıca seçilmiş çok sayıda nedim de o dönemde âdet olduğu üzere konuşmalar aracılığıyla dans provalarını başlatıyorlardı.

Davetli hiçbir kadın Lorraine şövalyesinin daha önce söylediği gibi balo kıyafeti içinde değildi, ama çeşitli ressamların Yarı Tanrılar Balesi için tasarladıkları zengin ve usta işi uyarlamalardan söz ediliyordu. Krallar ve kraliçeler böyle adlandırılıyordu ve tapınakları Fontainebleau olacaktı.

Prens elinde kendi resmiyle geldi, yüzü yine biraz kaygılıydı; genç kraliçeyi ve annesini saygı ve sevgiyle selamladı. Prensesi neredeyse küstahça selamladı ve topukları üzerinde döndü. Bu hareket ve bu soğukluk gözlerden kaçmadı.

Mösyö de Guiche ateşli bakışlarıyla prensesi rahatlattı ve prenses de gözkapaklarını kaldırarak doğrusunu söylemek gerekirse misliyle karşılık verdi.

Şunu da söylemek gerekir ki, de Guiche asla bu kadar yakışıklı gözükmemişti; prensesin bakışları mareşal de Grammont'un oğlunun yüzünü aydınlatmıştı adeta. Kralın yengesi kafasının üstünde fırtınalar estiğini hissediyordu, aynı zamanda gelecekteki olaylar açısından çok verimli geçen bu gün içerisinde, çok ateşli bir tutkuyla sevdiği insana karşı büyük bir haksızlık yaptığını, hatta büyük bir ihanette bulunduğunu hissediyordu.

Sabahki adaletsizliğin zavallı kurbanına hesap vermenin zamanının geldiğini düşünüyordu. Prensesin yüreği de Guiche adına konuşuyordu. Kont samimi olarak yakınmıştı, dolayısıyla kont hepsini bastırmıştı.

Prens, kral, milord de Buckingham söz konusu değildi artık. Şimdi tartışmasız ve kesin olarak hüküm süren, de Guiche'ti.

Prens yine çok yakışıklıydı ama onu kontla karşılaştırmak mümkün değildi. Herkesin bildiği ve bütün kadınların söylediği gibi bir âşığın yakışıklılığı ve bir kocanın yakışıklılığı arasında çok büyük fark vardı.

Oysa mevcut durumda prensin çıkmasından, genç kraliçeyi ve ana kraliçeyi kibarca ve sevgiyle selamlamasından, prensesi bütün nedimlerin dikkatini çekecek şekilde çevik bir hareketle ve küstahça selamlamasından sonra, bütün bu gerekçelerin bu toplantıda sevgilinin eş karşısında avantaj sağladığı söylenebilirdi.

Prens bu ayrıntıyı fark etmeyecek kadar büyük bir senyördü. Kendisinin aşağı olduğunu düşünen birine kesinlikle aşağı olduğunu göstermek için üstünlük fikri kadar etkileyici bir şey yoktu.

Kral geldi. Herkes gürüldeyen Jüpiter'in kaşı gibi dünyayı yerinden oynatmaya başlayan bakışları kestirmeye çalıştı.

Louis kardeşi gibi hüzünlü değildi kesinlikle, parlıyordu.

Kendisine gösterilen resimleri inceledikten sonra tavsiyelerini ve eleştirilerini dile getirdi ve ağzından çıkan tek kelimeyle bazı insanlar mutlu, bazıları mutsuz oldu.

Birdenbire gülümseyerek yandan prensese bakan gözü, prenses ve kont arasındaki sessiz iletişimi fark etti.

Kral dudağını ısırdı ve tekrar açtığında kraliçelere doğru eğilerek sıradan laflar etti:

"Hanımlar, Fontainebleau'da verdiğim emirler doğrultusunda her şeyin hazırlandığı haberini aldım."

Gruplardan memnuniyet işareti bir mırıltı yükseldi. Kral her yüzde şenlikler için şiddetli bir davet arzusu gördü.

"Yarın hemen hareket ediyorum," diye ekledi.

Topluluk içinde derin bir sessizlik oldu.

"Ve çevremdeki insanların bana eşlik etmek üzere hazırlanmalarını istiyorum," diye bitirdi sözlerini.

Bütün yüzler gülümsemeyle aydınlanıyordu. Sadece prensin yüzünde bir huysuzluk belirtisi vardı.

Kralın ve kadınların önünde sırayla senyörler geçmeye başladı. Majestelerinin kendilerini davet ederek onurlandırmasına teşekkür etmek için birbirleriyle yarışıyorlardı.

Sıra de Guiche'e geldiğinde kral şöyle dedi kendisine:

"Ah! Beyefendi görmemiştim sizi."

Kont selam verdi, prenses sarardı.

De Guiche teşekkür etmek için ağzını açacaktı.

"Kont," dedi kral, "ikinci ekim zamanı geldi. Normandiya'daki çiftlik kiracılarınızın sizi görmekten mutlu olacaklarına eminim."

Ve kral bu ani saldırıdan sonra sırtını döndü talihsiz adama.

Sararma sırası de Guiche'e gelmişti, krala doğru iki adım attı. Soru sormadığı takdirde majesteleriyle asla konuşulmayacağını unutmuştu.

"İyi anlayamadım galiba," diye kekeledi.

Kral başını hafifçe çevirdi, gözden düşmüş olanların yüreklerine kılıç gibi saplanan soğuk ve hüzünlü bir bakış attı.

"Arazileriniz dedim," diye tekrarladı kelimelerin üstüne basa basa.

Kontun alnını soğuk bir ter bastı, elleri açıldı ve titreyen parmakları arasında tuttuğu şapkayı düşürdü.

Louis annesinin bakışlarını aradı. Efendi olduğunu göstermek istiyordu ona sanki. Kardeşinin muzaffer bakışlarını aradı. İntikamın hoşuna gidip gitmeyeceğini sormak istiyordu ona sanki.

Nihayet bakışları prensesin üzerinde durdu.

Prenses gülümsüyor ve madam de Noailles ile sohbet ediyordu.

Hiçbir şey işitmemişti, daha doğrusu hiçbir şey işitmemiş gibi yapmıştı.

Lorraine şövalyesi de ısrarlı bir düşmanlıkla bakıyordu. Öyle bir bakıştı ki bir insan bu bakışla bir engeli bir levye gibi kaldırabilir, söküp atabilir ve uzaklara fırlatabilirdi.

Mösyö de Guiche kralın odasında yalnız kaldı, herkes kaybolmuştu. Talihsiz adamın gözlerinin önünde gölgeler dans ediyordu.

Birdenbire kendisini etki altına alan ve hiç geçmeyen umutsuzluktan sıyrıldı ve karanlık duygulardan kurtulamayan Raoul'ün hâlâ beklediği evine koştu.

"Ne oldu," diye mırıldandı, başı çıplak, bakışları şaşkın ve sendeleyerek yürüyen arkadaşının girdiğini görünce.

"Arazileriniz dedim," diye tekrarladı kelimelerin üstüne basa basa.

"Evet, evet, doğru, evet..."

Ve de Guiche daha fazla bir şey söyleyemedi, tükenmiş bir halde yastıkların üzerine düştü.

"Ya o?" diye sordu Raoul.

"O!" diye haykırdı talihsiz adam, bir elini yumruk yapıp öfkeyle göğe doğru kaldırarak. "O!"

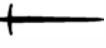
"Ne dedi?"

"Kıyafetinin kendisine yakıştığını söyledi."

"Ne yapıyor?"

"Gülüyor."

Ve zavallı sürgünün bütün sinirlerinden çılgın bir gülme krizi boşaldı. Az sonra sırtüstü devrildi, yok olmuştu.

CIX
FONTAINEBLEAU[1]

Dört günden beri, Fontainebleau'nun göz kamaştıran bahçelerinde gerçekleşen harika şeyler, orayı bir zevkler bahçesine dönüştürmüştü.

Mösyö Colbert her yere yetişmeye çalışıyordu. Sabahleyin, gece yapılan harcamaların hesapları; gündüzse programlar, provalar, görevlendirmeler, ödemeler.

Mösyö Colbert dört milyonu toplamıştı ve bu parayı çok iyi yönetiyordu.

Mitolojinin götürdüğü harcamalardan çok korkuyordu. Orman tanrıçaları, ağaç tanrıçaları günde en aşağı yüz liraya mal oluyordu. Kıyafetlereyse üç yüz lira gidiyordu.

Havai fişekler için her gece barut ve kükürde harcanan para yüz bin lirayı buluyordu.

Bu şenlikler göz kamaştırıcıydı. Colbert iyice kendinden geçiyordu.

Prensesi ve kralı her an görüyordu, ava gidiyorlar ya da birtakım renkli kişileri ağırlıyorlar veya on beş gündür hazırlığını yaptıkları, prensesin zekâsını parlatan ve kralın yüce gönüllülüğünü gösteren parlak şölenler için çıkıyorlardı.

Çünkü şenliğin kahramanı olan prenses, bilinmeyen halkların, Garamantların, İskitlerin, Hyperboreiosların, Kafkasyalıların ve Patagonyalıların misyonlarının söylevlerine cevap veriyordu. Bu insanlar sanki yerden bitip onu tebrik etmeye gelmişlerdi ve kral her temsilciye bir elmas ya da değerli bir eşya hediye ediyordu.

---

1 Bu bölümden itibaren Dumas prensesi içeren tüm bölümlerde çeşitli olayları biraz değiştirerek madame de La Fayette'nin *Historie de Madame Henriette* adlı eserinden ilham alıyor.

Temsilciler az ya da çok gülünç dizelerle kralı Güneş'e, prensesi onun kız kardeşi Phoebe'ye benzetiyorlardı; kraliçelerden ve prensten, kralın niçin İngiliz Henrietta'yla değil de Avusturyalı Marie-Thérèse'le evlendiğinden kimse söz etmiyordu artık.

Mutlu çift birbirlerinin ellerini tutarak ve çaktırmadan parmaklarını sıkarak gençliğin, güzelliğin, gücün ve sevginin parlattığı pohpohlanmanın hoş içkisinden uzun yudumlar alıyordu.

Fontainebleau'da herkes prensesin bu kadar kısa süre içinde kralı bu derece etkilemesine şaşırıyordu.

Herkesin alçak sesle telaffuz ettiği, gerçek kraliçenin prenses olduğuydu.

Gerçekten de kral her düşüncesinde, her lafında, her bakışında bu tuhaf gerçeği dile getiriyordu.

İradesini prensesin gözlerinden alıyor, ilhamını prensesin gözlerinde arıyordu ve prenses gülme lütfunda bulunduğunda onun neşesiyle sarhoş oluyordu.

Öte yandan prenses de, herkesi ayaklarının dibinde görünce kendi gücüyle sarhoş oluyordu.

Kendi bile söyleyemiyordu ancak bildiği şey, hiçbir arzuyu dile getirmediği ve gerçekten çok mutlu olduğuydu.

Kaynağı kraliyet iradesi olan bütün bu aktarımlardan çıkan sonuca göre prens, kraliyetin ikinci şahsiyeti olacağı yerde gerçekte üçüncü şahsiyeti olmuştu.

De Guiche'in prensesin odasında gitar çaldığı zamana göre daha kötüydü durum. O zaman prens en azından canını sıkan birini korkutma zevkini yaşıyordu.

Ama prens, kralla ittifakı bozulan düşmanın gidişinden beri öncesine göre çok daha ağır bir boyunduruk taşıyordu boynunda.

Prenses her akşam bitkin vaziyette dönüyordu.

At binme, Seine Nehrinde yıkanma, gösteriler, ağaçlar altında yemekler, büyük kanal kıyısında balolar, konserler. Bütün bunlar yeterliydi yorgunluktan tükenmesi için. İnce ve zarif bir kadını değil, şatonun en güçlü uşağını bile yorgunluktan öldürürdü bu faaliyetler.

Şu bir gerçek ki dans, konser, gezinti konularında bir kadın on üç kantonun en güçlü çocuğundan çok daha güçlüdür.

Ama bir kadının gücü ne kadar fazla olursa olsun bir yerde biter ve böyle bir düzene uzun süre direnemez.

Prense gelince, o; prensesin akşamları krallığından vazgeçme mutluluğunu bile göremiyordu.

Prenses akşam genç kraliçe ve genç anneyle birlikte kraliyet köşkünde oturuyordu.

Söylemeye bile gerek yok ki Lorraine şövalyesi prensin yanından ayrılmıyordu, aldığı her yarayı azdırmaktan geri durmuyordu.

Sonuç olarak ilk başta ve de Guiche'in gidişinden beri güleç ve tazelenmiş gözüken prens, sarayın Fontainebleau'ya taşınmasından üç gün sonra melankolik biri oldu.

Bir gün, saat ikiye doğru geç kalkıp giyinip süslenmesine her zamankinden daha fazla vakit ayıran ve o gün programda bir şey olmadığını öğrenen prens, maiyetini toplamayı ve prensesi güzel bir kır evinin bulunduğu Moret'ye yemeğe götürmeyi düşündü.

Ve kraliçeler köşküne doğru ilerledi, içeri girdi, orada hiçbir kraliyet hizmetlisinin bulunmadığını görünce çok şaşırdı.

Tek başına kalmıştı içeride.

Sol taraftaki bir kapı prensesin odasına, sağ taraftaki bir kapı da genç kraliçenin odasına açılıyordu.

Prens karısının yanında çalışan bir çamaşırcıdan herkesin saat on birde Seine Nehrine yüzmeye gittiğini, bu amaçla büyük bir şenlik düzenlendiğini, bütün arabaların bahçe kapısında dizildiğini ve bir saat önce hareket edildiğini öğrendi.

"İyi," dedi içinden prens, "iyi fikir bu, hava çok sıcak; ben de nehre girerim."

Adamlarını çağırdı. Kimse gelmedi.

Prensesin odasına seslendi. Herkes gitmişti.

Arabaların bulunduğu yere gitti.

Orada bulunan bir görevliden tek bir araba bile bulunmadığını öğrendi.

O zaman biri kendisi, biri uşağı için iki at hazırlanması emrini verdi.

Adam son derece kibar ve nazik bir tavırla at da olmadığını söyledi.

Öfkeden sapsarı kesilen prens kraliçelerin yanına gitti.

Avusturyalı Anne'in küçük şapeline girdi.

Bir duvar halısının aralığından, yengesinin ana kraliçe önünde diz çökmüş ve ağlar gibi olduğunu gördü.

Kimse kendisini görmemiş, işitmemişti.

Aralığa doğru yavaşça yaklaştı ve konuşmaları dinledi, bu sıkıntılı manzara merakını uyandırmıştı.

Genç kraliçe hem ağlıyor hem de yakınıyordu.

"Evet," diyordu, "kral beni ihmal ediyor, kral kendi eğlencesinden ve zevkinden başka bir şey düşünmüyor ve ben kesinlikle yokum bu eğlencelerde."

"Sabır, sabır kızım," diyordu Avusturyalı Anne İspanyolca.

Sonra yine İspanyolca konuşarak prensin anlamadığı tavsiyelerde bulunuyordu.

Kraliçe iç çekmeler ve gözyaşlarıyla karışık suçlamalarla karşılık veriyordu ve bu arada prens *baños* kelimesini ayırt ediyordu. Marie-Thérèse öfkesinden üstüne basa basa telaffuz ediyordu bu kelimeyi.

"Nehir," dedi içinden prens, "nehir, demek istiyor galiba."

Ve cümle parçalarını peş peşe çözmeye çalıştı.

Bununla birlikte, kraliçenin acı acı yakındığını ve Avusturyalı Anne'in onu teselli edemiyorsa da etmeye çalıştığını anlamak kolaydı.

Prens kapı dinlerken yakalanmaktan korktu ve öksürmeyi tercih etti.

İki kraliçe sese döndü.

Prens içeri girdi.

Genç kraliçe prensi görünce telaşla ayağa kalktı ve gözyaşlarını sildi.

Prens yakın çevresini çok iyi tanıyordu, soru sormayı ve sessiz kalma nezaketini çok iyi bilirdi, selam verdi.

Ana kraliçe kibarca gülümsedi.

"Ne istiyorsunuz oğlum?" dedi.

"Ben ... hiç..." diye kekeledi prens, "şeyi arıyordum..."

"Kimi?"

"Prensesi anne."

"Prenses nehre gitti."

"Kral peki?" dedi prens, kraliçeyi titreten bir ses tonuyla.

"Kral da, bütün saray da orada," diye karşılık verdi Avusturyalı Anne.

"Siz hariç hanımefendi, değil mi?" dedi prens.

"Ah ben mi?" dedi genç kraliçe. "Ben eğlenen herkesten ürkerim."

"Ben de galiba," dedi prens.

Avusturyalı Anne gelinine sessizce işaret etti ve gelin gözyaşlarına boğularak ortadan kayboldu.

Prens kaşlarını çattı.

"Kederli bir ev," dedi. "Ne diyorsunuz anne?"

"Ama yok, hayır, hayır. Burada herkes eğlenmek istiyor."

"Bu eğlencenin sıkıntı verdiği herkesi üzen bir şey bu."

"Bunu nasıl söylersiniz sevgili Philippe!"

"Düşündüğüm gibi söylüyorum işte anne."

"Anlatın, ne var?"

"Biraz önce size sıkıntılarını anlatan yengeme sorun."

"Sıkıntıları ... neymiş?"

"Evet duydum; itiraf edeyim ki tesadüfen ama duydum. Evet! Yengem sık sık prensesin nehirde yıkanmaya gitmesinden yakındı."

"Çılgınlık bu!"

"Hayır, hayır, her ağlayan çıldırmamıştır. *Baños* diyordu kraliçe, yıkanmak demek değil mi?"

"Tekrar söylüyorum oğlum," dedi Avusturyalı Anne, "yengenizde çocukça kıskançlık duyguları var."

"Bu durumda hanımefendi," diye karşılık verdi prens, "ben de bütün tevazumla kendimi de aynı kusuru taşımakla itham ediyorum."

"Siz de mi oğlum?"

"Kesinlikle."

"Siz de mi bu nehir yıkanmalarını kıskanıyorsunuz?"

"Evet öyle."

"Ya!"

"Nasıl peki! Kral benim karımla birlikte nehre yıkanmaya gidiyor ve kraliçeyi almıyor yanına. Nasıl! Prenses kralla birlikte nehre yıkanmaya gidiyor beni bundan haberdar olma onurundan

yoksun bırakıyorlar. Ve siz yengemin bundan mutlu olmasını istiyorsunuz, benim de mutlu olmamı istiyorsunuz!"

"Hayır sevgili Philippe," dedi Avusturyalı Anne, "mösyö de Buckingham'ı kovdurdunuz, mösyö de Guiche'i sürgüne gönderdiniz ve şimdi de kralı Fontainebleau'ya göndermek istemiyorsunuz, öyle mi?"

"Benim böyle bir iddiam yok hanımefendi," dedi prens asık bir suratla. "Ben aradan çıkabilirim ve yapacağım bunu."

"Kralı kıskanıyorsunuz! Kardeşinizi kıskanıyorsunuz!"

"Kardeşimi kıskanıyorum! Kralı! Evet hanımefendi kıskanıyorum! Kıskanıyorum! Kıskanıyorum!"

"Yani beyefendi," diye haykırdı Avusturyalı Anne içerlemiş ve öfkelenmiş gibi yaparak, "sizin deli ve huzurumun düşmanı olduğunuza hükmedeceğim. Böylesi düşüncelere karşı bir savunma yapamayacağımdan meydanı size bırakıyorum."

Böyle dedi, kalktı gitti ve prensi hiddet ve öfkesiyle baş başa bıraktı.

Prens bir an şaşkın kaldı, sonra kendine geldi, gücünü topladı, tekrar ahıra indi, oradaki seyisi buldu, tekrar araba istedi, tekrar at istedi ve bir kez daha at ve araba bulunmadığı cevabını aldı; prens ahır uşağının elindeki kırbacı alıp kaçan zavallı adamı döve döve kovalamaya başladı, adamın yalvarmaları ve özürleri arasında avluyu dört döndüler; sonra soluğu tükenen, kan ter içinde kalan, her tarafı titreyen prens odasına çıktı, en güzel porselenlerini paramparça etti, sonra çizmelerini çıkarmadan mahmuzlarıyla ve imdat çığlıkları atarak yattı.

CX
BANYO

Valvins'de[1], çiçek açmış sorgun ağaçlarının, yeşil başlarını eğerek yapraklarının uçlarını mavi dalgalara değdiren söğütlerin altında;

1 Seine'de, Vulaines'in önündeki komün.

uzun, mavi perdelerle örtülü merdivenleri olan, uzun ve altı düz bir kayık; yıkanan Diana'lara sığınak işlevi görüyordu. Sudan çıktıklarında Diana'ları, nehrin köpüklü ve mis gibi kokan kıyılarında delice at koşturan, arzu dolu, başları tüylerle süslü yirmi Akteon gözetliyordu[1].

Ama Diana, utangaç da olsa, üzerindeki uzun gömleğiyle tanrıça gibi güzel ve genç olan prenses kadar erdemli, yanına yanaşılmaz değildi. Üzerindeki ince avcı tuniğine rağmen, yuvarlak ve beyaz dizleri gözüküyordu; sırtındaki şişkin sadağa rağmen esmer omuzları fark ediliyordu; kendisini kadınlarının kollarına emanet ettiğinde, en sessiz bakışların da en delici bakışların da ulaşamayacağı prensesin bedenini yüz kez dolanan uzun bir örtü sarıyordu.

Merdivenden çıktığında orada bulunan şairler –prenses söz konusu olduğunda herkes şair oluyordu– dörtnala at koşturan yirmi şair durdu ve hep bir ağızdan haykırdı: "Prensesin bedeninden damlayan ve büyülü nehirde kaybolup giden su damlaları değil, inciydi."

Bu şiirlerin ve bu övgülerin merkezi kral, esinlenmeleri ve imgelemleri hâlâ canlı olan abartıcılara sessiz olmalarını söyledi; kadının edebi ve prensesin soyluluğu ipek perdeleri altında da olsa, hakaret etmiş olma korkusuyla yüz seksen derece çark etti.

Dolayısıyla sahnede büyük bir boşluk ve kayıkta büyük bir sessizlik oldu. Perdelerin hareketlerinden, kıvrımların oynamasından ve dalgalanmalarından hizmet eden kadınların telaşla gidip geldikleri anlaşılıyordu.

Kral asilzadelerinin konuşmalarını gülümseyerek dinliyordu ama kendisine bakan biri dikkatinin kesinlikle onların konuşmalarına yönelmediğini anlardı.

Gerçekten de perde çubuklarında kayan halkaların sesinden, prensesin giyindiği ve tanrıçanın gözükeceği; kıyıya dönüp çok yakın bir yere koşan kralın, prensese hizmet etmek isteyen ya da yanında bulunmaktan mutlu olan herkese işaret verdiği belli oldu.

---

[1] Diana'yı nehirde yıkanarken gören avcı Akteon, tanrıçanın emriyle, köpekleri tarafından parçalandı.

Dizginlerinden tutarak atları getiren kahyalar görüldü; dalların altında saklanan arabaların, uşakların, hamalların ve kadınların çadıra doğru ilerledikleri görüldü. Efendilerinin nehir banyosu sırasında bu insanlar birbirleriyle gözlemlerini, eleştirilerini, ilgilendikleri şeyleri paylaştılar; o şeyler ki Tanrı'nın kendi oyuncularını sonsuzluğa savurmasına tanıklık eden dalgaların bile hatırlamadığı, bu insanların karakterlerinin yansıması, söylemlerinin yankısı olan o dönemin kayıtları.

Nehir kenarlarını dolduran bütün bu kalabalık, kral ve prensesi görmek için oraya toplanmış köylüler, bütün bu insanlar sekiz ila on dakika içinde hayal edilebilecek en düzensiz, en sevimli karışıklığı oluşturdular.

Kral karaya ayak basmıştı, bütün nedimler onu taklit etmişti; zarif bedenini belli eden, gümüş işlemeli, ince, yün kumaştan gösterişli süvari kıyafetinin altından gözüken elini prensese vermişti.

Hâlâ ıslak ve siyah kehribardan bile koyu olan saçları bembeyaz ve pürüzsüz boynunu ıslatıyordu. Güzel gözleri mutluluk ve sağlık içinde parlıyordu, dinlenmişti, sinirliydi, bir kahyanın taşıdığı işlemeli şemsiyenin altında havayı uzun uzun içine çekiyordu.

Şemsiyenin pembe gölgesi altında boğulmuş bu iki yüzden daha sevimli, daha zarif, daha şiirsel bir yüz olamazdı: Sürekli gülümsediğinden beyaz dişleri gözüken kral; siyah gözleri, sürekli renk değiştiren ipeğin mikaya benzeyen yansımasında iki kızıl yakut gibi parlayan prenses.

Prenses şahane, bembeyaz, belki biraz ağır ama akıllı ve zarif görünümlü, Arap-İspanyol karışımı, yerleri süpüren uzun kuyruklu bir Endülüs binek atının yanına geldiğinde ayağını üzengiye koyamayacak kadar tembel davranınca; kral onu öyle bir şekilde kollarına aldı ki prensesin kolu kralın boynunda bir ateş çemberi gibi durdu.

Louis kendini geri çekerken, dudaklarını uzaklaşmayan bu kola elinde olmadan dokundurdu hafifçe. Prenses, sonra kral seyisine teşekkür etti ve herkes atına bindi.

Kral ve prenses arabalara, uşaklara, arabaların önünde giden atlılara yol verdiler.

Kendilerini teşrifatın boyunduruğundan kurtaran çok sayıda atlı, dizginleri serbest bıraktı ve nedimeleri taşıyan arabaların arkasından Diana'nın çevresindeki körpe dağ perileri ve kasırgalar gibi gülerek, cıvıldayarak, uğuldayarak uçtular adeta.

Kral ve prenses atlarını yan yana sürüyordu.

Majestelerinin ve yengesi prensesin arkasında ancak saygılı bir mesafede, ciddi ya da kralın menzili içinde ve bakışları altında kalmak isteyen nedimler sabırsız atlarını dizginleyip tempolarını kralın ve prensesin yarış atlarına göre ayarlayarak onları izliyorlardı; incelik ve kibarlık işareti her şeyi, başkalarıyla ilgili yüzlerce kaba ve kötü düşünceyi büyük bir nezaketle dile getiren zeki insanlarla kurdukları ilişkiye teslim olmuşlardı.

Bastırılan gülümsemeler, son anda tutulan acı gülüşler arasında zavallı namevcut prens kayırılmadı.

Ama de Guiche'in kaderine üzüldüler, ah vah ettiler ve itiraf etmek gerekir ki acıma konusunda aşırılık göstermediler.

Bu arada atlarına biraz nefes aldıran kral ve prenses, nedimlerin konuştukları şeyleri yüz kez tekrarladıktan sonra hayvanlarını hafifçe dörtnala kaldırmışlardı ve atların ayak seslerinin altında ormanın derinliklerindeki yollardan çınlamalar duyulmaya başlanmıştı.

Alçak sesle yapılan konuşmalar, sır dökme biçiminde söylemler, esrarengiz havalardaki sözlerden sonra kahkahalar patladı: Uşaklardan prenslere kadar herkesi neşe sardı. Herkes gülmeye ve yüksek sesle konuşmaya başladı. Saksağanlar ve alakargalar gırtlaklarından sesler çıkararak meşelerin gölgelerine doğru kaçıştı; guguk kuşları ormanların derinliklerinde monoton sızlanmalarını bıraktı; ispinozlar ve baştankaralar hep birlikte havalandı; alageyikler, karacalar ve dişi geyikler sık çalılıkların ortasında şaşkın şaşkın bakışarak zıpladı.

Bu kitle, adeta arkasında iz bırakarak geçtiği her yere neşe ve ışık saçtı; sesleri, yankıları şatoya kendilerinden önce vardı.

Kral ve prenses kente girdiler ve her ikisi de her zaman olduğu gibi kitleler tarafından alkışlandılar.

Prenses hemen prensin yanına gitmek istedi. Prensin uzun süre böyle bir mutluluğun dışında yaşamanın üzüntüsünü çektiğini seziyordu.

Kral, kraliçelerin yanına gitti: Görevlerinin ne olduğunu biliyordu. Özellikle bir tanesi önemliydi: Uzun süreli yokluğunu fark ettirmemek.

Ama prenses, prensin yanına giremedi. Prensin uyuduğu söylendi kendisine.

Kral, karşısında her zamanki gülümsemesiyle Marie-Thérèse'i bulacağına koridorda kendisini bekleyen ve ona yaklaşan Avusturyalı Anne'le karşılaştı; Anne kralın önünden ilerleyip elini tuttu ve kralı dairesine götürdü.

Konuştuklarını, daha doğrusu ana kraliçenin XIV. Louis'ye söylediklerini hiç kimse, hiçbir zaman öğrenemedi ama kralın bu görüşmeden çıktıktan sonra yüzünün kırışmasından içeride neler geçtiğini anlamak zor değildi.

Ama bizim işimiz yorumlamak ve yorumlarımızı okura aktarmaktır, dolayısıyla okuru bu görüşmenin sonucundan haberdar etmezsek görevimizi yerine getirmemiş oluruz.

Takip eden bölümde okur bu konuda yeterli bilgilere sahip olacaktır, en azından biz öyle umuyoruz.

CXI
KELEBEK AVI

Kral bazı emirler vermek ve fikirlerini gözden geçirmek amacıyla dairesine girdiğinde masasında bir mektup buldu. Değiştirilmiş, başka bir biçime sokulmuş bir yazıydı sanki.

Açtı ve okudu:

"Çabuk gelin, size anlatacak çok şeyim var."

Kral ve prenses Valvins-Fontainebleau arasında çok çeşitli konulara temas edip birbirlerinden ayrıldıktan sonra aradan çok zaman geçmemişti.

Pusulanın şüpheli olması ve prensesin telaşı kralı çok düşündürdü

Giyinip kuşanma, süslenme işini uzatmadı ve hemen prensesin yanına gitti.

Kralı bekliyormuş gibi gözükmek istemeyen prenses, nedimeleriyle birlikte bahçeye inmişti.

Kral, prensesin dairesinden çıkıp gezmeye çıktığını öğrenince ulaşabildiği ve bulabildiği bütün asilzadelerini topladı ve kendisiyle birlikte bahçeye gelmelerini istedi onlardan.

Prenses katırtırnakları ve ayçiçekleriyle çevrili geniş bir çimenlikte kelebek avlıyordu.

Nedimelerinin en cesurlarının ve en gençlerinin koşuşturmalarını seyrediyordu ve sırtı kurumuş bir ağaca dönük halde, büyük bir sabırsızlık içinde kralın randevuya gelmesini bekliyordu.

Kumda ayak sesleri duyunca seslerin geldiği tarafa döndü. XIV. Louis'nin başı çıplaktı, bastonuyla bir küçük tavus kelebeğini ezmişti; mösyö de Saint-Aignan şaşkın bir halde otların arasından almıştı hayvanı.

"Görüyorsunuz prenses," dedi kral, "ben de sizin için kelebek avlıyorum."

Ve yaklaştı prensese.

"Beyler," dedi maiyetini oluşturan asilzadelere dönerek, "her biriniz bu nedimelere bulabildiğiniz kadar kelebek getirin."

Herkesi oradan uzaklaştırmak anlamına geliyordu bu.

İlginç bir manzara oluştu o zaman: Yaşlı nedimler, şişman nedimler kelebeklerin peşinden koşarken şapkalarını kaybettiler ve İspanyollar gibi bastonlarıyla katırtırnaklarına ve mersinlere hücum ettiler.

Kral prensese elini verdi, onunla birlikte yosunlardan oluşmuş bir dam çatısı bulunan bir bankı gözlem merkezi olarak seçti. O dönem bahçıvanlığının kaba üslubunda rengi ve fanteziyi başlatmış olan bir bahçıvanın utangaç dehasıyla tasarlanmış bir köşke benziyordu burası.

Latinçiçekleri ve yabani güllerle süslenmiş bu sundurmada arkalıksız bir bank bulunuyordu, öyle ki çimenliğin ortasında yalnız kalan seyirciler her tarafı görüyorlardı ve her taraftan da görülüyorlardı ama dinlemek için yaklaşanlar onlara görünmeden kendilerini dinleyemez ve işitemezlerdi.

Kral ilgili iki kişinin yerleştiği bu banktan avcılara, kendilerini cesaretlendiren bir işaret yaptı; sonra prensesle altın bir iğne geçi-

rilmiş ve şapkasına takılmış bir kelebekle ilgili konuşuyormuş gibi yaparak sordu kendisine:

"Konuşabilmemiz için rahat bir yer burası değil mi?"

"Evet efendim, çünkü ben sizinle baş başa konuşmayı ve bunu herkesin görmesini istiyordum."

"Ben de," dedi Louis.

"Gönderdiğim mektup sizi şaşırtmış."

"Korkuttu. Ama benim size söyleyeceklerim daha önemli."

"Yok canım! Prensin kapıyı yüzüme kapattığını biliyor musunuz siz?"

"Sizin yüzünüze? Niçin peki?"

"Anlamıyor musunuz?"

"Ah prenses! O zaman her ikimizin birbirimize söyleyeceği şeyler aynı."

"Size olan nedir peki?"

"Ben mi başlayayım?"

"Evet, ben her şeyi söyledim."

"O zaman sıra bende. Döndüğümde annem alıp dairesine götürdü beni."

"Ya! Ana kraliçe," dedi prenses endişeyle, "ciddi bu."

"Aynen. Söylediği şu... Ama izin verirseniz bir giriş yapayım."

"Konuşun efendim."

"Prens size benden bahsetti mi hiç?"

"Sık sık."

"Prens size kıskançlığından bahsetti mi?"

"Evet, çok daha sık."

"Beni mi kıskanıyor?"

"Hayır, ama..."

"Evet biliyorum; Buckingham'ı, de Guiche'i."

"Kesinlikle."

"İşte! Prenses, prens şimdi de beni kıskandığını söylüyormuş."

"İşe bak!" diye karşılık verdi prenses muzipçe.

"Yani bence biz böyle bir şeye asla..."

"Asla! En azından ben... Ama siz prensin bu kıskançlığını nasıl öğrendiniz?"

"Annem, prensin odasına neredeyse aklını kaçırmış biri gibi girdiğini ve sizden çok şikâyetçi olduğunu söyledi. Affedersiniz ama..."

"Söyleyin, söyleyin."

"Sizin hoppalığınızdan falan. Öyle anlaşılıyor ki prens haksızlığa bulaşmış biraz."

"Siz de çok iyisiniz yani efendim."

"Annem yatıştırmış onu ama o çok sık yatıştırıldığını ve artık bunu istemediğini söylemiş."

"Hiçbir şeyden endişelenmemiş olsaydı daha iyi olmaz mıydı?"

"Ben de bunu söylüyorum."

"İtiraf edin efendim, etraftaki insanlar çok kötü niyetli. Ne yani! Bir erkek kardeş, bir kız kardeş sohbet edemezler mi, toplum içinde birbirlerini sevdiklerini gösteremezler mi yorumlara, açıklamalara, kuşkulara neden olmadan? Yani efendim biz kötü bir şey yapmıyoruz, kesinlikle kötü bir şey yapmak istemiyoruz."

Ve krala kibirli, gururlu ve kışkırtıcı gözlerle bakıyordu. Bu bakışlar en soğuk, en aklı başında insanlarda arzu ateşleri uyandırırdı.

"Tabii, doğru," dedi ve iç geçirdi Louis.

"Çok iyi biliyorsunuz ki efendim, bu böyle devam etseydi patlamak zorunda kalacaktım. Siz bir şey söyleyin durumumuz hakkında, ters bir şey var mı yok mu!"

"Evet! Kesinlikle bir terslik yok."

"Sadece aynı şeylerden hoşlandığımız için kötü şeyler yapabilirdik, yaptık mı? Siz benim kardeşimsiniz, o kadar."

Kral kaşlarını çattı. Prenses devam etti:

"Eliniz sık sık benim elime değiyor ama için ürpermiyor, heyecanlanmıyorum. Ama mesela âşıklar..."

"Oo! Yeter, yeter, istirham ediyorum!" dedi kral yalvararak. "Hiç acımıyorsunuz, öldüreceksiniz beni."

"Ne var?"

"Bana karşı hiçbir şey hissetmediğinizi söylüyorsunuz açıkça."

"Ah! Efendim. Öyle demek istemedim. Benim sevgim..."

"Henrietta yeter, yine söylüyorum, beni kendiniz gibi mermer sanıyorsanız yanılıyorsunuz."

"Sizi anlamıyorum."

"İyi," dedi ve iç geçirdi kral gözlerini yere eğerek. "Yani buluşmalarımız, ele ele tutuşmalarımız, bakışmalarımız. Pardon, pardon. Evet, haklısınız ve sizin ne söylemek istediğinizi biliyorum ben."

Başını ellerinin arasında aldı.

"Dikkat edin efendim," dedi prenses telaşla, "mösyö de Saint-Aignan size bakıyor."

"Doğru!" diye haykırdı Louis öfkelenerek. "En küçük bir özgürlük yok! İlişkilerde en küçük bir samimiyet yok! Bir dost bulduğunuzu sanıyorsunuz, casus çıkıyor adam. Bir kadın arkadaş bulduğunuzu sanıyorsunuz, elinizde sadece bir kız kardeş kalıyor..."

Prenses sustu, yere baktı.

"Prens kıskanç," diye mırıldandı anlatılması mümkün olmayan hoş ve çekici bir ses tonuyla.

"Oh!" diye haykırdı ansızın kral. "Haklısınız!"

"Gördüğünüz gibi," dedi prenses ona kalbini yakacak gibi bakarak, "özgürsünüz, kimse sizden şüphelenmiyor; yakın çevrenizin keyfini kaçıran bir şey ya da biri yok."

"Heyhat! Siz daha hiçbir şey bilmiyorsunuz, kraliçe kıskanıyor."

"Marie-Thérèse!"

"Deli gibi. Prensin bu kıskançlığı onunkinden çıktı; ağlıyordu, anneme şikâyet ediyordu, bana çok iyi gelen bu nehir partilerini başımıza kakıyordu."

"Benim yüzümden," dedi adeta prenses bakışlarıyla.

"Prens ansızın kraliçenin acı içinde telaffuz ettiği *baños* kelimesini duymuş; böylece anlamış durumu, şaşkın bir halde içeri girmiş, konuşmalara karışmış ve annemle öyle şiddetli bir tartışmaya girmiş ki annem kaçmak zorunda kalmış. Adeta kıskanç bir koca varmış karşısında. Ben de karşımda sürekli, her zaman, gözleri şişmiş, yanakları çökmüş, ağzı felaket habercisi bir kıskançlık hayaleti görüyorum sanki."

"Zavallı kral," diye mırıldandı prenses elini Louis'nin eline hafifçe dokundurarak.

Louis bu eli tuttu ve kelebek aramadıkları gibi haber de aramayan ve kralla prensesin konuşmasında bir sır bulmaya çalışan seyircilerde şüphe uyandırmadan bu eli sıkmak için, can vermekte olan bir kelebeği yengesine yaklaştırdı; her ikisi de kelebeğin kanatlarındaki yüzlerce gözü ya da altın tozlarındaki taneleri sayıyormuş gibi eğildiler.

İkisi de konuşmadı; saçları birbirlerinin saçlarına değiyor, nefesleri karışıyordu, birbirlerinin ellerinin içindeki elleri yanıyordu.

Beş dakika böyle geçti.

CXII
KELEBEK AVLARKEN YAKALANAN ŞEY

İki genç bir süre başları eğik vaziyette kaldılar. Yirmi yaş hayallerinde birçok çiçek doğuran çifte aşk düşüncesi içinde yaşıyorlardı.

Madam Henrietta, Louis'ye yandan bakıyordu. Henrietta hem kendilerine hem de başkalarına bakmayı bilen, iyi örgütlenmiş karakterlerden biriydi. Louis'nin kalbinin derinliklerinde aşkı görüyordu. Denizin dibindeki inciyi gören usta bir dalgıç gibi.

Louis'nin duraksadığını, hatta şüphe içinde olduğunu ve bu tembel ya da mahcup kalbi iteklemek gerektiğini anladı.

"Öyle mi?" diye sordu ve aynı zamanda sessizliği de bozdu.

"Ne demek istiyorsunuz?" diye sordu Louis, bir an bekledikten sonra.

"Aldığım karara dönmem gerekeceğini demek istiyorum."

"Hangi karara?"

"Majestelerine sunduğum karara."

"Ne zaman?"

"Prensin kıskançlıkları konusunda konuştuğumuz gün."

"Ne demiştiniz bana o gün?" diye sordu Louis endişe içinde.

"Hatırlamıyor musunuz efendim?"

"Heyhat! Benim için bir felaket, bir mutsuzluk olsa hemen hatırlarım."

"Ah! Sadece benim için bir mutsuzluk efendim," diye karşılık verdi madam Henrietta, "ama gerekli bir mutsuzluk."

"Tanrım!"

"Ve katlanacağım."

"Peki neymiş bu mutsuzluk, söyleyin."

"Yokluk!"

"Ah! Yine o uğursuz çözüm."

"Efendim, inanın ki kendime karşı çok büyük bir mücadele verdim bu kararı almak için. Efendim, inanın bana İngiltere'ye dönmem gerekiyor."

"Asla! Asla! Fransa'dan ayrılmanıza izin vermeyeceğim!" diye haykırdı kral.

"Bununla birlikte," dedi prenses, tatlı ve hüzünlü bir kararlılık gösteriyormuş gibi, "bundan daha acil bir şey yok; dahası, annenizin iradesinin de bu yönde olduğuna inanıyorum."

"İrade!" diye haykırdı kral. "Ooo! Sevgili yenge, tuhaf bir şey söylediniz bana."

"Ama," diye karşılık verdi gülümseyerek madam Henrietta, "iyi bir annenin iradesine tabi olmak sizi mutlu etmiyor mu?"

"Yeter, rica ediyorum; kalbimi kırıyorsunuz."

"Ben mi!"

"Evet, çok rahat söz ediyorsunuz bu gidişten."

"Ben mutlu olmak için doğmadım efendim," diye karşılık verdi prenses melankolik bir tavırla, "ve kendime en yakın bulduğum düşüncelerin zararlı düşünceler olması alışkanlığı bana çok küçük yaşlarda musallat oldu."

"Doğru mu söylüyorsunuz? Gidişiniz kendinize yakın bulduğunuz bir düşünceyle zıtlık mı oluşturacak?"

"Efendim size evet deseydim, mutsuzluğunuzu ve felaketinizi sabırla karşılamayacak mıydınız?"

"Acımasız!"

"Dikkat edin efendim, bize doğru geliyorlar."

Kral etrafına bakındı.

"Hayır," dedi.

Sonra prensese dönerek:

"Haydi Henrietta, prensin kıskançlığıyla mücadele etmek için beni öldürecek bir ayrılığa..."

Henrietta hafifçe omuz silkti, şüphelenen bir kadın gibi.

"Evet, beni öldürecek," diye tekrarladı Louis. "Haydi, bu gidiş düşüncesiyle uğraşacağınıza, hayal gücünüz daha doğrusu yüreğiniz size bir şey söylemiyor mu?"

"Tanrım, yüreğim bana ne desin istiyorsunuz?"

"Peki ama söyleyin, birisine kıskanmakta haksız olduğu nasıl kanıtlanır?"

"Öncelikle efendim ona hiçbir kıskançlık gerekçesi vermeden, yani ondan başkasını sevmeyerek."

"Daha iyi bir cevap bekliyordum."

"Ne bekliyordunuz?"

"Sadece kıskançların, kıskançlıklarının hedefine olan şefkatini gizleyerek rahatlatıldıklarını söylemenizi."

"Gizlemek zordur efendim."

"Bununla birlikte bütün mutluluklar güçlüklerin yenilmesiyle elde edilir. Bana gelince, size yemin ederim, beni kıskananları yalancı çıkaracağım gerekirse. Başka kadınlarla ilişkim nasılsa, sizinle de aynı ilişki içinde olacağım."

"Kötü bir çare, zayıf bir çare," dedi genç kadın o güzel başını eğerek.

"Her şeyi kötü buluyorsunuz sevgili Henrietta," dedi Louis kızarak. "Önerdiğim her şeyi yok ediyorsunuz. Hiç değilse yerine bir şey getirin. Haydi, arayın. Kadınların buluşlarına çok güvenirim ben. Şimdi buluş yapma sırası sizde."

"Benim buluşum şu. Dinliyor musunuz efendim?"

"Soruyorsunuz bir de! Hayatımdan ya da ölümümden söz ediyorsunuz ve dinleyip dinlemediğimi soruyorsunuz!"

"Peki o zaman! Kendimden hareketle bir yargıya varıyorum. Kocamın başka bir kadına karşı niyetleri, eğilimleriyle ilgili olarak beni kandırmaları söz konusu olsaydı tek bir şeyle rahatlayabilirdim ancak."

"Nedir?"

"Öncelikle kocamın bu kadınla ilgilenmediğini görmek."

"Benim biraz önce size söylediğim de buydu."

"Tamam. Ama tam anlamıyla rahatlayabilmek için de onun başka bir kadınla ilgilendiğini görmek isterdim."

"Evet! Anlıyorum sizi," diye karşılık verdi Louis gülümseyerek. "Ama söyleyin bana sevgili Henrietta..."

"Neyi?"

"Çare dahiyane ama acımasız."

"Niçin?"

"Kıskancın kafasındaki yaranın verdiği korkuyu giderirken kalbinde bir yara açıyorsunuz. Korkusu kalmıyor artık, doğru ama acı duyuyor ki bu bence daha kötü."

"Tamam, kabul ama hiç değilse gerçek düşmanı yakalamıyor; gerçek düşmandan şüphelenmiyor; aşka zarar vermiyor; bütün gücünü hiçbir şeye, hiç kimseye zarar vermeyecek bir yerde yoğunlaştırıyor. Efendim benim sistemim, ki karşı çıkmanız şaşırtıyor beni, itiraf edeyim kıskançlara tek kelimeyle zararlı, doğru, ama âşıklara yararlı. Şimdi soruyorum size efendim belki siz hariç, kıskançlara acımayı düşünmüş olan biri var mıdır? Nedenli ya da nedensiz, her zaman mutsuz olanlar melankolik aptallar değil midir? Nedeni yok etseniz de üzüntülerini yok edemezsiniz. Bu hastalık insanın hayalindedir ve bütün hayali hastalıklar gibi tedavisi yoktur. Bakın bu vesileyle efendim çok bilgili ve esprili, zavallı hekimim Dawley'nin bir aforizmasını hatırladım, ondan vazgeçemeyen kardeşim olmasaydı şimdi yanımda olurdu, şöyle demişti: İki rahatsızlığınız varsa en hafifini seçin, onu bırakacağım size çünkü öbür rahatsızlığınızı yok etmek için bu bana çok yararlıdır."

"Güzel, doğru bir düşünce sevgili Henrietta," diye karşılık verdi kral gülümseyerek.

"Ya! Londra'da yetenekli insanlarımız vardır bizim efendim."

"Ve bu yetenekli insanlar çok iyi öğrenciler yetiştiriyorlar; bu Daley, Darley... Neydi adı?"

"Dawley."

"Peki! Yarından tezi yok, aforizması için ödeme yapacağım ona; siz Henrietta, başlayın lütfen, siz başlayın, en hafif olan rahatsızlığınızı seçin. Cevap vermiyorsunuz, gülümsüyorsunuz seziyorum bunu, en hafif rahatsızlığınız Fransa'da olmanız değil mi? Bu rahatsızlığı bırakacağım sizde ve öbürünün tedavisine başlamak için hemen bugünden, bize rahatsızlık veren her cinsten kıs-

kançlar için bir sayıklama, saçma sapan konuşma konusu bulmak istiyorum."

"Şşt, gerçekten geliyorlar bu kez," dedi prenses.

Ve eğilerek yemyeşil çimenden bir cezayirmenekşesi kopardı.

Gerçekten geliyorlardı çünkü birdenbire tepeden aşağı, erkeklerden ve kadınlardan oluşan bir kalabalık koşmaya başladı; bu hücumun nedeni üst tarafındaki kanatları baykuş tüylerine, alt taraftaki kanatlarıysa gül yapraklarına benzeyen şahane bir bağ sfenksiydi.

Bu en değerli ganimet onu kendisi kadar becerikli olmayan rakiplerine gururla gösteren matmazel de Tonnay-Charente'ın ağına takılmıştı.

Av kraliçesi, Louis ve madam Henrietta'nın bulunduğu bankın aşağı yukarı yirmi adım kadar uzağında oturdu; sırtını gövdesi sarmaşıklarla kaplı muazzam bir meşe ağacına dayadı ve kelebeği uzun, saz bastonuna yapıştırdı.

Matmazel de Tonnay-Charente çok güzeldi, erkekler öteki kadınları yalnız bırakarak başarısını tebrik etmek bahanesiyle yanına gittiler ve etrafında bir çember oluşturdular.

Kral ve prenses bu sahneyi çaktırmadan seyrediyorlardı. Yaşlı insanların çocukların oyunlarını seyretmeleri gibi.

"Eğleniyorlar orada," dedi kral.

"Çok efendim. Gençlik ve güzelliğin olduğu yerde eğlenildiğini her zaman görmüşümdür."

"Matmazel de Tonnay-Charente hakkında ne düşünüyorsunuz Henrietta?" diye sordu kral.

"Biraz fazla sarışın galiba," diye karşılık verdi prenses. Müstakbel madam de Montespan'ın neredeyse mükemmel güzelliğine bulanabilecek tek kusuru bulmuştu sanki ilk bakışta.

"Biraz fazla sarışın, tamam ama buna rağmen güzel bence."

"Öyle mi düşünüyorsunuz efendim?"

"Tabii."

"İyi! Ben de öyle düşünüyorum."

"Ve de beğenilen, aranılan biri, gördüğünüz gibi."

"Kesin: Âşıklar dört dönüyor etrafında. Kelebek avlayacağımıza âşık avlasaydık, çevresinde ne de çok avımız olurdu baksanıza."

"Bakın Henrietta, kral bu âşıkların arasına karışsa ve bu tarafa baksa herkes ne derdi? Kıskançlık olmaz mıydı o tarafta?"

"Aman efendim, matmazel de Tonnay-Charente çok etkili bir ilaç," dedi prenses iç geçirerek. "Kıskanç bir insanı tedavi ederdi, bu doğru ama kendisi kıskançlık gösterirdi."

"Henrietta! Henrietta!" diye haykırdı Louis. "Neşelendiriyorsunuz beni! Evet, evet, haklısınız. Matmazel de Tonnay-Charente palto olarak kullanılamayacak kadar güzel."

"Kralın paltosu," dedi madam Henrietta gülümseyerek, "kralın paltosu güzel olmalı."

"Tavsiye mi ediyorsunuz onu bana?" diye sordu Louis.

"Efendim, böyle bir tavsiyede bulunmanın kendime karşı silahlar vermekten başka bir şey olmayacağını söylemiş olurum; başka ne diyebilirim size? Size yalancı bir aşkın kahramanı olarak gerçekten âşık olduğunuzu söylediğiniz kadından daha güzel bir kadını tavsiye etmek çılgınlık ya da kibir olurdu."

Kral eliyle prensesin elini, gözleriyle prensesin gözlerini aradı; sonra sevecenlik dolu birkaç kelime kekeledi ama bunları o kadar alçak sesle söyledi ki her şeyi işitmek zorunda olan tarihçi hiçbir şey işitmedi kesinlikle.

Sonra yüksek sesle konuştu:

"Peki o zaman, kıskançlıklarımızı tedavi edecek olan kişiyi siz kendiniz seçin. Gözüm hep onun üstünde olacak, hep onunla ilgileneceğim, işim gücüm o olacak; sizin için toplayacağım çiçekleri ona vereceğim Henrietta, benim içimde doğuracağınız sevgi düşüncelerini ona yönelteceğim; size yöneltmeye cesaret edemediğim ve sizi tasasızlığınızdan, aldırmazlığınızdan kurtaracak olan bakışları ona yönelteceğim. Ama seçiminizi iyi yapın, ona bakmaya çalışma korkusuyla, onu düşünmeyi isteme korkusuyla, kendi parmaklarımla kopardığım çiçeği ona verme korkusuyla bizzat sizin tarafınızdan yenilgiye uğramayayım ve gözlerim, ellerim, dudaklarım anında size yönelmesin; sırrımı herkes öğrenmesin."

Kralın dudaklarından bu sözler aşk dalgaları gibi dökülürken prenses kızarıyordu, ürperiyordu, mutluydu, gururluydu, sarhoş olmuştu; söyleyecek bir şey bulamadı, gururu ve övgülere susamışlığı tatmin olmuştu.

"Yapamayacağım," dedi prenses güzel gözlerini kaldırarak, "ama sizin sanabileceğiniz gibi değil çünkü başka bir tanrıçanın sunağında yakmak istediğiniz tütsü, ah! Efendim, işte onu da kıskanıyorum; kokusu bana gelsin istiyorum ve bana gelirken bir zerresinin bile kaybolmasını istemiyorum. Dolayısıyla efendim, bir kral olarak vereceğiniz izinle bence sizi en az oyalayacak ve benim sizin içinizdeki suretimi hiçbir biçimde bozmayacak ve değiştirmeyecek kişiyi seçeceğim."

"Ne mutlu ki yüreğiniz kötü değil," dedi kral, "aksi takdirde tehditleriniz titretirdi beni, bu noktada tedbirlerimizi aldık ve hem sizin çevrenizde hem benim çevremde can sıkıcı bir yüze rastlamak o kadar kolay olmayacaktır."

Kral bunları söylerken prenses ayağa kalkmış, bütün çimeni gözleriyle taramış ve ayrıntılı ve sessiz bir incelemeden sonra krala seslenmişti:

"Bakın efendim, görüyor musunuz; tepenin yamacında, kartopu çiçeklerinin yanında tek başına yürüyen saf, güzel kadını görüyor musunuz? Başını eğmiş, kollarını sarkıtmış, ayaklarıyla karıştırdığı çiçekler arasında kafayı yemiş biri gibi aranıp duruyor."

"Matmazel de la Vallière," dedi kral.

"Evet!"

"Oh!"

"Uygun değil mi size efendim?"

"Ama zavallı çocuğu görmüyor musunuz? Çok zayıf, kemikleri çıkmış neredeyse."

"İyi, ben etli miyim?"

"Ama çok hüzünlü."

"Benim tam zıddım, ben fazla neşeli olmakla suçlanıyorum."

"Ama topallıyor."

"Öyle mi?"

"Tabii. Baksanıza, kusuru belli olmasın diye herkesin geçmesine izin verdi."

"İyi işte! Daphne'den daha hızlı koşamayacak ve Apollon'dan kaçamayacak."[1]

---

[1] Louise de la Vallière gerçekten de biraz topallıyordu (bkz. *Yirmi Yıl Sonra*, Birinci Bölüm, 15. Başlık). Apollon'un aşkından kaçmaya çalı-

"Tek başına yürüyen saf, güzel kadını görüyor musunuz? Başını eğmiş."

"Henrietta! Henrietta!" dedi kral somurtarak. "Nedimeleriniz içinde en kusurlu olanı buldunuz benim için."

"Evet ama dikkatinizi çekerim, benim nedimelerimden biri."

"Tabii. Ne demek istiyorsunuz?"

"Demek istiyorum ki bu yeni tanrıçayı görmek için bana gelmeden yapamazsınız ve adabımuaşeret, tanrıçayla ona âşık biri olarak baş başa görüşmenizi yasakladığından onunla benim nezaretimde görüşmek zorunda kalacaksınız; onunla konuşurken benimle konuşacaksınız. Nihayet demek istiyorum ki kıskançlar bana benim için geldiğinizi sanırlarsa haksız olacaklar, çünkü siz oraya matmazel de La Vallière için gelmiş olacaksınız."

şan Daphne tam yakalanacağı anda Defne ağacına dönüşerek kurtuluyor.

"Topallayan."

"Belli belirsiz."

"Hiç ağzını açmayan."

"Ama açtığında inci gibi dişlerini gösteren."

"Kemik bilimciler için model olabilecek olan."

"Sizin himayenizde şişmanlar."

"Henrietta!"

"Sonunda beni bir metres durumuna düşürdünüz!"

"Ne yazık ki, evet."

"Benim tercihim bu, sizi zorluyorum buna; boyun eğin."

"İsteseydiniz, bana göstereceğiniz büyük bir öfkeye de boyun eğerdim."

"La Vallière kuzu gibidir, ona kendisini sevdiğinizi söylediğinizde size tepki göstermesinden korkmayın."

Ve gülmeye başladı prenses.

"Ona çok fazla şey söylememden korkmuyorsunuz, değil mi?"

"Bu benim hakkımdı."

"Peki."

"O zaman bir anlaşma yaptık biz değil mi?"

"İmzalandı."

"Benimle kardeş gibi dost kalacaksınız, benimle bir kardeş gibi ilişkilerinizi sürdüreceksiniz, kral gibi kibar ve nazik olacaksınız bana karşı, değil mi?"

"Sizin emirlerinize göre atmaya alışmış olan kalbim sizin için aynı kalp olarak kalacak."

"Böylece geleceğin güvende olduğunu düşünüyor musunuz?"

"Umut ediyorum."

"Anneniz beni düşman gibi görmeyecek artık değil mi?"

"Görmeyecek."

"Kendisinin eleştirildiğini, kınandığını sanarak yabancı dilde yapılan özel görüşmelerden nefret eden prensin karşısında Marie-Thérèse İspanyolca konuşmaktan vazgeçecek mi?"

"Heyhat! Haksız mı?" diye mırıldandı kral sevgiyle.

"Sonuç olarak birbirimiz için her türlü art düşünceden arınmış sıcakkanlılık dışında yapacak hiçbir şeyimiz yokken," dedi prenses, "kral hâlâ gayrimeşru duygular hissetmekle mi suçlanacaktır?"

"Evet, evet," diye kekeledi kral. "Ama başka bir şey de söylenecek."

"Ne söylenecek efendim? Gerçekten hiç huzur bulamayacak mıyız biz?"

"Benim çok zevksiz olduğum ama sizin huzurunuz yanında benim izzetinefsimin hiç önemli olmadığı söylenecek."

"Benim onurumun ve ailemizin onurunun demek istiyorsunuz efendim. Kaldı ki La Vallière'i böyle hemen, peşin hükümle küçümsememeniz gerekir bence; topallıyor, doğru ama bir sağduyusu var. Ayrıca kral dokunduğu her şeyi altına çevirir."

"Yani prenses, bir şeyden emin olun; size minnettarım, Fransa'daki hayatınız bana daha pahalıya mal olabilir."

"Efendim bize doğru geliyorlar."

"Yani?"

"Son bir kelime."

"Ne?"

"Temkinli ve akıllısınız efendim ama bütün temkinliliğinizi, bütün aklınızı burada yardımınıza çağırmak gerekiyor."

"Ya!" diye bağırdı Louis gülerek. "Bu akşamdan başlayarak rolümü oynamaya başlıyorum ve çoban rolünde başarılı olup olmadığını göreceksiniz. Akşam çayından sonra ormanda uzun bir gezintiye çıkacağız, sonra yemek ve saat onda bale."

"Biliyorum."

"Ateşim bu gece havai fişeklerden daha fazla çıkacak, dostumuz Colbert'in fenerlerinden daha fazla parlayacak, öyle bir parlayacak ki kraliçelerin ve prensin gözleri yanacak."

"Dikkat edin efendim, dikkat edin."

"Aman Tanrım, ne yaptım ki?"

"Yani birazdan bütün iltifatlarımı geri alacağım. Sizin temkinli olduğunuzu söyledim! Sizin akıllı olduğunuzu söyledim! Ama ürkütücü çılgınlıklara başlıyorsunuz! Bir tutku böyle mi başlar, bir meşale gibi bir saniye içinde? Sizin gibi bir kral, hiçbir ön hazırlık olmadan La Vallière gibi bir kızın önünde diz çöker mi?"

"Ah! Henrietta! Henrietta! Henrietta! İstemiyorum bu lafları! Henüz başlamadık işe ve zarar veriyorsunuz bana!"

"Hayır, size sağlıklı düşünceleri hatırlatıyorum. Sizdeki aşk ateşini birdenbire değil, yavaş yavaş yakmak gerekir. Jüpiter önce gürler, şimşek çaktırır, sonra yakardı sarayları. Her şeyin bir başlangıcı vardır. Böyle yavaş yavaş ısınırsanız kimse sizin tutulduğunuza ihtimal vermez ve herkes sizi deli sanır. Tabii şüphelenmezlerse sizden. Bazı kimseler göründükleri kadar aptal değildir."

Kral prensesin bir bilgi meleği ve bir akıl şeytanı olduğuna hükmetmek zorunda kaldı.

Eğildi.

"Peki, tamam," dedi, "saldırı planımı sürekli tekrarlayıp duracağım içimden. Generaller, kuzenim Condé mesela, kolordu dedikleri piyadelerinden birini bile hareket ettirmeden önce strateji haritalarının üstünde sapsarı kesilirler; ben eksiksiz bir saldırı planı yapmak istiyorum. Biliyorsunuz ki Şefkat Ülkesi çeşitli bölgelere, alanlara ayrılır: İşte ben de önce Etrafında Şarkı Söyleyip Islık Çalma Köyünde, Aşk Mektupları Köyünde duracağım, daha sonra Gerçek Aşk yoluna sapacağım; bütün yol önceden çizilmiştir, biliyorsunuz ve zavallı matmazel de Scudéry durulması gereken yerlerde durmazsam kesinlikle bağışlamaz beni.[1]"

"İşte tekrar doğru yolu bulduk efendim. Şimdi isterseniz ayrılalım artık, ne dersiniz?"

"Yazık ki ayrılmamız gerekiyor kesinlikle çünkü ayırıyorlar bizi."

"Ya! Evet," dedi madam Henrietta, "gerçekten, matmazel de Tonnay-Charente'ın sfenksini getiriyorlar bize. Hükümdarların sürek avları sorumlularının kullandıkları boru sesleriyle."

"O zaman her şey tamam, bu akşam gezinti sırasında ormana dalacağım ve La Vallière'i bulacağım. Siz yanımda olmayacaksınız."

"Onu uzaklaştıracağım. Benim işim bu."

"Çok iyi! Ona arkadaşlarının yanında yaklaşacağım ve ilk oku atacağım."

---

1 Madeleine de Scudéry'nin *Clélie, histoire romaine* kitabının ikinci cildinde, aşıklar için farklı yolların çizildiği Şefkat Ülkesinin haritası veriliyor.

"Becerikli olun," dedi prenses gülerek, "bu kalbi kaçırmayın."

Ve prenses kralın yanından ayrılarak, neşeli grubu karşılamaya gitti. Hep bir ağızdan av müziği, şarkıları, türküleri, törenleriyle koşuyordu bu grup.

CXIII
MEVSİMLER BALESİ

Saat beşe doğru yenen hafif yemekten sonra kral kendisini terzilerin beklediği odasına girdi.

Sarayın tasarımcılarına ve süslemecilerine yığınlarla tasarım ve düşünceye mal olan ünlü ilkbahar kıyafetinin denenmesi söz konusuydu.

Baleye gelince, herkes hareketlerini biliyordu ve yapabilecek durumdaydı. Kral bir sürpriz yapmaya karar vermişti.

Provası bitip dairesine döner dönmez iki tören yöneticisi Villeroy ve Saint-Aignan'ı çağırttı.

Her ikisi de sadece emrinin beklendiğini ve başlamaya hazır olduklarını söylediler ama bu emri verebilmesi için havanın güzel, gecenin de uygun olması gerekti.

Kral penceresini açtı; gecenin altın rengi tozları ufukta, ormanda görülen boşluklardan aşağı iniyordu; kar gibi bembeyaz ay, gökyüzünde belirginleşmeye başlamıştı.

Yeşil suların yüzeyinde en küçük bir kırışıklık yoktu; demir atmış gemiler gibi indirdikleri kanatlarının üzerinde dinlenen kuğular bile sıcak havanın, soğuk suyun ve harikulade bir gecenin sessizliğine dalmış gibiydi.

Bütün bunları görmüş, bu şahane tabloyu seyretmiş olan kral, mösyö de Villeroy ve mösyö de Saint-Aignan'ın beklediği emirleri verdi.

Bu emrin gerektiği gibi yerine getirilebilmesi için son bir soru gerekliydi, XIV. Louis bu iki asilzadeye bu soruyu sordu.

Soru iki kelimeden ibaretti:

"Paranız var mı?"

"Efendim," diye karşılık verdi Saint-Aignan, "mösyö Colbert'le anlaştık."

"Oo! Çok iyi."

"Evet efendim ve mösyö Colbert programını verdiğiniz şenlikleri hayata geçirme niyetinizi açıkladığınızda majestelerinin yanına geleceğini söyledi."

"Gelsin o zaman."

Colbert, sanki konuşmanın bütününü anlamak amacıyla kapı dinlemişti ve kral iki nedimin önünde adını telaffuz eder etmez içeri girdi.

"Oo! Çok iyi mösyö Colbert," dedi majesteleri. "Haydi siz görevlerinize beyler!"

Saint-Aignan ve Villeroy çekildiler.

Kral pencerenin yanında bir koltuğa oturdu.

"Bu akşam balede dans edeceğim mösyö Colbert," dedi.

"O zaman efendim, faturaları yarın öderim."

"Nasıl?"

"Tedarikçilere alacaklarını balenin ertesi günü ödeyeceğime dair söz verdim."

"Tamam mösyö Colbert, söz vermişsiniz; ödeyin."

"Çok iyi efendim ama mösyö de Lesdiguières'in dediği gibi ödemek için para gerekiyor."

"Ne! Mösyö Fouquet'nin vaat ettiği dört milyon gelmedi mi? Sormayı unutmuştum size."

"Efendim, söylenen saatte majestelerinin kasasındaydı para."

"Eee?"

"Eesi efendim, rengârenk bardaklar, havai fişekler, kemanlar ve aşçılar bir haftada dört milyonu götürdü."

"Hepsini mi?"

"Son kuruşuna kadar. Majesteleri ne zaman büyük kanalın kıyılarını aydınlatmayı emretse havuzlardaki su kadar yağ yakıldı."

"Peki, peki mösyö Colbert. Yani hiç paranız kalmadı mı?"

"Kalmadı efendim ama mösyö Fouquet'de var."

Colbert'in yüzünde sinsi bir neşe belirdi.

"Ne demek istiyorsunuz?" diye sordu Louis.

"Efendim, mösyö Fouquet'ye altı milyon verdirdik. Gerektiğinde başka para ödememek için büyük bir memnuniyetle verdi. Bugün gerek var. Dolayısıyla bu işi üstlenmesi lazım."

Kral kaşlarını çattı.

"Mösyö Colbert," dedi maliyecinin adının üstüne basa basa, "ben böyle bakmıyorum meseleye, bana hizmet eden birine baskı yapmak, onu rahatsız etmek ve hizmetlerini aksatmak istemiyorum. Mösyö Fouquet bir haftada altı milyon verdi, büyük para bu."

Colbert sarardı.

"Ama," dedi, "majesteleri bir süre önce böyle konuşmuyordu, Belle-Île'den haber geldiğinde mesela."

"Haklısınız mösyö Colbert."

"O zamandan beri hiçbir şey değişmedi, tam tersine."

"Bence beyefendi, her şey değişti."

"Nasıl efendim, majesteleri bütün bu faaliyetlere inanmıyor mu?"

"Benim işlerim beni ilgilendirir sayın vekilharç ve daha önce söylediğim gibi kendi işimi kendim yaparım."

"O zaman," dedi Colbert öfke ve korkudan titreyerek, "majestelerinin gözünden düşme talihsizliğine uğramış bulunuyorum."

"Hiç ilgisi yok, aksine çok seviyorum sizi."

"Efendim," dedi vekilharç, "Louis'ye kendini sevdirmek söz konusu olduğunda, ustalıklı ve yapmacık bir telaşla majestelerine artık bir yararım dokunmuyorsa onun tarafından sevilmek ne yarar."

"Sizin hizmetlerinizi daha iyi bir vesile için saklıyorum; inanın bana, daha değerli olacaklar."

"Majestelerinin bu işteki planı..."

"Paraya mı ihtiyacınız var mösyö Colbert?"

"Yedi yüz bin lira efendim."

"Benim özel hazinemden alacaksınız bu parayı."

Colbert eğildi.

"Ve," diye devam etti Louis, "tutumlu olmanıza rağmen, benim yapmak istediğim harcamaları bu kadar az parayla karşılama ihtimaliniz bana mümkün görünmediğinden size üç milyonluk bir gelir listesini imzalayıp vereceğim."

Kral hemen eline bir kalem aldı ve imzaladı. Sonra kâğıdı Colbert'e verirken şöyle dedi:

"Rahat olun; uygulayacağım plan, kral planıdır mösyö Colbert."

Genç kralın böyle durumlarda bütün ihtişamıyla telaffuz ettiği bu laflardan sonra Colbert'i gönderip terzileri kabul etti.

Kralın verdiği emri Fontainebleau'da herkes öğrenmişti, kralın kıyafetini denediği ve bale gösterisinin akşam olacağı biliniyordu.

Bu haber büyük bir hızla yayıldı ve dolayısıyla bütün hoppalıklar, bütün arzular, bütün çılgınca hırslar alevlendi.

Aynı anda ve adeta bir büyünün etkisiyle iğne tutmasını bilen herkes, Molière'in dediği gibi bir pantolonu bir ceketten ayırabilen herkes, seçkin yakışıklılara ve nedimelere yardıma çağrıldı.[1]

Kral giyinip kuşanıp süslenmesini saat dokuzda tamamladı, yapraklarla ve çiçeklerle süslü üstü açık arabasının içinde gözüktü.

Kraliçeler göl kıyısında, şahane bir tiyatroda oluşturulan bir peykede yerlerini aldılar. Dülgerler bu tiyatronun bütün ahşap parçalarını beş saatte birleştirmiş; halıcılar duvar halılarını asmış; koltukları yerleştirmiş ve adeta sihirli bir değneğin verdiği işaretle birbirlerine rahatsızlık vereceklerine, birbirlerine yardımcı olan bin tane kol müzik sesleri arasında bu mekânı inşa etmişlerdi ve bu arada havai fişek ustaları da sayısız mumla tiyatroyu ve göl kenarını süslemişlerdi.

Yıldızlarla dolu gökyüzünde tek bir bulut görülmediğinden, ormanda hiçbir esinti duyulmadığından ve doğa sanki kralın fantezisine uyum sağladığından bu tiyatronun arka tarafı açık bırakılmıştı. Öyle ki en öndeki dekorların arkasında fon niyetine yıldızlarla kaynayan şahane gökyüzü, gökyüzünden yansıyan ateşlerle tutuşmuş su örtüsü ve dorukları, yuvarlak uzun ağaç kütlelerinin mavimsi gölgeleri görülüyordu.

Kral göründüğünde bütün salon dolmuştu ve mücevherlerle, altınlarla parlayan bir topluluk vardı içeride; öyle ki ilk bakışta tek bir yüz seçilemiyordu.

---

1 Bkz. *Les femmes savantes* [*Bilgiç Kadınlar*], II. Perde, 7. Sahne, 580.

Yavaş yavaş, gözler bu kadar ihtişama alıştıktan sonra en ender güzellikler bile ortaya çıkıyordu. Akşam vakti, gözlerini kapayıp açan biri için gökyüzünde yıldızların birer birer gözükmesi gibi.

Tiyatro bir koruyu andırıyordu; çatallı ayaklarını havaya kaldırmış bitkiler orada burada göze çarpıyordu; bir orman perisi ortaya çıkıp kendisini izlemeleri için onları kışkırtıyordu; ötekiler onu korumak için yanına gidiyor ve dans ederek kavga ediyorlardı.

Ansızın, düzen ve huzuru sağlamak üzere İlkbahar ve yakın çevresi ortaya çıkacaktı.

Mitolojinin bütün unsurları, bütün yardımcı güçleri ve nitelikleri zarif ve seçkin hükümdarlarının izlerine hücum ediyorlardı.

İlkbaharın müttefikleri mevsimler, yanına gidip dans için çevresinde toplanıyordu; İlkbahar iyi kötü parlak konuşmalar yaparak dansı başlatıyordu. Müzik, obua, flütler ve viyolalar kır eğlencelerini renklendiriyordu.

Ve kral kopan bir alkış tufanıyla birlikte sahneye çıkıyordu.

Üzerinde çiçekli bir tunik vardı; bu kıyafet onu ağır ve oturaklı göstermekten çok, kralın endamını belirginleştiriyordu. Saray mensupları içinde bacakları en güzel insanlardan biriydi; ten rengindeki, incecik, ipek çorapların bu bacaklarda varlıklarıyla yoklukları belli değildi adeta.

Küçücük ayaklarında açık leylak renginde çok güzel çiçeklerle, yapraklarla süslü, fiyonklu patikler vardı.

Bu bacaklar gövdesiyle son derece uyumluydu; dalgalı güzel saçlar, kalpleri içten içe yakan şahane mavi gözler, istek uyandıran dudaklar ve sadece gülmek gerektiğinde açılan bir ağız. Yılın hükümdarı o gece haklı olarak bütün aşkların kralı seçilmişti.

Hareketlerinde bir tanrının hafif ihtişamı vardı. Dans etmiyor, uçuyordu adeta.

Sonuçta, müthiş etkili oldu bu giriş. Daha önce söylediğimiz gibi birdenbire krala ya da prensese yaklaşmak isteyen Saint-Aignan kontu ortaya çıktı. Prenses, çok yetenekli ve çok bilgili Melanezyalı kadınların ördükleri çok ince saç fileleri gibi yarı saydam ve uzun bir elbise giymişti; zaman zaman giysinin kıvrımları al-

tında belli olan dizi, ipek çoraplı küçük ayağı yanındaki Baküs rahibeleriyle birlikte bütün görkemiyle ilerliyordu ve sonunda dans için kendisine ayrılmış olan yere varıyordu.

Alkış yağmuru o kadar uzun sürdü ki, yüksekçe bir yerde duran kralın yanına gidebilmek için kontun bol bol vakti oldu.

"Ne var Saint-Aignan?" dedi İlkbahar.

"Aman Tanrım! Efendim," diye karşılık verdi nedim sapsarı bir yüzle, "majesteleri Meyveler adımlarını unutmuş."

"Hayır unutmadım, kaldırıldı o."

"Hayır efendim. Majesteleri kesinlikle emir vermiş bu konuda ve müziği duruyor."

"Kötü!" diye mırıldandı kral. "Bu adımların icra edilmesi mümkün değil, çünkü mösyö de Guiche yok. Kaldırmak gerekiyor."

"Aman efendim, on beş dakika boyunca danssız müzik soğuk kaçar ve baleyi öldürür."

"Ama o zaman kont..."

"Efendim, mesele bu değil: Çünkü gerek varsa orkestra atlar bu bölümü ama..."

"Ama ne?"

"Mösyö de Guiche burada."

"Burada mı?" dedi kral kaşlarını çatarak. "Burada? Emin misiniz?"

"Bale kıyafeti içinde efendim."

Kral, yüzünün kıpkırmızı olduğunu hissetti.

"Yanılıyor olmayasınız."

"Mümkün değil gibi efendim. Majesteleri sağ tarafına bakabilir. Kont bekliyor."

Louis başını hızla çevirerek sağ tarafına baktı; gerçekten sağ tarafında Vertumne kıyafeti içinde bütün ihtişamıyla duran de Guiche, kendisine hitap etmek için bakmasını bekliyordu kralın.

Kralın şaşkınlığını, locasında hareketlenen prensin şaşkınlığını, fısıltıları, salonda kafaların bir o yana bir bu yana dönmesini, partnerini gören prensesin tuhaf şaşkınlığını anlatma işini çok daha yetenekli insanlara bırakıyoruz.

Kralın ağzı açık kalmıştı ve konta bakıyordu.

Kont saygıyla yaklaştı ve eğildi önünde.

"Efendim," dedi "sadık kulunuz bugün size bir hizmette bulunmaya geldi. Savaş zamanında olduğu gibi. Meyveler adımları eksik kaldığı takdirde kral, balesinin en güzel sahnesini kaybedecek. Böyle bir kaybın müsebbibi olmak istemedim; kralın güzelliğine, yeteneğine ve zarafetine zarar gelmesine gönlüm razı değil; kralıma yardımcı olmak amacıyla çiftlik kiracılarımı bırakıp geldim."

Bu kelimelerin her biri XIV. Louis'nin kulağına ölçülü, uyumlu ve çarpıcı bir biçimde giriyordu. Böyle pohpohlanmak hoşuna gitti ama cesaret de şaşırttı onu. Şöyle bir cevapla yetindi:

"Ben size gelin dememiştim kont."

"Tabii, kesinlikle efendim ama majesteleri kal da demediler bana."

Kral vaktin geçtiğini hissediyordu. Sahne uzadığı takdirde her şey karmakarışık olabilirdi. Bu tabloyu bozan tek bir gölge vardı ve çaresi de yoktu bunun.

Zaten kral iyi niyetliydi ve hep iyi şeyler düşünürdü, prensesin çok anlamlı bakışlarından yeni bir ilham çıkarmıştı.

Henrietta'nın gözlerinde şunu okumuştu:

"Madem kıskanılıyorsunuz, kuşkuları bitirin: İki rakibe meydan okuyan, hiçbirine meydan okumamış olur."

Prenses bu şaşırtıcı çıkışıyla alt etti onu.

Kral, de Guiche'e gülümsedi.

De Guiche prensesin sessiz dilinin tek kelimesini bile anlamadı. Sadece kesinlikle bakmak istemiyormuş gibi yaptığını gördü. Bağışlanmasını prensesin yüreğine atfetti. Kral bu nedenle herkese müteşekkir oldu.

Anlamayan sadece prensti.

Bale başladı, çok başarılı oldu.

Coşku dolu kemanlar ünlü dansçıları alıp götürünce, dönemin naif pandomimi yüce oyuncuların çok vasat oyunuyla daha da naif bir hale gelince, müthiş bir zafere ulaşıldı; salon alkışlarla yıkıldı adeta.

De Guiche bir güneş gibi parladı. Ama ikinci derecede bir role razı olan bir güneş nedim gibi.

Prensesin hiçbir biçimde ilgilenmediği bu başarıyı küçümsedi de Guiche, prensesin gösteriş tercihini tekrar yiğitçe fethetmekten başka bir şey düşünmedi.

Prenses ona hiç bakmadı.

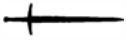
Yavaş yavaş bütün neşesi, bütün çarpıcılığı, acı ve endişe içinde sönüp gitti; öyle ki bacakları yumuşadı, kolları ağırlaştı, sersemleşti.

Kral, o andan itibaren kadrilin gerçekten birinci dansçısı oldu.

Yenik düşmüş rakibine yandan baktı.

De Guiche nedim bile değildi, dans ederken hiçbir biçimde hayranlık belirtisi görmüyordu; az sonra hiç dans etmez oldu.

Kral ve prenses muzaffer oldular.

CXIV
FONTAINEBLEAU BAHÇESİNİN NYMPHA'LARI

Kral daha önce söylediğimiz gibi olabildiğince eksiksiz olan zaferinin keyfini yaşamak için kısa bir süre sessiz ve hareketsiz kaldı.

Sonra biraz da kendisi seyretmek için prensese döndü.

Gençler sevdiklerinde olgun yaşlardakilere göre belki daha coşkulu, biraz daha tutkulu ve hareketli olurlar, ama aynı zamanda gençlikleri ve canlılıklarıyla orantılı olarak öteki duyguları da gelişmiştir; öyle ki onlarda izzetinefis hemen hemen her zaman aşkla eşdeğer olduğundan denge kurallarıyla savaşan aşk duygusu otuz ila otuz beş yaş arası erkeklerdeki ve kadınlardaki mükemmellik düzeyine gelemez.

Louis, prensesi düşünüyordu ama kendisini düşündükten sonra. Prensesse belki de kralı hiç düşünmeden kendisini çok fazla düşünüyordu.

Ama kraliyet çevresindeki bütün bu aşkların ve kendini sevmelerin içinde kurban olan de Guiche'ti.

Bu zavallı asilzadenin sıkıntısını ve çökmüş halini herkes fark etmişti ve özellikle bu çökkünlük çok daha fazla fark ediliyordu, çünkü kollarının sarktığını, başının ağırlaştığını, gözlerinin ferinin söndüğünü görme alışkanlığı yoktu insanlarda. Yakışıklılık ve zevk söz konusu olduğunda kimse endişe etmiyordu genellikle onun için.

Dolayısıyla de Guiche'in mağlubiyeti daha çok nedimlik konusundaki becerisine mal edildi.

Ama başkaları da –sarayda uyanıklar vardı– yapmacık ve gizli olmayan solgunluğunu, yorgunluğunu, bitkinliğini fark ettiler ve haklı olarak de Guiche'in bir yalakalık ve hayranlık komedisi oynamadığına hükmettiler.

Bu acılar, bu başarılar, bu yorumlar, sarıldı sarmalandı; karıştırıldı, alkışlar içinde kayboldu.

Ama kraliçeler hoşnutluklarını, seyirciler heyecanlarını gösterdiklerinde; kral üstünü değiştirmek için locasına gittiğinde ve prens her zamanki gibi kadın kıyafetleri içinde dans ederken kendine gelen de Guiche, tiyatronun arka tarafında oturup ikinci antreyi bekleyen, kalabalık içinde yalnızlığı tercih eden, koreografik etkileri adeta önceden düşünen prensese yaklaştı.

Bu derin düşünceler içinde çevresinde olup bitenleri kesinlikle görmemesi ya da görmemiş gibi yapması anlaşılır bir durumdu.

Kendisini tek başına çalılık dekoru işlevi gören bezden bir panonun yanında gören de Guiche, prensese yaklaştı.

Orman perisi kıyafetleri içindeki iki nedimesi, de Guiche'in yaklaştığını görünce saygıyla toparlandılar ve geri çekildiler.

De Guiche çemberin ortasında ilerledi ve prensesi selamladı.

Ama selamı fark eden ya da etmeyen prenses, kafasını bile çevirmedi.

Talihsiz adam baştan ayağa ürperdi, böyle bir ilgisizliği kesinlikle beklemiyordu; o ki hiçbir şey bilmemiş, hiçbir şey öğrenmemişti, hiçbir şeyi de kestiremezdi tabiatıyla.

Selamına karşılık alamayınca bir adım daha yaklaştı ve zar zor çıkarabildiği, boşuna sakinleştirmeye çalıştığı bir sesle konuştu:

"Prensese naçizane saygılarımı sunmakla onur duyuyorum."

Prenses bu kez lütfetti ve yorgun gözlerini konta çevirdi.

"Aa! Mösyö de Guiche, siz misiniz?" dedi. "Merhaba!"

Sonra tekrar döndü.

Kontun sabrı taşmak üzereydi az daha.

"Prenses dansıyla herkesi büyüledi," dedi.

"Öyle mi?" diye karşılık verdi prenses umursamaz bir tavırla.

"Evet, kahramanınızın karakteri prensesinkine tıpatıp uygundu."

Prenses de Guiche'e iyice döndü ve parlak gözlerini ona dikti:

"Nasıl yani?" dedi.

"Kesinlikle öyle."

"Anlatın."

"Güzel, kibirli, hafif bir tanrıçayı oynadınız."

"Pomona'dan mı söz ediyorsunuz sayın kont?"

"Prenseslerinin oynadığı tanrıçadan söz ediyorum."

Prenses dudaklarını büzdü ve bir iki saniye öyle bekledi.

"Ama siz de, beyefendi," dedi, "siz de çok iyi bir dansçı değil misiniz?"

"Ah! Ben hanımefendi, beni kimse fark etmez; tesadüfen fark etseler de unuturlar."

Ve bu lafları ettikten sonra her yerini titreten, derinden bir iç çekerek kalbi sıkıntı ve çarpıntıyla dolu olduğu halde başından adeta ateşler çıkarak, gözleri titreyerek, soluk soluğa selam verdi ve çalılık dekorunun arkasına çekildi.

Prensesin buna tek cevabı hafifçe omuz silkmek oldu.

Ve daha önce söylediğimiz gibi nedimeleri, ikisi konuşurken saygıyla çekilmiş olduklarından bakışlarıyla işaret ederek çağırdı onları.

Bu nedimeler matmazel de Tonnay-Charente ve matmazel de Montalais idi.

"Duydunuz mu küçük hanımlar?" diye sordu.

"Neyi hanımefendi?"

"Guiche kontunun söylediklerini."

"Hayır."

"Aslında ilginç," diye devam etti prenses acıma hissiyle, "sürgün bu zavallı mösyö de Guiche'in zihnini ne kadar yormuş."

Ve talihsiz adamın söylediklerinin tek kelimesini bile kaçırabileceği korkusuyla, daha yüksek sesle konuştu:

"Bir kere dansı kötüydü; ikincisi söyledikleri ıvır zıvır, anlamsız laflardı."

Prenses az sonra yapacağı dansın havasını mırıldanarak kalktı.

De Guiche her şeyi duymuştu. Ok kalbinin en derin yerine saplanmış ve yaralamıştı onu.

Bunun üzerine öfkesiyle, şenliğin düzenini bozma korkusuyla o canım Vertumne kıyafetini parçaladı ve geçtiği yerlerde badem ağacı yapraklarını, dutları, asma yapraklarını, tanrısallığının küçük yapay özelliklerini saçarak kaçtı.

On beş dakika sonra tiyatroya döndü. Ama onu geri getirebilmek için ya da belki –kalp böyledir– kalbini kıran insandan daha fazla ayrı kalmak mümkün olmadığı için aklın, deliliği güçlü bir biçimde ve kesinlikle bastırdığı kolayca anlaşılıyordu.

Prenses adımlarını bitiriyordu.

Gördü onu ama hiç bakmadı; de Guiche de prenses nympha'ları ve yalakalarıyla birlikte yanından geçerken öfkelenerek, sinirlenerek sırtını döndü.

Bu sırada tiyatronun öbür ucunda, gölün yakınında bir kadın oturmuş ve gözlerini tiyatronun pencerelerinden birine dikmişti.

Bu pencereden ışık sızıyordu.

Bu pencere kraliyet locasının penceresiydi.

Tiyatroyu terk eden de Guiche, çok ihtiyaç duyduğu havayı teneffüs etmeye giden de Guiche, bu kadının yanından geçti ve kendisini selamladı.

Kadın da genç adamı görünce, kendisine saklamak istediği düşünceleri anlaşılmış gibi ayağa kalkmıştı.

De Guiche tanıdı onu. Durdu.

"İyi akşamlar matmazel," dedi telaşla.

"İyi akşamlar sayın kont."

"Oo! Matmazel de la Vallière," diye devam etti de Guiche, "çok sevindim sizi gördüğüme."

"Ben de sayın kont, çok mutlu oldum bu rastlantı dolayısıyla," dedi genç kız geri çekilmek ister gibi bir hareket yaparak.

"Hayır, hayır! Gitmeyin," dedi de Guiche elini ona uzatarak, "böyle yaparsanız, söylediğiniz güzel sözleri yalanlamış olursunuz. Gitmeyin, rica ediyorum, dünyanın en güzel gecesinde. Siz gürültüden kaçıyorsunuz! Siz yalnız kalmak istiyorsunuz! Evet, anlıyorum bunu; bütün yürekli kadınlar böyledir. Bütün bu gürültülü patırtılı eğlencelerden sıkılmayan tek bir yürekli kadın yoktur. Ah! Matmazel! Matmazel!"

"Ama neyiniz var sayın kont?" diye sordu La Vallière biraz endişeyle. "Sıkıntılı gözüküyorsunuz."

"Ben mi? Yok canım, hayır."

"Mösyö de Guiche, ilk fırsatta size teşekkür etmek istiyordum; izin verirseniz şimdi teşekkür edeyim size. Prensesin nedimeliğine kabul edilmiş olmamı size borçluyum değil mi?"

"Ha! Evet, doğru, hatırlıyorum ve kendimi tebrik ediyorum bunun için. Siz birini mi seviyorsunuz?"

"Ben!"

"Matmazel de Tonnay Charente."

"Ah! Affedersiniz, ne dediğimi bilmiyorum; çok özür dilerim, prenses haklıydı; kesinlikle haklı, bu ani sürgün olayı zihnimi altüst etti."

"Ama kral sizi iyi karşıladı sanıyorum sayın kont."

"Öyle mi diyorsunuz? İyi karşıladı ... belki, evet."

"Tabii iyi karşıladı, yani sonuçta siz ondan izin almadan geri döndünüz."

"Doğru, sanıyorum haklısınız matmazel. Ama Bragelonne vikontunu gördünüz mü buralarda hiç?"

La Vallière bu adı duyunca titredi.

"Bu soruyu niçin sordunuz?" dedi.

"Aman Tanrım! Yine yaralamış olmayayım sizi!" dedi de Guiche. "Eğer öyleyse ben çok mutsuzum, kesinlikle acınacak durumdayım!"

"Evet, çok mutsuzsunuz, acınacak durumdasınız mösyö de Guiche çünkü çok acı çekiyormuş gibi bir haliniz var."

"Ah! Matmazel, sadık bir kız kardeşim, gerçek bir kadın arkadaşım olsaydı!"

"Sizin arkadaşlarınız, dostlarınız var mösyö de Guiche; biraz önce sözünü ettiğiniz sayın Bragelonne vikontu bu iyi dostlardan biri bence."

"Evet, evet, gerçekten, benim iyi dostlarımdan biri. Hoşça kalın matmazel, hoşça kalın; saygılarımı sunuyorum."

Ve göl boyunca deli gibi koşmaya başladı.

Kara gölgesi pırıl pırıl porsukağaçları ve suyun parlayan hareleri arasında büyüyerek kayıyordu.

La Vallière bir süre acıyarak baktı arkasından.

"Ah! Evet, evet," dedi, "acı çekiyor, nedenini de anlamaya başladım."

Tam bu sırada, arkadaşları matmazel de Montalais ve matmazel de Tonnay-Charente koşup geldiler yanına.

Görevlerini yerine getirmişler; nympha kıyafetlerini çıkarmışlar ve bu güzel gecenin keyfini sürerek, başarısının mutluluğunu yaşayarak dönmüşlerdi arkadaşlarının yanına.

"Ne oluyor böyle!" dediler. "Randevuya ilk gelenlerin biz olduğunu sanıyorduk."

"On beş dakika oldu geleli," diye karşılık verdi La Vallière.

"Dansı beğenmediniz mi?"

"Hayır."

"Bütün gösteri mi kötüydü?"

"Aynen öyle. Ben gösteri deyince, sık orman görüntülerini severim daha çok. Yer yer parlayan, bazen açılan bazen kapanan kırmızı bir göz gibi ışığın içinden geçtiği ormanı."

"Şair bu La Vallière," dedi Tonnay-Charente.

"Tahammül edilmez biri yani," dedi Montalais. "Biraz gülmek ya da eğlenmek söz konusu olduğunda La Vallière ağlar; ne zaman biz kadınlar için ağlanacak bir durum olsa, mesela üstümüze giyebileceğimiz doğru düzgün bir şey bulamadığımızda, izzettinefsimiz yaralandığında, süsümüz bir işe yaramadığında La Vallière güler."

"Benim böyle davranmam mümkün olmaz," dedi matmazel de Tonnay-Charente. "Ben kadınım ve herhangi bir kadın değilim; beni seven pohpohlar; beni pohpohlayan, kendini beğendirir bana ve kendini bana beğendiren de..."

"Bitir artık," dedi Montalais.

"Çok zor," diye karşılık verdi matmazel de Tonnay-Charente bir kahkaha atarak. "Sen ki bu kadar zekisin, bitir benim için."

"Siz peki, Louise," dedi Montalais, "sizin var mı sevdikleriniz?"

"Bu kimseyi ilgilendirmez," dedi genç kız, bale süresince uzanıp kaldığı yosundan yapılmış banktan kalkarak. "Şimdi küçük hanımlar, bu gece kimse bizi gözetlemeden, kimse bize eşlik etmeden eğlenme planı yapmış bulunuyoruz. Üç arkadaşız, birbirimizi seviyoruz, şahane bir gece; şuraya bakın bir, gökyüzünde yavaş yavaş yükselen ve kestane ağaçlarıyla meşelerin doruklarını gümüş rengine boyayan aya bakın. Ah! Güzel güzel gezip dolaşmak! Ah! Özgürlük! Ormanlardaki güzel otlar, bana gösterdiğiniz eşi bulunmaz dostluk; kol kola girelim ve ulu ağaçlara gidelim. Onlar şu anda orada masa başında bir şeylerle meşguldür, gösteriş yapabilecekleri bir gezintiye çıkmaya hazırlanıyorlardır; atlara eyer vuruluyor, arabalar koşuluyordur; kraliçenin dişi katırları ya da prensesin dört beyaz kısrağı. Biz hemen bizi hiçbir gözün göremeyeceği, hiçbir adımın bizimle birlikte atıl-

mayacağı bir yer bulalım. Montalais, Cheverny ve Chambord korularını, Blois'daki uçsuz bucaksız kavak ormanlarını hatırlıyor musunuz? Orada beklentilerimizden söz etmiştik birbirimize."

"Sırlarımızı da açmıştık."

"Evet."

"Ben," dedi matmazel de Tonnay-Charente, "ben de çok düşünüyorum ama dikkat edin..."

"Hiçbir şey söylemiyor," dedi Montalais, "matmazel de Tonnay-Charente'ın düşündüklerini sadece Athénaïs biliyor sanki."

"Şşt!" dedi matmazel de la Vallière. "Ayak sesleri duyuyorum, birileri bu tarafa doğru geliyor galiba."

"Çabuk, çabuk, sazlara gidelim," dedi Montalais; "eğilin Athénaïs, siz çok uzun boylusunuz."

Gerçekten de eğildi matmazel de Tonnay-Charente.

Ve sahiden hemen hemen aynı anda iki asilzadenin başları önde, kol kola yaklaştığı görüldü. Kıyıya paralel, iki tarafında ağaçlar bulunan ince kumlu yolda yürüyorlardı.

Kadınlar küçüldüler, görünmez oldular.

"Mösyö de Guiche," dedi Montalais, matmazel de Tonnay-Charente'ın kulağına.

"Mösyö de Bragelonne," dedi o da La Vallière'in kulağına.

İki genç yüksek sesle konuşarak yaklaşmaya devam ediyordu.

"Biraz önce buradaydı," dedi kont. "Sadece görmüş olsaydım, hayalet gördüm derdim ama konuştum onunla."

"Eminsiniz yani."

"Evet ama belki de korkuttum."

"Nasıl?"

"Bildiğiniz gibi deliye dönmüştüm, dolayısıyla söylediklerimden bir şey anlamayacaktı ve korkacaktı."

"Ya!" dedi Bragelonne. "Endişe etmeyin dostum. İyidir o, bağışlar; esprili ve zeki bir insandır, anlar."

"Evet. Ama anladıysa, çok iyi anlamışsa..."

"Yani?"

"Ve konuşursa."

"Oo! Louise'i tanımıyorsunuz siz kont," dedi Raoul. "Louise çok erdemli biridir, tek bir kusuru yoktur."

Ve gençler böyle konuşa konuşa geçip gittiler ve uzaklaştıkça de sesleri yavaş yavaş duyulmaz oldu.

"Nasıl yani La Vallière," dedi matmazel de Tonnay-Charente, "sayın Bragelonne vikontu sizden söz ederken Louise mi dedi? Nasıl olur?"

"Biz birlikte büyüdük," diye karşılık verdi matmazel de La Vallière, "çocukluktan beri tanırız birbirimizi."

"Ayrıca mösyö de Bragelonne senin nişanlın, herkes biliyor bunu."

"Ben bilmiyordum, doğru mu matmazel?"

"Yani," diye karşılık verdi Louise kızararak, "yani mösyö de Bragelonne benimle evlenmek istediğini söyleyerek onurlandırdı beni. Ama..."

"Ama ne?"

"Ama galiba kral..."

"Eee!"

"Kral bu evliliğe sıcak bakmıyor."

"Niçin kral? Kral kim?" diye bağırdı Aure öfkelenerek. "Kralın bu işlere karışma hakkı var mı? Aman Tanrım! Mazarin'in dediği gibi *Pulitika Pulitikadır* ama *ask asktır.*[1] Yani sen mösyö de Bragelonne'u seviyorsan, o da seni seviyorsa evlenin. Ben onay veriyorum bu evliliğe."

Athénaïs gülmeye başladı.

"Ciddi söylüyorum," diye karşılık verdi Montalais, "ve benim bu konudaki düşüncem kralın düşüncesiyle eşdeğerdir sanıyorum. Değil mi Louise?"

"Haydi bakalım, beyler geçip gitti; yalnız kaldık biz, bundan yararlanıp çimeni geçelim ve ormana atalım kendimizi."

"Şatonun ve tiyatronun ışıkları işimizi kolaylaştıracak," dedi Athénaïs. "İyi yoldaşlar etkisi yapıyor bunlar benim üstümde."

"Koşalım," dedi üçü birden.

Ve ipek giysilerinin uzun kıvrımlarını zarif hareketlerle kaldırarak göl ve bahçenin en gölgeli bölümü arasındaki mesafeyi çevik adımlarla katettiler.

---

[1] Mazarin'in İtalyan aksanı alay konusu olmuştur çoğu zaman.

Dişi geyik gibi çevik olan Montalais, dişi yavru kurt gibi ateşli olan Athénaïs kuru otlar arasında zıplıyorlardı ve kimi zaman gözü pek bir Akteon, yarı gölge içinde saten ipeklerinin kalın çevre çizgileri altında biçimlenen düz ve çarpıcı bacaklarını görebilirdi.

Daha ince ve daha utangaç olan La Vallière giysilerini dalgalandırıyordu, ayağı zayıf olduğundan arkada kaldığı için de kesinlikle özür dilemedi.

Arkada kalınca iki arkadaşını kendisini beklemeleri için zorladı.

Bu sırada, söğüt filizleriyle dolu bir çukurda gizlenen bir adam çukurdan telaşla çıktı ve şatoya koşmaya başladı.

Üç kadın da bütün yollarını bildikleri bahçenin yakınlarına gelmişlerdi.

Çukurların çevresinde çiçekli çitler yükseliyordu, bu taraftaki engeller gezintiye çıkmış olanları atların ve arabaların istilasına karşı koruyordu.

Gerçekten de uzaklarda, sertleşmiş toprak yollarda kraliçelerin ve prensesin arabaları yol alıyordu. Çok sayıda atlı Vergilius'un uyumlu dizeleriyle çok iyi taklit edilen seslerle izliyordu onları.[1]

Uzaklardan gelen müzik sesleri bu seslere karşılık veriyordu ve bu uyumlu sesler kesildiğinde çok gururlu şarkıcı bülbül, gölgeliklerin altında toplandıklarını hissettiği topluluklara en karmaşık, en ince, en tatlı, en beğenilen şarkılarını gönderiyordu.

Şarkıcının çevresinde ulu ağaçların siyah fonunda uyuma duyarlı bir baykuşun gözleri parlıyordu.

Bütün sarayın bu şenliği aynı zamanda ormanların gizemli konuklarının şenliğiydi, çünkü dişi geyikler eğrelti otlarının arasında, sülünler dalların üzerinde, tilkiler inlerinde dinliyorlardı.

Yapraklar arasında birdenbire görülen ani hareketlerden bu geceleri ortaya çıkan ve görünmez toplulukların hayatları kestirilebiliyordu.

Ormanlardaki nympha'lar çığlık atıyorlardı, sonra aynı anda yatışıyorlar, gülüyorlar ve yollarına devam ediyorlardı.

---

[1] Bkz. Vergilius, *Aeneis*, VIII, 596; taklit edilen harmoninin ünlü örneği.

Ve böylece krallar meşesinin altına ulaştılar, bu ulu meşe kalıntısı gençliğinde II. Henri'nin güzel Diane de Poitiers için iç geçirmelerini ve daha sonra da IV. Henri'nin güzel Gabrielle d'Estrées için iç geçirmelerini dinlemişti.

Bu meşenin altına bahçıvanlar karayosunları ve çimenler yığmışlardı, öyle ki bir kralın yorgun ayaklarını ve ellerini bir taht bile bu yığınlar kadar dinlendiremezdi.

Ağaç gövdesi pürtüklü bir yastık gibiydi ama dört kişi için yeterli genişlikteydi.

Gövdeye doğru inen dalların üzerinde sesler göğe doğru yükselerek kayboluyordu.

CXV
KRALLAR MEŞESİNİN ALTINDA KONUŞULANLAR

Güzel havada, yaprakların sessizliği içinde, bu genç kadınlar arasında şakaları ciddi konuşmalara dönüştürme konusunda gizli bir anlaşma vardı.

En neşeli karakter, sözgelimi Montalais bu konuda en hevesli olan karakterdi.

Derin derin iç geçirerek başladı ve şöyle dedi:

"Kendimizi burada özgür, yalnız ve özellikle kendimize karşı samimi hissetmek ne büyük bir mutluluk."

"Evet," dedi matmazel de Tonnay-Charente, "çünkü saray ne kadar parlak olursa olsun, kadifelerin kıvrımları ya da elmasların yaprakları altında her zaman bir yalan gizler."

"Ben," diye karşılık verdi La Vallière, "asla yalan söylemem, gerçeği söyleyemediğim zaman susarım."

"Uzun zaman gözde olarak kalmayacaksınız canım," dedi Montalais, "burası Blois gibi değil; orada yaşlı kraliçeye bütün sıkıntılarımızı anlatır, bütün isteklerimizi söylerdi. Kraliçe gençlik günlerini hatırlardı. Kraliçeyle bu günleri konuşan herkes samimi

bir dost bulurdu karşısında. Kraliçe bize kralla aşklarını anlatırdı, biz de ona başkalarıyla aşklarını ya da en azından çapkınlıklarıyla ilgili dedikoduları anlatırdık. Zavallı kadın! O kadar masumdu ki! Gülerdi bunlara, biz de; nerede şimdi?"

"Ah! Montalais, güleç Montalais," diye haykırdı La Vallière, "hâlâ iç geçiriyorsun, ağaçlar ilham veriyor sana; bu akşam aklın başında, bunu söyleyebiliriz."

"Küçük hanımlar," dedi Athénaïs, "Blois sarayını o kadar özlememelisiniz, burada sizi mutsuz eden ne? Bir saray erkeklerin ve kadınların, annelerin ve vasilerin, özellikle de günah çıkarıcıların ısrarla savundukları şeyleri konuştukları yerdir. Sarayda bu tür şeyler kral ve kraliçelerin himayesi altında konuşulur, hoş değil mi bu?"

"Oh! Athénaïs!" dedi Louise kızararak.

"Athénaïs bu akşam samimi," dedi Montalais, "yararlanalım ondan."

"Evet yararlanalım, çünkü bu akşam kalbimin en derin sırlarını koparacaksınız."

"Ah! Mösyö de Montespan da burada olsaydı!" dedi Montalais.

"Mösyö de Montespan'ı sevdiğimi mi sanıyorsunuz?" diye mırıldandı güzel genç kız.

"Yakışıklı olduğunu düşünüyorum."

"Evet önemli bir avantaj bence."

"Çok doğru."

"Dahası, burada gördüğümüz erkeklerin en yakışıklısı ve en..."

"Bir ses duydum galiba!" dedi La Vallière, yosunlardan yapılmış bankın üzerinde ani bir hareket yaparak.

"Dallar arasından kaçan bir alageyik."

"Ben sadece insanlardan korkarım," dedi Athénaïs.

"Mösyö de Montespan'a benzemezlerse."

"Bırakın bu alayları. Mösyö de Montespan beni gözetip kolluyor ama hiçbir anlamı yok bunun. Burada prensesi gözetip kollayan mösyö de Guiche'imiz yok mu bizim?"

"Zavallı, zavallı çocuk," dedi La Vallière.

"Niçin zavallı? Prenses güzel ve oldukça da seçkin bir kadın bence."

La Vallière sıkıntıyla başını eğdi.

"İnsan sevince," dedi, "ne güzellik ne de seçkinlik önemlidir sevgili arkadaşlar; insan sevince, sevilenin sadece yüreği ve gözleridir önemli olan."

Montalais kahkahayla güldü.

"Yürek, gözler, oh! Bunlar süslü kelimeler sadece."

"Ben kendim için konuşuyorum," diye karşılık verdi La Vallière.

"Soylu duygular!" dedi Athénaïs koruyucu ama soğuk bir tavırla.

"Sizde yok mu bunlar?" dedi Louise.

"Olmaz mı matmazel ama devam ediyorum: Prenses gibi bir kadınla ilgilenen bir adamdan nasıl yakınılır? Bir orantısızlık varsa, konttan kaynaklanıyordur bu."

"Hayır, hayır," dedi La Vallière. "Prensesten."

"İzah edin."

"İzah edeyim. Prenses aşkın ne olduğunu bilmeyi bile istemiyor. Bu duyguyla oynuyor. Bir kıvılcımı bir sarayı yakabilecek olan havai fişeklerle oynayan çocuklar gibi. Parlamak, ona lazım olan sadece bu. Eğlence ve aşk. Hayatının bunlardan ibaret olmasını istiyor. Mösyö de Guiche bu ünlü kadını sevecek ama o onu sevmeyecek."

Athénaïs küçümseyici bir tavırla güldü.

"Seviyor muyuz?" dedi. "Biraz önceki soylu duygu ve düşünceleriniz nerede? Bir kadının erdemi vahim sonuçlar doğurabilecek her türlü entrikayı cesaretle reddetmesi değildir kesinlikle. Aklı başında ve yüce gönüllü bir kadın erkeklere bakmalı, kendini onlara sevdirmeli, hatta taptırmalı ve hayatında birçok defa şunu söyleyebilmeli: İşte buyrun! Ben böyle olmamış olsaydım, ondan ötekilere göre daha az nefret ederdim."

"O zaman," diye haykırdı La Vallière ellerini kavuşturarak, "mösyö de Montespan'a vaat ettiğiniz bu sizin!"

"Kesinlikle! Ona da başkalarına da. Ne yani! Ona belli ölçüde bir üstünlük tanıdım ve bunun yetmeyeceğini söyledim size. Canım biz kadınız, yani on beş ila otuz beş yaş arasında doğanın bize bu krallığı işgal etme olanağını verdiği süre içinde kraliçeyiz.

Bundan başka bir şeyiniz olmayınca yürekli olup olmamak sizin elinizde."

"Ooo!" diye mırıldandı La Vallière.

"Mükemmel!" diye bağırdı Montalais. "İşte rehber olacak ve yönetecek bir kadın. Athénaïs, sizin önünüz açık."

"Onaylamıyor musunuz beni?"

"Ah! Büyük bir çaba harcıyoruz bunun için!" dedi alaycı bir tavırla Montalais.

"Alay ediyorsunuz değil mi Montalais?" dedi Louise.

"Hayır, hayır, Athénaïs'in söylediği her şeyi onaylıyorum; ancak..."

"Ancak ne?"

"Yani bunları hayata geçiremem ben. Benim şaşmaz prensiplerim var; ben öyle kararlar alıyorum ki bunların yanında stadhourder'ın ve İspanya kralının projeleri çocuk oyuncağıdır; sonra bunları hayata geçirmek hiç önemli değil."

"Yumuşuyorsunuz," dedi Athénaïs küçümseyerek.

"Hak etmeden."

"Talihsiz bir karakter," diye karşılık verdi Athénaïs. "Ama hiç değilse tercih yapabiliyorsunuz."

"Kesinlikle yok böyle bir şey. Kader her zaman bana sıkıntı vermekten zevk alıyor: Ben imparatorlar hayal ediyorum ve bulduklarım..."

"Aure! Aure!" diye bağırdı La Vallière. "Lütfen, bir kelime edeceksiniz diye sizi çok seven, size çok bağlı insanları feda etmeyin."

"Böyle bir sıkıntım yok sayılır; beni sevenler çok mutlu, onları yanımdan uzaklaştırmam için bir neden yok canım. Bir zaaf gösterirsem yazıklar olsun bana ama onlardan öç alırsam onlara yazıklar olsun. Ve yapıyorum bunu."

"Aure!"

"Haklısınız," dedi Athénaïs, "ve belki aynı amaca ulaşacaksınız. Buna hoppa olmak derler, anlıyor musunuz küçük hanımlar. Birçok konuda aptal olan erkekler özellikle de bu hoppalık lafı altında bir kadının gururunu ve değişkenliğini karıştırırlar hep. Ben kibirli ve gururluyum yani kimse beni bir şey için zorlayamaz, bana talip olanlara sert davranırım ama onları kaçırma-

ma konusunda hiç iddialı olmam. Erkekler bana hoppa diyorlar, çünkü onları istediğimi sanacak kadar kendilerini beğeniyorlar. Başka kadınlar Montalais, mesela pohpohlamalara kendilerini kaptırıp giden kadınlar, kendilerini aniden değişmeye iten ve bir zamanlar bağlılığını kabul ettiklerini uzaklaştıran kutsal içgüdüleri olmasaydı kaybolurlardı."

"Bilgelik dolu bir sunum," dedi Montalais yediklerinin tadını çıkaran boğazına düşkün biri gibi.

"İğrenç," diye mırıldandı Louise.

"Bu hoppalık sayesinde, gerçek hoppalık sayesinde," diye devam etti matmazel de Tonnay-Charente, "bir saat önce gurur ve kibirle dolup taşan âşık bir dakika içinde izzetinefis duygusuyla şişerek zayıfladı. Muzaffer havalara girmeye başlamıştı, ama şimdi geri çekiliyor; bizi koruyacağını sanmıştı, ama şimdi yine önümüzde eğiliyor. Sonuçta kıskanç, uyumsuz, alışkanlıkları olan bir koca yerine sürekli titreyen, açgözlü, boyun eğen bir âşık var ortada ve böyle olmasının tek nedeni sürekli yeni bir sevgili bulmak. İşte böyle küçük hanımlar, inanın ki hoppalığın istediği budur. Kadınlar arasında kraliçe olmanın yolu, Tanrı kalbi ve aklı dizginlemek gibi çok değerli melekeler vermemişse budur."

"Ah! Ne kadar akıllısınız!" dedi Montalais. "Kadınların görevini ne kadar iyi biliyorsunuz."

"Özel bir mutluluk ayarlıyorum kendim için," dedi Athénaïs tevazuyla. "Bütün zayıf âşıklar gibi en güçlülerin baskısına karşı direniyorum."

"La Vallière tek kelime etmedi. Hiç mi onaylamıyor bizi?"

"Benim derdim sadece anlamamak," dedi Louise. "Siz kesinlikle bu dünyada yaşamak için yaratılmamış insanlar gibi konuşuyorsunuz."

"Sizin dünyanız güzel," dedi Montalais.

"Erkeğin kadını yücelttiği, sonra şaşkın bir halde düşürdüğü, düşünce de aşağıladığı bir dünya,"[1] dedi Athénaïs.

"Düşmekten söz eden kim?" dedi Louise.

---

[1] Victor Hugo'nun bir dizesine gönderme: "Düşen bir kadını asla aşağılamayın."

"Ah! İşte yeni bir teori, canım, aşk sizi sürükleyip götürüyorsa yenik düşmemek için çareniz nedir? Söyleyin lütfen bana."

"Ooo!" diye haykırdı genç kız; güzel, ıslak gözlerini kapkara gökyüzüne doğru kaldırarak. "Ah! Bir yüreğin ne olduğunu bilebilseydiniz anlatırdım size ve ikna ederdim sizi; seven bir kalp sizin bütün hoppalığınızdan, kibrinizden, gururunuzdan güçlüdür; bir kadın asla sevilmemiştir bence ve Tanrı duyuyor sesimi, bir erkek sevildiğini hissettiğinde asla taparcasına sevmez. Hoppaların hayran olması komedisini ihtiyarlara bırakın siz. Genç adam bu konuları çok iyi bilir, kesinlikle aldanmaz; hoppaları arzuluyorsa, coşkulu; aşırı istekliyse, gördüğünüz gibi boş ve geniş bir alan bırakıyorum size; yani kısacası hoppa bir erkeği deli edebilir ama asla âşık edemez.

Aşk, bana göre sürekli, mutlak ve tam bir özveridir ama birleşmiş iki parçadan sadece birinin özverisi değildir. Tek bir ruhta erimek isteyen iki ruhun tam özverisidir. Günün birinde seversem, sevgilimden beni özgür ve masum bırakmasını isteyeceğim; ona bir şeyler söyleyeceğim ve söyleyeceklerimi anlayacak. Reddederek ruhumu yaraladığımı söyleyeceğim ve o beni sevecek, benim acılı ve yüce özverimi hissedecek, kendisi de benim gibi sadakatle bağlanacak, bana saygılı olacak, beni düşürmeye çalışmayacak kesinlikle, düşersem aşağılamayacak. Siz biraz önce benim aşk anlayışıma karşı çıkarken söylediğiniz gibi. İşte ben böyle severim. Şimdi siz gelin bana sevgilimin beni küçümseyeceğini söyleyin, vız gelir; dünyanın en alçak insanı değilse tabii, ben böyle insanları tercih etmem; yüreğim güvencedir bu konuda. Bakışım özverilerinin bedelini ödeyecektir ya da asla sahip olduğuna inanmadığı erdemler yükleyecektir ona."

"Ama Louise," diye haykırdı Montalais, "bize bunları söylüyorsunuz ama asla uygulamıyorsunuz."

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Raoul de Bragelonne size hayran, taparcasına seviyor sizi. Zavallı çocuk sizin erdeminizin kurbanı. Benim hoppalığımın ya da Athénaïs'in gurur ve kibrinin kurbanı olamayacak kadar."

"Bu sadece hoppalığın bir parçası," dedi Athénaïs, "ve matmazel, gördüğüm kadarıyla hiçbir kuşkuya düşmeden uyguluyor bunu."

"Ya!" dedi La Vallière.

"Evet, buna içgüdü denir; mükemmel bir duyarlılık, duygu ve düşüncelerin çok ince bir biçimde araştırılması, hiçbir zaman amaçlarına ulaşamayan tutku atılımlarının sürekli sergilenmesi. Ah! Çok beceriklice ve çok etkili bir şey. Şimdi düşünüyorum da erkeklerle mücadele etmek için bu taktiği kibrime, gururuma tercih ederdim, çünkü kimi zaman gerçeğe ve kesinliğe inanma avantajı sunuyor ama şu andan itibaren tamamen kendime yönelik olarak tartışmayı noktalamadan bu taktiği Montalais'nin basit hoppalığından üstün buluyorum."

İki genç kız gülmeye başladı.

Sadece La Vallière sessiz kaldı ve başını eğdi.

Bir iki dakika sonra şöyle dedi:

"Bana söylediklerinizin dörtte birini bir erkeğin karşısında söylemiş olsaydınız ve ikna olduğumu düşünseydiniz bile, hemen oracıkta utanç ve acıdan ölürdüm."

"Ölün o zaman, tatlı küçük," diye karşılık verdi matmazel de Tonnay-Charente, "çünkü burada erkek yoksa bile en azından arkadaşınız olan iki kadın var. İçgüdüleriyle hoppalığa tutulmuş olduklarını ve buna inandıklarını söylüyorlar size. Naif hoppalar, yani dünyadaki en tehlikeli hoppa türü."

"Ah! Küçük hanımlar!" dedi kızaran ve ağlamaklı olan La Vallière.

İki arkadaş bu yeni çabalar karşısında gülmekten kırıldılar.

"Peki o zaman Bragelonne'dan bilgi alacağım."

"Bragelonne'dan mı?" dedi Athénais.

"Evet! O Caesar gibi cesur, mösyö Fouquet gibi ince, nazik ve esprili çocuktan. Seni on iki yıldan beri tanıyan, seven ama sana inanacak olursak parmaklarının ucunu bile öpmemiş olan zavallı çocuğa."

"Bu vahşeti açıklayın bize. Siz ki cesur bir kadınsınız," dedi Athénaïs La Vallière'e.

"Tek bir kelimeyle açıklayacağım: Erdem. Erdemi inkâr mı edeceksiniz yoksa?"

"Haydi Louise, yalan söyleme," dedi Aure elini tutarak.

"Peki size ne söylememi istiyorsunuz?" diye haykırdı La Vallière.

"Ne söylemek istiyorsanız onu. Ama boşuna konuşmuş olacaksınız. Sizinle ilgili düşüncelerim değişmez. İçgüdüsel hoppa, naif hoppa yani söyledim ve tekrar söylüyorum; en tehlikeli hoppa."

"Hayır, hayır, lütfen, inanmayın buna."

"Nasıl, on iki yıl perhiz!"

"Ah! On iki yıl önce, beş yaşındaydım. Bir çocuğun terk edilmesi genç kızın hesabına yazılamaz."

"Peki! On yedi yaşındasınız, on iki yerine üç yıl. Üç yıldan beri her zaman, hep acımasız oldunuz. Karşınızda Blois'nın sessiz gölgeleri, yıldızların sayıldığı gölgeler, yıldızların sayıldığı randevular, çınarlar altında gece toplantıları var. On dört yaşınıza konuşan yirmi yaşı, sizinle konuşan gözlerindeki ateş var."

"Tamam, tamam ama böyle işte."

"Haydi canım, imkânsız bu."

"Bak sen! Niçin imkânsızmış?"

"İnanılır şeyler söyle bize canım ve biz de inanalım sana."

"Ama bir şey farz edin."

"Neymiş o?"

"Bitirin, yoksa istediğinizden çok daha fazla şey farz edeceğiz."

"Farz edelim o zaman, farz edelim ki sevdiğimi sanıyordum ve sevmiyorum."

"Nasıl, sevmiyorsun!"

"Ne yapayım, öteki sevenlerden farklı olsaydım sevmiş olmayacaktım; vaktim gelmemiş olacaktı henüz."

"Louise! Louise!" dedi Montalais. "Dikkat et, lafını yüzüne vuracağım birazdan. Raoul burada değil, gıyabında saldırma ona; insaflı ol, iyice düşünüp taşındığında onu sevmediğine kanaat getirirsen açıkça söyle kendisine. Zavallı çocuk!"

Ve gülmeye başladı.

"Matmazel biraz önce mösyö de Guiche'ten yakınıyordu," dedi Athénaïs, "birine karşı kayıtsızlığın açıklaması birine karşı gösterilen merhamette bulunamaz mı?"

"Sıkıştırın beni küçük hanımlar," dedi La Vallière üzülerek, "sıkıştırın beni çünkü anlamıyorsunuz."

"Ah! Ah!" diye karşılık verdi Montalais, "öfke, keder, gözyaşı, gülüyoruz Louise ve seni temin ederim senin sandığın

gibi ucube değiliz biz; kibirli Athénaïs'e bak, öyle diyorlar ona; mösyö de Montespan'ı sevmiyor, doğru ama mösyö de Montespan onu sevmezse umutsuzluğa kapılacak. Bana bak, mösyö Malicorne'a gülüyorum ama güldüğüm bu zavallı mösyö Malicorne, elimi dudaklarına götüreceği zamanı çok iyi biliyor. Sonra bizim en büyüğümüzün yaşı ancak yirmi. Ne gelecek ama!"

"Çılgınlar! Çılgınsınız siz," diye mırıldandı Louise.

"Doğru," dedi Montalais, "bilgece laflar eden sadece sensin."

"Kesin!"

"Tamam," diye karşılık verdi Athénaïs. "Yani siz bu zavallı mösyö de Bragelonne'u kesinikle sevmiyorsunuz, öyle mi?"

"Belki!" dedi Montalais. "Daha pek emin değil bundan. Ama her halükârda dinle Athénaïs: Mösyö de Bragelonne özgür olursa, sana bir dost tavsiyesinde bulunuyorum."

"Nedir o?"

"Mösyö de Montespan için karar vermeden önce ona iyi bakman."

"Ooo! Siz bu açıdan bakarsanız canım, mösyö de Bragelonne bakılmaktan hoşlanılacak tek kişi değil. Sözgelimi mösyö de Guiche de değerli biri bu bakımdan."

"Bu gece parlamadı," dedi Montalais, "ve ben prensesin ondan nefret ettiğini çok iyi biliyorum."

"Ama mösyö de Saint-Aignan parladı ve eminim ki onu dans ederken gören birçok kadın çok çabuk unutamayacaktır. Öyle değil mi La Vallière?"

"Bu soruyu neden bana yöneltiyorsunuz? Ben görmedim onu, tanımıyorum."

"Mösyö de Saint-Aignan'ı görmediniz mi? Onu tanımıyor musunuz?"

"Tanımıyorum."

"Haydi, haydi, iffete gurur ve kibirden daha katı ve acımasız özellikler yüklemeyin; gözleriniz var değil mi?"

"Çok keskindir gözlerim."

"O zaman, gece dans eden herkesi gördünüz."

"Evet, aşağı yukarı."

"Onlar için saygısızlık anlamına gelebilecek bir 'aşağı yukarı' lafı."

"Neyi nasıl gördüğümü söylüyorum ben size."

"İyi, peki, aşağı yukarı gördüğünüz bütün bu asilzadeler içinde hangisini tercih edersiniz?"

"Evet," dedi Montalais, "evet, mösyö de Saint-Aignan, mösyö de Guiche, mösyö de..."

"Hiçbirini tercih etmem küçük hanımlar, hepsi eşit düzeyde iyi."

"O zaman bütün bu parlak topluluk içinde, dünyanın en önde gelen saray erkânı içinde, beğendiğiniz biri yok."

"Öyle demek istemedim."

"Söyleyin o zaman, ideal tipinizi bilelim."

"İdeal biri değil."

"Ama biri var."

"Aslında küçük hanımlar," diye bağırdı sabrı taşan La Vallière, "hiçbir şey anlamıyorum. Ne yani benim gibi sizin de kalbiniz var, benim gibi sizin de gözleriniz var ve kral orada dururken siz mösyö de Guiche'ten, mösyö de Saint-Aignan'dan, mösyö de bilmem kimden söz ediyorsunuz."

Sıkıntılı, coşkulu bir sesle, telaş içinde telaffuz edilen bu sözler aynı anda genç kızın iki tarafında kendisini korkutan hayret nidalarıyla karşılandı.

"Kral!" diye haykırdı Montalais ve Athénaïs.

La Vallière başını iki elinin arasına aldı.

"Evet! Evet, kral! Kral!" diye mırıldandı. "Krala benzeyen bir şey gördünüz mü siz hiç?"

"Biraz önce gözlerinizin çok keskin olduğunu söylerken haklıydınız matmazel, çünkü uzağı, çok uzağı görüyorsunuz. Heyhat! Bizim zavallı gözlerimiz krala dikilme hakkına sahip değil."

"Çok doğru, çok doğru!" diye haykırdı La Vallière. "Her gözün güneşe bakabilmesi mümkün değildir ama ben bakacağım. Kör olsam bile."

Bu sırada La Vallière'in ağzından çıkan sözler neden olmuş gibi yan taraftaki çalıların arkasından yaprakların çıkardığı sesler ve çok hafif hışırtılar duyuldu.

Genç kızlar ürkerek kalktılar. Yaprakların oynadığını gördüler ama oynatan şeyi görmediler.

"Kurt ya da yabandomuzu!" diye haykırdı Montalais. "Kaçalım kızlar, kaçalım."

Ve üç genç kız, tarifi mümkün olmayan bir korku içinde kalkıp karşılarına çıkan ilk yoldan kaçtılar ve ancak ormanın bitiş noktasında durabildiler.

Orada zorlukla soluk alarak birbirlerine yaslanmış halde, sürekli bir kalp çarpıntısı içinde kendilerini toplamaya çalıştılar ama aradan bir süre geçmesi gerekti bunun için.

Sonunda şato tarafındaki ışıkları fark ettiler ve ışıklara doğru yürümeye karar verdiler.

La Vallière yorgunluktan bitmişti.

Aure ve Athénaïs destek oluyorlardı ona.

"Oh! Ucuz atlattık," dedi Montalais.

"Kızlar! Kızlar!" dedi La Vallière. "Kurttan da kötüsü olabilir diye çok korktum. Ben ne düşünüyorsam onu söylüyorum, birilerinin konuşmalarımı dinlemesinden ve söylediklerimi duymasındansa vahşi bir hayvan tarafından parçalanmayı yeğlerim. Ah! Delinin biriyim! Böyle şeyleri nasıl düşünebildim, böyle şeyleri nasıl söyleyebildim!"

Ve alnı, bir sazın tepesi gibi kırıştı; bacaklarının yamulduğunu hissetti ve bütün gücünü yitirdi, neredeyse cansız bir halde arkadaşlarının kollarından yolun üzerindeki çimenlere düştü.

CXVI
KRALIN ENDİŞESİ

İki arkadaşının arasındaki zavallı La Vallière'i yarı baygın halde bırakalım ve tekrar krallar meşesinin civarına dönelim.

Üç genç kız kaçarken henüz yirmi adım bile atmamışlardı ki, onları çok korkutan ses yaprakların arasında daha da arttı.

Şekil daha belirgin hale geldi ve dalları ayırarak ormanın kıyısında ortaya çıktı, etrafın boş olduğunu görünce katıla katıla güldü.

Bu şeklin genç ve yakışıklı bir asilzadeye ait olduğunu söylemeye bile gerek yok. Rahat davranarak başka birine işaret etti ve o da ortaya çıktı.

"Evet efendim," dedi ikinci şekil çekingen bir halde yaklaşarak, "majesteleri genç âşıklarımızı kaçırmış olacak!"

"Tanrım! Öyle," dedi kral, "rahatça ortaya çıkabilirsin Saint-Aignan."

"Ama efendim, dikkat edin, tanımasınlar sizi."

"Kaçtılar dedim ya sana."

"Talihli bir buluşma bu efendim, majestelerine öğüt vermeye cesaret edebilseydim, onları takip etmemiz gerektiğini söylerdim."

"Uzaklaştılar artık."

"Önemli değil, kolayca yakalayabilirdik onları; hele hele peşlerindekilerin kimler olduğunu bilselerdi."

"Nasıl yani iddialı beyefendi?"

"Tabii! Biri beni beğeniyor, biri de sizi güneşe benzetiyor."

"Ortaya çıkmamamız için fazladan bir neden bu Saint-Aignan. Güneş gece gözükmez."

"Bana göre efendim, majesteleri meraklı değil. Ben kendilerinin yerinde olsam, hakkımızda çok iyi düşünen iki nympha'nın, iki orman perisinin kim olduklarını bilmek isterdim."

"Oho! Peşlerinden koşmadan öğrenirim ben bunu, garanti ederim sana."

"Nasıl?"

"Seslerinden tabii ki! Saraydan bu kızlar, benden söz edenin sesi çok çekiciydi."

"Ooo! Majesteleri yalakalıktan etkilenmiş."

"Sen sanki bu yöntemden yararlanmıyorsun!"

"Pardon efendim, aptalın biriyim ben."

"Haydi gel, söylediğim yerde arayalım."

"Peki bana bir sır olarak emanet ettiğiniz bu sevgi efendim, unutuldu mu yoksa?"

"Ah! Yani hayır. Matmazel de la Vallière'in gözleri gibi gözler nasıl unutulur?"

"Ah! Ötekinin de sesi çok tatlı."

"Hangisi?"

"Güneşi seven."

"Mösyö de Saint-Aignan!"

"Pardon efendim."

"Tatlı gözler kadar tatlı sesleri de sevdiğimi bilmen kızdırmıyor beni. Seni tanıyorum, korkunç bir gevezesin; yarın sana olan güvenimin bedelini ödeyeceğim."

"Nasıl yani?"

"Diyorum ki yarın, La Vallière'in biraz ilgimi çektiğini herkes öğrenecek ama dikkat et Saint-Aignan; ben sırrımı sadece sana emanet ettim ve tek bir kişi bile bana bundan söz ederse sırrımı kimin ifşa ettiğini bileceğim."

"Bu ne hiddet böyle efendim."

"Hayır ama anla, bu zavallı kızı zor durumda bırakmak istemiyorum."

"Bu konuda hiç endişeniz olmasın efendim."

"Söz ver bana."

"Söz veriyorum efendim."

"İyi," dedi içinden kral kendi kendine gülerek, "bütün gece La Vallière'in peşinden koştuğumu yarın herkes öğrenecek."

Sonra yönünü bulmaya çalıştı.

"İyi ama kaybolduk," dedi.

"O kadar tehlikeli bir durum yok."

"Bu yokuş nereye çıkıyor?"

"Rond-Point'e efendim."

"Kadınların seslerini duyduğumuzda gittiğimiz yer."

"Evet efendim, majestelerinin adının yanında kendi adımı da duyma şerefine eriştiğim konuşmanın son bulduğu yer."

"Bu konuya çok sık dönüyorsun Saint-Aignan."

"Majesteleri bağışlasın beni ama benimle ilgilenen bir kadının bulunduğunu bilmek büyüleyici bir şey benim için. Haberim olmadan ve bunun için hiçbir çaba harcamadan. Majesteleri böyle bir tatmin duygusunun ne olduğunu bilmez. Majestelerinin düzeyi ve liyakati dikkat çeker, aşka zorlar."

"Hayır! Saint-Aignan, ister inan ister inanma," dedi kral, Saint-Aignan'ın koluna samimi bir tavırla yaslanarak ve kendisini

şato tarafına götürmesi gerektiğine inandığı yola saparak, "ama bu naif sırdaşlık, benim gözlerimi belki hiçbir zaman çekmeyecek olan bir kadının hiçbir biçimde yarar gözetmeyen tercihi. Kısacası bu maceranın gizemi ilgimi çekiyor ve aslında La Vallière ile bu kadar ilgili olmasaydım..."

"Oo! Bu Majestelerini hiç engellemez, vakti var."

"Nasıl?"

"La Vallière'in çok sert olduğu söyleniyor."

"Beni kışkırtıyorsun Saint-Aignan, gecikiyorum ona kavuşmak için. Haydi, haydi."

Kral yalan söylüyordu, aksine hiç de geç kaldığı falan yoktu ama bir rol oynaması gerekiyordu.

Hızlı hızlı yürümeye başladı. Saint-Aignan neredeyse hemen arkasından izledi onu.

Kral ansızın durdu, nedim de onu taklit etti.

"Saint-Aignan," dedi, "iç çekiyorlar, duymuyor musun?"

"Ben mi?"

"Evet, dinle."

"Gerçekten, hatta çığlıklar atılıyor galiba."

"Bu tarafta," dedi kral bir yönü göstererek.

"Bir kadın ağlıyor, hıçkırıyor sanki," dedi mösyö de Saint-Aignan.

"Koşalım."

Ve kralla gözde dar bir yan yola saparak çayırlar arasında koştular.

İlerledikçe çığlıklar daha da belirginleşiyordu.

"İmdat! İmdat!" diye bağırıyordu iki ses.

İki genç daha hızlı koşmaya başladı.

Onlar yaklaştıkça iç çekmeler çığlıklara dönüşüyordu.

"İmdat! İmdat!" diye bağırıyorlardı sürekli.

Ve bu çığlıklar kral ve arkadaşının hızını bir kat daha artırıyordu.

Birdenbire bir çukurun arka tarafında, dalları dağılmış söğütlerin altında diz çökmüş bir kadın gördüler. Kadının kucağında bayılmış başka bir kadın vardı.

Onların birkaç adım uzağında üçüncü bir kadın yolun ortasında imdat diye bağırıyordu.

Kadın kim olduklarını bilmediği iki asilzadeyi fark edince imdat çığlıklarını artırdı.

Kral arkadaşının önüne geçti, çukurun üstünden atlayıp grubun yanına gitti; bu sırada şato tarafına bakan yolun ucunda kral ve mösyö de Saint-Aignan'ı çeken aynı çığlıklara doğru yönelen bir düzine insan ilerliyordu.

"Ne oluyor böyle küçük hanımlar?" diye sordu Louis.

"Kral!" diye haykırdı şaşkınlığından La Vallière'in başını bırakan matmazel de Montalais. La Vallière'in başı çimenlere uzanıp kaldı.

"Evet, kral. Ama arkadaşınızı bırakmanız için bir bahane değil. Kim o?"

"Matmazel de La Vallière efendim."

"Matmazel de la Vallière!"

"Biraz önce bayıldı."

"Aman Tanrım," dedi kral, "zavallı çocuk! Çabuk, çabuk, bir hekim!"

Ama kral bu lafları sabırsızca etti ve kendine pek hâkim olamadı bu sırada. Bu laflar ve lafları ederken yaptığı hareketler kralı etkilemiş olan bu büyük aşkın sırrını öğrenen mösyö de Saint-Aignan için biraz soğuk kaçtı.

"Saint-Aignan," diye devam etti kral, "rica ediyorum, matmazel de la Vallière'e göz kulak olun. Bir hekim çağırın. Ben nedimesinin başına gelen kazayı prensese haber vermeye gidiyorum."

Gerçekten de mösyö de Saint-Aignan matmazel de la Vallière'in şatoya götürülmesiyle ilgilenirken kral da yola düzülmüştü. Prensese yaklaşma ve hayali bir bahaneyle onunla konuşma fırsatı bulduğu için mutluydu.

Neyse ki bir araba geçmekteydi oradan, arabacıyı durdurdular ve arabadakiler kaza olduğunu öğrenince telaşla yerlerini matmazel de la Vallière'e bıraktılar.

Arabanın süratiyle oluşan hava akımı hastayı hızla hayata döndürdü.

Şatoya varınca, çok zayıf olmasına rağmen arabadan inebildi ve Athénaïs ile de Montalais'nin yardımıyla dairelerin bulunduğu yere gitti.

Girişteki salonların yanındaki bir odada oturttular onu.

Daha sonra, bu kaza gezintiye çıkanları çok fazla etkilemediğinden gezinti kaldığı yerden devam etti.

Bu arada kral, prensesi beşli kümenin altında bulmuştu; yanına oturmuştu ve ayağı, prensesin iskemlesinin altındaki ayağını arıyordu.

"Dikkat edin efendim," dedi Henrietta çok alçak bir sesle, "kayıtsız ve ilgisiz biri gibi görünmüyorsunuz."

"Maalesef!" diye karşılık verdi XIV. Louis aynı ses tonuyla, "gücümüzün üstünde bir anlaşma yapmış olmaktan korkuyorum."

Sonra, yüksek sesle konuştu:

"Kazadan haberiniz var mı?"

"Hangi kaza?"

"Hay Tanrım! Sizi görünce özellikle size olayı anlatmak için geldiğimi unutuyordum. Aslında çok acı verdi bana; sizin nedimelerinizden, zavallı La Vallière, bilincini kaybetmiş."

"Vah zavallı çocuk," dedi prenses sakin bir tavırla, "ne olmuş ki?"

Sonra alçak sesle devam etti:

"Düşüncesizlik ediyorsunuz efendim, bu kıza âşık olduğunuza inandırmak istiyorsunuz çevrenizi ve o orada ölürken siz buradasınız."

"Ah! Madam, madam," dedi kral iç geçirerek, "rolünüzü benden çok daha iyi oynuyorsunuz ve her şeyi düşünüyorsunuz."

Ve kalktı.

"Madam," dedi herkesin duyabilmesi için yüksek sesle, "iznizle ayrılıyorum, ben çok endişeliyim ve kızın gerektiği gibi tedavi edilip edilmediğini bizzat gidip görmem gerekiyor."

Ve kral tekrar La Vallière'in yanına gitmek üzere ayrıldı oradan, bu arada orada bulunanlar kralın "ben çok endişeliyim" lafını yorumlamaya çalışıyorlardı.

CXVII
KRALIN SIRRI

Louis yolda kont Saint-Aignan'a rastladı.

"Peki Saint-Aignan," diye sordu yapmacık bir tavırla, "hasta nasıl?"

"Ama efendim," diye kekeledi Saint-Aignan, "utanarak söyleyeyim ki bilmiyorum."

"Nasıl bilmiyorsunuz!" dedi kral önemsediği bir şeye saygı gösterilmemesini ciddiye alıyormuş gibi yaparak.

"Efendim affedersiniz ama sohbet eden üç küçük hanımdan birine rastlamıştım ve itiraf edeyim ki bu yüzden şaşırdım."

"Aaa! Buldunuz mu onu?" dedi kral telaş içinde.

"Benim için çok güzel şeyler söyleme lütfunda bulunanı. Benimkini bulduğumda ben sizinkini arıyordum efendim ve bu sırada majestelerine rastlama mutluluğunu yaşadım."

"İyi ama öncelikle matmazel de la Vallière," dedi kral rolüne sadık kalarak.

"Ah! Çok ilginç bir güzel o," dedi Saint-Aignan, "bayılması da bir lükstü yani, çünkü majesteleri kendisiyle bayılmasından önce de ilgileniyordu."

"Peki sizin güzelinizin adı, Saint-Aignan, sır mı bu?"

"Efendim sır olması gerekirdi; hatta çok büyük bir sır ama konusu olan sizseniz biliyorsunuz ki sır yoktur."

"Adı ne peki?"

"Matmazel de Tonnay-Charente."

"Güzel mi?"

"Gerçekten çok güzel, evet efendim ve adımı sevgiyle telaffuz ettiğini duydum. Yaklaştım ona, o kalabalık içinde sorabileceğim ne varsa sordum ve hiçbir şeyden şüphelenmeden anlattı her şeyi. Biraz önce iki arkadaşıyla birlikte Büyük Meşenin altında olduğunu, oraya gelen bir kurdun ya da bir hırsızın kendilerini korkuttuğunu ve kaçırdığını anlattı."

"Evet ama bu iki arkadaşın adı?" diye sordu telaş içinde kral.

"Efendim," dedi Saint-Aignan, "majesteleri beni Bastille'e attırsın."

"Niçin?"

"Çünkü ben bencil ve aptalım. Böyle bir keşif yapıyorum, böyle bir talihli keşif yapıyorum, şaşırıyorum ve daha ileri gitmiyorum. Matmazel de La Vallière gibi benim de kafam çok meşgul olduğundan majestelerinin duyduklarını çok fazla önemsediğine ihtimal vermedim; sonra matmazel de Tonnay-Charente aniden ayrıldı yanımdan ve matmazel de la Vallière'in yanına gitti."

"Umalım da benim şansım da sizinki gibi olsun. Gel, Saint-Aignan."

"Benim kralım hırslı, gördüğüm kadarıyla ve hiçbir keşfinin elinden kaçıp gitmesine izin vermek istemiyor. Peki öyleyse! Söz veriyorum kendisine, büyük bir dikkat ve titizlikle arayacağım ve üç güzelden biri aracılığıyla ötekilerin adı öğrenilecek ve ad aracılığıyla da sır öğrenilecek."

"Ah! Ben de," dedi kral, "ben de onu tanımak için sadece sesine ihtiyaç duyuyorum. Haydi, bırakalım şimdi bunları da beni zavallı La Vallière'in yanına götür sen."

"Tamam," dedi içinden Saint-Aignan, "gerçekten bir tutku gelişiyor, bu küçük kız için harikulade bir şey bu; hiç ihtimal vermezdim."

Ve bunu düşünürken krala La Vallière'i götürdükleri salonu gösterdiklerinden kral salona girmişti.

Saint-Aignan da onu izledi.

Tavanı alçak bir salonda, zemine bakan büyük bir pencerenin yanındaki geniş bir koltuğa yerleşmiş olan La Vallière gecenin kokulu havasını çekiyordu içine.

Güzel sarı saçlarının bukleleri arasındaki buruşuk danteller dağınık halde açık göğsüne, omuzlarına düşüyordu.

Işıkları sönmüş yorgun gözleri, gözyaşları arasında boğulmuştu adeta; artık sadece rüyalarda görülen güzel şeyleri yaşıyor gibiydi. Uyuyan kişinin kapalı gözlerinin önünden solgun ve şiir gibi geçen şeyler... Kanatlarını açan ama hareket ettirmeyen, dudaklarını açan ama tek ses çıkarmayan yaratıkların görüntüleri.

La Vallière'in bu sedefli solgunluğunda görülmemiş bir çekicilik vardı; ruhun ve bedenin çektiği acı, bu tatlı çehreye soylu bir acının verebileceği uyumu vermişti; kollarının ve gövdesinin mutlak hare-

ketsizliği onu bir canlıdan çok ölüye benzetiyordu; arkadaşlarının fısıltılarını da çevreden, uzaklardan gelen sesleri de duymuyor gibiydi. Kendi kendine konuşuyordu; uzun, ince, güzel elleri bazen görünmeyen baskılarla temas etmiş gibi titriyordu.

La Vallière kralın içeri girdiğini fark etmedi. Hülyalara dalmış gitmişti.

Kral uzaktan bu şahane yüzü gördü. Parlayan ay, gümüş rengi ışıklarını yansıtıyordu bu yüze.

"Tanrım!" diye haykırdı engelleyemediği bir korkuyla. "Ölmüş!"

"Hayır, hayır efendim," dedi Montalais alçak sesle, "aksine daha iyi. Değil mi Louise, daha iyisin değil mi?"

La Vallière hiç cevap vermedi.

"Louise," diye devam etti Montalais, "kral lütfediyor, sağlığınla ilgileniyor."

"Kral!" diye haykırdı Louise birdenbire doğrularak, derinliklerinden kalbine bir alev fışkırmıştı sanki. "Kral benim sağlığımdan endişe ediyor, öyle mi?"

"Evet," dedi Montalais.

"Kral burada mı yani?" dedi La Vallière, çevresine bakmaya cesaret edemeden.

"Bu ses! Bu ses!" dedi telaşla Louis, Saint-Aignan'ın kulağına.

"Eh!" diye karşılık verdi Saint-Aignan. "Majesteleri haklı, güneşin aşkı."

"Şşt!" dedi kral.

Sonra La Vallière'e yaklaşarak konuştu:

"Rahatsız mısınız matmazel? Biraz önce bahçede baygın gördüm sizi. Nasıl oldu bu?"

"Efendim," diye kekeledi zavallı çocuk soluk bir yüzle titreyerek, "aslında ne söyleyeceğimi bilemiyorum."

"Çok yürümüşsünüz," dedi kral, "yorgunluk belki..."

"Hayır efendim," diye karşılık verdi Montalais telaşla arkadaşının yerine, "yorgunluk olamaz, gecenin bir bölümünü krallar meşesinin altında oturarak geçirdik."

"Krallar meşesinin altında," diye tekrarladı kral titreyerek. "Yanılmamışım, tamam işte."

Ve konta zekice bir bakış attı.

"Ah! Evet," dedi Saint-Aignan. "Krallar meşesinin altında, matmazel de Tonnay-Charente ile birlikte."

"Nereden biliyorsunuz bunu?" diye sordu Montalais.

"Çok basit bu sorunun cevabı, matmazel de Tonnay-Charente söyledi."

"O zaman, La Vallière'in bayılmasının sebebini de söylemiş olmalı size."

"Tabii! Bir kurttan ya da bir hırsızdan söz etti, daha fazla bir şey bilmiyorum."

La Vallière dinlerken gözlerini sabit bir noktaya dikmişti, göğsü inip kalkıyordu, kafasını çalıştırarak gerçeği kısmen hissetmiş gibiydi.

Louis bastıramadığı bir korku ve sıkıntı içinde gözüküyordu.

"Hiç korkmayın matmazel," dedi gizleyemediği heyecanlı bir sesle, "sizi çok korkutan bu kurt iki ayaklıydı sadece."

"İnsandı! İnsandı!" diye haykırdı Louise. "Orada bizi dinleyen bir insan vardı."

"Peki matmazel, dinlenmiş olmakta ne gibi bir kötülük görüyorsunuz; duyulmaması gereken şeyler söylediğinizi mi düşünüyorsunuz?"

La Vallière el çırptı ve ellerini telaşla alnına götürdü. Alnındaki kızarıklığı gizlemek istiyordu.

"Ah! Tanrı aşkına, gizlenen kimdi, duyan kimdi?"

Kral ona yaklaşarak ellerinden birini tuttu.

"Bendim matmazel," dedi saygıyla eğilerek, "korkuttum mu yoksa sizi?"

La Vallière bir çığlık attı, gücü bir kez daha tükendi, buz kesti adeta, inleyerek ve umutsuz bir halde birdenbire koltuğuna bıraktı kendini.

Bu sırada kral kolunu uzatabilecek kadar zaman bulabildi, dolayısıyla La Vallière yarı yarıya ondan destek aldı.

Kral ve La Vallière'in iki adım kadar uzağında matmazel de Tonnay-Charente ve matmazel Montalais hareketsiz ve taş kesmiş gibiydiler. La Vallière ile konuşmalarını hatırlayınca ona yardım etmeyi düşünmüyorlardı bile. Bir dizi yerde, La Vallière'i belinden tutmuş olan kralın varlığı tutsak etmişti onları adeta.

"Duydunuz mu efendim?" diye mırıldandı Athénaïs.

Ama kral cevap vermedi, gözlerini La Vallière'in yarı yarıya kapalı gözlerine dikmişti, sarkan eli elindeydi.

"Ey Tanrım!" dedi matmazel de Tonnay-Charente'ın bayılmasını isteyen ve kollarını açarak ilerleyen Saint-Aignan. "Bir kelime bile kaçırmadık."

Ama kibirli Athénaïs böyle bayılacak bir kadın değildi, Saint-Aignan'a müthiş bir bakış attı ve kaçtı.

Daha cesur olan Montalais, telaşla Louise'e doğru ilerledi ve onu kralın ellerinden aldı. Kral o sırada adeta can vermekte olan

Ama kral cevap vermedi, gözlerini
La Vallière'in yarı yarıya kapalı gözlerine dikmişti.

kadının mis gibi kokan saçlarının kapladığı yüzünün kokusunu hissedince başı dönmeye başlamıştı.

"Ha şöyle," dedi Saint-Aignan, "işte bir macera, onu anlatacak ilk kişi ben olmazsam üzülürüm."

Kral ona yaklaştı; sesi titriyordu, elini kudurmuş biri gibi sallıyordu.

"Kont," dedi, "tek kelime etmeyin."

Zavallı kral, bir saat önce aynı adama tam tersi bir istekte bulunarak yani bu adamın patavatsızlık ettiğini söyleyerek aynı tavsiyede bulunduğunu unutuyordu.

Bu tavsiye de ilki gibi işe yaramadı.

Yarım saat sonra bütün Fontainebleau, matmazel de la Vallière'in krallar meşesinin altında Montalais ve Tonnay-Charente'le sohbet ettiğini ve bu sohbet sırasında krala âşık olduğunu itiraf ettiğini biliyordu artık.

Kralın, matmazel de la Vallière'in durumu yüzünden endişelendikten sonra sarardığını ve baygın güzeli kollarına alırken titrediğini öğrenmişti herkes, öyle ki bütün nedimler çağın en önemli olayının gerçekleştiği konusunda hemfikirdi: Majesteleri matmazel de la Vallière'i seviyordu ve dolayısıyla prens rahat uyuyabilirdi.

Ayrıca bu ani değişikliğin herkes kadar şaşırttığı ana kraliçe, genç küçük kraliçeye ve Orléans dükü Philippe'ye gecikmeden bilgi verdi.

Sadece iki ilgiliye saldırarak farklı bir yöntem uyguladı. Gelinine:

"Bakın Thérèse," dedi, "haksız yere kralı itham etmeseydiniz: Bugün ona yeni bir sevgili veriyorlar, niçin bugünün sevgilisi dünün sevgilisinden daha gerçek olsun ve dünün sevgilisi bugünkünden gerçek olsun?"

Ve krallar meşesi macerasını anlatarak prense:

"Kıskançlıklarınız saçma sapan şeyler mi sevgili Philippe? Bu La Vallière kralın başını döndürmüş besbelli. Karınıza bahsetmeyin bundan: Kraliçe anında öğrenir."

Bu son itiraf anında yankılandı.

Tekrar soğukkanlılığını kazanan muzaffer prens, karısını buldu ve vakit henüz gece yarısına gelmediğinden ve şenlik gecenin

ikisine kadar devam edeceğinden ona kolunu uzatarak gezmeye çıkma teklifinde bulundu.

Ama birkaç adım attıktan sonra yaptığı ilk şey annesine itaatsizlik etmek oldu.

"Kraliçeye hiç değilse kralla ilgili olarak anlatılan her şeyi söylemeyin," dedi anlaşılmaz bir tavır içinde.

"Ne anlatılıyormuş?" diye sordu prenses.

"Kardeşimin ansızın deli gibi âşık olduğu."

"Kime?"

"La Vallière'e."

Karanlık bastırıyordu. Prenses rahatça gülümseyebilirdi.

"Ya!" dedi. "Peki ne zamandan beri var bu ilişki?"

"Birkaç günden beri galiba. Ama söylentiden ibaretti sadece ve bu gece ortaya çıktı bu aşk."

"Kral ağzının tadını biliyor," dedi prenses, "kız da hoş bence."

"Alay ediyorsunuz galiba sevgilim."

"Ben! Olur mu canım?"

"Her halükârda bu tutku birini mutlu edecek. La Vallière de olabilir bu."

"Ama," diye karşılık verdi prenses, "aslında nedimemin kalbini okumuş gibi konuşuyorsunuz siz prens. Kralın sevgisine karşılık vermeye razı olduğunu söyleyen kim?"

"Karşılık vermeyeceğini söyleyen kim?"

"Bragelonne vikontunu seviyor."

"Öyle mi diyorsunuz?"

"Nişanlısı hatta."

"İdi."

"Nasıl?"

"Kraldan evlilik için izin istendi ve kral bu izni vermeyi reddetti."

"Red mi etti?"

"Evet, bildiğiniz gibi kral, kardeşinizin yeniden tahta çıkmasındaki rolü ve o zamandan beri gerçekleşen başka bazı olaylar nedeniyle bizzat kont de la Fère'i onurlandırmasına rağmen..."

"Tanrım! Zavallı âşıklar kralın keyfinin gelip fikir değiştirmesini bekleyecekler: Daha gençler, vakitleri var."

"Alay ediyorsunuz galiba sevgilim."

"Ah canım!" dedi bu kez de Philippe gülerek. "Siz işin en güzel tarafını bilmiyorsunuz anlaşılan."

"Hayır."

"Kralı en fazla etkileyen tarafını."

"Kralın çok etkilendiği bir şey mi var?"

"Çok."

"Neymiş bu, çabuk söyleyin."

"Müthiş romantik bir macera."

"Ben maceraları çok severim bilirsiniz ve siz bekletiyorsunuz beni," dedi prenses sabırsızlanarak.

"Söylüyorum işte..."

Ve biraz durakladı Prens.

"Dinliyorum."

"Krallar meşesinin altında... Krallar meşesinin nerede olduğunu biliyorsunuz değil mi?"

"Önemli değil! Krallar meşesinin altında diyordunuz!"

"Evet, matmazel de La Vallière orada iki arkadaşıyla birlikte, etrafta kimsenin olmadığını düşünerek krala âşık olduğunu itiraf etmiş."

"Aaa!" dedi prenses endişelenmeye başlayarak. "Krala âşık ha?"

"Evet."

"Ne zamandan beri?"

"Bir saat önce."

Prenses ürperdi.

"Kimsenin haberi yok muymuş bu aşktan?"

"Hiç kimsenin."

"Majestelerinin de mi?"

"Majestelerinin bile. Saklıyormuş bu sırrını kızcağız ve birdenbire artık saklayamaz hale gelince ağzından kaçırmış."

"Siz kimden öğrendiniz bu saçmalığı?"

"Herkes gibi."

"Herkes nereden öğrenmiş?"

"La Vallière'in kendisinden. Arkadaşları Montalais ve Tonnay-Charente'a itiraf etmiş."

Prenses durdu ve ani bir hareketle kocasının elini bıraktı.

"Bir saat önce mi yapmış bu itirafı?" diye sordu kocasına.

"Aşağı yukarı."

"Kralın haberi olmuş mu peki?"

"İşin romantik tarafı da burası zaten, kral Saint-Aignan'la birlikte krallar meşesinin arkasındaymış ve bu ilginç konuşmayı kelimesi kelimesine duymuş."

Prenses yüreğinin yaralandığını hissetti.

"Ama ben daha sonra kralı gördüm," dedi şaşırarak, "ve bunlardan hiç bahsetmedi bana."

"Tabii!" dedi prens. "Aldatan saf bir koca gibi herkese bundan size bahsedilmemesini tembih ettiğinden, kendisi de dikkatle saklamış bunu sizden."

"Lütfen," diye haykırdı prenses sinirlenerek.

"Olayı sizden saklamak istediklerini söyledim ben."

"Niçin saklanacakmış olay benden?"

"Yakınlığınız dolayısıyla küçük kraliçeye bir şeyler söylersiniz korkusuyla. Bütün mesele bu."

Prenses kafasını eğdi, derinden yaralanmıştı.

Ve kralı göremeyince bir türlü huzur bulamadı.

Bir kral, krallık içinde kendisiyle ilgili söylenen şeyleri en son duyar; bir âşık sevgilisiyle ilgili olarak söylenenleri hiç bilmeyen tek kişidir. Kral, prensesin kendisini aradığını anlayınca yanına gitti. Biraz sıkıntılı ama her zamanki gibi telaşlı ve zarifti.

Prenses önce La Vallière'den söz etmesini bekledi.

Ve bir şey söylemeyince:

"Nedir bu küçük hanım hikâyesi?" diye sordu.

"Hangi küçük hanım?" dedi kral.

"La Vallière... Bilincini yitirdiğini söylememiş miydiniz efendim?"

"Hâlâ çok kötü," dedi kral, son derece ilgisizmiş gibi davranarak.

"Yaymak zorunda olduğunuz dedikoduya zarar verecek bir şey bu efendim."

"Hangi dedikodu?"

"Onunla ilgilendiğiniz dedikodusu."

"Oo! Kendiliğinden yayılacak bu bence," dedi dalgın bir halde.

Prenses beklemeye devam etti; kralın, krallar meşesi macerasından söz edip etmeyeceğini merak ediyordu.

Ama kral tek kelime etmedi bu konuda.

Prenses de bu macerayla ilgili olarak ağzını açmadı ve kral hiçbir itirafta bulunmadan ayrıldı yanından.

Prenses, kral uzaklaşır uzaklaşmaz Saint-Aignan'ı aradı. Saint-Aignan'ı bulmak kolaydı, büyük gemilerin yanında yer olan koruma gemileri gibiydi.

Saint-Aignan, içinde bulunduğu durumda prensese kesinlikle lazım olan biriydi.

Olayı bütün ayrıntılarıyla anlatabilmek için öbürlerinden daha değerli, daha saygıdeğer bir kulak arıyordu sadece.

Dolayısıyla prensese her şeyi kelimesi kelimesine anlattı.

Bitirince de:

"İtiraf edin prenses," dedi, "hoş bir masal."

"Masal değil, hikâye."

"Masal ya da hikâye itiraf edin; size anlatıldı, siz de bana anlattınız ama orada değildiniz."

"Prenses, yemin ederim oradaydım."

"Peki bu itirafların kralı etkileyeceğini sanıyor musunuz?"

"Matmazel de Tonnay-Charente'ın itiraflarının beni etkilemesi gibi," dedi Saint-Aignan. "Dinleyin hanımefendi, matmazel de La Vallière kralı güneşe benzetti, gurur vermesi gereken bir şey bu!"

"Kral böyle pohpohlanmalara kanmaz."

"Hanımefendi, kral en azından güneş gibi bir adam ve ben bunu biraz önce La Vallière kralın kucağına düştüğünde gördüm."

"La Vallière kralın kucağına mı düştü?"

"Ah! Çok hoş bir manzaraydı, düşünebiliyor musunuz La Vallière devriliverdi ve..."

"Ne gördünüz peki! Anlatsanıza, konuşun."

"Benimle birlikte on kişi ne gördüyse ben de onu gördüm, La Vallière kucağına düştüğünde kral az daha bayılıyordu."

Prenses hafif bir çığlık attı. Gizli öfkesinin tek işaretiydi bu.

"Teşekkürler," dedi titremeli bir gülümsemeyle, "çok iyi bir masal anlatıcısınız mösyö de Saint-Aignan."

Ve tek başına, boğulacakmış gibi şatoya koştu.

CXVIII
GECE YÜRÜYÜŞLERİ

Prens, prensesin yanından çok keyifli ayrılmıştı ve gündüz çok yorulduğundan dairesine dönmüş, herkesin geceyi istediği gibi sonlandırmasını istemişti.

Prens odasına girince büyük bir çaba ve özenle gece süslenmesine koyulmuş, hoşnutluğu doruk noktasına ulaşmıştı.

Oda hizmetçileri çalışırken bale sırasında kemanların kralın dansı eşliğinde çaldığı bütün havaları terennüm etmişti.

Sonra terzilerini çağırdı, ertesi gün giyeceği kıyafetleri gördü ve onlardan çok memnun kaldığından ödüllendirdi kendilerini.

Bu arada, Lorraine şövalyesi de dönüyordu ve onu gören prens kendisine dostça iltifatlarda bulundu.

Şövalye, prensi selamladıktan sonra bir an sessiz kaldı. Ateşin hangi noktadan başlaması gerektiğini araştıran bir komutan gibiydi, sonra kararını vermiş gibi konuşmaya başladı:

"Tuhaf bir şey ilginizi çekti mi monsenyör?"

"Yok, neymiş o?"

"Majestelerinin Guiche kontunu iyi karşılamamış gibi bir hali vardı."

"Gibi bir hali?"

"Evet öyle çünkü aslında onu teşvik etmiş, desteklemişti."

"Ama ben böyle bir şey görmedim," dedi prens.

"Nasıl, görmediniz mi? Onu sürgüne yollayacağına, ki son derece doğaldı bu; tuhaf bir biçimde direnmesine ses çıkarmadı ve balede rolünü oynamasına izin verdi."

"Kralın yanlış yaptığını mı söylüyorsunuz şövalye?" diye sordu prens.

"Benimle aynı fikirde değil misiniz prens?"

"Pek sayılmaz sevgili şövalye, kralın kötü niyetli değil de talihsiz bir deliye kötü muamele etmemiş olmasını onaylıyorum."

"Tanrım," dedi şövalye, "itiraf edeyim ki bu yüce gönüllülük müthiş şaşırtıyor beni."

"Niçin?" diye sordu Philippe.

"Çünkü ben, kralın daha kıskanç olduğunu düşünmüştüm," dedi muzip bir tavırla şövalye.

Prens birkaç dakikadan beri gözdesinin konuşmaları altında sinirlendirici bir şeyler yattığını hissediyordu, bu son lafı tuz biber ekti yüreğine.

"Kıskanç!" diye haykırdı prens. "Kıskanç! Ne demek oluyor bu? Neyi kıskanıyor, lütfen, ya da kimi?"

Şövalye, prensin çoğu zaman yaptığı gibi ağzından kötü niyet ifadesi bazı kelimeler kaçırdığını fark etti. Henüz elinin altındayken yakalamaya çalıştı onu.

"Otoritesini kıskanıyor," dedi yapmacık bir saflıkla, "kralın neyi kıskanmasını istiyorsunuz?"

"Ya!" dedi monsenyör. "Çok iyi."

Şövalye devam etti:

"Haşmetliniz, Guiche kontunun bağışlanmasını istemiş olabilir mi?"

"İnanın, olmadı böyle bir şey. Guiche zeki ve cesur bir çocuktur ama prensese hafiflik etti ve ben ona ne iyilik ne de kötülük yapmak isterim."

Şövalye, kralı kışkırtmak istediği gibi de Guiche'i de kışkırtmak istiyordu ama şimdi vaktin hoşgörü vakti olduğunu, hatta hiçbir şeyle ilgilenmemek gerektiğini düşündü. Meseleyi aydınlığa kavuşturmak için kocanın burnunun dibine de ışık tutmak gerekiyordu ona göre.

Bu oyunla kimi zaman başkaları da yakılırdı ama insan çoğu zaman kendini yakardı.

"İyi, iyi," dedi içinden şövalye, "de Wardes'ı bekleyeceğim, benim bir ayda yapacağımı bir günde yapar o çünkü Tanrı affetsin, daha doğrusu onu affetsin! Benden çok daha kıskanç o.

Hem sonra bana lazım olan de Wardes değil; bu bir olay, bu olaylar içinde onu göremiyorum kesinlikle.

Gönderilen de Guiche'in geri gelmesi önemli bir olay tabii ki ama de Guiche'in prensesin artık kendisiyle ilgilenmediği bir sırada döndüğü düşünüldüğünde hiçbir önemi kalmıyor bunun.

Prenses kralla ilgileniyor, açık bu.

Ama benim dişlerim ısıramaz, kralı ısırmaya da ihtiyacım yok; prenses kralla uzun süre ilgilenemez, dedikleri gibi kral artık prensesle ilgilenmiyor.

Bütün bunlardan çıkan sonuca göre rahat olmalıyız ve yeni bir kapris beklemeliyiz, sonucu belirleyecek olan bu kapristir."

Bunun üzerine şövalye tevekkül içinde prensin, huzurundayken oturmasına izin verdiği koltuğa uzandı ve söyleyecek olumsuz şeyler bulamadığından Lorraine şövalyesi düşüncesini bir daha toparlayamadı.

Neyse ki prens, daha önce söylediğimiz gibi ihtiyatta biraz keyif saklıyordu ve ikisine yetecek kadar bir keyifti bu. Hizmetlileri ve uşakları gönderdikten sonra yatak odasına geçti.

Çekilirken şövalyeyi görevlendirdi ve prensese sevgilerini söylemesini, ayın daha yeni çıktığını, dişlerinden endişe eden prensin gece bahçeye inmeyeceğini bildirmesini istedi ondan.

Şövalye prensesin yanına gittiği sırada prenses de çekilmek üzereydi.

Sadık bir haberci olarak görevini yerine getirdi ve öncelikle prensesin, eşinin verdiği haberi ne kadar sıkıntılı ve ilgisiz bir tavırla karşıladığını fark etti.

Yeni bir şey gibi geldi bu durum ona.

Prensesin odasından böyle tuhaf bir halde çıktığını görseydi izlerdi onu.

Ama prenses şimdi içeri giriyordu, yapacak bir şey yoktu. Boş kalmış bir balıkçıl gibi havayı, yeri ve suyu kokladı; başını salladı ve iradesi dışında bahçeye yöneldi.

Daha yüz adım atmamıştı ki kol kola girmiş, başları önde iki gence rastladı. Ayaklarıyla önlerindeki küçük çakıl taşlarına vuruyorlardı, bir yandan da bu eğlence dalgası düşüncelerine eşlik ediyordu.

Bu iki genç adam mösyö de Guiche ve Bragelonne'du.

Lorraine şövalyesi onları görünce her zamanki gibi içgüdüsel bir antipati hissetti.

Bununla birlikte coşkuyla selamladı kendilerini ve ilgiyle karşılandı bu selamı.

Sonra parkın boşaldığını ve ışıkların söndürüldüğünü, sabah esintisinin hissedilmeye başladığını fark edince sola saptı ve küçük avludan şatoya döndü.

Ötekiler sağa saptılar ve büyük bahçeye yönünde yollarına devam ettiler.

Şövalye gizli giriş yerine götüren küçük merdiveni çıkarken peş peşe yürüyen iki kadın gördü. Küçük bahçeyle büyük bahçe arasındaki geçidin kemeri altındaydılar.

Bu iki kadın daha hızlı yürümeye başladı. Karanlıkta ipek kıyafetlerinin hışırtısından belli oluyordu bu.

Bu iki kadın özellikle pelerinleri, endamları, gizemli ve kibirli tavırlarıyla dikkat çekiyordu ve özellikle önde yürüyen kadın çok etkiledi şövalyeyi.

"Ben bu kadınları kesinlikle tanıyorum," dedi içinden ve alçak sekinin birinci basamağında durdu.

Sonra bir av köpeği içgüdüsüyle onları izlemeye hazırlanırken birkaç dakikadan beri arkasından koşan uşaklardan biri tarafından engellendi.

"Efendim posta geldi," dedi.

"Tamam, tamam!" dedi şövalye. "Vaktimiz var, yarın bakarız."

"Efendim, acele gönderilmiş mektuplar var. Sayın şövalye bunları okursa rahatlayacaktır belki."

"Ya!" dedi şövalye. "Nereden gelmiş bu mektuplar?"

"Biri İngiltere'den, öbürü Calais'den; Calais'den gelen posta eriyle gönderilmiş ve çok önemli gibi."

"Calais'den geliyor ha! Calais'den bana kim ne yazabilir ki?"

"Arkadaşınız kont de Wardes'ın yazısı gibi geldi bana."

"Oo! Geliyorum o zaman," dedi şövalye casusluk işini o anda unuttu.

Gerçekten de yukarı çıktı. Bu arada iki meçhul kadın, girdikleri avlunun karşı tarafındaki avlunun ucunda kayboldu.

Biz şövalyeyi mektuplarıyla baş başa bırakıp kadınları izleyeceğiz.

Beşli kümeye vardıklarında öndeki kadın biraz yorgun bir halde durdu ve ihtiyatlı bir tavırla başlığını indirdi.

"Ağaç uzakta mı daha?" diye sordu.

"Ah! Evet madam, beş yüz adımdan fazla ama prenses biraz soluklansın: Böyle uzun süre yürüyemez.

"Haklısınız."

Ve sırtını bir ağaca dayadı.

"Matmazel," dedi biraz soluklandıktan sonra, "benden hiçbir şeyi gizlemeyin, gerçeği söyleyin bana."

"Ah! Madam, aksileştiniz yine," dedi genç kız heyecan dolu bir sesle.

"Hayır sevgili Athénaïs; rahat olun, size kızmadım kesinlikle. Her şey bir yana benim işim değil bu. Meşenin altında söylediklerinizi endişelendiriyor sizi ve ben önce kendimi rahatlatarak rahatlatmak istiyorum sizi. Söylediklerinizi duyulmuşsa eğer."

"Evet, evet madam, kral çok yakınımızdaydı."

"Ama siz o kadar yüksek sesle konuşmuyordunuz, her kelimeniz duyulmuş olmayabilir."

"Madam biz etrafımızda kimse yok sanıyorduk."

"Üçünüz müydünüz?"

"Evet. La Vallière, Montalais ve ben."

"Yani siz kral hakkında birtakım hafif laflar ettiniz, öyle mi?"

"Korkuyorum bu yüzden. Ama herhangi bir durumda majesteleri, kralla aramı düzeltir, bana bu iyiliği yapar değil mi?"

"Gerekirse evet, söz, yaparım bunu. Ama demin söylediğim gibi sıkıntı ve tersliğin üstüne gitmemek en doğrusu, özellikle böyle bir şeyin olup olmadığından emin olmak gerekir. Her taraf karanlık, orman da zifiri karanlık. Kral tanımamıştır sizi. Önce davranıp onu uyandırmak, kendi kendinizi ihbar etmektir."

"Ah! Madam, madam! Matmazel de La Vallière'i tanımışlarsa beni de tanımışlardır. Zaten mösyö de Saint-Aignan hiç şüphe bırakmadı bende bu konuda."

"Peki kral hakkında sevimsiz, kaba şeyler mi söylediniz?"

"Hayır madam, hayır. Çok kaba laflar eden başkası, benim konuşmalarımın onunkilerin tam tersi."

"Bu Montalais çılgın," dedi madam.

"Hayır, hayır! Montalais değil. Montalais hiçbir şey söylemedi, La Vallière'di konuşan."

Prenses ürperdi. Sanki bunu daha önce duymamış gibi.

"Hayır, hayır!" dedi. "Kral duymuş olamaz. Zaten bunu anlamak için geldik buraya. Meşeyi gösterin bana."

Ve prenses yürümeye başladı.

"Nerede, biliyor musunuz?" dedi.

"Heyhat! Evet madam."

"Bulabilecek misiniz?"

"Gözüm kapalı bulurum."

"Çok iyi, siz tekrar o banka oturacaksınız. La Vallière'in oturduğu yere, aynı ses tonuyla konuşacaksınız ve aynı yöne doğru konuşacaksınız; ben çalıların arkasına gizleneceğim ve sesinizi duyarsam söyleyeceğim size."

"Tamam madam."

"Dolayısıyla gerçekten kralın sizi duyabileceği kadar yüksek sesle konuşmuşsanız; o zaman..."

Athénaïs başlanan cümlenin sonunun gelmesini sıkıntı içinde bekliyormuş gibiydi.

"Peki!" dedi prenses boğuk bir sesle. Hızlı yürüdüğü için yorulmuştu. "Peki! Savunacağım sizi."

Ve Prenses daha hızlı yürümeye başladı.

Ansızın durdu.

"Aklıma bir fikir geldi!" dedi.

"İyi bir fikirdir kesinlikle," diye karşılık verdi matmazel de Tonnay-Charente.

"Montalais de ikiniz kadar sıkıntılı olmalı."

"Bizim kadar değil çünkü daha az konuştuğundan daha az tehlike altında."

"Önemli değil, küçük bir yalanla büyük bir yardımı dokunacak size."

"Ah! Özellikle de prensesin benimle ilgilenmek istediğini bilirse."

"Tamam, sanıyorum bize lazım olan şeyi buldum."

"Ne büyük mutluluk!"

"Şöyle diyeceksiniz: Kralın ağacın ya da çalılığın, artık neresiyse arkasında olduğunu üçünüz de biliyordunuz. Mösyö de Saint-Aignan'ın da."

"Evet madam."

"Çünkü saklamayın Athénaïs, Saint-Aignan kendisi için sarf ettiğiniz birkaç pohpohlayıcı lafı kullanıyor ve yararlanıyor bundan."

"İşte madam! Görüyorsunuz ki duyuluyor," diye haykırdı Athénaïs. "Mösyö de Saint-Aignan işittiğine göre."

Prenses ihtiyatsızlık etmişti, dudaklarını ısırdı.

"Ah! Saint-Aignan'ı bilirsiniz," dedi, "kral arkasında olunca delirdi ve konuşup duruyor, ağzına ne gelirse söylüyor; hatta bazen uyduruyor. Sorun bu değil: Kral konuşmaları duydu mu, duymadı mı? Mesele bu."

"Evet madam! Duydu!" dedi Athénaïs umutsuz bir halde.

"O zaman söylediğimi yapın! Üçünüz de kabul ettiğinizi söyleyin cesaretle, anlıyor musunuz? Üçünüz de, çünkü birisinden

şüphelenilirse her üçünden de şüphelenilir. Her üçünüz de kabul ettiğinizi söyleyin diyorum. Kralın ve mösyö de Saint-Aignan'ın varlığı... Ve de dinleyenlerin sırtından, onların zararına eğlenmek istediğinizi."

"Aman! Madam, kralın zararına; bunu söylemeye asla cesaret edemeyiz."

"Ama şaka, tamamen şaka; erkeklerin yakalamak istedikleri kadınların özgürce yapabilecekleri masum şakalar. Böylece her şey açıklığa kavuşur. Montalais'nin Malicorne ile ilgili olarak söyledikleri, şaka; sizin mösyö de Saint-Aignan'le ilgili olarak söylediklerniz, şaka; La Vallière'in söylemiş olabilecekleri..."

"Ve telafi etmek istedikleri."

"Emin misiniz bundan?"

"Evet, evet! Kesinlikle eminim."

"İşte fazladan bir neden. Bütün bunların şaka olması. Mösyö de Malicorne'un kızacak bir şeyi yok kesinlikle. Mösyö de Saint-Aignan karıştırılmış olacak. Size güleceklerine ona gülecekler. Nihayet kral konumuna hiç yakışmayan merakı yüzünden cezalandırılacak. Bu vesileyle krala biraz gülsünler. Bundan şikâyetçi olabileceğine hiç ihtimal vermiyorum."

"Ah! Madam siz gerçekten bir iyilik ve zekâ meleğisiniz."

"Benim çıkarıma bu durum."

"Nasıl yani?"

"Bana nedimelerimi laf sokuşturmalardan, sıkıntılardan, üzüntülerden, belki de iftiralardan korumamın nasıl benim çıkarıma olacağını soruyorsunuz! Heyhat! Biliyorsunuz yavrum; saray bu tür günahları, kusurları bağışlamaz. Ama biz uzun zamandır yürüyoruz, gelmedik mi hâlâ?"

"Elli altmış adım daha atmamız gerekiyor. Sola dönelim madam lütfen."

"Yani Montalais'den eminsiniz siz," dedi prenses.

"Evet, evet."

"İstediğiniz her şeyi yapacak mı?"

"Her şeyi. Çok mutlu olacak bundan!"

"La Vallière peki..." dedi prenses.

"Onun için daha zor olacak madam, yalan söylemekten tiksiniyor."

"Ama ya çıkarı varsa bu işten?"

"Korkarım fikirlerinde hiçbir değişiklik olmaz."

"Peki, peki," dedi prenses, "daha önce uyarmışlardı beni bu konuda; çok değerli bir insan, Tanrı'yı öne sürüp arkasına gizlenen yapmacık, basit biri. Ama yalan söylemek istemiyorsa, bütün saray kendisiyle alay edeceğinden komik ve hiç uygun düşmeyen bir itirafla kralı kışkırtacağından matmazel de la Baume le Blanc de la Vallière'i, kendi enayilerinin yanına gönderirsem mutlu olur orada. Touraine'de ya da Blaisois'da, bilmem artık; istediklerini yaşar, hisseder, çobanlık yapar, ne yaparsa yapar."

Bu sözler öylesine bir şiddet ve sertlikle söylenmişti ki matmazel de Tonnay-Charente korkmuştu.

Dolayısıyla ne kadar gerekiyorsa o kadar yalan söylemeye kendi kendine söz verdi.

Prenses ve arkadaşı bu iyi niyetli yaklaşımlar içinde krallar meşesinin yakınlarına geldi.

"İşte geldik," dedi Tonnay-Charente.[1]

"Anlayacağız bakalım işitip işitmediklerini," diye karşılık verdi prenses.

"Şşt," dedi genç kız, prensesi tutarak. Bütün nezaket ve teşrifat kurallarını hiçe sayarak yapışmıştı.

Prenses durdu.

"Bakın işitiliyor," dedi Athénaïs.

"Nasıl?"

"Dinleyin."

Prenses nefesini tuttu ve gerçekten de hüzünlü ve tatlı bir sesin telaffuz ettiği bazı kelimelerin havada titreştiği duyuldu:

"Ah! Söylüyorum sana vikont, onu deli gibi sevdiğimi söylüyorum; ölesiye sevdiğimi söylüyorum."

Prenses bu sesi duyunca ürperdi ve pelerininin altından yansıyan neşe saçan bir ışık, yüzünü aydınlattı.

O da arkadaşını durdurdu ve ağır adımlarla yirmi adım kadar geriye götürdü, yani ses menzilinin dışına çıkardı:

---

[1] Orijinal metinde burada "Montalais" yazıyor, bunu düzelttik.

"Burada durun sevgili Athénaïs," dedi, "ve kimse bizi göremesin. Bu konuşmada söz konusu edileŋ sizdiniz değil mi?"

"Ben mi madam?"

"Evet siz, evet... Daha doğrusu maceranız. Dinleyeceğim, ikimiz olursak görürler bizi. Siz Montalais'yi bulun ve sonra ormanın dışında bekleyin beni."

Athénaïs'in tereddüt ettiğini görünce:

"Haydi!" dedi prenses düşünme, anlamaya çalışma falan gibi şeyleri kabul etmeyen bir ses tonuyla.

Hışırtı yapan eteğini düzeltti ve ormandaki bir patikadan tekrar şatonun bahçesine döndü.

Prensesse çalılığa sindi, sırtını dev bir kestane ağacına dayadı; kestane ağacının dallarından biri oturulacak yer hizasında kesilmişti.

Ve orada sıkıntı ve endişe içinde kendi kendine konuştu:

"Haydi bakalım, buradan işitildiğine göre kont de Guiche denen o çılgın âşığın mösyö de Bragelonne'a benim hakkımda neler söyleyeceğini duyalım."

CXIX
PRENSES KONUŞMAYI DİNLEYEREK HER ŞEYİ ÖĞRENİYOR

Bir an sessizlik oldu. Gecenin bütün gizemli sesleri prensesle birlikte gençlik ve aşk itiraflarını dinlemek için susmuştu sanki.

Konuşma sırası Raoul'deydi.

Rahatça ve gevşeyerek büyük meşenin gövdesine yaslanıp tatlı ve uyumlu sesiyle konuştu.

"Heyhat! Sevgili Guiche, büyük bir talihsizlik bu."

"Evet, evet," diye haykırdı Guiche, "büyük bir talihsizlik."

"Beni dinlemiyorsunuz Guiche, daha doğrusu anlamıyorsunuz. Ben diyorum ki sizin büyük talihsizliğiniz sevmek değil, aşkınızı gizlemeyi başaramamanızdır."

"Nasıl?" diye bağırdı de Guiche.

"Evet, bir şeyi kesinlikle fark edemiyorsunuz; yani şunu fark edemediğinizi söylemek istiyorum. Siz aşklarınızı tek dostunuza, yani size ihanet etmektense kendini öldürebilecek olan tek dostunuza değil, rastgele herkese itiraf ediyorsunuz."

"Rastgele, herkese," diye haykırdı de Guiche, "bana böyle şeyler söylüyorsunuz, delirdiniz mi siz Bragelonne?"

"Öyle."

"Mümkün değil! Nasıl olur da ben bu derece patavatsız olabilirim?"

"Demek istiyorum ki dostum; bakışlarınız, davranışlarınız, iç çekmeleriniz ele veriyor sizi; bütün aşırı tutkular insanları alıp bir yerlere götürür, kendisinin dışına sürükler. Böyle bir insan kendine ait değildir artık, deliliğe yem olmuştur ve bu deliliğiyle çevresinde sesini duyabilecek aklı başında biri olmayınca sıkıntılarını ağaçlara, atlara, havaya anlatır. Ama zavallı dostum, şunu hatırlayın siz: Özellikle duyulmaması gereken şeyleri duyacak olan birinin olmaması sık rastlanan bir durum değildir."

De Guiche derin bir nefes aldı.

"Bakın," diye devam etti Bragelonne. "Bakın buraya geleli beri, ona olan aşkınızı yüz kez ve yüz farklı biçimde anlattınız; öte yandan, hiçbir şey söylememiş olsanız bile dönüşünüz başlı başına bir patavatsızlık. Dolayısıyla şöyle bir sonuç çıkarıyorum bütün bunlardan: Kendinize dikkat etmezseniz, dikkatli davranmazsanız günün birinde olaylar patlak verecektir. Kim kurtaracak o zaman sizi? Söyleyin, cevap verin bana! Onu kim kurtaracak? Çünkü o sizin aşkınızla ilgili olarak ne kadar masum olursa olsun, aşkınız düşmanlarının elinde ona karşı bir suçlama vesilesi olacaktır."

"Heyhat! Tanrım!" diye mırıldandı de Guiche.

Ve derin bir nefes sözlerine eşlik etti.

"Bu bir cevap değil Guiche."

"Cevap."

"Görelim o zaman cevabınızı!"

"Diyorum ki dostum, o gün geldiğinde ben bugün olduğu gibi o gün de ölmüş olmayacağım."

"Anlamadım."

"Evet, birçok alternatif yıprattı beni. Bugün düşünen insan değilim, eyleyen insanım; bugün bir insan değerinde değilim, vasat bir insan bile değilim; anlıyor musun bugün son gücüm de tükenmiş durumda, son çözüm olasılıklarım da uçup gitti ve mücadeleden vazgeçiyorum artık. Bizim birlikte bulunduğumuz gibi cephede bazen çarpışmaya tek başına gidilir, bazen atlar için ot toplayan beş altı askere rastlanır ve tek başına olmasına rağmen savunur insan kendini; o zaman altı kişi daha gelir, sinirlenir ve direnir insan ama başka bir taraftan altı, sekiz, on kişi daha gelince atlar mahmuzlanır. At kalmışsa tabii insanın altında ya da kaçan biri durumuna düşmemek için ölünür. Eh! İşte ben de o noktadayım; önce kendi kendimle mücadele ettim, sonra Buckingham'a karşı, şimdi kral geldi, krala karşı mücadele etmeyeceğim; hemen şunu söyleyeyim ki kral çekilse bile, bu kadının sadece karakteriyle bile mücadele etmeyeceğim. Ah! Kendimi kandırmıyorum kesinlikle, bu aşkın kölesi oldum; bu yolda öldüreceğim kendimi."

"Eleştirileri kesinlikle ona değil, kendine yöneltmelisin," diye karşılık verdi Raoul.

"Niçin?"

"Prensesi tanıyorsun! Biraz hafiftir, değişikliklere çok düşkündür, kör birinden ya da bir çocuktan bile gelse övgülere karşı hassastır ve sen kendini tüketecek kadar yanıp tutuşuyorsun. Kadına bak, sev onu çünkü kalbi başka yerde olmayan biri sevmeden bakamaz ona. Ama onu severken öncelikle kocasına, sonra da kendisine saygılı ol; nihayet kendi güvenliğini düşün."

"Teşekkürler Raoul."

"Ne için?"

"Bu kadın yüzünden acı çektiğimi gördüğün için teselli ediyorsun beni, onun hakkında düşündüğün belki de düşünmediğim bütün iyi şeyleri söylüyorsun bana."

"Oo!" dedi Raoul. "Yanılıyorsun Guiche, ben düşündüğümü her zaman söylemem ya da düşünsem bile hiçbir şey söylemeyebilirim ama konuştuğum zaman, düşünmediğim şeyi söylemem; kandırmam ve beni dinleyen inanabilir bana."

Bu sırada prenses boynunu uzatmış, kulağını dikmiş, gözünü iyice açmış, karanlıkta görmeye çalışıyordu; bu sırada prenses dallar arasından gelen en hafif bir sesi bile duyabilmek için çaba harcıyordu.

"O zaman ben onu senden daha iyi tanıyorum!" diye haykırdı de Guiche. "Hafif değil, uçarı; değişikliklere tutkun değil, hafıza ve inanç diye bir şey yok onda; övgülere karşı hassas falan değil kesinlikle, hem incelikleri olan hem de acımasız bir hoppa. Ölümcül bir hoppa, evet biliyorum bunu. Bak Bragelonne, inan bana cehennem azabı çekiyorum; tehlikeyi çok seviyorum, tehlikeyi gücümden ve cesaretimden daha büyük buluyorum. Ama Raoul, ona sel gibi gözyaşı akıttıracak bir zafer için hazırlanıyorum."

Raoul arkadaşına baktı ve onun heyecandan boğulur gibi olduğunu, başını meşenin gövdesine doğru eğdiğini görünce:

"Ne zaferi, nasıl bir zafer bu?"

"Ne zaferi?"

"Evet."

"Bir gün yaklaşacağım ve şöyle diyeceğim ona: Gençtim, çılgınca sevmiştim ama kendime saygım vardı; bu yüzden ayaklarınıza kapanamazdım; bakışlarınız beni elinize kadar kaldırmadığı takdirde, toz içinde öyle kalamazdım. Bakışlarınızı anladığımı sandım, kalktım ve o zaman mümkünse sizi daha fazla sevmek için size hiçbir şey yapmadığım halde; kalpsiz, inançsız, sevgisiz bir kadın gibi kapris yaparak ve keyif alarak susturdunuz beni. Ne kadar soylu bir prenses olursanız olun namuslu bir erkeğin aşkına layık değilsiniz, sizi çok sevdiğim için kendimi ölümle cezalandırıyorum ve sizden nefret ederek ölüyorum."

"Ah!" diye haykırdı Raoul, genç adamın sözlerindeki derin gerçeği sezip korkarak. "Ah! Ben sana söylemiştim de Guiche, delisin sen."

"Evet, evet," diye haykırdı de Guiche, "burada artık savaş olmadığına göre kuzeye gideceğim, İmparatorluktan görev isteyeceğim ve bir Macar, bir Hırvat veya bir Türk, bir kurşun bağışlayacaktır bana."

De Guiche'in lafı hiç bitmiyordu, daha doğrusu tam bitireceği sırada bir ses onu ürpertti ve Raoul de aynı anda ayağa kalktı.

Konuşmasına ve düşüncelere dalmış olan de Guiche ise başı iki elinin arasında oturduğu yerde kaldı.

Çalılar sallandı ve iki gencin karşısına solgun, üstü başı dağınık bir kadın çıktı. Bir eliyle yüzüne çarpmış dalları iki yana ayırıyor, öbür eliyle de omuzlarını örten pelerininin kapüşonunu kaldırıyordu.

De Guiche ıslak ve ateş gibi gözlerinden, soylu tavırlarından, hükümdarlara yaraşan hareketlerinden ve bütün bunların ötesinde kalbinin çarpmasından prensesi tanıdı ve bir çığlık atarak ellerini şakaklarından gözlerine götürdü.

Titreyen ve çok şaşıran Raoul şapkasını ellerinde yuvarlıyor, birtakım bulanık saygı sözleri kekeliyordu.

"Mösyö de Bragelonne," dedi prenses, "bakar mısınız lütfen rica etsem, nedimelerim orada ağaçların arasındaki yollarda ya da beşli kümelerde mi acaba? Siz sayın kont, kalın; yorgunum, kolunuza gireceğim."

Talihsiz genç adamın ayaklarının dibine yıldırım düşse bu sert ve soğuk laf kadar korkutamazdı onu.

Yine de biraz önce söylediği gibi yürekli ve cesurdu; bütün kararları yüreğinin derinliklerinden geldiği için de Guiche doğruldu ve Bragelonne'un duraksadığını görünce ona teslimiyet ve şükran dolu gözlerle baktı.

Prensese hemen cevap vereceğine vikonta doğru bir adım attı ve prensesin istediği elini ona uzattı, dostluğa yüreğinin derinliklerinde kalan bütün yaşamı veriyormuş gibi iç geçirerek dostunun dürüst ve samimi elini sıktı.

Prenses bekledi; beklemeyi bilmezdi, kibirliydi, bu sessiz toplantının bitmesini bekledi.

Soylu eli havada asılı kaldı ve Raoul gidince, sessiz sakin ama heyecan içinde de Guiche'in eline düştü.

Karanlık ve sessiz ormanda yalnızdılar ve karanlık patikalardan hızla uzaklaşan Raoul'ün ayak seslerinden başka bir şey duymuyorlardı.

Başlarının üstünde ormanın yapraklarının yoğun ve güzel kokulu kubbesi yayılıyordu. Ağaçların tepelerindeki açıklıklarda orada burada birkaç yıldız parlıyordu.

Prenses, de Guiche'i yavaşça gece boyunca birçok şey duymuş ve duyurmuş olan meraklı ağacın yüz adım kadar ötesine sürükledi ve yakınlardaki boş ve açık bir alana götürdü. Bulundukları yerden belli bir mesafe görüş alanları içinde kalıyordu.

"Sizi buraya getirdim, çünkü bulunduğumuz yerde bütün konuştuklarımız işitilir."

"Bütün konuştuklarımız işitilir diyorsunuz madam," diye tekrarladı genç adam elinde olmadan.

"Evet."

"Yani," diye mırıldandı de Guiche.

"Yani bütün konuştuklarınızı duydum."

"Aman Tanrım! Aman Tanrım! Bir bu eksikti," diye mırıldandı de Guiche.

Ve kendisini boğan dalganın altındaki yorgun yüzücü gibi başını eğdi.

"Yani," dedi, "söylediğiniz gibi beni yargılıyorsunuz."

De Guiche sarardı, kafasını çevirdi ve hiçbir şey söylemedi; bayılacak gibiydi.

"Çok iyi," diye devam etti prenses tatlı bir sesle, "ben, beni yaralayacak olan bir açık yürekliliği, kandıracak olan bir yalakalıktan daha çok seviyorum. Olsun! Yani mösyö de Guiche size göre hoppa ve alçağın biriyim."

"Alçak," diye haykırdı genç adam, "siz alçak ha! Kesinlikle böyle bir şey söylemedim, benim için bu dünyada en değerli olan şeye alçak diyebilmiş olamam asla; hayır hayır, böyle bir şey söylemedim."

"Bir erkeğin, kendi yaktığı bir ateşle yandığını gören ve bu ateşi söndürmeyen bir kadın bence alçaktır."

"Ah! Benim söylediğim şeyin sizin için ne önemi olabilir," diye devam etti kont. "Ben kimim ki Tanrım! Sizin yanınızda, benim yaşamam ya da yaşamamam sizi niçin endişelendirsin?"

"Mösyö de Guiche; ben kadınım, siz erkeksiniz ve tanıdığım biri olarak sizi kesinlikle ölümle karşı karşıya bırakmak istemem; size karşı tavrımı ve karakterimi değiştiriyorum. Açık sözlü olmayacağım, her zaman öyleyim ama dürüst olacağım. Rica ediyorum sayın kont, artık beni sevmeyin ve size hiçbir şey söylememiş ve size hiç bakmamış gibi kesinlikle unutun beni."

De Guiche döndü ve prensese tutkulu bir bakış attı.

"Siz," dedi, "özür diliyorsunuz, benden ricada bulunuyorsunuz!"

"Evet, kesinlikle çünkü kötülük yaptım; telafi etmem gerekir bunu. İşte böyle sayın kont, anlaştık. Uçarılığımı, hoppalığımı bağışlayacaksınız. –Sözümü kesmeyin.– Bana uçarı ve belki daha da kötüsü hoppa demenizi bağışlayacağım ve kendinizi öldürme fikrinden vazgeçeceksiniz; ailenize, krala ve nedimelere herkesin değer verdiği ve çoğu kimsenin sevdiği bir şövalyeyi bağışlayacaksınız."

Prenses bu son kelimeyi öylesine açık yüreklilik, hatta sevgiyle telaffuz etmişti ki genç adamın kalbi göğsünden dışarı fırlayacaktı az daha.

"Ah! Madam, madam..." diye kekeledi.

"Daha bitmedi, dinleyin," dedi prenses. "Benden vazgeçtiğinizde önce gereklilikten, sonra ricamı yerine getirmiş olacağınızdan işte o zaman beni daha iyi yargılayacaksınız ve eminim ki bu aşkın –pardon bu çılgınlığın– yerini samimi bir dostluk alacak. Bana bu dostluğu sunacaksınız ve size yemin ediyorum samimi bir şekilde kabul edilecektir bu dostluk."

De Guiche alnında terler, yüreğinde ölüm, damarlarında titremeyle dudaklarını ısırıyor; ayağını yere vuruyor; kısacası bütün acılarını yiyip yutuyordu.

"Madam," dedi, "bana böyle bir şeyi sunmanız mümkün değil ve böyle bir pazarlığı asla kabul etmem ben."

"Ne yani?" dedi prenses. "Dostluğumu geri mi çeviriyorsunuz?"

"Hayır, hayır! Dostluk değil madam, aşktan ölmeyi dostlukla yaşamaya tercih ederim."

"Sayın kont!"

"Ah! Madam," diye haykırdı de Guiche, "o yüce an geldi. Şu anda namuslu ve dürüst bir erkeğin hayran olduğu bir kadına olan saygı ve sevgisinden başka bir saygı ve sevgi söz konusu değildir. Beni kovun, lanetleyin, ifşa edin, haklı olacaksınız; sizden yakınıyorum ama çok acı bir biçimde yakınıyorum çünkü sizi seviyorum; size öleceğimi söyledim, öleceğim; yaşarsam unutacaksınız beni; ölürsem kesinlikle unutmayacaksınız, eminim bundan."

Bu sırada prenses ayakta duruyordu ve düşlere dalmıştı, genç adam kadar sıkıntılıydı; bir an başını çevirdi. Biraz önce kontun yaptığı gibi.

Kısa bir sessizlikten sonra:

"Beni çok mu seviyorsunuz yani?" diye sordu prenses.

"Çılgınca. Ölesiye... Sizin dediğiniz gibi... Beni ister kovun, ister dinleyin."

"Umutsuz bir vaka," dedi neşeli bir tavırla, "ancak sakinleştiricilerle tedavi edilebilecek bir hastalık. Elinizi verin bana. Buz gibi."

De Guiche diz çöktü, dudaklarını prensesin ateş gibi yanan tek eline değil iki eline birden dokundurdu.

"Peki, sevin beni o zaman," dedi prenses, "başka türlüsü mümkün olamayacağına göre."

Ve belli belirsiz parmaklarını sıktı kontun, böylece kaldırdı onu. Bu hareketin yarısı kraliçelere, yarısı da âşıklara özgüydü.

De Guiche'in tüm bedeni titredi.

Prenses bu titremenin genç adamın damarlarında dolaştığını hissetti ve bu adamın kendisini gerçekten sevdiğine hükmetti.

"Kolunuzu uzatın kont," dedi, "dönelim."

"Ah! Madam," dedi kont sendeleyerek ve şaşkın bir halde. Gözlerinden bir alev bulutu geçmişti. "Ah! Beni öldürmek için üçüncü bir yol buldunuz."

"Neyse ki en uzun olan yol bu, değil mi?" diye karşılık verdi.

Ve beşli kümeye doğru sürükledi kontu.

CXX
ARAMIS'İN MEKTUBU

De Guiche'in işleri birdenbire yoluna girmişti ve kendisi bu düzelme ve iyileşmenin nedenlerini kestiremiyordu. Umulmadık bir gelişme göstermişti durum. Prensesin davetini anlayan Raoul, sonuçlarını kesinlikle kestiremeyeceği bir açıklama işine karış-

"Peki, sevin beni o zaman," dedi prenses,
"başka türlüsü mümkün olamayacağına göre."

mamak için uzaklaşmış ve bahçeye dağılmış nedimelerin yanına gitmişti.

Bu sırada odasına çıkan Lorraine şövalyesi, şaşkınlık içinde De Wardes'ın mektubunu okuyordu; De Wardes mektupta Calais'de aldığı kılıç darbesini anlatıyor, daha doğrusu uşağına anlattırıyordu, bütün ayrıntılarıyla hem de. Ve de Guiche ile prense bu olayın ucunun kendilerine dokunabileceği uyarısında bulunuyordu.

De Wardes, şövalyeye özellikle Buckingham'ın prensese olan büyük aşkını ısrarla hatırlatmayı amaçlıyor ve mektubunu bu aşkın bedelini dönüşte ödediğini bildirerek bitiriyordu.

Şövalye bu son paragrafı okuduktan sonra omuz silkti; gerçekten de de Wardes, daha önce de fark edilmiş olabileceği gibi geri zekâlıydı.

De Wardes hâlâ Buckingham'da kalmıştı.

Şövalye mektubu omzunun üstünden yan taraftaki bir masaya attı ve umursamaz bir tavırla konuştu:

"Gerçekten inanılır gibi değil, şu zavallı Wardes aslında akıllı çocuk ama öyle gözükmüyor, ne de olsa taşrada insanın kafası çok çabuk örümcekleniyor. Bana önemli şeyler değil de aptalca şeyler yazan bu enayiye lanet olsun. Anlamsız şeylerle dolu bu sefil mektup nedir böyle! Beşli kümelerde bir kadına leke süren bir entrikayı anlatsaydı ya! Bedeli bir erkeğe indirilecek bir kılıç darbesi ve prensi üç gün eğlendirebilecek bir entrikayı."

Saatine baktı.

"Çok geç olmuş," dedi. "Saat bir. Kralın orada gece bitmiş, herkes çekilmiştir bu saatte; haydi bakalım iz kaybolmuştur, beklenmedik bir gelişme olmazsa."

Şövalye bunları söylediği sırada, sanki şansına güveniyormuş gibi bahçenin oldukça ıssız bir yerine bakan bir pencereye yaklaştı hızla.

Anında ve sanki bir cin emrine girmiş gibi bir şey fark etti: Bir adam şatoya doğru geliyordu, yanında koyu renk ipek pelerinli biri vardı. Üzerinde bu pelerinin bulunduğu kişinin yarım saat önce gördüğü kişi olduğunu anladı.

"Aman Tanrım!" dedi el çırparak, "Tanrı beni lanetlesin! Dostumuz Buckingham'ın dediği gibi. İşte benim sırrım."

Ve telaşla merdivenleri inmeye başladı. Bu pelerinli kadını ve yanındakini görmek için bir an önce bahçeye inmesi gerekiyordu.

Ama küçük avlunun kapısına vardığında az daha prensese çarpıyordu. Prensesin ışık saçan yüzü onu koruyan ama gizleyemeyen bu pelerin altında hoş ifşaatlarda bulunuyordu.

Ne yazık ki prenses yalnızdı.

Şövalye, prensesi beş dakika önce bir beyefendiyle birlikte gördüğüne göre bu beyefendi uzakta olamazdı.

Dolayısıyla prensesi alelacele selamladı, geçmesi için yol verdi; sonra, prenses tanınmaktan korkan bir kadın gibi hızla birkaç adım atınca ve şövalye onun kendisiyle ilgilenmeyecek kadar meşgul olduğunu görünce bahçeye koştu, her tarafı kolaçan etti ve gözlerini olabildiğince uzaklarda da gezdirdi.

Tam zamanıydı, prensese refakat eden beyefendi görüş alanından çıkmamıştı henüz ama şatonun kanatlarından birine doğru hızla ilerliyordu ve birazdan şatonun arkasında kaybolacaktı.

Kaybedecek bir dakikası bile yoktu; şövalye adamın peşine düştü, adama yaklaşırken yavaşladı ama son derece uyanık davranmasına rağmen meçhul kişi basamaklı sekiyi kendinden önce dönmüştü.

Bununla birlikte şurası açıktı: Şövalyenin izlediği adam yavaş yürüyordu, düşünceliydi, başı hüznün ya da mutluluğun ağırlığı altında öne doğru eğilmişti, köşeyi döndükten sonra herhangi bir kapıdan içeri girmediği takdirde şövalye onu mutlaka yakalayacaktı.

Şövalye köşeyi döndüğü sırada yine köşeyi dönen iki kişi tarafından zıt yöne savrulmamış olsa gerçekten de amacına ulaşacaktı.

Şövalye bu iki lanet herife hadlerini bildirmeye hazırdı ki, kafasını kaldırınca vekilharcı tanıdı.

Fouquet'nin yanında vekilharcın ilk kez gördüğü biri vardı.

Bu kişi muhterem Vannes piskoposuydu.

Şövalyenin karşısına çıkan büyük bir şahsiyetti, özür beklerken kendisi özür dilemek zorundaydı. Şövalye geri adım attı; mösyö Fouquet, dostu olmayanların bile saygısını kazandığından; kral dosttan ziyade düşmanı olduğundan ve mösyö Fouquet'yi önemli biri olarak kabul ettiğinden; şövalye kralın yapacağı şeyi yaptı, mösyö Fouquet'yi selamladı ve o da kibarca karşılık verdi. Mösyö Fouquet bu beyefendinin kendisine dalgınlıkla çarptığına ve hiçbir kötü niyeti olmadığına kesinlikle kanaat getirmişti.

Ve hemen arkasından, Lorraine şövalyesini tanıyınca kendisine iltifat etti ve şövalye de karşılık vermek zorunda kaldı bu iltifatlara.

Bu diyalog çok kısa sürmüştü ama Lorraine şövalyesi ölümcül bir sıkıntı içinde meçhul kişinin yavaş yavaş küçüldüğünü ve karanlıkta kaybolduğunu gördü.

Şövalye durumu kabullendi ve sonra da tamamen Fouquet'ye yöneldi artık.

"Ah! Beyefendi çok geç kaldınız," dedi. "Herkes sizi sordu burada ve prensin, kral tarafından davet edilmenize rağmen gelmemenize çok şaşırdığını söylediler."

"Mümkün olmadı beyefendi, serbest kalır kalmaz geldim."

"Paris sakin mi?"

"Çok. Paris, vergisinin son taksitini de aldı."

"Ya! Anladığım kadarıyla şenliklerimize katılmadan önce iyi niyet meselesinden emin olmak istediniz."

"Biraz geç kaldım. Size sorayım beyefendi, kral dışarıda mı, şatoda mı acaba? Kendisini bu akşam görebilir miyim, yoksa yarını mı beklemem gerekiyor?"

"Kralı aşağı yukarı yarım saatten beri gözden kaybettik," dedi şövalye.

"Prensesin yanında olabilir mi?" diye sordu Fouquet.

"Prensesin yanında sanmam, çünkü biraz önce gördüm prensesi, küçük merdivenden çıkıyordu. Biraz önce rastladığınız beyefendi bizzat kral olmasın!"

Şövalye, izlediği kişinin adını öğrenebileceği umuduyla bekledi.

Ama Fouquet, de Guiche'i tanımış olsa da olmasa da cevabını verdi:

"Hayır beyefendi, o değildi."

Şövalye düş kırıklığı içinde selam verdi ama selam verirken çevresine son kez bakınca ve mösyö Colbert'i bir grubun içinde görünce:

"Bakın beyefendi," dedi vekilharca, "orada ağaçların altında biri var... Sizi benden daha iyi bilgilendirir."

"Kim?" diye sordu Fouquet. Gözleri iyi görmediğinden karanlıkta kimseyi seçemedi.

"Mösyö Colbert," dedi şövalye.

"Çok iyi. Orada ellerinde meşaleler olan insanlarla konuşan kişi mösyö Colbert mi?"

"Ta kendisi. Yarın için aydınlatma görevlilerine direktif veriyor."

"Teşekkürler beyefendi."

Fouquet başını salladı. Öğrenmek istediği her şeyi öğrendiği anlamına geliyordu bu.

Öte yandan şövalye de tam aksine hiçbir şey öğrenmemişti ve saygıyla selam verdikten sonra çekildi.

Henüz uzaklaşmıştı ki, Fouquet kaşlarını çattı ve sessizce hülyalara daldı.

Aramis hüzün dolu bir acıma duygusuyla bir iki dakika ona baktı.

"Tanrım!" dedi. "Bu adamın sadece adını duymak bile heyecanlandırdı sizi. Biraz önce muzaffer ve keyifli bir haliniz vardı, o hayaleti görür görmez kasvet çöktü içinize. Kaderinize inanıyor musunuz beyefendi?"

"Hayır," diye karşılık verdi üzüntüyle Fouquet.

"Niçin peki?"

"Çünkü şu anda çok mutluyum," diye karşılık verdi titreyen bir sesle. Ah! Sevgili d'Herblay, siz çok bilgili bir insansınız, Sisamlı tiranın hikâyesini bilmeniz gerekir.[1] Olası bir felaketi engellemek için denize ne atabilirim? Bir kez daha söylüyorum dostum, ben çok mutluyum! O kadar mutluyum ki sahip olduklarımdan başka hiçbir şey istemiyorum. En yüksek yerdeyim. Benim düsturumu biliyorsunuz: *Quod non ascendam.*[2] O kadar yükseğe çıktım ki artık ancak inmeye başlayabilirim. Dolayısıyla insani olanın ötesindeki bir talihe inanmam mümkün değil."

Aramis, Fouquet'ye gülümserken okşayıcı ve muzip bir ifade vardı gözlerinde.

"Mutlu olduğunuzu bilseydim belki gözden düşebileceğinizden korkardım, ama siz beni gerçek bir dost gibi görüyorsunuz; yani talihsizlik, terslik durumlarında yanınızda olan bir dost gibi, hepsi bu. Müthiş, değerli bir şey bu; farkındayım bunun ama aslında sizden zaman zaman başınıza gelen talihli olayları bana anlatmanızı istemeye ve bildiğiniz gibi benim başıma gelen daha çok paylaşmak isteyeceğim olayları öğrenmeye hakkım olduğunu düşünüyorum."

---

1 Sisam hükümdarı Polykrates, anormal bir şekilde mutlu olduğunu düşünüp, talihinin ters dönmesini engelleyebileceği düşünerek çok değerli yüzüğünü denize atar. Ama bir balığın karnından çıkan yüzük ona geri getirilince, insanın kaderinden kaçmaya çalışmasının boş bir çaba olduğuna kanaat getirir.

"Nereye çıkmam ki?": İsmini taşıdığı hayvana da (Fouquet eski Fransızcada "sincap" anlamına geliyor.) uygulanabilecek, vekilharcın amblemine işlenmiş mottosunun farklı bir versiyonu: "Ya da tırmanmayacak mı?" Her iki söylem de onun hırsını gösteriyor.

"Sevgili başrahip," dedi Fouquet gülerek, "benim sırlarım, ne kadar sosyal bir insan olursa olsun bir papaza emanet edilemeyecek kadar dine yabancı şeyler."

"Günah çıkarma mı?"

"Siz benim günah çıkaran papazım olsaydınız karşınızda kıpkırmızı kesilirdim."

Ve iç geçirmeye başladı Fouquet.

Aramis ona bakarken kafasında kendi düşüncelerinden başka bir şey yoktu ve sessizce gülümsüyordu sadece.

"Evet," dedi, "ağırbaşlılık, ketumiyet büyük bir erdemdir."

"Şşt," dedi Fouquet. "O zehir saçan yaratık beni tanıdı, bu tarafa yaklaşıyor."

"Colbert?"

"Evet, uzaklaşın sevgili d'Herblay; bu hödüğün sizi benimle birlikte görmesini istemem, nefret eder sizden sonra."

Aramis elini sıktı onun.

"Ne ihtiyacım var benim onun dostluğuna? Siz varsınız ya!"

"Evet ama ben her zaman olmayabilirim," diye karşılık verdi Fouquet duygusal bir tavırla.

"O gün, o gün gelirse eğer," dedi Aramis sakin bir tavırla, "dostluktan vazgeçmeyi ya da mösyö Colbert'in öfkesine karşı koymayı düşüneceğiz. Ama sevgili mösyö Fouquet, söyler misiniz bana lütfen sizin tabirinizle bu hödükle konuşmanın ne yararı olabilir bilmiyorum, onun yerine niçin kralla ya da en azından prensesle görüşmüyorsunuz?"

"Prensesle!" dedi vekilharç, anılarına dalıp dalgınlaşarak. "Evet tabii, prensesle."

"Unutmayın ki," diye devam etti Aramis, "prenses iki üç gündür çok gözde. Sanıyorum sizin politikanızda da bizim planlarımızda da var bu. Majestelerinin kadın dostlarıyla düzenli biçimde görüşmek yani. Mösyö Colbert'in yükselmekte olan otoritesini dengelemenin çaresi bu. Onun için siz bir an önce prensese gidin ve müttefikimiz yapın onu."

"Ama," dedi Fouquet, "kralın şu anda onunla ilgilendiğinden kesinlikle emin misiniz?"

"İbre döndüyse eğer bu sabah dönmüştür. Biliyorsunuz istihbaratım sağlam benim."

"İyi, derhal gideceğim o zaman ve her halükârda görüşebilirim herhalde: Elmaslara gömülmüş bir çift, şahane, renkli ince taş."

"Ben gördüm, ondan daha gösterişli ve şahane bir şey olamaz."

Bu sırada mektup getiren bir uşak araya girdi.

"Sayın vekilharç için," dedi yüksek sesle, Fouquet'ye bir mektup vererek.

"Monsenyör Vannes piskoposu için," dedi alçak sesle uşak, Aramis'e bir mektup vererek.

Uşağın elinde bir meşale vardı, ikisinin de mektupları aynı anda okuyabilmesi için vekilharçla piskoposun arasına girdi.

Fouquet zarfın üzerindeki ince ve sık yazıyı görünce çok keyiflendi. Sadece sevenlerin ya da sevmiş olanların anlayabilecekleri bir şey: Önce endişe ve kaygılarını, sonra mutluluğunu.

Mührü telaşla açtı, sadece şu cümle vardı kâğıtta:

Bir saat önce yanından ayrıldım, sana sevdiğimi söylemeyeli bir yüzyıl oldu.

Hepsi bu kadar.

Gerçekten de madam de Bellière, Fouquet'nin yanından bir saat önce ayrılmıştı; iki gün birlikte olmuşlardı ve anısının sevdiği kalpten çok uzun süre ayrı kalmaması için bu çok önemli mesajı iletmişti kendisine.

Fouquet mektubu öptü ve getiren uşağa bir avuç dolusu altın verdi.

Aramis'se daha önce söylediğimiz gibi elindeki mektubu okuyordu. Ama soğuk ve düşünceliydi okurken:

Kral bu akşam beklemediği bir darbe aldı: Bir kadın âşık olmuş ona. Söz konusu küçük hanımın arkadaşlarıyla konuşmalarına şahit olduğunda tesadüfen öğrenmiş durumu. Dolayısıyla kral tamamıyla bu yeni macerayla meşgul. Bu küçük hanımın adı matmazel de La Vallière ve pek güzel olduğu söylenemez, dolayısıyla bu maceranın büyük bir tutkuya dönüşmesi de pek mümkün gözükmüyor.

Matmazel de la Vallière'e dikkat edin!

Prensesin adı hiç geçmiyordu.

Aramis pusulayı yavaşça katladı ve cebine koydu.

Fouquet'se kendi mektubunun güzel kokularını çekiyordu içine.

"Monsenyör," dedi Aramis, Fouquet'nin koluna dokunarak.

"Efendim?" dedi Fouquet.

"Bir fikrim var. La Vallière adında bir küçük hanımı tanıyor musunuz?"

"Hayır, hiç tanımıyorum."

"İyi düşünün."

"Ha! Evet, tamam, prensesin nedimelerinden biri."

"O olması gerekiyor."

"Peki sonra?"

"İşte monsenyör, bu akşam bu küçük hanımı ziyaret etmeniz gerekiyor."

"Nasıl yani?"

"O değerli taşlarınızı bu küçük hanıma vermeniz gerekiyor."

"Haydi canım!"

"Benim doğru şeyler tavsiye ettiğimi biliyorsunuz monsenyör."

"Ama bu şey yani..."

"Bu benim işim. Monsenyör, siz La Vallière'e usulünce kur yapın vakit geçirmeden. Madam de Bellière'e güvence vereceğim, bunun politik bir kur olduğunu söyleyeceğim."

"Ne diyorsunuz siz dostum!" diye haykırdı Fouquet telaşla. "Hangi adı telaffuz ettiniz siz?"

"Sizin için çok bilgili olduğunu kanıtlayacak biri sayın vekilharç; ben de başkaları için onun kadar bilgili olabilirim. La Vallière'e kur yapın.[1]"

"İstediğinize kur yaparım," diye karşılık verdi Fouquet büyük bir memnuniyetle.

"Ooo, ayaklarınızı yere basın; göğün yedinci katının seyyahı," dedi Aramis, "işte mösyö de Colbert. Ah! Biz mektupları okurken etrafı kalabalıklaşmış; çevresini sarmışlar, övmüşler, tebrik etmişler, gerçekten bir güç."

---

1 Fouquet'nin önce ona kur yaparak, daha sonra da para teklif ederek Louise'le uzlaşmaya çalıştığı doğrudur.

Gerçekten de Colbert bahçede kalan nedimlerle birlikte yürüyordu ve herkes şenlik düzenine göre iltifatlar ediyordu ona ve bu iltifatlarla müthiş şişiniyordu.

"La Fontaine burada olsaydı," dedi gülümseyerek Fouquet. "Öküz kadar büyük olmak isteyen kurbağa fablını okumak için büyük bir fırsat olurdu bu onun için."

Colbert ışık saçan bir halkanın ortasına geldi, Fouquet ilgisiz ve hafif alaycı bir tavırla bekliyordu onu.

Colbert de ona gülümsüyordu, düşmanını yaklaşık on beş dakika önce görmüştü; sallana sallana yaklaşıyordu.

Colbert'in gülümsemesi bir düşmanlığa işaret ediyor gibiydi.

"Ah! Ah!" dedi Aramis vekilharca alçak sesle. "Uyanık, birkaç milyon daha isteyecek sizden. Dalaverelerini, dolaplarını ve aydınlatma camlarını finanse etmek için."

Önce Colbert selam verdi. Saygılı görünmeye çalışıyordu.

Fouquet belli belirsiz başını kımıldattı.

"Evet monsenyör," dedi Colbert, "ne dersiniz? Zevkli miymişiz?"

"Mükemmel," diye karşılık verdi Fouquet, sözlerinde en küçük bir alaycılık yok gibiydi.

"Oo!" dedi Colbert kötü niyetli bir tavırla. "Hoşgörülüsünüz. Biz yoksuluz, bizler kralın öteki kulları, Fontainebleau Vaux'ya benzeyen bir yer değil."

"Doğru," diye karşılık verdi Fouquet ateşli bir tavırla. Sahnedeki bütün aktörlere hâkimdi.

"Ne yapalım monsenyör?" diye devam etti Colbert. "Kısıtlı olanaklarımızla elimizden geleni yaptık."

Fouquet onun bu düşüncesine katılır gibi bir işaret yaptı.

"Ama," diye devam etti Colbert, "monsenyör, majesteleri için sizin o harikulade bahçelerinizde bir şenlik düzenlemeniz yüce gönüllülüğünüze yaraşır. Size altmış milyona mal olan bahçelerinizde."

"Yetmiş iki milyon," dedi Fouquet.

"Daha iyi ya," diye karşılık verdi Colbert. "Gerçekten müthiş bir şey olurdu."

"İnanın beyefendi," dedi Fouquet. "Majesteleri davetimi kabul etmeye tenezzül ederlerse."

"Bundan hiç şüphem yok!" diye haykırdı Colbert coşkulu bir tavırla. "Garanti veririm bunun için."

"Size karşı çok kibar," dedi Fouquet. "Güvenebilir miyim?"

"Evet monsenyör, evet, kesinlikle."

"O zaman düşüneceğim," dedi Fouquet.

"Kabul edin, kabul edin," dedi alçak sesle ve heyecan içinde Aramis.

"Düşünecek misiniz?" diye tekrarladı Colbert.

"Evet," dedi Fouquet, "kralı hangi gün davet edebileceğimi düşüneceğim."

"Hemen bu akşam monsenyör, hemen bu akşam."

"Kabul edildi," dedi vekilharç. "Beyler, sizi davet etmek isterdim ama biliyorsunuz, kral nereye giderse gitsin kendi evindedir; dolayısıyla majestelerine kendinizi davet ettirmek sizin işiniz."

Kalabalık içinde neşeli bir uğultu yükseldi.

Fouquet selam verdi ve gitti.

"Sefil kibirli!" dedi Colbert. "Kabul ediyorsun ve bunun sana on milyona patlayacağını da biliyorsun."

"İflas ettirdiniz beni," dedi Fouquet alçak sesle Aramis'e.

"Sizi kurtardım," diye karşılık verdi Aramis. Bu sırada Fouquet sekinin basamaklarını çıkıyordu ve kralı görüp göremeyeceğini sordurtuyordu.

CXXI
DÜZEN GÖREVLİSİ

Kral yüreğinde olup bitenleri anlamak amacıyla bir an önce kendisiyle baş başa kalmak istiyordu, dairesine çekilmişti ve mösyö de Saint-Aignan prensesle görüştükten sonra yanına gelmişti.

Bu görüşmeyi aktardık.

Gözde, çifte önemi dolayısıyla gururlu ve iki saatten beri kralın sırdaşı olduğunu hissediyor; ne kadar saygın olursa olsun, sarayın işlerini hafife alıyor; kendini koyduğu yerden, daha doğrusu rastlantı sonucu geldiği yerden çevresinde aşk ve kordonlardan, çelenklerden başka bir şey görmüyordu.

"Evet," dedi Fouquet, "kralı hangi gün davet edebileceğimi düşüneceğim."

Kralın prensese olan aşkı, prensesin krala duyduğu aşk, de Guiche'in prensese aşkı, La Vallière'in krala aşkı, Malicorne'un Montalais'ye aşkı, matmazel de Tonnay Charente'ın Saint-Aignan'a aşkı, bir nedimin başını döndürmek için gerçekten lüzumundan fazla değil miydi?

Oysa Saint-Aignan geçmiş, mevcut ve gelecekteki nedimlerin modeliydi.

Saint-Aignan ayrıca öylesine güçlü bir anlatıcı ve öylesine ince bir değer biçici olarak sivrilmişti ki kral kendisini büyük bir ilgiyle dinledi, özellikle de prensesin matmazel de la Vallière'in durumunu anlatırken ne kadar özenli bir üslupla konuştuğunu aktarırken.

Kral, madam Henrietta'ya karşı hissettiği şeyleri artık hiç hissetmese de, prensesin bu bilgileri alma konusunda şiddetli bir arzu göstermesinin altında kralın gözünden kaçmayacak bir kendini tatmin duygusu yatıyordu. Dolayısıyla bu tatmin duygusunu hissetti ama hepsi bu kadar, prensesin bu macerayla ilgili olarak düşünebileceği ya da kesinlikle hiç düşünemeyeceği şeyler kendisini bir an bile ürkütmedi.

Sadece Saint-Aignan konuşmasını bitirdiğinde kral gece süslenmesi için hazırlık yaparken sordu:

"Şimdi Saint-Aignan, sen matmazel de la Vallière'in nasıl biri olduğunu biliyorsun değil mi?"

"Sadece nasıl biri olduğunu değil, nasıl biri olacağını da."

"Ne demek istiyorsun?"

"Şunu demek istiyorum: Bir kadının olmak isteyeceği gibi bir kadın tam anlamıyla, yani majesteleri tarafından sevilen bir kadın; şunu da demek istiyorum: Majestelerinin olmasını isteyeceği bir kadın da olacak tam anlamıyla."

"Ben sana bunu sormuyorum. Ben onun bugün nasıl biri olduğunu öğrenmek istemiyorum, yarın ne olacağını da: Sen söyledin, benim elimde bu, ama dün ne olduğunu öğrenmek istiyorum ben. Kendisi hakkında söylenenleri anlat sen bana."

"Akıllı olduğu söylenir."

"Ya!" dedi kral gülümseyerek. "Dedikodudan ibaret bu."

"Sarayda bir dedikodu yayılınca inanılmaması ender rastlanan bir durumdur efendim."

"Haklı olabilirsiniz azizim, ya soyluluk durumu?"

"Mükemmel, marki de la Vallière'in kızı ve mükemmel insan mösyö de Saint-Rémy'nin üvey kızı."

"Ha evet! Halamın kâhyası, hatırlıyorum; şimdi hatırladım, Blois'ya uğradığımda görmüştüm. Kraliçelere takdim edildi. Hatta kızarım kendime hep, o dönemde kendisiyle yeteri kadar ilgilenmedim diye."

"Aman efendim, kaybedilen zamanı telafi etme konusunda majestelerine kesinlikle güveniyorum."

"Yani diyorsunuz ki dedikodular matmazel de la Vallière'in sevgilisi olmadığı yönünde, öyle mi?"

"Her halükârda majestelerinin rekabetten çok fazla korkacağına ihtimal vermiyorum."

"Bekle o zaman," diye haykırdı ansızın kral çok ciddi bir ses tonuyla.

"Lütfen efendim!"

"Hatırlıyorum."

"Ya!"

"Sevgilisi yoksa, bir nişanlısı var."

"Nişanlı!"

"Nasıl! Bilmiyor musun bunu kont?"

"Hayır."

"Sen ki her şeyden haberdarsın."

"Affınıza sığınıyorum majesteleri. Kral tanıyor mu bu nişanlıyı?"

"Tabii! Babası gelip bana sözleşme imzalatmak istedi: O..."

Kral, Bragelonne vikontunun adını telaffuz edecekti kesinlikle ama kaşlarını çatarak durdu.

"O..." diye tekrarladı Saint-Aignan.

"Hatırlamıyorum," diye karşılık verdi XIV. Louis heyecanını zar zor gizleyerek.

"Bu konuda size yardımcı olabilir miyim?" dedi kont de Saint-Aignan.

"Hayır, size kimden söz etmek istediğimi ben de unuttum; gerçekten, nedimelerden biriyle evlenecekti; pek de iyi hatırlayamıyorum. Adı dilimin ucunda ama."

"Matmazel de Tonnay-Charente'le mi evlenecekti?" diye sordu Saint-Aignan.

"Belki," dedi kral.

"Müstakbel, mösyö de Montespan'dı ama matmazel de Tonnay-Charente hiç söz etmedi bundan galiba. Adayları ürkütmek istemedi."

"Neyse," dedi kral, "ben matmazel de La Vallière hakkında hiçbir şey bilmiyorum ya da neredeyse hiçbir şey bilmiyorum. Saint-Aignan, onun hakkında bilgi toplamakla görevlendiriyorum seni."

"Peki efendim, bu bilgileri vermek üzere majestelerini tekrar görme şerefine ne zaman erişebileceğim?"

"Bilgileri topladığın zaman."

"Bilgiler kralı tekrar görme arzum kadar güçlü olursa çok çabuk toplarım bunları."

"Çok iyi! Bu arada prenses, bu kızcağızla ilgili olumsuz bir şeye tanık oldu mu?"

"Hayır efendim."

"Prenses hiç kızmadı mı?"

"Bilmiyorum efendim, her zamanki gibi güldü sadece."

"Güzel, bekleme odalarından sesler geliyor sürekli sanki; bir haberci geldi galiba."

"Öyle galiba efendim."

"Bir bakar mısınız Saint-Aignan?"

Kont kapıya koştu ve teşrifatçıyla karşılıklı birkaç kelime konuştular.

"Efendim," dedi döndüğünde, "mösyö Fouquet gelmiş, söylediğine göre kralın emriyle gelmiş. Gelmiş ama vakit geç olduğundan bu gece görüşme konusunda da ısrarcı değil, sadece geldiğini haber vermekle yetiniyor."

"Mösyö Fouquet! Saat üçte yazdım kendisine, yarın sabah Fontainebleau'ya davet ettim, ikide geliyor Fontaineblau'ya. Büyük bir zahmet!" diye bağırdı kral. Kendisine itaat edildiği için çok mutlu olmuştu. "Aksine görüşeceğim mösyö Fouquet ile, ben istedim onu, kabul edeceğim. Gelsin."

"Sen, kont, araştırmalarına başla; yarın görüşürüz."

Kral bir parmağını dudaklarına götürdü ve Saint-Aignan, mösyö Fouquet'yi içeri almaları için emir verirken içi neşeyle doldu.

Fouquet kralın dairesine girdi. XIV. Louis yerinden kalktı ve karşıladı kendisini.

"İyi akşamlar mösyö Fouquet," dedi hoş bir gülümsemeyle. "Dakikliğiniz dolayısıyla tebrik ediyorum sizi ama mesajım size geç ulaşmış olabilir mi?"

"Akşam saat dokuzda geldi efendim."

"Son günlerde çok çalışmışsınız mösyö Fouquet, Saint-Mandé'deki odanızdan üç dört gündür çıkmadığınız söylendi bana."

"Gerçekten de üç gündür odama kapandım efendim," diye karşılık verdi Fouquet eğilerek.

"Biliyor musunuz mösyö Fouquet, size anlatacak çok şeyim var," diye devam etti kral ince ve zarif bir tavırla.

"Majesteleri beni onurlandırıyor, bana bu kadar anlayışlı davrandığına göre kendilerine bana verdikleri bir görüşme vaadini hatırlatabilir miyim?"

"Ha! Evet, kiliseden bana teşekkür etmesi gerektiğini düşünen biri değil mi?"

"Evet efendim, vakit uygun değil belki ama getirdiğim kişinin vakti çok değerli. Fontainebleau'da onun diyakozluğunun yolunun üstünde olunca..."

"Kimmiş bu?"

"Son Vannes piskoposu. Majesteleri benim tavsiyem üzerine lütfedip üç ay önce tayin etti kendisini."

"Olabilir," dedi evrakı okumadan imzalamış olan kral, "burada mı kendisi?"

"Evet efendim, Vannes önemli bir diyakozluk: Buraya bağlı olan rahip topluluğunun bu papazın konuşmalarına ihtiyacı var; yabani insanlar, sürekli eğitilmeleri gerekiyor ve mösyö d'Herblay bu tür görevler için eşsiz biri."

"Mösyö d'Herblay!" dedi kral anılarına dalarak. Uzun zaman önce duyduğu bu adın yabancı gelmediğini düşünüyordu.

"Ah!" dedi Fouquet telaşla. "Majesteleri, en sadık ve en değerli hizmetkârlarınızdan biri olan bu kişiyi tanımadı mı?"

"İtiraf edeyim ki, hayır. Hemen dönmek mi istiyor?"

"Yani bugün birkaç mektup aldı; bu nedenle gitmesi gerekiyor belki, dolayısıyla Bretonya denen yitik ülkeye doğru yola çıkmadan önce majestelerine saygılarını sunmak istiyordu."

"Bekliyor mu?"

"Evet, burada efendim."

"Gelsin."

Fouquet perdenin arkasında bekleyen teşrifatçıya bir işaret verdi.

Kapı açıldı, Aramis girdi.

Kral, iltifatlarını dinledi ve uzun uzun baktı bu yüze. Bir kere bakanın bir daha unutamayacağı bir yüzdü bu.

"Vannes!" dedi. "Vannes piskoposu musunuz mösyö?"

"Evet efendim."

"Vannes, Bretonya'da mı?"

Aramis eğildi.

"Deniz kıyısında mı?"

Aramis yine eğildi.

"Belle-Île'e birkaç fersah uzaklıkta mı?"

"Evet efendim," diye karşılık verdi Aramis. "Altı fersah sanırım."

"Altı fersah, bir adımlık yol," dedi XIV. Louis.

"Biz zavallı Bretonlar için değil efendim," dedi Aramis. "Altı fersah, tam tersine altı fersahın kara için bir mesafe olduğu söylenebilir; denizdeyse çok büyük bir mesafedir altı fersah. Krala söylemekle onur duyarım ki ırmaktan Belle-Île'e kadar mesafe altı deniz fersahı."

"Mösyö Fouquet'nin orada güzel bir evi varmış, öyle mi?" dedi kral.

"Evet, öyle diyorlar," diye karşılık verdi Aramis, Fouquet'ye sakin sakin bakarak.

"Nasıl, öyle diyorlar?" diye haykırdı kral.

"Evet efendim."

"Aslında mösyö Fouquet, itiraf edeyim ki beni şaşırtan bir şey var."

"Nedir?"

"Manastır çevrenizin başında mösyö d'Herblay gibi biri var ve siz ona Belle-Île'i göstermemişsiniz."

"Aman efendim!" diye araya girdi Aramis, Fouquet'ye cevap verme fırsatı tanımadan. "Biz zavallı Breton papazlar, belli bir yerde ikamet etmek zorundayızdır."

"Mösyö de Vannes," dedi kral, "mösyö Fouquet'yi bu rahatlığı ve aldırmazlığı dolayısıyla cezalandıracağım."

"Nasıl efendim?"

"Yerinizi değiştireceğim."

Fouquet dudaklarını ısırdı, Aramis gülümsedi.

"Vannes ne kadar getiriyor?" diye sordu kral.

"Altı bin lira efendim," dedi Aramis.

"Tanrım! Ne kadar az; malınız mülkünüz, başka geliriniz var mı mösyö de Vannes?"

"Hiçbir şeyim yok efendim, sadece mösyö Fouquet bana yılda bin iki yüz lira veriyor."[1]

"Hadi canım. Mösyö d'Herblay, ben daha iyi olanaklar sunmayı vaat ediyorum size."

"Efendim..."

"Düşüneceğim sizi."

Aramis eğildi.

Kral da neredeyse kadınları ve kilise mensuplarını selamladığı gibi saygıyla selamladı kendisini.

Aramis görüşmenin bittiğini anladı; çok basit bir cümle telaffuz ederek, tam bir köy papazına yaraşır sözler söyleyerek çekildi.

"İlginç bir sima," dedi kral, onu gözden kaybolduncaya kadar izleyerek; hatta artık görmediğinde bile hayalinde canlandırarak.

"Efendim," dedi Fouquet, "bu piskopos temel eğitim almış olsaydı bu krallıkta onun kadar seçkin bir din adamı olamazdı."

"Cahil mi?"

"Kılıcı bırakıp papaz cübbesi giydi ve biraz geç kaldı bunun için. Ama önemli değil, majesteleri bana uygun bir zamanda tekrar mösyö de Vannes'dan söz etme izni verirlerse..."

"Rica ederim. Ama ondan önce sizden söz edelim mösyö Fouquet."

"Benden mi efendim?"

"Evet, size yüzlerce iltifatta bulunacağım."

"Majesteleri beni sevince boğdu, gerçekten nasıl ifade edeceğimi bilemiyorum bunu."

"Evet mösyö Fouquet, anlıyorum. Evet, size karşı önyargılı davrandım."

"Bu beni çok mutsuz etti efendim."

"Ama bitti şimdi. Fark etmediniz mi?"

"Evet efendim ama tevekkül içinde gerçeğin ortaya çıkacağı günü bekliyordum. O gün geldi anlaşılan."

"Ya! Gözümden düştüğünüzü biliyordunuz, öyle mi?"

"Ne yazık ki öyle efendim."

"Sebebini biliyor musunuz peki?"

---

1 Kilise yöneticileri için ayrılan para.

"Tabii, kral benim savurgan biri olduğumu düşünüyordu."

"Hayır!"

"Daha doğrusu vasat bir yönetici. Yani majesteleri uyrukların parası olmayınca kralın da parası olmaz diye düşünüyordu."

"Evet, öyle sandım ama yanılmışım."

Fouquet eğildi.

"İsyan, yakınma yok değil mi?"

"Ve para var," dedi Fouquet.

"Gerçekten geçen ay para verdiniz bana."

"Para var, sadece bütün ihtiyaçlarınızı değil bütün fantezilerinizi de karşılayacak kadar."

"Tanrı'ya şükür mösyö Fouquet," diye karşılık verdi kral ciddi bir tavırla, "sizi kesinlikle zor durumda bırakmayacağım. İki ay içinde sizden hiçbir talebim olmayacak."

"Bundan yararlanarak kral için beş altı milyon biriktireceğim. Bir savaş durumunda ilk fonları oluşturacaktır bu para."

"Beş altı milyon!"

"Sadece hanedanınız için tabii ki."

"Yani bir savaş çıkacak sizce, öyle mi Fouquet?"

"Tanrı kartala bir gaga ve pençeler vermişse bunları hükümranlığını göstermek üzere kullanması için vermiştir. Ben buna inanıyorum."

Kral zevkten kıpkırmızı kesildi.

"Son günlerde çok para harcadık mösyö Fouquet, beni azarlamayacak mısınız?"

"Efendim, majestelerinin önünde daha yirmi yıllık bir gençlik dönemi var ve bu yirmi yıl içinde bir milyar harcaması gerekiyor."

"Bir milyar çok mösyö Fouquet," dedi kral.

"Biriktireceğim efendim. Zaten majestelerinin mösyö Colbert ve bendeniz gibi iki değerli adamı var. Biri ona para harcatacak, ki o ben olacağım. Tabii majesteleri hizmetlerimden memnun kalırlarsa, öteki de, yani mösyö Colbert de para biriktirmesini sağlayacak."

"Mösyö Colbert?" dedi kral şaşkın bir halde.

"Tabii efendim, mösyö Colbert'in hesabı çok kuvvetlidir."

Düşmanın düşmanını övmesi kralda güven ve hayranlık duyguları uyandırdı.

Gerçekten de Fouquet'nin sesinde de bakışlarında da sarf ettiği sözlerin bir harfini bile yok edebilecek bir şey yoktu, iki eleştiri yapma hakkına sahip olabilmek için bir övgü yapmıyordu kesinlikle.

Kral anladı ve böyle bir yüce gönüllülük ve zekâ karşısında teslim oldu.

"Mösyö Colbert'i övüyor musunuz?" dedi.

"Evet efendim, övüyorum onu, çünkü hem nitelikli biri hem de majestelerinin çıkarlarına çok bağlı olduğunu düşünüyorum."

"Çoğu zaman sizin düşüncelerinize karşı çıktığı için mi?" dedi kral gülümseyerek.

"Kesinlikle efendim."

"Açıklayın durumu."

"Çok basit. Ben para girişini sağlamakla görevliyim, o da giren paranın çıkmasını engellemekle görevli kişi."

"Haydi, haydi sayın vekilharç, boş verin bunları! Bütün bu olumlu kanaatlerin önemini azaltacak bir şey mi söyleyeceksiniz?"

"Yönetim bağlamında mı efendim?"

"Evet."

"Kesinlikle böyle bir şey yok efendim."

"Gerçekten mi?"

"Şerefim üzerine, sizi temin ederim ki Fransa'da mösyö Colbert'in üstüne yüksek düzeyde bir devlet görevlisi yoktur."

Bu *yüksek düzeyde devlet görevlisi* lafı 1661'de bugünkü gibi biraz ikinci derecede bir görev anlamında kullanılmıyordu ama kralın sayın vekilharç diye hitap ettiği Fouquet'nin ağzında biraz mütevazı ve o kadar da önemli olmayan bir iş anlamını almış, böylece hem Fouquet'yi hem de Colbert'i hayranlık uyandıracak bir biçimde kendi konumlarına oturtmuştur.

"Peki ama," dedi XIV. Louis, "bütün tutumluluğuna rağmen Fontainebleau şenliklerini o düzenledi; sizi temin ederim mösyö Fouquet, paramın çıkmasını kesinlikle engellemedi."

Fouquet eğildi ama bir şey söylemedi.

"Aynı kanaatte değil misiniz?" dedi kral.

"Bence efendim," diye karşılık verdi, "mösyö Colbert her şeyi müthiş düzenli bir biçimde halletti ve bu bakımdan majestelerinin övgülerini hak ediyor."

Bu *düzen* kelimesi *yüksek düzeyde devlet görevlisi* lafına denk düştü.

Kralın karakterinde görülmemiş, duyulmamış, müthiş bir duyarlılık vardı. Kral bu çok ince sezgisiyle izlenimlerin kendilerinden önce belirtilerini yakalar ve kavrardı.

Dolayısıyla XIV. Louis yüksek devlet görevlisinin çok fazla kuralcı davrandığını, yani çok görkemli Fontainebleau şenliklerinin daha da görkemli olabileceğini söylemek istediğini anladı.

Sonuç olarak kral birinin bir şeyi kendi keyfine göre eleştirebileceğini anladı, gardrobundaki en şık kıyafetlerle süslenerek seçkin birinin kendisine çok fazla ya da çok az baktığı Paris'e gelen bu taşralının sıkıntısını biraz olsun kavradı.

Fouquet'nin çok sade ama çok incelikli konuşmasının bu bölümü kralı, onun insan olarak karakteri ve bakan olarak da liyakati konusunda çok olumlu şeyler düşünmeye götürdü.

Fouquet gecenin ikisinde ayrıldı ve kral yatağına girdiğinde aldığı üstü kapalı dersler dolayısıyla biraz endişeli, biraz sıkıntılıydı ve yarım saat boyunca yüksek devlet görevlisi Colbert'in emriyle yapılan işlemeleri, duvar örtülerini, menüleri, zafer taklarını, ışıklandırmaları ve havai fişek gösterilerini düşündü.

Sonuçta kral bir haftadan beri olup bitenleri düşündüğünde şenliklerinde bazı kusurlar buldu.

Ama Fouquet kibarlığı, inceliği ve yüce gönüllülüğüyle Colbert'e zarar vermişti. Colbert kötü niyetli tavırları, sahtekârlığı ve nefretiyle bile Fouquet'ye bu kadar zarar veremezdi.

CXXII
FONTAINEBLEAU, GECENİN İKİSİ

Daha önce gördüğümüz gibi vekilharç kralın odasına girerken Saint-Aignan kralın yanından ayrılmıştı.

Saint-Aignan acil bir görev üstlenmişti, yani mösyö Saint-Aignan zamanını en iyi şekilde değerlendirebilmek için elinden gelen her şeyi yapacaktı.

Kralın dostu olarak tanıttığımız kişi ender rastlanan bir insandı, değerli bir nedimdi, uyanıktı, niyetleri açık seçikti; geçmiş ya da gelecekteki bütün gözdeleri pirelendiriyor, doğruluğu ve titizliğiyle Dangeau'nun uşaklığını dengeliyordu.

Ayrıca Dangeau kralın gözdesi değildi, kralı eğlendiriyordu.

Ve mösyö de Saint-Aignan işine yöneldi.

Alması gereken ilk bilgilerin de Guiche'ten gelmesi gerektiğini düşündü.

Dolayısıyla hemen de Guiche'in yanına koştu.

Şatonun bir kanadında kaybolduğunu gördüğümüz evine dönmek istiyormuş gibi görünen de Guiche, evine dönmemişti.

Saint-Aignan, De Guiche'in peşine düştü.

Saint-Aignan döndü, dolaştı, aradı ve sonunda bir ağaca dayanmış insana benzeyen bir şey fark etti.

Bu biçim, bir heykel gibi hareketsizdi ve bir pencereye bakmakla meşguldü ama bu pencerenin perdeleri sıkı sıkıya kapanmıştı.

Bu pencere prensesin penceresi olduğundan Saint-Aignan bu biçimin De Guiche'e ait olması gerektiğini düşündü.

Yavaşça yaklaştı ve kesinlikle yanılmadığını anladı.

De Guiche, prensesle konuştuktan sonra o kadar mutlu olmuştu ki ruhunun böyle bir mutluluğu taşıyabilmesi mümkün değildi.

Saint-Aignan da, de Guiche'in prensesin La Vallière'den haberdar olmasında rolü olduğunu biliyordu; bir nedim her şeyi bilir ve her şeyi hatırlardı. Sadece de Guiche'in La Vallière'e hangi sıfatla ve hangi koşullarda himaye sağladığını hiç anlayamamıştı. Ama çok soru sorarak kesinlikle çok az şey öğrenildiği ender rastlanan bir durum olduğundan Saint-Aignan az çok bir şey öğrenebileceğini düşündüğünden, de Guiche'e bütün inceliğini kullanarak ve ısrar etmekten de hiç vazgeçmeden sorular soracaktı.

Saint-Aignan'ın planı şuydu:

Bilgiler doğruysa, krala bir inci bulduğunu ve bu inciyi kraliyet tacına gömmek istediğini söylemek.

Bilgiler yanlışsa ki mümkündü bu, kralın La Vallière'i ne kadar önemsediğini görmek ve raporu belli bir biçimde, kızı dışlayacak biçimde düzenlemek. Kız bu dışlanmayı, başta prenses ve sonun-

"Guiche kontu."

da kraliçe, krala göz koymuş olabilecek bütün kadınların nezdinde bir erdem gibi kabul edecekti onun hesabına göre.

Eğer kral arzusunda ısrar edecek olursa kötü haberleri gizlemek; La Vallière'e bu kötü düşüncelerin tümünün sırdaşın belleğinin gizli bir çekmecesinde durduğunu söylemek; böylelikle bedbaht kızın gözlerinin önüne yüce gönüllülük sergilemek ve onu sürekli minnet ve korku içinde bekletmek; dolayısıyla onu sarayın bir dostu yapmak; onu bir yandan kendi şansını kendisi

yaratarak, bahtını açarak, işbirliğinden yarar sağlayan bir suç ortağı haline getirmek.

Geçmişin bombasının patlayacağı günse şayet bu bomba patlarsa Saint-Aignan kesinlikle bütün önlemleri almış olacak ve kralın karşısında hiçbir şey bilmiyormuş gibi davranacaktı.

O gün, La Vallière'in yanında da müthiş yüce gönüllü biri rolü oynayacaktı.

La Fontaine'in dediği gibi dünyanın en iyi çocuğu Saint-Aignan, doyumsuzluk ateşiyle yarım saat içinde geliştirdiği bu fikirlerle de Guiche'i mutlaka konuşturmak, yani mutluluğunu bulandırmak niyetiyle gidiyordu oraya.[1] Üstelik Saint-Aignan'ın ne olduğunu bilmediği bir mutluluktu bu.

Saint-Aignan de Guiche'i ayakta, hareketsiz, bir ağaca dayanmış ve gözleri ışık yanan pencereye çivilenmiş halde gördüğünde saat gecenin biriydi.

Gecenin saat biri, yani gecenin en güzel zamanı. Ressamların mersin ve haşhaşla süsledikleri zaman. Gözlerin yorgun olduğu, kalplerin pır pır ettiği, başların ağırlaştığı zaman. Akıp gitmiş güne pişmanlıkla bakılan, yeni güne aşk selamı gönderilen zaman.

De Guiche için anlatılması mümkün olmayan bir mutluluğun şafağıydı: Yoluna dikilen bir dilenciye, kendisini rüyalarından uyandırmaması için bir servet verebilirdi.

Kendisine kötü öğütler verilmiş olan –bencillik her zaman kötü öğütler verir– Saint-Aignan işte tam bu saatte bir kelime, daha doğrusu bir adı mırıldanırken omzuna vurdu onun.

"Aa!" diye bağırdı. "Ben de sizi arıyordum."

"Beni mi?" dedi de Guiche titreyerek.

"Ve sizi aya bakıp hayaller kurarken buldum. Sevgili kont, şiir hastalığına tutulmuş olmayasınız! Dizeler mi yazıyorsunuz yoksa?"

Genç adam kendini zorlayarak gülümsemeye çalıştı. Bu arada Saint-Aignan'ın yüreğinin derinliklerinde bin bir çelişki patlamaya hazırdı.

---

[1] Bu aslında Marot'nun bir söylemi (kral için yazdığı bir şiirden), Rabelais bunu Pantagruel'e uygular (*Pantagruel*, XVI) ve küçük karakterine uygun bir deyim haline getirir.

"Belki," dedi. "Ama ne güzel bir rastlantı bu."

"Ah! İşte bu sözünüz beni yanlış anladığınızı gösteriyor."

"Nasıl?"

"Evet. Daha başta söyledim sizi aradığımı."

"Beni arıyordunuz."

"Evet ve engel oluyorum size."

"Neden, lütfen!"

"Çoban türküleri söylüyorsunuz."

"Doğru, inkâr edecek halim yok," dedi de Guiche gülerek. "Evet sevgili kont, çoban türküleri söylüyorum."

"Size mahsus bir şey bu."

"Bana mı?"

"Tabii size. Bütün güzel ve akıllı kadınların korkusuz savunucusu olan size."

"Ne anlatmak için geldiniz siz buraya?"

"Bilinen gerçekler, çok iyi biliyorum. Ama durun, âşığım ben."

"Siz?"

"Evet."

"Ne âlâ sevgili kont. Gelin de anlatın bu işi bana."

Ve belki biraz geç olmuştu ama de Guiche, Saint-Aignan'ın ışık yanan pencereyi görmesinden korkarak kontun koluna girdi ve sürüklemeye çalıştı onu.

"Oo!" dedi Saint-Aignan direnerek. "Beni karanlık ormanlar tarafına götürmeyin, oralar çok rutubetli. Ayın altında kalalım isterseniz."

Ve de Guiche'in kolunun ağırlığına teslim olarak şatonun yanındaki bahçelerde kaldı.

"Haydi bakalım," dedi de Guiche tevekkül içinde, "istediğiniz yere götürün beni ve ne istiyorsanız sorun."

"Çok nazik ve kibarsınız."

Ve bir saniye süren bir sessizlikten sonra devam etti Saint-Aignan:

"Sevgili kont, korumanız altındaki biriyle ilgili bir iki kelime söylemenizi isterdim."

"Ve de sevdiğiniz biri mi?"

"Ne evet ne de hayır azizim. Kabul edersiniz ki insan kalbini böyle meçhul bir yere koyamaz, kendini önce güven altında görmesi gerekir."

"Haklısınız," dedi de Guiche iç geçirerek, "kalp kıymetlidir."

"Özellikle benimki şefkatlidir ve size veriyorum onu."

"Ah! Sizi anladım kont. Devam edin."

"Şu: Matmazel de Tonnay-Charente. Bu kadar."

"Yani sevgili Saint-Aignan, siz aklınızı kaçırmışsınız galiba."

"Neden?"

"Ben matmazel de Tonnay-Charente'ı hiçbir zaman korumadım."

"Ya!"

"Asla!"

"Matmazel de Tonnay-Charente'ı prensese götüren siz değil misiniz?"

"Matmazel de Tonnay-Charente, sizin bunu herkesten daha iyi bilmeniz gerekir sevgili kont; soylu bir ailedendir, dolayısıyla istenmesi çok doğaldır. Hele hele kabul edilmesi."

"Alay ediyorsunuz benimle."

"Hayır, katiyen, şerefimle temin ederim; ne demek istediğinizi anlamadım."

"Yani onun kabul edilmesinde hiçbir dahliniz yok."

"Hayır."

"Tanımıyor muydunuz onu?"

"Ben onu ilk kez prensesle tanıştırıldığı gün gördüm. Yani onu korumadığımdan, tanımadığımdan sevgili kont, onunla ilgili bilgi veremem size."

Ve de Guiche, muhatabının yanından ayrılmak için bir hamle yaptı.

"Durun, durun!" dedi Saint-Aignan. "Bir dakika sevgili kont, böyle gidemezsiniz."

"Pardon ama dönme vaktinin geldiğini sanıyordum."

"Ama size rastladığımda değil, sizi bulduğumda dönmüyordunuz."

"Sevgili kont, bana söyleyeceğiniz başka şeyler varsa emrinizdeyim."

"Tabii, iyi edersiniz! Bir yarım saat kadar. Hatta o kadar bile değil, dantellerinize bir şey olmaz; merak etmeyin. Onunla ilgili olarak kötü şeyler söylemeyeceğinize dair söz verin bana. Sessizliğinizin nedeninin de söyleyebileceğiniz bu kötü şeyler olduğunu söylemeyin."

"Ah! Sevgili çocuk... Onun kesinlikle masum olduğuna inanıyorum."

"İçimi neşeyle dolduruyorsunuz. Ama sizin karşınızda çok az şey ve çok yanlış şeyler bilen biri gibi gözükmek istemiyorum. Prensesin evini nedimelerle doldurduğunuz kesin. Hatta bu hizmetinizden dolayı şarkı bile bestelendi."

"Her şeyle ilgili şarkı bestelenebilir dostum. Bilmeniz gerekir bunu."

"Biliyor musunuz bu şarkıyı?"

"Hayır; söyleyin, öğreneyim."

"Başını bilmiyorum ama sonunu hatırlıyorum."

"İyi, o da bir şey."

"Nedimeler denir,
Guiche akla gelir."

"İçerik zayıf, kafiye de öyle."

"Ne olsun istiyorsunuz azizim, Racine değil, Molière değil, La Feuillade; ayrıca büyük bir senyör, hödüğün biri gibi kafiye yapamaz."

"Sadece sonunu hatırlamanız kötü."

"Durun, durun, ikinci kuplenin başını da hatırladım."

"Dinliyorum."

"Kafesi doldurdu güzellerle
Montalais ve..."

"Tabii! Ve La Vallière!" diye haykırdı de Guiche sabırsızlanarak ve özellikle de Saint-Aignan lafını nereye getirmek istediğinden habersiz bir halde.

"Evet, evet, tamam, La Vallière. Kafiyeyi buldunuz azizim."

"Güzel bir buluş, Tanrım."

"Montalais ve La Vallière, tamam. Siz bu iki kızı himaye ettiniz."

Ve Saint-Aignan gülmeye başladı.

"Yani şarkıda matmazel de Tonnay-Charente'ı bulamadınız, öyle mi?"

"Hayır, kesinlikle."

"Memnunsunuz o zaman."

"Kesinlikle ama Montalais'yi buldum," dedi Saint-Aignan yine gülerek.

"Her yerde bulursunuz onu. Devamlı gezer."

"Tanıyorsunuz."

"Gıyaben, Malicorne diye birinin himayesinde. O da Manicamp'ın himayesinde; Manicamp, Montalais için prensesin yanında bir nedimelik görevi sağlamamı istedi. Malicorne için de prensin evinde bir görev. Talep ettim bunları, biliyorsunuz zaafım var o Manicamp'a."

"Ve buldunuz bu işleri."

"Montalais için evet, Malicorne için hem evet hem de hayır, henüz sadece kabul edilmiş durumda talep; öğrenmek istediklerinizin hepsi bu kadar mı?"

"Kafiye kaldı."

"Hangi kafiye?"

"Bulduğunuz kafiye."

"La Vallière."

"Evet."

Ve Saint-Aignan tekrar gülmeye başladı. De Guiche'i çok rahatsız ediyordu gülmesi.

"Pekala," dedi de Guiche, "prensesin yanına yerleştirdim onu, doğru."

"Oo!" dedi Saint-Aignan.

"Ama," diye devam etti de Guiche çok soğuk bir tavırla, "bu adı hafife almazsanız, beni çok mutlu edersiniz sevgili kont. Matmazel La Baume Le Blanc de La Vallière çok akıllı bir şahsiyettir."

"Çok akıllı?"

"Evet."

"Sizin yeni dedikodulardan haberiniz yok o zaman!" diye haykırdı Saint-Aignan.

"Hayır, hatta sevgili kont bu dedikoduyu kendinize ve çıkaranlara saklarsanız büyük iyilik yaparsınız bana."

"Boş ver! Bu kadar ciddiye mi alıyorsunuz bunu?"

"Evet, benim yakın dostlarımdan biri seviyor matmazel de la Vallière'i."

Saint-Aignan ürperdi.

"Ya!" dedi.

"Evet kont," diye devam etti de Guiche. "Dolayısıyla siz ki Fransa'nın en kibar, en dürüst insanısınız, dostumun gülünç bir duruma düşmesine izin veremem."

"Şahanesiniz!"

Saint-Aignan parmaklarını yiyordu. Hem kızdığı için hem de merakını gideremediği için.

De Guiche selam verdi.

"Kovuyor musunuz beni," dedi bu dostun adını öğrenebilmeyi çok isteyen Saint-Aignan.

"Hayır kesinlikle kovmuyorum, sevgili... Çoban türküsünü bitiriyorum."

"Peki bu mısralar..."

"Bir kıta. Anlıyorsunuz değil mi? Bir kıta kutsaldır."

"Evet, evet, tabii."

"Dört mısra olduğundan üç mısra daha gerekiyor bana ve bir de yarım mısra. Çok kafa yormam lazım."

"Anlıyorum. Hoşça kalın kont."

"Hoşça kalın."

"Bu arada..."

"Ne var?"

"Kolay mı oluyor sizin için bu?"

"Çok kolay."

"Üç buçuk mısranızı yarın bitirmiş olacak mısınız kesinlikle?"

"Sanırım."

"Yarın görüşürüz o zaman."

"Yarın görüşürüz, hoşça kalın."

Saint-Aignan gitmek zorundaydı, gitti ve ağaçların arkasında kayboldu.

Sohbet, de Guiche ve Saint-Aignan'ı şatonun oldukça uzaklarına sürüklemişti.

Her matematikçinin, her şairin ve her hayalperestin kendi eğlenceleri vardır. De Guiche yanından ayrıldığında de Saint-Aignan beşli kümenin çok yakınında, kamu arazisinin başladığı yerdeydi. Burada akasyaların ve kestane ağaçlarının salkımları sarmaşıklar ve asmalarla karışıyordu, bunların arkalarındaysa ormanları ve ortak alanları birbirinden ayıran bir duvar yükseliyordu.

Tek başına kalan de Saint-Aignan, binalara doğru gitti; de Guiche ters yönde uzaklaştı. Yani biri bahçelere, öbürü duvarlara gidiyordu.

De Saint-Aignan üvez ağaçlarından, leylaklardan ve dev akdikenlerden oluşan bir tünelin altında yürüyordu. Ayakları yumuşak bir kuma basıyordu, karanlığa gömülmüştü ve yosunlar arasında boğulmuştu. Öç almak istiyordu ama zor geliyordu bu iş ona ve kendisine ulaşmak için bütün beceri ve ustalığını göstermesine rağmen, La Vallière hakkında daha fazla şey öğrenemediği için Tallement des Réaux'nun dediği gibi keyfi kaçmıştı.

Birdenbire insan sesleri geldi kulağına. Fısıltılar, seslenmelerle karışık kadın iniltileri gibi seslerdi bunlar: Gülüşmeler, inlemeler, bastırılmaya çalışılan şaşkınlık çığlıkları; ama özellikle kadın sesi ayırt ediliyordu.

De Saint-Aignan durdu ve o tarafa yönelmek istedi; seslerin yerden değil, ağaçların tepesinden geldiğini fark edince büyük bir şaşkınlık duydu.

Kafasını kaldırdı, iki tarafında ağaçların bulunduğu dar yolda ilerledi ve duvarın üzerinde bir merdivene tünemiş bir kadın gördü; kadın bir ağaca tünemiş bir adamla hararetli bir konuşmaya dalmıştı ve bir yandan da el kol hareketleri yapıyordu; adamın sadece kafası gözüküyordu ve bedeni bir kestane ağacının gölgesinde kaybolmuştu.

Kadın duvarın beri tarafında, adam öbür tarafındaydı.

CXXIII
LABİRENT

De Saint-Aignan sadece bilgi arıyordu ve bulduğu maceraydı. Mutluluktu bu.

De Saint-Aignan bu adamla bu kadının bu saatte ve böyle bir konumda niçin ve özellikle de hangi konuda konuştuklarını merak etti; kendini olabildiğince gizleyerek merdivenin neredeyse ayaklarına kadar yaklaştı.

Olabildiğince rahat bir konumda kendince önlemler alarak bir ağaca dayandı ve dinlemeye başladı.

Şöyleydi diyalog.

Kadın:

"Gerçekten mösyö Manicamp," diyordu eleştirilerinin arasında ilginç bir hoppalık ifadesi bir sesle, "gerçekten tehlikeli bir cüret sizinkisi. Böyle uzun süre konuşamayız, mutlaka yakalanırız."

"Olabilir," dedi adam çok sakin ve çok ateşli bir tavırla.

"Ne derler o zaman? Size şunu söyleyeyim ki biri beni görürse utancımdan ölürüm."

"Çocukluk olur bu, yapamazsınız böyle bir şey."

"Aramızda bir şey olsa neyse ama durup dururken suçlu durumuna düşmek. Gerçekten aptalım ben. Hoşça kalın mösyö Manicamp."

"Tamam, adamı tanıdım; şimdi kadını göreceğim," dedi Saint-Aignan merdiveni gözleyerek. Tepede gök mavisi çok şık saten ayakkabılar ve ten rengi çoraplar gördü.

"Vay anasını! İşe bak sen, sevgili Montalais," diye haykırdı Manicamp. "Kaçmayın canım! Çok önemli şeyler söyleyeceğim size."

"Montalais," dedi içinden Saint-Aignan, "ve üçü. Üç kadının her birinin kendi macerası var; sadece bunun macerasındaki ismi Manicamp değil, Malicorne zannediyordum."

Muhatabının bu çağrısı üzerine Montalais merdivenden inerken durdu.

Ve talihsiz Manicamp kestane ağacında bir kat daha çıktı. Hem avantajlı duruma geçmek hem de uygunsuz pozisyonda dururken çöken yorgunluğu üzerinden atmak için.

"Haydi," dedi, "dinleyin beni, bildiğinizi sanıyorum; hiçbir kötü amacım yok."

"Hiç şüphesiz. Ama niçin merakımı kamçılayan bir mektup yazıyorsunuz bana? Niçin böyle bir saatte ve böyle bir yerde randevu istiyorsunuz benden?"

"Sizi prensesin huzuruna çıkaranın ben olduğunu hatırlatarak merakınızı kamçıladım, çünkü sizinle görüşmeyi çok istediğimden en güvenli bulduğum çareye başvurdum. Niçin bu saatte ve böyle bir yerde buluşmak istedim? Çünkü bu saatte böyle bir yerde kimse olmazdı. Size gizlilik ve yalnızlık içinde bazı şeyleri sormak istiyordum."

"Mösyö Manicamp!"

"Ahlaksızlık yok bunda küçük hanım."

"Mösyö Manicamp, ben çekilsem iyi olacak galiba."

"Beni dinleyin, yoksa yuvamdan sizinkine atlarım; bana meydan okumayın sakın, çünkü şu anda beni rahatsız eden bir kestane dalı var ve bana olmayacak şeyler yaptırabilir. Bu dal gibi olmayın ve beni dinleyin."

"Sizi dinliyorum, tamam ama kısa kesin, çünkü sizi rahatsız eden bir dal varsa benim de altımda ayaklarımın altına giren üçgen bir merdiven var; ayakkabılarımı kemirdi bu merdiven, haber vereyim size."

"Lütfen elinizi verin bana matmazel."

"Niçin?"

"Verin siz."

"İşte elim, ne yapıyorsunuz ama?"

"Sizi kendime çekiyorum."

"Niçin peki? Ağacınızda yanınıza gelmemi istemiyorsunuz herhalde!"

"Hayır ama duvarın üzerine oturmanızı istiyorum; orası rahat, geniş ve ben de orada yanınızda oturmayı çok isterim."

"Hayır, olduğunuz yer daha rahat; görürler bizi sonra."

"Öyle mi diyorsunuz?" dedi Manicamp imalı bir ses tonuyla.

"Eminim."

"Peki, ben kestane ağacımda durayım. Çok rahatsız olsam da fark etmez."

"Mösyö Manicamp! Mösyö Manicamp! Meseleden uzaklaşıyoruz."

"Doğru."

"Yazdınız mı bana?"

"Tabii, tabii."

"Niçin yazdınız peki?"

"Düşünün, de Guiche bugün saat ikide gitti."

"Sonra?"

"Onun gittiğini görünce ben de peşinden gittim âdetim olduğu üzere."

"Görüyorum, burada olduğunuza göre."

"Durun biraz. Biliyorsunuz değil mi, bu zavallı de Guiche iyice gözden düşmüştü!"

"Maalesef öyle."

"Kendisini Paris'e sürgün edenleri, özellikle de uzaklaştıranları Paris'te bulmaya çalışması temkinsizliğin dik âlâsıydı."

"Merhum Pisagor gibi düşünüyorsunuz siz mösyö Manicamp."

"De Guiche bir âşık gibi inatçı, hiçbir uyarıma kulak asmadı. Rica ettim, yalvardım, hiçbir şey dinlemek istemedi. Lanet olsun!"

"Neyiniz var?"

"Pardon matmazel, şu lanet dal. Size bahsetme onurunu duyduğum ve pantolonumu yırtan dal."

"Gece oldu," diye karşılık verdi Montalais gülerek, "devam edelim mösyö Manicamp."

"De Guiche atla dörtnala gitti, ben de onu izledim ama yavaş gittim. Bilirsiniz, kendini hızla suya atan bir arkadaşın peşinden aynı hızla suya atlamak aptallık, deliliktir. Ben de de Guiche'in önden koşmasına ses çıkarmadım ve akıllı uslu bir şekilde arkadan izledim onu. Zavallının kabul görmeyeceğine inanıyordum ya da yediği ilk darbede geri dönecekti ve gittiğinden daha hızlı bir şekilde geldiğini görecektim, ben Ris ya da Melun'den daha uzakta olmayacaktım, kabul edersiniz ki on bir fersah gitmek için de dönmek için de uzaktır."

Montalais omuz silkti.

"İstediğiniz kadar gülün matmazel ama şu anda olduğu gibi, bir duvarın üzerinde oturacağınıza şu dalın üzerinde ata biner gibi otursaydınız, inmek isterdiniz."[1]

"Biraz sabır sevgili mösyö Manicamp, birazdan geçip gidecek bu an; Ris ve Melun'ı geçtiğinizi söylüyordunuz."

"Evet Ris ve Melun'ı geçtim, yürümeye devam ettim, onun döndüğünü görmemek şaşırtıyordu beni; sonunda Fontainebleau'da buldum kendimi; sordum, soruşturdum, her yerde de Guiche'i sordum, kimse görmemiş; kentte kimse konuşmamış onunla ve dörtnala gelmiş, şatoya girmiş ve kaybolmuş. Akşam sekizden beri Fontainebleau'dayım; her yerde, her tarafta, herkese de Guiche'i soruyorum, yok. Endişeden ölüyorum, anlayışla karşılıyorsunuzdur herhalde; dikkatsiz ve temkinli davranmayan arkadaşım gibi ben de şatoya girerek kurdun ağzına atmadım kendimi, doğru kamu arazisine girdim ve bir mektup getirdim size; şimdi matmazel, Tanrı aşkına, beni endişeden kurtarın."

"Zor bir şey değil bu sevgili mösyö Manicamp: Dostunuz de Guiche, çok iyi kabul gördü."

"Yok canım!"

"Kral onun için şenlik düzenledi."

"Onu sürgüne gönderen kral!"

"Prenses gülümsedi ona, prens eskisine göre daha çok seviyormuş gibi onu."

"Ah! Ah!" dedi Manicamp. "Niçin ve nasıl kaldığını açıklıyor bu. Benden hiç bahsetmedi mi peki?"

"Tek kelime bile etmedi sizinle ilgili."

"Onun sıkıntısı bu. Ne yapıyor şu anda?"

"Çok büyük olasılıkla uyuyor, uyumuyorsa bile hayal kuruyordur."

"Bütün gece ne yaptılar peki?"

"Dans ettiler."

"Şu meşhur bale mi? De Guiche nasıldı?"

"Müthiş."

---

[1] Bkz. Corneille'in imparator Augustus'la ilgili dizeleri: "Zirveye çıkmış, inmek istiyor" (*Cinna*, II. Perde, 1. Sahne, 370).

"Sevgili dostumuz. Şimdi, pardon matmazel, şimdi size gelmem gerekiyor."

"Nasıl yani?"

"Anlamanız gerekir, bana bu saatte şatonun kapısını açacaklarını düşünmüyorum ve bu dalın üzerinde uyumayı isterdim tabii ki ama dudu kuşundan başka hiçbir hayvan başaramaz bunu."

"Ama ben, mösyö Manicamp, bir erkeği bir duvarın üstünden alamam."

"İki, matmazel," dedi ikinci bir ses, ama öyle mahcup bir ses tonuydu ki bu kelimeyi telaffuz eden böyle bir talebin çok uygunsuz olduğunu bildiği anlaşılıyordu.

"Aman Tanrım!" dedi Montalais, kestane ağacının ta dibine kadar bakmaya çalışarak. "Kim o?"

"Ben matmazel."

"Siz kim?"

"Sadık kulunuz, Malicorne."

Ve Malicorne bunları söylerken bir yandan da ilk dallara kadar yükseldi; dallardan da duvar hizasına kadar çıktı.

"Mösyö Malicorne! Aman Tanrım! İkiniz de kudurmuşsunuz!"

"Nasılsınız matmazel?" diye sordu Malicorne çok kibar bir tavırla.

"Bir bu eksikti!" diye haykırdı Montalais umutsuz bir halde.

"Ah! Matmazel," diye mırıldandı Malicorne, "rica ediyorum bana karşı bu kadar kaba olmayın."

"Sonuç olarak matmazel," dedi Manicamp, "biz sizin dostlarınız ve insan dostlarının ölmesini istemez. Geceyi bulunduğumuz yerde geçirmemi isterseniz, ölüme mahkûm etmiş olursunuz bizi."

"Yok canım!" dedi Montalais. "Mösyö Malicorne güçlü, bir geceyi dışarıda geçirdi diye ölecek hali yok."

"Matmazel!"

"Kaçtığı için cezalandırılmış olacak."

"Tamam! Malicorne sizinle, nasıl istiyorsa öyle ayarlasın durumunu; ben geçiyorum," dedi Manicamp.

Ve acı acı yakındığı o meşhur dalı eğerek, ellerini ve ayaklarını kullanarak, sonunda Montalais ile yan yana oturmayı başardı.

Montalais, Manicamp'ı itmek istedi; Manicamp tutunmaya çalıştı.

Birkaç saniye süren bu kavganın renkli yanları da oldu. Mösyö de Saint-Aignan'ın gözü de payını aldı bundan.

Ama sonunda Manicamp galip geldi. Merdivenin sahibi oldu, ayağını merdivene koydu, sonra neşe içinde elini düşmanına uzattı.

Bu arada Malicorne da kestane ağacında, Manicamp'ın yerine yerleşiyordu. Kararlıydı oraya iyice yerleşmeye.

Manicamp ve Montalais birkaç basamak indiler. Manicamp ısrarcı tavrını sürdürerek, Montalais gülerek ve kendini savunarak.

O sırada yalvarıp yakaran Malicorne'un sesi duyuldu.

"Matmazel," diyordu Malicorne, "bırakmayın beni, yalvarırım size. Çok zor bir konumdayım ve duvarın öbür tarafına başıma bir kaza gelmeden geçemem; Manicamp kıyafetlerini yırtsın, rahattır o; mösyö de Guiche'inkileri giyer ama ben Manicamp'ınkileri de giyemem, yırtılmış olacağına göre."

"Bence," dedi Manicamp, Malicorne'un ağlayıp sızlanmalarıyla ilgilenmeyerek, "bence en iyisi hemen gidip de Guiche'i bulmam. Daha sonra belki yanına gidebilirim."

"Bence de öyle," diye karşılık verdi Montalais, "haydi gidin mösyö Manicamp."

"Teşekkürler. Hoşça kalın matmazel," dedi Manicamp yere atlayarak, "sizden daha kibar biri olamaz."

"Mösyö de Manicamp, kulunuz, şimdi kurtulacağım mösyö Malicorne'dan."

Malicorne iç geçirdi.

"Haydi, haydi," diye devam etti Montalais.

Manicamp birkaç adım attı, sonra merdivenin altına geldi.

"Bu arada matmazel," dedi, "mösyö de Guiche'e nereden gidiliyor?"

"Ha! Doğru ya. Çok kolay. Ağaçlı yolu takip ediyorsunuz."

"Oh! Çok iyi."

"Yeşillik kavşağa varıyorsunuz."

"Tamam."

"Orada dört tane yol göreceksiniz."

"Şahane."

"Birine giriyorsunuz."

"Hangisine?"

"Sağdakine."

"Sağdakine mi?"

"Yok soldakine."

"Hay Tanrım."

"Hayır hayır. Durun biraz."

"Çok emin değilsiniz galiba. Hatırlamaya çalışın lütfen matmazel."

"Ortadaki."

"Dört tane var."

"Doğru. Bütün bildiğim, dördü içinde bir tanesi doğrudan doğruya prensese götürüyor; onu biliyorum."

"Ama mösyö de Guiche prensesin yanında değil kesinlikle, değil mi?"

"Neyse ki değil."

"Prensese götüren yol işime yaramaz benim ve ben onu mösyö de Guiche'e götüren yolla değişmek isterdim."

"Evet kesinlikle, onu da biliyorum ama buradan tarif etmek mümkün değil galiba."

"Peki matmazel, diyelim ki bu kutlu yolu buldum."

"O zaman varmış olursunuz."

"İyi."

"Evet, sadece labirentten geçeceksiniz."

"Lanet olsun, yine mi! Labirent mi var bir de?"

"Oldukça karmaşık evet, gündüz gözüyle bile şaşırıyor insanlar bazen; dön dön, hiç bitmiyor; önce üç kez sağa dönüyorsunuz, sonra iki kez sağa, sonra bir kere. Bir kere miydi iki kere mi, durun bakayım; neyse, labirentten çıktığınızda yalancı çınarlarla kaplı bir yol buluyorsunuz ve bu yol sizi doğru mösyö de Guiche'in oturduğu köşke götürüyor."

"Matmazel," dedi Manicamp, "çok güzel tarif ettiniz ve bu tarife göre, anında kaybolacağımdan hiç şüphem yok. Dolayısıyla küçük bir ricam olacak sizden."

"Nedir?"

"Koluma girmeniz ve bana rehberlik etmeniz. Şey gibi... Şey gibi... Biliyordum hikâyeyi matmazel ama olaylar o kadar üst üste geldi ki unuttum; gelin lütfen, rica ediyorum."

"Peki ben," diye bağırdı Malicorne, "beni bırakıyor musunuz?"

"Mösyö! Mümkün değil," dedi Montalais, Malicorne'a, "bu saatte sizinle görebilirler beni ve ne derler sonra kim bilir."

"Vicdanınıza kalmış matmazel," dedi Manicamp ciddi bir tavırla.

"İmkânsız mösyö, imkânsız."

"O zaman, izin verin Malicorne'un inmesine yardımcı olayım; çok akıllı bir çocuktur ve sezgileri çok kuvvetlidir, bana rehberlik edecek ve kaybolursak ikimiz birlikte kaybolur ve ikimiz de kurtuluruz. İkimiz birlikte olunca, bir şey olduğumuz havası veririz; oysa ben tek başıma olursam, sevgili ya da hırsız izlenimi uyandırırım. Gelin Malicorne, işte merdiven."

"Mösyö Malicorne," diye haykırdı Montalais, "ağaçtan inmeyi yasaklıyorum size, bütün öfkem üzerinize yağar sonra."

Malicorne bir ayağını duvarın üzerine uzatmıştı, sıkıntı içinde çekti.

"Şşt!" dedi usulca Manicamp.

"Ne var?" diye sordu Montalais.

"Ayak sesleri."

"Aman Tanrım!"

Gerçekten de ayak sesleri olduğundan şüphelenilen sesler açık seçik gürültü haline geldi; dallar aralandı ve Saint-Aignan gözüktü. Gözlerinin içi gülüyordu ve bir elini uzatmıştı, bulunduğu yerden ikisini de görmüştü: Yani Malicorne ağaçta, boynunu uzatmış; Montalais de bulunduğu yerde merdivene yapışmıştı; Manicamp yerde ayağını uzatmış, yola koyulmaya hazır gibiydi.

"İyi akşamlar Manicamp," dedi kont, "hoş geldiniz dostum, gece yoktunuz; sizi sordular. Sadık hizmetkârınız matmazel de Montalais."

Montalais kızardı.

"Aman Tanrım!" diye kekeledi, başını ellerinin arasına alarak.

"Matmazel," dedi Saint-Aignan, "rahat olun, masum olduğunuzu kesinlikle kabul ediyorum ve bunu herkese söyleyeceğim. Manicamp, beni izleyin. Ağaçlıklı yol, dörtyol ağzı ve labirent yabancı değil bana; sizin Ariane'niz[1] olacağım. Tamam mı? İşte mitolojik adınızı buldum."

---

[1] Yunan mitolojisinde Minos'un kızı, Theseus'un labirentten çıkmasına yardımcı olmuştur.

"Cuk oturdu doğrusu kont, teşekkürler."

"Ama kont," dedi Montalais, "mösyö Malicorne'u da getirseniz!"

"Hayır, hayır," dedi Malicorne. "Mösyö Manicamp sizinle istediği kadar konuştu; lütfen matmazel, benim de size söyleyecek çok şeyim var. Geleceğinizle ilgili."

"Duyuyorsunuz," dedi kont gülerek, "onunla kalın matmazel. Bu gece sırların gecesi, bilmiyor musunuz?"

Kont, Manicamp'ın koluna girdi ve onu hızlı adımlarla Montalais'nin çok iyi bildiği ve hiç iyi tarif edemediği yola doğru götürdü.

Montalais onları gözden kaybedinceye kadar izledi.

CXXIV
MALICORNE'UN BEAU-PAON OTELİNİ TERK ETMESİ

Montalais gözleriyle kontu ve Manicamp'ı izlerken Malicorne genç kızın dalgınlığından yararlanıp daha uygun bir konuma geçmişti.

Döndüğünde, Malicorne'un konumundaki bu değişiklik hemen dikkatini çekmişti.

Malicorne maymun gibi oturmuştu; sırtını duvara vermiş, ayaklarını ilk basamağa dayamıştı.

Yabani asmalar ve hanımeliler bir bitki örtüsü gibi kaplamıştı onu, yabani asmanın hiç el değmemiş dirsekleri ayaklarını teke ayaklarına benzetmişti.

Montalais ise tam bir orman perisi gibiydi.

Tekrar merdiveni çıkarken:

"Mutsuz ediyorsunuz beni, işkence ediyorsunuz bana, zorbasınız siz!" dedi.

"Ben mi," dedi Malicorne, "ben zorba ha!"

"Evet, beni sürekli zor durumda bırakıyorsunuz mösyö Malicorne; kötülük ucubesisiniz siz."

"Ben!"

"Fontainebleau'da ne işiniz vardı, söyler misiniz? Sizin eviniz Orléans'da değil mi?"

"Benim burada ne işim olduğunu mu soruyorsunuz? İşim sizi görmek."

"Güzel bir gerekçe."

"Sizin için değil belki matmazel ama benim için kesinlikle öyle. Çok iyi bildiğiniz gibi evimi terk ettim ben, ileride de sizinkinden başka evim olmayacak. Sizin eviniz de şimdilik Fontainebleau'da olduğundan, Fontainebleau'ya geldim."

Montalais omuz silkti.

"Beni görmek istiyordunuz değil mi?"

"Kesinlikle."

"Peki, gördünüz beni, mutlu oldunuz, şimdi gidin."

"Hayır!" dedi Malicorne.

"Nasıl, hayır!"

"Sadece sizi görmeye gelmedim, sizinle konuşmaya geldim aynı zamanda."

"Daha sonra konuşuruz. Başka bir yerde."

"Daha sonra! Sizi daha sonra, başka bir yerde görüp göremeyeceğimi Tanrı bilir! Buradan daha uygun bir yer bulamayız hiçbir zaman."

"Bu gece olmaz, şu anda da olmaz."

"Niçin peki?"

"Çünkü binlerce şey oldu bu gece."

"İyi işte! Benimkiyle birlikte bin bir şey olur."

"Hayır, hayır, matmazel de Tonnay-Charente odamızda bekliyor; çok önemli bir mesele konuşacağız."

"Çok oldu mu?"

"En azından bir saatten beri bekliyor."

"O zaman," dedi Malicorne sakin bir tavırla, "birkaç dakika daha bekleyebilir."

"Mösyö Malicorne," dedi Montalais, "ne söylediğinizi bilmiyorsunuz."

"Yani siz beni unutuyorsunuz matmazel ve ben burada bana oynatmak istediğiniz rolü oynamak için sabırsızlanıyorum. Lanet olsun! Matmazel, bir haftadan beri aranızda dolaşıyorum;

hiçbiriniz bir kere bile tenezzül edip burada olduğumu fark etmediniz."

"Burada dolaşıyorsunuz, siz, bir haftadan beri, öyle mi?"

"Kurt adam gibi; yandım burada, havai fişekler iki perukamı yaktı, gece rutubeti ya da akıntılardan çıkan buharlardan sorgunların arasında boğuldum, aç kaldım, karşımda duran ya da tırmanmak zorunda olduğum bir duvar yüzünden bitkin düştüm. Lanet olsun! Kader değil bu matmazel. Ben sincap değilim, semender değilim, su samuru değilim; madem insan olduğumu reddettirmek istiyorsunuz bana. İşi oraya kadar götürmek istiyorsunuz, ben de insan olduğumu gösteriyorum. İnsanım ben, lanet olsun! İnsan olarak kalacağım, meğer ki yukarıdan emirler gelmesin."

"Peki ne istiyorsunuz, ne lazım size?" dedi Montalais boyun eğerek.

"Fontainebleau'da olduğumu bilmediğinizi söylemeyecek misiniz bana?"

"Ben..."

"Açık olun."

"Emin değildim."

"Bir haftadan beri, en azından günde bir kez göremez miydiniz beni?"

"Hep bir engel çıktı mösyö Malicorne."

"Emin değilim."

"Bana inanmıyorsanız bu küçük hanımlardan birine sorun."

"Herkesten iyi bildiğim bir şey için hiçbir zaman, hiç kimseden izahat istemem ben."

"Sakin olun mösyö Malicorne, durum değişecek."

"Kesinlikle değişmesi gerekiyor."

"Biliyorsunuz, siz görülüyorsunuz ya da hiç görülmüyorsunuz; biliyorsunuz, düşünülüyorsunuz siz," dedi Montalais hoş ve tatlı ses tonuyla.

"Ya! Demek beni düşünüyorlar."

"Şerefimle temin ederim sizi."

"Başka bir şey yok mu peki?"

"Neyle ilgili?"

"Prensin evindeki görevimle ilgili."

"Ah! Sevgili Malicorne, şu geçtiğimiz günlerde prense pek yaklaşılamıyordu."

"Şimdi peki?"

"Şimdi başka: Dünden beri kıskançlığı geçti."

"Nasıl geçti kıskançlığı?"

"Kandırmaca."

"Anlatsanıza."

"Kralın başka bir kadınla ilgilendiği dedikodusu yayıldı ve prens birdenbire rahatladı."

"Kim yaydı bu dedikoduyu?"

Montalais sesini kıstı.

"Aramızda kalsın," dedi, "galiba prenses ve kral anlaştı aralarında."

"Ya!" dedi Malicorne. "Tek çareydi bu. Ama mösyö de Guiche, o zavallı âşık?"

"O tamamen devre dışı bırakıldı."

"Yazıştılar mı?"

"Hayır, hayır, bir haftadan beri ellerine kalem aldıklarını görmedim."

"Prensesle aranız nasıl?"

"Çok iyi."

"Kralla?"

"Kral yanından geçerken gülümsüyor bana."

"İyi! Şimdi iki âşık kendilerine paravan olması için hangi kadını kullanacak?"

"La Vallière'i.

"Zavallı kız! Engellemek lazım bunu sevgilim."

"Neden?"

"Çünkü mösyö Raoul de Bragelonne şüphelenirse onu öldürür ya da intihar eder."

"Raoul! O tatlı Raoul! İhtimal veriyor musunuz böyle bir şeye?"

"Kadınlar kendilerini aşk aracılığıyla tanıdıklarını iddia ederler," dedi Malicorne, "ve kadınlar sadece kendi gözleri ve kalpleriyle düşündükleri şeyleri kendileri okuyamazlar. İşte ben de size diyorum ki mösyö de Bragelonne, La Vallière'i o kadar çok seviyor

ki aldatır gibi yaparsa şayet Bragelonne intihar eder ya da onu öldürür."

"Kral korur onu," dedi Montalais.

"Kral ha!" diye haykırdı Malicorne.

"Kesinlikle."

"Yani Raoul paralı asker gibi kralı öldürecek, öyle mi!"

"Tanrım!" dedi Montalais. "Aklınızı mı kaçırdınız mösyö Malicorne?"

"Hayır aksine, size söylediğim her şeyde çok ciddiyim sevgilim ve ben kendi payıma bir tek şey biliyorum."

"Neymiş o?"

"Raoul'ü şakayla karışık uyaracağım."

"Şşt! Şaşkın," dedi Montalais, Malicorne'a yaklaşmak için bir basamak daha çıkarak, "sakın o zavallı Bragelonne'a bir şey söylemeyin."

"Niçin?"

"Çünkü henüz hiçbir şey bilmiyorsunuz."

"Daha ne var bilecek?"

"O gece... Bizi dinleyen yok değil mi?"

"Hayır."

"O gece, krallar meşesinin altında, La Vallière yüksek sesle ve safça şu lafları etti: Kralı gören birinin bir başka erkeği sevebileceğine ihtimal vermiyorum."

Malicorne duvarın üzerinde sıçradı.

"Aman Tanrım!" dedi. "Öyle mi dedi zavallı?"

"Aynen, kelimesi kelimesine."

"Öyle mi düşünüyor acaba?"

"La Vallière her zaman ne düşünüyorsa onu söyler."

"Ama bu intikam istemek demek resmen! Kadınlar yılan," dedi Malicorne.

"Sakin olun sevgili Malicorne, sakin olun."

"Hayır aksine, kötülüğü kaynağında kurutalım. Raoul'ü uyaralım, zamanıdır."

"Tam aksine, zamanı geçti artık," diye karşılık verdi Montalais.

"Nasıl?"

"La Vallière'in lafı."

"Matmazel de Montalais."

"Evet."

"Kral için söylediği laf."

"Evet!"

"Evet! Gideceği yere ulaşmış."

"Kral duymuş mu? Krala duyurulmuş mu?"

"Kral duymuş."

"Ohime![1] Kardinalin dediği gibi."

"Kral, krallar meşesine çok yakın bir yerde, bir çalılığa gizlenmiş bu sırada."

"Dolayısıyla," dedi Malicorne, "bundan böyle kralın ve prensesin planı, zavallı Bragelonne'un bedenini çiğneyerek küçücük tekerlekler üzerinde yürüyecek."

"Böyle diyorsunuz."

---

1 İtalyanca: Heyhat.

"İğrenç."

"Öyle."

"Bence," dedi Malicorne, bir dakika düşünüp sessiz kaldıktan sonra, "büyük bir meşe ağacı ve bir kral arasına zavallı kişiliğimizi koymayalım, eziliriz sevgilim."

"Benim de size söylemek istediğim buydu."

"Biz kendimizi düşünelim."

"Ben de bunu düşünüyordum."

"O güzel gözlerinizi açın o zaman."

"Siz de o koca kulaklarınızı."

"O küçük ağzınızı yaklaştırın. Güzel bir öpücük için."

"Buyurun," dedi Montalais. Hemen anında altın ya da gümüş para olarak ödeme yapan biri gibi.

"Şimdi duruma bakalım. Prensesi seven mösyö de Guiche; kralı seven La Vallière; prensesi ve La Vallière'i seven kral; kendinden başka kimseyi sevmeyen prenses. Bütün bu aşklar arasında aptal biri kendi bahtının açılmasına yardımcı olabilir. Üstelik bizim gibi aklı başında, sağduyu sahibi insanlar."

"Yine hayallere daldınız."

"Yani gerçeklere. Ben yönlendireyim sizi sevgilim, şimdiye kadar çok kötü bir duruma düşmediniz değil mi?"

"Hayır."

"Peki! Gelecek, geçmişten sesleniyor size, ne var ki burada herkes kendini düşündüğüne göre kendimizi düşünelim biz de."

"Çok doğru."

"Ama sadece kendimizi."

"Tamam!"

"Saldırı ve savunma ittifakı!"

"Yemin etmeye hazırım."

"Uzatın elinizi, işte böyle: Her şey Malicorne için!"

"Her şey Malicorne için!"

"Her şey Montalais için!" diye karşılık verdi Malicorne da elini uzatarak.

"Şimdi ne yapmak gerekiyor?"

"Gözler, kulaklar hep açık olacak; başkalarına karşı silahlı olunacak; kendimize karşı olabilecek şeylere karşı asla göz yumulmayacak."

"Tamam."

"Kabul."

"Yemin. Anlaşma yapıldığına göre, hoşça kalın."

"Nasıl hoşça kalın?"

"Öyle. Otelinize dönün."

"Otelime!"

"Evet. Beau-Paon'da kalmıyor musunuz?"

"Montalais, Montalais, benim Fontainebleau'da olduğumu çok iyi biliyorsunuz siz!"

"Neyi kanıtlar bu? Sizinle hak ettiğinizden daha fazla ilgilenildiğini mi, nankör?"

"Hıı!"

"Beau-Paon'a dönün."

"Evet ama..."

"Ne?"

"Mümkün değil artık."

"Odanız yok muydu orada?"

"Evet ama şimdi yok artık."

"Artık yok mu? Kim aldı bu odayı sizden?"

"Durun. Biraz önce, koşa koşa dönüyordum sizin yanınızdan; otele soluk soluğa yaklaşırken bir sedye taşıyan dört köylü gördüm. Sedyede hasta bir keşiş yatıyordu."

"Bir keşiş?"

"Evet, sakallarına ak düşmüş bir Fransisken. Ben bu hasta keşişe bakarken, otele soktular onu. Merdivenden çıkarırlarken izledim ve merdivenin başında adamı benim odama soktuklarını gördüm."

"Sizin odanıza?"

"Evet, benim odama. Bir yanlışlık olduğunu sandım, otelciye gittim, otelci benim odayı sekiz günlüğüne kiraladığımı ve dokuzuncu günse bu Fransiskene kiralandığını söyledi."

"Ya!"

"Evet öyle oldu. Kavga çıkarmak istedim. Tekrar yukarı çıktım. Fransiskenle konuştum. Yaptığı işin doğru olmadığını söylemek istedim ama bu keşiş komadaymış gibi gözükse de dirseğine dayanarak doğruldu; ateş gibi gözlerini bana dikti ve bir süvari hücumunu yöneten birinin sesi gibi bir sesle konuştu:

'Atın şu herifi dışarı.'

Otelci ve sedyeyi taşıyan dört adam çok hızlı bir şekilde merdivenden indirdi beni. İşte böyle sevgilim, kalacak yerim yok artık."

"Kimmiş bu Fransisken?" diye sordu Montalais. "Komutan mı?"

"Öyle, sedyeyi taşıyanlardan biri öyle hitap etti ona galiba."

"Yani..." dedi Montalais.

"Yani odam falan yok artık; otel yok, barınabileceğim bir yer yok ve biraz önceki dostum Manicamp kadar kararlıyım bu konuda. Sokakta yatmaya niyetim yok."

"Ne yapacağız?" diye haykırdı Montalais.

"Ya evet!" dedi Malicorne.

"Bundan daha kolay bir şey yok," dedi üçüncü bir ses.

Montalais ve Malicorne aynı anda çığlık attı.

De Saint-Aignan gözüktü.

"Sevgili mösyö Malicorne," dedi de Saint-Aignan, "mutlu bir rastlantı getirdi beni buraya, sizi sıkıntıdan kurtarmak için. Ben size evimde bir oda veririm, yemin ederim ki hiçbir Fransisken almayacaktır onu elinizden. Siz de sevgili küçük hanım rahat olun matmazel de la Vallière'in, matmazel de Tonnay-Charente'ın sırlarını biliyorum; siz kendi sırrınızı bana emanet etme nezaketini gösterdiniz, teşekkürler: Üç sırrı da tek bir sır gibi saklayacağım."

Malicorne ve Montalais hırsızlık yaparken yakalanan iki öğrenci gibi birbirlerine baktı, ama Malicorne sonuç olarak kendisine getirilen öneriyi büyük bir avantaj gibi gördüğünden Montalais'ye razı olduğunu gösteren bir işaret yaptı ve Montalais de karşılık verdi kendisine.

Sonra Malicorne merdivenin basamaklarını tek tek indi, her basamakta düşündü. Mösyö de Saint-Aignan'ın, meşhur sırla ilgili olarak bilebileceği her şeyi kırıntı halinde ağzından alarak.

Montalais giderken bir maral gibi hafiflemişti ve ne dörtyol ağzı ne de labirent yanılttı onu.

De Saint-Aignan ise gerçekten Malicorne'u evine götürdü ve çok nazik davrandı ona, iki adamın, elinin altında olması çok mutlu etti onu. De Guiche'in sessiz kalacağını varsayarak nedimelerle ilgili daha fazla bilgi toplayabilirdi bu iki adam.

CXXV
BEAU-PAON OTELİNDE GERÇEKTE OLUP BİTENLER

Önce, okuyucularımıza Beau-Paon Oteliyle ilgili birkaç ayrıntı verelim, sonra orada kalan yolcularla ilgili bilgi vereceğiz.

Beau-Paon Oteli her otel gibi adını tabelasına borçluydu.

Bu tabelada kabaran bir tavuskuşu vardı.

Ama bu tabelanın ressamı, Havva'yı baştan çıkaran yılanı güzel bir çocuk gibi resmeden bazı ressamlar misali tavuskuşunu güzel bir kadın yüzü gibi resmetmişti.

Mösyö Legouvé'nin dediği gibi yaşamın büyüsünü oluşturan insan türünün yarısına karşı canlı bir yazıt olan bu otel, Fontainebleau'da sol taraftaki ilk yan sokaktaydı ve bu yan sokak Paris'ten gelirken bütün Fontainebleau kentini oluşturan geniş anayolu kesiyordu.[1]

Bu yan sokağın adı Lyon'du, bu ad verilmişti, çünkü coğrafi olarak krallığın ikinci merkezi yönünde ilerliyordu.

Bu sokakta burjuvaların oturduğu iki ev vardı ve evler birbirinden çitlerle çevrili iki büyük bahçeyle ayrılmıştı.

Görünüşte üç ev var gibiydi sokakta. Bu görünüşe rağmen sadece iki ev olmasını açıklayalım.

Beau-Paon Otelinin cephesi caddeye bakıyordu ama Lyon Sokağına dönüşte, bahçelerle ayrılan iki binada yolcu barındırabilecek geniş odalar vardı. Bu yolcular yaya, atlı, arabalı olabilirlerdi ve çok zengin nedimler bu evlerde yatabilirler, yemek yiyebilirlerdi, ayrıca isterlerse çevrede dolaşabilirler ve yalnız kalabilirlerdi. Avluda bir düş kırıklığına uğradıklarında bir hakareti sineye çekmek ya da intikam planları yapmak için yalnız kalabilirlerdi.

Buna karşılık bu binaların pencerelerinden yolcular önce sokağı ve sokakta yavaş yavaş ayrılan taşların arasından çıkan otları görüyorlardı.

---

1 *Le Mérite des femmes*'in yazarının sözü: "Yaşamın büyüsünü oluşturan insan türünün yarısı" (8. mısra).

Daha sonra şahane mürver ve alıç çitleri, sözünü ettiğimiz bu burjuva evlerini yeşil ve çiçek açmış iki kol arasında tutuyorlardı sanki.

Sonra, bu evlerin arasında tablonun fonunu oluşturan ve aşılmaz bir ufuk gibi beliren sık, bitkilerle dolu bir orman çizgisi. Fontainebleau'nun ilerisinde yayılan geniş ormanın ilk nöbetçileri.

Paris'te bir caddenin bir köşesinde bir daire olsa, insan gelip geçenlerin ve şenliklerin gürültü patırtısına katılabilirdi. Lyon Sokağındaysa bir köy manzarasına ve sükûnetine katılabilmek mümkündü.

Acil bir durumda, Paris'teki bir sokağın kapısı çalınırken, Lyon Sokağındaki küçük bir kapıdan kaçılabilirdi ve burjuva evlerinin bahçeleri boyunca giderek ormanın ilk bataklıklarına ulaşılabilirdi.

Hatırlanacağı gibi, bu Beau-Paon Otelinden bize ilk kez söz eden Malicorne olmuştur. Otelden çıkarılmasına üzüldüğünü anlatmak amacıyla. Kendi işleriyle meşgul olan Malicorne, Montalais'ye bu acayip otel konusunda söylenebilecek her şeyi kesinlikle söylememişti.

Malicorne'un bıraktığı bu can sıkıcı boşluğu doldurmaya çalışacağız.

Sözgelimi Malicorne, Beau-Paon Oteline nasıl girdiğini söylemeyi unutmuştu.

Ayrıca bahsettiği Fransisken dışında bu otelde kalan yolcularla ilgili hiçbir bilgi vermemişti.

Otele nasıl girdikleri, orada nasıl yaşadıkları, imtiyazlı yolcular dışında kalan herkesin parolasız otele girebilmesinin ve bazı hazırlık önlemleri olmadan orada kalabilmelerinin çok zor olması Malicorne'u etkilemiş olmalıydı, hatta diyebiliriz ki kesinlikle etkilemişti.

Ama daha önce söylediğimiz gibi, Malicorne'un kendi meşguliyetleri vardı ve bunlar olaylara doğru teşhis koymasını engelliyordu.

Gerçeken de Beau-Paon Otelinin bütün daireleri yerleşik yabancılar tarafından tutulmuş ve doldurulmuştu. Malicorne'un hiçbirini tanımadığı, yüzlerinde dikkat okunan çok sakin tüccarlardı bunlar.

Bu yolcuların hepsi otele, o geldiğinde gelmişti ve hepsi bir tür paraloyla girmişti otele. Bu parola ilk başta kafasını kurcalamıştı Malicorne'un ama bu konuda dolaylı yoldan bilgi edinmiş ve otelciden bu tür gözetimin nedeninin, çok zengin senyörlerle dolu kentin aynı zamanda pek becerikli ve gözü pek yankesicilerle dolu olduğunu da öğrenmişti.

Dolayısıyla Beau-Paon gibi ünlü bir müessesenin şanına layık olması, yolcularının eşyalarını ve paralarını çaldırmaması gerekiyordu.

Malicorne da bazen otele girdiğinde ve Beau-Paon Otelindeki konumunu sorguladığında buraya girmesine nasıl izin verildiğini kendi kendine sorup duruyordu. O girdikten sonra, arkasından birçok kişinin kapıdan geçemediğini görmüştü.

Özellikle de şu soruyu soruyordu kendine: Ona göre herkesin saygı duyduğu bir senyör olması gereken Manicamp, Beau-Paon'a gelir gelmez atını otelde yemlemek isteyince at ve binicisi çok katı ve kesin bir *nescio vos*'la[1] reddedilmişti.

Dolayısıyla Malicorne için bir sorundu bu, iddialı bir aşk entrikasıyla meşgul olduğundan hiç derinleşememişti bu konuda.

Kendisine mal ettiğimiz zekâya rağmen bunu istemiş olsaydı bile başaracağını söyleme cesaretini gösteremiyoruz.

Böyle bir muammayı çözebilmek için hiçbir biçimde Oidipus olmaya gerek olmadığını birkaç kelime kanıtlayacaktır okuyucuya.

Bir haftadan beri bu otele yedi yolcu girmişti ve hepsi de Malicorne'un Beau-Paon'u tercih etmesinin ertesi günü gelmişti.

Gelişi mantıklı ve kabul edilebilir olan bu yedi kişi şu kişilerden oluşuyordu:

Bir Alman tugay komutanı, sekreteri, hekimi, üç uşak ve yedi at.

Bu tugay komutanı Wostpur kontuydu.

İki yeğeni, iki sekreteri, bir memuru ve on iki atıyla birlikte bir İspanyol kardinal. Bu kardinal monsenyör Herrebia'ydı.

Uşağı ve iki atıyla birlikte Bremenli zengin bir tüccar.

Bu tüccarın adı Meinherr Bonstett'ti.

---

1 "Sizi tanımıyorum."

Her ikisi de çok güzel olan karısı ve kızıyla birlikte Venedikli bir senatör.

Bu senatörün adı senyör Marini'ydi.

Kendi klanından yedi dağlıyla birlikte İskoç bir mülk sahibi.

Mülk sahibinin adı Mac Cumnor'du.

Ne unvanı ne de arması olan Viyana'dan arabayla gelmiş bir Avusturyalı; yanında çok din adamı, biraz da asker vardı.

Danışman diyorlardı ona

Nihayet yanında bir uşak, bir oda hizmetçisi ve bir yardımcı kadınla birlikte Flaman bir kadın. Keyifli, havalı, iri atları vardı.

Flaman hanım, diyorlardı ona.

Bütün bu yolcular aynı gün gelmişlerdi daha önce söylediğimiz gibi ve gelişleri otelde hiçbir sıkıntı yaratmamıştı, sokakta hiçbir kargaşaya falan neden olmamıştı. Odalarını önceden habercilerini ya da sekreterlerini göndererek ayırtmışlar, bir gün önce ya da aynı sabah gelmişlerdi.

Onlardan bir gün önce, çok zayıf bir atla ve hafif bir bavulla gelen Malicorne; Beau-Paon Oteline geldiğinde kendisini şenlikleri merak eden bir senyörün dostu olarak tanıtmış ve söz konusu kişinin de birazdan gelmesi gerektiğini söylemişti.

Bunun üzerine otelci Malicorne'u da, dostu senyörü de çok iyi tanıyormuş gibi gülümsemiş ve şöyle demişti ona:

"Önce siz geldiğinize göre, kendiniz için uygun bulduğunuz odayı seçin beyefendi."

Ve otelcilerde gözlenen çok anlamlı bir yalakalıkla şöyle demek istemişti bu adam: "Rahat olun mösyö, kiminle muhatap olduğumuzu biliyoruz ve dolayısıyla ona göre muamele göreceksiniz."

Bu laflar ve hareketler Malicorne'a iyi niyetli görünmüş ama pek açık gelmemişti. Oysa çok fazla harcama yapmak istemediğinden ve küçük bir oda talep ettiğinden önemli biri gibi görülmeyebilir ve reddedilebilirdi, otelcinin laflarını ve kendisine göre düşünmüş olabileceklerini hemen toparlayıp kendi kurnazlık ve inceliğiyle kandırmaya çalıştı onu.

Nasıl muamele görmesi gerekiyorsa mutlaka öyle muamele gören biri gibi gülümseyerek konuştu:

"Bunun üzerine otelci Malicorne'u çok iyi tanıyormuş gibi gülümsemişti."

"Beyefendi," dedi, "en güzel ve en neşeli daireyi istiyorum."

"Ahırla birlikte mi?"

"Ahırla."

"Hangi gün?"

"Hemen tutmak istiyorum mümkünse."

"Âlâ."

"Yalnız," diye ekledi Malicorne telaşla, "büyük daireye hemen yerleşmeyeceğim."

"İyi," dedi otelci, durumu çok iyi anlamış gibi bakarak.

"Daha sonra anlayacağınız bazı nedenlerle bu küçük odada kalmak zorundayım ben."

"Tamam, tamam," dedi otelci.

"Dostum geldiğinde büyük daireye yerleşecek; tabii bu büyük daire onun olacağından, o yerleşecek oraya."

"Çok iyi," dedi, "çok iyi, öyle konuşulmuştu."

"Öyle mi konuşulmuştu?"

"Kelimesi kelimesine."

"Mükemmel," diye mırıldandı Malicorne. "Anladınız değil mi?"

"Evet."

"Hepsi bu işte. Anladınız yani şimdi. İyi anladınız değil mi?"

"Kesin."

"O zaman odama götürün beni."

Elinde şapkasıyla Beau-Paon otelcisi, Malicorne'un önünden yürüdü.

Malicorne odasına yerleşti ve otelcinin haline çok şaşırdı. Otelci merdivenin her basamağında, çıkarken de inerken de göz kırptı kendisine. İki kişi arasında tam bir anlaşma olduğunun işaretiydi bu göz kırpmalar.

"Burada bir yanlışlık var," diyordu içinden Malicorne, "ama durum anlaşılıncaya kadar yararlanayım ben bundan ve en doğrusu bu."

Ve bir av köpeği gibi odasından kan ter içinde fırladı, oflayarak puflayarak yeni haberlerin peşine düşüp meraklarını gidermeye çalıştı. Matmazel de Montalais'ye söylediği gibi.

Otele yerleştiğinin ertesi günü bütün oteli dolduran yedi yolcunun geldiğini gördü.

Bütün bu insanları, bu tayfayı, bu şatafatı gören Malicorne ellerini ovuşturdu ve bir gün geç kalmış olsa keşiflerinden sonra sığınabileceği bir köşe bulamayacağını düşündü.

Bütün yabancılar yerleştikten sonra otelci odasına girdi ve her zamanki kibarlığıyla konuştu:

"Beyefendi," dedi, "üçüncü ek binadaki büyük daire kaldı size, biliyor musunuz bunu?"

"Tabii, biliyorum."

"Ve size gerçekten bir armağan vermiş oluyorum böylece."

"Teşekkürler."

"Yani arkadaşınız geldiğinde..."

"Evet!"

"Yani memnun kalacaktır benden ya da tersi durumda çok zor olacaktır."

"Pardon! İzin verirseniz arkadaşımla ilgili birkaç kelime söyleyebilir miyim?"

"Söyleyin tabii! Efendi sizsiniz."

"Gelmesi gerekiyor bildiğiniz gibi."

"Gelecek."

"Fikrini değiştirmiş olabilir."

"Hayır."

"Emin misiniz?"

"Eminim."

"Bu konuda herhangi bir şüpheniz varsa."

"Eee?"

"Söylerdim size ben, mutlaka gelir diye bir şey söylemiyorum."

"Söylemiş ama size..."

"Tabii ki söyledi ama biliyorsunuz; insan ister, Tanrı verir; *verba volant, scripta manent.*[1]"

"Yani?"

"Söz uçar, yazı kalır; bana bir şey yazmadığından, söylemekle yetindiğinden, size izin veriyorum ama ille de yapın bunu demiyorum anlıyor musunuz? Zor bir durum."

"Ne için izin veriyorsunuz?"

"Ne için olacak! Uygun bir fiyat bulursanız dairesini kiralamanız için."

"Ben mi?"

"Evet siz."

"Asla efendim, asla böyle bir şey yapmam; yazmadıysa, eğer size..."

"Hayır."

"Bana yazdı."

"Ya!"

"Evet."

"Ne yazmış? Bakalım mektupta yazdıklarıyla sözleri uyuşuyor mu?"

Latince atasözü: "Söz uçar, yazı kalır."

"İşte, aşağı yukarı şöyle bir şey yazdığı:

Beau-Paon Oteli sahibi beyefendiye.

Bazı önemli şahsiyetlerin otelinizde buluşacağı size haber verilmiş olmalı mutlaka, ben Fontainebleau'da bir araya gelen topluluktanım. Dolayısıyla benden önce ya da sonra gelecek bir arkadaş için de bir oda ayırın...

"Bu arkadaş sizsiniz, değil mi?" dedi otelci yarıda keserek okumayı.

Malicorne tevazuyla eğildi.

Otelci devam etti:

Benim için de büyük bir daire. Büyük daire benim işim ama odanın pahalı olmasını istemiyorum, çünkü bu odada mütevazı bir gariban kalacak.

"Bu kişi de sizsiniz, değil mi?" dedi otelci.

"Evet, kesinlikle," dedi Malicorne.

"O zaman anlaştık, arkadaşınız dairesinin ücretini ödeyecek ve siz de kendi odanızınkini ödeyeceksiniz."

"Başıma gelen şeylerden bir şey anladıysam ne olayım, yani çarka bağlayıp işkence etseler daha iyiydi." dedi Malicorne içinden.

Sonra yüksek sesle konuştu:

"Söyler misiniz, isimden memnun kaldınız mı?"

"Hangi isimden?"

"Mektubun sonundaki isimden. Kesinlikle garanti verdi mi size?"

"Size soracaktım bunu," dedi otelci.

"Nasıl! Mektubun altında imza yok mu?"

"Hayır," dedi otelci, sır ve merak dolu gözlerini fal taşı gibi açarak.

"O zaman," dedi Malicorne onun hareketini ve sır dolu gözlerini taklit ederek, "adını vermediyse..."

"Eee?"

"Bunun için kendine göre nedenleri olduğunu anlamanız gerekir."

"Şüphesiz."

"Ben, arkadaşı, sırdaşı olarak, onu ele veremem; bunu da anlamanız gerekir."

"Doğru söylüyorsunuz mösyö," diye karşılık verdi otelci, "ben de ısrar etmiyorum."

"Bu inceliği takdir ediyorum. Bana gelince, arkadaşımın dediği gibi benim odam ayrı. Anlaşalım bu konuda."

"Kesinlikle anlaştık mösyö."

"Anlarsınız, hesaplar doğru olursa arkadaşlık da iyi olur. Hesaplayalım o zaman."

"Acelesi yok. Oda, yiyecek benim için, atıma yemlikte bir yer ve yem. Günlüğü ne kadar?"

"Dört lira mösyö."

"Üç gün, on iki lira."

"On iki lira, evet mösyö."

"İşte buyurun, on iki liranız."

"Bunu hemen ödemenin ne yararı var mösyö?"

"Çünkü," dedi Malicorne, sesini kısarak ve sırrın geçerli olduğunu anladığından sır söylüyormuş gibi yaparak, "çünkü ansızın gitmek gerekirse, bir anda odayı boşaltmak gerekirse hesap ödenmiş olur."

"Haklısınız mösyö."

"Yani kendi odamdayım."

"Kendi odanızdasınız."

"Ha şöyle işte! Hoşça kalın."

Otelci çekildi.

Malicorne tek başına kalınca şöyle bir mantık yürüttü:

"Otelciye sadece mösyö de Guiche ve Manicamp yazmış olabilir; mösyö de Guiche, başarı ya da başarısızlık durumunda saray dışında bir mekân istiyor kendisi için; Manicamp ise mösyö de Guiche'in verdiği görevi yerine getirmiş olmak için.

Dolayısıyla mösyö de Guiche ya da Manicamp şöyle düşünmüş olabilirler:

Büyük daire, yüzü kapalı birkaç kadının uygun biçimde barınması ve neredeyse ıssız ve ormana götüren iki çıkışı olan bir mekândan yararlanabilmesi için.

Oda, mösyö de Guiche'in sırdaşı ve uyanık kapı bekçisi Manicamp'ın ya da daha güvenli bir ortam için hem efendi hem de sırdaş rolü oynayan mösyö de Guiche'in barınması için.

Ama otelde yapılması gereken, gerçekten de otelde yapılan toplantı?

Hiç kuşkusuz krala takdim edilecek insanlar bunlar.

Ama kendisine oda ayrılan zavallı?

De Guiche ya da Manicamp'ı daha iyi gizlemek için bir kurnazlık.

Durum buysa eğer, ki mümkündür, sadece yarım bir kötülüğün olduğu söylenebilir; Manicamp ve mösyö de Guiche arasında sadece söz var ve Manicamp'tan Malicorne'a da sadece kese var."

Malicorne bu mantığı yürüttükten sonra deliksiz bir uyku çekmişti ve Beau-Paon Otelinin yedi odasını ve içinde dolanıp durmalarını yabancılara bırakmıştı.

Sarayda kendisini endişelendiren bir şey olmadığında, yolculuklardan ve araştırmalardan hiçbir zaman adreslerine gönderme fırsatı bulamadığı mektuplar yazmaktan yorgun düştüğünde küçük odasına giriyor ve duvarlara tutturulmuş latinçiçekleri ve karanfillerle süslü balkonda korkuluğa dayanarak bu tuhaf yolcuları seyrediyordu. Bu yolcular Fontainebleau'yu ışıksız, neşesiz, şenliksiz bir yer gibi görüyorlardı.

Yedinci güne kadar böyle sürüp gitti durum. Bu yedinci günü, daha önceki bölümlerde gecesiyle birlikte ayrıntılı olarak uzun uzun anlattık.

Malicorne o gece saat bir sularında pencereden hava alıyordu, o sırada atının üzerinde Manicamp'ı gördü. Yüzünü rüzgâra vermiş, endişeli ve sıkıntı bir hali vardı.

"İyi," dedi Malicorne içinden, kendisini hemen tanıyınca. "Dairesini yani odamı istemeye gelen adamım."

Ve Manicamp'a seslendi.

Manicamp kafasını kaldırdı ve o da Malicorne'u tanıdı.

"Vay vay!" dedi Manicamp. "Hoş geldiniz Malicorne. Fontainebleau'da dolanıp duruyorum, üç şey arıyorum, bulamıyorum: De Guiche, bir oda ve bir ahır."

"Mösyö de Guiche ile ilgili olarak ne iyi ne de kötü haber verebilirim size, çünkü hiç görmedim onu ama odanız ve bir ahır başka bir mesele."

"Ya!"

"Evet, burada tutuldu her ikisi de."

"Tutuldu mu, kim tuttu?"

"Siz galiba."

"Ben mi?"

"Siz kalacak bir yer tutmadınız mı?"

"Hayır tutmadım."

Tam bu sırada otelci gözüktü eşikte.

"Bir oda," dedi Manicamp.

"Tuttunuz mu mösyö?"

"Hayır."

"Oda yok."

"O zaman bir oda tuttum," dedi Manicamp.

"Oda mı, kalacak bir yer mi?"

"Ne derseniz deyin."

"Mektupla mı?" diye sordu otelci.

Malicorne, Manicamp'a başıyla olumlu anlamında bir işaret yaptı.

"Tabii ki mektupla," dedi Manicamp. "Benden bir mektup almadınız mı?"

"Hangi tarihte yazdınız?" diye sordu Manicamp'ın duraksamalarından şüphelenen otelci.

Manicamp kulağını kaşıdı ve Malicorne'un bulunduğu pencereye baktı ama Malicorne pencereden ayrılmıştı ve dostuna yardımcı olabilmek amacıyla merdivenden iniyordu.

Tam o anda sundurmanın altında, üzerinde uzun bir İspanyol pelerini bulunan bir yolcu gözüktü. Konuşmayı duyabilecek mesafedeydi.

"Benden kalacak bir yer istediğiniz mektubu hangi tarihte yazdığınızı soruyorum size," diye tekrarladı otelci üstüne basa basa.

"Geçen Çarşamba," dedi gayet kibar bir ses tonuyla esrarengiz yabancı, otelcinin omzuna dokunarak.

Manicamp geriledi ve eşikte gözüken Malicorne da kulağını kaşıdı.

Otelci yeni gelen bu adamı tanıdı. Gerçek yolcu buydu.

"Beyefendi," dedi kibarca, "daireniz sizi bekliyor, ahırlarınız da. Ancak..."

Çevresine baktı.

"Atlarınız?" diye sordu.

"Atlarım gelecek ya da gelmeyecek. Sizin için önemli değil bu, değil mi? Yeter ki tutulan odanın ve ahırın parası ödensin."

Otelci eğilerek selamladı kendisini.

"Bu arada," diye devam etti yabancı yolcu, "sizden istediğim küçük odayı verdiniz bana değil mi?"

"Ay!" dedi Malicorne, gizlenmeye çalışarak.

"Dostunuz beyefendi bir haftadır o odada kalıyor," dedi otelci Malicorne'u işaret ederek. Malicorne kendini göstermemek için elinden gelen her şeyi yapıyordu.

Yolcu pelerinini burnunun hizasına kadar çekerek Malicorne'a göz attı bir an.

"Beyefendi benim arkadaşım değil," dedi.

Otelci sıçradı.

"Beyefendiyi tanımıyorum," diye devam etti yolcu.

"Nasıl?" diye haykırdı otelci, Malicorne'a dönerek. "Beyefendinin arkadaşı değil misiniz?"

"Size ne bundan, parası ödendikten sonra," dedi Malicorne, mağrur bir tavırla yabancıyı taklit ederek.

"Benim için çok önemli," dedi bir kişi değişikliğinin farkına varmaya başlayan otelci, "önceden ve bir başkası tarafından tutulmuş yeri boşaltın lütfen."

"Ama," dedi Malicorne, "beyefendinin hem birinci katta bir odaya, hem ikinci katta bir daireye ihtiyacı yok. Beyefendi odada kalacaksa ben dairede kalırım; beyefendi daireyi tercih ederse, odada kalırım."

"Üzgünüm beyefendi," dedi yolcu tatlı bir ses tonuyla, "ama bana hem oda hem de daire lazım."

"Kimin için peki?" diye sordu Malicorne.

"Daire benim için."

"Tamam, oda?"

"Bakın," dedi yolcu, elini ilerleyen bir tür kafileye uzatarak.

Malicorne gösterilen yöne baktı ve o Fransiskenin bir sedye üzerinde yaklaştığını gördü. Daha mütevazı düşünceler aşılama çabasının sonuç vermediği adamın, odasına yerleşmesini bazı ayrıntılar ekleyerek Montalais'ye anlatmıştı.

Meçhul yolcunun ve hasta Fransiskenin gelişiyle, Beau-Paon Oteli dışında hiçbir itibarı olmayan Malicorne, otelci ve sedyeyi taşıyan köylüler tarafından kovulmuştu.

Bu kovulmanın sonrasında olup bitenler; Manicamp'ın Montalais'yle konuşması, Malicorne'dan daha becerikli olan Manicamp'ın haber alabilmek amacıyla de Guiche'i bulması, daha sonra Montalais'nin Malicorne ile konuşması, Saint-Aignan kontunun hem Montalais'ye hem de Malicorne'a kalacak yer bulması okuyucuya anlatıldı.

Şimdi okuyucularımıza bir bölümünü Malicorne'un işgal ettiği iki daireyi kiralayan esas kişi pelerinli yolcunun ve yine esrarengiz biri olan ve pelerinli adamla aynı zamanda gelip iki arkadaşın hesaplarını bozan Fransiskenin kim olduğunu anlatacağız.

CXXVI
ON BİRİNCİ YIL CİZVİTİ

Okuyucuyu yormamak için hemen ilk soruyu cevaplayacağız.

Pelerinini burnuna kadar çekmiş olan yolcu Aramis'ti; Fouquet'nin yanından ayrıldıktan sonra uşağının açtığı dolaptan bir şövalye kıyafeti çıkarmış, şatodan çıkmış ve Beau-Paon Oteline gitmişti. Otelcinin de söylediği gibi orada bir hafta önce bir oda ve bir daire istemişti.

Malicorne ve Manicamp'ın gidişinden hemen sonra Aramis, Fransiskene yaklaştı ve ona daire ve odadan hangisini tercih ettiğini sordu.

Fransisken odanın ve dairenin yerini sordu.

Odanın birinci, dairenin ikinci katta olduğu söylendi.

"O zaman oda," dedi.

Aramis hiç sesini çıkarmadı ve kesinlikle kabul etti bunu:

"Oda," dedi otelciye.

Ve saygıyla selam vererek daireye çekildi.

Aynı anda Fransisken de odaya götürüldü.

Yüksek rütbeli bir papazın, kendisi talep etmeden birçok yolcunun tutmak istediği bir oda verilen sıradan bir keşişe, dilenci tarikatından bir keşişe, saygı göstermesi şaşırtıcı değil mi?

Mösyö Fouquet'yle birlikte şatoya giren ve mösyö Fouquet'yle birlikte şatoda kalabilecek olan Aramis'in Beau-Paon Oteline beklenmedik gelişi nasıl açıklanabilirdi?

Fransisken, çok acı çekmesine rağmen ve sedyenin duvara ya da merdivenin tırabzanına çarpması sırasında bütün vücudu sarsılmasına rağmen merdivenlerde taşınırken hiç yakınmadı.

Nihayet odaya girdiğinde:

"Yardım edin de şu koltuğa atayım kendimi," dedi.

Adamlar sedyeyi yere koydular ve hastayı olabildiğince usulca kaldırarak yatağın başında yer alan gösterdiği koltuğa koydular.

"Şimdi," diye ekledi yumuşak hareketler ve hoş sözlerle, "otelciyi gönderin bana."

Söyleneni yaptılar.

Beş dakika sonra, Beau-Paon otelcisi eşikte göründü.

"Dostum," dedi ona Fransisken, "bu yiğitleri gönderin lütfen, bunlar Melun vikontunun vasalları. Beni yolda sıcaktan bayılmış halde buldular ve zahmetlerinin karşılığını alıp alamayacaklarını hiç sormadan evlerine götürmek istediler. Ama bir hastaya yardımcı olan yoksullara, bunun neye mal olduğunu bilirim ve oteli tercih ettim ben de. Zaten bekliyorlardı beni burada."

Otelci şaşkınlık içinde Fransiskene baktı.

Fransisken başparmağıyla ve belli bir biçimde göğsünde istavroz çıkardı.

Otelci aynı işareti sol omzunda yaparak karşılık verdi.

"Evet, doğru," dedi, "bekleniyordunuz peder ama daha iyi durumda geleceğinizi umut ediyorduk."

Köylüler zavallı bir keşişin karşısında saygılı bir tavır alan bu çok kibirli otelciye şaşkınlık içinde bakınca, Fransisken derin cebinden iki üç altın para çıkarıp gösterdi.

"İşte dostlarım," dedi, "bana gösterdiğiniz ilginin karşılığı. Rahat olun ve beni burada bırakacağınız için korkmayın. Kendileri için yollara düştüğüm arkadaşlar dilenmemi istemiyorlar ama bana gösterdiğiniz ilgi de ödülü hak ediyor, bu iki Louis altınını alın ve huzur içinde gidin."

Köylüler altınları kabul etmeye cesaret edemiyorlardı, otelci iki Louis'yi keşişin elinden aldı ve köylülerden birinin eline koydu.

Sedyeyi taşıyan dört adam gözlerini her zamankinden daha fazla açarak çekildiler.

Kapı tekrar kapandı ve otelci bu kapının yanında saygıyla ayakta dururken, Fransisken bir an toparladı kendini.

Sonra sıcaktan kurumuş elini sararmış alnında gezdirdi ve büzüşmüş parmaklarıyla sakalının gri buklelerini sıvazladı titreyerek.

Hastalık ve heyecandan çukurlaşmış iri gözleri belirsizlik içinde acı veren ve amansız bir düşünceyi izliyor gibiydi.

"Fontainebleau'daki hekimleriniz kim?" diye sordu nihayet.

"Üç hekim var peder."

"Adları ne?"

"Öncelikle Luiniguet."

"Sonra?"

"Sonra Rahip Hubert adlı bir Karmelit."

"Sonra?"

"Sonra Grisart adlı bir laik."

"Grisart mı?" diye mırıldandı keşiş. "Hemen çağırın Grisart'ı."

Otelci telaş içinde itaat etmeye çalıştı.

"Bu arada, burada elimizin altında hangi rahipler var?"

"Hangi rahipler?"

"Evet, hangi tarikatlardan?"

"Cizvitler var, Augustinusçular ve Fransiskenler var ama peder, buraya en yakın olanlar Cizvitler. Dolayısıyla bir Cizvit çağırayım günah çıkarması için, değil mi?"

"Evet, haydi."

Otelci çıktı.

Otelci ve hastanın, aralarındaki haç işaretinden tehlikeli İsa tarikatının iki mensubu olduğu anlaşılıyordu.

Fransisken yalnız kalınca cebinden bir kâğıt tomarı çıkardı, bazılarını dikkatle inceledi. Ama cesareti rahatsızlığına yenik düştü; gözleri döndü, alnından soğuk terler aktı ve neredeyse baygın halde başı arkaya devrilerek ve kolları koltuğun iki yanına sarkmış halde kendini bıraktı.

Beş dakikadan beri hiç hareket etmiyordu; otelcinin yanında, giyinmesi için zar zor vakit bıraktığı hekim vardı.

Girerken yaptıkları gürültü ve kapının açılmasıyla oluşan hava akımı hastayı kendine getirdi. Dağılan kâğıtlarını telaşla topladı; uzun ve etleri çekilmiş eliyle koltuktaki yastıkların altına sakladı onları.

Otelci çıktı ve hastayla hekimi baş başa bıraktı.

"Haydi," dedi Fransisken doktora, "haydi mösyö Grisart yaklaşın, kaybedecek vaktimiz yok; dokunun, yoklayın, değerlendirin ve kararınızı verin."

"Otelcimiz," diye karşılık verdi hekim, "bir tarikat mensubunu tedavi etme mutluluğunu yaşadığımı söyledi bana."

"Bir tarikat mensubunu, evet," diye karşılık verdi Fransisken. "O zaman gerçeği söyleyin bana; çok kötü hissediyorum, öleceğim galiba."

Hekim keşişin elini tuttu ve nabzını yokladı.

"Aman, aman!" dedi. "Ateş durumu tehlikeli."

"Tehlikeli ateş dediğiniz ne oluyor?" diye sordu hasta buyurgan bir bakışla.

"Bir iki yıllık bir üye olsa tedavisi mümkün bir ateş derdim," diye karşılık verdi hekim keşişe, kendisine sorgulayan bakışlar yönelterek.

"Bana peki?" dedi Fransisken.

Hekim tereddüt etti.

"Beyazlaşmaya başlayan sakalıma, tüylerime, kıllarıma bakın; düşüncelerle dolu alnıma bakın," diye devam etti, "acılarımı saydığım kırışıklıklarıma bakın; on bir yıllık Cizvitim ben mösyö Grisart."

Hekim ürperdi.

Gerçekten bir on birinci yıl Cizviti, tarikatın bütün sırlarına vakıf olmuş biridir; böyle biri için ilimde hiçbir sır kalmamıştır, toplum böyle birinin önüne hiçbir engel koyamaz; cismani itaat bağlantıları kalmamıştır artık.

"Yani," dedi Grisart saygıyla selam vererek, "karşımda bir üstat mı var?"

"Evet, ona göre davranın."

"Öğrenmek istediğiniz..."

"Gerçek durumum."

"Peki!" dedi hekim. "Beyinle ilgili bir ateş durumu bu, bir başka deyişle çok ilerlemiş ağır bir menenjit vakası."

"O zaman umut yok, öyle mi?" diye sordu Fransisken kestirip atarak.

"Öyle demek istemedim," diye karşılık verdi doktor, "ama beyindeki düzensizlik, kesik kesik soluk alıp vermeniz, nabzın çok hızla atması, çok yüksek ateş bitiriyor sizi; bu durumda..."

"Bu sabahtan beri üç kez yere serildim," dedi rahip.

"Dehşet bir durum. Nasıl oldu da yolda kalmadınız?"

"Burada bekliyorlardı beni, gelmem gerekiyordu."

"Ölmek pahasına?"

"Ölmek pahasına."

"O zaman, bütün bu belirtiler karşısında size şunu söyleyeyim ki durum neredeyse umutsuz."

Fransiskenin yüzünde tuhaf bir gülümseme belirdi.

"Bana söylediğiniz, on birinci yıl tarikat mensubu için olsa da yeterlidir ama benim için Grisart hoca, çok azdır ve sizden daha çoğunu öğrenmeye hakkım var. Daha gerçekçi olalım, daha açık olalım... Tanrı'yla konuşuyormuş gibi. Zaten günah çıkartması için bir papaz çağırdım."

"Evet ama," diye kekeledi doktor.

"Söyleyin," dedi hasta, mağrur bir tavırla o ana kadar taşı içeri dönük olan ve üzerinde İsa Tarikatının işareti bulunan altın bir yüzüğü göstererek.

Grisart hayretle haykırdı.

"Başrahip."

"Şşt," dedi Fransisken,[1] "biliyorsunuz, doğru olmak gerekir."

"Efendim, efendim, günah çıkartacak olan papazı çağırın," diye mırıldandı Grisart, "çünkü iki saat içinde, ilk nöbette, sayıklamaya başlayacaksınız ve komaya gireceksiniz."

"Aman ne güzel," dedi bir an kaşları çatılan hasta, "o zaman iki saatim var, öyle mi?"

"Evet, bilhassa göndereceğim şurubu içmeniz gerekiyor."

"İki saat mi kazandıracak bu şurup bana?"

"İki saat."

"Zehir olsa içerim, bu iki saat sadece benim için değil tarikatın onuru için de gerekli."

"Ah! Ne büyük kayıp!" diye mırıldandı hekim. "Ne büyük felaket bu bizim için!"

"Bir insanın kaybı, hepsi bu kadar," diye karşılık verdi Fransisken. "Ve yüce Tanrı sizi bırakıp gidecek olan zavallı bir keşişin yerine layık bir halef gönderecektir. Hoşça kalın mösyö Grisart, size rastlamam Tanrı'nın izniyle oldu. Bizim yüce ve kutsal tarikatımızla hiç ilgisi olmayan bir hekim beni durumumdan haberdar etmezdi ve ben de daha yaşanacak günlerim olduğunu düşünerek gerekli önlemleri alamazdım. Siz ilim insanısınız mösyö Grisart, hepimiz onur duyuyoruz bundan: Bizimkilerden birinin mesleğinde vasat olduğunu görmek hiç hoşuma gitmezdi. Hoşça kalın, Grisart hoca, hoşça kalın, kalbi kuvvetlendiren o ilacı gönderin hemen."

"Siz de kutsayın beni efendim, hiç değilse."

"Manevi, evet... Peki... Manevi olarak diyorum. *Animo,* Grisart hoca... *Viribus impossibile.*[2]"

Ve koltuğunun üzerine düştü tekrar, yeniden bayılmış gibiydi.

Grisart hoca, anlık bir yardımda bulunup bulunamayacağını anlayabilmek için eğildi ya da koşup vaat ettiği şurubu getirecekti. Hemen şurubu getirmesi gerektiğine karar verdi, hızla odadan çıktı ve merdivende kayboldu.

---

[1] Bir Fransisken Cizvit olamaz: Bunlar iki ayrı tarikattır. Ama Cizvit başrahibi Fransisken kılığına girmiş olabilir.

[2] "Manevi olarak evet, ama maddi olarak mümkün değil."

CXXVII
DEVLET SIRRI

Doktor Grisart'ın çıkmasından birkaç dakika sonra günah çıkartan papaz geldi.

Eşikten henüz geçmişti ki Fransisken derin bir bakış attı ona.

Sonra solgun yüzünü sallayarak mırıldandı:

"Zavallı biri, Tanrı'nın bu canlı cenazenin yardımı olmadan ölmemi bağışlayacağını umuyorum."

Günah çıkartan papaz da can çekişmekte olan bu adama şaşkınlık ve neredeyse dehşet içinde bakıyordu. Kapanma anında bu kadar canlı bakan gözler, sönme anında bu kadar korkunç bakışlar hiç görmemişti.

Fransisken hızlı ve buyurgan bir el işareti yaptı.

"Peder oturun ve beni dinleyin," dedi.

Tarikat sırları konusunda inisiyasyondan başka bir şey görmemiş, sade ve saf, günah çıkartan iyi rahip; günah çıkaran kişinin nüfuzunu kabullendi.

"Bu otel çok kalabalık," diye devam etti Fransisken.

"Ama," dedi Cizvit, "ben günah çıkartmak için geldiğimi sanıyordum. Şimdi söylediğiniz günah çıkarma mı?"

"Bu soruyu niçin sordunuz?"

"Söylediklerinizin sır olup olmadığını anlamak için."

"Sözlerim günahlarımın itirafı olarak düşünülmeli, günah çıkartma görevinize emanet ediyorum bunları."

"Çok iyi," dedi papaz, Fransiskenin kalktığı koltuğa yerleşerek; Fransisken koltuktan zar zor kalktıktan sonra yatağa uzanmıştı.

Devam etti Fransisken.

"Bu otel çok kalabalık, diyordum."

"Duydum."

"Sekiz kişi olmaları gerekiyor."

Cizvit anladığını işaret etti.

"Konuşmak istediğim ilk kişi Viyanalı bir Alman," dedi Fransisken, baron de Wostpur. Onu bana bulursanız ve kendisine beklediği kişinin geldiğini söylerseniz çok mutlu olurum."

Şaşıran papaz, günah çıkartmak isteyen adama baktı; tuhaf bir günah çıkartma durumuyla karşı karşıya olduğunu düşündü.

"Söylediğimi yapın," dedi Fransisken, direnilmesi mümkün olmayan bir emirle.

Emre boyun eğen Cizvit yerinden kalktı ve odadan çıktı.

Cizvit çıktıktan sonra Fransisken bir ateş nöbeti yüzünden bıraktığı kâğıtları tekrar eline aldı.

"Baron de Wostpur! İyi!" dedi. "Hırslı, aptal, dar kafalı."

Kâğıtları katlayıp uzun ve yuvarlak yastığının altına koydu.

Koridorun ucundan hızlı hızlı yürüyen birinin ayak sesleri geliyordu.

Günah çıkartan papaz Baron de Wostpur'un arkasından girdi, Wostpur yürürken kafasını yukarı kaldırmıştı. Tüylü şapkası tavanı delecekti sanki.

Bakışları iç karartan Fransiskeni ve çok sade döşenmiş odayı gören Alman:

"Kim çağırdı beni?" diye sordu.

"Ben," dedi Fransisken.

Sonra papaza döndü:

"Peder," dedi, "bizi biraz yalnız bırakın, beyefendi çıkınca tekrar girersiniz."

Cizvit çıktı ve bu geçici sürgünlüğünden yararlanarak otelciden durumla ilgili bilgi almaya çalıştı. Günah çıkartmak isteyen ve papaza oda hizmetçisi gibi davranan bu adamın kim olduğunu öğrenmek istedi.

Baron yatağa yaklaştı ve konuşmak istedi ama Fransisken eliyle susmasını işaret etti.

"Zaman kıymetli," dedi Fransisken telaşla. "Buraya seçim dolayısıyla geldiniz değil mi?"

"Evet peder."

"Başrahip olmayı mı umut ediyorsunuz?"

"Evet."

"Bir insanı kralların efendisi, papaların dengi yapan bu rütbeye hangi koşullarla ulaşılabileceğini biliyor musunuz?"

"Siz kimsiniz?" diye sordu baron. "Bana nasıl böyle sorular sorabiliyorsunuz?"

"Ben sizin beklediğiniz kişiyim."

"Seçici başrahip mi?"

"Seçilmiş."

"Siz..."

Fransisken adamın lafını bitirmesine izin vermedi, zayıf elini uzattı, elinde başrahip yüzüğü parlıyordu.

Baron şaşkınlık içinde geri çekildi, sonra derin bir saygıyla eğildi:

"Ne!" diye haykırdı. "Siz monsenyör, burada ha, bu sefil odada, bu pis yatakta; müstakbel başrahibi arayan ve seçen, halefini seçecek olan siz böyle bir yerde ha!"

"Bunun için hiç endişe etmeyin beyefendi, temel koşulu yerine getirin bir an önce. Bu temel görev, tarikata önemli bir sır olarak saklanacak bir hizmette bulunmaktır. Sözgelimi Avrupa'nın en önde gelen saraylarından birinin sizin aracılığınızla tarikata bağlanması. Aday olurken büyük konseye böyle bir vaatte bulundunuz mu peki?"

"Monsenyör..."

"Sırayla gidelim. Siz Wostpur baronusunuz değil mi?"

"Evet monsenyör."

"Bu mektubu siz yazdınız değil mi?"

Cizvitlerin başrahibi tomarın içinden bir kâğıt çekti ve barona gösterdi.

Baron kâğıda bir göz attı ve onayladı.

"Evet monsenyör, kesinlikle ben yazdım bu mektubu," dedi.

"Büyük konsey sekreterinin cevabını gösterebilir misiniz bana?"

"Buyurun monsenyör."

Baron, Fransiskene bir mektup uzattı; sadece şu adres vardı üzerinde:

Ekselansları Baron de Wostpur'a.

Ve de tek bir cümle:

15-22 Mayıs, Fontainebleau, Beau-Paon Oteli.

AMDG[1].

---

[1] *Ad majorem dei gloriam*: Tanrı'nın yüce onuru için (Cizvitlerin mottosu).

"İyi," dedi Fransisken, "işte karşı karşıyayız, konuşun."

"Elli bin kişilik bir birliğim var, bütün subayları yanıma çekmiş bulunuyorum. Ordugâhım Tuna üstünde. Dört gün içinde imparatoru devirebilirim. Kendisi, bildiğiniz gibi tarikatımızın başa gelişmesine karşı. Yerine yine onun ailesinden, tarikatın istediği prenslerden birini getirebilirim."

Fransisken dinlerken hayat belirtisi göstermiyordu.

"Hepsi bu kadar mı?" dedi.

"Planlarımda bir Avrupa devrimi var," dedi baron.

"Tamam mösyö de Wostpur, cevabınızı alacaksınız; evinize dönün ve on beş dakika içinde Fontainebleau'dan gitmiş olun."

Baron geri geri gitti. İhanet edeceği imparatordan izin ister gibi yalaka bir tavır içindeydi.

"Bu bir sır değil," diye mırıldandı Fransisken, "komplo."

"Kaldı ki," dedi içinden bir an düşündükten sonra, "Avrupa'nın geleceği bugün artık Avusturya hanedanının elinde değil."

Ve elindeki kırmızı kalemle listeden baron de Wostpur'u sildi.

"Şimdi sırada kardinalde," dedi, "İspanya açısından daha ciddi şeyler olması gerekir elimizde."

Gözlerini kaldırdı, emrini bekleyen günah çıkartan papazı fark etti. Öğrenci gibi tevekkül içinde bekliyordu.

"Ah! Ah!" dedi onu böyle tevekkül içinde görünce. "Otelciyle konuşmuşsunuz."

"Evet monsenyör, hekimle de."

"Grisart ile?"

"Evet."

"Orada mı peki?"

"Bekliyor vaat ettiği şurupla."

"İyi! Gerekirse çağırırım; şimdi, benim günah çıkartmamın ne kadar önemli olduğunu anlıyorsunuz değil mi?"

"Evet monsenyör."

"O zaman, İspanyol kardinal Herrebia'yı çağırın bana. Çabuk olun ama meseleyi bildiğinize göre bu sefer yanımda kalın çünkü bazen zayıf hissediyorum kendimi."

"Hekim gelsin mi?"

"Henüz gerek yok, gerek yok. Sadece İspanyol kardinali istiyorum. Haydi."

Beş dakika sonra kardinal girdi, küçük odada solgun ve endişeliydi.

"Duydum monsenyör" diye mırıldandı kardinal.

"Öyle," dedi Fransisken cılız bir sesle.

Ve kardinale, kendisi tarafından büyük konseye yazılmış bir mektubu gösterdi.

"Bu sizin yazınız mı?" diye sordu.

"Evet ama..."

"Davetiyeniz?"

Kardinal cevap vermekte duraksıyordu. Erguvan renkli kardinal cüppesi zavallı Fransiskenin kaba kumaştan giysisi karşısında isyan ediyordu.

Hasta elini uzattı ve yüzüğü gösterdi.

Yüzük etkili oldu; Fransiskenin üstünde etkili olduğu kişi ne kadar yüksekse, yüzüğün etkisi de o kadar büyük oluyordu.

"Sır, sır, çabuk!" dedi hasta, papaza yaslanarak.

"*Coram isti*?[1] diye sordu kardinal endişelenerek.

"İspanyolca konuşun," dedi Fransisken büyük bir dikkatle.

"Biliyorsunuz monsenyör," dedi kardinal konuşmasına İspanyolca devam ederek, "infante'nin Fransa kralıyla evlenmesi durumu, infante'nin haklarından kesinlikle vazgeçmesi anlamına geliyor. Kral Louis'nin de İspanya tahtı üstünde her türlü hak talebinden vazgeçmesi.[2]"

Fransisken bir işaretle doğruladı bunu.

"Dolayısıyla," diye devam etti kardinal, "iki krallık arasında barış ve ittifak sözleşmenin bu maddesine uyulmasına bağlı."

Fransisken yine bir işaretle bunu da doğruladı.

"Taraflardan birinin anlaşmaya uymaması halinde sadece Fransa ve İspanya değil, bütün Avrupa sarsılır."

Hasta bir kez daha başını salladı.

"Onun yanında mı?"

Sözleşmede görünen bulgu. Ancak infante'nin drahomasının ödenmemesi bu maddeyi iptal ettirmiştir.

"Dolayısıyla," diye devam etti kardinal, "olabilecekleri kestirebilen ve insanın kafasında net olmayan bir olguyu kesinlik gibi gösteren biri; dünyayı büyük bir felaketten kurtaracak ya da hazırlayan kişinin beyninde gelişen olguyu tarikatın lehine çevirecektir."

"*Pronto, pronto*!" diye mırıldandı sararan ve papazın üstüne eğilen Fransisken.

Kardinal hastanın kulağına eğildi.

"Peki monsenyör," dedi, "biliyorum ki Fransa kralı, en küçük bir bahane bulduğunda, sözgelimi İspanya kralının ya da infante'nin bir erkek kardeşinin ölümünde, Fransa'nın eline silah alıp miras talebinde bulunmasına karar vermiştir ve bu vesileyle XIV. Louis tarafından uygun bulunan ve hazırlanan siyasal plan da elimde benim."

"Plan," dedi Fransisken.

"İşte," dedi kardinal.

"Kim yazmış?"

"Ben."

"Bana söyleyecek başka bir şeyiniz yok mu?"

"Sanırım çok şey söyledim monsenyör," diye karşılık verdi kardinal.

"Doğru, tarikata büyük hizmetiniz dokundu. Ama bu planı oluşturmanızı sağlayan ayrıntıları nasıl buldunuz?"

"Fransa kralının aşağılık uşaklarını besliyorum, onlar da atılan ve şöminede yanmaktan kurtarılan bütün kâğıtları getiriyorlar."

"Çok zekice bir şey," diye mırıldandı Fransisken gülümsemeye çalışarak. "Sayın kardinal, on beş dakika içinde bu otelden gideceksiniz; cevap gönderilecek size, haydi gidin!"

Kardinal çekildi.

"Grisart'ı gönderin bana, Venedikli Marini'yi bulun," dedi hasta.

Günah çıkartan papaz söyleneni yaparken Fransisken, baronun adını çizdiği gibi kardinalin adını da çizeceğine bu adın yanına bir çarpı işareti koydu.

Sonra yoruldu, doktor Grisart'ın adını mırıldanarak yatağına yuvarlandı.

Kendine geldiğinde şurubun yarısını içmişti, yarısı da bir bardaktaydı; bardak hekimin elindeydi, bu arada Venedikli ve papaz kapının yanında duruyordu.

Venedikli, iki rakibi gibi aynı formalitelerden geçti; iki yabancıyı görünce onlar gibi duraksadı ve generalin emriyle rahatlayınca tarikatın gücünden korkan papanın Cizvitlerin saf dışı edilmesiyle ilgili bir plan yaptığını ve Avrupa saraylarının yardımını sağlamaya çalıştığını söyledi.[1] Papalığın yardımcılarını, eylem olanaklarını anlattı ve takımadanın yerini gösterdi; orada on birinci yıl kardinali, dolayısıyla yüksek rütbeli iki kardinal, önde gelen otuz iki Romalı rahiple birlikte bir biçimde derdest edilip sürgüne gönderilecekti.

Fransisken senyör Marini'ye teşekkür etti. Papalığın bu planının ifşa edilmesi tarikat için önemli bir hizmetti.

Daha sonra Venedikli on beş dakika içinde gitme emri aldı ve çok mutlu gitti. Tarikatın yöneticisi olduğunun işareti, yüzüğü parmağına geçirmişti sanki.

Ama o uzaklaşırken Fransisken yatağında mırıldanıyordu:

"Bütün bu insanlar casus ya da kiralık adamlar, biri bile başrahip falan değil; hepsi bir komployu açığa çıkarmışlar, hiçbirinin sırrı yok. İsa tarikatı insanlara zarar vererek, savaş yaparak, kuvvet gösterileriyle yönetilmemeli kesinlikle; ahlaki bir üstünlüğün verdiği esrarengiz etkiyle yönetilmeli. Hayır, adam bulunamadı; en büyük felaket, Tanrı'nın beni çarpması ve ölmem. Bir direk eksildi diye, tarikatın benimle birlikte çökmesi mi gerekiyor? Beni bekleyen ölümün benimle birlikte tarikatın geleceğini de yok etmesi mi gerekiyor? On yıl daha yaşasaydım bu gelecek için. Yeni kralın saltanatıyla birlikte pırıl pırıl, şahane bir gelecek."

Zavallı Cizvit yarısı düşünülen, yarısı telaffuz edilen bu lafları korku içinde dinliyordu. Ateşi yükselen birinin sayıklamalarını dinliyordu adeta, bu arada anlayışı daha yüksek olan Grisart meçhul bir dünyadan gelen vahiyler gibi yiyip yutuyordu bunları. Bakışlarının daldığı ama elinin uzanamadığı bir dünyaydı bu.

Ansızın doğruldu Fransisken.

---

[1] Dumas burada öngörülü davranıyor. Fransa'da yasaklanmalarına ve 1773'te Papa XIV. Clement tarafından kaldırılmalarına neden olan Cizvit karşıtı kampanya 18. yüzyılda başlıyor. 1814'te VII. Pius tarikatı yeniden kuruyor.

"Bitirelim," dedi, "ölüyorum. Ah! Biraz önce rahat rahat ölüyordum, umutluydum. Şimdi umutsuz ölüyorum, meğer ki geri kalan... Grisart! Grisart! Bir saat daha yaşatın beni!"

Grisart hastaya yaklaştı, birkaç damla bir şey içirdi. Bardaktaki şurup değildi bu. Üzerinde taşıdığı küçük şişenin içindekiydi.

"İskoçu çağırın gelsin!" diye bağırdı Fransisken. "Bremenli tüccarı çağırın! Çağırın! Çağırın! İsa! Ölüyorum! İsa! Boğuluyorum!"

Papaz yardım aramak için koştu. Hastanın üzerine çöken ölümün parmağını kaldırabilecek bir insan gücü olabilirmiş gibi ama eşikte Aramis'e rastladı. Sessizlik tanrısı Harpokrates[1] heykeli gibi bir parmağı dudaklarındaydı ve bakışlarıyla onu odanın dibine kadar itti.

Hekim ve papaz bakışarak anlaştıktan sonra Aramis'i saf dışı etmek için bir hareket yaptı. Ama Aramis her biri farklı iki haç işaretinden sonra, her ikisini de oldukları yere çiviledi.

"Bir komutan," diye mırıldandı ikisi de.

Aramis yavaşça odaya girdi, hasta komanın ilk etkilerine karşı mücadele ediyordu.

Fransiskense belki iksirin etkisiyle, belki Aramis'in gelmesinden güç alarak sallandı yerinden ve ateşli gözleri, yarı açık ağzı, terden sırılsıklam saçlarıyla yatakta doğruldu.

Aramis bu odanın havasının boğucu olduğunu hissetti; bütün pencereler kapalıydı, ocakta ateş yanıyordu, iki sarı mum bakır şamdanlara örtü gibi ışık yayıyor, kalın bir duman tabakası oluşturarak havayı daha da ağırlaştırıyorlardı.

Aramis bir pencere açıp hastaya zekâ ve saygı dolu bakışlar attı:

"Monsenyör," dedi ona, "beni çağırtmadan geldiğim için özür diliyorum ama durumunuza endişeleniyorum ve beni görmeden ölebileceğinizi düşündüm, çünkü listenizde altıncı sıradaydım."

Hasta ürperdi ve listesine baktı.

---

[1] Mısır kökenli Yunan tanrısı Harpokrates bir parmağını emen bir çocuk gibi tasvir edilen Horus'un görünümlerinden biriydi. Yunanlar ve Romalılar bu hareketi susmaya davet olarak yorumladı ve sessizlik tanrısı yaptılar onu.

"O zaman bir zamanlar Aramis denen, daha sonra şövalye d'Herblay olan kişisiniz öyle mi? Vannes piskoposusunuz değil mi?"

"Evet monsenyör."

"Sizi tanıyorum, sizi gördüm."

"Son jübilede, Saint-Père'de birlikteydik."

"Ha! Evet! Doğru, hatırlıyorum; adaysınız öyle mi?"

"Monsenyör, tarikatın çok önemli bir devlet sırrına sahip olma ihtiyacı içinde olduğunu duydum ve sizin görevinizi bu sırrı getirecek kişiye devredeceğinizi bildiğimden, önemli olduğunu sandığım bir sırra sahip tek kişi olduğum için adaylığa hazır olduğumu yazdım."

"Konuşun," dedi Fransisken, "sizi dinlemeye ve bu sırrın önemi konusunda bir değerlendirme yapmaya hazırım."

"Monsenyör, size emanet etme onuruna sahip olacağım önemli bir sır lafla anlatılmaz kesinlikle. Düşünce parçacıklarından bir kez çıkan ve şu ya da bu biçimde yayılan bir fikir artık onu yayan kişiyi bile ait olmaz. Söz, dikkatli ve düşman bir kulağa ulaşabilir; dolayısıyla rastgele sarf etmemek gerekir, çünkü o zaman sır, sır olmaktan çıkar."

"Bana nasıl güveniyorsunuz da bu sırrı söylüyorsunuz?" diye sordu can çekişen adam.

Aramis bir eliyle hekime ve papaza uzaklaşmaları için bir işaret yaptı, öbür eliyle de iki zarfın içine konmuş bir kâğıt uzattı.

"Peki ama yazı," diye sordu Fransisken, "sözden daha tehlikeli değil mi sizce?"

"Hayır monsenyör," dedi Aramis, "çünkü bu zarfın içinde sadece ikimizin anlayacağı harfler bulacaksınız."

Fransisken Aramis'e bakarken hayreti gitgide artıyordu.

"1665'teki rakamınız," diye devam etti Aramis, "sekreteriniz merhum Juan Jujan çözebilirdi onu ancak dirilseydi."

"Siz biliyor musunuz bu rakamı peki?"

"Ona ben vermiştim."

Ve Aramis çok saygılı bir zarafetle eğilerek çıkmak istiyormuş gibi kapıya yöneldi.

Ama Fransiskenin bir hareketi ve bir çığlığı durdurdu onu.

"İsa!" dedi. "*Ecce homo*!"

Sonra kâğıdı ikinci kez okudu ve:

"Çabuk gelin, çabuk," dedi.

Aramis aynı sakin yüz ve aynı saygılı tavırla Fransiskene yaklaştı.

Fransisken kolunu uzatmış, Aramis'in kendisine verdiği kâğıdı mum ateşinde yakıyordu.

Aramis'in elini tuttu ve kendine doğru çekti:

"Böyle bir sırrı nasıl ve kimden öğrendiniz?" diye sordu.

"Kraliçenin yakın dostu ve sırdaşı madam de Chevreuse'den."

"Madam de Chevreuse..."

"Öldü."[1]

"Başka bilen var mı peki?"

"Halktan bir erkek ve bir kadın sadece."

"Kim bunlar?"

"Onu büyütenler."

"Neredeler?"

"Onlar da öldü. Ateş gibi yanıyor bu sır."

"Ve siz hayatta kaldınız, öyle mi?"

"Benim bildiğimi kimse bilmiyor."

"Ne zamandan beri biliyorsunuz bu sırrı?"

"On beş yıldır."

"Ve sakladınız öyle mi?"

"Yaşamak istiyordum."

"Ve tarikata veriyorsunuz bu sırrı; hiçbir şey, hiçbir karşılık beklemeden, öyle mi?"

"Tarikata bir şey, bir karşılık bekleyerek veriyorum," dedi Aramis, "çünkü monsenyör, yaşarsanız ve şimdi beni tanıdığınıza göre beni yerine getirebileceğim bir göreve ve olmam gereken bir yere getireceksiniz."

"Ve öldüğüme göre," diye haykırdı Fransisken, "seni halefim yapıyorum. Al!"

---

1 Gözden kaçmış olabilir, çünkü daha sonra öldüğüne inanıldığı söylenecek.

"Ve öldüğüme göre," diye haykırdı Fransisken, "seni halefim yapıyorum."

Ve yüzüğünü parmağından çıkarıp Aramis'in parmağına geçirdi.

Sonra bu sahnenin iki seyircisine döndü:

"Tanık olun," dedi, "bedenim hasta ama kafam sağlıklı; özgürce ve kendi irademle bu yüzüğü onun, Vannes piskoposu monsenyör d'Herblay'nin parmağına taktım, onu halefim ilan ettim, tek güç onun elinde. Tanrı'nın huzuruna çıkmaya hazırlanan bu günahkâr fakir, herkese örnek olmak amacıyla onun önünde eğiliyor. İlk kez ben eğiliyorum. Tanık olun buna."

Ve Fransisken gerçekten eğildi, bu arada Cizvit ve hekim de diz çöktü.

Aramis'in yüzü can vermekte olan adamınkinden daha çok sarardı, Aramis bu sahnenin bütün aktörlerine baktı.

Doyurulan hırsı, kanla yüreğine doğru akıyordu.

"Çabuk olalım," dedi Fransisken, "burada yapmam gereken şeyler baskı oluşturuyor üstümde, yiyip bitiriyor beni! Asla bitiremeyeceğim."

"Ben yaparım," dedi Aramis.

"İyi," dedi Fransisken.

Sonra Cizvite ve hekime dönerek:

"Bizi yalnız bırakın," dedi.

Her ikisi de söyleneni yaptı.

"Bu işaretle," dedi, "dünyayı yerinden oynatacak kişisiniz, bu işaretle altüst edeceksiniz dünyayı; bu işaretle inşa edeceksiniz: *In hoc signo vinces*!"[1]

"Kapıyı kapatın," dedi Fransisken, Aramis'e.

Aramis kapıyı sürgüledi ve Fransisken'in yanına döndü.

"Papa tarikata karşı komplo düzenledi," dedi Fransisken, "papanın ölmesi gerekiyor."

"Ölecek," dedi Aramis sakin bir tavırla.

"Bremen'de Bonstett adlı bir tüccara yedi yüz bin lira borç var, bana gelip imza istiyor teminat olarak."

"Ödenecek," dedi Aramis.

"Altı Malta şövalyesi, işte adları, bir on birinci yıl tarikat mensubunun boşboğazlığı yüzünden üçüncü sırları öğrendi; bu insanların bu sırla ne yaptıklarını öğrenmek, bilmek ve yok etmek gerekir onu."

"Yapılacak."

"Tehlikeli üç tarikat mensubunun Tibet'e gönderilmesi ve orada ölmesi gerekiyor, mahkûm edildiler onlar. İşte adları."

"Kararın gereğini yapacağım."

---

[1] "Bu işaretle yeneceksin." Milvian Köprüsü Savaşı öncesinde gökyüzünde haç işareti görünen imparator Constantin daha sonra Hıristiyan olmuştur.

"Nihayet Anversli bir kadın var, Ravaillac'ın[1] küçük yeğeni. Elinde tarikatı tehlikeye atabilecek bazı belgeler var. Aileye elli bir yıldır belli dönemlerde elli bin lira veriliyor. Büyük para, tarikat zengin değil. Bir kereliğine belli miktar para verip evrakları geri alın, reddederlerse kesin bu ödemeyi. Risksiz."

"Halledeceğim," dedi Aramis.

"Lima'dan gelen bir gemi geçen hafta Lizbon Limanına girmek zorunda kalmış; görünüşte çikolata, aslında altın yüklüymüş. Altınlar çikolataların altına saklanmış. Tarikata ait bu gemi, on yedi milyon lira değerinde. İsteteceksiniz gemiyi: İşte gerekli mektuplar."

"Hangi limana getirteceğim?"

"Bayonne Limanına."

"Rüzgâr ters yönden esmezse üç haftadan önce orada olur. Hepsi bu kadar mı?"

Fransisken, başıyla evet anlamında bir işaret yaptı, çünkü artık konuşamıyordu; boğazına ve başına kan hücum etmişti ve kan ağzından, burnundan ve gözlerinden fışkırdı. Zavallı adam ancak Aramis'in elini sıkabilecek kadar zaman buldu ve kasılmış halde yatağından döşemeye düştü.

Aramis elini yüreğine koydu, kalbi atmıyordu artık.

Aramis eğildi ve Fransisken'e verdiği kâğıdın bir parçasının yanmadığını fark etti.

Kâğıdı aldı, son parçasına kadar yaktı.

Sonra papazı ve hekimi çağırdı:

"Günah çıkartan adamınız Tanrı'ya kavuştu," dedi papaza, "artık dua ve mezardan başka bir şeye ihtiyacı yok. Sade bir cenaze töreni için hazırlık yapın, yoksul bir keşişe uygun bir cenaze töreni olsun. Haydi."

Cizvit çıktı.

Aramis hekime döndü, yüzünü solgun ve sıkıntılı gördü:

"Mösyö Grisart," dedi alçak sesle, "şu bardağı boşaltın ve yıkayın: Büyük konseyin sizden istediğinin çok daha fazlasını koymuşsunuz."

---

[1] IV. Henry'nin katili.

Grisart şaşırdı, sıkıldı, ezildi, sırtüstü düşecek gibi oldu.

Aramis acıyarak omuz silkti, bardağı aldı ve içindekini ocağın küllerine boşalttı.

Sonra ölünün verdiği kâğıtlarla birlikte çıktı.

"Günah çıkartan adamınız Tanrı'ya kavuştu," dedi papaza, "artık dua ve mezardan başka bir şeye ihtiyacı yok."

CXXVIII
MİSYON

Ertesi gün ya da aynı gün çünkü anlattığımız olaylar sabaha karşı saat üçte, kahvaltıdan önce yaşanmıştı; kral iki kraliçeyle birlikte ayine gittiğinden, prens de Lorraine şövalyesi ve öteki bazı yakınlarıyla kadınların bayıldığı o ünlü banyolarından birini yapmak üzere nehre gitmek için ata bindiğinden, sadece rahatsız olduğunu bahane ederek dışarı çıkmak istemeyen prenses şatoda kaldığından; nedimelerin odasından, arkasında kendisini gizlemeye çalışan La Vallière ile birlikte dışarı süzülüp onunla birlikte etraflarına bakarak bahçelerden kaçıp beşli kümelere ulaşan Montalais görüldü, daha doğrusu görülmedi.

Hava bulutluydu, şiddetli bir rüzgâr çiçekleri ve ağaççıkları yatırıyordu; yollardaki yakıcı tozlar döne döne ağaçlara yükseliyordu.

Montalais yürüyüş sırasında usta bir yol gösterici gibi görevini yerine getirmişti, birkaç adım daha attı ve hiç kimsenin dinlemediğinden ve gelmediğinden emin olmak için arkasını döndükten sonra konuştu:

"Tanrı'ya şükür! Yalnızız. Dünden beri burada herkes casusluk yapıyor ve vebalıymışız gibi etrafımıza doluyor."

La Vallière kafasını eğdi ve derin bir nefes aldı.

"Neyse duyulmadı," diye devam etti Montalais. "Mösyö Malicorne'dan mösyö de Saint-Aignan'a kadar herkes sırrımızı öğrenmek istiyor. Haydi Louise, toparlanalım biraz; ben en önemli şeyin ne olduğunu biliyorum."

La Vallière ilkbahar mevsimindeki masmavi gökyüzü gibi saf ve derin, güzel gözlerini arkadaşına çevirdi.

"Ben de," dedi, "prensesin bizi niçin çağırdığını, niçin her zamanki gibi kendi yerlerimizde değil de orada kaldığımızı, senin niçin çok geç döndüğünü ve bu sabah bizim için alınan gözetim önlemlerinin nedenini soracağım sana."

"Sevgili Louise, soruma soruyla cevap veriyorsun; daha doğrusu on soruyla, cevap değil bu. Daha sonra söyleyeceğim sana ve bunlar ikinci dereceden önemli şeyler olduğundan, bekleyebi-

lirsin. Benim sana sorduğum, çünkü her şey buna bağlı, bir sırrın olup olmadığı."

"Sır olup olmadığını bilmiyorum," dedi La Vallière, "ama en azından benim bildiğim, aptalca konuşmamdan ve dün, daha da aptalca olan kendimi kaybetmemden sonra lafları bizden sakınmama durumu yaygın."

"Sen kendin için konuş sevgilim," dedi Montalais gülerek, "kendin için ve Tonnay-Charente için. Dün ikiniz de bulutlara konuştunuz. Ne yazık ki yakalandı bu konuşmalar."

La Vallière başını eğdi.

"Gerçekten bunaltıyorsun beni."

"Ben mi!"

"Evet, bu şakalar öldürecek beni."

"Dinle, dinle Louise. Şakayla ilgisi yok bunların; aksine, bundan daha ciddi bir şey olamaz. Seni şatodan zorla çıkarmadım, ayini kaçırmadım, prenses gibi başım ağrıyormuş numarası yapmadım. İkimizin de başı ağrımıyordu, mösyö Colbert'in on katı kurnazlık yapmadım. Mösyö Colbert'e mösyö de Mazarin'den miras kalmış bu kurnazlık ve mösyö Fouquet'ye gösteriyor bunu. Benim dört derdimi sana söylemek için. Yalnız olduğumuzda, kimse bizi dinlemediğinde ikimiz birlikte kurnazlık düşündüğümüzde. Hayır, hayır, şuna kesinlikle inan ki, ben sana soru sorduğumda sadece meraktan sormuyorum, aslında durum kritik olduğundan soruyorum. Dün ne söylediğin biliniyor, sürekli bu konuşuluyor. Herkes allayıp pullayıp, süsleyip püsleyip anlatıyor; bu akşam ve bu sabah bütün sarayı meşgul etme onurunu yaşadın sevgilim; sana atfedilen çok hoş ve zekice şeyler, kendilerine doğru biçimde anlatılsa Matmazel de Scudéry ve kardeşini öfkeden öldürürdü."[1]

"Evet Montalaisciğim," dedi zavallı çocuk, "söylediklerimi herkesten daha iyi biliyorsun, çünkü senin önünde söyledim bunları."

---

1 Georges de Scudéry (1601-1667) ve özellikle dönemin toplumsal yaşamını, kahramanları gerçek hayattan alınmış ama adları gizlenerek yazılmış romanlarla anlatan kız kardeşi Madeleine (1607-1701) çok başarılı olmuşlar ve edebiyatta psikolojik çözümlemenin gelişmesine büyük katkıda bulunmuşlardır.

"Evet, biliyorum. Tanrım! Sorun bu değil. Bana söylediklerinin bir kelimesini bile unutmadım ama sen söylediklerini düşündün mü?"

Louise sıkıldı.

"Yine sorular!" diye haykırdı. "Tanrım! Söylediklerinin unutulması için her şeyini vermeye razı oluyorsun. Ve herkes bunları bana hatırlatacak lafları buluyor. Ah! Ne kadar can sıkıcı bir şey."

"Neymiş bu?"

"Bir arkadaş. Beni koruyacağına, bana öğütler vereceğine, kendimi kurtarmama yardım edeceğine, beni yok etmek, öldürmek isteyen bir arkadaş!"

"Hop! Hop!" dedi Montalais. "Şimdi çok ileri gittin. Kimse seni öldürmek istemiyor, kimse senin sırrını öğrenmek de istemiyor: İyi niyetle öğrenmek isteyen biri olabilir bu sırrı, o kadar; sadece senin meselen değil bu, bizim de meselemiz; Tonnay-Charente burada olsaydı o da benim söylediğimi söylerdi sana. Çünkü dün akşam odamızda benimle konuşmak istemişti. Manicamp, Malicorne derken, biraz gecikerek gidince prensesin nedimeleri alıkoyduğunu öğrendim ve kendi odalarımıza gideceğimize orada kaldık. Oysa prensesin nedimeleri alıkoymasının amacı onlara kurnazlık düşünmeleri için vakit bırakmamaktı ve bu sabah da aynı amaçla Tonnay-Charente ile baş başa kaldı. Söyle bakalım sevgili arkadaşım, Athénaïs ve ben, sana hangi konularda güvenebiliriz ve sen hangi konularda bize güvenebilirsin?"

"Sorduğun soruyu pek iyi anlamadım," dedi Louise, huzursuz ve sıkıntılı bir halde.

"Hıı! Aksine çok iyi anlamış gibisin. Ama ben yine de daha açık sormak istiyorum. Kaçar gibi yapmana olanak tanımamak için. Dinle:

Mösyö de Bragelonne'u seviyor musun?

Açık bu, değil mi?"

Bir yeri kuşatmış bir ordunun attığı ilk mermi gibi düşen bu soruyu duyan Louise, hareketlenir gibi oldu.

"Raoul'ü tabii ki seviyorum!" diye haykırdı. "Çocukluk arkadaşımı, kardeşimi!"

"Hayır! Hayır, hayır, hayır! Yine kaçıyorsun, daha doğrusu kaçmak istiyorsun. Ben sana çocukluk arkadaşın, kardeşin Raoul'ü

sevip sevmediğini sormuyorum; nişanlın Bragelonne vikontunu sevip sevmediğini soruyorum."

"Aman Tanrım! Sevgilim," dedi Louise, "ne kadar soğuk ve katı bir soru bu."

"Zaaf yok; her zamankinden daha fazla ya da daha az katı, soğuk değilim. Ben sana bir soru soruyorum, soruma cevap ver."

"Kesin," dedi Louise boğuk bir sesle, "benimle bir arkadaş olarak konuşmuyorsun ama ben sana samimi bir arkadaş gibi cevap vereceğim."

"Konuş o zaman."

"Sır saklaması gereken bir kadın olarak kuruntularla, vesvese-lerle ve gülünç kibirlerle dolu bir yüreğim var ve ruhumun derinliklerinde yatan şeyleri bu açıdan hiç kimse okumamıştır."

"Ben bunu çok iyi biliyorum. Zaten okumuş olsaydım, soru sormazdım sana; sadece şöyle derdim: Louise'ciğim, mösyö de Bragelonne'u tanıma mutluluğuna kavuşmuşsun. Kibar bir insan ve serveti olmayan bir kız için kaçırılmayacak bir fırsat. Mösyö de la Fère, oğluna yaklaşık on beş bin liralık bir rant bırakacak. Bu çocuğun karısı olarak sen de bir gün on beş bin liralık bir ranta kavuşacaksın, şahane bir durum. Dolayısıyla sağa sola gidip durma, doğru mösyö de Bragelonne'a, yani seni götüreceği sunağa git. Sonra, sonra, karakterine göre özgür ya da köle olursun; yani çok özgür ya da tamamıyla köle olan insanların yaptıkları bütün çılgınlıkları yapma hakkına sahip olursun. İşte sevgili Louise, senin yüreğinin derinliklerini okumuş olsaydım, sana önce bunları söylerdim."

"Ben de sana teşekkür ederdim," diye kekeledi Louise, "öğütlerin çok doğru gözükmese de."

"Dur, dur. Ama bunları söyledikten sonra da ekleyecektim: Louise bütün gün başını göğsüne indirip kollar hareketsiz, gözler dalgın durumda oturmak tehlikelidir; karanlık yollar aramak ve genç kızların yüreklerine ferahlık veren eğlencelere gülümsemekten vazgeçmek tehlikelidir; senin yaptığın gibi kuma ayağının ucuyla boşuna silmeye çalıştığın ama topuğunun altında B'lerden çok L'lere benzeyen harfler çizmek tehlikelidir Louise; nihayet kafada, yalnızlığın ve baş ağrısının ürünleri binlerce tuhaf hayal bes-

lemek tehlikelidir, bu hayaller zavallı bir genç kızın hem yanaklarını hem de beynini oyar: Dolayısıyla böyle durumlarda dünyanın en keyifli, en neşeli insanının asık suratlı biri olmasına, dünyanın en zeki insanının en aptal insanı olmasına sık rastlanır."

"Teşekkürler sevgili Aure'um," diye karşılık verdi La Vallière tatlı bir ses tonuyla, "benimle böyle konuşman senin karakterinde olan bir şey ve karakterine göre konuştuğun için sana teşekkür ediyorum."

"Ben boş hayaller konusunda konuşuyorum, dolayısıyla sözlerimi anlaman gerektiği gibi anla; bak, hangi hülyalı ya da melankolik kızın hikâyesinin aklıma geldiğini bilmiyorum, mösyö Dangeau geçen gün Fransızcada melankolinin dilbilgisel olarak, 'h' eklenerek *mélancholie* şeklinde yazılması gerektiğini çünkü bu fransızca kelimenin biri kara, öbürü safra anlamında iki Yunanca kelimeden oluştuğunu söyledi. Prensin, kralın ya da imparatorun, hangisi olursa olsun; ona hayran olup gittiğini hayal etmek için *kara safra*'dan ölen o genç kızı hayal ediyordum. Oysa prens, kral ya da imparator; ne dersen de; billur gibi başka birini seviyordu ve ilginç olan da genç kızın bunu fark etmemiş olmasıydı. Çevresindeki herkes farkındaydı durumun ama ve onu bir paravan aşk gibi görüyorlardı. Bu çılgınlığa sen de gülüyorsun benim gibi değil mi La Vallière?"

"Gülüyorum," diye kekeledi ölü gibi sararan Louise, "evet, kesinlikle gülüyorum."

"Haklısın çünkü eğlenceli bir durum. Hikâye ya da masal ne dersen de çok hoşuma gitti; onun için aklımda tuttum ve sana anlatıyorum. Düşünebiliyor musun Louise'ciğim, sözgelimi *h* ile yazılan bu türden bir melankolinin beyninde yapacağı hasarı? Bana gelince, ben durumu sana anlatmaya karar verdim, çünkü olay ikimizden birinin başına gelseydi bu gerçeğe kesinlikle inanması gerekirdi: Bugün bir tuzak, yarın gülünç olacak; yarından sonra ölüm."

La Vallière ürperdi ve daha beter sararır gibi oldu.

"Bir kral bizimle ilgilendiğinde," diye devam etti Montalais, "onu bize belli eder kesinlikle ve arzuladığı bizsek eğer, gözetip kollar bizi. Anlıyorsun değil mi Louise? Böyle durumlarda, böyle

bir tehlikeye maruz kalan genç kızlar birbirlerine güven duymalıdır. Melankolik olmayan kalplerin melankolik olabilecek kalpleri gözetlemesi için."

"Sessiz ol! Sessiz ol!" diye haykırdı La Vallière. "Geliyorlar."

"Gerçekten geliyorlar," dedi Montalais, "ama kim gelebilir? Herkes kralla birlikte ayinde ya da prensle birlikte nehirde."

Genç kızlar yolun başında, yeşil kemerin aşağı yukarı hemen altında zarif ve gösterişli bir genç adam gördüler. Kolunun altında bir kılıç vardı ve üzerine de pelerin örtmüştü, ayağında mahmuzlu çizmeler vardı, uzaktan tatlı bir gülümsemeyle selamlıyordu onları.

"Raoul!" diye haykırdı Montalais.

"Mösyö de Bragelonne!" diye mırıldandı Louise.

"Aramızdaki anlaşmazlığı çözmeye gelen doğal bir yargıç," dedi Montalais.

"Oo! Montalais! Montalais, merhamet et!" diye bağırdı La Vallière. "Acımasız oldun, şimdi amansız olma."

Bir dua gibi coşkuyla telaffuz edilen bu kelimeler, Montalais'nin yüzündeki bütün ironi izlerini sildi.

"Saygılar küçük hanımlar," diye karşılık verdi Bragelonne eğilerek.

"Peki ama bu çizmeler nedir böyle?" dedi Montalais, Raoul'e arkadaşı gibi şaşkın şaşkın ama sessizliğini de bozmadan bakarken.

"Ne mi?" diye sordu Raoul.

"Evet," dedi La Vallière de.

"Çünkü gidiyorum," dedi Bragelonne Louise'e bakarak.

Genç kız doğal bir korku hissetti ve titredi.

"Gidiyor musunuz Raoul, nereye gidiyorsunuz peki?" diye haykırdı.

"Sevgili Louise," dedi genç adam kendisine özgü doğal sakinliğiyle, "İngiltere'ye gidiyorum."

"Ne yapacaksınız İngiltere'de?"

"Kral gönderiyor."

"Kral!" diye haykırdı Louise ve Aure, ellerinde olmadan birbirlerine baktılar ve biraz önce kesilen konuşmayı hatırladılar.

Raoul bu bakışmayı fark etti ama anlayamadı.

Doğal olarak iki genç kızın kendisine olan ilgisine bağladı.

"Majesteleri," dedi, "kont de la Fère'in, kral II. Charles tarafından kabul edildiğini hatırlamak istediler. Ve kral bu sabah ayine giderken beni görünce bir baş işareti yaptı. Ben de yaklaştım yanına.

'Mösyö de Bragelonne,' dedi, 'mösyö Fouquet'ye uğrayacaksınız, İngiltere kralı için mektuplar verdim kendisine; bunları götüreceksiniz.'

Eğildim.

'Ha! Gitmeden önce,' diye ekledi, 'prensesin, kardeşine göndermek istediği mesajları alın lütfen."

"Tanrım!" diye mırıldandı Louise sinirli ve düşünceli bir halde.

"Çabuk! Çabuk hareket etmeniz emrediliyor," dedi Montalais bu tuhaf olay yüzünden felç olmuş gibi.

"Saygı duyulan kişilere kesinlikle itaat etmek için çabuk hareket etmek gerekir. Emri aldıktan on dakika sonra hazırdım. Kendisine haber verilen prenses, bana götürme onurunu bahşetmek istediği mektubu yazdı. Bu arada, matmazel de Tonnay-Charente'tan beşli kümeler tarafında olduğunuzu öğrendiğimden geldim ve ikinizi buldum karşımda."

"Ve her ikisi de gördüğünüz gibi oldukça sıkıntılı," dedi Montalais, yüzü belirgin biçimde değişen Louise'e yardımcı olmak için.

"Sıkıntılı!" diye yineledi Raoul, Louise de la Vallière'in elini merak ve sevgiyle sıkarak. "Ah! Eliniz buz gibi gerçekten!"

"Önemli değil."

"Bu soğukluk yüreğe kadar inmez, değil mi Louise?" diye sordu genç adam tatlı bir gülümsemeyle.

Louise hızla başını kaldırdı. Bu soruyu bir kuşku esinlemiş ve bir pişmanlık doğurmuştu sanki.

"Ah! Biliyorsunuz," dedi bütün gücünü toplayarak, "mösyö de Bragelonne, sizin gibi bir arkadaş için kalbim hiçbir zaman soğuk olmayacaktır."

"Teşekkürler Louise. Ben sizin yüreğinizi de ruhunuzu da biliyorum ve sizin sevecenliğinizi anlamanın elinize dokunmayla olmayacağını da biliyorum. Louise sizi ne kadar sevdiğimi biliyorsunuz, hayatımı nasıl güven ve özveriyle size verdiğimi bili-

yorsunuz; dolayısıyla beni bağışlayacaksınız, değil mi, size biraz çocukça konuştuğum için!"

"Konuşun mösyö Raoul," dedi Louise her tarafı titreyerek, "sizi dinliyorum."

"Saçma olduğunu bildiğim ama yine de beni kasıp kavuran bir sıkıntıyla birlikte sizden uzaklaşamam."

"Uzun bir süre için mi uzaklaşıyorsunuz?" diye sordu La Vallière sıkıntılı bir ses tonuyla ve Montalais kafasını çevirirken.

"Hayır, büyük olasılıkla on beş gün bile ayrı kalmayacağım."

La Vallière bir elini kırılan kalbine koydu.

"Tuhaf," diye devam etti Raoul, genç kıza melankolik bir yüz ifadesiyle bakarak; "sizi sık sık bırakıp tehlikeli buluşmalara gittim. Neşeyle giderdim; kalbim ferah, zihnim gelecekte yaşayacağım mutluluklarla, umutlarla sarhoş olurdu oysaki İspanyolların kurşunlarına, Valonların baltalı kargılarına meydan okumak zorundaydım. Bugün giderken hiçbir tehlike, hiçbir endişe söz konusu değil, kralın destek ve lütfunun vaat ettiği ödülü en kolay yoldan almaya gidiyorum; sizin gönlünüzü fethedeceğim belki, kral bizzat sizden daha değerli hangi lütfu bahşedebilir ki bana! Evet Louise, gerçekten bunun nasıl olduğunu bilmiyorum ama bu mutluluk, bu gelecek gözlerimin önünden, hayali bir duman, bir rüya gibi kaçıyor ve şurada, kalbimin derinliklerinde büyük bir hüzün, anlatılmaz bir çöküntü, iç karartıcı, hareketsiz, ölü, ceset gibi bir şey var. Nedenini çok iyi biliyorum Louise, çünkü sizi şimdiki kadar hiç sevmemiştim."

"Aman Tanrım! Aman Tanrım!"

Kırık bir kalpten çıkan bu son hayret kelimeleri Louise'i gözyaşlarına boğdu ve Louise, Montalais'nin kucağına devrildi.

O kadar da şefkatli olmayan Montalais'nin gözleri yaşardı ve kalbi adeta demir bir çember içinde sıkıştı.

Raoul nişanlısının gözyaşlarını gördü. Hiç bakamadı, gözyaşlarının ötesine bile bakamadı. Karşısında bir dizini büktü ve sevgiyle elini öptü.

Bütün kalbiyle öptüğü görüldü.

"Kalkın, kalkın," dedi Montalais, o da ağlamaya hazırdı, "Athénaïs geliyor."

Raoul kolunun tersiyle dizini sildi, artık kendisine bakmayan Louise'e bir kez daha gülümsedi ve Montalais'nin elini hararetle sıktıktan sonra dönüp ipek kıyafeti yolların kumuna sürtünmeye başlayan matmazel de Tonnay-Charente'ı selamladı.

"Madam mektubunu bitirdi mi?" diye sordu genç kızın sesini duyurabileceği yerde olduğunu görünce.

"Evet sayın vikont. Mektup bitti, mühürlendi ve majesteleri sizi bekliyor."

Bunun üzerine Raoul Athénaïs'i selamlayacak zamanı ancak bulabildi, Louise'e son kez baktı, Montalais'ye son kez bir işaret verdi ve şatoya uzaklaştı.

Ama uzaklaşırken yine dönüp dönüp baktı.

Nihayet büyük ağaçlıklı yolun dönemecinde dönmesinin bir anlamı kalmadı, hiçbir şey göremez oldu.

Öte yandan üç genç kız da çok farklı duygu ve düşünceler içinde kaybolunca kadar baktılar ona.

"Nihayet," dedi Athénaïs ve sessizliği ilk bozan o oldu, "işte yalnız kaldık, dünkü önemli meseleyi rahat rahat konuşabiliriz ve izleyeceğimiz tavrın önemi konusunda tartışabiliriz. Beni dikkatle dinlerseniz," dedi her tarafı kolaçan ederek, "olabildiğince kısa konuşacağım. Önce görevimiz konusunda ne düşündüğümü ve beni iyi dinlerseniz, prensesin isteklerini."

Ve matmazel de Tonnay-Charente bu son kelimeleri üstlendiği resmi görevle ilgili olarak arkadaşlarında hiçbir şüphe bırakmayacak şekilde vurguladı.

"Prensesin istekleri!" diye haykırdı Montalais ve Louise.

"Ültimatom!" dedi matmazel de Tonnay-Charente, diplomatça bir tavırla.

"Aman Tanrım matmazel," diye mırıldandı La Vallière. "Prenses biliyor o zaman..."

"Prenses bizim söylediklerimizin fazlasını biliyor," dedi açık seçik bir şekilde Athénaïs. "Dolayısıyla küçük hanımlar, sıkı duralım."

"Ya! Evet," dedi Montalais. "Kulağımı açıyorum. Konuş, Athénaïs."

"Tanrım, Tanrım!" diye mırıldandı Louise titreyerek. "Bu korkunç geceden sonra sağ kalabilecek miyim?"

"Oo! Bu kadar endişe etmeyin," dedi Athénaïs, "çare var."

Ve iki arkadaşının arasına oturdu, her birinin elini tutup ellerinin arasına aldı, anlatmaya başladı.

İlk kelimelerin fısıldanışını duyan, şatonun parmaklıklarının dışındaki büyük yolun taşları üzerinde dörtnala koşan bir atın çıkardığı sesi duyduğunu sanırdı.

CXXIX
PRENS GİBİ MUTLU

Bragelonne şatoya dönerken de Guiche'e rastladı.

Ama de Guiche, Raoul'e rastlamadan önce Manicamp'a; Manicamp da Malicorne'a rastlamıştı.

Malicorne, Manicamp'a nasıl rastlamıştı? Çok kolay: Ayinden dönmesini beklemişti; mösyö de Saint-Aignan'la birlikte gitmişti ayine.

Bu güzel rastlantı hepsini çok mutlu etmişti ve Manicamp fırsattan yararlanarak arkadaşına cebinde birkaç ekü kalıp kalmadığını sordu.

Bu soruya hiç şaşırmayan, böyle bir soruyu belki de beklemiş olan arkadaşı şöyle cevap vermişti: İçine hiçbir şey koymadan boşaltılan her cep, kışın su sağlayan ama yazın bahçıvanların suyunu tükettikleri kuyulara benzer; Malicorne'un cebi kesinlikle derindi ve bolluk zamanında o cebin boşaltılması zevkliydi ama ne yazık ki çok saldırılması kurutmuştu bu cebi.

Hayallere dalmış olan Manicamp cevap verdi:

"Doğru."

"Dolayısıyla doldurmak gerekir cebi," diye eklemişti Malicorne.

"Kesin ama nasıl?"

"Bundan daha kolay bir şey yok sevgili mösyö Manicamp."

"Söyleyin o zaman."

"Prensin evinde bir görev bulursak cep dolar."

"Var ya göreviniz."

"Yani unvanım var."

"Öyleyse?"

"Evet ama görevsiz unvan parasız cüzdan gibidir."

"Doğru," diye karşılık verdi Manicamp ikinci kez.

"Görev peşinde koşalım o zaman," dedi ısrarla unvan sahibi.

"Pahalı, çok pahalı," diye iç geçirdi Manicamp, "prensin yanında bir görev çok zor bir iş."

"Ya! Ya! Şu sıralarda prensten hiçbir şey isteyemeyiz."

"Niçin?"

"Çünkü aramız iyi değil kendisiyle."

"Saçma," dedi Malicorne.

"Peki! Prensesin gözüne girseydik," dedi Manicamp, "prensin de gözüne girebilir miydik?"

"Tabii, prensesin gözüne girersek ve biraz becerikli olursak prensin sevgili kulları oluruz."

"Hıı!"

"Ya da aptalız, biraz acele edin mösyö Manicamp; siz ki mösyö de Guiche ile majestelerinin arasını yapma konusunda çok beceriklisiniz.

"Peki, mösyö de Saint-Aignan size neler anlattı Malicorne?"

"Hiçbir şey, sorular sordu o kadar."

"Bana o kadar ketum davranmadı."

"Size bir şeyler anlattı mı?"

"Kralın matmazel de la Vallière'e deli gibi âşık olduğunu söyledi."

"Bunu biliyorduk canım!" dedi Malicorne alaycı bir tavırla. "Herkesin ağzında olduğundan, bilmeyen yok ama bu arada size tavsiye ettiğim şeyi yapın lütfen; mösyö de Guiche ile konuşun ve prens nezdinde bir girişimde bulunmasını sağlayın. Tanrım! Majestelerine borçlu bunu kesinlikle."

"Ama de Guiche'i görmek gerekir."

"Bence o kadar zor bir şey değil bu, ben sizi görmek için ne yaptıysam siz de onu görmek için öyle yapın; bekleyin onu, biliyorsunuz gezmeyi seven bir yaradılışı var."

"Evet, nerede dolaşıyor peki?"

"Güzel soru doğrusu! Prensese âşık değil mi?"

"Öyle söylüyorlar."

"O zaman prensesin dairesinin civarında dolaşıyordur."

"Bakın sevgili Malicorne, yanılmıyorsunuz; işte geliyor."

"Niçin yanılayım? Bende böyle bir alışkanlık mı fark ettiniz? Söyleyin. Kesinlikle nasıl anlaşılırsa öyledir. Paraya mı ihtiyacınız var sizin?"

"Ah!" dedi Manicamp, acır gibi.

"Benim göreve ihtiyacım var. Malicorne'un görevi olsun, Manicamp'ın parası olur. O kadar zor bir şey değil bu."

"Peki sen rahat ol. Ben elimden geleni yaparım."

"Yapın."

De Guiche ilerliyordu, Malicorne kendi tarafına çekti onu. Manicamp, de Guiche'i yakaladı.

Kont hayallere dalmıştı ve üzgündü.

"Hangi kafiyeyi aradığınızı söyleyin bana sevgili kont," dedi Manicamp. "Bende sizinkiyle uyumlu olacak şahane bir kafiye var. Özellikle *ruh*'luysa sizinki."

De Guiche kafasını salladı, arkadaşını tanıyınca koluna girdi.

"Sevgili Manicamp," dedi, "kafiyeden başka bir şey arıyorum ben."

"Ne arıyorsunuz?"

"Aradığımı bulmam için yardımcı olacaksınız bana," diye devam etti kont. "Siz ki tembelsiniz, yani çok yaratıcı bir zekânız var."

"Yaratıcılığımı geliştiriyorum sevgili kont."

"Olay şu: İşim olan bir eve yaklaşmak istiyorum."

"Bu evin bulunduğu tarafa gitmek gerekir," dedi Manicamp.

"Doğru. Ama bu evde kıskanç bir koca var."

"Köpek Kerberos'tan daha mı kıskanç?"

"Daha kıskanç değil ama o kadar kıskanç."

"Üç başı mı var, cehennemdeki korkunç bekçi gibi? Omuz silkmeyin sevgili kont, çok haklı bir nedeni var bu soruyu sormamın, çünkü şairlere göre *Mösyö* Kerberos'u[1] yumuşatmak için birinin

---

[1] Kerberos, Vergilius'un kahramanının bir pastayla uyuttuğu Cehennem bekçisi üç başlı bir köpektir (*Aeneis*, VI: 417-423).

ona pasta, çörek gibi şeyler vermesi gerekirmiş. Oysa ben meseleyi düzyazı, yani gerçeklik açısından görüyorum ve şöyle diyorum: Bir pasta üç ağız için çok azdır. Sizin kıskancınız üç ağızlıysa kont, üç pasta isteyin."

"Manicamp, ben bu tür öğütleri gidip mösyö de Beatru'den alacağım."

"Daha iyi öğütler için sayın kont," dedi Manicamp komik bir ciddiyet içinde, "bana söylediğinizden daha açık seçik bir formülü benimsemeniz gerekiyor."

"Ah! Raoul burada olsaydı," dedi de Guiche, "beni anlardı o."

"Evet, bilhassa ona şöyle söyleseydiniz: *Prenses*'i yakından görmeyi çok isterdim, ama kıskanç *Prens*'ten korkuyorum."

"Manicamp!" diye haykırdı kont öfkeyle ve karşısındaki alaycıyı bakışlarıyla ezmeye çalışarak.

Ama alaycı en küçük bir heyecan bile duymamış gibiydi.

"Ne oluyor sevgili kont?" diye sordu Manicamp.

"Nasıl! Siz en kutsal adlara hakaret ediyorsunuz böyle!" diye haykırdı de Guiche.

"Hangi adlara?"

"Prens! Prenses! Krallığın en önemli adları."

"Sevgili kont tuhaf bir biçimde yanılıyorsunuz ve ben sizin yanınızda krallığın en önemli adlarını ağzıma almadım. Sizin sözünü etmediğiniz ama mecburen bir karısı olan kıskanç bir kocadan söz ettim. Size '*Prensesi* görmek için *prense* yaklaşın' dedim."

"Kötü bir şaka," dedi kont gülümseyerek, "öyle mi dedin?"

"Başka bir şey demedim."

"Peki o zaman."

"Şimdi," diye ekledi Manicamp, "düşes hanımefendi ve dük beyefendi söz konusu olsun ister misiniz? O zaman şöyle diyeceğim size: Bu eve yaklaşalım, çünkü hiçbir durumda aşkınıza zararlı olamayacak bir taktiktir bu."

"Ah! Manicamp, bir bahane, iyi bir bahane bul bana."

"Bir bahane, tabii! Yüz bahane, bin bahane! Malicorne burada olsaydı size elli bin şahane bahane bulurdu!"

"Kim bu Malicorne?" dedi de Guiche, kafasında bir şeyler bulmaya çalışan biri gibi. "Yabancı gelmiyor bu ad bana."

"Tanıyorsunuz! Sanıyorum babasına otuz bin ekü borcunuz var."

"Ha! Evet, Orléanslı şu soylu çocuk."

"Kendisine prensin yanında bir görev vaat etmiştiniz; kıskanç koca değil, öbürü."

"Peki o zaman! Arkadaşın Malicorne madem o kadar zeki, prensin beni sevmesi için bir yol bulsun; onunla aramın iyi olması için bir bahane bulsun."

"Tamam, konuşacağım onunla."

"Kim geliyor buraya?"

"Bragelonne vikontu."

"Raoul! Evet, gerçekten o."

Ve de Guiche süratle genç adama yaklaştı.

"Siz ha, sevgili Raoul!" dedi de Guiche.

"Evet."

"Sizi arıyordum veda etmek için sevgili dostum!" diye karşılık verdi Raoul kontun elini sıkarak. "Selam mösyö Manicamp."

"Nasıl! Gidiyor musun vikont?"

"Evet gidiyorum. Kralın verdiği görev."

"Nereye gidiyorsun?"

"Londra'ya. Şimdi prensese gidiyorum, majesteleri kral II.Charles için bir mektup verecek bana."

"Prenses yalnız, prens çıktı."

"Nereye?"

"Nehre."

"O zaman sevgili dostum, sen prensin asilzadelerinden birisin; özürlerimi bildir kendisine. Mösyö Fouquet ve majesteleri acele hareket etmemi istemeselerdi emirlerini almak için kendisini beklerdim."

Manicamp, de Guiche'i dirseğiyle dürttü.

"İşte bahane," dedi.

"Hangisi?"

"Mösyö de Bragelonne'un özürleri."

"Zayıf bahane," dedi de Guiche.

"Prens size kızmamışsa çok iyi, prens size kızmışsa her bahane gibi kötü."

"Haklısınız Manicamp, nasıl olursa olsun bir bahane lazım bana. İyi yolculuklar sevgili Raoul."

Ve iki arkadaş kucaklaştı.

Beş dakika sonra Raoul, matmazel de Montalais'nin daveti üzerine prensesin yanına giriyordu.

Prenses mektubunu yazdığı masadan kalkmamıştı henüz. Mektubu mühürlemek için yararlandığı mum yanıyordu önünde. Meşguliyetinden dolayı, gerçekten çok meşguldü prenses, mumu söndürmeyi unutmuştu.

Bragelonne bekleniyordu: Gelir gelmez adı söylenmişti.

Bragelonne çok yakışıklıydı: Onu bir kere gören bir daha asla unutamazdı. Prenses kendisini bir kere görmüştü ve hatırlanacağı gibi Bragelonne prensesi en önce karşılamaya gidenler arasındaydı, Havre'dan Paris'e kadar eşlik etmişti ona.

Dolayısıyla prensesin Bragelonne ile ilgili çok güzel hatıraları vardı.

"Ooo! Siz ha mösyö," dedi, "kardeşimi göreceksiniz, babanıza olan minnet borcunun bir bölümünü size ödemekten mutlu olacak."

"Kont de la Fère, madam, kralın kendisine gösterdiği teveccühle yeteri kadar ödüllendirildi ve ben kendisine, babanın ve oğulun saygı, sadakat ve minnet duygularını götürüyorum."

"Kardeşimi tanıyor musunuz sayın vikont?"

"Hayır majesteleri, majestelerini ilk kez görme onurunu yaşayacağım."

"Kendisine tavsiye edilmeye ihtiyacınız yok. Ama sizin kişisel değerinizden bir şüpheniz varsa rahatlıkla beni kefil olarak gösterebilirsiniz; sizi yalanlamam kesinlikle."

"Ah! Majesteleri çok iyisiniz!"

"Hayır, mösyö de Bragelonne. Birlikte seyahat ettiğimizi hatırlıyorum. Sağınızda ve solunuzda bu dünyadaki en büyük deliler, mösyö de Guiche ve Buckingham çılgınlıklar yaparken sizin bilgeliğiniz dikkatimi çekmişti. Ama onlardan söz etmeyelim, sizden söz edelim. Yerleşmek için mi gidiyorsunuz İngiltere'ye? Bağışlayın bu soruyu sorduğum için: Merak değil nedeni kesinlikle, size bir yararımın dokunmasını istiyorum da ondan."

"Hayır madam, majestelerinin bana verdiği bir görevi yerine getirmek üzere gidiyorum İngiltere'ye."

"Fransa'ya döneceksiniz değil mi?"

"Bu görevi yerine getirir getirmez, eğer majesteleri kral II.Charles başka emirler vermezse bana elbette."

"Eminim, en azından olabildiğince uzun süre yanında kalmanızı rica edecektir."

"O zaman, böyle bir şeyi reddedemeyeceğimden şimdiden rica ediyorum majestelerinden; lütfen Fransa kralına hatırlatsınlar, en sadık hizmetkârlarından birinin ondan uzakta bir yerde bulunduğunu."

"Bilhassa dikkat edin, sizi geri çağırdığında emrini güç ve iktidarın kötüye kullanılması gibi anlayacaksınız."

"Anlamadım madam."

"Fransa sarayı eşsizdir, bunu çok iyi biliyorum ama İngiltere sarayında da çok güzel kadınlarınız var."

Raoul gülümsedi.

"Oo!" dedi prenses. "Hemşerilerime hiç iyi şeyler vaat etmeyen bir gülümseme. Mösyö de Bragelonne, siz onlara sanki şöyle dediniz: 'Size geliyorum ama kalbimi boğazın öbür yanında bırakıyorum.' Gülümsemenizin anlamı bu değil mi?"

"Majestelerinin büyük bir yeteneği var, ruhların en derin yerlerine kadar inip okuyabiliyor onları; dolayısıyla İngiltere sarayında ne kadar uzun süre kalırsam o kadar çok acı çektiğimi anlayacaktır."

"Peki yiğit bir şövalyenin dönüşünde ödüllendirilip ödüllendirilmediğini öğrenmeye ihtiyacım yok mu?"

"Madam, ben sevdiğim insanla birlikte yetiştirildim ve öyle sanıyorum ki ben onun için hangi duyguları hissediyorsam o da benim için aynılarını hissediyor."

"Peki o zaman, bir an önce yola çıkın mösyö de Bragelonne, çabuk dönün ve döndüğünüzde iki mutlu insan göreceğiz, çünkü mutluluğunuzun önünde hiçbir engelin bulunmadığını sanıyorum."

"Büyük bir engel var madam."

"Ya! Neymiş o?"

"Kralın iradesi."

"Kralın iradesi. Kral evliliğinize karşı mı?"

"En azından erteliyor. Kont de la Fère'e sordurdum onay verip vermediğini, kesinlikle reddetmemekle birlikte en azından bekleteceğini söylemiş. Olumlu anlamında."

"Peki sevdiğiniz insan size layık olmayan biri mi?"

"Bir kralın aşkına layık madam."

"Söylemek istediğim şu: Yani sizin soyluluğunuza denk bir soyluluk olmayabilir!"

"Çok iyi bir aileden geliyor."

"Genç ve güzel mi?"

"On yedi yaşında ve bana göre olağanüstü güzel."

"Taşrada mı, Paris'te mi yaşıyor?"

"Fontainebleau'da madam."

"Sarayda mı?"

"Evet."

"Ben tanıyor muyum?"

"Majestelerinin hanedanının bir parçası olmaktan onur duyuyor."

"Adı ne?" diye sordu prenses sıkıntıyla. "Bir sır değilse tabii," diye ekledi telaşla.

"Hayır madam, aşkım o kadar saf ki onu hiç kimse için bir sır haline getiremem. Bana çok iyi davranan majesteleri için söz konusu olamaz böyle bir şey. Adı matmazel Louise de La Vallière."

Prenses öyle bir çığlık attı ki şaşkınlığın ötesinde bir şey vardı içinde.

"Ya!" dedi. "La Vallière... Dün..." Durdu. "Rahatsızlandı, sanıyorum" diye devam etti.

"Evet madam, sabahleyin başına gelenleri öğrendim."

"Buraya gelmeden önce gördünüz mü onu?"

"Ona hoşça kalın deme şerefine eriştim."

"Yani diyorsunuz ki," dedi prenses kendini zorlayarak, "kral sizin bu çocukla evliliğinizi erteledi, öyle mi?"

"Evet madam, erteledi."

"Bu erteleme için herhangi bir gerekçe gösterdi mi?"

"Hayır."

"Kont de la Fère bu istekte ne zaman bulundu? Çok oldu mu?"

"Bir aydan fazla oldu madam."

"Tuhaf," dedi prenses.

Ve bulut gibi bir şey geçti gözlerinin önünden.

"Bir ay," diye tekrarladı.

"Aşağı yukarı."

"Haklısınız sayın vikont," dedi prenses gülümseyerek. Bragelonne bu gülümsemede biraz zorlama olduğunu fark etti. "Kardeşimin sizi orada uzun süre tutmaması lazım, çabuk gidin ve İngiltere'ye yazacağım ilk mektupta kral adına isteyeceğim sizi."

Ve prenses ayağa kalktı, mektubunu Bragelonne'un eline koydu.

Raoul görüşmenin bittiğini anladı, mektubu aldı, prensesin önünde eğildi ve çıktı.

"Bir ay!" diye mırıldandı prenses. "Bu kadar kör olmuş olabilir miyim, onu bir aydır seviyor olabilir mi?"

Ve prenses, yapacağı hiçbir şey olmadığından, kardeşine mektup yazmaya başladı. *Post-scriptum*'unda Bragelonne'u çağırdığı mektubu.

Guiche kontu daha önce söylediğimiz gibi Manicamp'ın ısrarlarına dayanamamış, onunla birlikte ahıra kadar gitmiş ve orada atlarını berbaber eyerletmişlerdi; daha sonra, okuyucularımıza anlattığımız dar yolda ilerleyip nehirden çıkan, yüzüne güneşten etkilenmemek için bir kadın peçesi takan ve serinlemiş halde şatoya dönen prensi karşılamışlardı.

Prensin keyfi fazlasıyla yerindeydi ve prens böyle zamanlarda kendi güzelliğine hayran olabilirdi. Suda kendi bedeninin beyazlığını nedimlerinin bedenlerinin beyazlığıyla mukayese edebilmiş ve majestelerinin kendi bedenine özen göstermesi sayesinde, Lorraine şövalyesi dahil kimse rekabet edememişti onunla bu konuda.

Prens ayrıca çok iyi bir yüzücüydü ve serin suya daldığında belli ölçüde gerilen kasları bedenini ve ruhunu mükemmel biçimde dengelemişti.

Prens şahane bir beyaz at üzerinde dörtnala kendisine gelen de Guiche'i görünce hayret ve neşe içinde bağırdı.

"Keyfi yerinde galiba," dedi majestelerinin yüzündeki hoş ifadeyi okuduğunu sanan Manicamp.

"Selam Guiche, selam Guiche'ciğim!" diye haykırdı prens.

"Selam monsenyör!" diye karşılık verdi, Philippe'in ses tonundan etkilenen de Guiche. "Sağlık, neşe, mutluluk ve huzur içinde olsun majesteleri!"

"Hoş geldin Guiche, sağ tarafıma geç ama dizginleri koyuverme çünkü bu serinlikte yavaş gitmek istiyorum."

"Emredersiniz monsenyör."

Ve de Guiche, prensin dediğini yaparak sağ tarafına geçti.

"Sevgili Guiche," dedi prens, "haydi bakalım, bana biraz eskiden tanıdığım ve karıma kur yapan Guiche'i anlat biraz."

De Guiche kıpkırmızı kesildi, prensse gülmekten katılıyordu ve dünyanın en zekice şakasını yapmıştı sanki.

Prensin çevresindeki birkaç ayrıcalıklı kişi, sözlerini duymamakla birlikte onu taklit etmek gerektiğini düşündü. Birincisinin attığı kahkaha bütün kafileyi katetti ve en son kişide bitti.

Ama kıpkırmızı haldeki de Guiche kendine hâkim oldu: Manicamp ona bakıyordu.

"Ah! Monsenyör," diye karşılık verdi de Guiche, "bir zavallıya merhamet edin, onu Lorraine şövalyesine kurban etmeyin!"

"Nasıl yani?"

"Benimle alay ettiğinizi duyarsa majestelerinden daha ileri gider ve acımasızca alay eder benimle."

"Prensese olan aşkınla mı alay eder?"

"Ah! Monsenyör, merhamet edin!"

"Haydi, Guiche, prensese aşk dolu bakışlar attığını itiraf et."

"Asla böyle bir itirafta bulunmam monsenyör."

"Bana olan saygından. Peki ben seni bu saygıdan azat ediyorum. Söz konusu olan matmazel de Chalais ve matmazel de La Vallière'miş gibi itiraf et."

Bir an durdu ve sonra devam etti:

"Peki," dedi yeniden gülmeye başlayarak, "iki ucu keskin bir bıçakla oynuyorum sanki. Hem sana hem kardeşime vuruyorum, Chalais ve La Vallière. Senin nişanlın ve onun müstakbeli."

"Aslında monsenyör," dedi kont, "bugün çok formdasınız."

"Evet çok doğru, iyi hissediyorum; ayrıca seni görmek de iyi geldi."

"Teşekkürler monsenyör."

"Kızıyor muydun bana peki?"

"Ben mi monsenyör!"

"Evet."

"Aman Tanrım, niçin?"

"Çıkardığın şamataya ve gürültü patırtıya engel olduğum için."

"Ah! Majesteleri!"

"Sakın inkâr etme. O gün prensesin yanından çıktığında pek öfkeliydin, keyfin kaçtı azizim ve dünkü balede yaptığın dans rezaletti. Surat asma Guiche, ayı gibi davranman zarar verir sana. Prenses dün sana baktıysa bir şeyden eminim."

"Neden eminsiniz monsenyör? Majesteleri ürkütüyor beni."

"Seni tamamen inkâr etmiş olacak."

Ve prens bir kahkaha attı.

"Kesin, sınıfın hiç önemi yok; hepsi aynı" diye düşündü Manicamp.

Devam etti prens:

"Nihayet döndün, şövalyenin tekrar kibar ve nazik biri olması için umut var."

"Nasıl yani monsenyör, ben mösyö de Lorraine üstünde hangi mucizeyle etkili olabilirim?"

"Çok basit, seni kıskanıyor."

"Sahi mi?"

"Söylediğim gibi."

"Beni çok fazla onurlandırıyor."

"Yani sen burada olduğunda beni okşuyor, sen gittiğin zaman işkence ediyor. Teraziyle yönetiyorum adeta. Aklıma ne geldi biliyor musun?"

"Bilmiyorum monsenyör."

"Sen sürgündeyken, sürgüne gitmiştin zavallı Guiche'im benim."

"Tabii! Monsenyör, kimin kabahati?" dedi de Guiche, kendisine hırçın bir görüntü vererek.

"Kesinlikle benim kabahatim değil sevgili kont," diye karşılık verdi majesteleri. "Kraldan seni sürgüne göndermesini kesinlikle istemiş değilim. Prens sözü bu!"

"Hayır, siz değilsiniz monsenyör çok iyi biliyorum bunu ama..."

"Ama prenses, yok diyemiyorum. Ne yaptın prensese?"

"Aslında monsenyör..."

"Kadınlarda kendilerine özgü kin ve nefret duyguları vardır, çok iyi biliyorum bunu ama ben de bu kusurdan masum değilim. Seni o sürgün ettirmiş olabilir ama ben sana öfke duymuyorum."

"O zaman monsenyör," dedi de Guiche, "yarı yarıya mutsuzum sadece."

De Guiche'in arkasından giden ve prensin söylediklerinin bir kelimesini bile kaçırmayan Manicamp, bastıramadığı gülüşünü saklamak için omuzlarını atının boynuna kadar eğdi.

"Ayrıca senin bu sürgünün sayesinde bir proje geliştirdim kafamda."

"Güzel!"

"Şövalye seni burada görmeyince ve tek başına hüküm sürdüğünden emin olunca bana saygı göstermiyordu ve bu kötü niyetli adamın tersine, ihmal ettiğim karımın çok kibar ve çok iyi olduğunu görünce ben de örnek, ender rastlanan, sarayda herkesin gıpta ettiği bir koca olmayı düşündüm; karımı sevme fikri geldi aklıma."

De Guiche prense hiç yapay olmayan bir şaşkınlık içinde baktı.

"Ya!" diye kekeledi de Guiche titreyerek. "Monsenyör siz bunu ciddi olarak düşünmemişsiniz."

"Hayır, hayır, çok ciddi düşündüm. Kardeşim bana evlenirken para ve mülk verdi, prensesin de çok parası var; İngiltere'den, Fransa'dan, kardeşinden, kayın biraderinden paralar geliyor. Sarayı terk etsek. Villers-Cotterêts'deki[1] orman içindeki şatoma çekilsem, büyükbabam IV. Henry'nin güzel Gabrielle ile seviştiği yerlere kaçsak. Nasıl bu fikir sence Guiche?"

"İnsanı titretir bu fikir monsenyör," diye karşılık verdi de Guiche ve gerçekten titredi.

"Ah! Görüyorum ki ikinci kez sürgüne gitmeye tahammül edemeyeceksin."

---

1 Dumas'nın doğum yeri olan Villers-Cotterêts'de gerçekten de Orleans düküne atfedilmiş bir şato vardı.

"Ben mi monsenyör?"

"O zaman daha önce düşündüğüm gibi bizimle birlikte götürmeyeceğim seni."

"Nasıl sizinle monsenyör?"

"Evet, yani saraya surat asma gibi bir şey aklıma gelirse."

"Aman monsenyör iş ona kalsın, majestelerini dünyanın öbür ucuna kadar izlerim."

"Ne beceríksizsiniz!" diye homurdandı Manicamp, atını onu attan düşürmek istiyormuş gibi Guiche'in üstüne sürerek.

Sonra, atına hâkim olamamış gibi yanından geçerken alçak sesle konuştu:

"Söylediğinizi iyi düşünün."

"Tamam, anlaştık o zaman," dedi prens, "madem bana bu kadar bağlısın, götürüyorum seni."

"Her yerde monsenyör, her yerde," diye keyifle karşılık verdi de Guiche, "her yerde, şu anda bile. Hazır mısınız?"

Ve de Guiche, elini iki kez sıçrayan atına vurdu gülerek.

"Bir dakika, bir dakika," dedi prens, "şatoya uğrayalım."

"Ne için?"

"Karımı almak için tabii ki!"

"Nasıl?" diye sordu de Guiche.

"Sana bir evlilik aşkı projesinden söz ettiğime göre, karımı götürmem gerekir tabii ki."

"O zaman monsenyör," diye karşılık verdi kont, "o zaman durum umutsuz ama de Guiche yok sizin için."

"Ya!"

"Evet. Prensesi niçin götürüyorsunuz?"

"Çünkü onu sevdiğimi fark ettim."

De Guiche hafifçe sarardı ama neşesini de korumaya çalıştı bir yandan.

"Prensesi seviyorsanız monsenyör," dedi, "bu aşkın size yetmesi gerekir ve sizin artık dosta falan ihtiyacınız yok."

"Fena değil, fena değil," diye mırıldandı Manicamp.

"Yine prenses korkusu geldi sana," dedi prens.

"Dinleyin monsenyör, ben bunun için para alıyorum: Beni sürgüne gönderten bir kadın."

"Aman Tanrım, karaktersizsin Guiche; ne kadar kincisin dostum."

"Sizi orada görmeyi çok isterdim monsenyör."

"Tabii, dün bu yüzden çok kötü dans ettin; prensese yanlış figürler yaptırarak intikam almak istedin. Ah! Guiche, hiç hoş değil bu, prensese söyleyeceğim."

"Ne istiyorsanız söyleyebilirsiniz ona monsenyör. Majesteleri benden daha fazla nefret etmeyecektir."

"Abartıyorsun yani. Sana empoze ettiği zorunlu bir on beş gün için."

"Monsenyör on beş gün on beş gündür ve sıkıntılı geçerse hiç bitmeyecekmiş gibi gelir insana on beş gün."

"Dolayısıyla bağışlamazsın bunu, öyle mi?"

"Asla."

"Haydi, haydi Guiche daha iyi bir çocuk ol; onunla barışmak istiyorum, onunla yakınlaşınca kesinlikle hiç kötü niyetli olmadığını ve çok zeki olduğunu anlayacaksın."

"Monsenyör..."

"Konukları bir prenses gibi ağırladığını, bir burjuva gibi güldüğünü göreceksin; istediği zaman saatleri dakikalar gibi akıttığını göreceksin. Guiche, dostum, karım hakkındaki fikirlerini değiştirmen gerekir."

"Kesin," dedi içinden Manicamp, "işte, karısının adı kendisi için talihsizlik olacak bir koca; merhum kral Kandaules[1] monsenyörün yanında gerçek bir kaplanmış."

"Neyse," diye devam etti prens, "karım hakkında fikirlerini değiştireceksin Guiche, hiç şüphem yok bu konuda. Ancak sana yol göstermem gerekiyor. Sıradan biri değildir, kalbini isteyen ulaşamaz ona."

"Monsenyör..."

---

[1] Lidya kralı. Dünyanın en güzel kadını olduğunu söylediği karısına deli gibi âşıktı. Gözdesi Giges'ten, karısına görünmeden onu yatarken izlemesini istemiştir. Ama kadın Giges'i fark etmiş ve ondan ya kendisini ya da bu hakareti yapan Kandaules'i öldürmesini istemiştir. Giges, Kandaules'i öldürmüş, dul eşiyle evlenmiş ve kral olmuştur (Herodotos, *Tarih*, I, 8).

"Direnmeyin Guiche, yoksa aramız açılır," diye karşılık verdi prens.

"Ama madem istiyor," diye mırıldandı Manicamp, de Guiche'in kulağına, "yapın söylediğini."

"Monsenyör," dedi kont, "yapacağım söylediğinizi."

"Ve önce," dedi monsenyör, "bu akşam oyun prensesin dairesinde, akşam yemeğini birlikte yeriz ve ben götürürüm seni oraya."

"Ah! Monsenyör bunun için izin verirseniz direneyim," diye karşı çıktı de Guiche.

"Yine mi! Ama isyandır bu."

"Prenses dün bana herkesin önünde çok kötü davrandı."

"Gerçekten mi!" dedi prens gülerek.

"Öyle ki kendisiyle konuşmak istediğimde cevap bile vermedi; insanda izzetinefis olmaması iyidir belki ama dedikleri gibi çok az, çok azdır."

"Kont yemekten sonra evine gidip giyinirsin ve sonra gelip beni alırsın, seni bekleyeceğim."

"Madem majestelerinin kesin emri bu."

"Kesin."

"Kesinlikle vazgeçmeyecek," dedi Manicamp, "ve bu tür şeyler kocaların kafalarında saplantı halindedir. Yazık! Mösyö Molière nasıl duymamış bunu, hemen yazıya dökerdi."

Prens ve maiyeti, böyle sohbet ederek şatonun en serin dairelerine girdiler.

"Bu arada," dedi de Guiche kapının eşiğinde, "majestelerine bir haberim var."

"Söyle."

"Mösyö de Bragelonne kralın emriyle Londra'ya hareket etti ve monsenyöre saygılarını gönderdi."

"İyi, çok sevdiğim vikonta iyi yolculuklar. Haydi git giyin Guiche, sonra yanımıza gel. Eğer gelmezsen..."

"Ne olur monsenyör?"

"Bastille'e attırırım seni."

"Kesin," dedi de Guiche gülerek, "majesteleri prens, majesteleri prensesin zıddı. Prenses beni sürgün ediyor çünkü yeterince

sevmiyor; prens beni hapse attırıyor çünkü beni çok seviyor. Teşekkürler prens, teşekkürler prenses."

"Haydi, haydi," dedi prens, "sevimli bir arkadaşsın ve senden vazgeçemeyeceğimi çok iyi biliyorsun. Çabuk gel."

"Tamam ama ben de cilve yapmaktan hoşlanıyorum monsenyör."

"Ya!"

"Ayrıca majestelerinin yanına ancak bir şartla dönerim."

"Neymiş o?"

"Arkadaşlarımdan birinin arkadaşı bir şey istedi benden."

"Kim?"

"Malicorne."

"Alçağın biri."

"Çok onurlu biri monsenyör."

"İyi, peki. Ne istiyor?"

"Yanınızda bir görev vermemiz gerekiyor kendisine efendim."

"Nasıl bir görev?"

"Herhangi bir görev; ne bileyim, denetim, gözetim gibi."

"Ooo! Çok kolay bu, dün dairelere bakan görevliyi kovdum."

"Ona göre bir iş monsenyör, ne yapacak?"

"Hiç, bakacak, görecek, bildirecek."

"İç polis?"

"Tastamam öyle."

"Malicorne'a çok uygun," diye bir laf kaçırdı ağzından Manicamp.

"Söz konusu olan kişiyi tanıyor musunuz mösyö Manicamp?" diye sordu prens.

"Yakından monsenyör. Dostuyum onun."

"Ne düşünüyorsunuz hakkında?"

"Monsenyör onun gibi bir daireler müdürü bulamaz asla."

"Ne kadar kazandırıyor bu iş?" diye sordu kont prense.

"Bilmiyorum, sadece bana her zaman söylenen şu olmuştur: Çok meşgul olan çok yüksek ücret alamaz."

"Çok meşgulden anladığınız nedir prens?"

"Açık: Görevlinin zeki biri olması."

"O zaman monsenyörün memnun olacağını sanıyorum, Malicorne cin gibidir."

"İyi, bu durumda bana pahalıya patlayacak bu iş," diye karşılık verdi prens gülerek. "Gerçek bir armağan veriyorsun bana kont."

"Sanıyorum monsenyör."

"Peki, git haber ver mösyö Melicorne'una."

"Malicorne monsenyör."

"Bu isme asla alışamayacağım."

"Manicamp diyorsunuz monsenyör."

"Malicorne da diyebilirim pekâlâ. Alışkanlık yardımcı olacak bana."

"Tekrarlayın, tekrarlayın monsenyör, daireler müfettişinizin size asla kızmayacağını garanti ederim ben; ondan daha mutlu bir insana rastlamak mümkün değildir."

"Peki o zaman sevgili Guiche, atandığını bildirin kendisine. Ama durun biraz."

"Ne oldu monsenyör?"

"Daha önce görmek istiyorum onu. Adı kadar çirkinse vazgeçerim."

"Monsenyör tanıyor onu."

"Ben mi?"

"Evet, monsenyör Palais-Royal'de gördü kendisini daha önce, o kadar eminim ki ben tanıştırdım kendisini sizinle."

"Ha! Tamam, çok iyi hatırladım. Hoş bir çocuktu."

"Monsenyörün dikkatini çektiğini biliyordum."

"Evet, evet! Görüyorsun Guiche, karım da ben de çirkinlik olmasını istemiyoruz gözler önünde. Karım bütün güzel kızları nedime yapacak, ben de bütün yakışıklı asilzadeleri yanıma alacağım. Böylece, görüyorsun Guiche çocuk yaparsam iyi bir damardan gelmiş olacaklar; karım doğurursa, iyi örnekler görmüş olacak."

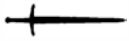
"Çok kuvvetli bir mantık monsenyör," dedi Manicamp söylenenleri hem gözüyle hem de kulağıyla onaylayarak.

De Guiche ise mantığı o kadar doğru bulmadı kesinlikle, çünkü sadece hareketleriyle onayladı, üstelik hareketlerinde de belirsizlik vardı.

Manicamp öğrendiği güzel haberi Malicorne'a vermeye gitti.

De Guiche saray kıyafeti ve süslenmek için gitti. Hiç istemeden gitti sanki.

Prens şarkı söyleyerek, gülerek ve aynalarda kendini seyrederek yemek saatine kadar vakit geçirdi. "Prens gibi mutlu" lafını doğrulamış gibiydi.

CXXX
BİR ORMAN PERİSİYLE SU PERİSİNİN HİKÂYESİ

Yemeği herkes şatoda yemişti ve yine herkes yemekten sonra saray kıyafetlerini giyip süslenmişti.

Yemek beş gibi yenmişti.

Bir saat yemek ve iki saat de giyinme ve süslenme. Akşam sekize doğru herkes hazırdı.

Yine akşam sekize doğru prensesin huzuruna çıkmaya başlıyordu insanlar.

Çünkü daha önce söylediğimiz gibi o akşam prensesin dairesinde toplanılıyordu.

Davetleri çok renkli ve çekici olduğundan prensesin kabullerinde hiç kimse eksik olmazdı; dindar ve mükemmel kraliçenin davetleriyse onunkiler kadar ilgi toplamazdı, çünkü maalesef kötü niyetli biri, iyi birinden çok daha fazla eğlenir ve eğlendirir.

Bununla birlikte, hemen şunu da söyleyelim ki prensese kötü niyetli yaftasını yapıştırmak da doğru değildi.

Gerçekten elit biri olan bu kadın, gerçekten çok yüce gönüllü, çok soylu ve çok seçkindi. Kötü biri olduğu, kötü bir karaktere sahip olduğu söylenemezdi.

Ama prenses direnç gösteren biriydi. Çoğu zaman sahibine zarar veren bir özelliktir bu, çünkü bu tür insanlar başkalarının büküldüğü yerde kırılırlar; dolayısıyla darbeler onun üzerinde, Marie-Thérèse'in zırhlı vicdanı üzerinde olduğu gibi körelmiyordu.

Kalbi her saldırıda yeniden bir sıçrama yapıyordu ve yüzük oyunlarında[1] mankenlerin saldırıları gibi prensese sersemleştirici

---

[1] Bir direkte sallandırılan ya da yeterince hızlı davranılmazsa darbelere karşılık veren bir mankenin (quintaine) taktığı yüzüğün bir mızrakla çıkarılmaya çalışıldığı oyunlar.

bir darbe indirilmediği takdirde, onunla çekişme cesaretini gösteren ihtiyatsız kişi, kim olursa olsun darbe üstüne darbe alırdı.

Bu kötülük müydü, yoksa sadece muziplik mi?

Bizler, zenginlerin ve güçlü insanların ağaçlara benzediklerini sanırız. İyilik ve kötülük üreten ağaçlar. Her zaman çiçek açmış, her zaman bir şey veren iki dal. Bu dallardaki iyi meyveye aç olanlar tanırlar onu, kötü meyveyi yiyen lüzumsuzlar ve parazitlerse ölürler. Bunda bir kötülük yoktur.

İkinci, hatta birinci kraliçe olma planları yapan ve bunu kafasına takan prenses, kendi mekânını hoş ve çekici tutma çabası içindeydi. Sohbetler, toplantılar, tam bir özgürlük ortamı, hoş ve yararlı şeyler olma şartıyla herkesin istediğini söyleyebilmesi. Bu arada, inanılması güç bir şey belki ama şunu da söylemek gerekir ki prensesin mekânı belki en az konuşulan mekândı.

Prenses gevezelerden nefret ederdi ve onlardan acımasızca öç alırdı.

Konuşmalarına izin verirdi.

İddialı insanlardan da hoşlanmazdı ve bu kusurun kralda da bulunduğunu söylemeden edemezdi.

Prensin hastalığıydı bu ve prenses bu hastalığı iyileştirmek gibi ağır bir görevi üstlenmişti.

Ayrıca şairler, parlak ve zeki şahsiyetler, güzel kadınlar; tümünü köleleri gibi kabul ederdi. Bütün bu şeytanlıklar içinde de şairleri hülyalara daldıracak kadar hülyalı biriydi, en güzel kadınlar arasında bile parlayacak kadar çekiciydi, en parlak şahsiyetlerin zevkle dinleyebileceği kadar esprili bir insandı.

Prensesin evindekilere benzeyen toplantıların kalabalık olması gerektiği düşünülüyordu, gençler prensesin salonuna doluyordu. Kral genç olunca saraydaki herkes gençtir.

Ama yaşlı kadınların, naipliğin ya da son saltanatın önde gelenlerinin surat astıkları görülürdü ama prensese göre, insanlar üstündeki egemenlik düşüncesini Fronde Savaşına katılan askerleri yönlendirme noktasına kadar götüren bu saygıdeğer insanların surat asmalarına gülerek karşılık verilirdi.

Saat sekizde, majesteleri nedimeleriyle birlikte büyük salona girdi ve on dakikayı aşkın bir süredir bekleyen çok sayıda nedimin beklediğini gördü orada.

Bütün bu erkencilerin içinde hepsinden önce gelmiş olması gerektiğini sandığı kişiyi aradı gözleri. Ama bulamadı.

Ama neredeyse o anda, araştırmasını bitirmek üzere olduğu anda prens anons edildi.

Prens pek gösterişliydi. Kardinal Mazarin'in bütün mücevherleri, başbakanın bırakmaktan başka çare bulamadığı mücevherler, ana kraliçenin bütün mücevherleri, hatta karısının bazı mücevherleri üzerindeydi o gün. Dolayısıyla güneş gibi parlıyordu prens.

Arkasından, ağır adımlarla ve ağır adam pozlarıyla de Guiche geliyordu. Sırtında inci grisi, gümüş işlemeli, mavi şeritli bir kıyafet vardı.

Ayrıca çok ince dantellerle süslenmişti bu giysi ve prensin mücevherleri kendi türlerinde ne kadar değerliyse, bu danteller de kendi türlerinde o kadar değerliydi.

Şapkasının tüyü kırmızıydı.

Prensesse rengârenkti.

Prenses mekân süslemesi olarak kırmızıyı, kıyafette griyi, çiçekte maviyi severdi.

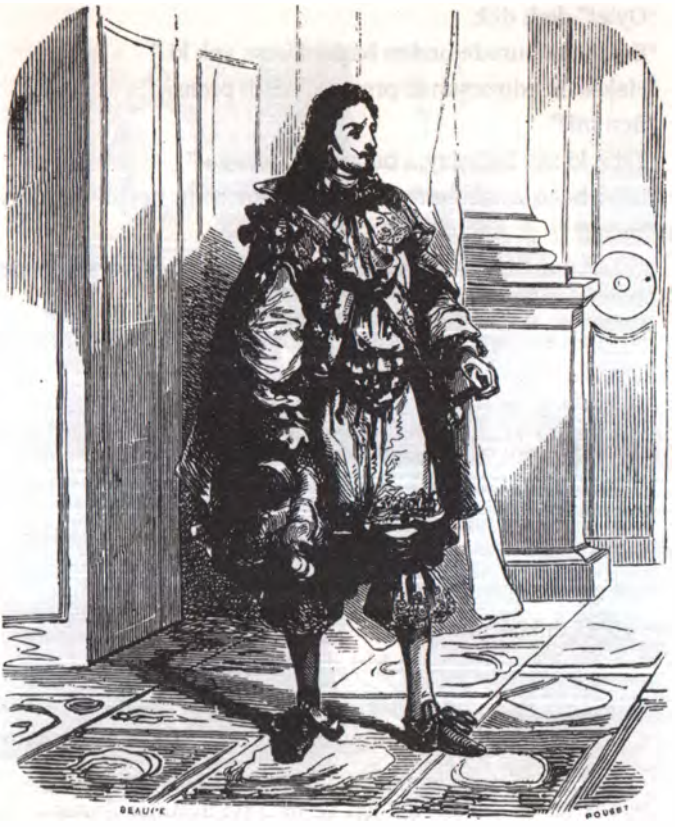
Mösyö de Guiche kıyafetiyle herkesin dikkatini çekecek kadar yakışıklıydı. Dikkat çekici bir solgunluk, mahmur gözler; dantellerin altında donuk, beyaz eller; melankolik bir ağız; aslında mösyö de Guiche'i Fransa sarayında, onun ayarında çok az insan olduğunu kabul etmek için görmek gerekirdi.

Dolayısıyla, kendisiyle boy ölçüşmek isteyen bir yıldızı söndürme iddiasında olan prens, aksine, hiç kuşkusuz çok sessiz yargıçlar olan ama yargılarında çok kibirli davranan bütün hayallerde kendisi söndü.

Prenses de Guiche'e dalgın bir bakış atmıştı ama öylesi dalgın bir bakıştı ki bu, alnında hoş bir kırmızılık oluştu. Gerçekten de prenses de Guiche'i o kadar yakışıklı ve seçkin bulmuştu ki elinden kaçar gibi olduğunu hissettiği kraliyeti fethetmek neredeyse umurunda olmamaya başlamıştı.

Kalbi, elinde olmadan, vücudundaki bütün kanı yanaklarına kadar çıkarmıştı.

İsyankâr havasını takınan prens ona yaklaştı. Prensesin alnındaki kızarıklığı fark etmemişti ya da fark ettiyse bile gerçek nedenini bilebilmesi mümkün değildi.

"Dolayısıyla güneş gibi parlıyordu prens."

"Madam," dedi karısının elini öperken, "burada gözden düşmüş, talihsiz bir sürgün var. Onu size emanet etmeyi ben üstlendim. Rica ediyorum dikkat edin; en iyi dostlarımdan biri, sizin ona karşı tavrınız çok etkileyecektir beni."

"Kim sürgün? Kim gözden düşmüş?" diye sordu prenses çevresine bakarak, kontun da ötekilerin de üstünde durmadan.

Koruduğu kişiyi öne sürmenin zamanıydı şimdi. Prens geri çekildi ve de Guiche'i öne çıkardı, de Guiche somurtkan bir tavırla prensese yaklaştı ve prensesin önünde eğildi.

"Nedir?" diye sordu prenses çok şaşırmış gibi. "Gözden düşen, sürgüne gönderilen Guiche kontu mu?"

"Öyle!" dedi dük.

"Evet ama burada ondan başka kimse yok ki."

"Haksızlık ediyorsunuz prenses," dedi prens.

"Ben mi?"

"Tabii ki siz. Bağışlayın bu zavallı çocuğu."

"Neyi bağışlayacağım? Mösyö de Guiche'in neyini bağışlayabilirim ki?"

"Anlatsana Guiche! Neyinin bağışlanmasını istiyorsun?" dedi prens.

"Heyhat! Majesteleri çok iyi biliyor durumu," dedi Guiche ikiyüzlüce.

"Haydi, haydi, elinizi verin ona madam," dedi Philippe.

"Bu sizi mutlu edecekse mösyö."

Ve prenses anlatılması zor bir göz ve omuz hareketiyle kokular saçan, güzel elini genç adama uzattı. Genç adam dudaklarını değdirdi bu ele.

Dudakları uzun süre kaldı bu elde ve prenses de hemen çekmedi elini çünkü dük ekledi:

"Guiche kesinlikle kötü biri değil madam ve sizi ısırmaz kesinlikle."

Salonda belki o kadar gülünç olmayan bu laf bahane edildi ve insanlar katıla katıla güldüler.

Gerçekten de durum ilginçti ve bazı iyi insanlar durumu fark etmişti.

Prens söylediklerinin etkisinin keyfini çıkarıyordu, tam bu sırada kralın adı anons edildi.

Bu sırada salonun görünümü anlatmaya çalışacağımız gibiydi.

Ortada, çiçeklerle dolu şöminenin önünde, yanında sarayın kelebeklerinin uçuştuğu iki kanat oluşturan nedimeleriyle prenses duruyordu.

Öteki gruplar pencerelerin pervazlarında tıpkı garnizonun görevlilerinin kulelerinde durdukları gibi duruyordu ve bulundukları yerlerden, esas gruptan çıkan kelimeleri anlamaya çalışıyorlardı.

Bu gruplardan birinde, şömineye en yakın grupta, toplantı sırasında Manicamp ve Guiche tarafından daireler müdürlüğüne

"Ve prenses kokular saçan güzel elini genç adama uzattı. Genç adam dudaklarını değdirdi bu ele."

atanan ve resmi kıyafeti iki ay önceden hazırlanmış olan Malicorne yaldızlı süslemeleriyle parıl parıl parlıyor, gözlerinin bütün ışıltısı ve kadife kıyafetinin bütün yansımasıyla prensesin sol tarafındaki Montalais'ye ışık saçıyordu.

Prenses hemen yanında bulunan matmazel de Châtillon ve matmazel de Créquy ile sohbet ediyordu ve "Kral!" kelimesini duyar duymaz bir kenara çekilen prense laf atıyordu.

Matmazel de la Vallière, Montalais gibi prensesin solunda duruyordu yani kanadın son kişisinin önündeki kişiydi; sağ tarafında

matmazel de Tonnay-Charente vardı. Denenmiş iki gücün arasına yerleştirilen zayıf olduğu kabul edilen birliklerin konumundaydı.

İki yanına rastgele iki arkadaş yerleşmiş olan La Vallière, Raoul'ün gidişine üzüldüğü için olsun, nedimler dünyasında adını popülerleştirmeye başlayan son olaylardan duyduğu heyecandan olsun biraz kızarmış olan gözlerini yelpazesinin arkasında gizliyor; Montalais ve Athénaïs'in bir o kulağına bir bu kulağına fısıldadıkları şeylere dikkat kesiliyordu.

Kralın adı çınladığında salonda büyük bir hareketlenme oldu.

Prenses davet sahibesi olarak kralı karşılamak üzere kalktı ama kalkarken, çok meşgul olması gerekse de, sağ tarafına baktı; kendini beğenmiş de Guiche bu bakışın kendisine yönelmiş olduğunu düşündü, durdu, La Vallière'in çevresinde döndü ve yüzündeki kırmızılığı, endişeli heyecanı fark etti.

Kral çevreden merkeze doğru doğal olarak gelişen bir hareketle genelleşen grubun ortasına girdi.

Majestelerinin önünde bütün cepheler çöküyordu, kadınlar kral Aquilo'nun[1] önünde narin ve şahane zambaklar gibi eğiliyordu.

Majestelerinin yabani bir tarafı yoktu kesinlikle, hatta o akşam gençliğinin ve yakışıklılığının krallıkla ilişkilendirilecek bir tarafı da yoktu.

Bir neşe ve sevinç havası, rahatlık ve iyilik ortamı bütün beyinleri canlandırdı; sadece majestelerinin prensesin davetinde eğlenmek istediğini görmek bile herkeste güzel bir gece yaşanacağı düşüncesi uyandırdı.

Orada keyfi ve neşesi kralınkilerle boy ölçüşebilecek biri varsa, o da mösyö de Saint-Aignan'dı; kıyafeti, yüzü ve şeritleri pembeydi; bilhassa fikirleri de pembeydi ve o akşam çok fazla fikri vardı mösyö de Saint-Aignan'ın.

Gülen yüzünde açan bütün fikirlere yeni bir gelişme ve serpilme kazandıran şey matmazel de Tonnay-Charente'ın da kendisi gibi pembe kıyafetler içinde olmasını fark etmiş olmasıydı. Bununla birlikte kurnaz nedimin, güzel Athénaïs'in kıyafetinin bu renkte olacağını önceden bilmediğini söylemek de istemiyoruz.

---

[1] *Aquilo* kuzey rüzgârıdır; önündeki her şeyi eğip büken Aquilon.

Bir terziyi ya da oda hizmetçisini hanımının düşünceleri konusunda konuşturma sanatını çok iyi bilirdi.

Matmazel Athénaïs'e çoraplarındaki ve gömleğindeki şerit düğümleri kadar kaçamak bakış attı, yani sayılamayacak kadar çok bakış.

Kral prensese iltifatlar etti ve prenses oturmaya davet edildi; hemen çevresinde bir halka oluştu.

Louis prense nehir banyolarını sordu; prens kadınlara bakarak şairlerin Valvins banyolarını dizelere dökmelerini, bunlardan özellikle birinin, mösyö Loret'nin dizelerinin çok büyük ölçüde gerçekleri yansıtması dolayısıyla büyük ihtimalle bir nympha'nın sırlarını öğrendiğini anlattı.

Birçok kadın kızarmış olduklarını sandı.

Kral bu anda rahatça çevresini inceledi, sadece Montalais fazla kızarmadı ve krala bakıp kralın matmazel de la Vallière'e yiyecekmiş gibi baktığını gördü.

Adı Montalais olan gözü pek nedime, kralın bakışlarını başka tarafa çevirtti ve böylelikle Louise de la Vallière'i belki bu bakışın doğurabileceği sempatik bir kıvılcımdan kurtardı.

Prenses Louis'yi sorularıyla bunaltıyordu ve dünyada kimse onun gibi sorular sormuyordu.

Ama Louis sohbeti genelleştirmek istiyordu, bu amaçla esprileri ve iltifatları artırdı.

Prenses iltifat istiyordu, her şeye rağmen koparmaya bu iltifatları karar verdi ve şöyle dedi krala:

"Efendim, krallığında olup biten her şeyi bilen majesteleri, bu nympha'nın mösyö Loret'ye anlattığı şeyleri de önceden biliyordur mutlaka; majesteleri bunları bizimle paylaşmak istemez mi?"

"Madam," diye karşılık verdi kral büyük bir nezaketle, "cesaret edemem. Bazı ayrıntıları duymanız özellikle sizin için bazı yanlış anlamalara neden olacaktır kesinlikle. Ama Saint-Aignan çok iyi bir anlatıcıdır ve anlatılanları çok iyi aklında tutar; aklında kalmamışsa bile, doğaçlama yapar. Güçlü bir şair olduğu konusunda garanti veriyorum size."

Sahneye çıkarılan Saint-Aignan olabildiğince olumlu şeyler söylemek zorunda kaldı. Prenses söz konusu olduğundaysa kendi

meselelerinden başka bir şey düşünmedi, yani prensese hoşuna giden iltifatlarda bulunacağına kendi ikbaliyle ilgili arayışların peşine düştü.

Güzel Athénaïs'e belki yüzüncü kez baktı; Athénaïs önceki tavrını sürdürüyordu, yani hayranına bakmaya tenezzül etmiyordu:

"Efendim," dedi, "majesteleri, nympha'nın Loret'ye dikte ettiği dizelerin tümünü aklımda tutamadığım için bağışlasınlar beni ama kralın aklında hiçbir şey kalmamışsa bu gariban ne yapsın?"

Prenses nedimin bu zaafını pek hoş karşılamadı.

"Ah! Madam," diye ekledi Saint-Aignan, "bugün beyaz nilüferlerin anlattıkları önemli değil. Gerçekten su krallıklarında hiç ilginç bir şey olmadığına inanmak gerekir. Önemli olaylar karada olup bitiyor madam. Karada madam... O şeylerle dopdolu..."

"Peki," dedi prenses, "neler olup bitiyor karada?"

"Orman perilerine sormak gerekir bunu," diye karşılık verdi kont, "orman perileri ormanlarda yaşar majestelerinin bildiği gibi."

"Hatta çok geveze bir tabiatları olduğunu da biliyorum mösyö de Saint-Aignan."

"Doğru madam ama güzel şeyler anlattıklarında onları gevezelikle suçlamak şık olmaz."

"Güzel şeyler mi anlatıyorlar peki?" diye sordu prenses aldırmaz bir tavırla. "Aslında mösyö de Saint-Aignan merakımı kamçılıyorsunuz ve ben kral olsaydım orman perilerinin söylediği güzel şeyleri bize anlatmanızı emrederdim, çünkü burada onların dilini bilen tek kişisiniz."

"Oo! Bu konuda majestelerinin emrindeyim kesinlikle," diye karşılık verdi kont heyecanla.

"Orman perilerinin dilini anlıyor mu?" dedi prens. "Mutlu mudur bu Saint-Aignan?"

"Fransız gibi monsenyör."

"Anlatın o zaman," dedi prenses.

Kral sıkıldığını hissetti, sırdaşının onu zor bir duruma sürüklediği kesindi.

Saint-Aignan'ın girizgâhının, prensesin özel tavrının yarattığı genel ilgiyi hissediyordu. En ketum olanlar bile kontun ağzından çıkacak her sözü yutmaya hazır gibiydi.

Öksürdüler, yaklaştılar, göz ucuyla baktılar, bazı nedimeler bir şeyler öğrenmeye çalışan bu can sıkıcı bakışlara daha edeplice ya da daha soğukkanlı bir tavırla karşı koymaya çalıştılar, yelpazelerini çıkardılar ve hasmının ateşine maruz kalacak bir silahşör gibi pozisyon aldılar.

O dönemde yaratıcı konuşmalar ve dikenli konulardan söz etmek o kadar yaygındı ki bütün modern salonlar rezaletin, kavganın, trajedinin kokusunu alırlardı ve korkarak kaçarlardı; prensesin salonuysa mösyö de Saint-Aignan'ın komedisinin tek bir kelimesini, tek bir hareketini kaçırmamak için bu gibi durumlara uyum sağlardı; bu komedinin çözümü nasıl bir üslup ve entrika olursa olsun, düzen ve kurallara uygunluk açısından mutlaka mükemmel olmalıydı.

Kont terbiyeli bir insan ve mükemmel bir anlatıcı olarak tanınırdı. Dolayısıyla derin bir sessizlik içinde ve kendisinden başka herkese korku salarak, yiğitçe başladı.

"Madam, kral öncelikle majestelerine hitap etmeme izin verdi, çünkü majesteleri grubunun en ilginç kişisi olarak dikkat çekiyor; dolayısıyla majestelerine şunu söylemekle onur duyacağım: Orman perisi daha çok meşe ağaçlarının oyuklarında yaşar ve orman perileri çok güzel mitolojik yaratıklar olduklarından çok güzel ağaçlarda, yani bulabildikleri en uzun, en iri ağaçlarda yaşarlar."

Bir tülün altından ünlü krallar meşesini hatırlatan, en son gecede çok etkili olan bu giriş birçok kalbi neşe ya da endişeyle çarptırdı; öyle ki eğer Saint-Aignan'ın sesi güzel ve canlı olmasaydı bu kalp çarpıntıları sesinden daha fazla duyulmuş olacaktı.

"Fontainebleau'da orman perileri olması gerekir," dedi prenses çok sakin bir sesle, "çünkü ben hayatımda kraliyet bahçesindekilerden daha güzel meşe ağaçları görmedim hiçbir yerde."

Bunu söyledikten sonra de Guiche'e baktı, de Guiche'in daha önceki bakışı gibi yakınmasını gerektirecek bir bakış değildi bu. Daha önce söylediğimiz gibi çok seven bir kalp için belli bir bulanıklığı olan, zor bir bakıştı bu önceki bakış.

"Kesinlikle madam, ben de majestelerine Fontainebleau'yu anlatacaktım," dedi Saint-Aignan, "çünkü bizi ilgilendiren orman perisi majestelerinin şatosunun bahçesinde."

İş yoluna girdi, eylem başlıyordu; dinleyiciler ve anlatıcı. Kimse geri çekilemezdi.

"Dinleyelim," dedi prenses, "çünkü hikâyenin özelliği sadece ulusal bir anlatının bütün çekiciliğine sahip olması değil, aynı zamanda çok çağdaş bir olay."

"Baştan başlayacağım," dedi kont. "Evet, Fontainebleau'da güzel bir kulübede çobanlar yaşıyor.

Bunlardan biri çoban Tircis[1], en zengin ve gösterişli mülklerin sahibidir; ailesinden kalmış bunlar ona.

Genç ve yakışıklı Tircis, meziyetleriyle yörenin en ünlü çobanlarından biri olmuş. O kadar ki yörenin kralı olduğu söylenebilir."

Onaylama işareti hafif bir mırıltı anlatıcıyı yüreklendirdi, devam etti anlatıcı:

"Aynı derecede güçlü ve cesur, vahşi hayvan avlama konusunda onun kadar maharetlisi yok, öğüt verme konusunda ondan bilgesi yok. Güzel ovalarında at koştururken, çevresindeki çobanları maharet ve güç oyunlarında yönlendirirken, Trakya ovalarında mızrak sallayan tanrı Mars; yeryüzüne alev alev mızraklarını gönderen güneşin tanrısı Apollon gibidir."

Kralın bu alegorik portresinin anlatıcının tercih edebileceği en kötü giriş olmadığını herkes anlamıştı. Dolayısıyla dinleyiciler etkilendi ve bir görev olarak ya da çok beğendiklerinden avuçları patlayıncaya kadar alkışladılar; zarif olduğunda, biraz aşırı bile olsa övgülerden çok hoşlanan kralın kendisi de etkilendi. De Saint-Aignan devam etti:

"Hanımlar, çoban Tircis kendisini çobanların kralı yapan bu şöhreti sadece şöhret oyunlarıyla elde etmedi."

"Fontainebleau çobanlarının," dedi kral, prensese gülümseyerek.

"Oo!" diye haykırdı prenses. "Fontainebleau şair tarafından öylesine, keyfi olarak seçilmiş bir isim; bütün dünyanın çobanları diyorum ben."

Kral pasif dinleyici rolünü bıraktı ve eğildi.

Saint-Aignan, pohpohlayıcı mırıldanmalar arasında devam etti:

---

[1] *Tircis*: Pastoral eserlerde geleneksel çoban ismi.

"Bu çobanların kralının değeri en belirgin biçimde güzellerin yanındayken anlaşılır. Zeki ve temiz kalpli bir çobandır, iltifatlarını büyüleyici bir zarafetle yapmayı bilir. Ağırbaşlı bir tavır içinde sevmeyi, kalpleri hoş ve çekici bir biçimde fethetmeyi bilir ve herkes gıpta eder onun bu özelliğine. Asla gürültü patırtı, şamata ve unutma, ihmal nedir bilmez. Tircis'i gören ve dinleyen herkes sever, onu seven ve onun sevdiği herkes mutluluğu bulur."

De Saint-Aignan burada durdu, iltifatların keyfini çıkarıyordu ve bu manzara ne kadar gülünç bir biçimde şişirilmiş olursa olsun bazı kulaklara çok zarif gelmişti, özellikle de çobanın erdemlerini abartılı bulmayanlara. Prenses hatibin devam etmesini istedi.

"Tircis'in sadık bir yoldaşı, daha doğrusu sadık bir hizmetkârı vardı," dedi kont. "Amintas."

"Ya! Amintas'ın portresini görelim bakalım!" dedi prenses muzipçe. "Çok iyi bir ressamsınız siz Saint-Aignan!"

"Madam..."

"Ah! Kont de Saint-Aignan, rica ediyorum sizden zavallı Amintas'ı harcamayın! Asla bağışlamam sizi yoksa!"

"Madam, Amintas çok aşağı tabakadan biri. Özellikle Tircis'in yanında, dolayısıyla onunkiyle eşdeğer bir onura sahip olamaz. Efendilerinin ayaklarının dibine canlı canlı gömülen eski çağların hizmetkârları gibi dostlar vardır. Amintas'ın yeri Tircis'in ayaklarının dibidir; başka bir şey istemez, şayet ünlü kahraman..."

"Ünlü çoban demek istiyorsunuz herhalde," dedi prenses, Saint-Aignan'ı tekrar uyarıyormuş gibi.

"Majesteleri çok haklı, yanıldım," dedi nedim, "çoban Tircis bazen gönül indirip Amintas'ı dostu gibi görürse onun için çok büyük bir lütuftur bu ve çok mutlu eder kendisini."

Prenses araya girdi:

"Bütün bunlar Amintas'ın Tircis'e mutlak sadakatini gösteriyor ama Amintas'ın portresini çizmiyor bize. Kont, isterseniz ona övgüler düzmeyi bırakın; anlatın, ben Amintas'ın portresini istiyorum."

De Saint-Aignan majestelerinin yengesinin önünde saygıyla eğildikten sonra emri yerine getirdi.

"Amintas, Tircis'ten birkaç yaş büyük; doğanın tamamen gözden çıkardığı bir çoban değil; hatta doğduğunda Musaların ona gülümseme lütfunda bulundukları söylenir. Hebe'nin gençliğe gülümsediği gibi. Kesinlikle kendini gösterme hırsı yoktu, sevilmek istiyordu sadece ve iyi tanınan biri olsaydı sevilmeye layık biri olduğu anlaşılırdı."

Öldürücü bir bakışın eşlik ettiği bu son sözler doğrudan doğruya matmazel de Tonnay-Charente'ı hedef aldı, Tonnay-Charente bu şoku etkilenmeden atlattı.

Ama anıştırmanın mütevazı bir tavırla ve maharetle yapılması olumlu bir etki göstermişti, Amintas bunun ödülünü alkışlanarak aldı; Tircis'in başı teveccüh dolu bir onayla işaretini verdi bunun.

Saint-Aignan devam etti:

"Tircis ve Amintas bir akşam ormanda dolaşırken aşk hüzünlerini anlatıyorlardı birbirlerine. Dikkat edin hanımefendiler, orman perisi anlatısıdır bu; yoksa dünyanın en ketum iki çobanı, Tircis ve Amintas'ın ne konuştuklarını bilmek mümkün olabilir miydi? Ormanın en sık olduğu yere gittiler ve orada gözden uzakta, dertlerini daha rahat konuşarak anlattılar birbirlerine. Tam bu sırada bir ses duydular."

"Ay! Ay!" sesleri duyuldu anlatıcının çevresinde. "Bundan daha ilginç bir şey olamaz."

Burada prenses askerlerini teftiş eden uyanık bir general gibi, baskı altında eğilen Montalais ve Tonnay-Charente'a bir göz attı.

"Bu uyumlu sesler," diye devam etti Saint-Aignan, "birkaç kadın çobanın sesleriydi ve onlar da gölgelerin serinliğinden yararlanmak istemişlerdi; en ıssız, kimsenin uğramayacağı yerin neresi olduğunu bildiklerinden orada buluşmuşlar ve çobanlık üzerine fikir teatisinde bulunuyorlardı."

Saint-Aignan'ın bu lafı üzerine bir kahkaha patladı, Tonnay-Charente'a bakan kral hafifçe gülümsedi. Lafın sonuçları bunlar oldu.

Saint-Aignan devam etti:

"Orman perisi üç kadın çoban olduğunu ve üçünün de genç ve güzel olduklarını söylüyor."

"Adları," dedi prenses sakin bir tavırla.

"Adları!" dedi bu patavatsızlık karşısında isyan eden Saint-Aignan.

"Evet. Çobanlarınıza Tircis ve Amintas dediniz, kadın çobanlarınızın adlarını da söyleyin."

"Ah! Madam ben yaratıcı değilim, eskilerin dediği gibi halk ozanı değilim; orman perisinin söylediklerini aktarıyorum."

"Orman periniz ne diyordu bu kadın çobanlara? İsyankâr bir bellekmiş. Bu orman perisinin tanrıça Mnemosyne'le[1] arası açık mıymış?"

"Madam, bunlar kadın çobanlar; dikkat edin kadınların adlarını açıklamak suçtur."

"Bu kadın çobanların adlarını açıklama koşuluyla bir kadın sizi bağışlıyor kont."

"Philis, Amarilis ve Galatea."

"Ha şöyle! Bekleyerek bir şey kaybetmiş olmadılar," dedi prenses, "üç güzel ad. Şimdi de portreleri!"

De Saint-Aignan yine hareketlendi.

"Sırayla gidelim, rica ediyorum kont," dedi prenses. "Değil mi ama efendim, kadın çobanların portreleri gerekiyor bize!"

Bu ısrarı bekleyen ve kaygılanmaya başlayan kral böyle tehlikeli bir sorgulayıcıyı kışkırtmanın gereksiz olduğunu düşündü. Zaten Saint-Aignan'ın portrelerinde bazı hassas özelliklerden söz edeceğini düşünüyordu. Bunlar kulaklara hoş gelecek ve majestelerinin işine yarayacaktı etkili olması için. Louis bu umutla, bu endişeyle Saint-Aignan'a kadın çobanlar Philis, Amarilis ve Galatea'nın portrelerini çizmesi için izin verdi.

"Peki o zaman!" dedi Saint-Aignan, tarafını seçen biri gibi ve başladı.

---

[1] Bellek tanrıçası ve Musa'ların anası.

CXXXI
SU PERİSİNİN VE ORMAN PERİSİNİN HİKÂYESİNİN SONU

"Philis," dedi de Saint-Aignan Montalais'ye kışkırtıcı bir tavırla, kendisi ayarında bir hasmına saldırıp onu savunmaya geçmek zorunda bırakan bir silahşör gibi göz atarak, "Philis esmer değil, sarışın değil, uzun boylu değil, kısa boylu değil, soğuk değil, ateşli değil, tam bir çoban, bir prenses gibi esprili ve şeytanca bir hoppalığı var.

Görüşü mükemmel. Kalbi, görüşünün kapsadığı her şeyi istiyor. Sürekli cıvıldayan bir kuş gibi. Kimi zaman çimenin üstünde uçuyor, kimi zaman uçarak kelebekleri kovalıyor, kimi zaman en yüksek ağacın tepesine konuyor ve oradan kendisini yakalamak isteyen ya da ağlarına düşürmek isteyen bütün kuş avcılarına meydan okuyor."

Portre kendisine o kadar benziyordu ki bütün gözler Montalais'ye çevrildi; Montalais gözünü dört açmış, kafası yukarıda, karşısında kendisine bütünüyle yabancı biri varmış gibi mösyö de Saint-Aignan'ı dinliyordu.

"Hepsi bu kadar mı mösyö de Saint-Aignan?" diye sordu prenses.

"Ah! Majesteleri portrenin taslağı bu sadece, söylenmesi gereken daha çok şey var. Ama majestelerinin sabrını zorlamaktan ya da kadın çobanın tevazusunu yaralamaktan korkuyorum, dolayısıyla arkadaşı Amarilis'e geçiyorum."

"Tamam," dedi prenses, "Amarilis'e geçin mösyö de Saint-Aignan, sizi dinliyoruz."

"Amarilis üçünün en büyüğü ama," diye devam etti telaşla Saint-Aignan, "bu büyüklük ancak yirmi yaş."

Matmazel de Tonnay-Charente'ın, hikâyenin başından beri çatılmış olan kaşları hafif bir gülümsemeyle düzeldi.

"Uzun boylu, saçları gür ve Yunan heykellerindeki kadınlar gibi topluyor saçlarını; hareketleri ve tavırları gösterişli ve kibirli: Basit ve sıradan bir faniden çok, bir tanrıçayı andırıyor ve en

çok beğendiği tanrıça avcı Diana; şu farkla ki acımasız kadın çoban, bir gün zavallı Cupido güller arasında uyurken aşk sadağını çalmış, oklarını ormanların sakinlerine yönelteceğine acımasızca yayının ve gözlerinin menzilindeki bütün zavallı çobanlara yöneltmiştir."

"Ah! Kötü kadın çoban," dedi prenses, "acımasızca sağa sola attığı bu oklardan biri günün birinde kendisini vurmayacak mı acaba?"

"Genelde bütün çobanların umudu bu," dedi de Saint-Aignan.

"Bilhassa çoban Amintas'ın umudu değil mi?" dedi prenses.

"Çoban Amintas o kadar çekingen ki," diye devam etti Saint-Aignan olabildiğince alçakgönüllü bir tavırla, "böyle bir umudu varsa bile hiç kimsenin hiç haberi olmamıştır, çünkü kalbinin en derin yerinde saklamıştır onu."

Anlatıcının çobanla ilgili bu kanaatinin kabul gördüğünü gösteren pohpohlayıcı mırıltılar duyuldu.

"Ya Galatea," diye sordu prenses, "portreyi Vergilius'un bıraktığı yerden[1] alıp gözlerimizin önünde tamamlayacak olan maharetli eli görmek için sabırsızlanıyorum."

"Madam," dedi Saint-Aignan, "büyük Vergilius Maro'nun yanında bu sadık kulunuz zavallı bir şairden başka bir şey değil. Bununla birlikte emrinizden cesaret alarak elimden geleni yapacağım."

"Dinliyoruz," dedi prenses.

De Saint-Aignan ayağını, elini ve dudaklarını uzattı.

"Süt gibi beyaz," dedi, "altın renginde başak gibi sarı saçlarının güzel kokusunu saçıyor havaya. İnsan Jüpiter'e aşkı esinleyenin arkadaşlarıyla çiçekli çayırlarda oynayan güzel Europa olup olmadığını soruyor.

Göğün mavisi gibi gözlerinden, güzel yaz günlerinde hoş bir ışık yayılıyor; hayaller besliyor bu ışığı, aşk dağıtıyor. Kaşlarını çattığında ya da alnını yere eğdiğinde güneş yas işareti gibi kayboluyor.

---

[1] Vergilius'un *Bucoliques*'inden [*Sığırtmaç Türküleri*] bir karakter (III: 64, 72).

Aksine, gülümsediğinde bütün tabiat neşeleniyor ve bir an sessiz kalan kuşlar ağaçlarda yeniden ötmeye başlıyor.

Bilhassa bu," dedi de Saint-Aignan lafını bitirirken, "herkesin hayranlığını çekmeyi hak ediyor ve günün birinde kalbini birine kaptırırsa, Vergiliusvari aşkının kendisini bir tanrı yapmasını kabulleneceği ölümlü çok mutlu olacaktır."

Kendisi gibi herkesin kulak verdiği bu portreyi dinleyen prenses, portrenin en şiirsel bölümlerini kafasını sallayarak onaylamakla yetindi ama bu onayın anlatıcının yeteneklerine mi yoksa portrenin aslına uygunluğuna mı yöneldiğini söylemek imkânsızdı.

Sonuçta prenses açık seçik biçimde alkışlamadığından kimse, prens bile alkışlamaya cesaret edemedi; prens içten içe Saint-Aignan'ın kadın çobanların portrelerinin üstünde daha fazla durduğuna, erkek çobanlarınkileriyse geçiştirdiğine inanıyordu.

Dolayısıyla topluluk dondu kaldı.

De Saint-Aignan sözlerini ve Galatea'nın portresini bitirdi; öteki parçalar destek görürken son portre tepinmelerle karşılanınca de Saint-Aignan, kral ve ötekilerden daha fazla dondu kaldı.

Bir an sessizlik oldu ve prenses bozdu bu sessizliği.

"Peki efendim, majesteleri ne diyor bu üç portre hakkında?"

Kral riske girmeden de Saint-Aignan'a yardımcı olmak istedi.

"Bence Amarilis güzel," dedi.

"Ben Philis'i daha çok sevdim," dedi prens, "iyi kız, daha doğrusu iyi bir su perisi."

Ve herkes güldü.

Bu kez Montalais'ye öyle dik bakışlar yöneltildi ki yüzünün kıpkırmızı kesildiğini, hatta morardığını hissetti.

"Peki ne konuşuyordu bu kadın çobanlar?" dedi prenses.

Ama kafası izzetinefsiyle meşgul olan de Saint-Aignan, taze ve dinlenmiş kuvvetlerin bir saldırısını karşılayabilecek durumda değildi.

"Madam," dedi, "bu kadın çobanlar aşklarını, tutkularını anlatıyorlardı birbirlerine."

"Haydi, haydi, mösyö de Saint-Aignan siz bir pastoral şiir ırmağısınız," dedi prenses, anlatıcıyı biraz yüreklendiren tatlı bir gülümsemeyle.

"Aşkın bir tehlike olduğunu ama aşk olmayınca da kalbin öleceğini söylediler."

"Aralarında anlaştılar yani öyle mi?" dedi prenses.

"Sevmek gerektiği konusunda anlaştılar."

"Çok iyi! Koşulları var mıydı bu konuda?"

"Seçme koşulu," dedi de Saint-Aignan. "Hatta şunu da eklemem gerekir: Orman perisi konuşurken kadın çobanlardan biri, sanırım Amarilis sevmeye kesinlikle karşı çıkıyordu ama bir çobanın hayalini içinde yaşattığı için de çok fazla suçlamıyordu kendisini."

"Amintas mı, Tircis mi bu çoban?"

"Amintas madam," dedi Saint-Aignan tevazuyla. "Ama Galatea, maviye çalan yeşil gözlü, güzel Galatea anında devreye girerek konuşmaya başladı ve ne Amintas'ın ne Alphesibea'nın ne de Titir'in, yörenin en yakışıklı çobanlarından hiçbirinin Tircis'le mukayese edilemeyeceğini; meşenin bütün ağaçları, zambağın bütün çiçekleri gölgede bırakması gibi Tircis'in de bu isimlerin hepsini gölgede bıraktığını söyledi. Hatta Tircis'in öyle bir portresini çizdi ki söylediklerini duysaydı bütün büyüklüğüne rağmen pohpohlandığını hissederdi. Sonuçta Tircis ve Amintas, Philis ve Galatea tarafından seçildiler. Böylelikle iki kalbin sırrı gecenin karanlığında ve ormanın derinliklerinde ifşa edildi.

İşte orman perisinin bana anlattıkları madam. Meşelerin oyuklarında, çayırda, çimende olup bitenleri bilen orman perisi kuşların aşklarından haberdardır, cıvıldamalarının anlamlarını bilir; dallarda esen rüzgârın ya da yabani çiçeklerin taçlarındaki altın veya zümrüt rengi böceklerin dilinden anlar; bunları aktardı bana ve ben de sizlere aktarıyorum."

"Bitirdiniz artık değil mi mösyö de Saint-Aignan?" dedi prenses kralı ürperten bir gülümsemeyle.

"Evet, bitirdim madam," diye karşılık verdi Saint-Aignan, "majestelerini birkaç dakika eğlendirebildiysem, mutluyum."

"Çok kısa sürdü," diye karşılık verdi prenses, "bildiğiniz her şeyi çok iyi anlattınız, ama sevgili mösyö de Saint-Aignan sizin talihsizliğiniz şu ki tek bir orman perisinden bilgi almışsınız, değil mi?"

"Evet madam, tek bir orman perisinden, itiraf ediyorum bunu."

"Yani siz hiçbir şeye benzemeyen ve orman perisinden çok daha fazla şey bilen küçük bir su perisinin yanından geçmişsiniz sevgili kont."

"Bir su perisi," sesleri yükseldi aynı anda. Hikâyenin devamının geleceğini düşünüyordu bu sesleri çıkaranlar.

"Tabii, sözünü ettiğiniz ve krallar meşesi denen meşenin yanından. Ben öyle sanıyorum en azından, değil mi mösyö de Saint-Aignan?"

De Saint-Aignan ve kral birbirlerine baktı.

"Evet madam," diye karşılık verdi Saint-Aignan.

"Evet! Çakıl taşlarının üzerinde cıvıldayan küçük, güzel bir kaynak var orada. Unutmabeniler ve ak papatyalar arasında."

"Sanıyorum prenses haklı," dedi endişe içinde olan ve yengesinin dudaklarına takılıp kalmış olan kral.

"Evet var, kesinlikle biliyorum bunu ben," dedi prenses, "kanıtı şu ki bu kaynakta hüküm süren su perisi oradan geçerken durdurdu beni. Sizinle konuşan, karşınızdaki beni."

"Ya!" dedi Saint-Aignan.

"Evet," diye devam etti prenses, "durdurmasının nedeni de Saint-Aignan'ın anlatmadığı birçok şeyi anlatmaktı."

"Siz anlatın," dedi prens, "çok güzel anlatıyorsunuz."

Prenses eşinin bu iltifatı karşısında eğildi.

"Kont gibi şiirsel bir anlatımım yok, ayrıca onun kadar yetenekli değilim; dolayısıyla bütün ayrıntıları aktaramam."

"Yine de ilgiyle dinleyeceğiz sizi," dedi kral. Yengesinin hikâyesinde düşmanca bir şeyler olabileceğini hissetmişti.

"Ben zaten, zavallı su perisi adına konuşuyorum. Kesinlikle çok sevimli bir yarı tanrıçadır o. Öylesini hiç görmedim. Benimle konuşurken o kadar çok gülüyordu ki, tedavi edici özelliği olan "gülmek bulaşıcıdır" sözünü düstur belleyerek. Bu sözü hatırlayınca ben de gülmek için izin istiyorum sizden."

Çok sayıda kişide prensesin yüzünde belirmeye başlayan gülümsemeler gören kral ve de Saint-Aignan sonunda birbirlerine baktılar ve bu işte bir bit yeniği olup olmadığını sorguladılar.

Ama prenses yarayı deşmeye kesinlikle kararlıydı ve o saf gibi gözüken havasıyla yani en tehlikeli haliyle devam etti:

"İşte ben oradan geçiyordum," dedi, "ve ayaklarımın altında yeni açmış çiçekler görünce Philis, Amarilis, Galatea ve bütün kadın çobanlarınızın benden önce oradan geçmiş olduklarından hiç şüphem kalmadı."

Kral dudaklarını ısırdı. Hikâye gittikçe tehlikeli bir hal almaya başlamıştı.

"Benim küçük su perim," diye devam etti prenses, "dere yatağında şarkısını mırıldanıyordu; eteğime tutunarak bana yaklaştığını görünce ben de kendisine iyi davranmayı düşündüm, çok da iyi oldu, çünkü bir tanrıça, ikinci sınıf da olsa fani bir prensesten daha değerlidir her zaman. Dolayısıyla su perisiyle yakınlaştım ve kahkaha atarak şöyle dedi bana:

'Düşünebiliyor musunuz prenses...' Anlıyorsunuz değil mi majesteleri, burada konuşan su perisi."

Kral başını sallayarak anladığını belli etti.

"'Düşünebiliyor musunuz prenses, deremin kıyıları çok eğlenceli bir manzaraya tanık oldu. Meraklı, patavatsızlık derecesinde meraklı iki çoban, üç orman perisi ya da kadın çoban tarafından eğlendirici bir biçimde kandırıldılar.' Affedersiniz, hatırlayamıyorum. Su perisi mi demişti, çoban mı demişti. Ama çok da önemli değil, değil mi? Geçelim bunu."

Bu girizgâh kralın yüzünü kızarttı ve bütün soğukkanlılığını kaybeden Saint-Aignan çok sıkıntılı bir biçimde gözlerini oynatmaya başladı.

"'İki çoban' diye devam etti benim küçük su perim yine gülerek, 'üç küçük hanımın izini sürüyorlardı.' Yok yani üç orman perisinin, demek istiyorum. Akıllıca bir şey değil tabii ki, izlenenleri rahatsız edebilir. Ben bütün bu kadınlara kefilim, bunlardan biri bile yalancı çıkarmayacaktır beni, eminim bundan."

Olacaklardan çok endişelenmeye başlayan kral hareketleriyle belli etti bunu.

"'Ama' diye devam etti su perisi, 'kadın çobanlar Tircis ve Amintis'i ormana sızarken görmüşler ve ay ışığından yararlanarak beşli kümelerin arasında tanımışlar onları.' Ah, gülüyorsunuz!" diye araya girdi prenses. "Durun, durun, bitmedi daha."

Kral sarardı, de Saint-Aignan terleyen alnını sildi.

Kadınlar kendi aralarında gülmelerini bastırmaya çalışıyor, fısıldaşıyorlardı.

"'Evet, iki çobanın patavatsızlığını gören kadın çobanlar krallar meşesinin altında oturdular ve kendilerini dinleyen saygısız insanları fark ettiler. Sarf edilen tek kelimeyi bile kaçırmayacak kadar yakındaydılar ve kadın çobanlar onlara son derece masumane bir tavırla yürekleri tutuşturucu laflar ettiler. Herkese, en duygusal çobanlara, iki gizli dinleyiciye bile bal gibi tatlı gelecek sözler.'"

Herkesin gülerek dinlediği bu sözler kralın gözlerinde şimşek çaktırdı.

Saint-Aignan'ın başı göğsüne düştü ve acı acı gülümseyerek derin bir öfke hissetti içinde.

"Ya!" dedi kral dikilerek. "Anlattıklarınız gerçekten hoş bir şaka madam ve ayrıca siz de son derece hoş bir şekilde anlattınız ama su perilerinin anlattıklarını gerçekten doğru anladınız mı?"

"Ama kont ormanlar perisinin söylediklerini çok iyi anladığını iddia ediyor," diye karşılık verdi prenses.

"Doğrudur," dedi kral. "Ama biliyorsunuz, kontun akademiye göz dikmiş olmak gibi bir zaafı var, dolayısıyla bu amaçla, neyse ki sizin bilmediğiniz birçok şeyi öğrendi ve su perisinin dili sizin öğrenmediğiniz şeyler arasında bulunabilir."

"Biliyorsunuz ki efendim," diye karşılık verdi prenses, "bu tür şeylerde insan sadece kendine güvenemez, bir kadının kulağı yanılmaz, diye bir şey yoktur der Aziz Augustinus; ben de kendiminkinden farklı düşünceleri öğrenmek istedim ve tanrıça olduğundan çok dilli olan benim su perim. Böyle söylemek gerekiyor, değil mi mösyö de Saint-Aignan?"

"Evet madam," dedi Saint-Aignan tam anlamıyla teslim olmuş bir halde.

"Ve," diye devam etti prenses, "benim su perim, tanrıça olması dolayısıyla çok dilli olduğundan önce İngilizce konuştu benimle, sizin de söylediğiniz gibi yanlış anlamaktan korktum ve matmazel de Montalais'yi, matmazel de Tonnay-Charente'ı ve matmazel de La Vallière'i çağırttım; su perimden İngilizce söylediklerini bir de Fransızca söylemesini rica ettim."

"Söyledi mi?" diye sordu kral.

"Ah! Dünyada ondan daha hoş bir tanrıça olamaz. Evet efendim, söyledi. Öyle ki hiçbir kuşkuya yer kalmadı söyledikleri konusunda, değil mi küçük hanımlar?" diye devam etti prenses ordusunun sol tarafına doğru dönerek. "Su perisi benim anlattığım şeyleri söylemedi mi kesinlikle ve ben de gerçekleri hiç saptırmadan aktarıyorum, öyle değil mi Philis? Pardon, matmazel Aure de Montalais, doğru değil mi?"

"Kesinlikle doğru madam," dedi matmazel de Montalais.

"Doğru mu matmazel de Tonnay-Charente?"

"Bundan daha doğru bir şey olamaz," diye karşılık verdi Athénaïs, aynı kararlı tavırla ama pek de iyi anlaşılamayan bir ses tonuyla.

"Siz ne diyorsunuz La Vallière?" diye sordu prenses.

Zavallı çocuk, kralın kendisine doğru yönelmiş öfkeli bakışlarını hissetti; inkâr etmeye cesaret edemiyordu, yalan söylemeye de cesaret edemiyordu; başını öne eğerek söylenenleri onayladığını belli etti.

Ancak başını bir daha kaldırmadı. Başı ölümden daha fazla acı veren bir soğukla yarı yarıya donmuş gibiydi.

Bu üç tanıklık kralı ezdi. Saint-Aignan ise umutsuzluğunu gizlemeye bile çalışmıyordu ve ne söylediğini bilmeden kekeliyordu:

"Çok hoş bir şaka! İyi oynadınız kadın çobanlar."

"Tam anlamıyla merakın cezalandırılması," dedi kral boğuk bir sesle. "Ah! Tircis ve Amintas'ın yaşadığı sıkıntıdan sonra kadın çobanların kalplerinden geçenleri öğrenmeye çalışacaklarını kim düşünebilirdi? Bunu düşünen ben olmazdım kesinlikle. Ya siz, beyler?"

"Ben de düşünmezdim! Ben de düşünmezdim!" diye haykırdılar nedimler hep bir ağızdan.

Kralın bu öfkesini gören prenses çok mutlu oldu. Zevkten dört köşe olmuştu, anlattıklarının her şeyin çözümü olduğunu ya da çözümü olması gerektiğini sanıyordu.

Bu iki hikâyeye, hiçbir şey anlamasa da gülmüş olan prens, de Guiche'e döndü:

"Evet kont!" dedi. "Sen bir şey söylemiyorsun, söyleyecek bir şeyin yok mu yani? Mösyö Tircis ve mösyö Amintas'tan yakınır mıydın mesela?"

"Kesinlikle yakınıyorum onlardan," diye karşılık verdi de Guiche, "çünkü aslında aşk öyle tatlı bir hayaldir ki, hayal bile olsa onu kaybetmek, hayatın da ötesinde bir şeyi kaybetmektir. Sonuçta, bu iki çoban sevildiklerini sanmışlarsa, dolayısıyla mutlu olmuşlarsa ve bu mutluluk yerine sadece ölümle aynı şey olan boşluğu ve de yüz bin ölüme bedel aşkla alay etmeyi bulmuşlarsa. İşte bu nedenle diyorum ki Tircis ve Amintas, tanıdığım en mutsuz iki insan."

"Haklısınız mösyö de Guiche," dedi kral, "çünkü ölüm, biraz meraklı biri için çok zordur."

"O zaman, yani benim su perimin hikâyesi kralın hoşuna gitmedi, öyle mi?" dedi prenses safça.

"Oo! Madam gözünüzü açın," dedi Louis prensesin eline bastırarak, "sizin su perinizi çok sevdim, çünkü çok açıksözlüydü ve şunu da söylemek zorundayım ki hikâyesi inkâr edilmesi mümkün olmayan tanıklıklara dayanıyor."

Ve bu sözler La Vallière'in üstüne öyle bir bakışla birlikte düştü ki, Sokrates'ten Montaigne'e kadar kimse gerektiği gibi anlatamamıştır bu bakışı.

Bu bakış ve bu sözler, Montalais'nin omzuna dayanmış olan mutsuz genç kızı iyice bunalttı ve kendini kaybetti adeta.

Kral aslında kimsenin dikkatini çekmeyen olayı fark etmeden kalktı ve prensesin dairesinde her zamanki gibi geç vakte kadar kalmadan, herkesi selamladıktan sonra kendi dairesine çekildi.

De Saint-Aignan da onu izledi. İçeri girerken ne kadar mutlu gözüktüyse, çıkarken o kadar umutsuz gözüktü.

La Vallière kadar heyecanlı bir tip olmayan matmazel de Tonnay-Charente hiç korkmadı ve bilincini yitirmedi.

Bu sırada de Saint-Aignan'ın olağanüstü etkili bakışı kralın son bakışından çok daha haşmetli oldu.

CXXXII
KRALİYET PSİKOLOJİSİ

Kral hızlı adımlarla dairesine girdi.

XIV. Louis'nin hızlı yürümesinin nedeni belki de sendelememekti. Arkasında gizemli bir yasın izini bırakıyordu sanki.

Herkes onun gelirken neşeli olduğunu fark etmiş ve dolayısıyla kendileri de neşelenmişlerdi, ama belki de kimse bu neşenin gerçek nedenini araştırmayı düşünmemişti; bu çok öfkeli gidiş, çok şaşkın yüz herkesin dikkatini çekti ya da en azından herkes durumu kolayca anladığını sandı.

Prensesin hafifliği, biraz kuşkucu bir karakter için bilhassa bir kral için ağır kaçabilecek şakaları, kralın sıradan insanlarla hiç kuşkusuz çok çabuk senli benli olması; işte topluluk XIV. Louis'nin acil ve beklenmedik gidişinin nedenleri olarak bunları görmüştü.

Daha uyanık olan prensesse ilk başta farklı bir şey görmedi kesinlikle. Anlaşmaları bu kadar çabuk unutarak çok soylu ve çok büyük fetihleri önemsemiyormuş gibi gözüken birinin izzetinefsine hafif bir işkence yapmak yeterliydi onun için.

Prenses için önemli olmadığı söylenemeyecek bir şey daha vardı ki, o da içinde bulundukları koşullarda krala, soylu birinin sevgisiyle taşralı bir gencin aşk peşinde koşması arasındaki farkı göstermekti.

Büyük aşklar yaşayarak krallığını ve tartışılmaz gücünü hisseden, kendini gösteren, dikkat çeken bir kral sadece farklı biri olduğunu göstermez; aynı zamanda huzur, güven bulur; gizemli biri haline gelir ve herkesten saygı görürdü.

Aksine sıradan insanlarla basit aşk ilişkilerine girerse, en mütevazı uyruklarının bile eleştirilerine ve alaylarına maruz kalırdı; kesin, değişmez, dokunulmaz karakterini yitirirdi. Küçük insani sefaletler alanına düşer, etkisi hissedilmeyen fırtınalar yaşardı.

Kısacası tanrı kralı yüreğine, hatta yüzüne dokunarak sıradan bir uyruğa, önemsiz, basit bir fani haline getirmek bu soylu ve yüce insanın gururuna indirilmiş büyük bir darbeydi. Louis aşktan çok izzetinefisle esir edilebilirdi. Prenses intikamını en ince ayrıntılarına kadar hesaplamıştı ve gördüğümüz gibi almıştı intikamını.

Bununla birlikte prensesin ortaçağ kadın kahramanları gibi müthiş tutkulara sahip olduğu ve olayların karanlık yönlerini gördüğü sanılmasın; prenses tam aksine genç, zarif, esprili, cilveli, kalbiyle değil; fantezileri, hayalleri ya da hırslarıyla âşıktı ve aksine kolay, gelip geçici zevkler dönemini başlatıyordu. On yedinci yüzyılın yarısı ve on sekizinci yüzyılın neredeyse tamamı arasında akıp giden yüz yirmi yıllık dönem.

Dolayısıyla prenses olayların gerçek yüzünü görüyor ya da daha ziyade gördüğünü sanıyordu; bir kere kralın, haşmetli kayınbiraderinin gariban La Vallière'e güldüğünü biliyordu ve gülebildiği birine, bir an bile hayranlık duyması mümkün olamazdı.

Zaten bir kadının yaşamı denen tiyatroda çok büyük rol oynayan şeytan suflör gurur ve kibir her zaman, her yerde ortaya çıkıyordu; gurur ve kibir çok yüksek sesle, çok alçak sesle, kısık sesle, olası bütün ses tonlarıyla genç, güzel, zengin prensesin kendisi kadar genç ama güzel olmayan, çok yoksul olan La Vallière ile mukayese edilemeyeceğini söylüyordu kesinlikle. Ve prenses açısından hiçbir şaşırtıcı tarafı yoktu bunun, bilindiği gibi en büyük karakterler kendilerini başkalarıyla mukayese ederken kendilerini en fazla kayıranlardır.

Prensesin bu çok hesaplı saldırıyla neyi amaçladığı sorulabilir belki. Kralı, yerleşmeyi düşündüğü bir kalpten çıkarmak gibi bir düşünce söz konusu olmasa bu kadar çaba harcanır mıydı? Prenses, La Vallière'den korkmasaydı onu bu kadar önemsemeye ihtiyaç duyar mıydı?

Hayır, prenses olayları bilen, geleceği, daha ziyade geçmişi bilen bir tarihçi açısından bakıldığında La Vallière'den çekinmiyordu; prenses peygamber ya da kâhin değildi; prenses de herkes gibi en gizli sayfalarında en ciddi olayları saklayan geleceğin korkunç ve kaçınılmaz kitabını okuyamazdı.

Hayır, prenses sadece tamamıyla kadınlara özgü, gereksiz bir saklama merakı yüzünden kralı cezalandırmak istiyordu. Ona açık seçik biçimde kanıtlamak istediği şey şuydu: Kendisine karşı bu tür saldırı silahlarını kullandığı takdirde, akıllı ve soylu bir kadın olarak hayal gücüyle bir kralın bile olası darbelerine karşı savunma silahları bulabilirdi.

Ayrıca şunu da kanıtlamak istiyordu: Bu tür savaşlarda kral falan olmaz ya da en azından sıradan insanlar gibi kendileri için dövüşen krallar, tahtlarının ilk saldırıda yuvarlandığını görebilirler; nihayet eğer kral, öncelikle görünüşüyle güven vererek çevresindeki bütün kadınlar tarafından sevilmeyi umduysa; bu insani, cüretli, kendilerini başkalarına göre daha yüksek konumda gören bazı kimseleri aşağılayan bir iddiaydı ve çok yükseklerde dolaşan ve çok kibirli bu kralın düşüncesine tam zamanında ve yerinde verilen bu ders etkili olacaktı.

Prenses kralla ilgili olarak bunları düşünüyordu işte.

Olay dışarıda kalmıştı.

Görüldüğü gibi nedimelerini etkilemişti ve oynanan komediyi bütün ayrıntılarıyla hesaplamıştı.

Bu, kralı çok şaşırttı. Mösyö Mazarin'den kurtulalı beri, hayatında ilk kez insan muamelesi görmüştü.

Uyruklarının bu şekilde kaba davranmaları ona direnme hakkı verdi. Güçler savaşta gelişir.

Ama kadınlara saldırmak, kadınların saldırısına uğramak, Blois'dan özellikle bu amaçla gelmiş sıradan taşralıların oyuncağı olmak, kendi meziyetleri ve krallık gücüyle böbürlenen genç bir kral için tahammül edilmez bir onursuzluktu.

Yapacak bir şey yoktu; eleştiri, sürgün yoktu; surat asmak bile söz konusu olamazdı.

Surat asmak, etkilenmiş olmayı itiraf etmektir. Gülünç bir silah olan, ucundaki butonun çıkarıldığı kılıçla tehdit edilen Hamlet gibi.[1]

Kadınlara surat asmak! Ne aşağılama! Bilhassa bu kadınlar intikam niyetine gülmüşlerse.

Ah! Bütün sorumluluk kadınlara yüklenmemiş olsa ve bir nedim bu entrikaya karışmış olsa, XIV. Louis Bastille'den yararlanabilmek için nasıl kullanırdı bu fırsatı!

---

1 Shakespeare'in trajedisinin sonunda Hamlet ve Ophelia'nın kardeşi Laertes kılıçla dövüşürler; Laertes ucunu zehirlediği kılıcıyla Hamlet'i yaralar, ama Hamlet ölmeden önce son darbeyi vurup onu öldürmeyi başarır.

Ama burada da kral öfkesi mantıkla püskürtülüyordu.

Bir orduya, hapishanelere, neredeyse tanrısal bir güce sahip olmak ve bütün bu gücü, sefil bir öfkenin hizmetine vermek çok kötü bir şeydi. Sadece krala değil, sıradan bir insana da yakışmazdı.

Dolayısıyla söz konusu olan sadece ve sadece bu hakareti sessizce yutmak ve her zamanki gibi aynı hoşgörülü ve kibar görünümü yansıtmaktı.

Prensesi bir dost gibi görmekti. Dost! Niçin olmasın?

Ya prenses olayın yöneticisiydi ya da olay onu pasif bulmuştu.

Yönetici olmuşsa, çok cesur davranmıştı ama sonuçta doğal olarak onun rolü değil miydi bu?

Balaylarında onu kim arayıp aşk sözleri etmişti? Zina, hatta ensest olasılıklarını gündeme getirmeye kim cesaret etmişti? Mutlak krallık gücünün arkasından bu kadına, "Hiçbir şeyden korkmayın, Fransa kralını sevin, o her şeyin üstündedir ve silahı, âsâsıyla yapacağı bir hareket sizi her şeye, pişmanlıklarınıza karşı bile koruyacaktır" diyen kim olmuştu?

Demek ki genç kadın kralın bu sözlerini kabul etmişti ya da yoldan çıkaran bu sese teslim olmuştu ve onurundan fedakârlık ettiğini, bunun karşılığınınsa sadakatsizlik olduğunu ileri sürüyordu. Önce sevildiğini sanmış olan kadından çok daha aşağı bir kadın söz konusu olduğundan daha çok yaralayan bir sadakatsizlikti bu.

Böylece prenses intikamın yöneticisi olmuş olsa da haklı olurdu.

Aksine, bütün bu olaylarda pasif bir tavır içinde olsaydı kral ona kızmak için ne gibi bir bahane bulabilirdi?

Bazı taşra dillerinin gelişmesini engellemesi mi gerekirdi? Daha doğrusu engelleyebilir miydi? İyi anlaşılamayan aşırı bir gayretkeşlikle üç küçük kızın patavatsızlığını, daha vahim hale getirme riskini alarak bastırması mı gerekliydi?

Bütün bu akıl yürütmeler kralın kibrinin hissedilir biçimde iğnelenmesiydi aynı zamanda; ama XIV. Louis bütün bu sitemleri, yakınmaları aklından geçirdiğinde, yeniden düşündüğünde, yani yara kapandıktan sonra başka sessiz, dayanılmaz, bilinmeyen başka acıları hissettiğinde şaşırıyordu.

Ve kendine bile itiraf etmeye cesaret edemediği şey bu ısrarlı darbelerin kalbe yönelmesiydi.

La Vallière'in bu naif aşk ilanından kralın gururu okşanmıştı gerçekten. Bunu kralın kendisine itiraf ettiği gibi tarihçinin de okuyucularına itiraf etmesi gerekir; kral saf aşka, insana duyulan aşka, her türlü çıkardan uzak aşka inanmıştı ve sandığından daha saf, özellikle daha naif ruhu özlemleriyle karşısına çıkmış olan bu öteki ruhun önüne atlamıştı.

Aşkın son derece karmaşık tarihinde en az sıradan olan şey aşkın iki kalbe birden bulaşmasıdır, eşzamanlılık da eşitlik de söz konusu değildir burada; biri neredeyse her zaman ötekinden önce sever, biri de neredeyse her zaman ötekinden sonra sever.

Ve patlayan ilk tutkunun yoğunluğu nedeniyle de bir elektrik akımı oluşur.

Matmazel de La Vallière aşkını gösterdikçe kral da hissetmişti onu.

Kralı şaşırtan da buydu işte.

Çünkü hiçbir sevginin kalbini sürükleyemeyeceği açıktı onun için, çünkü bu itiraf aşk değildi, bu itiraf insana ve krala yapılmış bir hakaretten başka bir şey değildi, nihayetinde bir aldatmacaydı ve bu kelime özellikle kıpkırmızı hale gelmiş bir demir gibi yanıyordu.

Evet; güzel de, soylu da, zeki de olmadığı söylenebilecek olan bu küçük kız, alçakgönüllülüğü nedeniyle bizzat prenses tarafından seçilen bu küçük kız, kralı sadece kışkırtmamış, aynı zamanda küçümsemişti; yani bir adam Asya'daki bir sultan gibi gözleriyle araştırmak, elini uzatmak, mendilini düşürmek zorunda kalmıştı.

Ve dünden beri bu küçük kızla meşguldü, sadece onu düşünüyor, onu hayal ediyordu; dünden beri onu, hayalinde hiç sahip olmadığı çekiciliklerle donatmıştı; dünden beri çok meşgul olmasına, birçok kadınla ilgilenmek zorunda olmasına rağmen hayatının bütün dakikalarını, bütün kalp atışlarını bu biricik hayale adamıştı.

Bu aslında çoktu ya da çok azdı.

Kralın öfkesi her şeyi unutturmuştu ona ve Saint-Aignan'ın da orada bulunması nedeniyle bu öfke çok büyük kötülükler yapabilme eğilimleri haline gelebilirdi.

Saint-Aignan bir köşeye çekilmişti ve fırtınanın dinmesini bekliyordu.

Üzüntüsünün, kralın öfkesi yanında sözünün bile edilemeyeceğini düşünüyordu.

İzzetinefsini hakarete uğramış bu kralın müthiş kibriyle karşılaştırıyordu ve genelde kralların, özellikle de güçlü kişilerin iç dünyalarını tanıdığından kendisine sorup duruyordu. O ana kadar boşlukta kalan bu büyük öfke sonunda kendisi masum, başkaları suçlu olduğu halde onun üzerine mi çökecekti?

Gerçekten de kendinden geçmiş halde yürüyen kral ansızın durdu ve Saint-Aignan'a öfkeyle baktı.

"Sen peki Saint-Aignan!" diye bağırdı.

De Saint-Aignan, "ne oldu efendim?" anlamında bir hareket yaptı.

"Evet, sen de benim kadar aptalca davrandın değil mi?"

"Efendim," diye kekeledi Saint-Aignan.

"Bu ağır şakaya aldandın."

"Efendim," dedi bütün vücudu titremeye başlayan de Saint-Aignan, "majesteleri öfkelenmesin: Biliyorsunuz ki kadınlar kötülük için yaratılmış eksik varlıklardır; dolayısıyla onlardan iyilik beklemek, imkânsız bir şey istemektir."

Kendisine karşı derin bir saygısı vardı kralın ve gücünü tutkularına yansıtmaya başlamıştı; ömür boyu sürecek şekilde. Bu kadar önemsiz bir konu için bu kadar heyecan göstermesinin aleyhine olduğunu hissetti.

"Hayır," dedi telaşla, "hayır yanılıyorsun Saint-Aignan, ben öfkelenmiyorum; bu iki küçük kızın bizi böyle maharetle ve cüretle oyuna getirmesine çok şaşırdım sadece. Bilhassa uyanık davranacağımıza yüreğimizin peşinden gitme çılgınlığını yaptığımıza şaşırıyorum."

"Ah! Yürek efendim, yürek, kesinlikle fiziksel işlevlerine indirgenmesi gereken bir organdır; bütün manevi işlevlerinden arındırmak gerekir yüreği. İtiraf edeyim ki majestelerinin yüreğini bu küçükle çok meşgul gördüğümde..."

"Meşgul, ben; yüreğim meşgul; aklım belki ama yüreğim... O..."

Louis bir kez daha fark etti ki bir boşluğu doldurmak için başka bir boşluk açmak gerekti.

"Ayrıca," diye ekledi, "bu çocuğa söyleyecek bir şeyim yok. Başkasını sevdiğini biliyordum."

"Bragelonne vikontu, evet. Majestelerine söylemiştim."

"Tabii. Ama bunu ilk söyleyen sen değildin. Kont de la Fère, matmazel de la Vallière'i oğluna almak için izin istedi benden. İngiltere'den döndüğünde evlendireceğim onları. Madem seviyorlar birbirlerini."

"Kralın ne kadar yüce gönüllü olduğunu anlıyorum."

"Bak, Saint-Aignan, bence artık böyle şeylerle uğraşmayalım biz," dedi Louis.

"Evet meydan okumaları boyun eğerek sineye çekelim," dedi nedim.

"Ayrıca işleri kolaylaştıracak bu," dedi kral iç çeker gibi yaparak.

"Ben başlayacağım," dedi de Saint-Aignan.

"Nasıl?"

"Üçlü için güzel bir kısa şiir yazacağım. Adını 'Su perisi ve orman perisi' koyacağım, prenses beğenecek."

"Yaz Saint-Aignan, yaz," diye mırıldandı kral. "Okursun bana, eğlendirirsin beni. Ah! Saint-Aignan, önemli değil boş ver," diye devam etti kral bin bir zorlukla soluk alan biri gibi, "işin gerektiği gibi desteklenebilmesi için insanüstü bir çaba harcamak gerekir."

Kral meleklere özgü sabırlı biri havalarında lafını bitirirken uşaklardan biri kapıyı tıkladı.

De Saint-Aignan saygıyla kenara çekildi.

"Girin," dedi kral.

Uşak kapıyı araladı.

"Ne istiyorlar?" dedi Louis.

Uşak üçgen biçiminde katlanmış bir mektup gösterdi.

"Majestelerine," dedi.

"Nereden?"

"Bilmiyorum, hizmet subaylarından biri bırakmış."

Kral bir işaret yaptı, uşak mektubu verdi.

Kral mumlara yaklaştı, kâğıdı açtı, imzaya baktı ve haykırdı.

"Kral mumlara yaklaştı, kâğıdı açtı, imzaya baktı ve haykırdı."

De Saint-Aignan saygılı davranıp bakmamıştı ama bakmasa da görüyor ve işitiyordu.

Koştu.

Kral bir işaretle uşağı gönderdi.

"Aman Tanrım!" dedi kral okurken.

"Majesteleri rahatsız mı oldular?" diye sordu de Saint-Aignan kollarını yana açarak.

"Hayır, hayır, Saint-Aignan oku!"

Ve mektubu ona verdi.

Saint-Aignan'ın gözleri imzaya takıldı.

"La Vallière!" diye haykırdı. "Ah! Efendim!"

"Oku! Oku!"

Ve okudu Saint-Aignan:

Efendim, münasebetsizliğimi bağışlayın; bu mektuba eşlik eden formalitelerin kusurunu bağışlayın özellikle: Bence bu mektup bir telgraftan daha acil ve daha önemli, dolayısıyla majestelerine bir mektup gönderme cesaretini buluyorum kendimde.

Bitkin ve acılar içinde dönüyorum evime ve majestelerine beni kabul etmeleri için yalvarıyorum. Kralıma gerçeği anlatabilme olanağı bulabileceğim bu görüşmede.

Louise de la Vallière.

"Eee?" dedi kral mektubu de Saint-Aignan'ın elinden geri alırken, okudukları çok şaşırtmıştı Saint-Aignan'ı.

"Eee!" diye tekrarladı de Saint-Aignan.

"Ne düşünüyorsun?"

"Fazla bir şey bilmiyorum."

"Ama yani?"

"Efendim, küçüğü yıldırım çarpmış ve çok korkmuş olacak."

"Neden korkmuş?" diye sordu Louis ciddi bir tavırla.

"Aman efendim, ne diyorsunuz siz; majesteleri böyle kötü bir şaka yapana ya da yapanlara kızmakta çok haklı ve majestelerinin kötüye açılan hafızası bu patavatsız kişi için ebedi bir tehdittir."

"Ben sizin gibi düşünmüyorum Saint-Aignan."

"Kral benden daha iyi görür."

"Benim bu acıda, bu sıkıntıda ve özellikle şimdi, gece prensesin evinde yaşanan sahnenin bazı ayrıntılarını aklıma getirdiğimde gördüklerim. Yani..."

Kral bir an durdu, lafını havada bıraktı.

"Yani," diye devam etti de Saint-Aignan, "majesteleri randevu verecek, bu konuda en açık seçik durum bu."

"Daha iyisini yapacağım Saint-Aignan."

"Ne yapacaksınız efendim?"

"Pelerinini giy."

"Ama efendim..."

"Prensesin kızlarının odasını biliyorsun."

"Tabii."

"Odaya girmenin bir yolunu biliyor musun?"

"Onu bilmiyorum işte."

"Ama tanıdığın biri olmalı oralarda?"

"Gerçekten de majesteleri bütün iyi fikirlerin kaynağı."

"Tanıyor musun birini?"

"Evet."

"Kimi tanıyorsun bakalım?"

"Kızlardan biriyle arası iyi olan bir çocuğu tanıyorum."

"Nedime mi?"

"Evet, nedime efendim."

"Tonnay-Charente ile mi birlikte?" diye sordu Louis gülerek.

"Hayır, ne yazık ki Montalais ile birlikte."

"Adı?"

"Malicorne."

"İyi. Güvenebiliyorsun ona yani."

"Evet efendim. Bir anahtarı olması gerekir; eğer varsa, ben ona yardım ettiğim için o da bana yardım edecektir."

"Çok iyi. Gidelim!"

"Emrinizdeyim majesteleri."

Kral kendi pelerinini Saint-Aignan'ın omuzlarına attı ve onun pelerinini istedi. Sonra birlikte hole çıktılar.

CXXXIII
SU PERİSİNİN DE ORMAN PERİSİNİN DE KESTİREMEDİKLERİ

De Saint-Aignan merdivenin başında durdu; merdiven ara katta nedimelerin dairesine, birinci kattaysa prensesin dairesine götürüyordu.

Oradan geçmekte olan bir uşakla, prensin dairesinde bulunan Malicorne'a haber gönderdi.

Malicorne on dakika sonra kafasını yukarı kaldırmış, etrafı koklayarak geldi.

Kral geriledi, holün en karanlık yerine gitti.

Saint-Aignan ise aksine öne çıktı.

Ama arzusunu belirttiği ilk kelimeleri telaffuz ettiğinde Malicorne geri geri gitmeye başladı.

"Ya!" dedi. "Sizi nedimelerin dairesine sokmamı istiyorsunuz, öyle mi?"

"Ya!" dedi. "Sizi nedimelerin dairesine sokmamı istiyorsunuz, öyle mi?"

"Evet."

"Amacınızın ne olduğunu bilmeden böyle bir şey yapamayacağımı anlayışla karşılayacaksınız herhalde."

"Maalesef sevgili mösyö Malicorne size hiçbir açıklama yapamam, mümkün değil böyle bir şey; dolayısıyla dün sizi sıkıntıdan kurtaran ve bugün kendisini sıkıntıdan kurtarmanızı rica eden bir dost olarak bana güvenmeniz gerekiyor."

"Ama ben efendim, ben size istediğimi söyledim. Gece sokakta kalmak istememiştim ve her onurlu insan böyle bir şey isteyebilir, oysa siz hiçbir şey söylemiyorsunuz."

"İnanın sevgili mösyö Malicorne," diye ısrar etti Saint-Aignan, "bir şey söyleyebilecek olsaydım, söylerdim."

"O zaman sevgili mösyö, matmazel de Montalais'nin yanına girebilmeniz mümkün değil."

"Niçin?"

"Nedenini herkesten iyi bilirsiniz, çünkü beni matmazel de Montalais'ye kur yaparken bir duvarda yakaladınız; bu itibarla, takdir edersiniz ki ona kur yapan biri olarak size odasının kapısını açmam çok hoş bir durum olmaz benim için."

"Odanın anahtarını onun için istediğimi söyleyen kim size?"

"Kimin için istiyorsunuz peki?"

"Tek başına yaşamıyor dairede herhalde?"

"Hayır, tabii ki."

"Matmazel de La Vallière ile birlikte kalıyor."

"Evet ama sizin matmazel de la Vallère ile de, matmazel de Montalais ile de işiniz yok ve benim anahtarı verebileceğim iki kişi var sadece; rica ederse mösyö de Bragelonne'a, emrederse krala."

"O zaman verin bana şu anahtarı mösyö, emrediyorum," dedi kral karanlıktan çıkarak ve pelerinini aralayarak. "Matmazel de Montalais sizin yanınıza inecek, biz de matmazel de la Vallière'in yanına çıkacağız; gerçekten sadece onunla işimiz var bizim."

"Kral!" diye haykırdı Malicorne kralın dizlerine kadar eğilerek.

"Evet kral," dedi Louis gülümseyerek, "direnişiniz ve teslimiyetiniz dolayısıyla size müteşekkir olan kral. Kalkın mösyö, istediğimiz hizmeti verin bize."

"Efendim emrinizdeyiz," dedi Malicorne merdiveni çıkarken.

"Matmazel de Montalais'yi indirin," dedi kral, "ve benim burada olduğumu söylemeyin."

Malicorne eğilerek itaat edeceğini belli etti ve çıkmaya devam etti.

Ama kral, birdenbire canlanarak peşinden gitti ve öyle hızlı hareket etti ki Malicorne merdivenlerin yarısını çıkmış olmasına rağmen odaya birlikte vardılar.

Malicorne'un arkasındaki yarı açık kapıdan, bir koltuğa devrilmiş La Vallière'i gördü, öbür köşede de sırtında robdöşambrla saçlarını tarayan Montalais vardı. Büyük bir aynanın önünde ayakta duruyordu ve Malicorne ile sohbet ediyordu.

Kral aniden kapıyı açtı ve hızla içeri girdi.

Kapının çıkardığı sesi duyan Montalais bir çığlık attı ve kralı görünce kaçtı.

Aynı manzara karşısında, La Vallière ise canlanan bir ölü gibi dikildi ve sonra tekrar koltuğuna düştü.

Kral yavaşça ona doğru ilerledi.

"Randevu mu istiyordunuz matmazel?" dedi soğuk bir tavırla. "Sizi dinlemeye hazırım. Konuşun."

Sağır, kör ve dilsiz rolüne sadık de Saint-Aignan bir kapının köşesinde, tesadüfen bulduğu bir tabureye oturmuştu.

Kapı işlevi gören bir halının altında, duvara yaslanmış vaziyette, kimse kendisini görmeden konuşmaları dinledi; efendisini rahatsız etmeden bekleyen ve gözetleyen iyi bir bekçi köpeği rolüne razı oldu.

Sinirli kralı görünce çok korkan La Vallière, ikinci kez kalktı ve mütevazı ve yalvaran biri gibi kekeledi:

"Efendim affedersiniz."

"Peki matmazel neyinizi affedeyim sizin?" diye sordu XIV. Louis.

"Efendim büyük bir hata yaptım; büyük bir hatadan daha fazlası, büyük bir suç işledim."

"Siz?"

"Efendim, majestelerini incittim."

"Kesinlikle böyle bir şey olmadı," diye karşılık verdi XIV. Louis.

"Efendim size yalvarıyorum, kralın çok haklı öfkesini gösteren o korkunç ciddiyeti göstermeyin bana. Efendim sizi incittiğimi hissediyorum ama bunu nasıl istemeyerek yaptığımı size açıklamaya ihtiyacım var."

"Her şeyden önce matmazel," dedi kral, "beni niçin incitmiş olabilirsiniz? Anlayamıyorum. Bir genç kız şakası, son derece masum bir şaka yüzünden mi? Saf bir gençle alay ettiniz, çok doğal bu; sizin yerinizde hangi kadın olsa aynı şeyi yapardı."

"Ah! Majesteleri bu konuşmalarıyla eziyor beni."

"Niçin?"

"Çünkü şakayı ben yapmış olsam masum olmazdı."

"Yani matmazel," diye devam etti kral, "benden randevu istemenizin sebebi bunu söylemek için miydi?"

Ve kral neredeyse geriye bir adım attı.

O zaman La Vallière sert ve kesik kesik çıkan bir sesle, gözyaşlarının ateşiyle kurumuş gözlerle krala doğru bir adım attı.

"Majesteleri her şeyi duydu mu?" dedi.

"Her şeyden neyi kastediyorsunuz?"

"Krallar meşesinde söylediğim her şeyi."

"Tek bir kelimesini bile kaçırmadım matmazel."

"Peki majesteleri söylediklerimi duyduğunda, bir an saflığını istismar ettiğime inanabildi mi?"

"Evet saflık, tamı tamına doğru kelimeyi kullandınız."

"Majesteleri benim gibi zavallı bir kızın kimi zaman başkasının iradesinden etkilenmek zorunda kalabileceğinden kuşkulanmadı mı?"

"Pardon ama şunu asla anlayamayacağım: Nasıl oluyor da iradesi, krallar meşesi altında son derece özgürce ifade ediliyormuş gibi gözüken kişi bir başkasının iradesinden bu derece etkilenebiliyor?"

"Ah! Ama efendim, tehdit!"

"Tehdit mi? Kim tehdit ediyor sizi? Sizi tehdit etmeye kim cesaret ediyor?"

"Bunu yapmaya hakkı olanlar efendim."

"Ben krallığımda kimseye tehdit etme hakkı tanımam."

"Özür dilerim efendim, majestelerinin yanında, hatta oldukça yüksek mevkilerde birtakım insanlar var ki bunlar geleceği, serve-

ti olmayan, sadece onuru olan bir kızı kaybetme hakkına sahipler ya da sahip olduklarını sanıyorlar."

"Nasıl oluyor bu kaybetmek yani?"

"Utanç verici bir dışlama yoluyla, onurunu kaybettirerek."

"Ah! Matmazel," dedi kral derin bir acı içinde, "başkalarını suçlamadan kendilerini temize çıkaran insanları çok seviyorum."

"Efendim!"

"Evet, sözgelimi sizinki gibi kolay bir aklanmanın, karşımda eleştiriler ve suçlamalarla karmaşıklaşmasını görmek benim için zor, itiraf ediyorum."

"O zaman inanmıyorsunuz bunlara," diye haykırdı La Vallière.

Kral sessiz kaldı.

"Söylesenize!" diye tekrarladı La Vallière ateşli bir tavırla.

"Bunu size itiraf ettiğim için pişmanım," dedi kral, soğuk bir tavırla eğilerek.

Genç kız derin bir iç çekti ve el çırparak:

"İnanmıyorsunuz bana yani!" dedi.

Kral hiçbir karşılık vermedi.

Bu suskunluk karşısında La Vallière'in yüz hatları değişti.

"Yani siz diyorsunuz ki ben uydurdum bu komediyi, ben düzenledim bu aşağılık komployu ve utanmadan sıkılmadan majestenizle oynadım, öyle mi?"

"Tanrım! Komedi yok, aşağılık bir şey de yok," dedi kral. "Komplo falan da değil: Eğlendirici bir şaka işte, hepsi bu."

"Ya!" diye mırıldandı genç kız umutsuz bir halde. "Kral bana inanmıyor, kral bana inanmak istemiyor."

"Hayır, size inanmak istemiyorum."

"Aman Tanrım! Aman Tanrım!"

"Dinleyin: Bundan daha doğal ne olabilir aslında? Kral beni izliyor, beni dinliyor, beni gözetliyor; kral belki benim sırtımdan eğlenmek istiyor, biz de onun sırtından eğlenelim ve kral yürekli bir insan olduğundan onu yüreğinden yakalayalım diyoruz."

La Vallière hıçkırığını bastırarak yüzünü elleriyle sakladı.

Kral acımasızca devam etti, kendisine acı veren her şeyin intikamını alıyordu zavallı kurbandan.

"Bu hikâyeyi beğendiğimi ve tercih ettiğimi farz edelim. Kral o kadar naif ve aynı zamanda o kadar kibirli ki, inanacak bana ve biz kralın naifliğini anlatıp güleceğiz."

"Ah!" diye haykırdı La Vallière. "Böyle düşünmek, böyle düşünmek, çok kötü!"

Kral devam etti:

"Hepsi bu kadar değil. Bu kibirli kral şakayı ciddiye alırsa, herkesin önünde sevincini ve neşesini sergileme basiretsizliğini gösterirse, sarayda küçük düşecektir kral ve bu, günün birinde sevgilime anlatacağım hoş bir hikâye olacaktır. Muzip bir genç kızın oyununa gelen bir kralın hikâyesi kocaya götürülecek bir çeyiz parçası olacaktır."

"Efendim!" diye haykırdı La Vallière şaşkın, çıldırmış gibi, "lütfen tek kelime daha etmeyin; beni öldürüyorsunuz, farkında değil misiniz?"

"Ah! Alay," diye mırıldandı, heyecanlanmaya başlayan kral.

La Vallière dizlerinin üzerine çöktü ve bu hareketi öylesine sert bir şekilde yaptı ki parkeler çınladı.

Sonra ellerini kavuşturarak:

"Efendim," dedi, "ben, utancı ihanete tercih ederim."

"Ne yapıyorsunuz?" diye sordu kral ama genç kızı kaldırmak için tek bir hareket yapmadı.

"Efendim onurumu ve aklımı sizin için feda ettiğimde benim sadakatime inanacaksınız belki. Kendi dairesinde prenses tarafından size anlatılan hikâye uydurmadır, benim büyük meşenin altında söylediklerim..."

"Evet, söylediklerinizi?"

"Gerçek olan sadece onlardı."

"Matmazel?" diye haykırdı kral.

"Efendim!" diye haykırdı duyularının şiddetiyle sürüklenen La Vallière. "Efendim dizlerimin yapıştığı bu yerde utançtan ölsem bile sesim kısılıncaya kadar tekrarlayacağım size: Sizi sevdiğimi söyledim. Evet! Sizi seviyorum!"

"Siz!"

"Sizi seviyorum efendim, sizi gördüğüm günden beri seviyorum; mum gibi eriyip gittiğim Blois'da, kralın bakışları üzerimde

ışıldadı ve canlandırdı beni; sizi seviyorum! Efendim, benim gibi yoksul bir kızın kralını sevmesi ve bunu ona söylemesi hükümdara karşı işlenmiş bir suçtur, biliyorum bunu. Bu cüretimi cezalandırın, bu küstahlığım nedeniyle aşağılayın beni ama sizinle alay ettiğimi, size ihanet ettiğimi asla söylemeyin; böyle bir şeye asla inanmayın. Ben krallığa sadık biriyim efendim: Ve seviyorum. Kralımı seviyorum! Ah! Ölüyorum!"

Ve birdenbire gücünü, sesini, soluğunu kaybederek iki büklüm düştü. Vergilius'un bahsettiği ve oradan geçmekte olan orakçının orağının dokunduğu çiçek gibi.

Bu konuşmalardan sonra, bu ateşli yalvarma yakarmalardan sonra kralda ne öfke ne de şüphe kalmıştı; bütün kalbi çok soylu ve çok cesur bir şekilde konuşan bu aşkın coşku dolu soluğuna açılmıştı.

Bu aşkın tutku dolu itiraflarını duyduğunda zayıfladı ve yüzünü ellerinin arasına aldı.

Ama La Vallière'in ellerinin ellerine yapıştığını hissedince, âşık genç kızın sıcaklığını damarlarında hissedince o da yanıp tutuşmaya başladı ve La Vallière'i kollarından tutarak kaldırdı ve başını kalbine bastırdı.

Ama genç kız ölüyor gibiydi, titreyen başını omuzlarına bıraktı; yaşamıyordu artık.

Çok korkan kral, Saint-Aignan'a seslendi.

Kibarlık ve ölçülülüğü gözyaşlarını siler gibi yaparak bir köşede sessizce ve hiç hareket etmeden durmaya kadar götüren de Saint-Aignan, kralın bu çağrısı üzerine koştu.

Louis'ye yardım etti ve genç kızı bir koltuğa oturttular; ellerine vurdu, yüzüne Macaristan kraliçesinin suyundan serpti ve şunları söyledi:

"Matmazel, haydi lütfen, bitti; kral size inanıyor, kral sizi bağışlıyor. Dikkat edin ama kralı heyecanlandıracaksınız matmazel, majesteleri hassastır; majestelerinin de bir kalbi vardır. Tanrım! Matmazel dikkat edin, kral sarardı."

Gerçekten de kralın sarardığı belli oluyordu.

La Vallière ise hiç hareket etmiyordu.

"Matmazel! Matmazel! Lütfen ama kendinize gelin; rica ediyorum, yalvarıyorum, kendinize gelin artık; tek bir şey dü-

şünün sadece, kral iyi değil, hekimini çağırmak zorunda kalacağım. Aman Tanrım! Ne büyük talihsizlik; Tanrım, matmazel, sevgili matmazel, kendinize gelin; çabuk, gayret edin; çabuk, çabuk."

İkna etmek için Saint-Aignan'ın gösterdiği çabadan daha fazlasını göstermek zordu ama bundan daha etkili ve daha canlı bir çaba uyandırdı La Vallière'i.

Kral önünde diz çökmüştü ve avcuna ateşli öpücükler konduruyordu.Dudakların yüze kondurduğu öpücükler gibi avuca kondurulan öpücükler.

La Vallière nihayet kendine geldi, gözlerini uyuşuk bir halde açtı ve ölü gibi bakarak konuştu:

"Ah! Efendim," diye mırıldandı, "majesteleri beni bağışladı mı?"

Kral cevap vermedi. Heyecanı geçmemişti henüz.

De Saint-Aignan hâlâ uzak durmak gerektiğini düşündü. Majestelerinin gözlerindeki kıvılcımı fark etmişti.

La Vallière kalktı.

"Şimdi efendim," dedi cesaretini toplayarak, "artık en azından majestelerinin gözünde aklandığıma göre, öyle umuyorum, lütfen bir manastıra kapanmam için izin verin bana. Bütün hayatım boyunca dua ederim kralıma oradan ve bana bir günlük bir mutluluk veren Tanrı'yı severek ölürüm."

"Hayır, hayır," diye karşılık verdi kral, "hayır, aksine burada Tanrı'yı kutsayarak; size mutlu bir yaşam sağlayacak olan, sizi seven, bunu size yeminle söyleyen Louis'yi severek yaşıyorsunuz!"

"Ah! Efendim, efendim!"

Ve La Vallière'in bu kuşkuları üzerine kralın öpücükleri o kadar ateşli olmaya başladı ki, Saint-Aignan perdenin öbür tarafına geçmesinin kendisi için bir görev olduğunu düşündü.

Ama La Vallière'in ilk başta geri çevirme gücü bulamadığı bu öpücükler genç kızı yakmaya başladı.

"Ah! Efendim," diye haykırdı, "bu kadar dürüst olduğuma pişman etmeyin beni çünkü majestelerinin beni hâlâ küçümsediği anlamına gelir bu."

"Matmazel," dedi birdenbire kral saygıyla gerileyerek, "şu hayatta sizden daha çok onurlandırdığım ve sevdiğim biri yok ve

Tanrı şahidimdir ki sarayımda bundan böyle sizden daha değerli hiçbir şey olmayacaktır; dolayısıyla kendimden geçtiğim için özür diliyorum sizden matmazel, aşırı sevgiden kaynaklandı bu ama size istediğiniz kadar saygı göstererek sizi daha fazla seveceğimi gösterebilirim."

Sonra önünde eğildi ve elini tuttu:

"Matmazel," dedi, "elinizi öpme onurunu bahşeder misiniz bana?"

Ve kralın dudağı saygıyla ve hafifçe genç kızın titreyen eline dokundu.

"Bundan böyle," diye devam etti kral doğrulup gözlerini La Vallière'e dikerek, "bundan böyle benim himayemdesiniz siz. Size yaptığım kötülükten kimseye söz etmeyin; başkalarının, size yapmış olabilecekleri kötülüğü bağışlayın. İleride, bütün bunların o kadar üstünde olacaksınız ki kimse sizi korkutamayacağı gibi, kimse de acımayacak size."

Ve kiliseden çıkan biri gibi dindarca selam verdi.

Sonra mütevazı bir tavırla yaklaşmakta olan Saint-Aignan'a seslendi:

"Kont," dedi, "sanıyorum matmazel sizinle biraz ahbaplık etmek isteyecektir. Kendisine sonsuza kadar göstereceğim dostluğun karşılığı olarak."

De Saint-Aignan, La Vallière'in önünde diz çöktü.

"Matmazel bana bu onuru bahşederse benim için büyük zevk olur!" diye mırıldandı.

"Arkadaşınızı veriyorum size," dedi kral. "Elveda matmazel, daha doğrusu görüşmek üzere: Lütfen dualarınızda beni unutmayın."

"Rahat olun efendim!" dedi La Vallière. "Tanrı'yla birlikte kalbimdesiniz."

Bu son sözler kralı kendinden geçirdi adeta ve büyük bir keyifle Saint-Aignan'ı merdivenlerden sürükledi.

Prenses bu çözümü tahmin etmemişti: Su perisi de orman perisi de söz etmemişti bundan.

CXXXIV
CİZVİTLERİN YENİ KOMUTANI

La Vallière ve kral birbirlerine ilk itiraflarında geçmişin bütün üzüntülerini, şimdinin bütün mutluluğunu, geleceğin bütün umutlarını birbirine karıştırırken evine, yani şatoda kendisine tahsis edilen daireye dönen Fouquet Aramis'le sohbet ediyordu ve kralın o sırada ihmal ettiği her şeyden söz ediyordu.

"Söyleyin bakalım," diye başladı Fouquet, konuğunu bir koltuğa yerleştirip yanına oturduktan sonra, "söyleyin bana mösyö d'Herblay, Belle-Île işinde hangi noktadayız, haber aldınız mı?"

"Sayın müfettiş," diye karşılık verdi Aramis, "bu açıdan her şey istediğimiz gibi gidiyor, harcamalar için para bulundu; hedeflerimizde hiçbir aksama olmamıştır."

"Peki kralın oraya yerleştirmek istediği garnizonlar?"[1]

"On beş gün önce oraya yerleştikleri haberini aldım bu sabah."

"Yerleştirilmişler mi?"

"Tabii."

"Peki eski garnizon, o ne olmuş?"

"Sarzeau'ya yerleşti ve anında Quimper'e yönelttik."

"Peki yeni garnizon?"

"Bizim emrimizde şimdi."

"Söylediklerinizden emin misiniz sevgili mösyö de Vannes?"

"Eminim, siz kendiniz göreceksiniz zaten olayların nasıl geliştiğini."

"Ama siz de biliyorsunuz, bütün garnizonlar içinde en kötüsü Belle-Île."

"Biliyorum bunu ve ona göre tavır alıyorum; boşluk yok, dağılma yok, kadın yok, kumar yok," ve Aramis kendine özgü gülümsemeyle devam etti. "Bugün en büyük güçlük şu: Gençler eğlenmek istiyor ve bu eğlencelerin bedelini ödeyecek olana meylediyorlar."

"Belle-Île'de eğleniyorlar mı peki?"

Hatırlayacağınız gibi Dumas Belle-Îlle'in krala teslim tarihini öne çekmişti.

"Kral sayesinde eğlenirlerse, kralı severler ama kral yüzünden sıkılırlarsa ve mösyö Fouquet sayesinde eğlenirlerse mösyö Fouquet'yi severler."

"Haber verdiniz değil mi müfettiş? Gider gitmez..."

"Hayır, bir hafta keyiflerince sıkılmaları için özgür bırakıldılar; bir hafta sonra yeni gelen subayların kendilerinden daha çok eğlendiklerini söylediler. Onlara verilen cevapta eski subayların mösyö Fouquet'yle dost olmayı becerdikleri ve mösyö Fouquet'nin kendilerini dost bildiğinden, kendi mülkünde sıkılmamaları amacıyla onlar için elinden gelen her şeyi yapmak istediği söylendi."

O zaman düşündüler onlar da.

Ama müfettiş hemen şöyle düşündü: Mösyö Fouquet'nin emirleri konusunda önyargısızdı, onu çok iyi tanıyordu ve kralın hizmetindeki her asilzadenin kendisini ilgilendirdiğini biliyordu ve yeni gelenleri tanımasa da ötekiler için ne yaptıysa aynısını onlar için de yapacaktı.

"Mükemmel, umarım bu konuda vaatler yerine getirildi; bildiğiniz gibi, benim adıma sözler verilmesi ve sözlerin yerine getirilmemesi hiç hoşuma gitmez."

"Subayların emrine iki korsanımız ve atlarınız verildi, ana binanın anahtarları verildi, av partileri düzenliyorlar ve adada buldukları kadınlarla gezintiye çıkıyorlar. Bulabildikleri kadınlar yakın çevrede deniz tutmasından korkmuyorlar."

"Sarzeau ve Vannes'da çok kadın var, değil mi efendim?"

"Bütün kıyıda," diye karşılık verdi Aramis sakin bir tavırla.

"Şimdi, askerler için?"

"Her şey göreli, anlıyor musunuz? Askerler için şarap, nefis yiyecekler ve yüksek ücret."

"Çok iyi yani?"

"Yani bu garnizona güvenebiliriz, öbüründen çok daha iyi."

"İyi."

"Sonuçta, eğer Tanrı burada iki ayda bir garnizonları yenilememize razı olursa; üç yıl sonunda bir alay yerine elli bin askerimiz olacak."

"Evet," dedi Fouquet, "sizin kadar değerli, eşsiz başka bir dostum olmadığını biliyordum ama," diye ekledi gülerek, "bu işlerde

dostumuz du Vallon'u unutuyoruz, o ne alemde? Saint-Mandé'de geçirdiğim üç gün içinde itiraf edeyim ki her şeyi unuttum."

"Oo! Ben unutmuyorum," dedi Aramis. "Porthos şu an Saint-Mandé'de, eklemleri yağlandı, yemekleri çok sevdi, şaraplar iyi geldi; küçük bahçenin promönadını verdim ona. Sadece kendinize ayırdığınız promönat, orayı kullanıyor. Yeniden yürümeye başladı, Crotoneli Milo[1] gibi karaağaçları eğerek ya da meşeleri kırarak kuvvetini deniyor. Neyse ki bahçede aslan olmadığından parçalanma tehlikesi yok. Yaman adam şu bizim Porthos."

"Evet ama beklerken sıkılacak."

"Hayır! Asla sıkılmaz."

"Sorular sorar mı?"

"Kimseyi görmüyor."

"Ama yani sonuçta bir şey bekliyor ya da bir umudu var, değil mi?"

"Ben ona bir sabah gerçekleştireceğimiz bir umut verdim. Ve bu umutla yaşıyor."

"Ne umudu?"

"Krala takdim edilme umudu."

"Hangi sıfatla?"

"Belle-Île mühendisi olarak tabii ki."

"Mümkün mü?"

"Evet."

"Tabii şimdi Belle-Île'e dönmesi kesinlikle gerekli, değil mi?"

"Şart, hatta bir an önce oraya göndermeyi düşünüyorum. Porthos çok yönlü biri, zaaflarını sadece d'Artagnan, Athos ve ben biliyoruz. Porthos asla teslim olmaz, çok soylu biridir; Haçlılar zamanındaki bir şövalye gibi etkileyici biridir. Kendisi sarhoş olmadan garizonu sarhoş edecek ve herkes ona hayran olacak ve sempati duyacak; sonra yerine getirmemiz gereken bir emir olursa, Porthos canlı bir talimattır bizim için, o ne isterse onu yapmamız gerekir."

"O halde gönderin onu."

---

[1] Antik Yunan'da bir atlet. Yaşlılığında bile, karşına çıkan bir ağacı elleriyle alt etmek istemiştir ama sonunda sıkışıp kalmış ve aslanlara yem olmuştur.

"Benim de niyetim bu ama birkaç gün içinde olabilir bu ancak, çünkü size başka bir şey söylemem gerekiyor."

"Neymiş o?"

"D'Artagnan'a güvenmiyorum. Fark etmiş olabileceğiniz gibi Fontainebleau'da değil ve d'Artagnan asla keyfinden kaybolmaz ya da aylaklık etmez. Şimdi işlerim hallolduğundan d'Artagnan'ın ne iş yaptığını öğrenmeye çalışacağım."

"İşleriniz halloldu mu?"

"Evet."

"Çok mutlu olmanız gerekir o halde, ben de sizin kadar mutlu olduğumu söylemek isterdim."

"Umarım endişeli değilsinizdir artık."

"Eee!"

"Kral sizi çok iyi karşılıyor."

"Öyle."

"Colbert rahat bırakıyor mu peki?"

"Hemen hemen."

"Bu durumda," dedi Aramis kendisine güç veren düşünce silsilesi içinde, "bu durumda, dün size küçükle ilgili olarak söylediğim şeyleri düşünebiliriz."

"Hangi küçük?"

"Unuttunuz mu?"

"Evet."

"La Vallière ile ilgili."

"Ha! Doğru ya."

"Bu kızı kazanmayı istemiyor musunuz?"

"Tek bir noktada."

"Nedir o?"

"Kalbim başka tarafa yöneldiğinden bu çocuk için hiçbir şey hissetmiyorum."

"Ah! Ah!" dedi Aramis. "Kalbinizin dolu olduğunu mu söylediniz?"

"Evet."

"Lanet olsun! Dikkatli olmak gerekir bu konuda."

"Neden?"

"Çünkü kalbin dolu olması korkunç bir şey olabilir, hele sizin gibi kafasına ihtiyacı olan biri söz konusu olduğunda."

"Haklısınız. Ayrıca gördüğünüz gibi ilk çağrınızda her şeyi bıraktım. Ama biz küçüğe dönelim şimdi, onunla ilgilenmemin ne gibi bir yararı olabilir sizce?"

"Şöyle: Kral bu küçükle gelgeç bir ilişki yaşamak istiyor, en azından öyle sanıyorlar."

"Ve her şeyi bilen siz, başka bir şey biliyorsunuz."

"Kralın çok hızlı bir değişim geçirdiğini biliyorum, kral evvelki gün prenses için yanıp tutuşuyordu; birkaç gün önce prens ana kraliçeye şikâyetlerde bulundu bu konuyla ilgili olarak; karı koca kavgaları oldu, anne azarı işitildi."

"Nereden biliyorsunuz bütün bunları?"

"Biliyorum işte."

"Eee?"

"Eeesi bu kavgalardan, azarlamalardan sonra kral majesteleriyle tek kelime konuşmadı; onunla ilgilenmedi."

"Sonra?"

"Sonra matmazel de La Vallière ile ilgilendi. Matmazel de La Vallière prensesin nedimesi. Aşkta refakatçi nedir biliyor musunuz?"

"Tabii."

"İşte, matmazel de La Vallière prensesin refakatçisi. Onun bu konumundan yararlanın. Sizin buna ihtiyacınız yok, ama yaralanan izzetinefis fethi kolaylaştıracaktır. Küçük, kralın ve prensesin sırlarına sahip olacak. Bir sırra sahip olan akıllı bir adamın neler yapacağını bilemezsiniz."

"İyi ama nasıl olacak bu?"

"Bana mı soruyorsunuz bunu?" dedi Aramis.

"Tabii. Bu işle ilgilenecek vaktim yok."

"Yoksul, mütevazı, ona bir mevkii sağlayacaksınız ve ister metres olarak kralın boyunduruğu altına girsin; ister sırdaşı olsun kralın, yeni bir yandaş kazanmış olacaksınız."

"İyi," dedi Fouquet. "Ne yapacağız bu küçükle ilgili olarak?"

"Bir kadını istediğinizde ne yaptınız sayın müfettiş?"

"Yazdım ona. Aşk çığlıkları attım, emrine amade olduğumu söyledim ve Fouquet diye imzaladım yazdıklarımı."

"Ve direnen olmadı."

"Sadece biri." dedi Fouquet. "Ama ötekiler gibi dört gün önce teslim oldu o da."

"Lütfen yazar mısınız?" dedi Aramis, Fouquet'ye bir kalem uzatarak.

Fouquet aldı kalemi.

"Söyleyin," dedi. "Kafam o kadar başka şeylerle meşgul ki iki satır yazamam."

"Olsun," dedi Aramis. "Yazın."

Ve söyledi:

Matmazel, sizi gördüm ve sizi güzel bulmuş olmam kesinlikle şaşırtıcı olmayacaktır sizin için.

Ama kendinize uygun bir konumda olmadığınızdan, sarayda vakit geçirmekten başka yapabileceğimiz bir şey yok.

Dürüst ve namuslu bir adamın sevgisi, bir isteğiniz varsa eğer zekânıza ve güzelliğinize yardımcı olabilir.

Aşkımı ayaklarınızın altına seriyorum, ama bir aşk ne kadar mütevazı ve sessiz sedasız kalırsa kalsın, yöneldiği kişiyi tehlikeye atabileceğinden sizin kadar değerli bir insanın geleceğiyle ilgili hiçbir değişiklik söz konusu olmadan tehlikeye düşmesi uygun olmaz.

Aşkıma cevap vermeye tenezzül ederseniz, aşkım size minnet ve şükranlarını sunacak ve sizi kesinlikle özgür ve bağımsız kılacaktır.

Fouquet yazdıktan sonra Aramis'e baktı.

"İmzalayın," dedi Aramis.

"Gerekli mi?"

"Bu mektubun altındaki imzanızın değeri bir milyondur, unutuyorsunuz bunu sayın müfettiş."

Fouquet imzaladı.

"Kiminle göndereceksiniz mektubu?" diye sordu Aramis.

"Mükemmel bir uşakla."

"Güvenilir bulduğunuz, öyle mi?"

"Her zamanki hizmetkârım."

"Çok iyi."

"Ayrıca biz çok da zor olmayan bir oyun oynuyoruz."

"Nasıl yani?"

"Eğer küçüğün kralla prensese sevgi ve ilgisi sizin söylediğiniz gibi doğruysa, kral ona istediği kadar para verir."

"Kralın parası var öyle mi?" dedi Aramis.

"Tabii! İnanmak gerekir buna, para istemiyor artık."

"İsteyecek yine, telaş etmeyin."

"Dahası var, Vaux şenliğinden bahsedeceğini sanmıştım."

"Eee?"

"Hiç bahsetmedi."

"Bahsedecek."

"Ah! Siz kralı çok kaba sanıyorsunuz sevgili d'Herblay."

"Değil."

"Genç, dolayısıyla iyi."

"Genç, dolayısıyla zayıf ya da tutkulu; mösyö Colbert de onun zaaflarından ya da tutkularından alçakça yararlanıyor."

"Ondan korktuğunuzu görüyorsunuz."

"Böyle bir şey söylemedim."

"Mahvoldum o zaman."

"Nasıl yani?"

"Beni kralın karşısında güçlü yapan paraydı sadece."

"Eee?"

"İflas ettim."

"Hayır."

"Nasıl hayır? Benim işlerimi benden daha mı iyi biliyorsunuz?"

"Belki."

"Ya istiyorsa böyle bir şenlik düzenlemeyi?"

"Düzenleyeceksiniz."

"Para?"

"Hiç parasız kaldınız mı?"

"Ah! O son parayı bulmak için ne bedeller ödediğimi bilseniz!"

"Bu defa bulacağınız para için hiç bedel ödemeyeceksiniz."

"Kim verecek?"

"Ben."

"Altı milyon mu vereceksiniz?"

"Evet."

"Siz, altı milyon?"

"Gerekirse on."

"Aslında sevgili d'Herblay," dedi Fouquet, "sizin güveniniz kralın öfkesinden daha çok korkutuyor beni."

"Ya!"

"Siz kimsiniz?"

"Beni tanıyorsunuz, sanırım."

"Yanılıyorum, ne istiyorsunuz siz?"

"Fransa tahtında mösyö Fouquet'ye bağlı bir kral olmasını ve mösyö Fouquet'nin de bana bağlı olmasını istiyorum."

"Ya!" dedi Fouquet elini sıkarak. "Size bağlı olmaksa mevzu, size bağlıyım kesinlikle, ama inanın sevgili d'Herblay, hayal kuruyorsunuz siz."

"Ne hayali?"

"Kral asla bana sadık olmayacak."

"Kral size sadık olacak demedim ben size, galiba."

"Dediniz, biraz önce dediniz; tam aksine."

"Kral demedim. Bir kral dedim."

"Aynı şey değil mi?"

"Tersine, çok farklı."

"Anlamıyorum."

"Anlayacaksınız. Farz edin ki bu kral XIV. Louis'den başka biri."

"Başka biri?"

"Evet, her şeyi size bağlı olan biri."

"İmkânsız."

"Tahtı bile."

"Ah! Çıldırmışsınız siz. Fransa tahtına kral XIV. Louis'den başka oturabilecek biri yok. Göremiyorum böyle birini, tek bir kişi bile yok."

"Bence biri var."

"Sadece prens olabilir belki," dedi Fouquet endişeyle Aramis'e bakarak. "Ama prens..."

"Prens değil."

"Ama nasıl olur da soydan olmayan bir prensin, hiçbir hakka sahip olmayacak bir prensin..."

"Benim kralım, daha doğrusu sizin kralınız nasıl olması gerekiyorsa öyle olacak; rahat olun."

"Dikkat edin, dikkat edin mösyö d'Herblay; ürkütüyorsunuz beni, başımı döndürüyorsunuz."

Aramis gülümsedi.

"Titremeniz ve baş dönmeniz az miktarda," diye cevapladı.

"Ah! Beni bir kez daha korkutuyorsunuz."

Aramis gülümsedi.

"Gülüyorsunuz," dedi Fouquet.

"Günü geldiğinde siz de benim gibi güleceksiniz, ancak şimdi tek başıma gülmek zorundayım."

"Anlatın lütfen."

"Günü geldiğinde anlatacağım, hiç endişe etmeyin. Siz Aziz Petrus değilsiniz, ben de İsa değilim ama yine de 'Ey kıt imanlı, neden kuşku duydun?[1]' diyeceğim size."

"Tanrım, kuşku duyuyorum. Kuşku duyuyorum, çünkü göremiyorum."

"Körsünüz o zaman, dolayısıyla sizi Aziz Petrus gibi değil, Aziz Paulus gibi göreceğim ve 'günün birinde gözleriniz açılacak' diyeceğim size."

"Ah!" dedi Fouquet. "İnanmak isterdim!"

"İnanmıyorsunuz! Ben ki sizi on kez uçurumdan geçirdim. Tek başınıza olsaydınız dibini boylardınız o uçurumun ve siz inanmıyorsunuz. Başsavcılıktan müfettişliğe, müfettişlikten başbakanlığa terfi ettiniz[2] ve başbakanlıktan kral danışmanlığına terfi edeceksiniz. Ama hayır," dedi o müthiş gülümsemesiyle. "Hayır, hayır, göremezsiniz; dolayısıyla inanamazsınız."

Ve Aramis çekilmek üzere kalktı yerinden.

"Son bir şey," dedi Fouquet, "siz benimle asla böyle konuşmadınız, asla böyle güven duymadınız bana, daha doğrusu bu kadar yürekli olmadınız."

"Çünkü yüksek sesle konuşmak için sesin özgür olması gerekir."

---

1 İsa'nın suların üzerinde yürüyen ve batmaktan korkan Petrus'a söylediği söz (*Matta* 14:31). Aramis'in Fouquet'ye "Gözleriniz açılacak" demesinin önünü açıyor: Bkz. Pavlus'un baptizi (*Elçilerin İşleri*).

2 Fouquet başbakan değildi, yalnızca bunun hayalini kuruyordu.

"Özgür mü sizin sesiniz peki?"

"Evet."

"Kısa zamandan beri mi?"

"Dünden beri."

"Ah! Mösyö d'Herblay dikkat edin, güvenliği cüretkârlığa kadar götürüyorsunuz."

"Çünkü insan ancak güçlü olunca cüretli olur."

"Güçlü müsünüz?"

"On milyon teklif ettim size, hâlâ geçerli."

Fouquet de çok şaşkın bir halde kalktı.

"Haydi, haydi," dedi, "kralları devirmekten, yerlerine başka krallar getirmekten söz ettiniz; Tanrı affetsin! Ama deli değilsem eğer, biraz önce bunu söylediniz."

"Deli değilsiniz ve biraz önce o lafı gerçekten ettim."

"Niçin ettiniz bu lafı peki?"

"Çünkü devrilen tahtlardan ve yeni krallar getirmekten söz edebilmek için bu dünyanın, krallarının ve tahtlarının üstünde olmak gerekir."

"O zaman siz çok güçlüsünüz," diye haykırdı Fouquet.

"Bunu size daha önce söyledim ve tekrarlıyorum," diye karşılık verdi Aramis, parlak gözleri ve titreyen dudaklarıyla.

Fouquet kendini tekrar koltuğuna attı ve başını ellerinin arasına aldı.

Aramis bir an, insan kaderini elinde tutan bir meleğin sıradan bir faniye bakması gibi baktı ona.

"Hoşça kalın," dedi, "rahat bir uyku çekin ve mektubunuzu La Vallière'e gönderin. Yarın tekrar görüşeceğiz değil mi?"

"Evet, yarın," dedi Fouquet kendine gelen bir adam gibi başını eğerek. "Ama nerede görüşeceğiz?"

"Kralın gezintisinde isterseniz."

"Âlâ."

Ayrıldılar.

CXXXV
FIRTINA

Ertesi gün, güneş doğduğunda hava kapalı ve kasvetliydi; herkes kralın programında gezinti olduğunu bildiğinden, gözler açıldığında gökyüzüne çevrildi.

Ağaçların tepelerinin hemen üstünde yoğun ve boğucu bir sis perdesi vardı, ağır ve kalın bulutların arasından zar zor seçilen güneş ışınlarının altında yerden ancak bir metre yükselecek gücü varmış gibi görünen bir sis perdesi.

O sabah çiğ yoktu; çimenler, çiçekler kuru kalmıştı. Kuşlar, ölü gibi hareketsiz yaprakların arasında öterken daha ihtiyatlıydılar sanki. Güneşin altında tuhaf, karışık, hayat dolu mırıltılar doğup yayılıyordu sanki; çeşit çeşit sesler arasında doğa sürekli konuşuyor ama sesini duyuramıyordu: Hiç bu kadar yoğun bir sessizlik olmamıştı.

Kalktığında pencereye yaklaşan kral, gökyüzünün bu hüznünden etkilendi.

Ama gezinti için bütün emirler verilmiş, bütün hazırlıklar yapılmıştı ve Louis hayallerinin vaatlerini karşılama konusunda bu gezintiden çok şey bekliyordu ve şunu söyleyebiliriz ki kral, kalbinin ihtiyaçları konusunda hava durumunun hiçbir etkisinin olamayacağına karar vermişti; hiç tereddütsüz gezinti kararı alınmıştı; hava durumu ne olursa olsun yapılacaktı gezinti.

Ayrıca Tanrı'nın bazı ayrıcalıklı dünyevi hükümdarlıklarında bazen kralın iradesinin Tanrı'nın iradesi üstünde etkili olabileceğine inanılırdı. Vergilius, Augustus'la ilgili olarak *Nocte pluit tota: redeunt spectucula mane*[1] demişti; Boileau XIV. Louis ile ilgili olarak başka bir şey söylemişti ve Jüpiter Augustus'a ne kadar iyi davranmak istemişse, Tanrı da XIV. Louis'ye o kadar iyi davranacaktı.

---

1 "Bütün gece yağmur yağdı: Gösteriler sabah yapılacak." Vergilius'un, Augustus'un sarayına asılan bir beyitinin ikinci dizesi. İkinci dize: "Caesar imparatorluğu Jüpiter'le paylaşıyor." Boileau, *Discours au Roi* [*Krala Söylev*] kitabında daha da vurgulu söylemlere yer veriyor.

Louis her zamanki gibi ayine katıldı ama itiraf etmek gerekir ki yaratılanların anısıyla Yaratıcının varlığı biraz dalgınlaştırmıştı onu. Ayin boyunca defalarca kendisini gezintinin başlayacağı mutlu andan, yani prensesin nedimeleriyle birlikte yola koyulacağı andan ayıran dakikaları, saniyeleri saydı.

Ayrıca söylemeye bile gerek yoktu ki bir gün önce La Vallière ve kral arasında yapılan görüşmeden şatodaki herkes habersizdi. Her zamanki gevezeliğiyle belki Montalais yaymış olabilirdi bu haberi ama bu konuda Malicorne tarafından uyarılmıştı; Malicorne herkesin çıkarı adına dudaklarına sürgü çekmişti onun.

XIV. Louis'ye gelince, o kadar mutluydu ki prensesin bir gün önceki küçük yaramazlığını bağışlamıştı ya da neredeyse bağışlamıştı. Geçekten de bundan şikâyetçi olacağına mutlu olmuştu. Bu yaramazlık olmasa La Vallière'in mektubunu almayacaktı, bu mektup olmasa görüşme olmayacaktı ve bu görüşme olmasa kararsızlık içinde kalacaktı. Yüreği en azından o anda nefret barındırmayacak kadar mutluluk doluydu.

Dolayısıyla Louis yengesini gördüğünde kaşlarını çatacağına ona her zamankinden daha fazla dostluk ve nezaket göstermeye karar verdi.

Bununla birlikte bir koşulu vardı. Erkenden hazır olma koşulu.

Louis ayin boyunca bunları düşünmüştü ve itiraf etmek gerekir ki bunlar krala koyu bir Hıristiyan ve kilisenin ağabeyi olarak düşünmesi gereken şeyleri unutturmuştu.

Bununla birlikte Tanrı küçük kusurlar konusunda her zaman merhametli davranırdı; aşk, ayıp, utanılacak bir aşk bile Tanrı'nın gözünde o kadar kolay bağışlanırdı ki, Louis ayin çıkışında gözlerini gökyüzüne kaldırdığında bulutların arasından Tanrı'nın ayağıyla serdiği mavi bir halının bir köşesini gördü.

Şatoya döndü; gezinti sadece öğle vakti başlayacağından ve saat daha on olduğundan, Colbert ve Lyonne ile birlikte gayretle çalışmaya koyuldu.

Ama pencere prensesin köşküne baktığından, Louis çalışırken bir yandan da masadan kalkıp pencereye gidiyordu ve avluda mösyö Fouquet'yi görebiliyordu; mösyö Fouquet'nin nedimleri, dünkü lütfundan beri her zamankinden daha fazla önemsiyorlardı onu,

kendisi de çok nazik ve tatlı dilli tavırlarla ve çok mutlu bir halde kralın gözüne girmeye çalışıyordu.

Kral Fouquet'yi görünce elinde olmadan Colbert'e döndü.

Colbert gülümsüyor, hoş ve mutlu gözüküyordu. Sekreterlerinden biri içeri girmiş ve ona büyük bir zarf vermişti, Colbert zarfı açmadan pantolonun büyük cebine sokmuş ve daha çok da bu andan sonra mutlu olmuştu.

Ama Colbert'in neşesinin altında her zaman uğursuz bir şey bulunduğundan, Louis iki gülümsemeden Fouquet'ninkini önemsedi daha çok.

Müfettişe yukarı çıkması için işaret yaptı, sonra Lyonne ve Colbert'e döndü:

"Bitirin işinizi, masamın üzerine bırakın, sakin kafayla okurum."

Ve çıktı.

Fouquet kralın işareti üzerine telaşla yukarı çıktı. Müfettişe eşlik eden Aramis'se sıradan nedimlerin arasında iyice eğilmiş, hatta kaybolmuştu ve kral fark etmemişti onu.

Kral ve Fouquet merdivenin başında karşılaştılar.

"Efendim," dedi Louis'nin kendisini nezaketle karşılamaya hazırlandığını gören Fouquet, "efendim, majesteleri beni birkaç gündür fazlasıyla onurlandırıyor. Fransa'da saltanat süren artık genç bir kral değil, genç bir tanrı. Zevk, mutluluk ve aşk tanrısı."

Kral kızardı. Pohpohlayıcı iltifat biraz olsun doğruydu.

Kral, Fouquet'yi çalışma odasıyla yatak odasını ayıran küçük bir salona götürdü.

"Sizi niçin çağırdığımı biliyor musunuz?" dedi kral pervazın kenarına oturarak. Kral, prensesin köşkünün ikinci girişine bakan düzlükte olup bitenleri hiç kaçırmayacak şekilde oturmuştu.

"Hayır efendim. Ama mutlu bir şey için olduğundan eminim. Çünkü majesteleri zarafetle gülümsüyorlar."

"Ah! Öyle sanıyorsunuz."

"Hayır efendim, bakıyorum ve görüyorum."

"O zaman yanılıyorsunuz."

"Ben mi efendim?"

"Evet, çünkü aksine ben sizi kavga etmek için çağırdım."

"Benimle mi efendim?"

"Evet, çok ciddi bir kavga için."

"Majesteleri gerçekten ürkütüyor beni. Bununla birlikte adaletine ve iyiliğine güveniyorum."

"Mösyö Fouquet, Vaux'da büyük bir şenlik düzenleyeceğiniz söylendi bana, öyle mi?"

Fouquet unutulan ama sonra tekrar yükselen bir ateşin ilk titremesiyle gülümseyen biri gibi gülümsedi.

"Beni davet etmiyor musunuz?" diye devam etti kral.

"Efendim," diye karşılık verdi Fouquet, "böyle bir şenlik düzenlemeyi düşünmüyordum ama dün akşam," dedi ve kelimelerin üstüne basa basa "*bir dostum* aklıma getirdi bunu," diye ekledi.

"Ama dün akşam ben sizi gördüm ve bir şey söylemediniz bana mösyö Fouquet."

"Efendim, majestelerinin bulunduğu yükseklerden bir kral olarak fakirhanemi onurlandıracağını nereden bilebilirdim."

"Kabul edin mösyö Fouquet, bu şenlikten kesinlikle söz etmediniz bana."

"Tekrar ediyorum, bu şenlikten kesinlikle söz etmedim krala, çünkü bununla ilgili hiçbir karar verilmemişti; ikincisi kralın reddetmesinden korkuyordum."

"Niçin reddedilmekten korkuyordunuz mösyö Fouquet? Dikkat edin, sizi sonuna kadar götürmeye kararlıyım."

"Efendim, kralın davetimi kabul ettiğini görmeyi çok fazla arzu etmem."

"Peki mösyö Fouquet, bundan daha kolay bir şey yok; anlıyorum, anlaşmamız kolay. Beni şenliğinize davet etmek istiyorsunuz, ben gelmek istiyorum; davet edin beni ve geleceğim."

"Ne! Majesteleri daveti kabul mu ediyor?" diye mırıldandı müfettiş.

"Aslında mösyö," dedi kral gülerek, "kabul etmenin de ötesinde bir şey yaptığıma inanıyorum: Kendi kendimi davet ediyorum."

"Majesteleri beni onur ve mutluluğa boğuyor!" diye haykırdı Fouquet. "Ama mösyö de la Vieuville'in atanız IV. Henry'ye söylediklerini tekrar etmek zorunda kalacağım: *Domine, non sum dignus.*[1]"

---

1 "Efendim, layık değilim." Bu Katolik ritüelinin sözlerini, kralın lütfuna mazhar olan asilzadeler tekrar ederdi.

"Cevabım bu mösyö Fouquet, eğer bir şenlik düzenlerseniz sizin şenliğinize davetli ya da davetsiz geleceğim."

"Ah! Kralım, teşekkür ederim, teşekkür ederim!" dedi bu lütuf üstüne kafasını kaldıran ve mahvolduğunu sanan Fouquet. "Majestelerinin nasıl haberi oldu peki?"

"Dedikodulardan mösyö Fouquet. Sizinle ilgili harikulade şeyler anlatıyorlar, ailenizin yarattığı mucizelerden söz ediyorlar. Kralın sizi kıskanması gururlandırıyor mu sizi mösyö Fouquet?"

"Bu beni dünyanın en mutlu insanı yapar efendim çünkü kral Vaux'yu kıskandığı gün benim kralıma sunabileceğim bir şeyim olacak."

"O zaman mösyö Fouquet, şenliğinizi hazırlayın ve evinizin kapılarını ardına kadar açın."

"Siz de efendim, günü tayin edin."

"Bir ay içinde olsun."

"Efendim, majestelerinin başka bir arzusu yok mu?"

"Hayır sayın müfettiş, sadece o zamana kadar mümkün mertebe yanımda görmek istiyorum sizi."

"Efendim, majestelerinin gezintisine katılmakla onur duyuyorum."

"Çok iyi, ben çıkıyorum mösyö Fouquet; işte kadınlar da gelmeye başladılar."

Kral daha sonra sadece bir genç adama değil, âşık bir genç adama özgü bir coşkuyla pencereden çekildi; uşağın uzattığı eldivenlerini ve bastonunu aldı.

Dışarıda, avlunun kumları üzerinde atların tepinmeleri ve tekerlek sesleri duyuluyordu.

Kral aşağı indi. Taraçada göründüğünde herkes sustu. Kral, genç kraliçeye doğru ilerledi. Hastalığı gitgide daha fazla acı vermeye başlayan ana kraliçe dışarı çıkmak istememişti.

Marie-Thérèse arabaya prensesle birlikte bindi ve krala gezintinin hangi tarafa doğru yapılmasını istediğini sordu.

Kralın biraz önce gördüğü La Vallière evvelki günkü olaylar nedeniyle çok solgundu, üç arkadaşıyla birlikte arabaya bindi; kral, kraliçeye bu konuda belli bir tercihi olmadığını, kendisiyle birlikte her yerde iyi hissedeceğini söyledi.

Kraliçe, arabacılara Apremont'a doğru gitmelerini emretti.

Arabacılar yola düzüldüler.

Kral ata bindi. Birkaç dakika kapının yanında kraliçenin ve prensesin arabasını izledi.

Hava açmış gibiydi ama kirlenmiş tüle benzeyen tozlu örtü gibi bir şey bütün gökyüzünü kaplıyordu, güneş ışınlarının çevresinde mika gibi atomlarını parlatıyordu.

Sıcak bunaltıyordu.

Ama kral gökyüzüne dikkat ediyormuş gibi gözükmüyordu, hiç kimse de bundan endişe ediyormuş gibi gözükmedi ve gezinti kafilesi kraliçenin verdiği emir doğrultusunda Apremont'a doğru yöneldi.

Nedimler topluluğu çok fazla şamata yapıyordu ve neşeliydi, her biri önceki günkü sert tartışmaları unutmaya çalışıyor ve ötekilere unutturmaya çalışıyordu.

Özellikle prenses çok sevimliydi.

Gerçekten de prenses kralı kapısında görüyordu ve orada kraliçe için bulunmadığını düşündüğünden, prensinin döndüğünü umut ediyordu.

Ama aşağı yukarı çeyrek fersah yol aldıktan sonra kral zarifçe gülümsedi, selam verdi ve geri döndü, kraliçenin arabasını izlemeyi bıraktı; sonra ilk nedimelerin arabasını, daha sonra sırayla bütün arabaları izlemeyi bıraktı. Onun durduğunu görenler de durmak istedi.

Ama kral onlara yollarına devam etmeleri için eliyle işaret yapıyordu.

La Vallière'in arabası geçerken kral ona yaklaştı.

Kral kadınları selamladı ve prensesin arabasını izlediği gibi nedimelerinin de arabasını izlemeye hazırlanırken kafile birdenbire durdu.

Kralın uzaklaşmasından endişelenen kraliçe vermişti bu emri hiç kuşkusuz.

Hatırlanacağı gibi gidilecek yön bildirilmişti ona.

Kral arabaları durdurma isteğinin nedenini sordurdu.

"Yürümek," diye karşılık verdi kraliçe.

Kraliçe hiç kuşkusuz, nedimelerin arabasını at üstünde izleyen kralın nedimeleri yürüyerek izlemeye cesaret edemeyeceğini umuyordu.

Orman içindeydiler.

Gezinti gerçekten iyi başlamıştı. Özellikle hayal kuranlar ya da âşıklar için.

Durulan küçük kavşaktan üç uzun, gölgeli ve inişli çıkışlı yol ayrılıyordu.

Bu yollarda yeşil yosunlar, dantel gibi işlenmiş yapraklar vardı ve her yolun, birbirine geçmiş ağaçların altından görülen avuç içi kadar bir gökyüzü parçası vardı. Manzara böyleydi.

Bu yolların derinliklerinde, ürkek, şaşkın ve endişeli oldukları belli olan karacalar dolaşıyordu. Yolun ortasında bir an durup başlarını kaldırıyor, daha sonra ok gibi fırlayıp kaçıyor, bir sıçrayışla ormana dalıp kayboluyordu; ara sıra da filozof bir tavşan görülüyordu ve bu tavşan arka bacakları üzerinde durarak ön bacaklarıyla yüzünü kaşıyor ve havayı kokluyor; yaklaşıp düşüncelerini, yemeklerini ya da sevişmelerini bozacak bu insanların çarpık bacaklı bir köpek tarafından izlenip izlenmediklerini ya da ellerinde tüfekleri olup olmadığını merak ediyordu.

Kraliçenin arabasından indiğini gören herkes inmişti arabasından.

Marie-Thérèse bu nedimelerden birinin koluna girdi ve krala yandan bir bakış attı, kral bu bakışı hiç fark etmemiş gözüktü ve onun bu tavrı kraliçenin de hiç dikkatini çekmedi, kraliçe daha sonra önündeki ilk patikadan ormana daldı.

Majestelerinin önünde yürüyen iki uşak ellerindeki bastonlarla dalları kaldırıyor ya da yürümeyi engelleyebilecek olan böğürtlenleri kenara itiyordu.

Arabadan inen prenses, yanında mösyö de Guiche'i gördü; mösyö de Guiche önünde eğildi ve kolunu uzattı kendisine.

İki gün önceki nehir banyosundan çok memnun kalan prens, tercihinin nehir olduğunu söylemişti ve de Guiche'i gönderirken kendisi Lorraine şövalyesi ve Manicamp'la birlikte şatoda kalmıştı.

En küçük bir kıskançlık duymuyordu.

Dolayısıyla onu kafilede boşuna aramışlardı ama prens genel olarak eğlenceye pek fazla katkı yapmayan çok özel bir şahsiyet olduğundan orada bulunmaması üzüntüden çok bir memnuniyet yarattı.

Herkes kraliçe ve prenses örneğini izlemiş, rastlantı ya da keyfine göre davranmıştı.

Daha önce söylediğimiz gibi kral, La Vallière'in yanında kalmıştı ve arabanın kapısı açıldığı anda attan inerek elini uzatmıştı kendisine.

Montalais ve Tonnay-Charente da uzaklaşmıştı. Birincisi belli bir hesapla, öbürü kibarlığından.

Ancak ikisi arasında bir fark vardı: Biri krala hoş görünmek arzusuyla, öbürü kaba görünmek arzusuyla uzaklaşıyordu.

Son yarım saat içinde zaman da kendi düzenlemesini yapmıştı: Bütün örtü sıcak bir rüzgârla itilmiş gibi batıda yoğunlaşmıştı, sonra ters bir akımla yeniden itilmişti ve yavaş yavaş, ağır ağır ilerliyordu.

Fırtınanın yaklaştığı hissediliyordu ama kral farkında olmadığından kimse onu görme hakkına sahip olduğuna inanmıyordu.

Dolayısıyla gezinti devam etti, bununla birlikte bazı endişeli tipler zaman zaman gözlerini gökyüzüne kaldırıyorlardı.

Daha çekingen olan bazıları da fırtına durumunda sığınmayı düşündükleri arabalardan uzaklaşmadan dolaşıyorlardı.

Ama kafilenin büyük bölümü, kralın La Vallière ile birlikte yiğitçe ormana girdiğini görünce kralı izledi.

Kral, La Vallière'in elini tutup onu bir yan yola sokunca bu defa kimse izlemeye cesaret edemedi.

CXXXVI
YAĞMUR

Bu sırada, kralın ve La Vallière'in gittiği aynı yönde, yolu takip etmek yerine ormana yönelen iki adam hava durumuna aldırış etmeden yürüyordu.

Önemli meseleleri düşünen insanlar gibi başlarını eğmişlerdi.

Ne Guiche'i, ne prensesi, ne kralı ne de La Vallière'i görmüşlerdi.

Birdenbire havadan alev gibi bir şey geçti ve arkasından da uzaklardan gelen boğuk bir gürültü işitildi.

"Aa!" dedi adamlardan biri kafasını kaldırarak. "Fırtına. Arabalara binelim mi biz yine sevgili d'Herblay?"

Aramis gözlerini havaya kaldırdı ve havayı kokladı.

"Oo!" dedi. "Acelemiz yok henüz."

Sonra, bıraktığı yerden devam etti konuşmaya:

"Yani diyorsunuz ki dün akşam yazdığımız mektup bu saatte gitmesi gereken yere gitmiştir, öyle mi?"

"Kesinlikle oradadır diyorum."

"Kiminle gönderdiniz?"

"Size daha önce söyleme onurunu yaşadığım gibi her zamanki hizmetkârımla."

"Cevabı getirdi mi?"

"Görmedim kendisini henüz; küçük, mutlaka prensese hizmet veriyordu ya da onun odasında giyiniyordu; bekletmiş olacak onu. Gitme zamanı geldi ve ayrıldık oradan biz. Dolayısıyla orada olup bitenleri bilemem."

"Ayrılmadan önce kralı gördünüz mü?"

"Evet."

"Nasıldı?"

"Mükemmel –veya utanç verici– dürüst ya da ikiyüzlü olup olmadığına göre."

"Peki şenlik?"

"Bir ay içinde olacak."

"Davet edildi mi?"

"Colbert'in ısrarıyla sanırım."

"İyi."

"Gece, kuruntularınızı yok etmedi mi?"

"Hangi kuruntular?"

"Bu koşullarda bana yapacağınız yardımla ilgili."

"Hayır, geceyi yazmakla geçirdim ve bütün emirler verildi."

"Şenlik milyonlara mal olacak, gizlemeyin bunu."

"Altı milyon vereceğim. Siz de her ihtimale karşı iki üç milyon hazırlayın."

"İnanılmaz bir adamsınız sevgili d'Herblay."

Aramis gülümsedi.

"Ama," dedi Fouquet yine biraz endişeli bir tavırla, "böyle milyonlarla oynuyorsunuz da, niçin birkaç gün önce Baisemeaux'ya kendi cebinizden elli bin frank vermediniz?"

"Çünkü birkaç gün önce beş parasızdım."

"Bugün?"

"Bugün kraldan daha zenginim."

"Çok iyi," dedi Fouquet, "insanları tanıyorum. Bana laf yetiştirmekten geri kalmayacağınızı biliyorum, sırrınızı öğrenmek gibi bir niyetim yok kesinlikle: Kapatalım bu konuyu."

Bu sırada boğuk bir gürültü işitildi ve birdenbire gök gürledi.

"Of!" dedi Fouquet. "Söylemiştim ben size."

"Haydi," dedi Aramis, "arabalara binelim."

"Vakit bulamayacağız," dedi Fouquet, "yağmur başladı."

Gerçekten de gök yarılmıştı sanki, birdenbire ormanın kubbesine iri damlalar düşmeye başladı.

"Ah!" dedi Aramis. "Yapraklar ıslanmadan önce arabalara yetişecek kadar zamanımız var ancak."

"Bir mağaraya falan sığınsak daha iyi olmaz mı acaba?" dedi Fouquet.

"Evet ama nerede mağara var?" diye sordu Aramis.

"Ben," dedi Fouquet gülümseyerek, "buraya on adım kadar uzakta bir mağara biliyorum."

Sonra o tarafa yönelerek:

"Evet," dedi, "tamam."

"Bu kadar güçlü bir hafızanız olduğu için ne kadar mutlusunuzdur," dedi bu kez de Aramis gülümseyerek, "ama arabacınızın bizi göremeyince bizim başka bir yoldan döndüğümüzü sanmasından ve sarayın arabalarını izlemesinden korkmuyor musunuz?"

"Oo!" dedi Fouquet. "Böyle bir tehlike yok, ben arabacımı ve arabamı bir yerde bıraktığımda onlar o yeri ancak kralın emriyle terk edebilirler; kaldı ki çok uzaklaşmış olan sadece biz değiliz. Ayak sesleri, konuşmalar duyuyorum."

Ve Fouquet bunları söylerken döndü, bastonuyla yolu kapatan bir yaprak yığınını açtı.

Aramis de onunla birlikte aynı zamanda bu açıklıktan baktı.

"Bir kadın!" dedi Aramis.

"Bir erkek!" dedi Fouquet.

"La Vallière!"

"Kral!"

"Oo!" dedi Aramis. "Sizin bu mağaranızı kral da mı biliyordu? Şaşırtmaz beni bu, Fontainebleau su perileriyle oldukça iyi ilişkiler içinde anlaşılan."

"Önemli değil," dedi Fouquet, "biz gidelim, mağarayı bilmiyorsa ne yaptığını görürüz; biliyorsa, mağaranın iki çıkışı olduğundan o birinden girer, biz öbüründen çıkarız."

"Uzak mı?" diye sordu Aramis. "Yağmur başladı."

"Geldik."

Fouquet birkaç dalı ayırdı ve çalıların, sarmaşıkların ve meşe palamutlarının gizlediği bir kaya oyuğu görüldü.

Fouquet yolu gösterdi.

Aramis peşinden gitti.

Mağaraya girerken Aramis arkasını döndü.

"Oo!" dedi. "Ormana giriyorlar, bu tarafa geliyorlar."

"O zaman onlara yer açalım," dedi Fouquet gülümseyip Aramis'i pelerininden çekerek, "ama ben kralın benim mağarayı bildiğine ihtimal vermiyorum."

"Gerçekten," dedi Aramis, "arıyorlar ama daha kalın bir ağaçtan başka bir şey yok."

Aramis yanılmıyordu; kral çevresine değil, havaya bakıyordu.

La Vallière'in kolunu, kolunun altına sıkıştırmıştı; eli, elinin üzerindeydi.

La Vallière ıslak otlar üzerinde kaymaya başlamıştı.

Louis çevresine daha dikkatli baktı ve yaprakları gür, dev meşeyi fark edince La Vallière'i o ağacın altına doğru sürükledi.

Zavallı çocuk etrafına bakıyordu, hem korkuyor hem de peşinden gelinmesini istiyor gibiydi.

Kral onu ağacın gövdesine dayadı. Ağacın kalın yaprak örtüsüyle korunan gövdesi o kadar kuruydu ki hiç yağmur yağmamıştı sanki.

Kendisi de başı açık vaziyette karşısında durdu.

Biraz sonra ağacın dalları arasından birkaç damla sızdı ve kralın alnına düştü. Kral fark etmedi bile bu damlaları.

"Ah! Efendim," diye mırıldandı La Vallière kralın başını örtmeye çalışarak.

Ama kral eğildi ve başını örtmeyi kesinlikle reddetti.

"Yerinizi vermenin tam zamanı ya da bu fırsat bir daha hiç ele geçmez," dedi Fouquet, Aramis'in kulağına.

"Konuşmalarını tek kelime bile kaçırmadan dinlemenin tam zamanı ya da bu fırsat bir daha ele geçmez," dedi Aramis, Fouquet'nin kulağına.

"'Konuşmalarını tek kelime bile kaçırmadan dinlemenin tam zamanı ya da bu fırsat bir daha ele geçmez,' dedi Aramis, Fouquet'nin kulağına."

Ve her ikisi de sustu, kralın sesi onlara kadar ulaştı.

"Tanrım! Matmazel," dedi kral, "endişenizi anlıyorum, daha doğrusu kestirebiliyorum; sizi arkadaşlarınızdan ayırdığım için gerçekten çok üzgünüm, bütün samimiyetimle söylüyorum. Üstelik sizi yağmurdan da rahatsız olacağınız bir yere getirdim. Islandınız, üşüttünüz belki de!"

"Hayır efendim."

"Titriyorsunuz ama!"

"Efendim, herkesin hep bir arada olduğu bir anda benim yokluğumun yanlış yorumlanmasından korkuyorum."

"Size arabalara dönmeyi teklif edecektim matmazel ama bakın ve dinleyin, şu anda geri dönmeye teşebbüs edip edemeyeceğimizi söyleyin!"

Gerçekten gök gürüldüyordu ve ortalığı sel götürüyordu.

"Zaten," diye devam etti kral, "sizin aleyhinize olabilecek bir şey de söylenemez. Siz Fransa kralıyla, yani krallığın bir numaralı asilzadesiyle birlikte değil misiniz?"

"Hiç kuşkusuz efendim," diye karşılık verdi La Vallière, "ve benim için büyük bir onur bu, ayrıca ben söylenebilecek olan şeylerden kendim için korkmuyorum kesinlikle."

"Kimin için korkuyorsunuz peki?"

"Sizin için efendim."

"Benim için mi matmazel?" dedi kral gülümseyerek. "Sizi anlamıyorum."

"Majesteleri dün akşam majestelerinde yaşananları unuttu mu yoksa?"

"Ah! Unutalım bunu, rica ediyorum ya da sadece mektubunuzdan dolayı size bir kez daha teşekkür etmeyi hatırlamama izin verin lütfen ve..."

"Efendim," diye araya girdi La Vallière, "yağmur yağıyor ve majestelerinin başı çıplak."

"Rica ediyorum, sadece sizinle meşgul olalım matmazel."

"Ah! Ben," dedi La Vallière gülümseyerek, "ben La Loire çayırlarında ve Blois bahçelerinde koşmaya alışmış bir köylüyüm; iyi ya da kötü havada. Kıyafetime gelince," diye ekledi sade, muslin kıyafetine bakarak, "majestelerinin gördüğü gibi hiç önemli değil kirlenmesi, ıslanması."

"Gerçekten matmazel, şunu defalarca fark ettim: Siz neredeyse her şeyinizi sadece kendinize borçlusunuz ve kıyafetinize falan hiçbir şey borçlu değilsiniz. Hoppa değilsiniz ve benim için çok önemli bir özellik bu."

"Efendim, beni olduğumdan daha değerli ve önemli biri gibi göstermeyin ve bana sadece siz hoppa olamazsınız deyin."

"Niçin?"

"Ben zengin değilim de onun için," dedi La Vallière gülümseyerek.

"O zaman, güzel şeyleri sevdiğinizi itiraf ediyorsunuz," diye haykırdı kral, neredeyse kendinden geçerek.

"Efendim, ben sadece ulaşabileceğim şeyleri güzel bulurum. Benim için ulaşılmaz olan şeyler..."

"Sizi ilgilendirmez."

"Bana yasak olduklarından bana yabancıdırlar."

"Bence matmazel," dedi kral, "saray size hak ettiğiniz itibarı vermemiş. Ailenizin hizmetlerinden yeterince söz edilmedi bana. Amcam ailenizle hiç mi hiç ilgilenmemiş."

"Aman efendim yapmayın. Majesteleri monsenyör Orléans dükü, üvey babam mösyö de Saint-Rémy'ye her zaman çok iyi davranmıştır. Çok önemli hizmetler söz konusu değildi ve yaptığımız işlerin karşılığını aldık sadece, o kadar. Herkes kralına çok parlak ve önemli hizmetlerde bulunma mutluluğuna kavuşamıyor. Bu konuda fırsat çıksa ailemin, onun arzularını karşılayabilecek kadar geniş yürekli olduğunu düşünüyorum; bundan hiç şüphem yok. Ama böyle bir mutluluğu yaşayamadık."

"Peki! Matmazel durumu düzeltmek kralın işi ve sizin yaşadığımız bu talihsizlikleri telafi etmeyi büyük bir mutlulukla üstleniyorum."

"Hayır efendim, hayır!" diye haykırdı La Vallière. "Lütfen, bırakın oldukları yerde kalsın işler."

"Ne! Matmazel borcumu ödememi istemiyor musunuz? Sizin için yapmak istediklerimi ret mi ediyorsunuz?

"Arzu ettiğim her şey yerine getirildi efendim, prensesin maiyetine girme onuru bahşedildi bana."

"Ama kendiniz için reddetseniz de hiç değilse aileniz için kabul edin."

"Efendim, yüce gönüllülüğünüz beni hem büyülüyor hem de ürkütüyor, çünkü majesteleri iyiliksever biri olarak ailem için bir şeyler yaparsa bizi kıskanan insanlar yaratacak, kendisi de birçok düşman kazanacaktır. Efendim beni bu sıradan yaşamımla baş başa bırakın, çıkar peşinde koşmamanın mutluluğunu ve keyfini yaşamamı sağlayacak bütün duyguları yaşamama izin verin lütfen."

"Oh! İnsanı hayran bırakacak laflar ediyorsunuz," dedi kral.

"Gerçekten," diye mırıldandı Aramis, Fouquet'nin kulağına, "kral pek alışkın olmamalı bu tür konuşmalara."

"Ama," diye karşılık verdi Fouquet, "benim gönderdiğim mektuba da böyle bir cevap verirse?"

"Peki," dedi Aramis, "önyargılı davranmayalım ve işin sonunu bekleyelim."

"Hem sonra, sevgili mösyö d'Herblay," diye ekledi La Vallière'in söylediği her şeye inanacak kadar saf olmayan müfettiş, "krallara ilgisiz gözükmek de çoğu zaman ince bir hesaptır."

"Ben de şimdi aynı şeyi düşünüyordum," dedi Aramis, "dinleyelim."

Kral, La Vallière'e yaklaştı ve yağmur meşenin yaprakları arasından daha çok sızmaya başladığından şapkasını genç kızın başının üstünde asılıymış gibi bıraktı.

Genç kız güzel mavi gözlerini kendisini koruyan bu kral şapkasına kaldırdı ve iç çekerek başını eğdi.

"Tanrım!" dedi kral. "Ben kendi yüreğimi siper ettiğimde hangi hüzünlü düşünce ulaşabilir sizin yüreğinize?"

"Efendim, söyleyeceğim size. Bu çok zor meseleyi yaşıtım bir genç kızla tartışmak istemiştim, ama majesteleri sessiz kalmamı istedi. Efendim, majesteleri kendine ait değiller; majesteleri evli, majestelerini kraliçeden uzaklaştırarak benimle ilgilenmeye götürecek olan her düşünce kraliçe için derin bir üzüntü kaynağı olacaktır."

Kral genç kızın sözünü kesmeye çalıştı, ama kız yalvarır gibi bir hareket yaparak devam etti.

"Kraliçe majestelerini seviyor, anlaşılır bir sevgi bu. Kraliçe majestelerini ondan ayıran her adımını gözleriyle izliyor. Böyle

"Kral, şapkasını genç kızın başının üstünde asılıymış gibi bıraktı."

bir eşi olduğu için çok mutlu olduğundan, Tanrı'ya ağlayarak yalvarıyor, bu eşi kendisine bağışlaması için. Yüreğinizin en küçük bir hareketini bile kıskanıyor."

Kral yine konuşmak istedi ama La Vallière yine sözünü kesmeye cesaret etti.

"Majesteleri böylesine asil ve büyük bir sevgiyi görüyor ve kraliçeye bir kıskançlık vesilesi yaratıyor. Büyük bir haksızlık ve yanlışlık değil mi bu? Bağışlayın bu sözümü efendim. Dünyanın en büyük kraliçesinin benim gibi zavallı bir kızı kıskanmasının mümkün olmadığını ya da mümkün olmaması gerektiğini çok iyi biliyorum. Ama bir kadın bu kraliçe ve kalbi, basit bir kadının kal-

bi gibi kötü niyetli insanların zehir saçan kuşkularına açık olabilir. Tanrı aşkına! Efendim benimle ilgilenmeyin artık, hak etmiyorum bunu."

"Ah! Matmazel," diye haykırdı kral, "böyle konuştuğunuzda size olan hayranlığımı artırdığınızı hiç düşünmüyorsunuz."

"Efendim sözlerimi çok yanlış değerlendiriyorsunuz, beni olduğumdan daha fazla biri sanıyorsunuz; Tanrı'nın verdiği değerden daha fazlasını veriyorsunuz bana. Merhamet edin bana efendim! Kralın, krallığının en yüce gönüllü insanı olduğunu bilmeseydim benimle alay ettiğini sanırdım."

"Kesin! Böyle bir şeyden kesinlikle endişe etmeyin, kesinlikle öyle biriyim," diye haykırdı Louis.

"Efendim, kral böyle konuşmaya devam ederse buna inanmak zorunda kalacağım."

"İşte yani ben çok mutsuz bir hükümdarım," dedi kral hiç yapmacık olmayan bir ifadeyle, "Hıristiyanlığın en mutsuz hükümdarıyım, çünkü dünyada en çok sevdiğim ve aşkımı reddederek kalbimi kıran insanın karşısında inandırıcı olamıyorum."

"Ah! Efendim," dedi La Vallière kendisine gitgide daha fazla yaklaşmış olan kralı yavaşça iterek, "işte galiba fırtına diniyor ve yağmur duruyor."

Ama zavallı çocuk, kralın kalbiyle kesinlikle çok uyumlu olan zavallı kalbinden uzaklaşabilmek için bu kelimeleri telaffuz ederken fırtına onu yalanlamaya hazırlanıyordu; mavimsi bir şimşek fantastik bir yansımayla ormanı aydınlattı ve top ateşine benzeyen bir gök gürültüsü iki gencin kafasının üstünde patladı. Onları barındıran yüksek meşe ağacından gelmişti bu gök gürültüsü sanki.

Genç kız şaşkınlık çığlığı atmaktan alamadı kendisini.

Kral bir eliyle genç kızı kalbine doğru çekti ve öbür elini, onu sanki patlamalardan korumak istiyormuş gibi başının üstüne uzattı.

Bir an sessizlik oldu, bütün gençler ve sevilenler gibi bu hoş ve sevimli topluluk da hareketsiz kaldı. Bu arada Fouquet ile Aramis, La Vallière ve kral gibi hareketsiz halde grubu seyrediyordu.

"Ah! Efendim, efendim!" diye mırıldandı La Vallière. "Duyuyor musunuz?"

Ve başını omzuna bıraktı.

"Evet," dedi kral, "gördüğünüz gibi fırtına dinmiyor."

"Bu bir uyarı efendim."

Kral gülümsedi.

"Efendim, ikaz eden Tanrı'nın sesi bu."

"Peki," dedi kral, "gerçekten de bu gök gürültüsünü bir uyarı, hatta bir tehdit olarak kabul ediyorum; eğer beş dakikaya kadar aynı şiddetle ve aynı güçle tekrarlanırsa tabii, ama böyle bir şey olmazsa izin verirseniz şöyle düşüneceğim: Fırtına fırtınadır ve başka bir şey değildir."

Kral bu sırada, soru sormak istiyormuş gibi gökyüzüne kaldırdı başını.

Ama gökyüzü sanki Louis'nin suç ortağıymış gibi, iki âşığı korkutan patlamanın ardından çöken beş dakikalık sessizlik sırasında yeni hiçbir gürültü duyulmadı ve gök yeniden gürleyince, fırtına beş dakika içinde açık seçik biçimde uzaklaşarak rüzgârın kanadıyla kamçılanan yerleri katetti.

"Peki! Louise," dedi kral alçak sesle, "beni yine gökyüzünün gazabıyla tehdit edecek misiniz ve patlamayı bir önsezi gibi düşünmek istediğinize göre en azından bir felaket önsezisi olmadığını düşünmeyecek misiniz?"

Genç kız kafasını kaldırdı, bu sırada yağmur yaprakları delmiş ve kralın yüzünü iyice ıslatmıştı.

"Ah! Efendim, efendim!" dedi, kralı son anda çok korkutan dayanılmaz bir korku içindeymiş gibi.

"Kral benim için böyle açıkta duruyor ve ıslanıyor, kimim ki ben?"

"Bildiğiniz gibi siz," dedi kral, "siz fırtınayı kaçıran, havayı açtıran tanrıçasınız."

Gerçekten de ormandan sızan bir güneş ışını yapraklar üzerinde yuvarlanan ya da yaprakların arasından düşen su damlalarını elmas parçaları gibi indiriyordu.

"Efendim," dedi La Vallière mağlup olmuş ama son bir çaba harcamaya çalışır gibi, "efendim, son kez majesteleri, benim yüzümden çekeceği acıları düşünsün lütfen. Şu sırada, aman Tanrım! Sizi arıyorlar, size sesleniyorlar. Kraliçe endişelenmiş olmalı, prenses de, ah prenses!" diye haykırdı genç kız ürkmüş gibi.

Prenses kelimesi kralı etkiledi, ürperdi ve o ana kadar sarıldığı La Vallière'i bıraktı.

Sonra bakmak için yolun bulunduğu tarafa ilerledi ve La Vallière'in yanına biraz kaygılı döndü.

"Prenses mi dediniz?" dedi kral.

"Evet prenses, prenses de kıskanıyor," dedi La Vallière üstüne basa basa.

Ve son derece çekingen, son derece iffetli bir biçimde kaçırdığı gözleri bir an kralın gözlerini sorgulama cesaretini gösterdi.

"Ama," dedi Louis kendisini zorlayarak, "bence prensesin beni kıskanması için hiçbir neden yok, prensesin hiçbir hakkı..."

"Heyhat!" diye mırıldandı La Vallière.

"Ah! Matmazel," dedi kral neredeyse sitem eder gibi, "siz bir kız kardeşin bir erkek kardeşi kıskanmaya hakkı olduğunu düşünenlerden misiniz?"

"Efendim, majestelerinin sırlarını öğrenmek bana düşmez kesinlikle."

"Siz de ötekiler gibi düşünüyorsunuz," diye haykırdı kral.

"Prensesin kıskandığını düşünüyorum, evet efendim," diye karşılık verdi La Vallière kestirip atarak.

"Tanrım!" dedi kral endişe içinde. "Size karşı böyle bir tavır içinde olduğunu fark etmiş miydiniz? Prenses sizin böyle bir kıskançlığa atfedebileceğiniz olumsuz tavırlar içinde oldu mu size karşı?"

"Hiç böyle bir şey olmadı efendim, ben hiç önemli biri değilim."

"Ah! Eğer öyle olsaydı..." diye haykırdı Louis çok yüksek sesle.

"Efendim," diye araya girdi genç kız, "yağmur kesildi, sanıyorum geliyorlar."

Ve her türlü nezaket kuralını hiçe sayarak kralın kolunu tuttu.

"Peki matmazel," diye karşılık verdi kral, "gelsinler bakalım, matmazel de La Vallière ile ahbaplık etmemin kötü bir yanı olduğunu düşünmeye kim cesaret edecek bakalım?"

"Merhamet edin! Efendim böyle ıslanmış olmanızı, benim için fedakârlık etmiş olmanızı tuhaf bulacaklar."

"Ben bir centilmen olarak görevimi yaptım sadece," dedi Louis, "ve kralını eleştirip, görevini yerine getirmeyenin vay haline."

Gerçekten de bu sırada yolda bazı telaşlı ve meraklı başlar görüldü. Bir şeyler arıyorlardı sanki ve kralla La Vallière'i görünce aradıklarını bulmuş gibi gözüktüler.

Kraliçe ve prenses göndermişti onları. Şapkalarını ellerine alarak majestelerini gördüklerinin işaretini verdiler.

Ama Louis, La Vallière'in şaşkınlığına, saygı ve sevgi dolu tavrına rağmen ayrılmadı bulunduğu yerden.

Sonra, bütün nedimler yolda bir araya gelince; herkes kralın genç kıza saygılı tavrını, fırtına sırasında karşısında ayakta ve başı çıplak halde durduğunu, ona kolunu verdiğini ve onu bekleyen gruba getirdiğini, herkesin selamına başını eğerek ve şapkası elinde karşılık verdiğini, arabasına kadar götürdüğünü gördü.

Ve yağmur devam ettiğinden, dinmekte olan fırtına son bir veda içinde olduğundan, saygıları dolayısıyla arabaya kraldan önce binmeyen öteki kadınlar yağmuru paltosuz, pelerinsiz kabulleniyorlardı. Elinde şapkasıyla kral bu yağmurdan çok uzaktı sanki; içlerindeki en mütevazı kadının kendi himayesinde olması gibi.

Ötekiler gibi kraliçe ve prenses de kralın bu abartılı nezaketini gördüler, prenses soğukkanlılığını kaybederek kraliçeye dirseğiyle dokundu ve ona:

"Bakın, bakın!" dedi.

Kraliçe başı dönmüş gibi gözlerini kapadı. Elini yüzüne götürdü ve tekrar arabaya bindi.

Arkasından da prenses bindi.

Kral tekrar atına atladı ve hiçbir araba kapısına yanaşmadan dizginler atının boynunda, düşlere dalmış bir halde Fontainebleau'ya döndü.

Kalabalık uzaklaştığında, atların ve arabaların gittikçe zayıflayan seslerini duyduklarında, kendilerini kimsenin göremeyeceğinden emin olunca mağaralarından çıktılar Aramis ve Fouquet.

Sonra her ikisi de sessizce yolun olduğu yöne gittiler.

Aramis gözlerini sadece önünde ve arkasında açılan genişliğe değil, ormanların derinliğine de dikti.

"Mösyö Fouquet," dedi etrafta kimsenin bulunmadığından iyice emin olunca, "neye mal olursa olsun, La Vallière'e yazdığınız mektubu bulmamız gerekiyor."

"Kolay," dedi Fouquet, "hizmetkâr vermediyse."

"Her halükârda mümkün kılınması gerekir bunun, anlıyor musunuz?"

"Evet, kral bu kızı seviyor değil mi?"

"Çok, daha da kötüsü bu kız kralı deli gibi seviyor."

"Bu demektir ki taktik değiştiriyoruz, değil mi?"

"Kesinlikle, kaybedecek vaktiniz yok; La Vallière'i görmeniz gerekir ve sevgilisi olmayı düşünmeden, ki mümkün değildir bu, kendisine çok sevdiği bir arkadaşı ve hizmetkârı olduğunuzu söylemeniz gerekir."

"Öyle yapacağım," diye karşılık verdi Fouquet, "ve hiçbir antipati duymayacağım, bu çocuğun yürekli biri olduğunu düşünüyorum."

"Ya da becerikli," dedi Aramis, "fazladan bir neden."

Bir an sessiz kaldıktan sonra ekledi:

"Ya yanılıyorum ya da bu küçük kız kralın büyük tutkusu olacak."

"Arabaya binelim ve son sürat şatoya gidelim.

CXXXVII
TOBIE

Aramis'in emriyle, müfettişin arabasının fırtınanın son nefesinde gökyüzünde koşan bulutların hızıyla her ikisini de Fontainebleau'ya doğru götürmek üzere hareket etmesinden iki saat sonra La Vallière evindeydi. Üzerinde sade, muslin bir bornoz vardı ve küçük mermer bir masanın üzerindeki yemeğini bitirmek üzereydi.

Birdenbire kapısı açıldı ve oda hizmetçisi mösyö Fouquet'nin kendisine karşı görevlerini yerine getirmesi için izin istediğini haber verdi.

İki kez tekrarlattı, zavallı çocuk mösyö Fouquet'yi sadece ismen tanıyordu ve bir maliye müfettişiyle ne gibi ortak bir yanının olabileceğini kestiremiyordu.

Bununla birlikte, kendisini kral göndermiş olabileceğinden ve aktardığımız konuşmaya göre böyle bir şey pekâlâ mümkün ola-

cağından; aynasına bir göz attı, saçlarının uzun buklelerini daha da uzattı ve içeri girmesi için emir verdi.

Ama yine de biraz sıkıldı La Vallière. Müfettişin ziyareti saraydan bir kadının hayatında sıradan bir olay değildi. Cömertliği, çapkınlığı ve kadınlara karşı çok nazik olmasıyla ünlü Fouquet istediğinden çok fazla davet almıştı.

Birçok evde müfettişin varlığı servet, birçok kalpte de aşk anlamına gelmişti.

Fouquet, La Vallière'in yanına saygılı bir tavırla girdi; o yüzyılın önemli şahsiyetlerinin belirgin özelliği olan ve bugün, ressamın yaşatmaya çalıştığı o dönemin portrelerinde bile anlaşılamayan bir zarafet gösterdi.

La Vallière, Fouquet'nin pek ciddi, aşırı nazik selamına bir yatılı öğrenci reveransıyla karşılık verdi ve kendisine yer gösterdi.

Ama Fouquet eğilerek konuştu:

"Oturmayacağım matmazel," dedi, "bağışlamamış olmalısınız beni."

"Ben mi?" dedi La Vallière.

"Evet, siz."

"Neyi bağışlamamışım, Tanrım?"

Fouquet delici bakışlarını genç kıza dikti ve yüzünde çok saf bir şaşkınlıktan başka bir şey göremediğini sandı.

"Görüyorum ki matmazel," dedi, "hem yüce gönüllü hem de zekisiniz ve gözlerinizde istediğim bağışlanmayı görüyorum. Ama şunu söyleyeyim ki dudaklarınızın bağışlaması yetmez, kalbinizin ve zihninizin de bağışlaması gerekir."

"Beyefendi, yemin ederim ki anlamıyorum sizi."

"Bu da beni büyüleyen bir incelik," diye karşılık verdi Fouquet, "ve görüyorum ki karşınızda yüzümün kızarmasını istemiyorsunuz kesinlikle."

"Kızarmak! Benim karşımda kızarmak! Peki niçin kızaracakmışsınız, söylesenize!"

"Yanılmış mıyım?" dedi Fouquet. "Ve size karşı tavrım sizi kırmadı mı?"

La Vallière omuz silkti.

"Gerçekten mösyö," dedi, "bilmece gibi sözler ediyorsunuz ve ben galiba sizi anlayamayacak kadar cahilim."

"Peki," dedi Fouquet, "ısrar etmeyeceğim. Siz bana sadece, gerçekten ve tam anlamıyla bağışlayıcı olacağınıza güvenebileceğimi söyleyin."

"Mösyö," dedi La Vallière sabırsız gözükerek, "size tek bir cevap verebilirim ancak ve bunun sizi tatmin edeceğini umuyorum. Bana yaptığınız yanlışı bilseydim bağışlardım. Bilesiniz ki bu yanlışı bilmediğimden, haydi haydi..."

Fouquet, Aramis gibi dudaklarını ısırdı.

"O zaman," dedi, "olup bitenlere rağmen, aramızın yine iyi olacağını ve benim saygılı dostluğuma inanma nezaketini göstermek isteyeceğinizi umut edebilirim."

La Vallière anlamaya başladığını sandı.

"Oo!" dedi içinden. "Mösyö Fouquet'nin yeni bir lütfun kaynaklarını bulma konusunda bu kadar açgözlü olduğunu bilmezdim."

Sonra şöyle dedi:

"Dostluğunuz, mösyö; onu sunuyorsunuz bana ama bu benim için büyük bir onur, beni gerçekten çok onurlandırıyorsunuz."

"Biliyorum ki matmazel," diye karşılık verdi Fouquet, "efendinin dostluğu uşağınkinden daha parlak gözükebilir ve daha çok istenebilir ama size şunu garanti ederim ki uşağın dostluğu da çok sürekli, sadakatli ve çıkardan uzak olacaktır kesinlikle."

La Vallière eğildi: Gerçekten de müfettişin sesinde inanç ve sadakat hissediliyordu.

Elini uzattı La Vallière.

"Size inanıyorum," dedi.

Fouquet genç kızın uzattığı eli heyecanla tuttu.

"O zaman," dedi, "şu talihsiz mektubu bana vermeyi mesele yapmayacaksınız, değil mi?"

"Hangi mektup?" diye sordu La Vallière.

Fouquet daha önce yaptığı gibi gözlerinin içine bakarak sorguladı onu.

Yüzünde aynı naiflik, aynı saflık.

"Haydi matmazel," dedi bu yalanlamadan sonra, "şunu itiraf etmek zorundayım ki sizin sisteminiz dünyanın en hassas ve en

karmaşık sistemi ve sizin gibi yüce gönüllü bir kadının herhangi bir şeyinden korksaydım dürüst ve namuslu bir insan olmazdım."

"Gerçekten mösyö Fouquet," diye karşılık verdi La Vallière, "büyük bir üzüntüyle bir kez daha söylemek sorundayım ki konuşmalarınızdan kesinlikle hiçbir şey anlamıyorum."

"Lütfen doğruyu söyleyin, benden hiç mektup almadınız mı sahiden matmazel?"

"Yemin ederim, kesinlikle mektup falan almadım sizden," dedi La Vallière.

"İyi, bu kadarı yeterli benim için."

Sonra eğilerek, kendisini bekleyen Aramis'in yanına gitmek üzere çıktı; bu arada La Vallière müfettişin delirmiş olabileceğini düşünüyordu.

"Eee?" dedi Fouquet'yi sabırsızlıkla bekleyen Aramis. "Memnun kaldınız mı gözdeden?"

"Çok," diye karşılık verdi Fouquet, "çok zeki ve yürekli bir kadın."

"Kızmadı mı?"

"Tam tersine, hiç anlamış gibi gözükmedi."

"Neyi?"

"Kendisine mektup yazmış olabileceğimi."

"Ama mektubu size vermesi için sizi anlamış olması gerekir çünkü mektubu size verdiğini tahmin ediyorum."

"Hiç ilgisi yok."

"En azından, mektubu yaktığınızdan eminsiniz."

"Sevgili mösyö d'Herblay, bir saattir *kulaktan kulağa* oynuyorum ve ne kadar eğlenceli olursa olsun bıkkınlık vermeye başladı bu oyun. Anlayın beni: Küçük, kendisine söylediğimi anlamamış gibi yaptı; mektubu aldığını inkâr etti, dolayısıyla almadığını söylediği böyle bir mektubu ne verebildi ne de yakabildi."

"Ya!" dedi Aramis endişeyle. "Ne diyorsunuz siz böyle?"

"Mektup falan almadığına dair yemin etti. Onu söylüyorum."

"Olacak şey değil. Israr etmediniz mi peki?"

"Etmez olur muyum! Saygısızlığa kadar götürdüm işi hatta."

"Yine inkâr etti, öyle mi?"

"Öyle."

"Bir an bile kendini yalanlamadı mı?"

"Bir an bile."

"Yani azizim, mektubumuzu elinde bıraktın onun."

"Öyle, kesin! Öyle oldu."

"Büyük bir hata bu."

"Benim yerimde siz olsaydınız ne yapardınız peki?"

"Zorlayamazdık onu tabii ki ama endişe verici bir durum bu, bize karşı böyle bir mektubun bulunmasını kabul edemeyiz."

"Bu genç kız çok yüce gönüllü."

"Gerçekten öyle olsaydı mektubunuzu iade ederdi size."

"Yüce gönüllü diyorum size; gözlerine baktım, yanılmam."

"Bütün samimiyetinizle inanıyorsunuz ona o zaman, öyle mi?"

"Bütün kalbimle."

"Ben de diyorum ki yanılıyoruz biz."

"Nasıl yani?"

"Gerçekten inanıyorum, size söylediği gibi, mektup falan almadı o."

"Nasıl, mektup almadı mı?"

"Hayır."

"Tahmininiz ne?"

"Bence bizim bilemeyeceğimiz bir gerekçeyle, adamınız mektubu vermedi."

Fouquet zili çaldı.

Bir uşak geldi.

"Tobie'yi gönderin," dedi.

Biraz sonra bakışları endişeli, dudakları ince, kolları kısa, kambur bir adam geldi.

Aramis gözlerini adama dikti.

"İster misiniz ben sorayım?" dedi Aramis.

"Buyurun," dedi Fouquet.

Aramis uşakla konuşmaya hazırlandı ama birden durdu.

"Hayır," dedi, "cevabını çok önemsediğimizi görmesi gerekir, siz sorun; ben yazıyormuş gibi yapacağım."

Aramis bir masaya oturdu, sırtını hizmetkâra verdi. Hizmetkârın bakışlarını ve hareketlerini bir aynadan izliyordu.

"Buraya gel Tobie," dedi Fouquet.

Uşak oldukça kararlılıkla bir adım atarak yaklaştı.

"Mesajımı nasıl ilettin?" diye sordu Fouquet.

"Her zamanki gibi monsenyör," diye karşılık verdi adam.

"Söyle."

"Matmazel de la Vallière'in yanına gittim, kendisi ayindeydi ve mektubu tuvalet masasının üzerine bıraktım. Öyle söylememiş miydiniz bana?"

"Tabii, hepsi bu kadar mı?"

"Bu kadar monsenyör."

"Kimse yok muydu orada?"

"Yoktu."

"Sana söylediğim gibi gizlendin mi?"

"Evet."

"Döndü mü?"

"On dakika sonra."

"Mektubu kimse almış olamaz değil mi?"

"Kimse, çünkü kimse girmedi içeri."

"Dışarıdan. Ama içeriden?"

"Gizlendiğim yerden, odanın arkasına kadar her tarafı görebiliyordum."

"Dinle," dedi Fouquet gözlerini uşağa dikerek, "eğer bu mektup gideceği yere varmamışsa söyle bana, çünkü bir yanlışlık yapılmışsa bedelini kellenle ödersin."

Tobie şöyle bir ürperdi, ama hemen topladı kendini.

"Monsenyör," dedi, "mektubu söylediğim yere bıraktım, mektubun matmazel de la Vallière'de olduğunu kanıtlamak için ya da mektubu size getirmek için yarım saat izin verin bana."

Aramis merakla uşağa bakıyordu.

Fouquet çok kolay güvenirdi ona, bu adam yirmi yıl sadakatle hizmet etmişti kendisine.

"Peki," dedi, "ama sözünü ettiğin kanıtı getir bana."

Uşak çıktı.

"Ne diyorsunuz?" diye sordu Fouquet, Aramis'e.

"Size şu ya da bu şekilde gerçeği kanıtlamak gerekiyor. Bence mektup La Vallière'de ya da ulaşmadı ona. Ondaysa, size iade etmesi gerekir mektubu ya da gözünüzün önünde bu mektubu

yakıp sizi ikna etmesi gerekir; ikinci durumda mektubu bulmak gerekiyor, bize bir milyona mal olsa bile. Siz böyle düşünmüyor musunuz?"

"Evet ama sevgili piskopos, sanıyorum abartıyorsunuz durumu."

"Körsünüz siz, kör!" diye mırıldandı Aramis.

"Çok güçlü bir politikacı olduğunu düşündüğümüz La Vallière hoppanın biri ve kendisine kur yapacağımı umut ediyor, çünkü daha önce yapmıştım; şimdi kralın aşkından emin olduğundan, mektupla beni bir kenarda tutacağını düşünüyor. Doğal."

Aramis başını eğdi.

"Siz de böyle düşünmüyor musunuz?" dedi Fouquet.

"Hoppa değil," dedi.

"İzin verin de anlatayım."

"Ben hoppa kadınları tanırım," dedi Aramis.

"Dostum! Dostum!"

"Aradan çok zaman geçtiğini söylemek istiyorsunuz, ama kadınlar değişmez."

"Evet ama erkekler değişir ve siz bugün eskisine göre daha kuşkucusunuz."

Sonra gülmeye başladı:

"Haydi bakalım," dedi, "La Vallière beni biraz ve kralı biraz daha çok sevmek istiyorsa bunu kabul edilebilir buluyor musunuz?"

Aramis sabırsız bir halde kalktı.

"La Vallière," dedi, "sadece kralı sevdi ve kraldan başkasını sevmeyecek."

"İyi peki, ne yapacaktınız?" dedi Fouquet.

"Ne yapmış olmalıydım diye sorun bana asıl."

"Ne yapmış olmalıydınız peki?"

"Bu adamın gitmesine izin vermezdim kesinlikle."

"Tobie!"

"Evet Tobie bir hain!"

"Ya!"

"Eminim bundan!"

"Bana gerçeği itiraf etmeden gitmesine kesinlikle izin vermezdim."

"Vakit geçmiş değil."

"Nasıl yani?"

"Çağıralım ve bir de siz sorgulayın."

"Tamam!"

"Ama sizi temin ederim, gereksiz bir şey bu. Yirmi yıldır yanımda ve asla şaşırtmadı beni, bununla birlikte," diye ekledi Fouquet gülerek, "anlaşılır bir şey bu."

"Unutmayın. Sabahleyin bu yüzü gördüm galiba. Mösyö Colbert'in adamlarından biriyle hararetli hararetli bir şeyler konuşuyordu."

"Nerede?"

"Ahırların karşısında."

"Bak sen şu işe! Benim bütün adamlarım bu ukalanın adamlarıyla kanlı bıçaklı."

"Gördüm onu diyorum size, biraz önce içeri girdiğinde bana yabancı gelmesi gereken yüzü çok olumsuz bir etki yaptı üstümde."

"Buradayken niçin bir şey söylemediniz?"

"Çünkü ben geriye baktığımda sadece anlık olarak açık seçik biçimde görebiliyorum olayları."

"Endişelendiriyorsunuz beni," dedi Fouquet. Ve zili çaldı.

"Çok geç kalmış olmasak bari," dedi Aramis.

Fouquet ikinci kez çaldı zili.

Oda hizmetçisi girdi içeri.

"Tobie!" dedi Fouquet. "Tobie'yi getirin buraya."

Oda hizmetçisi çıktı ve kapıyı kapattı.

"Bana tam yetki veriyorsunuz değil mi?"

"Tam yetki."

"Gerçeği öğrenmek için her çareye başvurabilir miyim?"

"Her çareye."

"Korkutabilir miyim?"

"Sizi başsavcı tayin ediyorum."

On dakika beklediler ama boşuna.

Sabırsızlanan Fouquet tekrar zili çaldı.

"Tobie!" diye bağırdı.

"Ama monsenyör," dedi hizmetçi, "arıyoruz."

"Uzakta olamaz; bir yere, birine haber götürmekle görevlendirmedim ben onu."

"Bakacağım monsenyör."

Oda hizmetçisi tekrar kapıyı kapattı.

Bu arada Aramis, odanın içinde sabırsız ama sessizce dolanıp duruyordu.

On dakika daha beklediler.

Fouquet zili mezardakileri bile uyandırabilecek kadar kuvvetli bir şekilde çaldı.

Oda hizmetçisi kötü bir haber getirdiğine inandıracak şekilde, titreyerek girdi içeri.

"Monsenyör yanılıyor," dedi daha Fouquet bir şey sormadan, "monsenyör Tobie'ye bir görev vermiş olacak, çünkü monsenyörün en iyi atını almak için ahıra gitmiş, kendisi eyerlemiş atı."

"Sonra?"

"Gitmiş."

"Gitmiş!" diye haykırdı Fouquet. "Hemen koşun, yakalayın onu!"

"Durun, durun!" dedi Aramis elinden tutarak. "Sakin olalım: Kötülük yapılmış artık."

"Kötülük yapılmış mı?"

"Kesinlikle, emindim bundan. Şimdi uyandırmayalım, darbenin sonucunu kestirmeye çalışalım ve becerebilirsek savuşturalım."

"Ama yine de büyük bir kötülük değil bu," dedi Fouquet.

"Öyle mi diyorsunuz?" dedi Aramis.

"Tabii. Bir erkek bir kadına aşk mektubu yazabilir."

"Bir erkek, evet; bir uyruk, hayır! Bilhassa bu kadın kralın sevdiği kadınsa."

"İyi ama dostum, kral bir hafta önce La Vallière'i sevmiyordu; dün de sevmiyordu ve mektup dün gönderilmiş: Ortada kralın aşkı diye bir şey söz konusu değilken, kralın aşkını kestiremiyorum."

"Tamam," diye karşılık verdi Aramis, "ama mektupta tarih yok ne yazık ki. Bana sıkıntı veren bilhassa bu. Dünkü tarih olsaydı üzerinde hiçbir biçimde şüphelenmezdiniz benden."

Fouquet omuz silkti.

"Vesayet altında mıyım ben, kral hem beynimin hem de bedenimin kralı mı?"

"Haklısınız," dedi Aramis, "olaylara gerektiğinden fazla önem vermeyelim, hem sonra... Yani tehdit edilirsek kendimizi savunabiliriz."

"Aaa! Tehditler!" dedi Fouquet, "bir karınca ısırığını, talihimi ve hayatımı olumsuz bir biçimde etkileyecek olan tehditlerle aynı kefeye koyamazsınız değil mi?"

"Şöyle düşünün mösyö Fouquet: Eğer zehirliyse bir karınca ısırığı bir devi öldürebilir."

"Ama sözünü ettiğiniz bu mutlak güç, yok mu oldu?"

"Ben mutlak gücüm, tamam ama ölümsüz değilim."

"Bir an önce Tobie'yi bulmamız gerekiyor galiba. Siz de öyle düşünmüyor musunuz?"

"Bulamayacaksınız onu," dedi Aramis, "sizin için kıymetli idiyse, yasını tutun."

"Bu dünyada bir yerlerde olmalı herhalde," dedi Fouquet.

"Haklısınız, bana bırakın bu işi," dedi Aramis.

CXXXVIII
PRENSESİN DÖRT ŞANSI

Kraliçe Anne, küçük kraliçeye haber göndermiş; kendisini ziyarete gelmesini rica etmişti.

Avusturyalı Anne bir süredir rahatsızdı ve gençliğinin, güzelliğinin zirvesinden hızla düşmekteydi ki, bu çok mücadele vermiş kadınların gerilemesinin işaretiydi. Avusturyalı Anne fiziksel rahatsızlığına sarayının genç güzellerinin, genç zihinlerinin ve genç güçlerinin arasında yaşamanın kendisi için artık bir hatıradan başka bir şey olmamasının da eklendiğini görüyordu.

Hekiminin, aynasının düşünceleri; suyun gireceği eski, köhne ambarı terk eden gemideki farelere benzeyen nedimlerin acımasız uyarıları kadar üzmüyordu onu.

Avusturyalı Anne büyük oğlunun kendisine ayırdığı zamanı yeterli bulmuyordu.

İyi çocuk, kral, annesinin yanına sevgi ve şefkatten çok iş olsun diye gidiyor; sabahları bir saat, akşamları da bir saat kalıyordu ama devlet işleriyle ilgilenmeye başlayalı beri, sabah ve akşam ziyaretleri yarımşar saate inmişti; sonra, sabah ziyaretleri yavaş yavaş kalkmıştı.

Ayin sırasında görüşüyorlardı, akşam ziyaretinin yerini de kralın ya da prensesin dairesindeki toplu buluşmalar almıştı. Kraliçe iki oğlunu görmek için memnuniyetle katılıyordu bu toplantılara.

Bütün bunların sonucunda prenses sarayda giderek çok etkili olmuş ve ailesini kraliyet çevresinde gerçekten bir araya getirmişti.

Avusturyalı Anne hissetti bunu.

Süreklilik kazanan inzivalara mahkûm olmaya başlamıştı ve bunlar kendisine acı veriyordu; gecelerinin, gündüzlerinin çoğu zaman yalnız geçeceğini anlaması üzüntüye boğuyordu onu.

Bir zamanlar kardinal de Richelieu'nün kendisini yalnız bırakmasını dehşet içinde hatırlıyordu. Bu dayanılmaz ve öldürücü gecelerde her zaman umut dolu gençliği, güzelliği her şeye rağmen teselli veriyordu ona.

Bu durumda sarayı kendi dairesine nakletmeyi, prenses ve parlak maiyetini bir Fransa kralının dul karısının, bir Fransa kralının annesinin, bir Fransa kralının gözleri sürekli yaşlı karısını, erken gelen dulluğuyla teselli etmek zorunda kaldığı kasvetli ve karanlık mekânına çekmeyi tasarladı.

Anne düşündü.

Yaşamı boyunca çok entrika çevirmişti. İyi günlerde, genç beyni sürekli mutlu projeler üretirken; hırsını ve aşkını körüklemek üzere yanında kendisinden daha gözü pek, daha hırslı bir arkadaşı vardı. Onu sevmişti bu arkadaşı ve küçük hesaplardan uzaktı. Sarayda ender rastlanan bir durumdu bu.

Ama aradan yıllar geçmişti. Madam de Motteville ile sırdaş bir hemşeri ve bir kadın arkadaş, İspanyol dadı Molena dışında kraliçeye doğru ve yerinde öğütler verdiğini kim iddia edebilirdi?

Öte yandan bu genç beyinlerden hangisi ona sadece geçmişiyle yaşadığını hatırlatabilirdi?

Avusturyalı Anne madam de Chevreuse'ü hatırladı; o, kralın iradesinden çok kendi iradesiyle sürgüne gitmiş, daha sonra karanlık bir beyzadenin karısı olarak sürgünde ölmüştü.

Madam de Chevreuse'ün, eskiden birlikte entrikalar çevirirken, böyle bir durumda kendisine ne tavsiye edebileceğini düşündü; deneyimli ve bilgili bu kurnaz kadının ironik ses tonuyla şöyle bir cevap vereceği sonucuna vardı:

"Bütün bu küçük genç insanlar yoksul ve açgözlü. Zevklerini beslemek için paraya ve gelire ihtiyaçları var, çıkarlarından yararlanarak bana kazandırın onları."

Avusturyalı Anne bu planı uygun buldu.

Parası vardı. Mazarin'in kendisi için biriktirdiği ve güvenli bir yerde sakladığı oldukça yüklü bir parası vardı.

Fransa'nın en güzel mücevherlerine sahipti. O kadar iri incileri vardı ki kral onları ne zaman görse iç geçiriyordu, tacının incileri bunların yanında küçücük taneler gibiydi.

Avusturyalı Anne'in artık kullanabileceği bir güzelliği ve çekiciliği kalmamıştı. Zengin oldu ve yanına gelenlere oyunda kazanabilecekleri yüklü miktarda altın ekü, keyifli günlerinde büyük bir maharet göstererek dağıttığı yüklü bağışlar, kraldan kendisini desteklemeye devam etme vaadiyle kopardığı paralardan pay aktarma gibi çeşitli yemler attı.

Ve bu yöntemi önce prenses üstünde denedi. Ona sahip olmak her şeyden önemliydi.

Prenses, zekâsına ve gençliğine çok fazla güvenmesine rağmen kendisine kurulan tuzağa düştü. Bağışlarla, devirlerle yavaş yavaş zenginleşti; vaktinden önce sahip olduğu miraslar büyük bir keyif verdi ona.

Avusturyalı Anne aynı yöntemi prens ve krala da uyguladı.

Dairesinde piyangolar düzenledi.

Geldiğimiz günde, ana kraliçenin dairesinde bir gece yarısı yemeği düzenlenmişti ve kraliçe piyango için harikulade işçiliği olan, çok güzel iki bilezik koymuştu.

Madalyonlar çok değerli, çok zarif işlemeli antik taşlardan yapılmıştı; elmasların çok büyük bir parasal değeri yoktu ama çalışmanın özgünlüğü, ender görülen türden olması saraydakileri

bunlara sahip olma konusunda iştahlandırıyordu; bunun da ötesinde, bu bilezikleri kraliçenin kollarında görmek ve taktığı gün, elini öperken bu bilezikleri büyük bir hayranlıkla seyretme olanağı bulmak büyük bir lütuftu.

Hatta nedimler bu konuda çeşitli iltifatlar uyarlamış ve bir tespitte bulunmuşlardı: Kraliçeninkilere benzeyen kollarda bulunma talihsizliği olmasaydı paha biçilemezdi bu bileziklere.

Bu değerlendirme Avrupa'nın bütün dillerine çevrilmişti ve bu konuyla ilgili Latince ve Fransızca binden fazla beyit dolaşımdaydı.

Avusturyalı Anne'in piyango düzenlemeye karar verdiği gün çok önemli bir gündü, kral iki gündür annesine uğramamıştı.

Prenses su perileri ve orman perileri sahnesinden sonra surat asmaya başlamıştı.

Kral surat asmıyordu ama büyük ve etkileyici bir eğlence onu fırtınaların ve saray eğlencelerinin üstüne çıkarıyordu.

Avusturyalı Anne meşhur piyangonun, ertesi akşam dairesinde çekileceğini duyurarak şaşırttı.

Bu amaçla küçük kraliçeyi gördü ve daha önce söylediğimiz gibi sabahleyin kendisine gelmesini istedi ondan.

"Kızım," dedi, "iyi bir haberim var size. Kral bana sizinle ilgili olarak güzel şeyler söyledi. Kral genç ve onu bir şeyden vazgeçirmek kolay ama siz benim yanımda oldukça, sizden uzaklaşmaya cesaret edemeyecektir. Aslında çok büyük bir sevgiyle bağlı size o. Bu akşam piyango çekiliyor bende: Gelecek misiniz?"

"Söylediler," dedi küçük kraliçe mahcup bir tavırla. "Majesteleri nadir bulunan iki bileziğini koymuş. Sadece size ait olduğu için biz bunları eşya dolabından çıkarmamamız gerektiğini düşünmüştük."

"Kızım," dedi küçük kraliçenin düşündüklerini sezen ve bu hediyeyi almadığı için onu teselli etmek isteyen Avusturyalı Anne, "prensesin sürekli yanımda olmasını sağlamam gerekiyor."

"Madam!" dedi küçük kraliçe kızararak.

"Tabii, gözetim altında tutmanız ve egemen olmanız gereken bir rakibinizin sizin mekânlarınızda bulunması daha iyi olmaz mı? Kralın sürekli yanına gidip ona kur yaptığını bilmekten daha

iyi değil mi böylesi? Bu amaçla düzenliyorum bu piyangoyu, doğru bulmuyor musunuz bunu?"

"Hayır, hayır!" dedi Marie-Thérèse İspanyol çocuklarına özgü bir neşeyle el çırparak.

"Daha önce size vermeye niyet ettiğim bu bilezikleri size vermediğim için üzülmediniz değil mi canım?"

"Hayır! Hayır! Kayınvalideciğim!"

"O zaman güzel kızım, süslenin ve gecemiz parlak olsun; ne kadar neşeli gözükürseniz o kadar çekici gözükürsünüz. Hem ihtişamınızla hem bulunduğunuz konumla bütün kadınları gölgede bırakırsınız."

Marie-Thérèse, kraliçenin yanından ayrıldığında heyecanlıydı.

Bir saat sonra, Avusturyalı Anne prensesi kabul etti ve iltifatlara boğdu onu.

"İyi haberlerim var!" dedi. "Kral piyango haberime çok sevindi."

"Ben," dedi prenses, "o kadar sevinemedim, bu kadar güzel bilezikleri sizin ya da benim kollarımda değil, başka kadınların kollarında görmek; işte buna alışamam ben kraliçem."

"Durun bakalım, durun bakalım!" dedi Avusturyalı Anne duyduğu büyük acıyı gülümseyerek saklamaya çalışarak. "İsyan etmeyin hemen ve öyle anlamadan dinlemeden, kötü tarafından bakmayın olaylara."

"Ah! Madam, kader kördür. Söylendiğine göre iki yüz biletiniz varmış, öyle mi?"

"O kadar. Ama sadece bir kişinin kazanacağını biliyorsunuz değil mi?"

"Tabii. Kime çıkacak? Söyleyebilir misiniz?" dedi prenses umutsuz bir tavırla.

"Bu gece bir rüya gördüğümü hatırlattınız bana. Ah rüyalarım hayırlıdır. Çok az uyuyorum."

"Ne rüyası? Sıkıntılarınız mı var?"

"Hayır," dedi kraliçe, göğsündeki yeni bir sancıyı büyük bir metanetle bastırarak. "Rüyamda bileziklerin piyangoda krala çıktığını gördüm."

"Kral!"

"Kralın bilezikleri ne yapacağını soracaksınız bana, değil mi?"

"Evet."

"Ama kralın kazanmasının çok iyi olacağını da ekleyeceksiniz, çünkü bu bileziklere sahip olunca onları birine vermek zorunda kalacak."

"Size geri verebilir."

"Böyle bir şey olursa ben de hemen birine vereceğim, çünkü bu bilezikleri piyangoya sıkıntıdan koyduğumu düşünmüyorsunuz herhalde. Hiç kıskançlık duymadan vermek istiyorum onları, ama talih beni sıkıntıdan kurtarmak istemezse ben talihi düzelteceğim. Bu bilezikleri kime vereceğimi biliyorum."

Bu sözlerine çok anlamlı bir gülümseme eşlik etti. Prenses de onu öperek teşekkür etmek zorunda kaldı.

"Ama," diye ekledi Avusturyalı Anne, "kralın, bilezikleri kazandığı takdirde bana vermeyeceğini benim kadar siz de bilmiyor musunuz?"

"Kraliçeye verecek o zaman."

"Hayır. Bana da ona da aynı nedenle vermeyecektir, çünkü ben onları kraliçeye vermek isteseydim bunun için ona ihtiyacım olmazdı."

Prenses yan taraftaki konsolda mahfazaları içinde parlayan bileziklere yan gözle baktı.

"Ne kadar güzel bilezikler!" dedi iç çekerek. "Ama," dedi prenses, "majestelerinin rüyasının rüyadan başka bir şey olmadığını unutmuyor muyuz?"

"Rüyamın çıkmaması çok şaşırtır beni doğrusu," dedi Avusturyalı Anne, "çok ender olmuştur böyle bir şey."

"O zaman siz kâhin olabilirsiniz."

"Söyledim size kızım, neredeyse hiç rüya görmüyorum ama bu rüyanın düşüncelerimle uyuşması çok ilginç bir durum! Çarelerimle, çözümlerimle tam anlamıyla örtüşüyor."

"Hangi çareler, çözümler?"

"Sözgelimi bilezikleri sizin kazanmanız."

"Kral kazanmayacak o zaman."

"Oo!" dedi Avusturyalı Anne. "Majestelerinin kalbiyle sizin kalbiniz birbirlerine o kadar uzak değil. Siz onun çok sevdiği

kardeşisiniz. Rüyaların yalan olduğunu söylemek o kadar doğru değil diyorum. Şanslı olduğunuzu düşünün; iyi düşünün, iyi değerlendirin durumları."

"Öyle yapıyorum."

"Önce rüya. Kral kazanırsa bilezikleri kesinlikle size verecektir."

"Bunu bir şans kabul ediyorum."

"Siz kazanırsanız sizin olacak bilezikler."

"Tabii, bu da kabul edilebilir bir şey."

"Peki, prens kazanırsa!"

"Oo!" dedi prenses kahkaha atarak, "Lorraine şövalyesine verecektir onları."

Avusturyalı Anne gelini gibi gülmeye başladı, yani çok isteyerek ve gönülden, öyle ki ağrısı depreşti ve gülme nöbeti içinde bembeyaz kesildi.

"Neyiniz var?" dedi prenses ürkerek.

"Bir şey yok, bir şey yok, aniden bir ağrı girdi şu tarafıma. Çok güldüm. Dördüncü şanstaydık."

"Ah! Bunu göremiyorum."

"Özür dilerim, kazananlar içinde ben de olabilirim; kazanırsam güvenin bana."

"Teşekkür ederim, teşekkür ederim!" diye haykırdı prenses.

"Avantajlı duruma geçtiniz sanıyorum ve şimdi rüya gerçek olmaya başlıyor."

"Gerçekten bana umut ve güven veriyorsunuz," dedi prenses. "Kazanılacak bilezikler, benim için yüz kat daha değerli olacak."

"Akşam görüşmek üzere o zaman, tamam mı?"

"Tamam."

Ve iki prenses ayrıldı.

Avusturyalı Anne, gelininin yanından ayrıldıktan sonra bilezikleri incelerken şöyle dedi içinden:

"Çok değerli bunlar gerçekten, çünkü bu akşam, bu bilezikler aracılığıyla bir kalp kazanacağım ve bir sırrı öğrenmiş olacağım."

Sonra boş yüklüğüne doğru döndü:

"Sen de böyle oynardın bu oyunu değil mi Chevreuse'cüğüm?" dedi boşluğa. "Öyle değil mi?"

Ve eski bir güzel koku gibi bütün gençliği, bütün çılgınca hayalleri, bütün mutluluğu, bu seslenmeyle birlikte geri geldi ona.

CXXXIX
PİYANGO

Akşam saat sekizde herkes ana kraliçenin dairesinde toplanmıştı.

Avusturyalı Anne gösterişli tören kıyafetleri içindeydi. Güzelliğin ve hoppalığın bütün çarelerinin kalıntılarıyla oluşmuş bir güzeldi. Bu güzellik, daha önceki bölümde belirttiğimiz kombinasyonlar sayesinde birkaç yıl sonra bedenine iyice çökecek acıların görünen tahribatlarını çevresinde bulunan ve kendisine hâlâ hayran olan nedimlerden gizliyor, daha doğrusu gizlemeye çalışıyordu.

Hemen hemen Avusturyalı Anne kadar hoppa olan prensesle her zamanki gibi sade ve doğal olan kraliçe iki yanına oturmuşlardı ve zarafetini paylaşmaya çalışıyorlardı.

Nedimeler gençlerin şakayla karışık laf atmalarına daha güçlü, dolayısıyla daha başarılı bir biçimde direnebilmek için askerler gibi bir araya gelmişlerdi ve kare biçimindeki bir tabur gibi korunma ve karşılık verme amacıyla yardımlaşma içindeydiler.

Bu keskin nişancılar savaşında usta olan Montalais, düşmana yönelttiği yaylım ateşiyle bütün hattı koruyordu.

Matmazel de Tonnay-Charente'ın dik kafalılığıyla, küstah bir sertliğin umutsuzluğuna düşüp ona sırtını dönmek isteyen ama güzel kadının iki iri gözünün dayanılmaz parıltısına yenik düşen de Saint-Aignan; bozgununu her an yeni teslimiyetlerle onaylıyordu ve matmazel de Tonnay-Charente da bunlara yeni küstahlıklarla karşılık vermekten geri durmuyordu.

De Saint-Aignan büyük bir sıkıntı içindeydi.

La Vallière'in sarayı yoktu ama nedimleri olmaya başlamıştı.

Bu manevrayla Athénaïs'in ilgisini çekmeyi umut eden de Saint-Aignan, gidip büyük bir saygıyla selamlamıştı genç kızı. Bazı geri zekâlılar bu saygıyı Athénaïs'i Louise'le dengeleme arzusu sanmıştı.

Ama bu insanlar yağmur sahnesini ne görmüşler ne de anlatılırken dinlemişlerdi. Sadece çoğunluğun haberi olduğundan hem de çok iyi haberi olduğundan, ilan edilen saygınlığı sarayın en kurnazları kadar en aptallarını da kendisine çekmişti.

En kurnazlarını çekmişti, çünkü bunlardan bazıları Montaigne gibi, "Ne biliyorum?" diyorlardı.

Öbürlerini de çekmişti, çünkü onlar da Rabelais gibi "Belki" diyorlardı.[1]

Çoğunluk bunları avlarda beş altı deneyimli av köpeğinin hayvanın kokusunu izlemesi gibi, sürünün kalanıysa sadece av köpeklerinin kokusunu izlemesi gibi izlemişti.

Kraliyet ailesinin kadınları ve kraliçe; kızlarının, nedimelerinin ve öteki kadınların tuvaletlerini inceliyorlar ve bir zamanlar kadın olduklarını hatırlamak için kraliyet ailesinden olduklarını unutmayı kabulleniyorlardı.

Yani Molière'in dediği gibi bütün etek askılarını acımasızca kırmışlardı.[2]

İki prenses aynı anda La Vallière'e baktı, daha önce söylediğimiz gibi La Vallière'in o anda çevresi kalabalıktı.

Prenses acımasızdı.

"Aslında," dedi ana kraliçeye doğru eğilerek, "kaderin adaleti olsaydı şu zavallı, küçük La Vallière'i kayırırdı."

"Mümkün değil," dedi ana kraliçe gülümseyerek.

"Nasıl yani?"

"Sadece iki yüz bilet var, dolayısıyla listede herkesin adı olamaz."

"Listede adı yok mu yani?"

"Yok."

"Yazık! Bilezikleri kazanabilir ve satabilirdi."

"Satmak mı!" diye haykırdı kraliçe.

"Evet, çeyiz yapardı ve çeyizsiz evlenmek zorunda kalmazdı. Büyük olasılıkla başına gelecek olan budur."

---

1 "*Ne biliyorum*?" Montaigne'in çok iyi bilinen bu düsturudur. "*Belki*"yi de Rabelais ölüm döşeğindeki kardinal Du Bellay'e mal etmiştir: "Büyük bir belkiyi bulacağım."

Molière'in değil, Regnard'ın söylemi (*Le Bal*, 7).

"Ya, gerçekten öyle zavallı," dedi ana kraliçe. "Kıyafetleri yok mu?"

Ve yoksulluğun ne olduğunu hiç bilmeyen bir kadın gibi sarf etti bu sözleri.

"Tabii canım! Baksanıza, Tanrı bağışlasın beni ama sabah gezintide giydiği etek yine üzerinde. Kralın gayreti sayesinde yağmurdan koruyabilmiş o eteği."

Prenses bu lafları ettiği sırada kral girdi içeri.

İki prenses dedikoduya öyle dalmışlardı ki belki hiç fark etmediler kralın girişini. Ama prenses ansızın, koridorun karşısında ayakta duran La Vallière'i gördü. Şaşkındı ve çevresindeki nedimlere bir şeyler söylüyordu, nedimler anında uzaklaştılar. Bunun üzerine prenses de gözlerini kapıya çevirdi. Bu sırada muhafızların komutanı kralı anons etti.

O ana kadar gözlerini koridora dikmiş olan La Vallière, kralın adını duyunca yere bakmaya başladı birdenbire.

Kral içeri girdi.

Üzerinde gösterişli ve zevkli bir kıyafet vardı, sağ tarafındaki prens ve sol tarafındaki Roquelaure düküyle konuşuyordu.

Kral önce kraliçelere ilerledi, zarif bir saygıyla selamladı onları. Annesinin elini tuttu ve öptü, prensese şık kıyafeti dolayısıyla iltifat etti ve salonda dolaşmaya başladı.

La Vallière'i selamladı. Herkesi selamladığı gibi, ne eksik ne fazla.

Majesteleri sonra annesinin ve karısının yanına döndü.

Nedimler, kralın sabahleyin herkesin gözdesi olan bu genç kıza sıradan birkaç laf ettiğini görünce anında bir sonuç çıkardılar bu soğukluktan.

Bu sonuca göre kral kapris yapmıştı ve şimdi geçmişti bu kaprisi.

Bu arada bir şeyin fark edildiği söylenebilirdi: La Vallière'in yanında nedimlerle birlikte mösyö Fouquet de vardı ve kendisinin saygılı kibarlığı, genç kıza sıkıntı verdiği belli olan heyecan durumlarını atlatabilmesinde yardımcı olmuştu.

Mösyö Fouquet aslında matmazel de La Vallière ile daha samimi bir sohbete girmeye hazırlanıyordu, ama tam bu sırada mösyö

de Colbert yaklaştı ve son derece saygılı nezaket kuralları çerçevesinde selam verip, reverans yaptıktan sonra kendisiyle konuşmak amacıyla La Vallière'in yanında durmaya karar vermiş gibi gözüktü.

Fouquet hemen uzaklaştı oradan.

Tüm bu oyun, gözlemlerini birbirine ileten Montalais ve Malicorne'un gözleri tarafından takip edilmişti.

Bir pencere açıklığına yerleşen de Guiche, sadece prensesi görüyordu. Ama prenses gözlerini sık sık La Vallière'e çevirdiğinden, prensesin gözlerinin yönlendirdiği de Guiche'in gözleri zaman zaman genç kıza da kayıyordu.

La Vallière bazıları çıkar bazıları kıskançlık yüklü bütün bu bakışların ağırlığının kendisinde yoğunlaştığını içgüdüleriyle hissediyordu. Bu sıkıntıyı telafi edebilmek için ne arkadaşları ilginç ya da önemli bir şey söylüyorlardı ne de kral sevgiyle bakıyordu kendisine.

Ayrıca zavallı çocuğun sıkıntısını kimse anlatamazdı. Bu sırada ana kraliçe, üzerinde iki yüz piyango biletinin bulunduğu sehpanın yaklaştırılmasını istedi ve madam de Motteville'den seçilenlerin listesini okumasını rica etti.

Doğal olarak bu liste protokol kurallarına göre düzenlenmişti: Önce kral, sonra ana kraliçe, sonra kraliçe, sonra prens, prenses ve böyle devam ediyordu.

Liste okunurken kalpler küt küt atıyordu. Kraliçenin üç yüz davetlisi vardı. Herkes kendi adının ayrıcalıklı adlar arasında olup olmadığını merak ediyordu.

Kral da herkes gibi dikkat kesilmişti liste okunurken.

Son ad okundu ve La Vallière'in adının listede bulunmadığını anladı.

Bu eksikliği herkes fark etmişti.

Kral bir terslik olduğunda nasıl kızarırsa öyle kızardı.

La Vallière sakinlik ve tevekkül içinde, hiçbir tepki vermedi.

Listenin okunması sırasında kral gözlerini ondan hiç ayırmamıştı; genç kız çevresinde ışıldadığını hissettiği mutluluk veren bu etkiyle gevşiyordu, çok keyifliydi ve çok saftı; zihnine ya da kalbine aşk dışında bir düşüncenin girmesi mümkün değildi.

Bu dokunaklı fedakârlığının bedelini sürekli dikkatle ödeyen kral, âşığına aşkının enginliğini ve inceliğini anladığını gösteriyordu.

Listenin okunması sona erdiğinde listede yer almayan ya da unutulan bütün kadınların yüzünde bir düş kırıklığı okundu.

Erkekler listesinde Malicorne da unutulmuştu ve yine unutulmuş olan Montalais'ye dönerek yüzünü gözünü oynatması açık seçik biçimde şu anlama geliyordu:

"Bizi unutmaması için talihle ayarlamalar yapmayacak mıyız?"

"Tabii" diye karşılık verdi matmazel Aure'un zekice gülümsemesi.

Biletler herkese numarasına göre dağıtıldı.

Önce kral kendi biletini aldı; sonra ana kraliçe, sonra prens, sonra kraliçe ve prenses, bu şekilde devam etti.

Avusturyalı Anne İspanya derisinden bir torbayı açtı, içinde sedef toplara kazınmış iki yüz numara vardı ve açık çantayı bir top alması için en genç nedimeye uzattı.

Çok ağır yürüyen bütün bu hazırlıklar içinde, meraktan ziyade açgözlü bir beklenti hakimdi.

De Saint-Aignan, matmazel de Tonnay-Charente'ın kulağına eğildi.

"Her birimizin bir numarası olduğuna göre matmazel," dedi, "iki şansı birleştirelim. Ben kazanırsam bilezik sizin olsun; siz kazanırsanız güzel gözlerinizin tek bir bakışı yeter bana."

"Hayır," dedi Athénaïs, "kazanırsanız eğer bilezik sizin. Herkes kendisi için."

"Acımasızsınız," dedi de Saint-Aignan, "ve ben sizi bir dörtlükle cezalandıracağım:

Güzel İris, dileklerime
Çok isyankârsınız...

"Sessiz olun," dedi Athénaïs, "kazanan numarayı duyamayacağım."

"Bir numara," dedi, İspanya derisi torbadan sedefli topu çıkaran genç kız.

"Kral," diye haykırdı ana kraliçe.

"Kral kazandı," diye tekrarladı neşeyle kraliçe.

"Oo! Kral! Rüyanız," dedi prenses, Avusturyalı Anne'in kulağına büyük bir keyifle.

Bir tek kral hiç memnun olmamıştı.

Sadece kendisini talihli kılan, gönderilen tanrıçanın vekili tayin edilmiş genç kızı selamlayarak teşekkür etti.

Sonra Avusturyalı Anne'in elinden bileziklerin bulunduğu kutuyu aldı. Herkesin gözü kalmıştı kendisinde ve mırıltılar yükseliyordu.

"Gerçekten çok güzel bu bilezikler, değil mi?" dedi.

"İyi bakın ve kendiniz karar verin."

Kral baktı bileziklere.

"Evet," dedi, "şahane bir madalyon. Ne işçilik!"

"Ne işçilik!" diye tekrarladı prenses.

Kraliçe Marie-Thérèse kralın bilezikleri kendisine vermeyeceğini kolayca ve anında anladı ama bunları prensese vermeyi de aklından hiç geçirmediğini düşününce memnun ya da memnunmuş gibi gözüktü.

Kral oturdu.

En yakın nedimler peş peşe gelip bu harikulade şeylere yakından baktılar ve bilezikler daha sonra kralın izniyle elden ele dolaştı.

Bu konuda uzman olan ya da olmayan herkes şaşkınlık çığlığı attı ve tebriklerle bunalttılar kralı.

Gerçekten de herkesin hayran olabileceği bir şey vardı: Kimileri için parlak taşlar, kimileri için süslemeler.

Kadınlar erkeklerin ele geçirdiği bu hazineyi görmek için sabırsızlanıyorlardı.

"Beyler, beyler," dedi gözünden hiçbir şey kaçmayan kral, "Sabin kadınlarının kaçırılması gibi kaçırıyorsunuz bilezikleri[1]; kadınlara verin, biraz da onlar baksın. Bence gerçekten sizden daha iyi anlarlar bu işten."

Prenses bu lafı duyunca beklediği bir kararın alınacağını düşündü.

---

1 Titus Livius'dan alınan bir detay (*Historie* [*Roma Tarihi*] I, 11).

"'Beyler, beyler,' dedi kral, 'Sabin kadınlarının kaçırılması gibi kaçırıyorsunuz bilezikleri; kadınlara verin, biraz da onlar baksın.'"

Kendisine mutluluk veren bu düşünceyi ana kraliçenin gözlerinde de okuyordu zaten.

Kral bir kargaşa ortamında bu gözlemini ortaya attığı sırada bilezikleri elinde tutan nedim onları hızla kraliçe Marie-Thérése'in ellerine bıraktı; bunların kendisine ait olamayacağını çok iyi bilen zavallı kadın ancak şöyle bir bakabildi onlara ve hemen prensese verdi.

Prenses, ondan çok da prens, açgözlü insanlar gibi uzun uzun baktılar bileziklere.

Prenses mücevherleri daha sonra yanındaki kadınlara verdi ve bu sırada tek kelime etti ama bu tek kelimeyi öyle bir vurguladı ki bir cümleye bedeldi:

"Şahane!"

Bilezikleri prensesin elinden alan kadınlar, uygun buldukları belli bir süre incelediler bunları ve sağdan dolaştırmaya başladılar.

Bu sırada kral, de Guiche ve Fouquet ile sakin bir sohbete dalmıştı.

Onlar konuşuyorlardı ama kralın pek dinlediği yoktu.

Kulağı bazı kalıp cümleleri duymaya alışıktı. Başka insanlar üstünde tartışmasız bir üstünlük kurmuş olan bütün insanlar böyledir. Zaman zaman edilen lafların arasından cevap verilmesi gerekenleri bulup çıkarırlar.

Dikkati başka bir tarafa yönelmişti.

Gözleriyle dolaşıyordu.

Matmazel de Tonnay-Charente piyangoya kaydedilmiş son kadındı ve oturduğu yer de listedeki kaydına uygun bir yermiş gibi kendisinden sonra sadece Montalais ve La Vallière vardı.

Bilezikler bu son iki kişiye geldiğinde, artık kimse ilgilenmiyor gibiydi onlarla.

Bununla birlikte Montalais neşe, kıskançlık ve açgözlülük içinde titredi bu güzel mücevherleri görünce. Bunların işçiliklerinden çok taşlarına hayran oldu.

Şurası açık ve kesindi ki Montalais parasal değer ve sanatsal güzellik arasında hiç kuşkusuz elmasları tercih ederdi.

Dolayısıyla bunları arkadaşı La Vallière'e verirken oldukça zorlandı.

La Vallière neredeyse ilgisiz bir bakış attı mücevherlere.

"Ah! Bu bilezikler ne kadar gösterişli, ne harikulade şeyler," diye haykırdı Montalais, "seni heyecanlandırmıyor mu bunlar Louise? Kadın değil misin sen?"

"Heyecanlandırmaz olur mu?" dedi genç kız son derece melankolik bir ses tonuyla. "Ama bize ait olmayan bir şeyi niçin isteyelim."

Başını öne eğmiş olan kral, genç kızın söyleyeceklerine kulak kabartmıştı.

Bu sesin titreşimi kulağına çarpar çarpmaz, büyük bir keyifle kalktı ve salonu baştan başa katederek La Vallière'in yanına gitti.

"Matmazel," dedi, "yanılıyorsunuz, siz kadınsınız ve mücevher her kadının hakkıdır."

"Ah! Efendim," dedi La Vallière, "yani majesteleri benim tevazuma kesinlikle inanmak istemiyor, öyle mi?"

"Sizin bütün erdemlere sahip olduğunuza inanıyorum matmazel; açık kalplisiniz aynı zamanda, dolayısıyla bu bileziklerle ilgili samimi düşüncelerinizi öğrenmek istiyorum."

"Çok güzel bilezikler efendim, ancak bir kraliçeye verilebilir bunlar."

"Böyle düşünmeniz beni çok mutlu etti matmazel, bilezikler sizin ve kral bunları kabul etmenizi rica ediyor."

La Vallière içinde bileziklerin bulunduğu mahfazayı korkmuş gibi heyecan içinde krala uzatırken kral, La Vallière'in titreyen elini yavaşça geri itti.

Salonda ölüm sessizliğinden daha kasvetli bir şaşkınlık sessizliği vardı. Bununla birlikte kraliçeler tarafında kralın söylediği duyulmamış, yaptığı da anlaşılmamıştı.

İyiliksever bir kadın haberi yaymayı üstlendi.

Prenses, Tonnay-Charente'a bir işaret yaparak yanına yaklaşmasını istedi.

"Aman Tanrım!" diye haykırdı Tonnay-Charente. "Mutlu mu bu La Vallière, kral bilezikleri ona verdi."

Prenses dudaklarını öyle bir ısırdı ki kan çıkardı.

Küçük kraliçe önce La Vallière'e, sonra prensese baktı ve gülmeye başladı.

Avusturyalı Anne çenesini güzel beyaz eline dayadı ve uzun süre öyle kaldı. Bir şüphe içini yiyip bitiriyor, korkunç bir acı yüreğini kemiriyordu.

Prensesin sarardığını gören de Guiche, onu sarartan şeyin ne olduğunu kestiren de Guiche, hemen salonu terk etti ve kayboldu.

Malicorne, Montalais'nin yanına yaklaşabildi ve gürültü patırtı, karışıklıktan yararlanarak şöyle dedi:

"Aure, talihimiz ve geleceğimiz yanı başında."

"Evet," diye karşılık verdi Aure.

Ve sevgiyle La Vallière'e sarıldı, aslında içinden La Vallière'i boğmak geliyordu.

CXL
MALAGA

Sarayın aşklara karşı hırslarının bu uzun ve şiddetli kavgası sırasında şahsiyetlerimizden biri, belki en az ihmal edilmesi gerekenlerden biri; ihmal edilmiş, unutulmuş, çok mutsuz olmuştu.

Gerçekten de d'Artagnan, d'Artagnan çünkü onun yaşadığını hatırlamak için adıyla anmak gerekir, d'Artagnan'nın bu parlak ve hafif dünyada yapacak bir şeyi yoktu kesinlikle. Silahşör, kralı Fontainebleau'da iki gün boyunca izledikten, hükümdarının bütün çoban resimlerini ve bütün kahramanca ve komik kılık değiştirmelerini gördükten sonra bunların yaşamını doldurmaya yetmeyeceğini anlamıştı.

Birtakım insanlar her an yanına yaklaşıp şöyle diyorlardı ona:

"Bu kıyafeti nasıl buluyorsunuz, yakışıyor mu bana?"

Sakin ve alaycı bir ses tonuyla cevap veriyordu onlara:

"Bence Saint-Laurent panayırının[1] en güzel maymunu kadar güzel giyinmişsiniz."

D'Artagnan'ın başka bir iltifat yapmak istemediğinde yaptığı bir iltifattı bu: Dolayısıyla ister istemez yetinmek gerekiyordu bununla.

Ve kendisine: "Mösyö d'Artagnan, bu akşam nasıl giyiniyorsunuz?" diye sorulduğunda "Soyunacağım" diye cevap veriyordu.

Kadınlar bile güldürüyordu bu cevabı.

Ama böyle iki gün geçirdikten sonra silahşör, ciddi hiçbir şey olmadığını ve kralın Paris, Saint-Mandé ve Belle-Île'i tamamen unuttuğunu ya da en azından unutmuş gibi olduğunu görünce;

---

1 Üç ay süren (temmuz, ağustos, eylül) çok rağbet gören çok eski bir panayır; Faubourg-Saint-Denis, Faubourg Saint-Martin, Saint-Denis ve Saint-Laurent sokakları arasındaki kapalı bir alanda kuruluyordu.

Mösyö Colbert'in kandilleri ve şenlik fişeklerini hayal ettiğini görünce;

Kadınların en azından bir aydır kaş göz işareti yaptıklarını ve karşılık gördüklerini görünce;

D'Artagnan kraldan ailevi sorunlarını halletmek için izin istedi.

D'Artagnan kraldan bu izni istediği sırada kral danstan bitkin düşmüş, yatıyordu.

"Beni terk edeceksiniz, öyle mi d'Artagnan?" dedi şaşırarak.

XIV. Louis kendisinin yanında kalabilme onurunu elde ettikten sonra insanların yanından ayrılmasına bir türlü anlam veremiyordu.

"Efendim," dedi d'Artagnan, "sizi terk ediyorum, çünkü hiçbir işinize yaramıyorum. Ah! Siz dans ederken denge sırığını tutabilseydim o zaman başka olurdu."

"Ama sevgili mösyö d'Artagnan," diye karşılık verdi kral ciddi bir tavırla, "denge sırığı olmadan dans ediliyor."

"Öyle mi?" dedi silahşör belli belirsiz ironisini sürdürerek. "Bilmiyordum!"

"O zaman siz beni dans ederken görmediniz demek!" dedi kral.

"Gördüm ama sürekli daha iyiye doğru gideceğini sandım. Yanıldım, gitmem için fazladan bir neden. Efendim tekrar ediyorum, bana ihtiyacınız yok; kaldı ki majestelerinin bana ihtiyacı olursa beni nerede bulacağını biliyor."

"Peki," dedi kral.

Ve izin verdi.

Dolayısıyla d'Artagnan'ı Fontainebleau'da aramayacağız, boş bir çaba olur bu, ama okuyucularımızın izniyle onu Lombards Sokağında, Pilon-d'Or'da, sevgili dostumuz Planchet'nin yanında bulacağız.

Saat akşamın sekizi, hava sıcak, tek bir pencere açık: Ara kattaki bir odanın penceresi.

Bakkal kokusu, o kadar egzotik olmayan ama daha keskin bir kokuya karışıyor, sokağın çamurundan silahşörün burun deliklerine kadar geliyor.

Arkası düz, büyük bir koltuğa uzanmış olan d'Artagnan'ın bacakları bir tabureye uzatılmamış, adeta yerleştirilmişti; bu görüntüsüyle olabilecek en büyük açıyı oluşturuyordu.

İki kolunu çapraz olarak kafasında birleştirmişti, başı sol omzuna doğru eğilmişti; Büyük İskender gibi.[1]

Genelde fıldır fıldır oynayan keskin gözleri sabit duruyor, neredeyse donuk ve bacaların arkasında görülen gökyüzünün küçük bir parçasını hedef almış; girişteki belli başlı tek eşyaları oluşturan mercimek ve fasulye çuvallarından birine ancak bir tane atılabilecek bir genişlik kadar bir mavilik gözüküyor.

Böyle uzanmış, pencereden gözlem yaparken aptallaşmış d'Artagnan, savaşçı değildir artık; sarayda görevli subay da değildir; kahvaltı ve akşam yemeği, akşam yemeği ve yatma vakti arasında uyuklayan bir burjuvadır; tek bir fikir için bile yer kalmamış, taşlaşmış büyük beyinlerden biridir çünkü madde zekânın kapılarında gaddarca bekler ve kafaya bir nebze düşünce sokabilecek olası bir kaçakçılığı denetler.

Karanlığın çöktüğünü, dükkânlarının ışıklarının yandığını, binaların üst katlarındaki pencerelerin kapandığını, devriyelerin karmakarışık, düzensiz ayak seslerinin işitildiğini söyledik.

D'Artagnan hiçbir şey işitmemeye ve gökyüzünün mavi köşesinden başka bir yere bakmamaya devam ediyordu.

İki adım ötesinde, karanlıkta, bir mısır çuvalının üzerine yatan Planchet; karnı bu çuvalın üzerinde, iki kolu çenesinde, düşünen, hayal kuran ya da gözleri açık uyuyan d'Artagnan'a bakıyordu.

Gözetleme uzun zamandır devam ediyordu.

Planchet işe koyuldu:

"Hım! Hım!"

D'Artagnan hiç hareket etmedi.

Planchet daha etkili bir çareye başvurmak gerektiğini düşündü: Etraflıca düşündükten sonra, mevcut koşullarda en akıllıca yöntemi bulduğuna inandı. Çuvalın üzerinden yere doğru kayacak, kendi kendine "Aptal!" diyecekti.

---

[1] Başın bu şekilde tutuluşu Plutarkhos'un *Vie d'Alexandre* (*Büyük İskender*) adlı eserinde belirtilmiştir ve ayrıca Lysippos'un bir heykelinde de görülebilir.

"Matmazel, bilezikler sizin ve kral bunları kabul etmenizi rica ediyor."

Ama Planchet'nin düşmesi ne kadar gürültü çıkarmış olursa olsun, hayatı boyunca çeşit çeşit gürültü duymuş olan d'Artagnan hiç aldırış etmiş gözükmedi bu gürültüye.

Zaten Saint-Médéric Sokağından[1] gelen taş yüklü büyük bir arabanın tekerleklerinin çıkardığı ses, Planchet'nin düşüşünün çıkardığı sesi boğdu.

---

1 Dumas burada bir hata yapmış olabilir. Paris'te bu isimde bir sokak yoktu. Başka bir edisyonda bu isim Saint-Martin olarak düzeltilmiştir.

Bununla birlikte Planchet, onun dolaylı bir onaylama işareti olarak *aptal* kelimesine güldüğünü sandı.

Bundan cesaret alarak konuştu:

"Uyuyor musunuz mösyö d'Artagnan?"

"Hayır Planchet, uyumuyorum *bile*," diye karşılık verdi silahşör.

"Umudum kırıldı, bu *bile* lafını duyunca," dedi Planchet.

"Neden? Bu kelime Fransızca değil mi Planchet?"

"Fransızca, mösyö d'Artagnan."

"O zaman!"

"Üzüntü veriyor bana bu kelime."

"Anlat bana üzüntünü Planchet," dedi d'Artagnan.

"Uyumadım bile diyorsanız, uyuyarak bile avutamadım kendimi demek istiyorsunuz. Daha doğrusu şunu demek istiyorsunuz: Planchet, korkunç sıkılıyorum."

"Planchet, biliyorsun ki ben hiçbir zaman sıkılmam."

"Bugün, dün ve evvelki gün hariç."

"Ya!"

"Mösyö d'Artagnan, Fontainebleau'dan geleli bir hafta oldu; bir haftadan beri ne emir veriyorsunuz, ne arkadaşlarınızı harekete geçiriyorsunuz. Silahların, davulların sesini duymuyorsunuz artık, krallık içinde hiçbir ses duymuyorsunuz; silah taşımış biri olarak farkındayım bunun."

"Planchet," diye karşılık verdi d'Artagnan, "inan, hiç sıkılmıyorum."

"O zaman neden ölü gibi yatıyorsunuz?"

"Dostum Planchet, ben oradayken, sen oradayken, yani biz oradayken, La Rochelle kuşatmasında bir Arap vardı; topları hedefe yöneltmesiyle ünlüydü. Akıllı bir çocuktu, rengi tuhaftı, senin zeytinlerinin renginde olmasına rağmen. İşte bu Arap, yemek yedikten ya da çalıştıktan sonra, benim şu anda yaptığım gibi yatardı ve ucu amber, büyük bir tüpün içine adını bilmediğim birtakım sihirli yapraklar koyardı ve tesadüfen yanından geçen bir komutan ona devamlı uyuduğunu söylediğinde, hiç istifini bozmadan şöyle cevap verirdi: "Oturmak ayakta durmaktan, yatmak oturmaktan, ölmek yatmaktan iyidir."

"Rengiyle ve özlü sözleriyle kasvet veren bir Araptı," dedi Planchet, "çok iyi hatırlıyorum. Protestanların kafalarını keserken çok mutlu olurdu."

"Aynen, değerli bulduklarını da mumyalardı."

"Evet, evet; otlardan, değerli otlardan yararlanarak bu mumya işiyle uğraşırken sepet ören sepetçilere benzerdi."

"Doğru Planchet, aynen öyle."

"Tabii, çok iyi hatırlıyorum."

"Hiç şüphem yok ama onun bu mantığına ne diyorsun?"

"Efendim bir yanıyla kusursuz, bir yandan da aptalca."

"Konuş Planchet, konuş."

"Efendim, gerçekten ayakta durmaktansa oturmak daha iyidir; açık bu, özellikle bazı durumlarda insan yorgunsa..." Planchet muzipçe gülümsedi, "oturmaktansa yatmak iyidir, ama son önermeye gelince, yatmaktansa ölmek iyidir; saçma bence, ben tartışmasız yatağı tercih ederim ve siz kesinlikle benimle aynı fikirde değilseniz size söyleme şerefine eriştiğim gibi korkunç sıkılıyorsunuz."

"Planchet, sen La Fontaine'i tanıyor musun?"

"Saint-Médéric Sokağının köşesindeki eczacı mı?"

"Yok canım, fabl yazarı."

"Ha evet! Karga."

"Evet, işte ben onun tavşanı gibiyim."

"Tavşan da mı var?"

"Her çeşit hayvan."

"Ne yapıyor tavşanı?"

"Düşünüyor."

"Bak sen!"

"Planchet, ben La Fontaine'in tavşanı gibiyim, düşünüyorum."[1]

"Düşünüyor musunuz?" dedi Planchet endişeyle.

"Evet Planchet, senin mekânın çok kasvetli, insan böyle bir yerde düşünemez; sanırım sen de kabul edeceksin bunu."

"Ama beyefendi, siz sokağa bakıyorsunuz."

---

[1] "Tavşan, yuvasında düşünüyordu; zaten bir yuvada hayal kurmuyorsak başka ne yapabiliriz ki?" La Fontaine, *Kurbağa ile Korkak Tavşan*.

"Tabii! İşte dinlendirici olan da bu, değil mi?"

"Arka tarafta olsaydınız sıkılırdınız efendim, doğrusu bu. Hayır yani demek istiyorum ki daha çok düşünürdünüz."

"Bilmem ki ne desem Planchet."

"Hele hele kral II.Charles'ın yeniden tahta çıkmasıyla ilgili şeyler düşünüyorsanız," dedi bakkal.

Ve Planchet'nin yüzünde kesinlikle anlamlı bir gülümseme görüldü.

"Ah! Planchet dostum," dedi d'Artagnan, "hırslısınız."

"Tahta çıkarılacak başka kral yok mu mösyö d'Artagnan, sandığın içine konacak başka Monck yok mu?"

"Yok sevgili Planchet, bütün krallar tahtlarında oturuyor. Benim şu iskemlede oturduğum kadar rahat oturmuyorlar belki ama sonuçta oturuyorlar."

Ve d'Artagnan iç geçirdi.

"Mösyö d'Artagnan," dedi Planchet, "üzüyorsunuz beni."

"Çok iyisin Planchet."

"Tanrı beni affetsin, bir kuşkum var!"

"Neymiş?"

"Mösyö d'Artagnan, zayıflıyorsunuz."

"Yoo!" dedi d'Artagnan, boş bir zırh gibi çınlayan göğsüne vurarak. "Mümkün değil Planchet."

"Biliyor musunuz," dedi Planchet heyecanla, "benim yanımda zayıflasaydınız..."

"Eee!"

"Üzülürdüm."

"Peki!"

"Öyle."

"Ne yapardın o zaman?"

"Sizi üzen kişiyi bulurdum."

"Şimdi bir üzüntüm var yani."

"Evet, bir üzüntünüz var."

"Hayır Planchet, yok."

"Size diyorum ki; ben, eğer, yani... Bir üzüntünüz var ve zayıflıyorsunuz."

"Zayıflıyorum yani, emin misin?"

"Kesin... Malaga! Biraz daha zayıflarsanız kılıcımı alırım ve gidip mösyö d'Herblay'nin gırtlağını keserim."

"Ne?" dedi d'Artagnan, iskemlesinden fırlayarak. "Ne diyorsunuz siz Planchet? Sizin bakkal dükkânınızda mösyö d'Herblay'nin adının ne işi var?"

"Tamam, tamam! İsterseniz kızın, küfür edin bana ama ben bildiğimi biliyorum işte."

D'Artagnan, Planchet'nin bu ikinci çıkışında, onun tek bir bakışını bile gözden kaçırmayacak bir konumda bulunuyordu; yani iki eli iki dizindeydi ve boynunu saygıdeğer bakkala doğru uzatmıştı.

"Anlat bakalım," dedi, "nasıl oldu da böyle bir lanetleme çıkabildi ağzından. Mösyö d'Herblay, eski komutanın, dostun, din adamı, piskopos olmuş bir silahşör ve sen ona silah çekeceksin; öyle mi Planchet?"

"Sizi bu durumda görürsem babama bile silah çekerim."

"Mösyö d'Herblay bir asilzadedir!"

"Asilzade olması beni ilgilendirmez; size kötü rüyalar gördürüyor, beni ilgilendiren bu. Kötü rüya gören biri zayıflar, Malaga! Ben mösyö d'Artagnan'ın evimden, geldiğinden daha zayıf bir halde çıkmasını istemem."

"Nasıl kötü rüyalar gördürüyormuş? Anlatın bakalım."

"Üç gecedir kâbus görüyorsunuz."

"Ben mi?"

"Evet, siz ve kâbus görürken hep tekrar ediyorsunuz: Aramis! Sinsi Aramis!"

"Ya, öyle mi dedim?" dedi d'Artagnan endişeyle.

"Öyle dediniz tabii, Planchet söylüyor bunu."

"Peki sonra? Ne derler bilirsin dostum: Bütün rüyalar yalandır."

"Hayır, üç gündür her çıkışınızdan sonra dönüşünüzde bana hep aynı soruyu sordunuz: Mösyö d'Herblay'yi gördünüz mü ya da mösyö d'Herblay'den bana mektup var mı?"

"Ama bu sevgili dostla ilgilenmemin son derece doğal olduğunu düşünüyorum," dedi d'Artagnan.

"Tamam ama zayıflayacak, küçülecek kadar değil."

"Planchet, şişmanlayacağım; şeref sözü veriyorum size."

"Peki efendim, kabul ediyorum, çünkü sizin şeref sözü vermeniz kutsal bir şeydir."

"Rüyamda Aramis'i görmeyeceğim artık."

"Çok iyi!"

"Mösyö d'Herblay'den mektup gelip gelmediğini sormayacağım sana."

"Âlâ."

"Ama bir şeyi izah edeceksin bana."

"Söyleyin efendim."

"Ben gözlemciyimdir."

"Çok iyi biliyorum bunu."

"Biraz önce acayip bir küfür çıktı ağzından."

"Evet."

"Sen böyle küfürler etmezdin."

"Malaga demek istiyorsunuz, değil mi?"

"Evet."

"Bakkal olalı beri ettiğim küfür."

"Doğru, bir kuru üzüm türü."

"Benim gaddarlık, acımasızlık küfürüm bu; 'Malaga' dediğimde insanlıktan çıkmış oluyorum."

"Ben senin bu küfrünü bilmiyordum."

"Doğru mösyö, birinden aldım."

Ve Planchet bu lafları ederken bir yandan da göz kırptı; biraz kurnazlık kokan bir göz kırpması. D'Artagnan'ın çok dikkatini çekti bu durum.

"Hah ha!"

Planchet tekrarladı:

"Hah ha!"

"Tuhaf mösyö Planchet."

"Tabii! Mösyö," dedi Planchet, "ben sizin gibi değilim, ben hayatımı düşünmekle geçirmiyorum."

"Yanlış."

"Sıkılmakla demek istiyorum efendim, ömrümüz o kadar uzun değil; niçin yararlanmayalım?"

"Sen Epikurosçu filozofsun galiba Planchet, öyle mi?"

"Niçin olmasın? Elim düzgün, yazıyorum, şeker ve baharat tartıyorum, ayağım yere güvenli basıyor, dans ediyorum ya da dolaşıyorum; midenin dişleri var, ısırıyor ve öğütüyor; yürek çok taşlaşmış değil. Öyle mi, mösyö?"

"Öyle mi, ne yani Planchet?"

"Böyle işte!" dedi bakkal, ellerini ovuşturarak. D'Artagnan bacak bacak üstüne attı.

"Planchet, dostum," dedi, "şaşırtıyorsunuz, aptallaştırıyorsunuz beni."

"Niçin?"

"Çünkü yepyeni şeyler söylüyorsunuz."

Kendini çok pohpohlanmış hisseden Planchet, ellerini derisini yüzecek gibi ovuşturmaya devam etti.

"Ah! Çünkü aptalın biriyim, salak olduğumu mu sanıyorsunuz?"

"Bu da bir düşünce Planchet."

"Düşüncelerimi hiç gözden kaçırmayın mösyö."

"Düşündüm de," diye devam etti Planchet, "dünyada zevk olmazsa mutluluk olmaz."

"Ah! Çok doğru bu söylediğin Planchet!" diye karşılık verdi d'Artagnan.

"Zevk öyle çok sıradan, çok rastlanan bir şey olmadığına göre zevk alamasak da teselli bulmaya çalışalım."

"Sen kendini teselli ediyor musun?"

"Evet."

"Nasıl teselli buluyorsun, anlat bana."

"Düşmanla savaşmaya giderken bir kalkan alıyorum elime. Sabır süremi ayarlıyorum ve sıkılacağımı hissettiğim günün tam arifesinde eğleniyorum."

"Çok zor bir şey değil bu, değil mi?"

"Hayır."

"Sen tek başına mı buldun bu çareyi?"

"Tek başıma."

"Mucize gibi bir şey bu."

"Ne diyorsunuz?"

"Diyorum ki senin bu felsefenin bir eşi yoktur dünyada."

"O zaman siz de beni örnek alın."

"Çekici."

"Benim gibi yapın."

"Bundan iyisi can sağlığı ama herkes aynı hamurdan değildir ve belki ben senin gibi eğlenmeye kalkarsam çok sıkılırım."

"Canım önce bir deneyin bakalım."

"Ne yapıyorsun?"

"Kaybolduğumu fark etmişsinizdir herhalde!"

"Evet."

"Belli bir şekilde mi?"

"Belli dönemlerde."

"Evet, öyle, kesinlikle! Fark ettiniz mi?"

"Sevgili Planchet, biliyorsun iki insan hemen hemen her gün görüşürse; biri kaybolduğunda, öbürü kaybolanı özler değil mi? Ben sefere çıktığımda, sen beni özlemiyor musun?"

"Çok, yani ruhsuz bir bedene dönüşüyorum."

"Peki, tamam, devam edelim."

"Hangi dönemde kayboluyorum peki?"

"Her ayın 15'inde ve 30'unda."

"Ve dışarıda kalıyorum, değil mi?"

"Bazen iki, bazen üç, bazen dört gün."

"Siz ne yapmaya gittiğimi sanıyorsunuz?"

"Tahsilat."

"Ve döndüğümde yüzümü nasıl buluyorsunuz?"

"Çok mutlu."

"Görüyorsunuz işte, siz kendiniz söylüyorsunuz; her zaman memnun, mutlu. Ve neye bağlıyorsunuz bu mutluluğu?"

"İşlerinin rast gittiğine; pirinç, erik kurusu, ham şeker, kurutulmuş armut ve şeker pekmezi. Sen her zaman renkli bir kişilik sergiledin Planchet, ayrıca senin bakkallığı tercih etmen de hiç şaşırmadı beni. Çok farklı ve senin karakterine en uygun işlerden biri. Doğal ve güzel kokulu şeylerle iç içesin her zaman."

"Doğru efendim ama sizinki de nasıl bir yanılgı biliyor musunuz?"

"Nasıl, yanılıyor muyum?"

"Her on beş günde bir tahsilat ya da alışverişe gittiğimi sanıyorsanız! Ah! Beyefendi nasıl inanabildiniz böyle bir şeye? Vah! Vah! Vah!"

Ve Planchet öyle bir güldü ki, d'Artagnan onun zekâsı konusunda büyük bir kuşkuya düştü.

"İtiraf edeyim ki ben bu düzeyde değilim," dedi silahşör.

"Bu doğru efendim."

"Nasıl doğru?"

"Siz söylediğinize göre doğru olması gerekir ama bilesiniz ki benim zihnimdeki değerinizden hiçbir şey kaybettirmez size bu."

"Ah! Ne mutlu bana!"

"Hayır, siz bir dahisiniz; savaş, taktik, şaşırtma ve yardım gibi şeyler söz konusu olduğunda aman Tanrım! Krallar sizin yanınızda solda sıfırdır ama huzur, vücut bakımı, hayatın zevkleri gibi şeyler söz konusu olduğunda efendim dahilerden söz etmeyin bana, kendilerinin cellatlarıdır onlar."

"Peki Planchet," dedi d'Artagnan merak içinde, "beni çok ilgilendiriyorsun sen."

"Biraz öncesine göre daha az sıkılıyorsunuz şimdi, değil mi?"

"Sıkılmıyordum ama sen benimle konuşmaya başlayalı beri daha çok eğleniyorum."

"İyi bir başlangıç! Sizi iyileştireceğim, kesinlikle."

"Ondan iyisi can sağlığı."

"Deneyeyim mi?"

"Hemen."

"Tamam! Burada atlarınız var mı?"

"Evet; on, yirmi, otuz tane."

"O kadar fazlasına gerek yok, iki tane yeter."

"Emrine amadedir Planchet."

"Tamam, götürüyorum sizi."

"Ne zaman?"

"Yarın."

"Nereye?"

"Çok soru soruyorsunuz ama."

"Ama senin de itiraf etmen gerekir ki nereye gittiğimi bilmem gerekir."

"Köyleri sever misiniz?"

"Eh işte, Planchet."

"O zaman kentleri seviyorsunuz, öyle mi?"

"Bazılarını."

"O zaman ben sizi yarı köy yarı kent bir yere götüreceğim."

"İyi!"

"Eğleneceğiniz bir yere, eminim bundan."

"Şahane."

"Ve hayret edilecek bir durum, sıkıldığınız için döneceğiniz bir yer."

"Ben?"

"Ölesiye sıkılacaksınız."

"O zaman Fontainebleau'ya mı gidiyorsun?"

"Evet, tastamam öyle!"

"Sen Fontainebleau'ya mı gidiyorsun?"

"Oraya gidiyorum."

"Bak sen şu işe, ne yapacaksın Fonainebleau'da?"

Planchet, d'Artagnan'a muzipçe göz kırptı.

"Orada arazin var galiba, hergele!"

"Yok canım, sefil bir kulübe benimkisi."

"Seninle birlikteyim."

"Çok naziksiniz."

"Planchet'nin köyüne gidiyorum!" diye haykırdı d'Artagnan.

"Ne zaman isterseniz."

"Yarın dememiş miydik?"

"Tamam, yarın; ayrıca yarın ayın on dördü, yani sıkılmaktan korktuğum günün arifesi. O zaman anlaştık."

"Anlaştık."

"Atlarınızdan birini ödünç veriyor musunuz bana?"

"En iyisini."

"Hayır, ben en uslu olanını tercih ederim; biliyorsunuz hiçbir zaman iyi bir binici olamadım, bu bakkallık işinde de iyice köreldi bu yeteneğim, ayrıca..."

"Ayrıca ne?"

"Ayrıca," diye devam etti Planchet yine göz kırparak, "ayrıca yorulmak istemiyorum."

"Niçin?" diye sorma cesaretinde bulundu d'Artagnan.

"Çünkü artık eğlenmeyeceğim," diye karşılık verdi Planchet.

Daha sonra mısır çuvalının üstünden kalktı, gerindi, kemiklerini birbiri peşi sıra bir tür uyum içinde çıtırdattı.

"Planchet, Planchet!" diye bağırdı d'Artagnan. "Bu dünyada sizin kadar keyfine düşkün biri olamaz."

"Ah! Planchet, birbirimizi iyi tanıyabilecek kadar birlikte olmadık; belli oluyor bu."

"Niçin böyle söylüyorsunuz efendim?"

"Çünkü seni tanımıyorum henüz," dedi d'Artagnan, "o gün Boulogne'da, Mösyö de Wardes'ın uşağı Lubin'in gırtlağına yapıştığın ya da az daha yapışacağın gün[1], bir an düşündüğüm şeye kesinlikle inanıyorum. Planchet sen dertlere çareler bulan bir adamsın."

Planchet kendini beğenmiş bir görüntü içinde gülmeye başladı, silahşöre "İyi akşamlar," dedi ve yatak odası işlevi gören ardiyesine indi.

D'Artagnan koltuğunun üzerindeki ilk konumunu aldı ve gerilmiş alnıyla, bir an her zamankinden daha düşünceli gözüktü.

Planchet'nin deliliklerini ve rüyalarını unutmuştu.

"Evet," dedi içinden, aktardığımız neşeli konuşmayla kesilen düşüncelerini tekrar yakalamaya çalışarak. "Evet, her şey burada yatıyor:

1. Baisemeaux'nun Aramis'ten ne istediğini öğrenmek.

2. Aramis'in bana niçin onunla ilgili bilgi vermediğini öğrenmek.

3. Porthos'un nerede olduğunu öğrenmek.

Sır bu üç noktada yatıyor.

Bununla birlikte," diye devam etti d'Artagnan, "madem dostlarımız bir şey söylemiyorlar, kendi çaresiz zekâmıza başvuralım. Elimizden geleni yapalım, tabii ki! Ya da Malaga, Planchet'nin dediği gibi."

---

1 Bkz. *Üç Silahşörler*, Birinci Bölüm, 20. Başlık.

CXLI
MÖSYÖ DE BAISEMEAUX'NUN MEKTUBU

Planına sadık olan d'Artagnan, hemen ertesi sabah mösyö de Baisemeaux'yu ziyarete gitti.

Bastille'de temizlik günüydü; topların tozları alınmış, toplar temizletilmiş, parlatılmış, merdivenler silinmişti; zindancılar anahtarlarını kendileri parlatmakla meşgul gözüküyorlardı sanki.

Garnizon askerlerine gelince, temiz oldukları bahanesiyle avlularında dolaşıyorlardı.

Komutan Baisemeaux, d'Artagnan'ı her zamankinden daha nazik bir tavırla karşıladı ama kendisine o kadar mesafeli davrandı ki d'Artagnan'ın bütün inceliği tek kelime bile alamadı ağzından.

O böyle kendi sınırları içinde kaldıkça, d'Artagnan daha fazla meydan okuyordu.

Hatta d'Artagnan, komutanın kendisine yakın zamanda gelmiş bir uyarı dolayısıyla böyle davrandığını sandı.

Baisemeaux, d'Artagnan'la birlikte Palais-Royal'de bulunmamıştı; soğuk ve ulaşılamayan bu adam Bastille'de Baisemeaux'daydı.

D'Artagnan, Baisemeaux'yu Aramis'i aramaya götüren acele para işleri hakkında konuşturmak istediğinde ve o akşama rağmen açık yürekli hale getirdiğinde; Baisemeaux hapishanede verilecek emirleri bahane etti ve d'Artagnan'ı uzun süre beklemekten bunalttı; bizim silahşörümüz tek bir kelime fazladan öğrenemeden ve Baisemeaux'nun teftişinin bitmesini beklemeden Bastille'den çıktı.

Ama d'Artagnan'ın içine bir kurt düştü; kuşku bir kere uyandığında artık d'Artagnan'ın ruhu uyumazdı.

Dört ayaklılar için kediler neyse, insanlar için de o aynı anlama geliyordu; hem kaygı hem de sabırsızlık[1] simgesi.

Kaygılı bir kedi, esintiyle sallanan ipek bir yumaktan daha fazla yerinde durmazdı.

---

[1] Orjinal metinde gerçekten de bu kelime kullanılmış, fakat "sabır" daha uygun olurdu.

Pusu kuran bir kedi hedefinin önünde put gibi hareketsiz kalırdı; ne açlık ne susuzluk onu odaklanmasından alıkoyabilirdi.

Sabırsızlıktan yerinde duramayan d'Artagnan, bu duyguyu birdenbire çok ağır bir mantoymuş gibi silkeledi. Kendi kendine ondan saklanan şeyin tamamen bilinmesi gereken bir şey olduğunu düşündü.

Sonuç olarak eğer Aramis böyle bir emir verdiyse Baisemeaux Aramis'i mutlaka uyaracaktı. Daha sonra olan da buydu.

Baisemeaux, kaleden dönecek zamanı ancak bulmuştu ki d'Artagnan Petit-Musc Sokağının yakınlarında bir yerde, Bastille'den çıkacak herkesi görebileceği şekilde pusuya yatmıştı.

D'Artagnan, Herse d'Or'da insanların biraz serinlediği sundurmanın altında bir saat bekledikten sonra bir muhafız askerinin çıktığını gördü.

Bekleyebileceği en iyi işaretti bu. Her gardiyanın ya da zindancının Bastille'de bulunma ya da Bastille'den çıkma saatleri vardı, çünkü hiçbirinin kalede karısı ve kalacak yeri yoktu; dolayısıyla merak uyandırmadan çıkabilirlerdi.

Ama bir kışla askeri muhafız olarak görev yapıyorsa, bilindiği gibi ve d'Artagnan'ın herkesten iyi bildiği gibi bulunduğu yerde yirmi dört saat kapalı kalır. Dolayısıyla bu askerin ancak özel ve acil bir emri yerine getirmek amacıyla resmi kıyafetle çıkmış olması gerekirdi.

Evet, asker Bastille'den çıktı ve ağır adımlarla donuk, renksiz bir muhafız birliğinin karşısında ya da yine sıkıntı veren bir kulede nöbet beklemek yerine bir gezinti gibi beklenmedik bir şansa kavuşan huzur içindeki bir fani gibi yürüdü. Bu iki zevk hizmet gibiydi. Havanın, güneşin kokusunu içine çekerek ve kadınları seyrederek Saint-Antoine semtine doğru yöneldi.

D'Artagnan uzaktan izledi onu. Henüz kesin kararını vermemişti bu kişiyle ilgili olarak.

"Her şeyden önce yüzünü görmem gerekir bu tuhaf adamın," dedi içinden. "Görülen biri hakkında bir şey söylenebilir."

D'Artagnan adımlarını sıklaştırdı ve askeri geçti. Zor bir şey değildi bu.

Yüzünü gördü. Zeki ve kararlı biri gibi gözüküyordu. Burnu biraz kırmızıydı.

"Bu tuhaf adam içkiyi seviyor galiba," dedi içinden.

Kırmızı burnunu gördüğü sırada, kemerinde de beyaz bir kâğıt gördü adamın.

"Bir mektubu var galiba," diye düşündü.

Tek zorluk üstünde bir mektup bulundurmaktı. Bununla birlikte bir asker mösyö de Baisemeaux tarafından posta eri olarak seçilmekten çok mutlu olurdu. Mesajı satmazdı.

D'Artagnan tırnaklarını yerken asker Saint-Antoine semtine doğru ilerlemeye devam ediyordu.

"Kesinlikle Saint-Mandé'ye gidiyor" diye düşündü, "mektupta ne yazılı olduğunu öğrenemeyeceğim."

Kafayı yiyecekti.

"Üniformalı olsaydım adamı ve mektubu kapardım, ilk gören muhafızlar yardım ederdi bana; ama lanet olsun böyle bir iş için adımı söylersem.

Ona bir içecek ısmarlasaydım, şüphelenirdi benden ve sonra beni sarhoş ederdi... Tanrım! Kafa kalmadı bende," dedi d'Artagnan içinden, "benim suçum."

"Bu zavallıya saldırmak, kılıcını almak ve onu mektup için öldürmek; kraliçeden bir lorda ya da kardinalden bir kraliçeye mektup olsa neyse, ama Aramis, Fouquet ve mösyö Colbert arasında ne ucuz entrikalar olabilir, kim bilir. Bunlar için bir adamın hayatı, yok canım! On ekü bile etmez."

Parmaklarını ve bıyıklarını yiyerek böyle düşünürken küçük bir okçu topluluğu ve bir güvenlik görevlisi gördü.

Adamlar yiğitçe mücadele eden, eli yüzü düzgün birini götürüyorlardı.

Okçular adamın üstünü başını yırtmışlardı ve biçareyi sürüklüyorlardı. Kendisine doğru düzgün muamele etmelerini istiyor, asilzade ve asker olduğunu iddia ediyordu.

Yolda yürüyen bizim askeri gördü ve bağırdı:

"Asker, buraya gel!"

Asker aynı tempoyla kendisini çağıran adama doğru yürüdü ve kalabalık da peşinden gitti.

O anda bir şey düşündü d'Artagnan.

İlk düşüncesiydi bu: Hiç fena olmadığını göreceğiz.

Asilzade, askere bir evde hırsız gibi yakalandığını, oysa bir sevgili olduğunu anlatıyordu; asker de ona acıyor, onu teselli ediyor ve kendisine ciddi ve izzetinefsine düşkün bir Fransız askeri gibi onunla dayanışma içinde olduğunu göstererek öğüt veriyordu. D'Artagnan kalabalığın sıkıştırdığı askerin arkasına geçti ve kemerindeki mektubu hızla, çevik bir hareketle çekip aldı.

Bu sırada üstü başı yırtılan asilzade bu askere yapıştığından, güvenlik görevlisi de asilzadeye yapıştığından, d'Artagnan işini en küçük bir engelle karşılaşmadan görmüştü.

On adım arkasındaki bir evin direğine yaslandı ve adresi okudu:

"Saint-Mandé'de, mösyö Fouquet'nin yanındaki mösyö du Vallon'a."

"Tamam!" dedi.

Ve yırtmadan mührü açtı, sonra dörde katlanmış kâğıdı çıkardı ve şu kelimeleri okudu:

Sevgili mösyö du Vallon, lütfen mösyö d'Herblay'ye onun Bastille'e geldiğini ve sorular sorduğunu söyletiniz.

Sadık kulunuz,

De Baisemeaux.

"Ha şöyle," diye haykırdı d'Artagnan. "Her şey son derece açık. Porthos durumun farkında."

Öğrenmek istediğinden emindi:

"Lanet olsun!" dedi içinden silahşör. "Zavallı bir asker. Bu kudurmuş, sinsi de Baisemeaux benim kurnazlığımı pahalıya mal edecek. Mektupsuz dönerse... Ne yaparlar ona?

Aslında, benim bu mektuba ihtiyacım yok; yumurta yendikten sonra kabukları ne işe yarar?"

D'Artagnan, komiser ve okçuların askeri ikna ettiğini ve yakaladıkları adamla birlikte yollarına devam ettiklerini gördü.

Ellerindeki adamın çevresi kalabalıktı ve yakınıp durmaya devam ediyordu.

D'Artagnan aralarına girdi ve hiç kimse görmeden mektubu yere düşürdü, sonra hızla uzaklaştı oradan. Asker Saint-Mandé'ye doğru yoluna devam ediyordu ve korunması için yalvaran asilzadeye takmıştı kafasını.

Birdenbire mektubunu düşündü ve kemerine bakınca boş olduğunu gördü. Korkudan çığlık atınca d'Artagnan çok mutlu oldu.

Zavallı asker sıkıntıyla çevresine baktı ve nihayet arkasında, yirmi adım kadar uzağındaki zarfı fark etti. Avının üzerine atlayan bir şahin gibi atladı zarfın üzerine.

Zarf biraz tozlanmış, biraz buruşmuştu ama sonuçta mektup bulunmuştu.

D'Artagnan sökülen mührün askerin kafasını çok meşgul ettiğini gördü.

Her şeye rağmen teselli oldu sonunda yiğit asker, kâğıdı yine kemerine sıkıştırdı.

"Haydi," dedi d'Artagnan, "artık zamanım var, önden git.

Baisemeaux, Porthos'a yazdığına göre, anlaşılan Aramis Paris'te değil.

Sevgili Porthos'u tekrar görmek ne büyük zevk ve de sohbet etmek onunla," dedi Gaskonyalı.

Adımlarını askerin adımlarına uydurarak ondan on beş dakika sonra mösyö Fouquet'nin yanında olmayı planladı.

CXLII
OKUYUCU, PORTHOS'UN GÜCÜNDEN HİÇBİR ŞEY KAYBETMEDİĞİNİ ZEVKLE GÖRÜYOR

D'Artagnan bir saatin altmış dakika ve bir dakikanın altmış saniye olduğunu bilirdi ve zaman hesaplarını ona göre yapardı. Böyle bir alışkanlığı vardı.

Bu şaşmaz dakika ve saniye hesabı sayesinde müfettişin kapısına geldiği anda aynı kapıdan asker, kemeri boşalmış bir vaziyette çıkıyordu.

D'Artagnan her tarafı sırmalarla işlenmiş bir kıyafet içindeki uşağın aralık bıraktığı kapıda gözüktü.

Adını vermeden girmek istiyordu ama mümkün değildi bu; adını verdi.

En azından d'Artagnan'ın düşüncesine göre her türlü zorluğu ortadan kaldırması gereken bu tavize rağmen uşak tereddüt etti; bununla birlikte ikinci kez tekrarlanan, kralın muhafızlarının komutanı[1] titrini duyan uşak; geçmesine izin vermek şöyle dursun, tamamen kapattı girişi.

D'Artagnan çok kesin bir talimatın verildiğini anladı.

Dolayısıyla yalan söylemeye karar verdi. Yalanın ötesinde devletin selametini ya da sadece kişisel çıkarını gördüğünde çok fazla bir bedel ödemiyordu zaten.

Dolayısıyla birtakım eklemeler yaptı: Mösyö du Vallon'a mektup getiren asker kendisinin habercisiydi ve bu mektubun amacı gelişini ona haber vermekti.

Bundan sonra d'Artagnan'ın girişinin önünde hiçbir engel kalmadı ve girdi içeri.

Bir uşak kendisine refakat etmek istedi ama böyle bir zahmete gerek olmadığını söyledi, çünkü mösyö de Vallon'un nerede olduğunu kesinlikle biliyordu.

Her şeyi bilen bir adama söyleyecek bir şey yoktu.

D'Artagnan kendi başına bırakıldı.

Taraçalar, salonlar, bahçeler, silahşör tarafından teftiş edildi. On beş dakika yürüdü bu evin içinde. Bir kraliyet dairesinin ötesinde bir mekândı burası. Mobilyalar kadar harika eşyalarla doluydu. Sütunlar ve kapılar kadar hizmetkâr vardı.

"Gerçekten" diye düşündü, "bu evin, dünyanın sınırlarından başka sınırları yok. Porthos, mösyö Fouquet'nin yanından çıkmadan önce Pierrefonds'a dönme fantezileri içinde olabilir miydi?"

Nihayet şatonun yontma taştan bir duvarla çevrili olduğu ıssız bir köşesine geldi; taşların üzerinde bol miktarda meyveler gibi iri ve güçlü, yağlı bitkiler vardı.

Çevre duvarının üzerinde yer yer mahcup ya da gizemli pozlarda heykeller vardı. Geniş kıvrımlı pelerinlerin altına giz-

---

[1] D'Artagnan muhafızların değil, silahşörlerin komutanıydı.

lenmiş iffetli kadın heykelleri, mermer örtülerine kapanmış ve kaçamak bakışlarıyla sarayı gözetleyen çevik nöbetçi heykelleri.

Bir parmağı dudağında bir Hermes, kanatlarını açmış bir İris, haşhaşlarla sulanmış bir Gece ağaçların arkasından görülebilen bahçelere ve binalara hükmediyordu; bütün bu heykeller siyah doruklarını gökyüzüne doğru kaldıran ulu servilerin üstünde beyaz çizgiler oluşturuyordu.

Bu servilerin etrafını, çiçek açmış uzuvlarını kemerlere saran, dallara uzatan ve heykellerin üzerine mis kokulu yağmur gibi düşüren gül ağaçları kuşatmıştı.

Bu büyüleyici unsurlar silahşöre insan zekâsının en yüce çabası gibi gelmişti. Şiir yazacak durumdaydı. Porthos'un böyle bir cennette yaşaması onu gözünde daha da yüceltti, çünkü şu bir gerçek ki en yüce zihinler çevrenin etkisinden uzak değildir.

D'Artagnan kapıyı buldu; kapıda keşfettiği zemberek gibi bir şeyi hareket ettirdi.

Kapı açıldı.

D'Artagnan içeri girdi, kapıyı kapattı ve yuvarlak bir köşke geçti; köşkün içinde akan su ve kuş seslerinden başka bir ses işitilmiyordu.

Köşkün kapısında bir uşağa rastladı.

"Mösyö Baron du Vallon burada kalıyor değil mi?" diye sordu hiç duraksamadan.

"Evet efendim," diye karşılık verdi uşak.

"Kendisine majestelerinin silahşörlerinin komutanı şövalye d'Artagnan'ın geldiğini haber verin."

D'Artagnan bir salona alındı.

Çok fazla beklemedi: Çok iyi tanıdığı bir ayak sesi yan taraftaki salonun parkelerini sarstı; bir kapı açıldı, daha doğrusu itildi ve Porthos kendisine uygun düşmediği söylenemeyecek bir tür sıkıntıyla dostunun kollarına atıldı.

"Siz ha?" diye haykırdı.

"Siz ha?" diye karşılık verdi d'Artagnan. "Ah! Sinsi!"

"Evet," dedi Porthos sıkıntılı bir gülümsemeyle, "evet, mösyö Fouquet'nin yanına gitmiş olmam sizi biraz şaşırttı değil mi?"

"Hayır, niçin mösyö Fouquet'nin dostlarından bir olmayasınız? Mösyö Fouquet'nin çok dostu vardır, özellikle zeki dostları."

Porthos tevazu göstererek iltifatın kendisine yönelik olduğunu düşünmüyormuş gibi yaptı.

"Sonra, siz beni Belle-Île'de gördünüz," diye ekledi.

"Sizin mösyö Fouquet'nin dostları arasında olduğunuzu düşünmem için bir neden daha işte."

"Gerçekten tanıyorum kendisini," dedi Porthos belli bir sıkıntı içinde.

"Ah! Dostum," dedi d'Artagnan, "suçlusunuz benim karşımda!"

"Nasıl yani?" diye haykırdı Porthos.

"Nasıl! Belle-Île'i tahkim etmek gibi şahane bir iş yapıyorsunuz ve bana haber vermiyorsunuz!"

Porthos kızardı.

"Dahası var," diye devam etti d'Artagnan, "beni orada görüyorsunuz, benim krala bağlı olduğumu biliyorsunuz ve kendisine ballandıra ballandıra anlatılan bir eseri vücuda getiren bu yetenekli insanı tanımaya can atacağını tahmin edemiyorsunuz; kralın beni bu insanın kim olduğunu öğrenmek için gönderdiğini kestiremiyorsunuz."

"Nasıl yani! Kralın sizi göndermesinin nedeni..."

"Tabii! Ama bırakalım bu konuyu artık."

"Lanet olsun," dedi Porthos, "aksine, bırakmayalım; yani kral Belle-Île'in tahkim edildiğini biliyor muydu?"

"Yani... Kral her şeyi bilmez mi?"

"Peki tahkimat işini kimin yaptırdığını bilmiyor muydu?"

"Hayır, sadece kendisine çalışmalar konusunda söylenenlerden bu kişinin önemli bir asker olduğunu tahmin ediyordu."

"Hay Tanrım," dedi Porthos, "ben bilseydim bunu."

"Vannes'dan kaçmazdınız değil mi?"

"Hayır. Beni göremeyince ne düşündünüz?"

"Azizim düşündüm ki."

"Ha evet, düşünürsünüz siz; ne gibi bir sonuca vardınız düşününce?"

"Bütün gerçeği tahmin etmeye."

"Ya! Tahmin ettiniz yani?"

"Evet."

"Ne tahmin ettiniz bakalım?" dedi Porthos, bir sfenks görüntüsü içinde bir koltuğa iyice yerleşerek.

"Öncelikle Belle-Île'i tahkim ettiğinizi tahmin ettim."

"Bu o kadar zor değildi, siz beni işbaşında gördünüz."

"Durun biraz, bir şey daha tahmin ettim; Belle-Île'i mösyö Fouquet'nin emriyle tahkim ettiğinizi, öyle değil mi?"

"Doğru."

"Bitmedi. Ben tahmin yürütürken yarı yolda durmam."

"Sevgili d'Artagnan!"

"Mösyö Fouquet'nin bu tahkimat konusunu sır olarak saklamak istediğini tahmin ettim."

"Gerçekten de düşüncesi buydu bana göre de."

"Evet ama neden bu sırrı saklamak istediğini biliyor musunuz?"

"Olay bilinmesin diye, tabii ki."

"Öncelikle. Ama bir incelik niyetine bağlıydı bu arzu."

"Gerçekten," dedi Porthos, "mösyö Fouquet'nin çok ince bir insan olduğundan söz edildiğini duydum."

"Krala bir incelik yapmayı düşünüyordu."

"Ya!"

"Şaşırtıyor mu sizi bu?"

"Evet."

"Bilmiyor muydunuz bunu?"

"Hayır."

"Ama ben biliyorum."

"Büyücü müsünüz siz?"

"Hiç ilgisi yok."

"Nasıl biliyorsunuz peki?"

"Çok basit, mösyö Fouquet kendisi söyledi krala. Duydum ben."

"Ne söyledi?"

"Belle-Île'i kendisi için tahkim ettirdiğini ve ona hediye ettiğini."

"Ya! Mösyö Fouquet'nin krala bunu söylediğini duydunuz, öyle mi?"

"Kesinlikle. Hatta ekledi:

'Belle-Île, dostum olan bir mühendis tarafından tahkim edildi. Çok yetenekli biridir. İzin verirlerse krala takdim etmek istiyorum onu.'

'Adı ne?' diye sordu kral.

'Baron du Vallon,' diye karşılık verdi mösyö Fouquet.

'Tamam,' dedi kral, 'takdim edersiniz bana.'"

"Kral böyle mi dedi?"

"D'Artagnan söylüyor bunu."

"Bak sen!" dedi Porthos. "Bana niçin takdim edilmedi peki?"

"Bu takdim işinden hiç söz etmediler mi size?"

"Ettiler. Ama bekliyorum hâlâ."

"Sakin olun, zamanı var."

"Hıı!" diye homurdandı Porthos.

D'Artagnan duymamış gibi yaptı ve konuyu değiştirdi:

"Çok tenha bir yerde yaşıyorsunuz siz dostum galiba," dedi.

"Sessizliği, sakinliği her zaman sevmişimdir. Melankoliğim ben," diye karşılık verdi Porthos, iç geçirerek.

"Tuhaf," dedi d'Artagnan, "fark etmemiştim bunu."

"Kendimi okumaya, öğrenmeye, araştırmaya vereli beri böyle," dedi Porthos düşünceli bir tavırla.

"Bu zihinsel faaliyetler, beden sağlığına zararlı olmamıştır umarım!"

"Hayır, kesinlikle."

"Gücünüz, kuvvetiniz yerinde mi?"

"Her şey çok iyi dostum, çok iyi."

"Gelişinizin ilk günlerinde diyorlardı ki..."

"Evet, hiç hareket edemediğimi söylüyorlardı değil mi?"

"Nasıl yani," dedi d'Artagnan gülümseyerek, "niçin hareket edemiyordunuz?"

Porthos bir münasebetsizlik ettiğini anladı ve telafi etmek istedi.

"Evet, Belle-Île'den buraya çok kötü atların üzerinde geldim," dedi, "ve bu yordu beni."

"Şaşırtmadı beni bu, arkanızdaydım ben; yolda çatlamış yedi, sekiz at gördüm."

"Kiloluyum, görüyorsunuz," dedi Porthos.

"Yani çok yorgun düştünüz, öyle mi?"

"Yağlarım eridi ve bu beni hasta etti."

"Ah! Zavallı Porthos! Peki bütün bu süreç içinde Aramis nasıl davrandı size?"

"Çok iyi. Mösyö Fouquet'nin özel doktoruna tedavi ettirdi beni. Ama düşünebiliyor musunuz, bir hafta sonra nefes alamaz hale geldim."

"Nasıl yani?"

"Oda çok küçüktü: Çok hava tüketiyordum."

"Sahi mi?"

"En azından bana öyle dediler. Ve başka bir binaya naklettiler beni."

"Orada nefes alabiliyordunuz, öyle mi?"

"Daha rahat ettim evet, ama hareket yok, yapacak hiçbir şey yok. Hekim hiç hareket etmemem gerektiğini söylüyordu, ama tam tersine, ben kendimi her zamankinden güçlü hissediyordum. Sonuçta büyük bir kaza oldu."

"Ne kazası?"

"Düşünebiliyor musunuz sevgili dostum, bu aptal hekimin talimatlarına isyan ettim; o uygun bulsa da bulmasa da odadan çıkmaya karar verdim. Bana hizmet eden uşağa kıyafetlerimi getirmesi için emir verdim."

"Çıplak mıydınız zavallı Porthos'um benim?"

"Hayır, aksine şahane bir robdöşambr vardı sırtımda; uşak söylediğimi yaptı, üzerimde çok bol duran kıyafetlerimi tekrar giydim ama ilginç olan ayaklarımın çok şişmiş olmasıydı."

"Evet çok iyi anlıyorum."

"Çizmelerim çok dar geldi."

"Ayaklarınız şiş kalmış, öyle mi?"

"Tastamam, anladınız."

"Tabii. Bana anlatmak istediğiniz kaza bu muydu?"

"Evet, evet. Sizin gibi düşünmedim. Şöyle dedim içimden: Ayaklarım bu çizmelere on defa girdiyse on birinci defa girmemeleri için hiçbir neden yok."

"Bu defa sevgili Porthos, izninizle şunu söyleyeyim ki mantık yok bu söylediğinizde."

"Neyse bir bölmenin karşısında duruyordum; sağ ayağıma geçirmeye çalışıyordum çizmeyi; ellerimle çekiyordum, dizimin arka tarafından itiyordum; görülmemiş, duyulmamış çabalar harcıyordum. Birdenbire çizmemin iki kulağı elimde kaldı, ayağım mancınık gibi fırladı."

"Mancınık! Tahkimat konusunda ne kadar donanımlısınız sevgili Porthos!"

"Evet işte, ayağım mancınık gibi fırladı; karşımdaki bölmeyi çökertti; içine girdi. Biliyor musunuz dostum, Şimşon gibi tapınağı yıktığımı sandım.[1] Tablolar, porselenler, vazolar, duvar halıları, perde çubukları yuvarlandı. Görülmemiş, duyulmamış şey."

"Sahi mi!"

"Ayrıca bölmenin öbür tarafında da porselen dolu bir raf vardı."

"Bu rafı da devirdiniz öyle mi?"

"Öbür odanın bir ucuna fırlattım."

Porthos gülmeye başladı.

"Yani aslında söylediğiniz gibi görülmemiş, duyulmamış şey!"

Ve d'Artagnan da Porthos gibi gülmeye başladı.

Porthos, d'Artagnan'dan daha yüksek sesle gülmeye başladı.

"Değeri üç bin franktan fazla porselen kırdım," dedi Porthos gittikçe artan kahkahalarının arasında. "Vah! Vah! Vah!"

"Güzel," dedi d'Artagnan.

"Değeri dört bin franktan fazla olan ayna kırdım. Vah! Vah! Vah!"

"Şahane!"

"Bir de, tam kafamın üzerine düşen ve bin parçaya bölünen bir avize var. Vah! Vah! Vah!"

"Kafanıza ha?" dedi ellerini kaburgalarına götüren d'Artagnan.

"Tam kafamın üzerine!"

"Kafanız kırıldı mı peki?"

---

1 Filistlilerin tutsağı Şimşon Herkül'e ait gibi bir kuvvetle (saçından gelen) Gazze'deki Dagon tapınağının sütunlarını sarstı ve bunlar onun ve düşmanlarının üzerine yıkıldı (*Hakimler* 16, 22-30).

"Hayır, dedim ya aksine cam olduğu için avize parçalandı."

"Ya! Avize camdı demek."

"Venedik camı! Antika azizim; eşi olmayan bir parça, iki yüz kilo ağırlığında bir parça."

"Ve sizin kafanıza düşüyor bu parça."

"Ka...fa...ma... Düşünebiliyor musunuz; yaldızlı bir kristal küre, alt kısmı kakmalı, üst tarafında yanan ve kokular saçan mumlar, alevler saçan lambalar... yakıldığı zaman."

"Tabii ama yanmıyordu bunlar."

"Tanrı'ya şükür! Yoksa yanardım."

"Ve ezildiniz siz sadece, öyle mi?"

"Hayır."

"Nasıl hayır!"

"Hayır, avize kafama düştü. Kafatasımızın tam tepesinde, çok sağlam bir kabuk var galiba."

"Kim söyledi bunu size Porthos?"

"Hekim. Paris'teki Notre-Dame'ın üzerindeki kubbe gibi bir şey."

"Bak sen!"

"Evet, kafatasımız böyle bir şey galiba."

"Kendi adınıza konuşun aziz dostum, sizin kafatasınız böyledir; başkalarınınki değil."

"Olabilir," dedi Porthos kendini beğenmiş bir tavırla, "çünkü avize kafamızın üzerindeki bu kubbeye düştüğünde top patlamasına benzer bir ses çıktı ve sırılsıklam yere düştüm ben."

"Kan, zavallı Porthos!"

"Hayır, krem gibi kokan parfüm; şahane bir şeydi çok güzel kokuyordu, bu güzel koku şaşkına çevirdi beni; siz de hissetmişinizdir bunu bazen, değil mi d'Artagnan?"

"Evet, inciçiçeği koklarken. Yani demek benim zavallı dostum, bu çarpma sonucu devrildiniz ve şaşkına döndünüz."

"Ama ilginç olan... Ve hekim böyle bir şey görmediğine namusu üzerine yemin etti."

"En azından bir yerinizde bir şişlik oldu," diye araya girdi d'Artagnan.

"Beş."

"Niçin beş?"

"Avizenin alt ucunda çok sivri beş yaldızlı süs vardı."

"Ay!"

"Bu beş süs, gördüğünüz gibi çok gür olan saçlarıma girdi."

"Neyse ki gür saçlarınız."

"Ve derime saplandı. Ama siz şu işe bakın ki böyle şeyler hep beni buluyor! Delik oluşturacaklarına şişlik oluşturuyorlar. Hekim buna doyurucu bir cevap veremedi bir türlü."

"Ben açıklayabilirim size."

"Çok memnun olurum," dedi Porthos gözlerini kırpıştırarak. Bu onun çok dikkatle dinleyeceğinin işaretiydi.

"Beyninizi öğrenmeye ve araştırmaya, hesaba kitaba hasredeli beri kafanız yararlandı bundan; dolayısıyla kafanız şimdi çok fazla bilgiyle doldu."

"Öyle mi diyorsunuz?"

"Eminim bundan. Sonuçta sizin kafatasınız, çok dolu olan kafanızın içine yabancı bir şeyin girmesine izin vermek yerine kafanızdaki fazlalıkların dışarı çıkması için açıklıklardan yararlanıyor."

"Ya!" dedi bu açıklamayı hekiminkinden daha açık seçik bulan Porthos.

Beş avize süslemesinin yol açtığı beş şişlik hiç kuşkusuz dışarıdan gelen, kaçınılmaz bir neden sonuç bağlantısıyla gelen bilimsel kümelerdi.

"Gerçekten," dedi Porthos, "kanıtı da şu ki, içeriden çok dışarıdan ağrı veriyordu bana. Hatta size şunu itiraf edeyim ki şapkamı kafama taktığımda, bizim gibi silahşör asilzadelerin o çekici, gösterişli enerjisiyle üzerine yumruğumu bastırdığımda efendim, eğer ölçüyü kaçırırsam müthiş acı çekiyorum."

"İnanıyorum size Porthos."

"Ayrıca dostum," dedi dev adam, "mösyö Fouquet, evin sağlıklı olmadığını görünce başka bir yer bulmayı düşündü. Sonunda burayı verdiler bana."

"Özel bir mülk burası, değil mi?"

"Evet."

"Randevular için değil mi? Müfettişin gizemli hikâyeleriyle ünlü!"

"Bilmiyorum: Burada ne kimseye randevu verdim ne de gizemli hikâyelerim oldu ama kaslarımı kuvvetlendirmem için çalışmama izin veriliyor ve ağaçları köklerinden sökerek yararlanıyorum bu izinden."

"Ne amaçla?"

"Elimin her zaman güçlü olması ve kuş yuvalarını almak için, ağaçlara tırmanmaktan daha kolay böylesi."

"Siz Tircis gibi çobansınız sevgili dostum."

"Evet. Ben küçük yumurtaları severim, büyük yumurtalardan daha çok severim. Siz bilmezsiniz; dört ila beş yüz flurya, ispinoz, sığırcık, karatavuk ve ardıç kuşu yumurtasıyla yapılan bir omlet çok lezzetli olur."

"Ama beş yüz yumurta, çok büyük bir rakam!"

"Bir çanağa sığar," dedi Porthos.

D'Artagnan beş dakika Porthos'u seyretti. Sanki ilk kez görüyordu onu.

Arkadaşının kendisine bakışını gören Porthos'un da gözleri ışıl ışıl oldu.

Bir süre böyle kaldılar. D'Artagnan baktı, Porthos'un gözleri ışıl ışıl yandı.

D'Artagnan hiç kuşkusuz konuşmayı yeni bir yöne çevirmek istiyordu.

"Burada çok eğleniyor musunuz Porthos?" diye sordu. Hiç kuşkusuz aradığı soruyu bulmuştu.

"Her zaman değil."

"Tahmin ediyorum ama çok sıkıldığınızda ne yapacaksınız?"

"Oh! Çok uzun süre kalmayacağım burada. Aramis son şişimin inmesini bekliyor, sonra beni krala takdim edecek. Bana söylediklerine göre kral böyle şişlere tahammül edemezmiş."

"Aramis Paris'te mi hâlâ?"

"Hayır."

"Nerede peki?"

"Fontainebleau'da."

"Yalnız mı?"

"Mösyö Fouquet ile."

"Çok iyi. Ama bir şey var biliyor musunuz?"

"Hayır, söyleyin de bileyim."

"Aramis sizi ihmal ediyor."

"Öyle mi diyorsunuz?"

"Biliyor musunuz; orada gülüyorlar, dans ediyorlar, şenlikler düzenliyorlar, mösyö Mazarin'in şaraplarını açıyorlar. Her akşam bale var orada biliyor musunuz?"

"Vay anasını!"

"Yani size söylüyorum işte, sevgili Aramis'iniz ihmal ediyor sizi."

"Olabilir, ben de düşündüm bunu bazen."

"İhanet etmese sizi bari, sinsi!"

"Aaa!"

"Biliyorsunuz Aramis tilki gibi kurnazdır."

"Evet ama bana ihanet..."

"Bakın, önce hapsediyor sizi."

"Nasıl hapsediyor! Hapis miyim ben?"

"Tabii!"

"Bunu kanıtlamanızı isterdim."

"Bundan kolay ne var. Dışarı çıkıyor musunuz?"

"Hiç."

"Ata biniyor musunuz?"

"Hiç."

"Arkadaşlarınız size ulaşabiliyor mu?"

"Kesinlikle hayır."

"O zaman dostum; hiç dışarı çıkmamak, hiç ata binmemek, arkadaşlarını hiç görmemek... Bu hapis olmak demektir."

"Aramis niçin hapsetsin beni?" diye sordu Porthos.

"Bakın," dedi d'Artagnan, "açık olun Porthos."

"Altın gibi."

"Belle-Île tahkimatlarının planını Aramis yaptı değil mi?"

Porthos kızardı.

"Evet," dedi, "bütün yaptığı bundan ibaret."

"Kesinlikle ve bana sorarsanız pek de önemli bir şey değil."

"Ben de öyle düşünüyorum."

"Güzel, aynı fikirde olmamız çok mutlu etti beni."

"Hatta Belle-Île'e hiç gelmedi," dedi Porthos.

"Görüyorsunuz işte."

"Gördüğünüz gibi, ben Vannes'a gidiyordum."

"Gördüğüm gibi deyin. Evet! İşte durum bu sevgili Porthos. Sadece planları yapan Aramis, mühendis geçiniyor; oysa siz taşları tek tek dizerek surları inşa ettiniz, sizi inşaatlarda çalışan sıradan bir işçi pozisyonuna düşürmek istiyor."

"Duvarcı demek istiyorsunuz yani."

"Aynen."

"Baştan savma iş yapan biri."

"Aynen."

"Vasıfsız işçi."

"Farkındasınız."

"Ah! Sevgili Aramis, siz kendinizi hâlâ yirmi beş yaşında sanıyorsunuz galiba!"

"Bu kadarla bitmiyor, o sizi elli yaşında sanıyor."

"Onu görmeyi çok isterdim."

"Evet."

"Gutu olan bir herif."

"Evet."

"Böbreğinde kum olan biri."

"Evet."

"Üç dişi yok."

"Dört."

"Ama bir de bana bakın."

Ve Porthos koca dudaklarını açtı, iki sıra dişini gösterdi. Neredeyse kar kadar beyaz ama fildişi gibi sert, sağlıklı, güzel dişler.

"Bilemezsiniz Porthos," dedi d'Artagnan, "kral dişlerine ne kadar önem veriyor. Sizinkiler de kesinlikle çok sağlıklı, sizi krala takdim edeceğim."

"Siz?"

"Niçin olmasın? Sarayda Aramis kadar itibarımın olmadığını mı sanıyorsunuz?"

"Yok canım."

"Belle-Île tahkimatları üstünde en küçük bir iddiamın olduğunu mu sanıyorsunuz?"

"Hayır, tabii ki."

"Dolayısıyla ben sadece sizin menfaatiniz için hareket edebilirim."

"Hiç şüphem yok."

"Evet! Ben kralın samimi bir arkadaşıyım ve kanıtı da şu ki, ona verilecek kötü bir haber olduğunda bunu üstlenen ben oluyorum."

"Ama sevgili dostum, beni takdim ederseniz..."

"Eee?"

"Aramis kızacak."

"Bana mı?"

"Hayır bana."

"Tanrı'ya şükür! Sizi ha o takdim etmiş ha ben takdim etmişim, ne fark eder? Madem takdim edileceksiniz."

"Elbise diktirtmem gerekiyor."

"Elbiseleriniz şahane."

"Ismarladığım elbiseler daha güzeldi."

"Dikkat edin, kral sadeliği sever."

"O zaman sade olurum ben de. Ama benim gittiğimi öğrenince ne der mösyö Fouquet?"

"Siz bazı taahhütlerle özgür kalacak biri misiniz?"

"Hayır, pek öyle değil. Ama haber vermeden uzaklaşmayacağıma dair söz vermiştim ona."

"Durun, bu konuya döneceğiz. Burada işiniz var mı?"

"Benim mi, hiç işim yok; en azından önemli bir işim yok."

"Önemli bir konuda Aramis'in aracısı değilseniz tabii."

"Yok böyle bir şey kesinlikle."

"Söylediğimi anlıyorsunuz, sizin menfaatiniz için. Mesela Aramis'e mesajlar, mektuplar göndermekle görevli olduğunuzu tahmin ediyorum."

"Aa! Mektuplar, evet. Bazen mektuplar gönderiyorum ona."

"Nereye?"

"Fontainebleau'ya."

"Var mı bu mektuplardan elinizde?"

"Ama..."

"Söyleyin lütfen. Var mı bu mektuplardan?"

"Yakın bir zamanda bir tane aldım."

"İlginç mi?"

"Sanıyorum."

"Okumuyorsunuz o halde siz bunları?"

"Merak etmiyorum."

Ve Porthos cebinden, kendisinin okumadığı ama d'Artagnan'ın okuduğu, askerin mektubunu çıkardı.

"Ne yapmanız gerektiğini biliyor musunuz?" dedi d'Artagnan.

"Tabii! Her zaman ne yapıyorsam onu, göndermek."

"Hayır."

"Nasıl, göndermeyeyim mi?"

"Hayır. Yani size bu mektubun önemli olduğu söylenmedi mi?"

"Çok önemli."

"O zaman onu kendiniz götürmelisiniz Fontainebleau'ya."

"Aramis'e?"

"Evet."

"Doğru."

"Kral orada olduğuna göre..."

"Bundan yararlanacak mısınız?"

"Sizi krala takdim etmek için yararlanacağım bundan."

"Tanrım! D'Artagnan, gerçekten sizden başka çare bulan kimse yok."

"O zaman, dostumuza doğru ya da yanlış mesajlar taşımaktansa biz mektup götürelim."

"Hiç düşünmemiştim bunu, aslında çok da basit."

"Dolayısıyla, sevgili Porthos, bir an önce hareket etmemiz gerekiyor."

"Gerçekten," dedi Porthos, "ne kadar erken yola çıkarsak Aramis'in telgrafı o kadar az gecikir."

"Porthos mantığınız her zaman çok güçlü ve mantık hayal gücüne yardımcı oluyor sizde."

"Öyle mi diyorsunuz?" dedi Porthos.

"Sağlam araştırma ve incelemelerin sonucu bu," diye karşılık verdi d'Artagan. "Haydi, gelin."

"Ama," dedi Porthos, "mösyö Fouquet'ye verdiğim söz?"

"Ne sözü?"

"Ona haber vermeden, Saint-Mandé'den kesinlikle ayrılmama."

"Sizi krala takdim etmek için yararlanacağım bundan."
"Tanrım! D'Artagnan, gerçekten sizden başka çare bulan kimse yok."

"Ah! Sevgili Porthos," dedi d'Artagnan, "ne kadar toysunuz!"
"Nasıl yani?"
"Fontainebleau'ya geliyorsunuz değil mi?"
"Evet."
"Orada mösyö Fouquet'yi buluyorsunuz değil mi?"
"Evet."
"Kralın yanında büyük olasılıkla değil mi?"
"Kralın yanında," diye tekrarladı Porthos ciddi bir tavırla.

"Yanına yaklaşıyorsunuz ve şöyle diyorsunuz: Mösyö Fouquet, biraz önce Saint-Mandé'den ayrıldığımı bütün şerefimle haber veriyorum size."

"Ve," dedi Porthos aynı ciddi tavırla, "beni Fontainebleau'da, kralın yanında gören mösyö Fouquet yalan söylediğimi söyleyemeyecek."

"Sevgili Porthos, tam bunu söylemek için ağzımı açıyordum ki lafı ağzımdan aldınız. Ah! Porthos ne talihli bir insansınız siz, yaş hiç etkilemedi sizi."

"Fazla değil."

"Tamam mı o zaman?"

"Galiba."

"Herhangi bir kuşkunuz, tedirginliğiniz yok değil mi?"

"Yok galiba."

"O zaman götürüyorum sizi."

"Tamam, atlarımı eyerletiyorum."

"Burada atınız var mı?"

"Beş tane."

"Pierrefonds'dan getirdikleriniz mi?"

"Mösyö Fouquet'nin verdikleri."

"Sevgili Porthos ikimiz için beş ata ihtiyaç yok; zaten Paris'te üç atım var, sekiz tane olur: Fazla gelir."

"Adamlarım burada olsaydı fazla gelmezdi, ama maalesef burada değiller."

"Adamlarınızı arıyor musunuz?"

"Mousqueton'u arıyorum, Mousqueton'u özlüyorum."

"Soylu bir yürek," dedi d'Artagnan, "ama inanın bana, Mousqueton'u nasıl orada bıraktıysanız, atlarınızı da burada bırakın."

"Niçin?"

"Çünkü daha sonra..."

"Daha sonra?"

"Daha sonra, belki mösyö Fouquet'nin size hiçbir şey vermemiş olması daha iyi olacak."

"Anlamıyorum," dedi Porthos.

"Anlamanıza gerek yok."

"Ama yani yine de..."

"Daha sonra anlatırım size Porthos."

"Bahse girerim politika bu, değil mi?"

"Hem de çok ince."

Porthos *politika* kelimesini duyunca başını eğdi, biraz hayallere daldıktan sonra devam etti:

"Politik olmadığımı açıklayacağım size, d'Artagnan."[1]

"Ben çok iyi biliyorum bunu."

"Ah! Bunu kimse bilmiyor, siz kendiniz söylediniz; yiğitlerin yiğidi olan siz."

"Ne söyledim size Porthos?"

"Yaşanacak günlerimiz olduğunu. Bunu söylediniz ve ben de yaşadım. Bazı günler kurşun ve kılıç darbeleri almak daha az zevk verir."

"Ben öyle düşünürüm."

"Ben de. Öldüren darbelere hiç inanmasam da."

"Hay aksi! Yine de öldürdünüz ama."

"Evet ama hiç öldürülmedim."

"Doğru bir mantık."

"Dolayısıyla kılıç darbesiyle ya da mermiyle öleceğime hiç inanmıyorum."

"O zaman siz hiçbir şeyden korkmuyorsunuz. Yani belki sudan, olabilir mi?"

"Hayır, susamuru gibi yüzerim."

"Ateş nöbetleriyle?"

"Hiç olmadı böyle bir şey ve olacağını da sanmıyorum, ama size bir şey itiraf edeceğim."

Ve sesini alçalttı Porthos.

"Ne?" diye sordu d'Artagnan, Porthos'a kulak vererek.

"Ama size şunu itiraf edeceğim ki politikadan müthiş korkuyorum."

"Daha neler!" diye haykırdı d'Artagnan.

"Dur bakalım," dedi Porthos gür bir sesle. "Ben kardinal de Richelieu hazretlerini ve kardinal de Mazarin hazretlerini gördüm;

---

1 Orijinal metinde burada absürd bir diyalog geçiyor: "Ben Porthos değilim." Bouquins edisyonundaki gibi, biz de "politik" kelimesiyle düzeltiyoruz.

birinin siyaseti kızıl, öbürününki karaydı. İkisinden de asla memnun olmadım: Birincisi mösyö de Marillac'ın, mösyö de Thou'nun, mösyö de Cinq-Mars'ın, mösyö de Chalais'nin, mösyö de Boutteville'in, mösyö de Montmorency'nin boyunlarını vurdurdu[1]; ikincisi bizim gibi başkaldıran insanları linç etti."

"Bizim içinde olmadığımız başkaldırı," dedi d'Artagnan.

"Olmaz olur muyuz! Ben kardinal için mücadele etmedim ama kral için ettim."

"Sevgili Porthos!"

"Bitiriyorum: Benim politika korkum işte böyledir ve burada da bir politika söz konusuysa Pierrefonds'a dönmeyi tercih ederim."

"Öyle olsaydı haklı olurdunuz, ama benimle birlikteyken sevgili Porthos politika falan asla söz konusu olamaz, çok açık bu; Belle-Île'i tahkim etmek için çalıştınız, kral çalışmaları yöneten yetenekli mühendisin adını öğrenmek istedi; gerçekten erdemli her insan gibi siz de çekingensiniz, belki Aramis sizi öne çıkarmak istemiyor. Ben sizi tutuyorum, ben sizi anlatıyorum her zaman, ben sizin üretken olmanız için gayret ediyorum; kral sizi ödüllendiriyor, benim politikam bu işte."

"Lanet olsun, benimki de!" dedi Porthos, elini d'Artagnan'a uzatarak.

Ama d'Artagnan, Porthos'un elini biliyordu, baronun beş parmağı arasına bir kez hapsolan sıradan bir el, ezilmeden çıkamazdı oradan.

Dolayısıyla arkadaşına elini değil, yumruğunu uzattı.

Porthos bunu fark etmedi bile.

Daha sonra birlikte çıktılar Saint-Mandé'den.

Muhafızlar aralarında fısıldaştılar biraz, birbirlerinin kulağına bir şeyler söylediler. D'Artagnan anladı ne söylediklerini ama Porthos'a söylemedi.

---

1 Richelieu döneminde öldürülen kişiler; kimileri komplo kurmaktan, biriyse (Boutteville) düello karşıtı yasayı çiğnemekten. Mazarin kimseyi idam ettirmedi ve çok az hapishane doluydu; ancak Fronde döneminde iki tarafın destekçileri bazen ölümle sonuçlanan çatışmalara karışıyordu.

"Dostumuz" dedi içinden, "Aramis'in tutsağıydı kesinlikle. Bu komplocunun özgürlüğüne kavuşmasının sonucunu göreceğiz bakalım."

CXLIII
SIÇAN VE PEYNİR

D'Artagnan ve Porthos, d'Artagnan'ın geldiği gibi yürüyerek döndüler.

D'Artagnan, Pilon d'Or'a önden girdi ve Planchet'ye mösyö de Vallon'un ayrıcalıklı müşterilerden biri olacağını söyledi; Porthos dükkâna girerken, sorgucuyla sundurmaya asılmış ahşap avizeleri şıngırdattı. Planchet'nin ertesi gün sürmeye söz verdiği keyfini kaçıran bir şey oldu bu.

Ama bizim bakkalımızın altın gibi bir kalbi vardır, değerli bir kutsal eşya gibidir. Gençlik dönemlerinde yaşlanan ve yaşlılık döneminde genç olan biri gibidir ve hep öyle olmuştur.

Planchet içinde hisseder hissetmez bastırdığı bu titremeye rağmen Porthos'u sevgi dolu içtenlikle karışık bir saygıyla karşıladı.

İlk başta, o dönemde bir baron ve bir bakkal arasındaki sosyal mesafe nedeniyle biraz dik duran Porthos, daha sonra Planchet'nin iyi niyetli ve gönül okşayıcı karşılamasını görünce daha insancıl oldu.

Özellikle de iri ellerini meyve ve şekerleme sandıklarına, fındık ve badem çuvallarına, çeşit çeşit şekerle dolu çekmecelere istediği gibi daldırma özgürlüğü çok hoşuna gitti.

Dolayısıyla Planchet'nin ara kata çıkma davetlerine rağmen; Planchet'de geçireceği gece için mekân olarak burnunun hissettiği ve gördüğü her şeyi parmaklarının bulduğu dükkânı seçti.

Lezzetli Provans incirleri, Foret[1] fındıkları, Touraine erikleri, Porthos için beş saat durmadan keyfini çıkardığı bir eğlence oldu.

---

1 Eski dilde Forez.

Dişleri çekirdekleri değirmen gibi öğütüyordu, kalıntılar döşemeye yayılıyor ve gidip gelenlerinin ayakkabıları altında gıcırdıyordu; Porthos, mor üzüm salkımlarını bir anda dudaklarına diziyordu ve yarım kilo üzüm bir anda ağzından midesine inive-riyordu.

Dükkânın bir köşesinde bir yere çömelmiş ürkek çocuklar, birbirlerine bakıyor ama konuşmaya cesaret edemiyorlardı.

Porthos'u tanımıyorlardı, hiç görmemişlerdi onu. Hugues Capet'nin, Philippe Auguste'ün ve I. François'nın son zırhlarını taşımış olan titanlar soyu kaybolmaya yüz tutmuştu. Dolayısıyla haklı olarak karşılarındakinin, doymak bilmeyen midesiyle Planchet'nin bakkalındaki her şeyi, fıçıları ve sandıkları hiç yerinden oynatmadan yok edecek olan peri masallarındaki dev olup olmadığını merak ediyorlardı.

Porthos çıtırdatırken, tükürürken, kırarken, kemirirken, emerken ve yutarken bakkala ara sıra laf atıyordu:

"İşiniz iyi burada Planchet."

"Böyle devam ederse yakında iş miş kalmayacak," diye homurdandı çocuklardan biri Planchet'nin yerine konuşarak.

Ve umutsuz bir halde ardiyeyle dükkân arasındaki bütün geçişi tutan Porthos'a yaklaştı. Porthos'un kalkacağını ve böylelikle içini kemirip duran düşüncelerden kurtulacağını umuyordu.

"Ne istiyorsunuz dostum?" diye sordu Porthos nazik bir tavırla.

"Geçmek istiyordum efendim, rahatsız olmazsanız."

"Çok doğru," dedi Porthos, "ve kesinlikle hiç rahatsız olmam."

Aynı anda çocuğu kemerinden yakalayıp kaldırdı ve yavaşça öbür tarafa bıraktı.

Diğerleri aynı nezaketle gülümseyerek karşılık verdi.

Porthos kendisini yere bırakırken korkan çocuk, ayaklarının olmadığını sandı; öyle ki kıçıyla mantarların üzerine düştü.

Öte yandan bu devin yumuşak ve hassas olduğunu görünce tekrar konuşma cesaretini gösterdi.

"Aman efendim dikkat edin."

"Neye dostum?" diye sordu Porthos.

"Vücudunuzda yangın çıkaracaksınız."

"Porthos çocuğu kemerinden yakalayıp kaldırdı ve yavaşça öbür tarafa bıraktı."

"Nasıl yani dostum?" dedi Porthos.

"Bütün bunlar ısı veren yiyecekler efendim."

"Hangileri?"

"Üzümler, fındıklar, bademler."

"Evet ama bademler, fındıklar ve üzümler ısı verirse..."

"Kesinlikle efendim."

"Bal serinlik verir."

Ve elini açık, küçük bir bal fıçısına uzatarak, içine daldırılmış bir spatulanın da yardımıyla iki yüz elli gram kadar balı yuttu.

"Dostum," dedi Porthos, "şimdi su isteyecektim sizden."

"Kova içinde mi efendim?" diye sordu çocuk safça.

"Hayır sürahiyle, bir sürahi yeter," dedi Porthos da safça.

Ve su içen bir kızılca kurbağa gibi sürahiyi ağzına götürüp içindeki suyu bir dikişte içti.

Planchet mülkünün ve onurunun her zerresine denk düşen bütün duygularıyla titredi.

Bu arada, eskiden kalma bir konukseverlik gösteren dükkân sahibi; d'Artagnan'la konuşurken çok dikkatli davranıyormuş gibi yapıyor ve sürekli aynı şeyi tekrarlayıp duruyordu.

"Ah! Efendim, bizim için ne zevk! Ah efendim, ne onur bizim için!"

"Yemeği saat kaçta yiyeceğiz Planchet?" diye sordu Porthos. "Karnım aç."

Aynı çocuk ellerini kavuşturdu.

Porthos'un kendisini serinlemiş hissetmesinden korkan öbür çocuklar tezgâhların altına doğru sıvıştılar.

"Burada hafif bir şeyler atıştıracağız," dedi d'Artagnan, "yemeği Planchet'nin köyünde yiyeceğiz."

"Oo! Demek sizin köyünüze gidiyoruz Planchet," dedi Porthos, "ne güzel."

"Onurlandırıyorsunuz beni sayın baron."

Sayın baron lafı böyle bir iştahı çok nitelikli bir olgu gibi gören çocukları çok etkiledi.

Ayrıca bu unvan rahatlattı onu. Bir deve *sayın baron* dendiğini hiç duymamıştı.

"Yol için birkaç peksimet alacağım," dedi Porthos rahat bir tavırla.

Ve bunu söylerken bir kavanoz anasonlu peksimeti kazağının geniş cebine boşalttı.

"Dükkânım kurtuldu," diye haykırdı Planchet.

"Evet peynir gibi," dedi çocuk.

"Hangi peynir?"

"Hollanda peyniri. İçine sıçan giren ve kabuğundan başka bir şey kalmayan."[1]

---

[1] Bkz. La Fontaine, *Dünyadan El Çeken Sıçan*.

Planchet dükkânına baktı ve Porthos'un dişlerinden kurtulan şeyleri görünce karşılaştırmayı abartılı buldu.

Çocuk patronunun zihninden geçenleri anlar gibi oldu.

"Döndüğünüzde dikkatli olun," dedi.

"Evde meyve var mı?" diye sordu Porthos atıştırmalıkların hazır olduğunun bildirildiği ara katı işaret ederek.

"Maalesef!" dedi içinden bakkal, d'Artagnan'a yalvarır gibi bakarak. D'Artagnan ancak yarı yarıya anladı bunu.

Bir şeyler atıştırdıktan sonra yola çıktılar.

Paris'ten saat altıya doğru hareket eden üç atlı Fontainebleau'ya vardığında vakit geç olmuştu.

Yolculuk neşeli geçmişti. Porthos, Planchet yanındayken keyifli oluyordu, çünkü Planchet ona karşı çok saygılıydı ve ona çayırlarından, korularından, tavşanlık ormanlarından coşkuyla söz ediyordu.

Mülk sahibi olmak Porthos için büyük bir zevk ve gurur vesilesiydi.

D'Artagnan ikisini kafa kafaya sohbet içinde görünce yaya yoluna saptı ve dizginleri atının boynunun üzerine salarak hem Porthos'la Planchet'den hem de dünyadan uzaklaştı.

Ay, ormanın mavimsi yaprakları arasından yavaş yavaş kayıyordu. Ovadan yükselen güzel kokular, zevkten sıçrayan atların burun deliklerine doluyordu.

Porthos ve Planchet kuru ot, saman muhabbetine daldılar.

Planchet, Porthos'a, yetişkinliğinde ziraati ihmal edip ticarete ağırlık verdiğini, ama çocukluğunun Picardie'de dizlerine kadar gelen güzel kaba yoncaların içinde ve kırmızı elmalar veren yeşil elma ağaçlarının arasında geçtiğini anlattı ve yeterli parayı bulduğunda doğaya döneceğine, hayatını başladığı şekilde bitireceğine, bütün insanların gittiği toprağa olabildiğince yakın yaşayarak öleceğine dair yemin etti.

"Ooo! O zaman sevgili mösyö Planchet, emekliliğiniz yakın sizin."

"Nasıl yani?"

"Bana öyle geliyor ki küçük servete sahip olma durumundasınız."

"Tabii canım," diye karşılık verdi Planchet, "sürünüyoruz."

"Sizin hedefiniz ne peki, ulaşmak istediğiniz rakam ne?"

"Mösyö," dedi Planchet soruya cevap vermeden, "ne kadar ilginç olursa olsun bir şey çok acı veriyor bana."

"Neymiş o?" diye sordu Porthos arkasına bakarak. Planchet'yi endişelendiren şeyi bulmak ve Planchet'yi bu şeyden kurtarmak istiyordu sanki.

"Bir zamanlar," dedi bakkal, "sadece Planchet diye hitap ederdiniz ve şöyle demiş olmalıydınız: Sizin hedefiniz ne peki, ulaşmak istediğiniz rakam ne?"

"Elbette, elbette, bir zamanlar bunu söylemiş olmalıyım," diye karşılık verdi namuslu Porthos, nezaket dolu bir sıkıntı içinde. "Ama bir zamanlar..."

"Bir zamanlar ben mösyö d'Artagnan'ın uşağıydım değil mi, bunu söylemek istiyorsunuz değil mi?"

"Evet!"

"Artık tam anlamıyla uşağı değilsem de hâlâ hizmetkârıyım, ayrıca o zamandan beri..."

"Evet Planchet?"

"O zamandan beri onun ortağı olma onuruna kavuştum."

"Ya!" dedi Porthos. "Ne yani! D'Artagnan bakkallığa mı bulaştı?"

"Hayır, hayır," dedi d'Artagnan. Bu sözler onu rüyasından uyandırmış ve zihnini konuşmaya vermişti. Zihninin ve bedeninin her işlemini ayırt eden bir maharet ve hızla. "D'Artagnan bakkallığa bulaşmadı, Planchet politikaya bulaştı. Mesele bu!"

"Evet," dedi Planchet gururla ve bir tatmin duygusuyla, "birlikte bir iş yaptık, ben yüz bin lira kazandım, mösyö d'Artagnan da iki yüz bin lira."

"Ya!" dedi Porthos hayranlık içinde.

"Dolayısıyla sayın baron," diye devam etti bakkal, "rica ediyorum sizden, bana yine eskiden olduğu gibi Planchet deyin ve her zaman sen diye hitap edin. Bunun bana ne büyük zevk vereceğini tahmin edemezsiniz."

"Eğer öyleyse ben de isterim bunu sevgili Planchet," diye karşılık verdi Porthos.

Ve Planchet'nin yanında bulunduğundan, elini kaldırdı ve samimi arkadaşlığının işareti olarak omzuna vurmak istedi.

Ama atın hiç beklenmedik bir hareketi süvarinin hareketinin yönünü değiştirdi ve eli Planchet'nin atının sağrısına düştü.

Hayvan sırtını kamburlaştırdı.

D'Artagnan gülmeye başladı ve şöyle dedi:

"Dikkat et Planchet, çünkü Porthos seni çok severse okşar ve okşarsa, dümdüz eder; Porthos çok güçlüdür her zaman, anlıyor musun?"

"Oo!" dedi Planchet. "Mousqueton bundan ölmemiştir, ayrıca baron onu çok sever."

"Tabii," dedi Porthos ve aynı anda üç at birden şaha kalktı, "ben daha bu sabah d'Artagnan'a onu ne kadar özlediğimi söylüyordum, söyler misin bana Planchet?"

"Teşekkürler sayın baron, teşekkürler."

"Kaç yüz metrekare bahçen var?"

"Bahçe?"

"Evet. Çayırları, koruları daha sonra hesaplarız."

"Nerede bunlar efendim?"

"Şatonda."

"Ama sayın baron; benim ne şatom, ne bahçem, ne çayırım ne de korum var."

"Neyin var peki ve niçin bütün bunlara köy diyorsun?" diye sordu Porthos.

"Ben kesinlikle köy falan demedim sayın baron," diye karşılık verdi Planchet, biraz gücenmiş bir halde. "Sadece baş sokacak bir yer dedim."

"Ya!" dedi Porthos. "Anlıyorum, temkinli konuşuyorsun."

"Hayır sayın baron, gerçeği söylüyorum: Arkadaşlar için iki odam var, hepsi bu."

"Peki, arkadaşların nerede geziniyorlar?"

"Kralın ormanında, çok güzel orası."

"Orman güzel tabii," dedi Porthos, "benim Berri ormanım kadar güzel."

Planchet'nin gözleri fal taşı gibi açıldı.

"Fontainebleau ormanı gibi bir ormanınız mı var sayın baron?" diye kekeledi.

"Evet, hatta iki ormanım var ama en çok Berri ormanını seviyorum."

"Niye?" diye sordu Planchet nezaketle.

"Nerede bittiğini bilmiyorum ve ayrıca kaçak avcı dolu."

"Peki nasıl oluyor da bu kadar kaçak avcı bu ormanı böyle güzelleştirebiliyor?"

"Benim av hayvanlarımı avlıyorlar ve ben de onları avlıyorum: Barış zamanında benim için küçük çapta bir savaş resmi."

Böyle sohbet ederlerken Planchet başını kaldırdı ve Fontainebleau'nun dizi dizi ilk evlerini gördü. Yoğun ve biçimsiz bu kütlenin üstünde şatonun sivri çatıları uzanıyordu. Çatılardaki arduvazlar ay ışığı altında dev bir balığın pulları gibi parlıyordu.

"Beyler," dedi Planchet, "size Fontainebleau'ya geldiğimizi bildirmekten onur duyuyorum."

CXLIV
PLANCHET'NİN KÖYÜ

Atlılar kafalarını kaldırdılar ve dürüst Planchet'nin gerçeği söylediğini anladılar.

On dakika sonra Beau-Paon Hanının öbür tarafında, Lyon Sokağındaydılar.

Sık mürverlerden, akdikenlerden ve şerbetçiotlarından oluşan devasa bir çit, içine girilmesi mümkün olmayan ve kapkara bir engel oluşturuyordu. Arka tarafta geniş çatısının kiremitleri gözüken beyaz bir ev yükseliyordu.

Bu evin iki penceresi sokağa bakıyordu.

İkisi de kapalıydı.

İki pencere arasında küçük bir kapı, kapının üstünde direklerle desteklenmiş bir sundurma vardı ve bu küçük kapıdan içeri giriliyordu.

Bu kapıya yüksek bir eşikten ulaşılıyordu.

Planchet atından indi, gidip kapıya vuracakmış gibi yaptı, sonra fikrini değiştirip atının dizginini tuttu ve yaklaşık otuz adım daha yürüdü.

İki yol arkadaşı da onu izledi.

Otuz adım uzaklıktaki kafes parmaklıklı bir araba kapısının önüne geldi ve kapının tek engeli ağaç bir zembereği kaldırarak kanatlardan birini itti.

Atını dizgininden çekerek, gübre dolu küçük bir avluya önce kendisi girdi. Yayılan güzel kokular yanda bir ahır bulunduğunun işaretiydi.

"Güzel kokuyor," dedi Porthos ayağını yere basarken adeta bağırarak, "yani Pierrefonds'daki inek ahırlarımda sandım kendimi."

"Benim bir tek ineğim var," dedi hemen Planchet tevazuyla.

"Benim otuz," dedi Porthos, "daha doğrusu ineklerimin sayısını bilmiyorum."

İki süvari içeri girdikten sonra Planchet arkalarından kapıyı kapattı.

Bu arada, her zamanki çevikliğiyle ayağını yere basan d'Artagnan güzel havayı kokluyordu ve yeşillik gören bir Parisli gibi keyifliydi; bir eliyle bir hanımeli, öbür eliyle bir yabangülü koparıyordu.

Porthos ellerini sırıklara sarılmış bezelyelere koymuştu, badıçları ve meyveleri yiyor daha doğrusu otluyordu.

Planchet sundurmasının altında uyuyan yaşlı ve beli bükük, köylüye benzeyen birini uyandırmak istedi. Adam üzerinde kirli ve eski bir gömlek bulunan yosunların üstünde yatıyordu.

Planchet'yi tanıyan bu köylü "Efendimiz" diye hitap etti ona. Bakkal çok mutlu oldu.

"Atları yemliğe götürün dostum, otlasınlar biraz," dedi Planchet.

"Oo! Ya! Güzel hayvanlar," dedi köylü. "Of! Patlayıncaya kadar yemeleri gerekiyor."

"Yavaş, yavaş dostum," dedi d'Artagnan, "Of, haydi bakalım: Yulaf, saman, başka bir şey istemez."

"Benim atıma da beyaz su," dedi Porthos, "çok terli galiba."

"Hiç endişe etmeyin beyler," diye karşılık verdi Planchet, "Célestin baba eski bir Ivry jandarması. Ahır işinden anlar; eve gelin, eve gelin siz."

Ve iki arkadaşı bir bostanın, daha sonra kaba yoncaların içinden geçen, sonunda küçük bir bahçeye ulaşan iki tarafı ağaçlıklı

bir yola doğru çekti; ev bahçenin arkasındaydı ve sokak tarafındaki ana cephesini görmüşlerdi.

Yaklaşıldığında, evin girişindeki açık iki pencere seçebiliyordu ve oturma odasına açılan bu girişten Planchet'nin mabedi görülebiliyordu.

Masadaki bir lambanın hafifçe aydınlattığı bu oda, bahçenin arka tarafında rahatlığın, huzurun ve mutluluğun gülümseyen bir yüzü gibiydi.

Aydınlık yerden gelen altın pulların eski fayanslar üzerine düştüğü her yerde, tertemiz mobilyaların üzerinde, duvar halısına asılmış bir silahın üzerinde saf bir aydınlık, saf bir yansıma yapıyordu ve ışık damlası göze hoş gelen bir şeyin üzerine gelip uyuyordu.

Yaseminler ve loğusaotları pencerelerden girerken odayı aydınlatan bu lamba beyaz damasko bir örtüyü de üzerine bir parça kar düşmüş gibi beyazlatıyordu.

Örtünün üzerine iki tabak konmuştu. Sararmış bir şarap, yakutlarını uzun şişenin petek gözlü kristali içinde yuvarlıyordu ve gümüş kapaklı mavi fayanstan büyük bir kabın içinde köpüklü elma şarabı vardı.

Masanın yanında, geniş arkalıklı bir koltukta otuz yaşlarında bir kadın uyuyordu, kadının körpe yüzünden sağlık fışkırıyordu.

Bu körpe yaratığın kucağında tortop olmuş, kıvırdığı bacaklarının üzerine oturmuş, iri, kızıl bir kedi yarı kapalı gözleriyle horluyor ve kedi diliyle "Çok mutluyum" demek istiyordu.

İki arkadaş pencerenin önünde, şaşkın bir halde durdu.

Onların şaşkınlıklarını gören Planchet tatlı bir keyif duydu ve heyecanlandı.

"Ah! Hınzır Planchet!" dedi d'Artagnan. "Kaybolmalarını anlıyorum şimdi."

"Oh! Oh! Bembeyaz örtüler," dedi Porthos da o gür sesiyle.

Bu sesi duyan kedi kaçtı, evdeki kadın sıçrayarak uyandı ve Planchet nazik bir tavır içinde iki arkadaşı sofranın hazır olduğu odaya soktu.

"İzninizle sevgilim, size koruyucum şövalye d'Artagnan'ı takdim edeyim."

D'Artagnan kadının elini saray mensuplarına özgü biri ve prensesin elini tutar gibi şövalyece bir tavırla tuttu.

"Mösyö baron du Vallon da Bracieux de Pierrefonds," diye ekledi Planchet.

Porthos, Avusturyalı Anne'in çok titiz bir görüntü verme korkusuyla beğendiğini belirttiği selamı verdi.

Sıra Planchet'ye geldi.

Kadını samimi bir tavırla öptü ama daha önce d'Artagnan ve Porthos'tan izin almaya benzeyen bir işaret yaptı.

Verildi bu izin tabii ki.

D'Artagnan, Planchet'ye iltifat etti.

"İşte hayatını düzenlemeyi bilen bir adam," dedi.

"Efendim," diye karşılık verdi Planchet gülerek, "hayat insanın bütün becerisini göstererek kullanmak zorunda olduğu bir sermayedir."

"Büyük kârlar ediyorsun bu sermayeden," dedi Porthos ve gök gürültüsü gibi bir ses çıkararak güldü.

Planchet kadına döndü.

"Sevgili dostum," dedi, "burada hayatımın bir bölümünü yönetmiş olan iki adam görüyorsunuz. Her ikisinden de çok söz ettim size."

"Öbür ikisi de," dedi kadın koyu bir Flaman aksanıyla.

"Hanımefendi Hollandalı mı?" diye sordu d'Artagnan.

Porthos bıyığını burdu ve her şeyi fark eden d'Artagnan bunu da fark etti.

"Anvers'liyim," diye karşılık verdi kadın.

"Adı da Gechter," dedi Planchet.

"Hanımefendiye asla bu adla hitap etmiyorsunuz," dedi d'Artagnan.

"Niçin?" diye sordu Planchet.

"Çünkü ne zaman böyle hitap etseniz her seferinde yaşlandırmış olursunuz onu."[1]

"Hayır, Trüchen diyorum ona."

"Güzel isim!" dedi Porthos.

---

1 *Gechter* Flamancada "dün," "bir önceki gün" anlamında bir sıfattır.

"Trüchen," dedi Planchet, "bana Flandres'dan namusu ve iki bin florinle birlikte geldi. Kendisini hep döven kötü bir kocadan kaçtı. Ben Picardieli olarak, Artoislıları çok sevmişimdir. Artois Flandre arası bir adımlık mesafe. Lombards Sokağındaki selefim hamisine gidip yakınmış; iki bin florinini bana verdi, ben nemalandırdım bu parayı, on bin florin kazanıyor."

"Bravo Planchet!"

"Özgür, zengin, bir ineği var; bir hizmetçisi var; Célestin baba emrinde, bütün gömleklerimi o dokuyor, bütün kazaklarımı o örüyor; beni sadece on beş günde bir görüyor ve mutlu olmayı çok istiyor."

"Gerçekten mutluyum," dedi Trüchen boynunu bükerek.

Porthos bıyığının öbür tarafını burdu.

"Bak sen!" dedi içinden d'Artagnan, "Porthos'un birtakım amaçları var galiba."

Bu arada sorunun ne olduğunu anlayan Trüchen aşçısını uyarmış, iki tabak daha eklemiş ve masayı nefis yemeklerle donatmıştı. Hafif akşam yemeği gerçek bir yemeğe ve yemek de ziyafete dönüşmüştü.

Taze tereyağı, tuzlu dana eti, ançuez ve ton balığı, Planchet'nin bakkal dükkânında ne varsa.

Piliç, sebze, salatalık, göl balığı, dere balığı, orman av hayvanları, taşradan gelen her türlü yiyecek.

Ayrıca Planchet mahzenden on şişe şarapla geldi. Şişeler toz tabakaları altında kaybolmuştu.

Bu manzara Porthos'u keyiflendirdi.

"Karnım aç," dedi.

Ve kendisine katil gibi bakarak Trüchen'in yanına oturdu.

D'Artagnan öbür tarafa oturdu.

Planchet ağırbaşlı ve neşeli bir tavırla karşılarına yerleşti.

"Trüchen yemek sırasında sofrayı sık sık terk ederse şaşırmayın, yatak odalarınızla meşgul oluyor," dedi.

Gerçekten de kadın çok dolaşıyordu ve birinci katta karyolanın ahşap kısımlarını inletiyor, tekerlekleri karoların üzerinde gıcırdatıyordu.

Bu sırada üç adam, özellikle Porthos yiyip içiyordu.

Onları seyretmek büyük bir zevkti.

Trüchen elinde peynirle tekrar aşağı indiğinde on şişe on gölge olmuştu.

D'Artagnan kendini hiç bozmamıştı.

Porthos ise aksine biraz kendini kaybeder gibi olmuştu.

Savaş türküleri, şarkılar birbirine karışmıştı.

D'Artagnan yeniden mahzene inilmesini önerdi ve Planchet *doğru düzgün bir piyade eri* gibi yürümediğinden silahşörlerin komutanı kendisine refakat etmeyi önerdi.

Ve koyu flaman şeytanlarını bile korkutacak şarkılar mırıldanarak gittiler.

Trüchen masada Porthos'un yanında kaldı.

İki obur yığınların arkasında tercihlerini yaparken, iki dudağın bir yanakta çıkardığı kuru ve ötümlü ses duyuldu.

"Porthos kendini La Rochelle'de sanmış olacak" dedi içinden d'Artagnan.

Şişelerle birlikte yukarı çıktılar.

Planchet sürekli şarkı söylüyor, hiçbir şey görmüyordu.

Her şeyi gören d'Artagnan, Trüchen'in sol yanağının sağ yanağından daha kırmızı olduğunu fark etti.

Porthos, Trüchen'in sol tarafında gülümsüyor ve iki eliyle bıyığının iki tarafını buruyordu.

Trüchen de yüce efendisine gülümsüyordu.

Çıtır çıtır sesler çıkaran Anjou şarabı üç adamı önce üç şeytan yaptı, daha sonra da üç cıvık.

D'Artagnan, ancak Planchet'ye kendi merdivenini aydınlatmak için eline bir şamdan alacak gücü bulabildi.

Planchet, Porthos'un peşine takıldı; Porthos'u da çok neşeli Trüchen itiyordu.

Odaları ve yatakları bulan d'Artagnan oldu.

Porthos yatağına daldı. Arkadaşı silahşör soydu onu.

D'Artagnan da kendi yatağına atlarken şöyle dedi:

"Lanet olsun! Ağzımı bu sarı şaraba sürmemeye yemin etmiştim.Çakmaktaşı kokuyor. Tüh! Silahşörler komutanlarını bu durumda görseler ne derlerdi!"

Ve karyolanın perdelerini çekerken de:

"Neyse ki görmeyecekler beni," diye ekledi.

Planchet, Trüchen'in kucağına verildi; kadın onu soydu ve perdeleri, kapıları kapattı.

"Köy çok eğlenceli," dedi Porthos yatağın tahtasının içinden geçen ayaklarını uzatarak; Planchet'nin köyünde herkes o kadar çok eğlenmişti ki Porthos'un çıkardığı bu gürültüyü kimse fark etmedi.

Gece yarısı saat ikide herkes horluyordu.

CXLV
PLANCHET'NİN EVİNDEN GÖRÜLENLER

Ertesi gün, üç kahramanı horul horul uyurken yakaladı.

Trüchen panjurları kapatmıştı. Kadın olarak, doğan güneşin ağırlaşmış gözlerle ilk temasından korkuyordu.

Porthos'un perdelerinin altı ve Planchet'nin tavanlığının altı da karanlıktı, pencereleri delen patavatsız bir ilk ışının uyandırdığı d'Artagnan yataktan atladı. Hücuma kalkan ilk kişi olmak istiyordu sanki.

Kendi odasına komşu olan Porthos'un odasına hücum etti.

Bu saygıdeğer Porthos uyurken gök gürlüyordu sanki; karanlıkta dev gövdesini gururla sergiliyordu ve sıkılı yumruğu yatağın dışına, küçük ayak halısına kadar sarkıyordu.

D'Artagnan, Porthos'u uyandırdı; Porthos oldukça mutlu bir halde gözlerini ovuşturdu.

Bu arada Planchet giyiniyor ve akşamdan kalma, sendeleyen iki konuğu odalarının kapısında karşılıyordu.

Henüz sabah vakti olmasına rağmen bütün ev ayaktaydı. Aşçı kümeste acımasız bir katliama girişmişti ve Célestin baba bahçede kiraz topluyordu.

Şen şakrak Porthos bir elini Planchet'ye uzattı ve d'Artagnan madam Trüchen'i öpmek için izin istedi.

Mağluplara garez bağlamayan Trüchen, aynı lütfu esirgemediği Porthos'a yaklaştı.

Porthos madam Trüchen'i derin bir soluk alarak öptü. Planchet iki arkadaşı ellerinden tuttu.

"Evi göstereceğim size," dedi, "dün akşam fırına giriyormuş gibi girdik ve hiçbir şey göremedik ama gündüz her şey değişiyor ve memnun olacaksınız."

"Görmekle başlayalım," dedi d'Artagnan, "görmek beni her şeyden çok daha fazla büyüler, ben hep saraylarda yaşadım ve hükümdarlar manzaralarını seçmeyi iyi biliyorlar."

"Ben," dedi Porthos, "görmeye her zaman çok önem verdim. Pierrefonds'daki şatomda dört ağaçlıklı yol açtırdım. Her biri farklı bir manzaraya açılıyor."

"Benim manzaramı göreceksiniz," dedi Planchet.

Ve iki konuğu bir pencereye götürdü.

"Ha! Evet, Lyon Sokağı," dedi d'Artagnan.

"Evet. Bu tarafta iki pencerem var; ilginç hiçbir yanı olmayan bir manzara, her zaman hareketli ve gürültülü olan han görünüyor, sıkıntı veren bir komşuluk. Bu tarafta dört pencerem vardı, ikisini bıraktım."

"Geçelim," dedi d'Artagnan.

Bir koridora girdiler, koridor odalara götürüyordu ve Planchet panjurları açtı.

"Bakın, bakın!" dedi Porthos. "Şurada ne var?"

"Orman," dedi Planchet. "Ufuk, her zaman yeşil olan kalın bir çizgi; ilkbaharda sarımtırak, yazın yeşil, güzleri kırmızı ve kışın beyaz oluyor."

"Çok güzel ama perde daha uzağı görmemizi engelliyor."

"Evet," dedi Planchet, "ama buradan da görülüyor."

"Oo! Büyük bir tarla," dedi Porthos. "Bakın! Ne görüyorum? Haçlar, taşlar."

"Mezarlık canım orası," diye haykırdı d'Artagnan.

"Tabii," dedi Planchet, "inanın bana çok ilginç. Her gün biri gömülüyor buraya. Fontainebleau bayağı kuvvetli. Kimi zaman ellerinde bayraklarla beyazlar içinde genç kızlar, kimi zaman belediye meclisi üyeleri ya da methiyecilerle birlikte zengin burjuvalar ve manastırın atölyesi, kimi zaman kralın görevlileri."

"Ben bunu sevmiyorum," dedi Porthos.

"Pek eğlenceli değil," dedi d'Artagnan.

"Kesinlikle kutsal düşünceler aşılıyor," dedi Planchet.

"Ah! Ben böyle bir şey söylemem."

"Ama," diye devam etti Planchet, "bir gün öleceğiz ve aklımda kalmış olan bir özdeyiş var: Ölüm düşüncesi kurtarıcı bir düşünce."

"Ben aksini söylemiyorum," dedi Porthos.

"Ama," diye karşı çıktı d'Artagnan, "yeşillik, çiçekler, ırmaklar, mavi ufuklar, uçsuz bucaksız ovalar da kurtarıcı bir düşünce."

"Bunlara sahip olsaydım geri çevirmezdim," dedi Planchet, "ama sadece bu küçük mezarlığa sahip olduğumdan... Çiçekli, yosunlu, gölgeli ve sakin... Yetiniyorum onunla ve sözgelimi Lombards Sokağında oturup günde iki bin arabanın ve çamurda yürüyen yüz elli bin insanın ayak seslerini duyan kentlileri düşünüyorum."

"Ama canlı," dedi Porthos, "canlı!"

"İşte tam da bu nedenle," dedi Planchet mahcup bir tavırla, "biraz ölü görmek dinlendiriyor beni."

"Bu Planchet şeytan," dedi d'Artagnan, "bakkal olduğu kadar şair olmak için de doğmuş."

"Efendim," dedi Planchet, "ben Tanrı'nın yarattığı iyi hamurdan insanlardan biriydim. Bir süre eğlenmek ve dünya hayatındaki her şeyi iyi bulan insanlardan biri."

D'Artagnan pencerenin yanına oturdu ve Planchet'nin bu felsefesini sağlam ve geçerli bulunca hayal etmeye başladı.

"Tabii," diye bağırdı Porthos, "komedi işte bunun için bahşediliyor bize. Bir şarkı sesi duyuyorum galiba, değil mi?"

"Evet, biri şarkı söylüyor," dedi d'Artagnan.

"Oh! Üçüncü sınıf bir cenaze töreni," dedi Planchet küçümseyerek. "Ayini yöneten papazdan, kayyumdan ve koroda ilahi söyleyen çocuktan başka kimse yok. Görüyorsunuz beyler merhum ya da merhume prens soyundan değilmiş."

"Hayır kafile yok."

"Olmaz olur mu," dedi Porthos, "bir adam görüyorum."

"Evet doğru, paltosuna sarınmış bir adam," dedi d'Artagnan.

"Görülmeye değer bir şey yok," dedi Planchet.

"Beni ilgilendiriyor bu," dedi d'Artagnan telaşla pencereden sarkarak.

"Haydi, haydi, bu işlerden çakıyorsunuz siz; ben de ilk günlerde, bütün gün istavroz çıkarmaktan yoruluyordum ve ilahiler beynime çivi gibi saplanıyordu; şimdi ilahiler ninni gibi geliyor ve mezarlıktaki kadar güzel kuşlar görmedim hayatımda."

"Ben sevmiyorum artık," dedi Porthos, "ben daha çok incelemeyi, araştırmayı seviyorum."

Planchet aniden sıçradı, bahçeye götürmek için Porthos'a uzattı elini.

"Siz burada mı kalıyorsunuz yoksa?" dedi Porthos, d'Artagnan'a dönerek.

"Evet dostum, evet, sonra gelirim yanınıza."

"Tabii, mösyö d'Artagnan haksız değil," dedi Planchet, "gömüyorlar mı?"

"Henüz değil."

"Ha! Evet, mezarcı iplerin tabuta bağlanmasını bekliyor. Bakın, bakın, mezarlığın öbür ucundan bir kadın giriyor."

"Evet, evet sevgili Planchet," dedi d'Artagnan telaşla, "rahat bırak beni, rahat bırak; kurtarıcı, rahatlatıcı düşüncelere giriyorum, rahatsız etme beni."

Planchet gittikten sonra d'Artagnan yarı açık panjurun arkasından karşı tarafta olup bitenleri seyrediyordu büyük bir merakla.

Cenazeyi taşıyan iki adam tabutun iplerini çözmüşler, yüklerini mezara bırakmışlardı.

Birkaç adım ötede kasvetli sahnenin tek seyircisi pelerinli adam, sırtını uzun bir serviye dayamıştı; yüzünü mezarcılardan ve papazlardan gizliyordu; cenaze beş dakikada gömüldü.

Mezar kapandıktan sonra papazlar döndüler, mezarcı onlara birkaç kelime söyledi ve arkalarından o da gitti.

Pelerinli adam, önlerinden geçerken selamladı onları ve mezarcının eline bir bozuk para koydu.

"Lanet olsun!" diye mırıldandı d'Artagnan. "Aramis, bu adam!"

Aramis en azından bulunduğu tarafta yalnız kaldı, çünkü başını çevirir çevirmez yolda bir kadının ayak sesini ve bir giysinin hışırtısını duydu.

Hemen kafasını o tarafa çevirdi ve büyük bir saygıyla şapkasını çıkardı, kadını görkemli bir mezarı gölgelendiren kestane ve ıhlamur ağaçlarının altına götürdü.

"Ah! Mesela," dedi d'Artagnan, "randevular veren Vannes piskoposu, rahip Aramis Noisy-le-Sec'de her zaman etrafı inci çiçekleriyle donatır."

"Evet," diye ekledi silahşör, "ama bir mezarlıkta kutsal bir buluşma söz konusudur."

Ve gülmeye başladı.

Sohbet rahat rahat yarım saat sürdü.

D'Artagnan kadının yüzünü göremiyordu, sırtı dönüktü ama iki muhataba bakınca bunların aşktan söz etmediklerini anlıyordu, çünkü dimdik duruyorlardı; hareketleri bakışmalı, düzenli ve maharet doluydu, birbirlerine saldırı ya da savunma bakışları atıyorlardı.

Sohbetin sonunda kadın kalktı ve Aramis karşısında büyük bir saygıyla eğildi.

"Vay anasını!" dedi d'Artagnan. "Ama bir aşk randevusu gibi bitti! İlk başta şövalye diz çöker, daha sonra küçük hanım etki altına alınır ve yalvaran o olur. Kim bu küçük hanım? Onu görebilmek için bir tırnağımı verirdim."

Ama mümkün olmadı bu. Önce Aramis gitti, kadın da daha sonra başlığına iyice gömülerek gitti.

D'Artagnan orada durmadı artık, Lyon Sokağına bakan pencereye koştu.

Aramis o anda hana girdi.

Kadın ters tarafa yöneldi. Ormanın kıyısında görülen iki atlı bir arabaya gideceği belli oluyordu.

Yavaş yürüyordu, başı öndeydi, iyice hayallere dalmıştı.

"Vay canına! Benim bu kadını tanımam lazım," dedi yine silahşör.

Ve düşünmeyi bırakıp peşine düştü kadının.

Yolda onu örtüsünü kaldırması için nasıl zorlayabileceğini düşündü.

"Genç değil," dedi, "sosyeteden bir kadın. Tanıyorum onu, Tanrı canımı alsın, bu tavırlar bana hiç yabancı değil."

Koştuğu için mahmuzları ve çizmeleri dövülmüş toprakta tuhaf bir şıkırtı yapıyordu, hiç ummadığı bir mutluluk kapladı içini.

Bu ses kadını endişelendirdi; arkasında biri olduğunu ya da izlendiğini sandı ki doğruydu bu, arkasını döndü.

D'Artagnan baldırlarına saçma isabet etmiş gibi sıçradı, sonra yan tarafa saptı ve geri döndü.

"Madam de Chevreuse!" diye mırıldandı.

D'Artagnan her şeyi öğrenmeden dönmek istemedi.

Célestin babadan, mezarcıdan o sabah gömülen ölünün kim olduğunu öğrenmesini istedi.

"Yoksul bir Fransisken dilenci," diye karşılık verdi mezarcı, "bu dünyada kendisine ebediyen son yolculuğuna uğurlanırken refakat edecek, sevebileceği bir köpeği bile yoktu."

"Durum böyle olsaydı" diye düşündü d'Artagnan, "Aramis cenaze alayına katılmazdı. Vannes piskoposu sadakat gösterecek bir köpek değil, koku alma konusunda bir şey söylemiyorum!"

CXLVI
D'ARTAGNAN SAYESİNDE DOST OLAN PORTHOS, TRÜCHEN VE PLANCHET BİRBİRLERİNDEN NASIL AYRILDILAR?

Planchet'nin evinde bol bol yendi içildi.

Porthos bir merdiveni ve iki kiraz ağacını kırdı, ahududu fidanlarının kabuklarını soydu ama dediğine göre kemeri yüzünden çileklere kadar ulaşamadı.

Devle yakınlaşmış olan Trüchen ona şöyle dedi:

"Kamer değil kübek yüzünden."

Çok keyiflenen Porthos, Trüchen'i öptü, Trüchen ona kendi elleriyle çilek topladı ve elleriyle yedirdi. Bu olaylar sırasında gelen d'Artagnan, Porthos'u tembelliği yüzünden azarladı ve alçak sesle yakındı Planchet'ye.

Porthos karnını iyice doyurdu, yemeğini bitirince:

"Burada çok eğleneceğim," dedi Trüchen'e bakarak.

Trüchen gülümsedi.

Planchet de gülümsedi ama biraz sıkılarak.

D'Artagnan, Porthos'a şöyle dedi:

"Dostum, Capua'nın zevkleri size Fontainebleau seyahatimizin gerçek amacını unutturmasın."

"Krala takdim edilmem mi?"

"Aynen. Bu işin hazırlıkları için kentte bir tur atmak istiyorum. Siz buradan ayrılmayın lütfen."

"Yok canım!" diye haykırdı Porthos.

Planchet, d'Artagnan'a endişeyle baktı.

"Uzun sürer mi işiniz?" diye sordu.

"Hayır dostum, bu akşamdan itibaren sana biraz ağır gelen iki konuktan kurtarıyorum seni."

"Ah! Mösyö d'Artagnan! Lütfen söyler misiniz?"

"Hayır, bak; sen çok iyi kalplisin ama evin küçük. Sekiz dönüm yeri olan biri var. Bir kralı ağırlayabilir ve çok mutlu edebilir. Ama sen doğuştan büyük bir senyör değilsin."

"Mösyö Porthos da değil," diye mırıldandı Planchet.

"Senyör oldu azizim; yirmi yıldan beri yüz bin liralık bir gelirin sahibi, elli yıldan beri de tam bir metbu, herhangi bir biçimde sarsılması, yıkılması mümkün değil; Fransa Krallığında asla rakipleri olamaz. Porthos senin yanında çok büyük bir senyör, oğlum ve... Daha fazlasını söylemeyeyim sana. Senin zeki olduğunu biliyorum."

"Hayır! Hayır! Mösyö, anlatın."

"Talan edilen meyve bahçene, boş tel dolabına bak; kırılan karyolana, boş mahzenine bak. Madam Trüchen..."

"Aman Tanrım!" dedi Planchet.

"Sen biliyor musun, Porthos otuz köyün senyörü; taşkınlığı, açık saçık şakaları çok seven üç yüz vasali var ve Porthos çok da yakışıklı bir adam!"

"Aman Tanrım!" dedi yine Planchet.

"Madam Trüchen fevkalade bir insan," diye devam etti d'Artagnan, "kendine sakla onu, anlıyor musun?"

Ve omzuna vurdu.

Bu sırada bakkal bir çardağın altında uzaklaşan Trüchen ve Porthos'u fark etti.

Trüchen tam bir Flaman nezaketiyle Porthos'a kirazlarla küpeler yapıyordu ve o, Delila'nın karşısında gülen Şimşon gibi âşıkça gülüyordu.

Planchet, d'Artagnan'ın elini sıktı ve çardağa doğru koştu.

Porthos'un hakkını teslim edelim, hiç istifini bozmadı. Hiç kuşkusuz bir kötülük olacağına ihtimal vermiyordu.

Trüchen de rahatsız olmadı, bu Planchet'yi rahatsız etti ama o dükkânında çok sosyete insanı görmüştü ve böyle bir sıkıntı çok fazla rahatsız etmezdi onu.

Planchet, Porthos'un kolunu tuttu ve atları görmeye gitmeyi önerdi kendisine.

Porthos yorgun olduğunu söyledi.

Planchet, baron du Vallon'a kendisinin hazırladığı ve bir daha hiçbir yerde bulamayacağı bir şeftali likörü ikram etmek istediğini söyledi.

Baron kabul etti.

Böylelikle Planchet bütün gün düşmanını meşgul etmeyi başardı. Büfesini izzetinefsine feda etti.

D'Artagnan iki saat sonra döndü.

"Her şey hazır," dedi, "majestelerini ava giderken bir ara gördüm, kral bizi bekliyor bu akşam."

"Kral beni bekliyor!" diye haykırdı Porthos doğrularak.

Ve insan kalbi sürekli gidip gelen bir dalga olduğundan kesinlikle itiraf etmek gerekir ki, bu andan itibaren Porthos madam Trüchen'e Anverslinin kalbini yumuşatan dokunaklı bir nezaketle bakmadı.

Planchet bu hırslı eğilimleri ve niyetleri elinden geldiğince körükledi. Son saltanat döneminin bütün görkemini, savaşları, kuşatmaları, törenleri anlattı; daha doğrusu tekrarladı. İngilizlerin lüks düşkünlüğünden söz etti, üç yiğit yoldaşın ummadıkları kazançları anlattı. Bu üç yoldaşın ilk başta en mütevazısı olan d'Artagnan sonunda lider olmuştu.

Kendisine uçup giden gençliğini göstererek Porthos'u heyecanlandırdı, bu büyük senyörün dürüstlüğünü ve dostluğa verdiği

önemi elinden geldiğince övdü, güzel konuştu, konuşurken marifet ve hüner gösterdi. Porthos'u büyüledi, Trüchen'i titretti ve d'Artagnan'ı düşlere daldırdı.

Saat altıda, silahşör atların hazırlanmasını ve Porthos'un giydirilmesini emretti.

Konukseverliğinden dolayı Planchet'ye teşekkür etti, sadece sarayda kullandığı bir üslupla pek iyi anlaşılmayan bir şeyler söyledi kulağına ve bu Planchet'yi Trüchen'in gözünde büyüttü birdenbire. Çok iyi, çok cömert, çok sadık zavallı bakkal, iki büyük senyörün aynı anda ortaya çıkmasından sonra saygınlığını yitirmişti.

Kadınlar böyledir işte: Sahip olmadıkları şeyi isterler, sahip olmadıkları şeyi elde edince de hor görürler.

D'Artagnan arkadaşı Planchet'ye bu hizmeti verdikten sonra Porthos'a usulca şöyle dedi:

"Parmağınızda çok güzel bir yüzük var dostum."

"Üç yüz lira," dedi Porthos.

"Bu yüzüğü kendisine bırakırsanız madam Trüchen sizin hatıranızı daha iyi saklayacaktır," dedi d'Artagnan.

Porthos tereddüt etti.

"Güzel değil mi sizce?" diye sordu silahşör.

"Sizi anlıyorum; sizin gibi büyük bir senyör eski bir hizmetkârının evinde ağırlanmanın karşılığını vermeden kalmaz ama inanın bana, Planchet o kadar iyi kalplidir ki sizin yüz bin liralık bir geliriniz olduğunu anlamayacaktır."

Bu laflarla koltukları kabaran Porthos şöyle dedi:

"Bracieux'deki küçük çiftliğimi madam Trüchen'e vermeyi çok istiyorum, bu da parmaktaki yüzük gibi... Otuz altı dönüm."

"Çok Porthos'cuğum, şu an için çok; daha sonraya saklayın."

Parmağındaki elmas yüzüğü çıkardı ve Trüchen'e yaklaşarak şöyle dedi:

"Madam," dedi, "sayın baron sevgisine karşılık bu yüzüğü kabul etmenizi nasıl rica edeceğini bilemiyor. Mösyö du Vallon tanıdığım en cömert ve en ağırbaşlı insandır. Size Bracieux'de küçük bir çiftlik hediye etmek istiyordu, vazgeçirdim."

"Oh!" dedi Trüchen, elmas yüzüğü bakışlarıyla adeta yiyerek.

"Sayın baron!" diye haykırdı duygulanan Planchet.

"Dostum," diye kekeledi, d'Artagnan'ın hislerine çok iyi tercüman olmasıyla çok mutlu olan Porthos.

Üst üste gelen bu haykırışlar, grotesk üslupta bitebilecek bir günü patetik bir sona erdirdi.

Ama d'Artagnan oradaydı ve her yerdeydi, d'Artagnan emir verince olaylar ancak kendi isteği ve arzusu doğrultusunda son bulmuştu.

Herkes birbirine sarıldı. Baronun yüce gönüllülüğü sayesinde kendini bulan Trüchen, yerini bulduğunu hissetti ve bir gün önce çok samimi olduğu büyük senyöre çekingen bir tavırla ve kızararak sadece alnını uzattı.

Planchet de çok utandı.

Cömert baron Porthos ceplerini aşçı kadının ve Célestin'in ellerine boşaltmayı çok isterdi.

Ama d'Artagnan engelledi onu.

"Sıra bende," dedi.

Ve kadına bir lira, adama da iki lira verdi.

Bunlar Harpagon'u sevindirecek ve tutumsuz biri haline getirecek hayır duaları oldu.

Planchet, d'Artagnan'ı şatoya kadar götürdü ve d'Artagnan, Porthos'u rastlamaktan korktuğu insanlar tarafından fark edilmeden girdiği komutan odasına soktu.

CXLVII
PORTHOS'UN TAKDİM EDİLMESİ

Aynı akşam saat yedide kral, büyük salonda bir Birleşik Eyaletler[1] elçisiyle görüşüyordu.

Görüşme on beş dakika sürdü.

Daha sonra yeni takdim edilen kişileri ve öncesinde birkaç kadını kabul etti.

Salonun bir köşesinde, sütunun arkasında, Porthos ve d'Artagnan sıralarını beklerken sohbet ediyorlardı.

---

[1] 1581-1795 yıllarında varlığını sürdüren Birleşik Hollanda Cumhuriyeti.

"Haberi duydunuz mu?" dedi silahşör, arkadaşına.

"Hayır."

"Bakın o zaman."

Porthos ayaklarının ucunda yükseldi ve resmi kıyafet içinde Aramis'i krala götüren mösyö Fouquet'yi gördü.

"Aramis!" dedi Porthos.

"Mösyö Fouquet tarafından krala takdim edilen."

"Ya!" dedi Porthos.

"Belle-Île'i tahkim etmiş olması dolayısıyla," diye devam etti d'Artagnan.

"Ya ben?"

"Siz, size söyleme şerefine eriştiğim gibi, siz iyi Porthos'sunuz; yüce Tanrı'nın iyiliği ve sizden biraz Saint-Mandé ile ilgilenmeniz isteniyor."

"Ya!" diye tekrarladı Porthos.

"Bereket versin ben buradayım," dedi d'Artagnan, "ve birazdan sıra bana gelecek."

Bu sırada Fouquet kralla konuşuyordu.

"Efendim," dedi, "majestelerinden bir lütuf bekliyorum. Mösyö d'Herblay hırslı bir insan değildir ama yararlı olabileceğini bilir. Majestelerinin Roma'da bir temsilcisi olması gerekir. Ve de güçlü bir temsilci, mösyö d'Herblay'ye bir görev verebiliriz."

Kral yerinde sallanır gibi oldu.

"Ben majestelerinden nadiren bir şey isterim," dedi Fouquet.

"Bu bir vakıa," diye karşılık verdi, tereddütlerini her zaman bu şekilde ifade eden kral.

Bu söze kimsenin diyecek bir şeyi yoktu.

Fouquet ve Aramis birbirlerine baktılar.

Kral devam etti:

"Mösyö d'Herblay bize Fransa'da da hizmet verebilir: Bir başpiskoposluk mesela."

"Efendim," diye karşılık verdi Fouquet kendisine özgü bir nezaketle, "majesteleri, mösyö d'Herblay'yi onurlandırıyor; başpiskopusluk kralın lütfuyla ek bir görev olur, biri ötekine engel değildir."

Kral bu zekâya hayran oldu ve gülümsedi.

"D'Artagnan daha iyi bir cevap veremezdi," dedi.

Bu kelimeyi telaffuz etmişti ki d'Artagnan gözüktü.

"Majesteleri beni çağırdı," dedi.

"İzninizle efendim," dedi Porthos'un maskesini düşüren d'Artagnan telaşla, "izninizle majestelerine, sayın baron du Vallon'u takdim edeyim. Fransa'nın en önde gelen asilzadelerindendir."

Porthos'a bakan Aramis sapsarı kesildi, Fouquet yumruklarını sıktı.

D'Artagnan her ikisine bakıp gülümsedi; bu arada Porthos, majestelerinin önünde heyecan içinde eğilmekteydi.

"Porthos burada ha," diye mırıldandı Fouquet Aramis'in kulağına eğilerek.

"Şşt! İhanet bu," diye karşılık verdi Aramis.

"Efendim!" dedi d'Artagnan, "mösyö du Vallon'u majestelerine altı yıl önce takdim etmeliydim ama bazı insanlar yıldızlara benzer, yanında arkadaşları olmadan bir yere gidemez. Topluluk dağılmadı, bu nedenle mösyö du Vallon'u size takdim etmek için yanında mösyö d'Herblay'nin bulunacağı zamanı tercih ettim."

Aramis az daha kendini kaybedecekti. Kendini beğenmiş bir tavırla d'Artagnan'a baktı. Meydan okumayı kabul ettiğini göstermek istedi sanki.

"Bu beyler iyi dostlar mı?" dedi kral.

"Çok sağlam efendim, birbirlerinin kefilidirler. Belle-Île'in nasıl tahkim edildiğini sorun mösyö de Vannes'a."

Fouquet bir adım uzaklaştı.

"Belle-Île, beyefendi tarafından tahkim edildi," dedi Aramis soğuk bir tavırla.

Ve Porthos'u gösterdi, Porthos ikinci kez selam verdi.

Louis hem hayranlık hem de kuşku duyuyordu.

"Evet," dedi d'Artagnan, "ama sayın barona çalışmalarında kimin yardım ettiğini sorun."

"Aramis," dedi Porthos samimi bir tavırla.

Ve piskoposu işaret etti.

"Tanrı benim belamı versin, bütün bunlar ne anlama geliyor, nasıl bitecek bu komedi acaba?" dedi içinden.

"Ne!" dedi kral. "Sayın kardinal, yani piskopos demek istedim. Aramis mi?"

"Asker adı," dedi d'Artagnan.

"Arkadaşlık adı," dedi Aramis.

"Tevazu yok," diye haykırdı d'Artagnan, "bu papaz efendim; sizin krallığınızın en parlak askeri, en cesur asilzadesi, en bilgili ilahiyatçısıdır."

Louis kafasını kaldırdı.

"Ve bir mühendis!" dedi Aramis'in gerçekten çok güzel yüzüne hayranlıkla bakarak.

"İcap ederse mühendis, efendim," dedi Aramis.

"Silahşör arkadaşım, efendim," dedi d'Artagnan samimi bir tavırla, "tavsiyeleriyle babanızın bakanlarının amaçlarını gerçekleştirmelerine en az yüz kez yardımcı olan insan. Yani mösyö d'Herblay, du Vallon, ben ve majestelerinin tanıdığı sayın kont de la Fère oluşturmuştur bu topluluğu. Merhum kral ve sizin küçük olduğunuz dönemde çok sözü edilen topluluk."

"Peki, Belle-Île'i tahkim eden kim?" diye tekrar sordu kral, sesini iyice yükselterek.

Aramis öne çıktı.

"Babasına hizmet ettiğim gibi oğluna da hizmet etmek için," dedi.

D'Artagnan, bu sözleri sarf ettiği sırada Aramis'in yüzüne baktı dikkatle. Bu yüzde gerçek saygıyı, ateşli sadakati, tartışılmaz inancı gördü. Her zaman her şeyden kuşkulanan d'Artagnan kesinlikle etkilendi ve kabullendi bunları.

"İnsan yalan söylediğinde böyle bir üslupla konuşamaz," dedi.

Louis etkilendi.

"Bu durumda," dedi sıkıntı içinde sınavın sonucunu bekleyen Fouquet'ye, "görev verilmiştir. Mösyö d'Herblay, ilk terfiniz için söz veriyorum size. Mösyö Fouquet'ye teşekkür edin."

Kalbini kırdıkları Colbert tarafından duyuldu bu sözler. Telaşla salondan çıktı.

"Siz, mösyö du Vallon," dedi kral, "isteyin. Babamın hizmetkârlarını ödüllendirmeyi seviyorum ben."

"Efendim," dedi Porthos. Ve daha fazla bir şey söyleyemedi.

"Efendim!" diye haykırdı d'Artagnan. "Bu soylu asilzade majestelerinin yasaklıları arasında. O ki binlerce düşmana cesur ve

ateşli gözleriyle meydan okumuştur. Ama ben ne düşündüğünü biliyorum ve ben güneşe bakmaya daha fazla alışkınım. Düşüncesini söyleyeceğim size: Hiçbir şeye ihtiyacı yok, on beş dakika boyunca majestelerini seyretme mutluluğundan başka bir şey istemiyor."

"Bu akşam yemeği birlikte yiyeceğiz," dedi kral, Porthos'u kibarca selamlayarak.

Porthos zevkten ve gururdan kıpkırmızı oldu.

Kral izin verdi ona ve d'Artagnan da kendisine sarıldıktan sonra salona doğru itti onu.

"Yemekte yanıma oturun," dedi Porthos kulağına.

"Peki dostum."

"Aramis bana darılıyor, değil mi?"

"Aramis sizi hiçbir zaman bu kadar sevmemiştir. Düşünün, kardinallik görevi verdirttim ona."

"Doğru," dedi Porthos. "Bu arada kral, sofrasında çok fazla yenmesinden hoşlanıyor mu?"

"Bu onu pohpohlamaktır," dedi d'Artagnan, "çünkü müthiş iştahlıdır."

"Çok sevindirdiniz beni!" dedi Porthos.

CXLVIII
AÇIKLAMALAR

Aramis, becerikli ve maharetli bir konuşma yaptıktan sonra gidip d'Artagnan ve Porthos'u buldu. Sütunun arkasındaki Porthos'un yanına gitti ve elini sıkarken şöyle dedi ona:

"Hapishanemden kaçtınız mı?"

"Azarlamayın onu," dedi d'Artagnan, "kaçması için ben izin verdim ona."

"Ah! Dostum," diye karşılık verdi Aramis, Porthos'a bakarak, "siz daha fazla sabır göstererek bekler miydiniz acaba?"

D'Artagnan daralmaya başlayan Porthos'un yanına geldi.

"Siz rahipler," dedi Aramis'e, "çok büyük politikacılarsınız. Biz askerler doğrudan hedefe yöneliriz. Mesele bu. Sevgili Baisemeaux'yu ziyarete gitmiştim..."

Aramis kulak kabarttı.

"Bak sen!" dedi Porthos. "Aramis, Baisemeaux'nun bana size verilmek üzere bir mektup gönderdiğini hatırlatıyorsunuz bana."

Ve Porthos, piskoposa bildiğimiz mektubu uzattı.

Aramis okumak için izin istedi ve okudu, d'Artagnan her aşamasını izlediği bu olaydan hiç etkilenmemiş gözüktü.

Ayrıca Aramis de iyi direndi ve d'Artagnan büyük bir hayranlık duydu onun bu tavrına.

Aramis mektubu okuduktan sonra, son derece sakin bir tavırla cebine koydu.

"Ne diyordunuz sayın komutan?" dedi.

"Diyordum ki," diye devam etti silahşör, "Baisemeaux'ya hizmetinden dolayı ziyarete gitmiştim."

"Hizmetinden dolayı mı?" dedi Aramis.

"Evet," dedi d'Artagnan. "Tabii sizden ve dostlarımızdan söz ettik. Şunu söylemem gerekir ki Baisemeaux beni soğuk karşıladı. Ayrıldım yanından. Ben dönerken yanıma bir asker yaklaştı ve bana (üzerimde sivil kıyafetim olmasına rağmen tanıdı beni hiç kuşkusuz) 'Komutan, şu zarfın üzerindeki yazıyı okur musunuz bana lütfen?' dedi.

Okudum: Saint-Mandé'de, mösyö Fouquet'nin yanında kalan mösyö du Vallon'a.

'Tabii!' dedim içimden, düşündüğüm gibi Porthos Pierrefonds'a ya da Belle-Île'e dönmedi; Porthos, Saint-Mandé'de, mösyö Fouquet'nin evinde; mösyö Fouquet Saint-Mandé'de değil, dolayısıyla Porthos yalnız ya da Aramis'le birlikte; Porthos'u göreyim. Ve Porthos'u görmeye gittim."

"Çok iyi!" dedi Aramis hayallere dalmış halde.

"Bana bunu anlatmamıştınız," dedi Porthos.

"Vakit bulamadım dostum!"

"Ve Porthos'u Fontainebleau'ya götürdünüz öyle mi?"

"Planchet'ye."

"Planchet, Fontainebleau'da mı?" dedi Aramis.

"'Bak sen!' dedi Porthos. 'Aramis, Baisemeaux'nun bana size verilmek üzere bir mektup gönderdiğini hatırlatıyorsunuz bana.'"

"Evet, mezarlığın yanında!" diye bağırdı Porthos şaşkın bir halde.

"Nasıl, mezarlığın yanında!" dedi Aramis kuşkuyla bakarak.

"İyi o zaman!" dedi içinden silahşör, "madem kavga var, biz de yararlanalım bu kavgadan!"

"Evet, mezarlık!" dedi Porthos. "Planchet hiç kuşkusuz nefis reçeller yapan çok iyi bir çocuk ama pencereleri mezarlığa bakıyor. Hüzünlü bir durum bu! İşte bu sabah..."

"Bu sabah..." dedi Aramis daha da sıkıntılı bir halde.

D'Artagnan sırtını döndü ve cama vurarak bir marş havası tutturdu.

"Bu sabah," diye devam etti Porthos, bir Hıristiyanı gömdüler."

"Ya!"

"İç karartıcı! Ben sürekli ölülerin görüldüğü bir evde yaşamak istemezdim. D'Artagnan, aksine, çok seviyor bunu galiba."

"Aaa! D'Artagnan gördü mü?"

"Görmedi, gözleriyle yedi adeta."

Aramis ürperdi ve dönüp silahşöre baktı ama silahşör, Saint-Aignan'la koyu bir sohbete dalmıştı.

Aramis, Porthos'a soru sormaya devam etti; sonra çok iri bir limonun bütün suyunu çıkardıktan sonra kabuğunu attı.

Arkadaşı d'Artagnan'a döndü ve omzuna vurdu.

"Dostum," dedi Saint-Aignan uzaklaşınca, "kralın yemeği anons edilmişti."

"Sevgili dostum," diye karşılık verdi d'Artagnan.

"Biz akşam yemeğini kralla yemiyoruz kesinlikle."

"Yok canım, ben yiyorum."

"Benimle on dakika konuşabilir misiniz?"

"Yirmi! Majestelerinin sofraya oturması için yirmi dakika lazım."

"Nerede konuşmamızı istiyorsunuz?"

"Burada canım, bankta; kral gitti, oturabiliriz; salon da boş."

"Oturalım o zaman."

Oturdular. Aramis, d'Artagnan'ın bir elini tuttu.

"İtiraf edin bana sevgili dostum," dedi, "Porthos'u bana biraz güvensizlik duyması için yönlendirdiniz."

"İtiraf ediyorum bunu, ama sizin anladığınız gibi değil. Porthos'un ölümden korktuğunu anladım ve onu krala takdim ederek kendisi için ve sizin için hiçbir zaman yapmayacağınız şeyi yapmak istedim."

"Neyi?"

"Övülmenizi."

"Soyluluğunuzu göstererek yaptınız bunu, teşekkür ederim."

"Ve uzaklaşan göreve yaklaştırdım sizi."

"Aaa! İtiraf ediyorum bunu," dedi Aramis tuhaf bir gülümsemeyle, "aslında siz dostlarınızın başarılı olmasını sağlama konusunda eşsiz bir insansınız."

"Gördüğünüz gibi ben sadece Porthos'un başarısı için çalıştım."

"Evet! Ben de çaba harcadım ayrıca ama sizin kollarınız benimkilerden uzun."

Bu sefer d'Artagnan gülümsedi.

"Peki," dedi, "gerçeği bilmek zorundayız: Beni hâlâ seviyor musunuz sevgili d'Artagnan?"

"Yine eskisi gibi seviyorum sizi," diye karşılık verdi d'Artagnan, bu cevaptan rahatsız olmadan.

"Teşekkürler bütün kalbimle," dedi Aramis. "Belle-Île'e kral için mi geliyordunuz?"

"Tabii!"

"O zaman, tahkim edilmiş Belle-Île'i krala gösterme zevkinden mahrum etmek istiyordunuz bizi, öyle mi?"

"Ama dostum, sizi bu zevkten mahrum etmek için benim her şeyden önce sizin niyetinizi bilmem gerekirdi."

"Her şeyden habersiz olarak mı geliyordunuz Belle-Île'e?"

"Sizinle ilgili olarak mı? Tabii! Aramis'in, Polibus ya Arşimet gibi tahkimat yapabilecek derecede mühendis olduğunu nereden bilebilirdim?"

"Doğru. Ama benim orada olduğumu tahmin ettiniz."

"Evet."

"Porthos da mı?"

"Azizim, Aramis'in mühendis olduğunu tahmin etmedim. Sadece Porthos'un mühendis olduğunu tahmin ettim. Bir Latin şöyle demiş: 'Hatip olunur, şair doğulur.[1]' Ama 'Porthos doğulur ve mühendis olunur,' dememiştir asla."

"Siz her zaman böyle zarif espriler yaparsınız," dedi Aramis soğuk bir tavırla. "Dinliyorum."

"Dinleyin."

"Sırrımızı öğrenince bir an önce açıklamak için krala koştunuz."

"Sizin daha hızlı koştuğunuzu görünce daha çok koştum sevgili dostum. Porthos gibi yüz yirmi dokuz kiloluk bir adam hızlı ko-

---

1 Bu söz Cicero'ya mal edilmiştir.

şunca; bir papaz hiç durmadan, yorulmadan koşunca; bana haber vermek istemeyen bu iki dostun benden gizlemek istedikleri çok önemsiz şeyler olduğunu düşündüm, koştum. Zayıflığımın ve gut ağrılarından uzak olmamın izin vermesi ölçüsünde hızlı koştum."

"Sevgili dostum, bana ve Porthos'a can sıkıcı bir hizmette bulunabileceğinizi düşünmediniz mi?"

"Kesinlikle düşündüm bunu ama Porthos ve siz, Belle-Île'de can sıkıcı bir rol oynattınız bana."

"Özür dilerim," dedi Aramis.

"Affedersiniz," dedi d'Artagnan.

"Dolayısıyla," diye devam etti Aramis, "şimdi her şeyi biliyorsunuz."

"Hayır, hiç ilgisi yok."

"Mösyö Fouquet'yi krala haber vermesi için hemen uyarmak zorunda kaldığımı biliyorsunuz değil mi?"

"Burası biraz karanlık."

"Hayır. Mösyö Fouquet'nin düşmanları var, tanıyorsunuz onları değil mi?"

"Evet, tabii."

"Özellikle bir düşmanı..."

"Tehlikeli."

"Ölümcül. Mösyö Fouquet bu düşmanla mücadele edebilmek için krala büyük bir sadakatle bağlı olduğunu göstermek ve büyük fedakârlıklar yapmak zorunda kaldı. Belle-Île'i hediye ederek bir sürpriz yaptı majestelerine. Paris'e ilk gelen siz olunca sürpriz falan kalmamıştı ortada. Korkuya teslim olmuş bir halimiz vardı."

"Anlıyorum."

"İşte bütün sır burada," dedi Aramis. Silahşörü ikna ettiği için mutluydu.

"Ama," dedi silahşör, "Belle-Île'de beni bir kenara çekip, 'Sevgili dost, Belle-Île-en-Mer'i tahkim edip krala hediye edeceğiz. Kimden yana olduğunuzu söylerseniz işimiz kolaylaşır. Mösyö Colbert'in dostu musunuz yoksa mösyö Fouquet'nin mi?' diye sorsaydınız işler daha kolay yürürdü. Bu soruya belki cevap vermezdim, o zaman siz de 'Benim dostum musunuz?' diye bir soru sorardınız ve ben de 'Evet' diye cevap verirdim."

Aramis başını eğdi.

"Böylece," diye devam etti d'Artagnan, "beni felç ederdiniz ve krala gidip şöyle derdim: 'Efendim, mösyö Fouquet Belle-Île'i tahkim ediyor ve çok iyi yapıyor ama Belle-Île valisi majesteleri için bir şey söyledi bana.' Ya da 'Mösyö Fouquet kendi amaçlarına yönelik olarak bir ziyarette bulunuyor.' Aptal rolü oynamazdım, size bir sürpriz yapılırdı ve biz de kendimize şaşı bakmazdık."

"Oysa bugün, tam anlamıyla mösyö Colbert'in dostu gibi davrandınız. Dostu musunuz onun peki?"

"Hayır, kesinlikle yok böyle bir şey!" diye bağırdı komutan. "Mösyö Colbert hödüğün biri ve Mazarin'den nefret ettiğim gibi nefret ediyorum ondan. Ama korkmadan."

"Ben de," dedi Aramis, "mösyö Fouquet'yi seviyorum, onunla birlikte hareket ediyorum. Benim durumumu biliyorsunuz. Malım mülküm yok. Mösyö Fouquet bana bir gelir sağladı. Bir piskoposluk, mösyö Fouquet kibar bir insan gibi iyilik yaptı bana; ben iyi ve doğru yöntemleri bilecek kadar iyi tanırım hayatı. Dolayısıyla mösyö Fouquet kalbimi kazandı benim ve hizmetine girdim onun."

"Bundan daha güzel bir şey olamaz. İyi bir efendiniz var."

Aramis dudaklarını ısırdı.

"Sahip olunabilecek efendilerin en iyisi bence."

Sonra, bir an suskun kaldı.

D'Artagnan sözünü kesmemek için azami gayreti gösterdi.

"Porthos'un bütün bu işlere nasıl karıştığını biliyorsunuzdur hiç kuşkusuz, değil mi?"

"Hayır," dedi d'Artagnan, "merak ediyorum tabii ki ama bir arkadaş gerçek sırrını benden gizlediğinde asla soru sormam ona."

"Ben söyleyeceğim size."

"Bu sır beni taahhütlerde bulunmak zorunda bırakacaksa zahmet etmeyin."

"Hiç endişe etmeyin, Porthos benim en çok sevdiğim insandır, çünkü sade ve iyidir; Porthos doğru bir insandır. Ben piskopos olalı beri sade insanları arıyorum. Bana gerçeği sevdiren, entrikadan nefret ettiren insanları."

D'Artagnan bıyığını sıvazladı.

"Porthos'u gördüm ve aradım; aylaktı, o bana şimdi kötü şeyler yapmaya itmeden eski güzel günlerimi hatırlatıyordu. Porthos'u Vannes'a çağırdım. Beni seven mösyö Fouquet, Porthos'un beni sevdiğini öğrenince ilk terfisini sağlayacağını vaat etti, işte bütün sır bu."

"Bundan yararlanmayacağım," dedi d'Artagnan.

"Çok iyi biliyorum bunu sevgili dostum, gerçek anlamda sizden daha onurlu biri olamaz."

"Koltuklarımı kabartıyorsunuz Aramis."

"Şimdi..."

Ve papaz, dostunun ruhunun en derin yerine kadar baktı.

"Şimdi kendimizden söz edelim, kendimiz için konuşalım; siz mösyö Fouquet'nin dostlarından biri olmak istiyor musunuz? Bunun ne anlama geldiğini öğrenmeden sözümü kesmeyin."

"Dinliyorum."

"Fransa mareşali, senyör, dük olmak istiyor musunuz, bir milyonluk bir düklüğe sahip olmak istiyor musunuz?"

"Ama dostum," diye karşılık verdi d'Artagnan, "bunlara sahip olabilmek için ne yapmak gerekir?"

"Mösyö Fouquet'nin adamı olmak gerekir."

"Ben kralın adamıyım sevgili dostum."

"Sadece kralın değil herhalde."

"Oh! D'Artagnan tektir."

"Yürekli bir insan olduğunuza göre bir hırsınız vardır herhalde, değil mi?"

"Gayet tabii."

"O zaman?"

"O zaman! Fransa mareşali olmak istiyorum ama kral beni mareşal, dük, senyör yapacak; bütün bunları kral verecek bana."

Aramis berrak gözlerini dikti d'Artagnan'a.

"Kral efendi değil mi?" dedi d'Artagnan.

"Bunu inkâr eden yok ama XIII. Louis de efendiydi."

"Evet ama sevgili dostum, Richelieu ve XIII. Louis arasında bir mösyö d'Artagnan yoktu," dedi silahşör sakin bir tavırla.

"Kralın etrafında," dedi Aramis, "engeller var."

"Kral için değil."

"Tabii ama..."

"Bakın Aramis, görüyorum ki herkes kendini düşünüyor ve kimse kralı düşünmüyor; ben onu destekleyerek kendimi destekleyeceğim."

"Nankörlük?"

"Zayıflar korkar bundan."

"Kendinizden emin misiniz?"

"Evet, sanıyorum."

"Ama kralın size artık ihtiyacı olmayabilir mi?"

"Aksine, bence her zamankinden daha çok ihtiyacı olacaktır; bakın dostum, yeni bir Condé'yi tutuklamak gerekirse kim tutuklayacak onu?[1] Bu... Bu sadece Fransa'da."

Ve d'Artagnan elini kılıcına vurdu.

"Haklısınız," dedi Aramis sararak.

Kalktı ve d'Artagnan'ın elini sıktı.

"Yemek için son çağrı," dedi silahşörlerin komutanı, "izninizle."

Aramis kolunu silahşörün boynuna doladı ve şöyle dedi ona:

"Sizin gibi bir dost kraliyetin en güzel mücevheridir."

Sonra ayrıldılar.

"Bir şeyler olduğunu biliyordum ben zaten," dedi içinden d'Artagnan.

"Bir an ince işleri kızıştırmak gerekir," dedi Aramis, "d'Artagnan fitili ateşledi."

CXLIX
PRENSES VE DE GUICHE

XIV. Louis'nin La Vallière'e piyangodan çıkan şahane bilezikleri hediye ettiği gün, kont de Guiche'in salondan çıktığını gördük.

Kont bir süre sarayın dışında dolaştı; kafasında yüzlerce kuşku, yüzlerce endişe vardı.

---

[1] Condé prensinin 18 Ocak 1650'de tutuklanması, Mazarin açısından halkı sarsan cesur bir hamleydi.

Sonra taraçada, beşli kümenin karşısında prensesin gidişini seyrederken gördüler onu.

Aradan tam yarım saat geçti. Kont sadece o anda eğlenceli şeyler düşünmüş olabilirdi.

Cebinden kâğıt çıkardı ve bir süre duraksadıktan sonra şunları yazmaya karar verdi:

Madam size yalvarıyorum, sizinle çok fazla vaktinizi almadan konuşmak istiyorum, lütfen bana bu çok kısa vakti ayırın. Bu isteğim sizi ürkütmesin, size olan saygıma kesinlikle ters düşmeyen bir istek bu, vb, vb.

Bu ilginç yalvarmayı imzalayıp bir aşk mektubu gibi katladığı sırada şatodan önce kadınlar, sonra erkekler, kraliçenin neredeyse bütün yakın çevresi çıktı.

La Vallière'in kendisini, sonra Malicorne ile sohbet eden Montalais'yi gördü.

Biraz önce ana kraliçenin dairesini doldurmuş olan bütün konukları gördü.

Prenses geçmemişti, dairesine gidebilmesi için bu avludan geçmesi gerekiyordu mutlaka ve Guiche'in bulunduğu taraça bu avludaydı.

Nihayet gördü prensesi. Yanında meşale taşıyan iki uşak vardı. Hızlı yürüyordu ve kapısının önüne geldiğinde bağırdı:

"Kont de Guiche'e bakın bakalım, neredeymiş? Bir şey istemiştim ondan, sonucunu bildirmesi gerekiyor. Müsaitse, bana uğramasını rica ettiğimi söyleyin."

De Guiche sessizliğini bozmadı ve bulunduğu karanlık yerde kaldı ama prenses içeri girer girmez, taraçadan merdivenlere doğru süzüldü; dairesine doğru gelmekte olan uşaklara kendini göstermek isterken son derece ilgisiz bir tavır içinde görünmeye çalıştı.

"Ya! Prenses beni istiyor galiba!" diye düşündü heyecan içinde. Ve artık gereği kalmamış olan elindeki mektubu sıktı.

"Kont," dedi uşaklardan biri onu fark edince, "iyi ki bulduk sizi."

"Ne var beyler?"

"Prensesin bir emri."

"Prensesin bir emri!" dedi de Guiche şaşkın bir halde.

"Evet. Kont, prenses sizi soruyor; bir şeyin sonucunu sizden öğrenmek istediğini söyledi bize. Müsait misiniz?"

"Kesinlikle prensesin emrine amadeyim."

"Bizi izleyin lütfen o zaman."

De Guiche, prensesin dairesine girdiğinde solgun ve heyecanlı buldu onu.

Kapıda Montalais duruyordu. Hanımının kafasından geçirdikleri şeylerle ilgili olarak o da biraz endişeliydi.

De Guiche kendini gösterdi.

"Oo! Siz misiniz mösyö de Guiche?" dedi prenses. "Buyurun lütfen. Matmazel de Montalais, işiniz bitti sizin."

Daha da meraklanan Montalais, selam verdi ve çıktı.

İkisi baş başa kaldı.

Bütün avantaj konttaydı: Onu davet eden prensesti. Ama kontun bu avantajdan yararlanması nasıl mümkün olacaktı? Prenses çok kaprisli biriydi, karakteri sürekli değişiyordu!

Ve hemen belli etti bunu, çünkü konuşmaya başlarken:

"Bana söyleyecek bir şeyiniz yok mu peki?" dedi.

Kont, prensesin kendi düşündüklerini tahmin ettiğini sandı; sevenlerin böyle olduklarını, şairler ve kâhinler gibi saf ve kör olduklarını, onun bu akşam kendisini görmek istediğini ve bu isteğin neyle ilgili olduğunu bildiğini düşündü.

"Evet, tabii madam," dedi, "çok ilginç bir durum."

"Bilezik meselesi değil mi?" diye bağırdı neredeyse kendinden geçerek.

"Evet madam."

"Söyleyin, kral âşık mı sizce?"

De Guiche uzun uzun baktı ona, prenses yüreğine işleyen bu bakışlar karşısında başını öne eğdi.

"Bence," dedi kont, "kral burada birini üzmeyi amaçlamış olabilir, aksi takdirde kral bu kadar telaşlı olamazdı; o zamana kadar hiç kimsenin yanaşmadığı bir genç kızın iç dünyasını karartma riskini almazdı."

"İyi! Küstahlık bu," dedi prenses kibirli bir tavırla.

"Prensese şunu söyleyebilirim ki," dedi de Guiche saygılı ve kararlı bir tavırla, "matmazel de La Vallière saygı duyulması gereken biri tarafından seviliyor, kibar bir adam tarafından."

"Ya! Bragelonne mu yoksa?"

"Dostum. Evet madam."

"Peki ama sizin dostunuz olmasının kral için ne önemi var?"

"Kral, Bragelonne'un matmazel de La Vallière ile nişanlı olduğunu biliyor ve Raoul de krala özveriyle hizmet ettiğinden; kral, telafisi mümkün olmayan bir felakete yol açmak istemeyecektir."

Prenses, de Guiche'e acı veren kahkahalar atmaya başladı.

"Tekrar ediyorum madam, kralın La Vallière'e âşık olduğuna ihtimal vermiyorum; ihtimal vermemiş olmamın kanıtı da şu: Majesteleri bu durumda kimin onuruyla oynamak istemiş olabilir? Size sormak istiyordum bunu. Siz ki bütün sarayı tanıyorsunuz, bu konuda sizin yardımlarınıza daha fazla güvenebilirim. Herkes sizin kralla çok samimi olduğunuzu söylüyor."

Prenses dudaklarını ısırdı, doğru ve geçerli kanıtlar bulamayınca konuyu değiştirdi.

"Bana sorular sormak istediğinizi kanıtlayın, çünkü ben çağırdım sizi buraya." Bütünüyle ruhla kaplandığı izlenimi bırakan bir bakışla baktı ona.

De Guiche kendisine yazdığı mektubu ciddiyetle çıkardı cebinden.

"Sempati," dedi prenses.

"Evet," dedi kont çok büyük bir sevgiyle, "evet sempati ama ben sizi nasıl ve niçin aradığımı söyledim; siz madam, beni niçin çağırttığınızı hâlâ söyleyeceksiniz."

"Doğru."

Tereddüt içinde kaldı.

"Bu bilezikler delirtecek beni," dedi ansızın.

"Kralın onları size hediye edeceğini düşünüyordunuz," dedi de Guiche.

"Niçin olmasın?"

"Ama sizden önce madam; sizden, yengesinden önce, kraliçesi yok muydu kralın?"

"La Vallière'den önce," diye haykırdı yaralanmış hisseden prenses, "ben yok muydum? Bütün saray yok muydu?"

"Sizi temin ederim madam," dedi kont saygıyla, "sizin böyle konuştuğunuzu duyan, bu kıpkırmızı gözlerinizi gören, kirpiklerinizdeki yaşları gören biri, Tanrı korusun sizin kıskanç olduğunuzu düşünürdü."

"Kıskanç!" dedi prenses kibirli bir tavırla, "La Vallière'i mi kıskanıyormuşum!"

"La Vallière'i evet madam," dedi kont hiç çekinmeden.

"Beyefendi, sanıyorum siz beni aşağılamaya cüret ediyorsunuz."

"Sanmıyorum madam," diye karşılık verdi kont, biraz sıkıntılı bir halde ama bu çılgınca öfkeye hakim olma niyetiyle.

"Çıkın!" dedi prenses azgın bir tavırla, çünkü de Guiche'in soğukkanlılığıyla belli belirsiz saygısı kırgınlığa ve öfkeye dönüşüyordu.

De Guiche bir adım geriledi, hafifçe eğildi, doğrulduğunda yüzü gömleğinin kol ağızları gibi beyazdı ve hafif değişmiş sesiyle şöyle dedi:

"Hiç hak etmediğim bu gözden düşme durumu için acele etmeme gerek yoktu."

Ve yavaşça sırtını döndü.

Beş adım atmıştı ki prenses arkasından bir dişi kaplan gibi fırladı, kolundan tuttu ve çevirdi.

"Bu yapmacık saygınız," dedi öfkeden titreyerek, "hakaretten daha onur kırıcı. Aşağılayın beni ama konuşun lütfen!"

"Siz de madam," dedi kont alçak sesle ve kılıcını çekerek, "kalbimi delin ama yavaş yavaş öldürmeyin beni."

Kont ona sevgi, kararlılık, hatta umutsuzluk içinde bakınca; prenses görünüşte çok sakin olan bir adamın, bir kelime daha ettiği takdirde kılıcını göğsüne saplayacağını anladı.

Kılıcını elinden aldı ve kolunu, sevgi ve şefkat belirtisi sayılabilecek bir taşkınlıkla sıktı:

"Kont," dedi, "bana göz kulak olun. Acı çektiğimi görüyorsunuz ve hiç acımıyorsunuz bana."

Bu krizden sonra akıttığı gözyaşları sesini bastırdı. De Guiche, ağladığını görünce onu kucağına aldı ve koltuğuna kadar götürdü, az daha boğulacaktı kadın.

"Sıkıntılarınızı niçin bana açmıyorsunuz?" diye mırıldandı dizlerine kapanarak. "Birisini mi seviyorsunuz? Bana söyleyin. Bu beni öldürebilir ama sizi rahatlattıktan, teselli ettikten, size hizmet ettikten sonra."

"Bu kadar çok seviyorsunuz beni demek," dedi yenik düşmüş biri gibi.

"Evet, sizi bu kadar çok seviyorum madam."

Prenses iki eline verdi ona.

"Gerçekten seviyorum," diye mırıldandı kimsenin duyamayacağı kadar alçak sesle.

Kont duydu.

"Kral," dedi.

Prenses hafifçe başını eğdi ve gülümsemesi bulutlar arasındaki açıklıklar gibi oldu. Fırtınadan sonra cennet gibi bir gökyüzünün ortaya çıkması gibi bir durumdu.

"Ama," diye ekledi, "soylu bir insanın başka tutkuları da olur. Aşk şiirdir ama bu yüreğin yaşamı gururdur, kibirdir. Kont, ben tahtta dünyaya geldim; sınıfımla gurur duyarım ve üzerine titrerim sınıfımın. Kral niçin kötüleri ve alçakları yaklaştırıyor yanına?"

"Yine mi!" dedi kont. "Arkadaşımın karısı olacak bu zavallı kız hakkında neden kötü şeyler söylüyorsunuz?"

"Buna inanacak kadar saf mısınız siz?"

"İnanmasaydım," dedi kont sararak, "Bragelonne yarın uyarılırdı; evet, zavallı La Vallière'in Raoul'e ettiği yeminleri unuttuğunu düşünseydim. Ama hayır, bir kadının sırrını açıklamak alçaklıktır; bir arkadaşın huzurunu bozmak cinayettir."

"Cahilliğin mutluluk olduğunu mu sanıyorsunuz?" dedi prenses vahşice bir kahkaha atarak.

"Sanıyorum," diye karşılık verdi kont.

"Kanıtlayın! Kanıtlayın o halde!" dedi adeta kendinden geçerek.

"Çok kolay madam, kralın sizi sevdiği ve sizin de kralı sevdiğiniz bütün sarayda konuşuldu."

"Eee?" dedi prenses zorlukla nefes alarak.

"Eeesi şu! Şöyle düşünün: Arkadaşım Raoul bana gelmiş ve şöyle demiş: 'Evet, kral prensesi seviyor; evet, kral prensesin kalbini çaldı.' Raoul'ü öldürebilirdim belki!"

Prenses kalbinin fethedilemeyeceğini düşünen inatçı kadınlar gibi konuşarak şöyle dedi:

"Mösyö de Bragelonne'un size böyle bir şey söylemesi için elinde kanıt olması gerekirdi."

"Bir kez daha şunu söyleyeyim ki, hiçbir biçimde uyarılmış olmadığımdan, ben hiçbir şeyi derinleştirmiş değilim ve bugün bilgisizliğim hayatımı kurtardı," dedi de Guiche içini çekerek.

"Demek bencilliğinizi ve soğukluğunuzu bu noktaya kadar götürüp, bu talihsiz adamın La Vallière'i sevmeye devam etmesine ses çıkarmayabilecektiniz."

"La Vallière'in suçlu olduğunu düşüneceğim güne kadar evet madam."

"Ama bilezikler?"

"Yani madam, kralın bunları size vermesini beklediğinize göre ben ne diyebilirdim ki?"

Argüman çok güçlüydü, prenses ezildi. O andan itibaren de kendini toparlayamadı.

Ama soylu bir ruha ve taşkın bir zekâya sahip olduğundan, de Guiche'in bütün inceliğini anladı.

Kontun yüreğini gayet iyi okudu; onun, kralın La Vallière'i sevdiğinden şüpheli olduğuna ve bir kadının zihninde, bu kadını bu rakibin başka bir kadınla ilişkisi olduğuna kesinlikle inandırarak; bir rakibi mahvetmesi gibi sıradan ve basit bir çareye başvurmak istemediğine kanaat getirdi.

Onun La Vallière'den kuşkulandığını ve fikir değiştirmesi için ona zaman tanımak ve onu ebediyen kaybetmemek için doğrudan bir girişimde ya da daha kesin tahminlerde bulunmak istemediğini anladı.

Aşığının kalbindeki gerçek büyüklüğü, gerçek yüceliği tek kelimeyle öğrendi. Bu kadar saf ve temiz bir ateşle temas eden kendi kalbinin de tutuştuğunu hissetti.

Gücendirme endişesine rağmen tutarlı ve sadık bir adam gibi kalan de Guiche, bir kahraman gibi büyüyor; onu kıskanç ve bayağı bir kadın durumuna düşürüyordu.

Prenses bu yüzden onu o kadar çok sevdi ki kendisine bununla ilgili bir tanıklık verdi elinde olmadan.

"Boş sözler," dedi elini tutarak. "Kuşkular, endişeler, güvensizlikler, acılar, sanıyorum bunlardan söz ettik biz."

"Maalesef öyle madam."

"Kalbinizden atın bunları, ben atıyorum kalbimden. Kont, bu La Vallière kralı sevsin ya da sevmesin, şu andan itibaren ikimiz de rollerimizi değiştirelim. Gözlerinizi fal taşı gibi açıyorsunuz, anlamıyorsunuz değil mi?"

"O kadar sertsiniz ki madam sizi gücendirmekten, rahatsız etmekten korkuyorum."

"Bakın nasıl titriyor! Korkan yakışıklı," dedi prenses sevimli ve tatlı bir neşeyle. "Evet mösyö, iki rol oynamam gerekiyor. Kralın kız kardeşiyim, karısının görümcesiyim. Bu itibarla aile entrikalarıyla ilgilenmem gerekmez mi? Ne diyorsunuz?"

"Olabildiğince az madam."

"Tamam ama bu bir onur meselesi, ayrıca ben prensin karısıyım."

De Guiche iç çekti.

"Bu nedenle benimle her zaman olabildiğince saygılı bir tavırla konuşmanız gerekir," dedi prenses şefkatli bir ses tonuyla.

"Ya!" diye haykırdı kont, önünde diz çökerek ve bir tanrıçanın ellerini öpüyormuş gibi ellerini öperek.

"Gerçekten," diye mırıldandı prenses, "sanıyorum başka bir rolüm daha var. Unutuyordum az daha."

"Hangi rol? Hangi rol?"

"Ben kadınım," dedi daha alçak sesle. "Seviyorum!"

Kont kalktı. Prenses kollarını açtı ona, dudakları birleşti.

Örtünün arkasında bir ayak sesi çınladı. Montalais göründü.

"Ne var matmazel?" dedi prenses.

"Mösyö de Guiche'i arıyorlar," dedi Montalais. Montalais'nin bu dört rolün aktörlerinin bütün düzensizliklerini görecek kadar vakti olmuştu çünkü de Guiche sürekli biçimde ve kahramanca hep kendi rolünü oynamıştı.

CL
MONTALAIS VE MALICORNE

Montalais haklıydı; her yere çağrılan mösyö de Guiche'ten birçok yerde, hiçbir biçimde çözemeyeceği sorunların çözümü bekleniyordu.

Ayrıca, bu tür hassas durumların bir özelliği olarak, kırılmış gururuna ve içindeki öfkeye rağmen prenses, en azından o anda, uzak durması gerektiği halde bu kuralı büyük bir cüretle çiğneyen Montalais'yi azarlayamadı.

De Guiche'in de başı dönmüştü; daha doğrusu de Guiche, Montalais'nin gelmesinden önce kendini kaybetmişti, çünkü genç kızın sesini duyar duymaz iki eşit insan arasında bile en basit nezaket kuralı olan bir kuralı yerine getirmemiş, prensesten izin istememiş, yüreği yanmış, kafası iyice karışmış halde kaçmış ve kendisine veda işareti yapmak için bir elini kaldırmış olan prensesin elini havada bırakmıştı.

De Guiche, yüz yıl sonra Cherubino'nun dediği gibi dudaklardan mutluluğu ebediyen alıp götürüyordu[1].

Sonuçta Montalais iki âşığı uygunsuz bir durumda bulmuştu. Hem kaçanın hem de kalanın durumu uygunsuzdu.

Genç kız da çevresine sorgulayıcı bakışlar atarak mırıldanıyordu:

"Şimdi galiba en meraklı kadının bilmek isteyeceği şeyleri biliyorum."

Prenses bu araştırıcı, sorgulayıcı bakışlardan o kadar rahatsız olmuştu ki Montalais'nin kendi kendine konuşmasını işitmiş, nedimesine bir şey söylememiş, gözlerini yere çevirerek yatak odasına gitmişti sanki.

Bunu gören Montalais kulak kabarttı.

Ve prensesin odasının kapısını sürgülediğini işitti.

O anda, prensesin sadece kendisine ait bir gece geçirmek istediğini anladı ve biraz önce kapanan kapıya doğru saygısızca "İyi geceler prenses!" anlamına gelen bir işaret yaptı. Sonra aşağı inip

---

1 Beaumarchais, *Figaro'nun Düğünü,* IV. Perde, 7. Sahne.

Malicorne'u buldu, Malicorne o anda kont de Guiche'in yanından çıkan toz toprak içindeki bir haberciyi gözetlemekle meşguldü.

Montalais, Malicorne'un önemli bir iş peşinde olduğunu anladı; Malicorne gözlerini kıstı, boynunu uzattı ve bir süre sonra normal pozisyonunu alınca Montalais omzuna vurdu onun.

"Yeni bir haber var mı?" dedi Montalais.

"Mösyö de Guiche, prensesi seviyor," dedi Malicorne.

"Güzel haber! Bende daha taze bir haber var."

"Ne biliyorsunuz?"

"Prenses, mösyö de Guiche'i seviyor."

"Biri ötekinin sonucuydu."

"Her zaman değil beyefendi."

"Bu aksiyom benim için söylenmiş olmasın!"

"Halihazırdaki kişiler her zaman hariçtir."

"Teşekkürler," dedi Malicorne. "Peki öteki tarafta?" diye devam etti sorgulayıcı bir tavırla.

"Kral akşam piyangodan sonra matmazel de la Vallière'i görmek istedi."

"İyi! Görmüştür."

"Hayır."

"Nasıl hayır?"

"Kapı kapalıydı."

"Yani..."

"Yani kral aletlerini unutmuş bir hırsız gibi süklüm püklüm geri döndü."

"İyi."

"Üçüncü tarafta peki?" diye sordu Montalais.

"Mösyö de Guiche'ye gelen haberci mösyö de Bragelonne tarafından gönderilmiş."

"İyi!" dedi Montalais ellerini çırparak.

"Niçin iyi?"

"Çünkü iş çıktı bize. Şimdi sıkılırsak mutsuz oluruz."

"İşbölümü yapmak önemli," dedi Malicorne, "karışıklık çıkmaması için."

"Bundan daha kolay bir şey yok," diye karşılık verdi Montalais. "Biraz iyi tezgâhlanmış, biraz iyi yürütülmüş üç entrika her birimize en aşağı günde üç aşk mektubu getirir."

"Oo!" diye haykırdı Malicorne omuz silkerek. "Hiç düşünemiyorsunuz canım, günde üç aşk mektubu burjuva dünyası duygu ve düşünceleri açısından iyidir. Bir silahşörle manastırdaki bir genç kız bir merdivenin tepesinden ya da duvarda açtıkları bir delikten her gün bir aşk mektubu alıp veriyorlar. Ve bir mektup bu küçük kalplerin bütün şiirlerinin yerini tutar. Ama bizde... Siz büyük Şefkat Ülkesini iyi tanımıyorsunuz canım.[1]"

"Bitirin," dedi sabırsızlanan Montalais. "Sonra dönebiliriz bu konuya."

"Ne bitirmesi! Hikâye anlatıyorum ben; üç nokta daha var değineceğim."

"Yani bu Flaman ağırkanlılığıyla öldürecek beni," diye haykırdı Montalais.

"Siz de o İtalyan ateşliliğiyle kafayı yedireceksiniz bana. Bizim âşıklarımızın birbirlerine ciltler dolusu şey yazacaklarını söylüyordum size. Lafı nereye götürmek istiyorsunuz siz?"

"Şuraya: Bizim kadınlarımızdan hiçbiri alacağı mektupları muhafaza edemez."

"Hiç kuşkusuz."

"Mösyö de Guiche de kendi mektuplarını saklamaya cesaret edemez."

"Olabilir."

"Peki, ben saklarım hepsini."

"İşte bu imkânsız," dedi Malicorne.

"Niçin?"

"Çünkü siz kendi evinizde değilsiniz, sizin odanız La Vallière'inkine bitişik; çünkü bir nedimenin odasına her an girilebilir ve arama yapılabilir odada; çünkü ben kraliçeden çok korkarım, bir İspanyol kadını gibi kıskançtır; ana kraliçe iki İspanyol kadını kadar kıskançtır ve nihayet prenses on İspanyol kadını kadar kıskançtır."

"Birini unuttunuz!"

"Kim?"

"Prens."

---

[1] Bkz. s. 207, 1. dipnot.

"Ben sadece kadınlardan söz ettim. Numara verelim o halde, prens 1 numara."

"De Guiche 2 numara."

"3 numara Bragelonne vikontu."

"Kral? Kral?"

"4 numara. Kesin olan şu ki kral sadece herkesten daha kıskanç değil, daha güçlü olacak. Canım!"

"Sonra?"

"Siz hangi kovana girdiniz!"

"O kadar ileri gitmeyelim. Beni izlemek isterseniz!"

"Tabii ki sizi izleyeceğim. Ama..."

"Ama..."

"Henüz vakit geçmemişken geriye dönmek daha temkinli bir davranış olur bence."

"Ben aksine, en temkinli davranışın bir an önce bütün bu entrikaların başında yer almamız olduğunu düşünüyorum."

"Yeterli gelmezsiniz."

"Sizinle birlikte on kişi olacağız. Bu benim işim, anlıyor musunuz? Ben sarayda yaşamak için yaratılmışım. Semenderin alevlerin içinde yaşaması gibi."

"Mukayeseniz hiç inandırıcı gelmiyor bana sevgili dostum. Ben çok bilgili bazı kimselerden duydum. Semender diye bir şey yokmuş; olsa bile bunlar ateşin, alevlerin arasından çıktıklarında kavrulmuş, kızarmış olurlarmış."

"Sizin bu çok bilmiş insanlarınız semender konusunda çok şey biliyor olabilirler ama kadın konusunda kesinlikle çok cahiller. Bu bilmişler benim söylediğimi söyleyemezler size kesinlikle: Aure de Montalais'ye bir ay önce Fransa sarayının birinci diplomatı olması için teklif yapıldı!"

"Olabilir ama ikincisi ben olmam şartıyla."

"Tamam, saldırı ve savunma ittifakı tabii."

"Mektuplardan çekinin ama."

"Bana geldikçe size vereceğim onları."

"Krala, prensesle ilgili ne söyleyeceğiz?"

"Prensesin kralı sevdiğini."

"Prensese kralla ilgili ne söyleyeceğiz?"

"Onu idare etmediği takdirde en büyük yanlışlığı yapmış olacağını."

"La Vallière'e prensesle ilgili ne söyleyeceğiz?"

"Ne istersek onu söyleyeceğiz, La Vallière bizim."

"Bizim mi?"

"İki yönden."

"Nasıl yani?"

"Birincisi Bragelonne vikontu aracılığıyla."

"Açıklayın."

"Mösyö de Bragelonne'un matmazel de la Vallière'e çok mektup yazdığını unutmadınız sanıyorum."

"Ben hiçbir şeyi unutmam."

"Bu mektupları ben alıyordum, ben saklıyordum."

"Dolayısıyla sizde mi bu mektuplar?"

"Tabii."

"Burada mı?"

"Hayır. Blois'da, bildiğiniz o küçük odada."

"Küçük, güzel aşk odası; sarayın bekleme odası; orada oturtacağım sizi bir gün. Pardon, bütün mektupların bu küçük odada olduğunu söylediniz değil mi?"

"Evet."

"Kutuya koymuyor muydunuz onları?"

"Koyuyordum tabii, sizden aldığım mektupları koyduğum kutuya. İş ya da eğlence yüzünden randevulara gelmediğinizde kendi mektuplarımı da aynı kutuya koyuyordum."

"Çok iyi," dedi Malicorne.

"Neden bu övgü?"

"Çünkü mektuplar için Blois'ya gitmeme olasılığı olduğunu görüyorum. Burada, yanımda."

"Kutuyu getirdiniz mi?"

"Sizden gelirken yanımdaydı."

"Dikkatli olun lütfen, ileride çok değerlenecek orijinal mektuplar bunlar."

"Çok iyi biliyorum tabii, bunun için gülüyorum işte; bütün yüreğimle."

"Şimdi son bir kelime."

"Niçin sonmuş?"

"Yardımcıya ihtiyacımız var mı?"

"Yok."

"Uşak, hizmetçi!"

"Kötü, iğrenç. Mektupları vereceksiniz, alacaksınız. Kibir, gurur yok; aksi takdirde mösyö Malicorne ve matmazel Aure kendi işlerini kendileri görmediklerinden bu işlerin başkaları tarafından yapıldığını göreceklerdir sonunda."

"Haklısınız, peki mösyö de Guiche tarafında neler olup bitiyor?"

"Bir şey olduğu yok, penceresini açıyor."

"Kaybolalım."

Gerçekten kayboldular, işbirliği kararı alınmıştı.

Açılan pencere gerçekten kont de Guiche'in penceresiydi.

Ama cahillerin düşünebilecekleri gibi bu pencereye geçmesinin nedeni sadece perdelerin arasından prensesin gölgesini görmeye çalışmak değildi ve kafası sadece aşkla meşgul değildi.

Daha önce söylediğimiz gibi bir mektup almıştı, bu mektup Bragelonne tarafından gönderilmişti ona. Mektubu de Guiche'e yazan Bragelonne'du.

Mektubu tekrar tekrar okumuş ve çok etkilenmişti.

"Tuhaf, tuhaf," diye mırıldanıyordu. "Kader insanları, hangi güçlü ve etkili araçlarla amaçlarına doğru sürüklüyor acaba?"

Pencereden ayrılıp ışığa yaklaştı, mektubu üçüncü kez okudu, satırlar hem zihnini hem gözlerini yakıyordu.

Calais.

Sevgili kont,

Calais'de mösyö de Wardes'la görüştüm, mösyö de Buckingham'la aralarındaki bir mesele yüzünden ciddi yaralanmış.

De Wardes bildiğiniz gibi yiğit bir insandır, ama aynı zamanda kinci ve aksidir.

Sizden söz etti ve sizin çok ayrangönüllü olduğunuzu söyledi, prensesi güzel ve sevimli buluyor.

Bildiğiniz kişiye olan aşkınızı anlamış.

Ayrıca sevdiğim birinden söz etti bana ve benimle çok ilgi-

lendi, çok yakındı, çok sızlandı. Bütün anlattıklarında karanlık ve bulanık noktalar vardı ve bunlar önce çok ürküttü beni, ama sonunda onun sır alışkanlıkları olduğuna kanaat getirdim.

Durum bu.

Saraydan haber almış olacak. Tahmin edeceğiniz gibi, sadece mösyö de Lorraine'den.

Gelen haberlere göre *kralın duygu dünyasında bazı değişiklikler olmuş.*

Bunun kiminle ilgisi olduğunu bilirsiniz siz.

Yine gelen haberlere göre *bir nedime dedikodulara sebebiyet vermiş.*

Bu bulanık cümleler kesinlikle uyutmadı beni. Dünden beri düzgün ve zayıf karakterimin belli bir direnmeye rağmen, beni bu telkinler karşısında tepkisiz bırakmasına üzüldüm.

Kısacası, mösyö de Wardes Paris'e gidiyordu; birtakım açıklamalarla gidişini geciktirmedim; ayrıca itiraf edeyim ki yaraları daha yeni kapanmış birini sorun haline getirmek zor geliyordu bana.

Kısacası günü birlik gitti, söylediğine göre sarayda eksik olmayan ilginç bir gösteriyi izleyecekmiş o sırada.

Sözlerine bazı tebrikler ve bazı taziyelerini eklemiş. Hiçbirini anlayamadım. Düşüncelerim ve bu adama karşı güvensizliğim şaşırttı beni. Herkesten daha iyi bildiğiniz gibi bu güvensizlik duygusu hiçbir zaman yakamı bırakmadı benim.

Ama o gittikten sonra zihnim açıldı.

Wardes'ınki gibi bir karakterin, bizim yaşadığımız ilişkilerde biraz kötü niyetli düşüncelerden süzülmemiş olması mümkün değildir.

Dolayısıyla mösyö de Wardes'ın bana söylediği bütün esrarengiz sözlerde bana ya da bildiğiniz kişiye yönelik esrarengiz bir anlam olmaması mümkün değildir.

Krala itaatsizlik etmiş olmamak için acele yola çıkmam gerektiğinden tereddütlerinin nedenini öğrenmek amacıyla mösyö de Wardes'ı görmeyi düşünemedim kesinlikle ama size bir mektup gönderiyorum ve bütün kuşkularımı açıklıyorum bu mektubumda.

Siz demek ben demek: Harekete geçeceğinizi düşündüm.

Mösyö de Wardes kısa süre içinde gelecek, söylemek istediğini öğrenin. Öğrenmemişseniz eğer.

Ayrıca mösyö de Wardes, mösyö de Buckingham'ın prensesin yanından memnun ve mutlu ayrılıp Paris'e döndüğünü iddia etti; hemen kılıcımı çekmemi gerektirmiş olan bir mesele bu. Her kavgadan önce mutlaka krala hizmet etmem gerektiği gibi bir şey düşünmeden.

Olivian'ın verdiği bu mektubu yakın.

Olivian diyen, güvenlik demiş olur.

Matmazel de la Vallière'e elini saygıyla öptüğümü iletin lütfen.

Sizi de kucaklıyorum.
Bragelonne vikontu.

Not: Önemli bir şey olursa sevgili dostum, her şeyi hesaba katmalıyız; bana bir mektup gönderin ve sadece 'gelin' deyin yeter, mektubunuzu aldıktan otuz altı saat sonra Paris'te olurum.

De Guiche iç geçirdi, mektubu üçüncü kez katladı ve Raoul'ün tembihlediği gibi yakmayıp cebine koydu.

Mektubu tekrar tekrar okumaya ihtiyacı vardı.

"Hem rahatsızlık hem güven!" diye mırıldandı kont. "Raoul bütün ruhunu koymuş bu mektuba.

Kont de la Fère'i unutmuş ve Louise'e saygısından söz ediyor!

Beni kendim için uyarıyor, onun için ricada bulunuyor benden."

"Ya!" diye devam etti de Guiche, tehditkâr bir el hareketiyle. "Benim işlerime karışıyorsunuz mösyö de Wardes, peki! Ben de sizin işlerinizle ilgileneceğim.

Sana gelince Raoul'cüğüm, kalbin bir emanet bırakıyor bana; göz kulak olacağım ona, hiç merak etme."

De Guiche bu vaatleri verdikten sonra Malicorne'a haber göndererek, mümkünse vakit geçirmeden kendisine uğramasını istedi ondan.

Malicorne davete, Montalais ile konuşmasının ilk sonucu olan bir hareketlilik içinde icabet etti.

Kendini emniyette sanan de Guiche, Malicorne'a soru sordukça gizli kapaklı davranan Malicorne sorgulayıcısını çözdü.

De Guiche, La Vallière ve kral hakkında bütün gerçekleri öğrendiğini sandığı on beş dakikalık sohbetten sonra, kendi gözleriyle gördüklerinin dışında hiçbir şey öğrenmemiş oldu; Malicorne'sa Raoul'ün belli bir güvensizlik hissettiğini ve de Guiche'in de Hesperidlerin[1] hazinesine göz kulak olacağını öğrendi ya da sezdi.

Malicorne ejderha olmayı kabul etti.

De Guiche arkadaşı için her şeyi yaptığına inandı ve artık sadece onunla ilgilendi.

Ertesi gün, akşam Wardes'ın döndüğü ve kralla ilk görüşmesini yaptığı belirtildi.

Nekahat dönemindeki hasta bu ziyaretten sonra da prensi ziyaret edecekti.

De Guiche, prensin yanına vaktinden önce gitti.

CLI
DE WARDES SARAYA NASIL KABUL EDİLDİ

Prens, de Wardes'ı tazelenen zihnin her zayıf karaktere bir yenilik olarak tavsiye ettiği şekilde itibar göstererek kabul etmişti.

Gerçekten bir aydan beri görünmeyen de Wardes, yeni bir meyveydi. Onu okşamak her şeyden önce eskilere karşı bir sadakatsizlikti ve sadakatsizliğin her zaman çekici bir tarafı olmuştur; ayrıca ona gücünü toparlatmaktı bu. Dolayısıyla prens büyük bir nezaketle karşıladı onu.

Bu rakipten çok korkan ama kendisine çok benzeyen, artı cesur olan bu ikinci mizacına saygı gösteren Lorraine şövalyesi, de Wardes'ı prense göre daha hafif bir şekilde okşadı.

---

1 Okyanus kıyılarında yaşayan nympha'lar (dağ, orman akarsu, deniz perileri); bir ejderhanın yardımıyla ölümsüzlük veren altın elmaların yetiştiği bahçeyi korumakla görevlidirler.

Daha önce söylediğimiz gibi de Guiche oradaydı ama biraz kenarda duruyordu; sarılmaların, öpüşmelerin bitmesini bekliyordu sabırla.

De Wardes başkalarıyla, hatta prensle konuşurken de Guiche'i gözden kaybetmemişti, içinden bir ses onun kendisi için geldiğini söylüyordu.

Ve ötekilerle konuşmasını bitirir bitirmez hemen Guiche'in yanına gitti.

Birbirlerine çok nazik iltifatlar ettiler, daha sonra de Wardes prensin ve öteki asilzadelerin yanına gitti.

Sağ salim dönüşü dolayısıyla tebrikler yağdırıldığı sırada prensesin geldiği haber verildi.

Prenses, de Wardes'ın geldiğini öğrenmişti. Seyahatinin ve Buckingham'la düellosunun bütün ayrıntılarını biliyordu. Düşmanı olduğunu bildiği birinin ilk laflarını edeceği sırada, orada bulunacağı için kızgın değildi.

Yanında iki üç kadın daha vardı.

De Wardes, prensese çok kibarca selam verdi ve düşmanlıkları başlatmak için arkadaşlarına mösyö de Buckingham'la ilgili haberler vermeye hazır olduğunu belirtti.

Prensesin kendisine karşı gösterdiği soğuk tavra karşı doğrudan bir cevaptı bu.

Saldırı kuvvetliydi, prenses darbeyi almış gibi gözükmese de hissetti. Gözlerini anında prense ve de Guiche'e çevirdi.

Prens kızardı, de Guiche sarardı.

Prensesin yüzünde hiçbir değişiklik olmadı; sadece bu düşmanın, onu dinleyen iki kişinin yanında kendisine nasıl huzursuzluk ve rahatsızlık vereceğini çok iyi anladığından gülümseyerek de Wardes'ın bulunduğu tarafa meyletti.

De Wardes başka bir şeyden söz ediyordu.

Prenses yürekli, hatta ihtiyatsızdı: Her çekingenlik, cüretlendirirdi onu. İlk heyecanını yendikten sonra ateşe başladı.

"Yaralarınız size çok acı verdi mi mösyö de Wardes?" dedi. "Çünkü öğrendiğimize göre bir şanssızlık eseri yaralanmışsınız, öyle mi?"

Ürperme sırası de Wardes'a geldi, dudaklarını ısırdı.

"Hayır madam," dedi, "hiç acımıyor neredeyse."

"Ama bu korkunç sıcakta..."

"Deniz havası serinlik veriyor madam, ayrıca bir tesellim vardı."

"Oh! Ne güzel! Neymiş o bakalım?"

"Hasmımın benden daha fazla acı çektiğini bilmek."

"Ya! Sizden daha ağırmış yarası ha! Bunu bilmiyordum," dedi prenses, tam bir duyarsızlık içinde.

"Ah! Madam yanılıyorsunuz, daha doğrusu benim sözlerimi yanlış anlamış gibi davranıyorsunuz. Bedeni benimkinden daha çok acı çekiyor demedim, kalbinden yaralanmıştı."

De Guiche, savaşın nereye doğru gittiğini anladı; prensese bir işaret verme cüretini gösterdi: Bu işaret vazgeçmesini rica etme anlamına geliyordu.

Ama prenses, de Guiche'e cevap vermeden onu görmemiş gibi yaparak ve yine gülümseyerek konuştu:

"Nasıl yani!" diye sordu. "Mösyö de Buckingham kalbinden mi yaralanmıştı? Ben bugüne kadar bir kalp yarasının iyileşebileceğine inanmıyordum."

"Heyhat! Madam," diye karşılık verdi de Wardes kibarca, "kadınlar inanıyorlar bunlara ve güven konusunda onları bizden üstün yapan da budur."

"Yanlış anlıyorsunuz canım," dedi prens sabırsız bir halde. "Mösyö de Wardes demek istiyor ki Buckingham dükü kalbinden, kılıçtan başka bir şeyle yaralandı."

"Tamam, tamam!" diye haykırdı prenses. "Mösyö de Wardes'ın şakası çok güzel; yalnız mösyö de Buckingham'ın tadına varıp varamayacağını bilmek isterdim. Aslında burada olsaydı ne iyi olurdu, mösyö de Wardes."

Genç adamın gözleri parladı birdenbire.

"Ya!" dedi dişlerini sıkarak. "Ben de isterdim."

De Guiche hiç hareket etmiyordu.

Prensesin, yardımına gelmesini bekler gibi bir hali vardı.

Prens duraksıyordu.

Lorraine şövalyesi öne çıktı ve söz aldı.

"Madam," dedi, "de Wardes çok iyi biliyor ki bir Buckingham için kalbinden yaralanmak yeni bir şey değil ve söylediği görülmüş bir şeydir."

"Bir müttefik yerine, iki düşman," diye mırıldandı prenses, "birlik oluşturmuş, azılı iki düşman."

Ve konuyu değiştirdi.

Konuyu değiştirmek bilindiği gibi kralların, prenslerin hakkıdır ve protokole göre saygı duyulması gerekir.

Konuşmanın geri kalan bölümü tavsadı, belli başlı aktörler rollerini bitirmişlerdi.

Prenses erkenden çekildi ve ona sorular sormak isteyen prens, elini tuttu.

Şövalye çifti sessiz sedasız baş başa bıraktıkları takdirde iyi geçinmelerinden çok korkuyordu.

Prensin dairesine doğru yöneldi. Dönüşte kendisini yakalamak ve üç kelimeyle prensesin yüreğine sokmak istediği bütün olumlu izlenimleri yok etmek istiyordu.

De Guiche, çevresi çok kalabalık olan de Wardes'a bir adım attı.

Onunla konuşmak istediğini belli etti böylelikle. De Wardes gözleriyle ve başıyla işaret ederek kendisini anladığını belli etti.

Bu işaretin yabancılar için samimiyetle hiçbir ilgisi yoktu.

De Guiche döndü ve bekledi.

Uzun sürmedi beklemesi. Yanındakilerden kurtulan de Wardes, de Guiche'e yaklaştı ve ikisi bir kez daha selamlaştıktan sonra yan yana yürümeye başladı.

"İyi bir dönüş yaptınız azizim de Wardes," dedi kont.

"Şahane, gördüğünüz gibi."

"Her zamanki gibi keyfiniz yerinde mi?"

"Her zamankinden de fazla."

"Büyük bir mutluluk bu."

"Ne yaparsınız; bu dünyada her şey o kadar komik, çevremizdeki her şey o kadar acayip ki."

"Haklısınız."

"Siz de benimle aynı fikirdesiniz demek ki!"

"Tabii, haberler getirdiniz mi bize o taraftan?"

"Yok! Ben buraya geldim haberler almak için."

"Pardon. Ama Boulogne'da[1] birilerini görmüşsünüzdür, dostlarımızdan birini ve aradan uzun zaman geçmedi değil mi?"

"Birileri... Dostlarımızdan biri..."

"Hafızanız kuvvetli değil."

"Ha! Doğru ya, Bragelonne."

"Tabii."

"Görevli olarak kral Charles'ın yanına giden."

"Evet. Peki, size bir şey söylemedi mi ya da siz ona bir şey söylemediniz mi?"

"İtiraf edeyim ki ona ne söylediğimi bilmiyorum ama ona ne söylemediğimi biliyorum."

De Wardes inceliğin ta kendisiydi. De Guiche'in tavır ve tutumunu çok iyi anlıyordu; soğuk ve temkinli. Kötüye giden sohbeti kendi haline bıraktı ve teyakkuz durumuna geçti.

"Ona neyi söylemediğinizi söyleyebilir misiniz lütfen?" dedi de Guiche.

"La Vallière'le ilgili bir şey."

"La Vallière... Nedir bu? Orada öğrendiğiniz tuhaf şey nedir? Siz orada öğreniyorsunuz ve Bragelonne burada öğrenemiyor!"

"Siz bu soruyu bana ciddi ciddi mi soruyorsunuz?"

"Çok ciddi."

"Nasıl, siz, saraya mensup biri, prensesin yanında yaşayan biri, siz hanedanın can yoldaşı, prensin dostu, güzel prensesimizin gözdesi!"

De Guiche öfkeden kıpkırmızı kesildi.

"Hangi prensesten söz ediyorsunuz?" diye sordu.

"Tek bir prenses tanıyorum ben azizim. Prensesten söz ediyorum. Sizin gönlünüzde başka bir prenses mi var? Söyleyin bakalım."

De Guiche fırlayacaktı ama tuzağı gördü.

İki genç arasında kavga patladı patlayacaktı. De Wardes, kavgayı sadece prenses adına istiyordu; de Guiche ise sadece La Vallière adına kabul ediyordu. Bu andan itibaren her şey tuzaktı ve birinden birinin darbe almasına kadar sürecekti.

---

[1] Boulogne'da değil, Calais'de.

De Guiche bütün soğukkanlılığını topladı.

"Bu işlerde prenses hiçbir biçimde söz konusu değil sevgili de Wardes," dedi Guiche, "ama biraz önce söylediğiniz."

"Ne dedim?"

"Bragelonne'dan bazı şeyleri gizlediğinizi söylemiştiniz."

"Benim kadar sizin de bildiğiniz şeyleri," diye karşılık verdi de Wardes.

"Hayır... Şerefim üzerine."

"Haydi canım!"

"Söylerseniz öğreneceğim ama başka türlü öğrenemem, yemin ederim!"

"Nasıl! Oradan geliyorum ben, altmış fersahtan; siz buradan hiç hareket etmediniz. Bana orada şöhretin getirdiği şeyi siz gözlerinizle gördünüz. Ve bana ciddi ciddi bilmediğinizi söylüyorsunuz! Ah! Kont, acıma yok sizde."

"Nasıl istiyorsunuz öyle düşünün de Wardes ama tekrar söylüyorum, hiçbir şey bilmiyorum."

"Ketumsunuz, ihtiyatlı davranmaktır bu."

"Yani siz bana bir şey söylemeyeceksiniz; bana da Bragelonne'a da, değil mi?"

"Anlamazlıktan geliyorsunuz. Çok iyi biliyorum ki prenses size sahip olduğu kadar kendisine sahip değildir."

"İkiyüzlülük üstüne ikiyüzlülük," diye mırıldandı de Guiche, "işte kendi sahana döndün."

"Peki o zaman," diye devam etti de Wardes, "madem La Vallière ve Bragelonne üstüne anlaşmamız zor, kendi işlerimizden bahsedelim."

"Ama," dedi de Guiche, "benim bir işim yok. Bragelonne'a bana söyleyemeyeceğiniz bir şey söylememişsinizdir umarım, değil mi?"

"Hayır. Ama biliyor musunuz de Guiche; bazı şeylerde ne kadar cahilsem bazı şeylerde o kadar bilgiliyim. Sözgelimi size mösyö de Buckingham'ın Paris'teki ilişkilerinden söz etmek söz konusu olsaydı, bütün yolculuğu dükle birlikte yaptığım için size çok ilginç şeyler anlatabilirdim. İster misiniz, anlatayım mı?"

De Guiche elini terden ıslanmış alnına götürdü.

"Hayır," dedi, "yüz kere hayır, beni ilgilendirmeyen şeyleri hiç merak etmem. Mösyö de Buckingham benim için bir tanıdık sadece, Raoul'se dostum. Dolayısıyla mösyö de Buckingham'ın başına gelenleri hiç merak etmiyorum, oysa Raoul'ün başına gelenleri öğrenmek çok ilgilendiriyor beni."

"Paris'te mi?"

"Evet, Paris'te ya da Boulogne'da. Anlıyor musunuz beni? Ben buradayım: Bir olay olursa müdahale ederim; oysa Raoul yok ve onu sadece ben temsil ediyorum; dolayısıyla Raoul'ün işleri kendi işlerimden daha önemli."

"Ama Raoul dönecek."

"Ama görevini tamamladıktan sonra; bu arada, bilesiniz ki benim iznim olmadan hakkında kötü hiçbir şey söylenemez."

"Londra'da bir süre kalacağına göre haydi haydi öyledir," dedi de Wardes sırıtarak.

"Öyle mi diyorsunuz?" dedi de Guiche saf saf.

"Tabii, siz ne sanıyorsunuz, onu Londra'ya sadece gidip gelsin diye mi gönderdiler! Hayır, kalması için gönderdiler onu."

"Ah! Kont," dedi de Guiche, de Wardes'ın elini bütün kuvvetiyle yakalayarak, "Bragelonne için çok can sıkıcı ve bana Boulogne'dan yazdıklarını mükemmel bir biçimde doğrulayan bir kuşku."

De Wardes tekrar soğuk bir tavır aldı, alay düşkünlüğü öne sürmüştü onu ve ihtiyatsızlık ettiğinden etkisi altına almıştı.

"Ne yazmış peki?" diye sordu.

"La Vallière'e karşı vefasızlık örneği bazı imalarda bulunduğunuzu ve bu genç kıza olan sarsılmaz güvenine gülüp geçtiğinizi."

"Evet, bütün bunlar doğru," dedi de Wardes, "ve bunları yaparken bir insanın kendisini rahatsız eden başka bir insana söylediklerini Bragelonne vikontunun ağzından duymaya hazırdım. Sözgelimi sizinle kavga etmek isteseydim size şunu söylerdim: Prensesin mösyö de Buckingham'ı seçtikten sonra yakışıklı dükü sadece sizin çıkarınız için gönderdiği söyleniyor."

"Oo! Böyle bir şey beni kesinlikle yaralamazdı sevgili de Wardes," dedi de Guiche, ateş zerk edilmiş gibi bütün bedeni titremesine rağmen gülümseyerek. "Olacak şey değil! Böyle bir lütuf, bundan daha güzel ne olabilir?"

"Tamam ama sizinle mutlaka kavga etmek isteseydim bir yalanlama uydururdum ve bu ünlü prensesle rastlaştığınız bir ormandan, bir diz çökme durumundan, bir el öpmeden söz ederdim. Sizin gibi sır dolu, sinirli ve titiz birine."

"Hayır diyorum yine, yemin ederim," dedi de Guiche, öleceğine inanacak durumda olsa da dudaklarında bir gülümsemeyle sözünü keserek. "Hayır, yemin ederim beni etkilemezdi bu, hiçbir yalanlamada bulunmazdım size; ne yapalım sevgili kont, kendimle ilgili şeyler söz konusu olduğunda böyleyim ben; buz gibiyim. Uzakta olan bir dost, giderken işlerini bize bırakmış bir dost söz konusu olduğunda durum çok farklıdır. Oh! Böyle bir dost için, de Wardes, ateş kesilirim!"

"Sizi anlıyorum mösyö de Guiche ama boşuna konuşuyorsunuz, şu anda aramızda ne Bragelonne, ne de La Vallière denen hiçbir önemi olmayan o küçük kız söz konusu olabilir!"

O sırada sarayın bazı gençleri salondan geçiyorlardı ve o anda konuşulanları duymuşlardı, konuşulacak olanları da duyabilecek durumdaydılar.

De Wardes durumu fark etti ve yüksek sesle devam etti:

"Oh! Keşke La Vallière cilveleri çok masum olan prenses gibi hoppa olsaydı. Çok isterdim bunu. Bu cilveler önce mösyö de Buckingham'ı İngiltere'ye gönderdi, daha sonra sizi sürgün etti, çünkü sonuç olarak siz bu cilvelere kandınız değil mi?"

Asilzadeler yaklaştılar. Başta Saint-Aignan, arkasından Manicamp.

"Evet azizim, ne yaparsınız işte?" dedi de Guiche gülerek. "Ben kendini beğenmişin biriyim, herkes bilir bunu. Bir şakayı ciddiye aldım ve kendimi sürgünde buldum. Ama hatamı anladım; haklı kişinin önünde gururu, kibri bıraktım ve geri döndüm. Yeteri kadar ceza çektim ve bu kusurumu düzelteceğime dair söz verdim kendi kendime. Gördüğünüz gibi şimdi o kadar iyiyim ki dört gün önce kalbimi kıran şeye şimdi gülüyorum. Ama o, Raoul; seviyor, seviliyor, mutluluğuna gölge düşürebilecek dedikodulara gülmüyor. Bu dedikoduların yorumcusu sizsiniz. Benim gibi, bu beyler gibi, herkes gibi bu dedikoduların iftiradan ibaret olduğunu bilseniz de."

"İftira!" diye haykırdı de Wardes. De Guiche'in soğukkanlılığıyla tuzağa itildiği için öfkelenmişti.

"Gayet tabii, iftira! İşte mektubu. Mektupta bana yazdığına göre matmazel de La Vallière hakkında kötü konuşmuşsunuz ve bu kızla ilgili söylediklerinizin doğru olup olmadığını bana soruyor. Bu beyleri yargıç yapmamı ister misiniz de Wardes?"

Ve de Guiche, büyük bir soğukkanlılıkla mektubun La Vallière ile ilgili paragrafını çok yüksek sesle okudu.

"Şimdi," diye devam etti de Guiche, "sevgili Bragelonne'un huzurunu bozduğunuz ve kötü şeyler söylediğiniz çok açık."

De Wardes bir yerlerden destek gelip gelmediğini anlayabilmek için çevresine baktı ama de Wardes'ın günün idolüne doğrudan ya da dolaylı biçimde hakaret ettiği düşüncesiyle herkes başını yere eğdi ve de Wardes karşısında sadece kendisini haksız çıkarmaya hazır insanlar buldu.

"Beyler," dedi genel havayı hisseden de Guiche. "Mösyö de Wardes'la tartışmamız o kadar hassas bir konuyla ilişkili ki hiç kimse sizin duyduklarınızdan fazlasını duymamalı. Dolayısıyla kapılara göz kulak olun, rica ediyorum ve aramızdaki bu konuşmayı bitirelim. Biri ötekine yalanlamada bulunmuş iki asilzade gibi."

"Beyler! Beyler!" diye bağrışma oldu.

"Matmazel de la Vallière'i savunmakla yanlış yaptığımı mı düşünüyorsunuz?" dedi de Guiche. "Bu durumda yanlış yaptığımı itiraf ediyorum ve mösyö de Wardes için söyleyebildiğim yaralayıcı sözleri geri alıyorum."

"Yok canım!" dedi de Saint-Aignan. "Hayır! Matmazel de La Vallière bir melektir."

"Erdemin, saflığın ta kendisi," dedi Manicamp.

"Bakın mösyö de Wardes," dedi de Guiche, "bu zavallı çocuğu savunan tek kişi ben değilim. Beyler bir kez daha rica ediyorum, bırakın bizi lütfen. Görüyorsunuz ki daha fazla sakin olamayız."

Uzaklaşmak nedimlerin canına minnetti, kimileri bir kapıya kimileri başka bir kapıya gitti.

İki genç yalnız kaldı.

"İyi oynadınız," dedi de Wardes, konta.

"Değil mi?" diye karşılık verdi kont.

"Ne yapacaksınız azizim, taşrada paslandım; oysa siz, sizin kazandığınız güç şaşırtıyor beni kont; insan kadınlardan her zaman bir şey öğrenir, iltifatlarımı kabul edin lütfen."

"Kabul ediyorum."

"Prensese de ileteceğim."

"Sevgili mösyö de Wardes, şimdi istediğiniz kadar yüksek sesle konuşabiliriz."

"Bana meydan okumayın! Siz aksi biri olarak tanınıyorsunuz; böyle yaparsanız, alçak olursunuz ve prens sizi hemen bu gece penceresinin mandalına astırır. Konuşun sevgili de Wardes, konuşun."

"Yenildim."

"Evet ama henüz gerektiği kadar değil."

"Görüyorum ki tam bir yenilgiye uğrasaydım hiç üzülmeyecektiniz."

"Daha çok sevinecektim."

"Lanet olsun sevgili kont, şu an zamanlamanız iyi değil; yaptığım düellodan sonra başka bir düello yapacak durumda değilim, Boulogne'da çok kan kaybettim, en küçük bir hareketimde yaralarım açılır ve aslında beni çok kolay haklardınız siz."

"Doğru," dedi de Guiche, "geldiğinizde görünüşünüz gayet iyiydi, kollarınız da kuvvetli gözüküyordu."

"Evet, kollarım fena değil doğru ama bacaklarım zayıf; o lanet düellodan beri de elime kılıç almadım, siz eminim kurduğunuz tuzaklardan sonuç almak için her gün antrenman yapıyorsunuzdur."

"Şerefim üstüne yemin ederim beyefendi," diye karşılık verdi de Guiche, "altı aydır hiç antrenman yapmadım."

"Bakın kont, hiçbir biçimde dövüşmeye niyetim yok; en azından sizinle. Bragelonne'u bekleyeceğim. Bragelonne'un benden nefret ettiğini söylediğinize göre."

"Yok canım, Bragelonne'u beklemeyin," diye haykırdı de Guiche adeta kendini kaybederek. "Siz söylediniz çünkü Bragelonne gecikebilir, bu arada sizin kötüye çalışan zihniniz de yapacağını yapar."

"Ancak bir mazeretim var. Dikkat edin."

"İyice sağlığınıza kavuşmanız için bir hafta süre tanıyorum size."

"İyi. Bir hafta sonra bakarız."

"Evet, evet, anlıyorum; bir haftada düşmandan kaçmak mümkün olabilir. Hayır, hayır, hiç."

"Delisiniz siz mösyö," dedi de Wardes, bir adım geri atarak.

"Siz de sefilin birisiniz, isteyerek dövüşmezseniz."

"Yani?"

"La Vallière'e hakaret ettikten sonra dövüşmeyi reddettiğiniz için krala ihbar ederim sizi."

"Ya!" dedi de Wardes. "Tehlikeli bir hainsiniz siz, sayın dürüst adam."

"Her zaman dürüstçe yürüyen birinin hainliğinden daha tehlikeli bir şey yoktur."

"Ayaklarımı geri verin bana o zaman ya da şanslarımızı eşitlemek için kanınızı emdirin."

"Hayır, ben daha iyisini biliyorum."

"Söyleyin."

"İkimiz ata bineceğiz ve üçer el ateş edeceğiz. Çok iyi bir atıcısınız siz. Dörtnala giderken, kırlangıçları vurduğunuzu gördüm ben. Hayır demeyin, gördüm."

"Haklısınız galiba," dedi de Wardes, "o zaman sizi de öldürebilirim."

"Bana bir iyilik yapmış olursunuz."

"Elimden geleni yaparım."

"Öyle mi diyorsunuz?"

"Eliniz."

"İşte elim. Ama bir şartla."

"Neymiş o?"

"Krala bir şey söylemeyeceğinize ya da söyletmeyeceğinize dair yemin eder misiniz?"

"Ederim."

"Gidip atımı alayım."

"Ben de benimkini."

"Nereye gideceğiz?"

"Ovaya, çok iyi bir yer biliyorum."

"Birlikte mi gidiyoruz?"

"Niçin olmasın?"

Ve ikisi birlikte ahırlara doğru giderken prensesin hafif aydınlatılmış pencerelerinin altından geçtiler, dantelli perdelerin arkasında bir gölge büyüyordu.

"İşte burada bir kadın," dedi de Wardes gülümseyerek. "Onun için ölmeye gittiğimizden haberi yok."

CLII
DÜELLO

De Wardes ve de Guiche atlarını seçti.

Sonra her biri kendi atını kuburluklu eyerlerle eyerledi. De Wardes'ın tabancası yoktu. De Guiche'in dört tabancası vardı. Eve gidip getirdi tabancaları, doldurdu ve seçimi de Wardes'a bıraktı.

De Wardes yirmi kez kullandığı tabancaları seçti. De Guiche'in uçan kırlangıçları vurduğunu gördüğü tabancalardı bunlar.

"Hiç şaşırmayacaksınız," dedi, "bütün önlemlerimi aldım. Silahlarınızı tanıyorsunuz. Dolayısıyla sadece şansları eşitliyorum ben."

"Uyarılara gerek yoktu," dedi de Guiche, "haklarınız sizin bunlar."

"Şimdi," dedi de Wardes, "ata binmeme yardım etmenizi rica ediyorum sizden, hâlâ zorlanıyorum bu iş için."

"O zaman yerde yapsaydık düelloydu."

"Yok at üstünde kendimi buluyorum."

"Tamam kapatalım bu konuyu."

Ve de Guiche, ata binmesi için yardım etti de Wardes'a.

"Şimdi," diye devam etti genç adam, "bu birbirimizi yok etme coşkusu ve heyecanı içinde bir şeyi gözden kaçırdık."

"Neymiş o?"

"Ortalık karanlık ve birbirimizi el yordamıyla öldürmemiz gerekiyor."

"Fark etmez, sonuç aynı olacak."

"Ama başka bir şeye de dikkat etmek gerekiyor."

"Dürüst adamlar, yanlarına arkadaş almadan düelloya gitmezler kesinlikle."

"Oo!" dedi de Guiche. "Her şeyi gerektiği gibi yapma konusunda benim kadar isteklisiniz."

"Evet ama beni öldürdüğünüzün söylenebilmesini istemiyorum kesinlikle, şayet ben sizi öldürürsem de cinayetle suçlanmak istemiyorum."

"Buckingham'la düellonuzda böyle bir şey söylendi mi?" dedi de Guiche, "bizim düellomuz hangi koşullarda olacaksa o düello da öyle yapıldı."

"Evet! Gündüz vaktiydi, kalçalarımıza kadar su içindeydik; kıyıda çok sayıda seyirci vardı ve bizi seyrediyorlardı."

De Guiche bir an düşündü ama birden aklına gelen bu düşünce güçlendi. Ona göre, de Wardes konuşmayı prenses üstünde yoğunlaştırmak ve düelloya yeni bir görünüş vermek için şahit istiyordu.

Dolayısıyla hiç cevap vermedi ve de Wardes bakışlarıyla son bir soru sorunca başıyla cevap verdi. En iyisi olduğumuz yerde durmak anlamına geliyordu bu cevap.

Sonuçta iki rakip yola koyuldular ve bildiğimiz, hemen yanında Montalais ve Malicorne'un görüldüğü o kapıyı kullanarak şatodan çıktılar.

Gece, gündüzün sıcağını defetmek istermiş gibi bütün bulutlarını toplamıştı; sessizce ve ağır ağır batıdan doğuya itiyordu. Bulutlar arasında hiçbir açıklığın görülmediği, ses ve gürültünün gelmediği gökyüzü; bütün ağırlığıyla çöküyordu yere ve esen rüzgârın altında bir duvardan kopmuş kocaman bir tuğla gibi delinmeye başlıyordu.

Ilık ve büyük su damlaları yere düşüyor, yuvarlanan kabarcıklar gibi toz yığıyordu.

Öte yandan fırtınayı emen çitler, susuz kalmış çiçekler, yaprakları karmakarışık çiçekler tatlı hatıraları, gençlik günlerini, öbür dünya hayatını, mutluluk ve aşkı canlandıran binlerce güzel koku yayıyorlardı.

"Toprak çok güzel kokuyor," dedi de Wardes, "kendisine çekmek için cilve yapıyor bize."

"Bu arada," diye karşılık verdi de Guiche, "aklıma birçok fikir geldi ve size sunmak istiyorum bunları."

"Neyle ilgili?"

"Düellomuzla."

"Gerçekten bu işle ilgilenmemizin zamanı galiba."

"Kurallara uygun, olağan, alışılmış bir düello mu olacak?"

"Bakalım kurallarınıza."

"Bir düzlükte ayaklarımızı yere basacağız, atlarımızı uygun gördüğümüz ilk yere bağlayacağız, silahsız olarak yan yana geleceğiz, birbirimizden yüz elli adım uzaklaşacağız ve sonra birbirimize doğru yürüyeceğiz."

"İyi! Üç hafta önce, Saint-Denis'de zavallı Follivent'ı böyle öldürdüm."

"Pardon, bir ayrıntıyı unutuyorsunuz."

"Nedir o?"

"Follivent ile yaptığınız düelloda siz birbirinize doğru yürüdünüz; kılıcınız ağzınızda, tabancanız elinizdeydi."

"Doğru."

"Bu kez aksine, sizin de bildiğiniz gibi yürüyemediğim için atlarımıza biniyoruz ve çarpışıyoruz; ilk ateş etmek isteyen, ediyor."

"En iyisi bu hiç kuşkusuz ama ortalık karanlık, gündüz vaktine göre daha fazla karavana hakkı olmalı."

"Tamam! Her birimiz üç atış yapabiliriz; ilk başta iki mermi, üçüncü atış için yeniden doldurma."

"Âlâ! Nerede olacak düello?"

"Sizin bir tercihiniz var mı?"

"Yok."

"Önünüzde uzanan şu koruyu görüyor musunuz?"

"Rochers korusunu mu? Tabii."

"Biliyor musunuz?"

"Çok iyi."

"Ortasında bir açıklık olduğunu da biliyorsunuz, değil mi?"

"Evet."

"O açıklığa gidelim."

"Peki."

"Doğal kapalı alan gibi bir yer orası. Yolları, gizli yolları, patikaları, çukurları, dönemeçleri son derece uygun bir yer bizim için."

"Siz istiyorsanız ben de isterim. Geldik galiba değil mi?"

"Evet. Şu kavşaktaki güzel yere bakın. Corneille'in dediği gibi yıldızlardan düşen azıcık ışık burada toplanıyor[1]; doğal sınırlar, engelleriyle dönen koru."

"Tamam! Söylediğiniz gibi yapın."

"Bitirelim koşulları o zaman."

"İşte benimkiler: Karşı çıktığınız bir şey olursa söylersiniz."

"Dinliyorum."

"Ölen at, sahibini yerde dövüşmek zorunda bırakır."

"Kesinlikle, çünkü yedek atlarımız yok."

"Ama rakibi atından inmeye zorlamaz."

"Rakip istediği gibi davranmakta özgürdür."

"Rakipler bir kere bir araya gelirlerse, birbirlerinden bir daha uzaklaşamazlar ve dolayısıyla yakın menzilden birbirlerine ateş ederler."

"Kabul."

"Üç atış, fazlası yok, değil mi?"

"Yeterli sanırım. İşte tabancalarınız için barut ve kurşun; üç mermilik barut alın, kurşunları alın, ben de aynı şeyi yapacağım; ardından, kalan barutu dökeceğiz ve kurşunları da atacağız."

"Ve İsa üstüne yemin ediyoruz değil mi?" diye ekledi de Wardes. "Üzerimizde barut da kurşun da olmadığına dair."

"Anlaştık, ben yemin ediyorum."

Ve de Guiche ellerini yukarı kaldırdı.

De Wardes da aynı şeyi yaptı.

"Şimdi de sevgili kont," dedi, "izninizle şunu söyleyeyim ki ben katakulli yutmam kesinlikle: Siz prensesin âşığısınız ya da olacaksınız. Sırra vakıf oldum, ifşa etmemden korkuyorsunuz; bu durumu kimsenin bilmemesi için beni öldürmek istiyorsunuz; çok basit, ben de aynı şeyi yapardım."

---

[1] "Yıldızlardan düşen o karanlık ışık." (Corneille, *El Cid*, IV. Perde, 3. Sahne: 1283)

De Guiche kafasını eğdi.

"Ama," diye devam etti de Wardes muzaffer bir edayla, "değdi[1] mi, söyleyin bana, bu pis Bragelonne işini benim kucağıma atmaya. Dikkat edin sevgili dostum, kızdırılan yabandomuzu azar; zorlanan tilki, jaguar gibi vahşi olur. Dolayısıyla siz beni zor durumda bırakırsanız ölümüne savunurum kendimi."

"Hakkınızdır bu."

"Evet ama dikkat edin, çok kötülük yaparım; önce şunu söyleyeyim, tahmin ediyorsunuzdur; ben hiçbir zaman sırrımı, daha doğrusu sizin sırrınızı saklama aptallığını yapmadım, değil mi? Bir dost var, esprili bir dost, tanıyorsunuz, sırrıma vakıf oldu; şunu iyi bilin, beni öldürürseniz ölümüm pek bir işe yaramaz; oysa aksine ben sizi öldürürsem! Her şey mümkündür, anlarsınız ya!"

De Guiche ürperdi.

"Ben sizi öldürürsem," diye devam etti de Wardes, "prensesin peşine iki düşman takacaksınız ve bunlar onu yok etmek için birbirleriyle yarışacaklar."

"Oo! Mösyö," diye haykırdı de Guiche öfkeyle, "benim ölümüme güvenmeyin böyle; bu iki düşmandan birini hemen öldürebilirim sanırım, öbürünü de ilk fırsatta."

De Wardes öylesine şeytani bir kahkahayla cevap verdi ki inanmayan biri bile ürkerdi.

Ama de Guiche o derece etkilenebilecek biri değildi.

"Sanıyorum her şey ayarlandı mösyö de Wardes," dedi, "eğer tercihi bana bırakmıyorsanız yerinizi alın lütfen."

"Hayır," dedi de Wardes, "sizi bir zahmetten kurtardığım için çok mutluyum."

Atını dörtnala kaldırarak bütün açıklığı katetti ve de Guiche'in durduğu yerin tam karşısındaki kavşağın çember yaptığı bir noktada yerini aldı.

De Guiche hiç hareket etmedi.

İki rakip aşağı yukarı yüz metre uzaklıkta birbirlerini hiç göremiyorlardı, karaağaçların ve kestane ağaçlarının koyu gölgeleri altındaydılar.

---

[1] Orijinal metinde geçen "pensée" ifadesini, diğer yayıncıların da yaptığı gibi, "peine" ile düzelterek çevirdik.

Derin bir sessizlik içinde bir dakika geçti.

Bu bir dakikanın sonunda, gizlendikleri gölgenin içinde her birinin silahlarının horozlarının tıkırtısı duyuldu ve yankılandı.

De Guiche, belli taktiğe göre atını dörtnala kaldırdı; hareketin akışı ve hızı içinde kendini çifte güvenlik içinde bulacağına inanmıştı.

Bu koşu onu düz bir çizgi üzerinde bir noktaya yöneltti. Rakibini de bu çizgi üzerinde bulacağını umuyordu.

Yarı yolda de Wardes'ı karşısında bulmayı bekliyordu: Yanılıyordu.

De Wardes'ın kendisini hareketsiz beklediğini düşünerek devam etti koşusuna.

Ama açıklığın üçte ikilik bölümünü katettiğinde, kavşağın birdenbire aydınlandığını gördü ve bir mermi ıslık çalarak başlığının üzerindeki yuvarlaklaşmış tüyü ikiye biçti.

Hemen hemen aynı anda ve sanki ilk mermi yolunu aydınlatmış gibi ikinci mermi patladı ve De Guiche'in atının kafasını, kulağının biraz altından deldi.

Hayvan düştü.

De Guiche'in, de Wardes'ın bulunduğunu sandığı yerin tam tersi bir yerden gelen bu iki mermi de Guiche'i çok şaşırttı; çok soğukkanlı bir insan olduğundan düşüşünü ayarladı ama çok da iyi ayarlayamadı, çünkü çizmesinin ucu atın altında kaldı.

Bereket versin, can çekişen hayvan bir hareket yaptı ve de Guiche bacağını daha fazla ezilmeden kurtarabildi.

Ayağa kalkan de Guiche kendini şöyle bir yokladı, yaralanmamıştı.

Hayvanın güç kaybetmeye başladığını fark ettiği anda, düşme sırasında silahın bir, hatta iki mermisinin kendiliğinden ateşlenebileceği endişesiyle iki tabancasını eyerinin kuburluklarına koymuş ve böylelikle boşuna silahsız kalmıştı.

Ayağa kalkar kalkmaz tabancalarını kuburluklarından aldı ve alevin aydınlığında de Wardes'ı gördüğü yere doğru ilerledi.

De Guiche, ilk mermiden sonra son derece basit manevrasını ayarlamıştı.

De Wardes, de Guiche'in üstüne gideceğine ya da yerinde kalıp onu bekleyeceğine on beş adımlık bir mesafe içinde kendisini

hasmından gizleyen gölge çemberini izlemişti ve göğsünü gördüğü anda da bulunduğu yerden ateş etmişti. At koşturmadığından rahat hareket etme ve nişan alma olanağı bulmuştu.

Karanlığa rağmen ilk mermi de Guiche'in kafasının ancak bir parmak üstünden geçmişti.

De Wardes atışının isabetli olduğundan çok emindi, de Guiche'in yere düşmesini bekliyordu. Tam tersine de Guiche'i eyerinin üzerinde görünce çok şaşırdı.

Hemen ikinci mermiyi attı, eli hafif yana kaydı ve atı öldürdü.

De Guiche atın altında kalmış olsaydı talihli bir beceriksizlik olacaktı bu. De Guiche atın altından kurtulmadan önce, de Wardes üçüncü mermisini koyacak ve de Guiche'in kaderini elinde tutacaktı.

Ama tam tersine, de Guiche ayaktaydı ve üç mermisi vardı.

De Guiche durumu kavradı. De Wardes'dan daha hızlı hareket etmesi gerekiyordu. Ona doğru koştu, tabancasını yeniden doldurmadan önce yanına varması gerekiyordu.

De Wardes, onun bir fırtına gibi üstüne geldiğini görüyordu. Kurşun sıkışmıştı ve harbiye direniyordu. Kurşunu iyi yerleştirememek son atışı da heba etmek anlamına gelebilirdi. Doğru düzgün ve iyi yerleştirmek vakit kaybetmek ya da daha doğrusu hayatını kaybetmek anlamına gelebilirdi.

Atını yana saptırdı.

De Guiche kendi çevresinde döndü ve hareketlenmiş olan at düşerken ateş etti, de Wardes'ın şapkası uçtu.

De Wardes zamanının tükendiğini anladı, tabancasını doldurma işini mutlaka bitirmesi gerekiyordu.

Hasmının düştüğünü görmeyen de Guiche, artık işine yaramayacak olan ilk tabancayı attı ve ikinci tabancayla de Wardes'ın üstüne yürüdü.

Ama üçüncü adımda, de Wardes ona yürürken nişan aldı ve ateş etti.

Öfkeli bir nara duyuldu; kontun kolu büküldü, aşağı düştü.

Tabanca da yere düştü.

De Wardes kontun eğildiğini, sol eliyle tabancayı aldığını ve tekrar bir adım attığını gördü. Gerilim doruğa varmıştı.

"Ateş etti, de Wardes'ın şapkası uçtu."

"Mahvoldum," diye mırıldandı de Wardes, "yarası ölümcül değil kesinlikle."

Ama de Guiche tabancasını de Wardes'a doğrulttuğu sırada kontun başı, omuzları ve dizleri aynı anda büküldü. Acı içinde inledi ve de Wardes'ın atının ayaklarının altına yuvarlandı.

"Haydi bakalım," diye mırıldandı de Wardes.

Dizginleri eline aldı, atını mahmuzladı.

At hareketsiz bedenin üstünden atladı ve de Wardes'ı çabucak şatoya götürdü.

Şatoya ulaşan de Wardes, on beş dakika boyunca kendini toparlamaya çalıştı.

Savaş alanını bir an önce terk etme telaşı içinde de Guiche'in öldüğünden iyice emin olamamıştı.

Telaşlı ve heyecanlı de Wardes iki varsayım üstünde duruyordu.

De Guiche ya ölmüş ya da yaralanmıştı.

De Guiche ölmüşse cesedini kurtlara mı bırakmak gerekirdi? Gereksiz bir vahşetti bu, çünkü de Guiche ölmüşse zaten konuşması mümkün değildi.

Eğer ölmemişse, ona yardım etmediği takdirde yüce gönüllülükten yoksun vahşi biri gibi görülecekti ki ne gereği vardı bunun?

Bu ikinci düşünce galip geldi.

De Wardes, Manicamp'dan bilgi aldı.

Manicamp, de Guiche'e ne olduğunu ve nerede olduğunu öğrenemediğini söyleyip yatmaya gitmişti.

De Wardes gidip onu uyandırdı ve durumu anlattı, Manicamp tek kelime etmeden dinledi ama dinlerken enerjisi, yüzünde belli olmayan bir şekilde arttı.

De Wardes lafını bitirince Manicamp'ın ağzından tek kelime çıktı: "Gidelim!"

Manicamp yolda yürürlerken birtakım varsayımlar yürütüyordu ve de Wardes ona olayı anlattıkça daha karamsar oluyordu.

"Yani sizce öldü mü?" dedi de Wardes lafını bitirince.

"Maalesef, evet."

"Peki siz böyle tanıksız mı düello ettiniz?"

"O öyle istedi."

"İlginç."

"Nasıl ilginç?"

"Evet ilginç çünkü mösyö de Guiche'in karakteriyle çok az uyuşabilecek bir şey bu."

"Benim söylediklerimden şüphelenmiyorsunuz değil mi?"

"Eee!"

"Şüpheleniyor musunuz?"

"Biraz. Ama size şunu söyleyeyim ki zavallı çocuğun ölüsünü görürsem daha çok şüpheleneceğim."

"Mösyö Manicamp!"

"Mösyö de Wardes!"

"Siz galiba beni aşağılıyorsunuz!"

"Nasıl isterseniz öyle anlayın. Bakın! Ben gelip, 'Falancayı bir köşede öldürdüm, büyük bir felaket bu ama meşru bir şekilde yaptım bu işi' diyen insanlardan hazzetmem. Çok karanlık bir ifade bu mösyö de Wardes!"

"Susun, geldik."

Gerçekten de dar açıklık yerde ve boş alanda ölü atın hareketsiz bedeni görünüyordu.

Atın sağ tarafında, siyah otların üzerinde, zavallı kont kanlar içinde yüzü koyun yatıyordu.

Aynı yerde kalmıştı ve tek bir tarafı bile oynamamış gibiydi.

Manicamp dizlerinin üzerine çöktü, kontu kaldırdı. Bedeni soğumuş ve kanlar içindeydi.

Tekrar bıraktı.

Sonra yanına uzandı, de Guiche'in tabancasını aradı ve buldu.

"Evet, tabii," dedi sapsarı bir yüzle, bir hayalet gibi ve elinde tabancayla kalkarken. "Yanılmamışsınız, ölmüş!"

"Ölmüş!" diye tekrarladı de Wardes.

"Evet, tabancası da dolu," diye ekledi Manicamp, parmağıyla silahın falyasını yoklayarak.

"Ama ben size söyledim değil mi? Üstüme doğru gelirken yakaladım ve bana nişan alırken ateş ettim ona."

"Onunla düello yaptığınızdan emin misiniz mösyö de Wardes? İtiraf edeyim ki onu öldürdüğünüzden korkuyorum ben. Oo! Bağırmayın! Ona üç el ateş ettiniz ve tabancası dolu! Atını vurdunuz ve o, de Guiche, Fransa'nın en keskin nişancılarından de Guiche, size de atınıza da tek bir mermi isabet ettiremedi! Bakın mösyö de Wardes, beni buraya getirmek talihsizlik oldu sizin için; bu kan başımı döndürdü benim, biraz sersemledim ve hazır elime böyle bir fırsat geçmişken beyninizi patlatacağım sizin. Namusum şerefim üzerine söylüyorum. Ruhunuzu Tanrı'ya emanet edin mösyö de Wardes!"

"Mösyö de Manicamp, böyle bir şey düşünmeyin katiyen."

"Tam aksine çok fazla düşünüyorum."

"Beni öldürecek misiniz?"

"Hiç pişmanlık duymam, en azından şu anda."

"Asilzade misiniz siz?"

"Bir asilzadenin uşağıydım, dolayısıyla tecrübem var."

"O zaman izin verin, kendimi koruyayım."

"Evet, zavallı de Guiche'e yaptığınızı bana da yapmanız için."

Manicamp tabancasını kaldırdı, kolunu uzattı, kaşlarını çattı ve de Wardes'ın göğsünün hizasında tuttu.

De Wardes kaçmaya falan teşebbüs etmedi, çok korkmuştu.

De Wardes'a bir yüzyıl gibi gelen bu bir anlık korkunç sessizlikte bir iç çekme işitildi.

"Aa!" diye bağırdı de Wardes. "Yaşıyor! Yaşıyor! Beni, mösyö de Guiche, beni öldürmek istiyorlar."

Manicamp geriledi biraz ve iki genç arasında kontun bir eline dayanarak güçlükle doğrulmaya çalıştığı görüldü.

Manicamp tabancayı on adım öteye attı ve sevinç çığlığı atarak arkadaşına koştu.

De Wardes soğuk ter basmış alnını sildi.

"Zamanıydı," diye mırıldandı.

"Neyiniz var?" diye sordu Manicamp de Guiche'e. "Nasıl yaralandınız peki?"

De Guiche yaralı elini ve kanayan göğsünü gösterdi.

"Kont," diye haykırdı de Wardes, "sizi öldürmüş olmakla suçlanıyorum; konuşun, yalvarıyorum size, dürüstçe dövüştüğümü söyleyin!"

"Doğru," dedi yaralı, "mösyö de Wardes dürüstçe dövüştü ve tersini söyleyen herkese düşman olurum."

"Beyefendi," dedi Manicamp, "önce şu zavallı çocuğu taşımamıza yardımcı olun, zavallı çocuğu götürelim, sonra istediğiniz gibi memnun edeceğim sizi ya da çok fazla aceleniz yoksa daha iyisini yapalım: Mendillerimizle pansuman yapalım konta ve iki mermi kaldığına göre onları kullanalım."

"Teşekkürler," dedi de Wardes. "Ölümü bir saatte iki kez çok yakından gördüm: Ölüm çok kötü ve sizin mazeretlerinizi kabul ediyorum."

Manicamp gülmeye başladı ve acı çekmesine rağmen de Guiche de güldü.

İki genç onu taşımak istedi ama o kendisini, yürüyebilecek kadar güçlü hissettiğini söyledi. Kurşun yüzük parmağını ve serçe parmağını kırmış, sonra bir kaburgasına saplanmış ama göğsüne bir şey olmamıştı. Dolayısıyla de Guiche'i yaranın ağırlığından çok, acı sersemleştirmişti.

Manicamp bir koluyla, de Wardes da bir koluyla omuzlarından kavradılar ve Fontainebleau'ya, Aramis'in selefi Fransiskenin ölüm döşeğinde başında beklemiş olan hekime götürdüler onu.

CLIII
KRALIN YEMEĞİ

Bu arada kral da sofraya oturmuştu ve çok kalabalık olmayan davetli grubu da yerini almış, kralın geleneksel izninden sonra yerlerine oturmuşlardı.

O dönemde protokol kuralları henüz düzenlenmemişti, bu daha sonra gerçekleştirildi; Fransa sarayı saf geleneklerinden ve IV. Henry döneminin inceliklerinden, zarafetinden bütünüyle kopmuştu ve XIII. Louis'nin kuşkuculuğu bunları yavaş yavaş silmiş; yerlerine şatafatlı, debdebeli âdetler getirmişti, ancak bunların da uygulanabileceği konusunda umutsuzdu.

Kral yemeğini ayrı, küçük bir masada yiyordu ve bir başkan masası gibi yan masalara hükmediyordu; küçük masa dedik ama bu arada şunu ilave edelim ki bu küçük masa bütün masalar içinde en büyüğüydü.

Ayrıca bu masada çok çeşitli ve bol yiyecek vardı. Balıklar, av hayvanları etleri, çeşit çeşit başka etler, meyveler, sebzeler ve konserveler.

Kral gençti, güçlüydü, yetenekli bir avcıydı, birçok zorluğu yenmişti, ayrıca Bourbon'lara özgü o sıcakkanlılığa sahipti. Yediklerini hemen sindirir, iştahını tekrar açardı.

XIV. Louis ağız tadına çok düşkün biriydi, aşçıları eleştirmeyi çok severdi ama onları onurlandırdığında hiçbir ölçü tanımazdı.

Kral yemeğe çeşit çeşit çorbayla başlardı. Bunları ya karıştırıp içerdi ya da ayrı ayrı. Bu çorbaları içerken ayrıca bir bardak yıllanmış şarap içerdi.

Çok çabuk yerdi ve çok obur olurdu yemek sırasında.

Daha yemeğin başında saygıyla d'Artagnan'dan bir dirsek darbesi bekleyen Porthos, kralın iştahla yediğini görünce silahşöre döndü ve alçak sesle şöyle dedi:

"Gidebiliriz galiba. Majesteleri cesaret veriyor. Baksanıza."

"Kral yiyor," dedi d'Artagnan, "ama aynı zamanda konuşuyor; kendinizi öyle ayarlayın ki, kazara size bir şey söylerse ağzınız dolu yakalamasın sizi. Hoş olmaz."

"O zaman, en doğru iş," dedi Porthos, "hiç çorba içmemek. Ama itiraf edeyim ki karnım aç ve çok güzel yemek kokuları geliyor burnuma, hem burnum tahrik oluyor hem iştahım kabarıyor."

"Yemek yememeyi düşünmeyin," dedi d'Artagnan, "majestelerini kızdırırsınız. Kral hep şöyle der: İyi yemek yiyen iyi çalışır. Ayrıca, sofrasında az yiyenden hoşlanmaz."

"İnsan yiyorsa ağzının dolu olmaması nasıl mümkün olabilir?" dedi Porthos.

"Mesele, sadece kral size bir şey söyleyerek sizi onurlandırdığında ağzınızdakileri yutmaktır."

"Çok iyi."

Ve o andan itibaren Porthos daha ağırbaşlı bir heyecanla yemeye başladı.

Kral zaman zaman gözlerini topluluğa doğru çeviriyor ve bu konuda uzman biri olarak konuğunun tavrını değerlendiriyordu.

"Mösyö du Vallon!" dedi.

Porthos o sırada tavşan yahnisi yemekte ve yağlı bir sırt etini yutmaktaydı.

Adı telaffuz edilince titredi ve güçlü bir gırtlak atılımıyla ağzındaki bütün lokmayı yuttu.

"Efendim," dedi Porthos boğuk ama yeteri kadar anlaşılır bir sesle.

"Şu koyun filetolarını mösyö du Vallon'a verin; sarı eti sever misiniz mösyö du Vallon?"

"Efendim, hepsini severim," diye karşılık verdi Porthos.

D'Artagnan kulağına fısıldadı: "Yani majestelerinin bana gönderdiği her şeyi." Porthos tekrar etti:

"Yani majestelerinin gönderdiği her şeyi."

Kral başıyla memnuniyet işaret yaptı.

"İnsan çok çalışınca çok yer," dedi Porthos gibi güçlü bir oburla baş başa olmaktan çok mutlu olan kral.

Porthos koyun eti tabağını aldı ve tabağına birkaç parça kaydırdı.

"Ne diyorsunuz?" dedi kral.

"Nefis," dedi Porthos sakin bir tavırla.

"Sizin oralarda da böyle besili koyunlar var mı?" diye devam etti kral.

"Efendim, hepsini severim.

"Efendim," dedi Porthos, "her yerde olduğu gibi benim memleketimde de en iyi, en güzel şeyler kralındır ama şu var ki ben koyun etini majestelerinin yediği gibi yemezdim."

"Nasıl yiyorsunuz?"

"Ben genellikle bütün olarak hazırlatırım koyunu."

"Bütün olarak?"

"Evet efendim."

"Nasıl?"

"Şöyle: Aşçım Almandır efendim, aşçım kuzunun içini Strasbourg'dan getirttiği küçük sosisler, Troyes'dan getirttiği baharatlı küçük sucuklar, Pithiviers'den getirttiği tarla kuşu etleriyle doldurur; hangi yöntemle yaptığını bilmiyorum, koyunu kümes hayvanı gibi parçalar ve hayvanın derisini kızarmış bir kabuk gibi bırakır; hayvan

kalın sucuk gibi güzelce dilimlendikten sonra pembe bir su çıkar ki hem göze çok güzel hem de damağa çok lezzetli gelir bu su."

Ve dilini şaklattı Porthos.

Kral büyülenmiş gibi gözlerini açtı ve bir yandan kendisine sunulan sülün kızartmasına saldırırken şöyle dedi:

"Çok isterdim böyle bir şey yemeyi mösyö du Vallon. Neydi! Bütün koyun!"

"Bütün, evet efendim."

"O zaman şu sülünleri mösyö de Vallon'a verin, seviyor anlaşılan."

Emir yerine getirildi.

Sonra tekrar koyuna döndü.

"Çok yağlı olmuyor mu peki?"

"Hayır efendim, yağlar suyla birlikte damlıyor ve yüzüyor; o zaman et kesen uşağım gümüş bir bıçakla ayırıyor onları. Özellikle ben istiyorum bunu."

"Nerede oturuyorsunuz?" diye sordu kral.

"Pierrefonds'da efendim."

"Pierrefonds'da. Neresi orası mösyö du Vallon, Belle-Île tarafında mı?"

"Hayır efendim; Pierrefonds, Soissonnais'de."

"Ben sanıyordum ki siz bana bu koyunlardan tuzlu çayırlar dolayısıyla söz ediyordunuz."

"Hayır efendim; benim tuzsuz çayırlarım var, doğru ama yine de tuzlu çayırlar kadar değerli."

Kral ana yemekle tatlı arasında yenen yemeklere geçti ama iştahla yiyip içmeye devam eden Porthos'u gözden kaçırmadı.

"İştahınız yerinde mösyö du Vallon," dedi, "ve iyi bir konuksunuz."

"Ah! Efendim, majesteleri Pierrefonds'a gelseydi ikimiz birlikte güzel güzel yerdik koyunumuzu, çünkü sizin de iştahınız yerinde."

D'Artagnan masanın altından Porthos'u ayağıyla dürttü.

Porthos kızardı.

"Majestelerinin mutlu yıllarında," dedi Porthos durumu dengelemek için, "silahşörlerle birlikteydim ve kimse beni rahatla-

tamıyordu. Kendilerine söyleme şerefine eriştiğim gibi majestelerinin iştahı yerinde ama size boğazlı biri denemez çünkü çok seçicisiniz."

Kral rakibinin nezaketinden büyülenmişti.

"Şu kaymaklardan tatmaz mısınız?" dedi Porthos'a.

"Efendim, majesteleri bana çok iyi davranıyor; onun için bütün gerçeği olduğu gibi söyleyemem kendisine."

"Söyleyin mösyö du Vallon, söyleyin."

"Efendim, tatlı konusunda hamur işlerini tercih ederim ve bunların da çok sıkı olmaları gerekir; bu kaymaklar midemi şişiriyor, önce çok iyi geliyor, sonra mideme oturuyor."

"İşte beyler," dedi kral Porthos'u göstererek, "gerçek bir iyi yemek meraklısı. Ağızlarının tadını bilen atalarımız böyle yiyorlardı," diye ekledi majesteleri, "oysa biz, biz çöplenip duruyoruz."

Bunları söylerken jambonla karışık beyaz et dolu bir tabak aldı.

Porthos da bir keklik ve yelve güveci aldı.

Saki majestelerinin kadehini büyük bir keyifle doldurdu.

"Mösyö du Vallon'a benim şarabımdan verin," dedi kral.

Kraliyet sofrasının büyük onurlarından biriydi.

D'Artagnan arkadaşının dizini sıkıştırdı.

"Şurada gördüğüm domuz kellesinin yarısını yiyebilirseniz," dedi Porthos'a, "sizi bir yıl içinde dük ve senyör yaparım."

"Birazdan girişeceğim bu işe," dedi Porthos, ateşli bir tavırla.

Gerçekten de kelleye sıra geliverdi hemen, çünkü kral bu yakışıklı konuğu kışkırtmaktan zevk alıyordu, kendisinin tatmadığı yemekleri Porthos'a göndermedi kesinlikle; dolayısıyla kelleyi de tattı. Porthos iyi bir oyuncu gibi gösterdi kendini, d'Artagnan'ın dediği gibi yarısını yiyeceğine dörtte üçünü yedi.

"Olamaz," dedi kral alçak sesle, "her gün çok iyi yemek yiyen ve bu kadar güzel dişleri olan bir asilzadenin krallığımın en saygın insanı olmaması mümkün değil."

"Duydunuz mu?" dedi d'Artagnan, arkadaşının kulağına.

"Evet, sanıyorum biraz itibarım var," dedi Porthos iskemlesinde ileri geri sallanarak.

"Oo! Pupa yelken gidiyorsunuz. Evet! Evet! Evet!"

Kral ve Porthos yemeye devam ettiler böyle. Onları seyreden konuklar çok mutlu oldular ve bazıları rekabet olsun diye onları izlemek istedi ama yarı yolda vazgeçtiler.

Kral kızarıyordu ve yüzüne oturan kan bir tansiyon durumuna işaret ediyordu.

XIV. Louis o zaman bütün içiciler gibi neşeleneceğine, somurtuyor ve sessizleşiyordu.

Porthos'sa aksine şen şakrak ve dışadönük oluyordu.

D'Artagnan'ın ayağı bu durumu birkaç defa hatırlattı ona.

Tatlı ve meyve geldi sofraya.

Kral, Porthos'u düşünmüyordu artık; gözlerini giriş kapısına çevirmişti ve birkaç defa mösyö de Saint-Aignan'ın niçin geciktiğini sordu.

Nihayet, majesteleri nefes nefese bir erik reçeli tabağını bitirirken mösyö de Saint-Aignan gözüktü.

Yavaş yavaş donuklaşmaya başlayan kralın gözleri birdenbire parladı.

Kont kralın masasına doğru yaklaştı, onu gören XIV. Louis ayağa kalktı.

Herkes ayağa kalktı, bir timsahın iki çenesini yapıştırabilecek olan bir ballı bademi bitirmekte olan Porthos bile. Yemek bitmişti.

CLIV
YEMEKTEN SONRA

Kral Saint-Aignan'ın kolunu tuttu ve yan odaya geçti.

"Ne kadar geciktiniz kont," dedi kral.

"Cevap getiriyordum efendim," diye karşılık verdi kont.

"Benim yazdıklarımın cevabı bu kadar uzun mu peki?"

"Efendim, majesteleri lütfedip mısralar yazmıştı; matmazel de La Vallière krala aynı şekilde karşılık vermek istedi, yani altın değerinde bir karşılık."

"Mısralar, Saint-Aignan..." diye bağırdı kral büyük bir keyifle. "Ver, ver."

Ve Louis küçük bir zarfın mührünü söktü. Mektupta gerçekten tarihin bize bıraktığı ve biçiminden çok iyi niyetli içeriğiyle dikkat çeken mısralar vardı.[1]

Bunları okuyan kral çok keyiflendi ve iyice kendinden geçerek gösterdi memnuniyetini ama genel sessizlik uyardı Louis'yi. Görgü konusunda çok titiz olan Louis'nin bu neşesi dedikodulara yol açabilirdi.

Döndü ve mektubu cebine koydu, sonra bir adım attı, kapının eşiğinde konuklarının yanına geldi.

"Mösyö du Vallon," dedi, "sizi son derece keyifli gördüm ve tekrar keyifli göreceğim."

Porthos, Rodos heykeli gibi eğildi ve geri geri çıktı.

"Mösyö d'Artagnan," diye devam etti kral, "koridorda emirlerimi bekleyin, mösyö du Vallon'u benimle tanıştırdığınız için size minnettarım."

"Beyler, yarın Paris'e dönüyorum. İspanya ve Hollanda elçilerinin gidişi dolayısıyla."

"Yarın görüşürüz o zaman."

Salon hemen boşaldı. Kral Saint-Aignan'ın kolunu tuttu, La Vallière'in mısralarını tekrar okuttu.

"Nasıl buldun bunları?" dedi.

"Efendim şahane!"

"Gerçekten büyülendim, bir de tanınmış olsaydı..."

"Oo! O zaman şairler kıskanırdı ama görmeyecekler bu mısraları."

"Benimkileri verdiniz mi onlara?"

"Aman efendim, yuttu onları."

"O kadar kuvvetli değildiler, korktum."

"Matmazel de La Vallière böyle bir şey söylemedi."

"Sizce zevkine uygun mısralar mıydı?"

"Eminim efendim."

---

[1] XIV. Louis ve La Vallière dönemin modasının gerekliliği olarak aralarında pek çok şiir alıp verdiler. Bunlardan bize ulaşanları -Dumas'nın *Louis XIV et son siècle*'de birkaç örneğini verdiği gibi- gerçekten de en geleneksel olanlarıdır.

"Cevap vermem gerekir o zaman."

"Ah! Efendim, hemen yemekten sonra! Majesteleri yorulacaklar."

"Haklısınız galiba: Yemekten sonra çalışma zararlıdır."

"Özellikle şiir çalışması, ayrıca şu anda matmazel de la Vallière'in orada bir telaş var."

"Ne telaşı?"

"Ah! Efendim, bütün bu kadınlarda aynı telaş."

"Niçin?"

"Zavallı de Guiche'in başına gelen kaza yüzünden."

"Aman Tanrım! Guiche'in başına bir şey mi geldi?"

"Evet efendim; elinden yaralı, göğsünde bir delik var, ölüyor."

"Tanrım! Kim söyledi bunu size?"

"Manicamp biraz önce onu Fontainebleau'da bir hekimin yanından getirdi ve dedikodular yayıldı burada."

"Getirmiş! Zavallı Guiche, ne olmuş peki?"

"Öyle işte! Ne olmuş ona?"

"Tuhaf bir şekilde anlatıyorsunuz bana Saint-Aignan. Ayrıntıları anlatın. Ne diyor?"

"O bir şey söylemiyor efendim, başkaları anlatıyor."

"Hangi başkaları?"

"Onu getirenler efendim."

"Nerede bunlar?"

"Bilmiyorum efendim ama mösyö de Manicamp biliyor, kendisi onun dostu."

"Herkes gibi," dedi kral.

"Hayır," dedi de Saint-Aignan, "yanılıyorsunuz efendim, herkes mösyö de Guiche'in dostu değildir."

"Nereden biliyorsunuz?"

"Kral anlatmamı ister mi?"

"Tabii isterim."

"Efendim, iki asilzade arasında bir kavga olduğunu duydum."

"Ne zaman?"

"Bu akşam, majestelerinin yemeğinden önce."

"Bu hiçbir şeyi kanıtlamaz. Ben çok kesin talimatlar verdim düellolar konusunda. Kimsenin karşı çıkmaya cesaret edebileceğini sanmıyorum."

"Tanrı beni birini suçlamaktan korusun," diye bağırdı Saint-Aignan, "majesteleri emrettiler, konuşuyorum."

"Söyleyin o zaman, kont de Guiche nasıl yaralandı?"

"Efendim, pusu diyorlar."

"Bu akşam mı?"

"Bu akşam."

"Bir eli yaralanmış, göğsünde bir delik açılmış. Mösyö de Guiche'e pusu kuran kim?"

"Bilmiyorum efendim. Ama mösyö de Manicamp biliyor ya da bilmesi gerekir."

"Benden bir şey gizliyorsunuz Saint-Aignan."

"Hayır efendim, hiçbir şey gizlemiyorum."

"O zaman anlatın kazayı, bir silahşör mü açmış bu yaraları?"

"Olabilir. Ama düşününce, hayır efendim çünkü de Guiche'in yanında dolu tabancası bulunmuş."

"Tabancası! Ama bir tabancayla pusu olmaz herhalde."

"Efendim, de Guiche'in atının öldüğü ve hayvanın ölüsünün hâlâ ormandaki açık alanda bulunduğu söyleniyor."

"Atı! Guiche atla pusuya gidiyor öyle mi? Saint-Aignan, söylediklerinizden hiçbir şey anlamıyorum. Nerede olmuş olay?"

"Rochers korusunda, yuvarlak yol kavşağında."

"Peki. Mösyö d'Artagnan'ı çağırın."

De Saint-Aignan söyleneni yaptı. Silahşör içeri girdi.

"Mösyö d'Artagnan," dedi kral, "özel merdivenin küçük kapısından çıkacaksınız."

"Evet efendim."

"Ata bineceksiniz."

"Evet efendim."

"Rochers korusundaki yuvarlak yol kavşağına gideceksiniz. Biliyor musunuz orasını?"

"Efendim, orada iki kez düello yaptım."

"Nasıl!" diye haykırdı, cevaba şaşıran kral.

"Efendim, kardinal de Richelieu'nün fermanlarıyla," dedi d'Artagnan, her zamanki soğukkanlılığıyla.

"Bu farklı bir durum mösyö. Evet oraya gideceksiniz ve bölgeyi dikkatli bir şekilde inceleyeceksiniz. Orada bir adam yaralanmış,

ölü bir at göreceksiniz. Bu olayla ilgili düşüncelerinizi söyleyeceksiniz bana."

"Peki efendim."

"Ben başka birinin değil, sizin düşüncelerinizi öğrenmek istiyorum. Bunu söylemeye bile gerek yok herhalde."

"Bir saat içinde öğreneceksiniz efendim."

"Kim olursa olsun, herhangi biriyle temas etmenizi yasaklıyorum."

"Bana bir fener verecek olan biri hariç."

"Evet, tabii," dedi kral gülerek. Güldü çünkü bu özgürlüğü sadece silahşörlerin komutanına tanımıştı.

D'Artagnan küçük merdivenden çıktı.

"Şimdi doktorum gelsin," diye ekledi Louis.

Kralın doktoru on dakika sonra soluk soluğa geldi.

"Mösyö," dedi kral, "mösyö de Saint-Aignan'ın sizi götüreceği yere gideceksiniz ve gitmenizi rica ettiğim evde gördüğünüz hastanın durumu hakkında bilgi vereceksiniz bana."

Doktor hiçbir karşılık vermeden itaat etti söylenenlere. Bu dönemden başlayarak insanlar XIV. Louis'ye itaat etmeye başlamışlardı, doktor Saint-Aignan'ın önünden çıktı.

"Siz, Saint-Aignan, Manicamp'ı gönderin bana. Doktor onunla konuşmadan önce."

De Saint-Aignan da çıktı.

CLV
D'ARTAGNAN KRALIN VERDİĞİ GÖREVİ NASIL YERİNE GETİRDİ?

Kral gerçeğe ulaşmak için son düzenlemeleri yaparken, d'Artagnan bir saniye bile kaybetmeden ahıra koşuyor, feneri alıyor, atını eyerliyor ve majestelerinin belirttiği yere yola çıkıyordu.

Krala verdiği söz gereği kimseyi görmemiş, kimseyle konuşmamıştı ve daha önce söylediğimiz gibi o kadar titiz davranmıştı

ki o sırada yapması gereken işlerin hiçbirini ahırdaki uşaklara ve seyislere bırakmamıştı.

D'Artagnan zor zamanlarda gayretini iki katına çıkarmakla övünenlerdendi.

Atını beş dakika dörtnal koşturduktan sonra korudaydı, atını önüne çıkan ilk ağaca bağladı ve söz konusu açıklığa kadar yürüyerek gitti.

Elinde fenerle bütün yuvarlak kavşağı dolaştı, geldi, gitti, ölçtü biçti, inceledi ve yarım saatlik bir araştırma, incelemeden sonra sessizce atını alıp düşünerek ve hiç acele etmeden Fontainebleau'ya döndü.

Louis odasında bekliyordu: Tek başınaydı ve bir kâğıda çizgiler çiziyordu. D'Artagnan ilk baktığında bunların birbirine eşit olmayan, karalamalar olduğunu gördü.

Kralın mısra yazdığı sonucunu çıkardı bundan.

Kral başına kaldırdı ve d'Artagnan'ı fark etti.

"Evet mösyö," dedi, "haberleriniz var mı bana?"

"Evet efendim."

"Ne gördünüz?"

"İhtimaller var efendim," dedi d'Artagnan.

"Ben sizden kesin bilgiler istemiştim."

"Elimden geldiği kadar kesinliğe yaklaşacağım; yaptığım araştırmalar bağlamında hava elverişliydi, akşam yağmur yağdı ve yollar ıslandı."

"Doğru mösyö d'Artagnan."

"Efendim, majesteleri bana Rochers korusunda ölü bir at olduğunu söylediler; dolayısıyla ben de yolları araştırmakla başladım işe."

Yollar diyorum çünkü kavşağa giden dört yol var.

Benim izlediğim yolda taze izler vardı. İki at yan yana yürümüş bu yolda, çamurda sekiz ayak izi açık seçik biçimde belliydi.

Atlılardan biri öbüründen daha aceleci davranmış. Birinin ayak izleri öbürününkinden hep önde. Yarım at uzunluğu kadar."

"İki kişi geldiklerinden emin misiniz peki?" diye sordu kral.

"Evet efendim. Aynı sürati yapabilen iki iri at, manevraya alışık atlar, çünkü yuvarlak kavşaktaki engeli çapraz biçimde dönmüşler."

"Sonra, mösyö."

"Atlılar orada kısa süre durmuşlar ve kesinlikle düello koşullarını konuşmuşlar, atlar huysuzlanmış. Atlılardan biri konuşmuş, öbürü dinlemiş ve sadece cevap vermekle yetinmiş. Atı eşinmiş; bu demektir ki sahibi, söylenenleri dinlerken dizginleri koyuvermiş."

"Düello olmuş mu peki?"

"Kesinlikle."

"Devam edin, siz usta bir gözlemcisiniz."

"Atlılardan biri orada kalmış. Dinleyen öbürü açıklığı geçmiş ve hasmının karşısında durmuş. Yerinde kalan dörtnala giderek yuvarlak kavşağı geçmiş, üçte ikilik bölümünü ve hasmının üstüne gittiğini sanmış ama hasmı korunun çevresini dolaşmış."

"Adlarını bilmiyorsunuz değil mi?"

"Hayır efendim, yalnız korunun çevresini dolaşanın atı siyah."

"Nereden biliyorsunuz bunu?"

"Çukurun çevresindeki böğürtlenlerin üzerinde birkaç kıl kalmış."

"Devam edin."

"Öbür atı incelemeye gerek duymadım, çünkü düello alanında ölmüş."

"Atın ölüm nedeni belli mi?"

"Bir mermi şakağını delmiş."

"Tabanca mermisi mi, tüfek mermisi mi?"

"Tabanca efendim. Ayrıca atın yarasından onu öldürenin taktiğini anladım. Hasmını yandan yakalamak için korunun çevresini dolaşmış. Atın ayak izlerini takip ettim çayırda."

"Siyah atın ayak izlerini mi?"

"Evet efendim."

"Devam edin mösyö d'Artagnan."

"Majesteleri, şimdi iki hasmın pozisyonunu tahmin edebiliyordur, şimdi duran atlıyı bırakıp dörtnala giden atlıya geçiyorum."

"Geçin."

"Saldıran atlının atı anında vurulmuş."

"Nereden biliyorsunuz bunu?"

"Atlı, atından inmeye vakit bulamamış ve atıyla birlikte düşmüş. Bacağının izini gördüm. Atın altından zorla çekebilmiş. Hayvanın ağırlığı altında ezilen mahmuz toprağı çizmiş."

"Peki. Kalktıktan sonra ne yapmış?"

"Doğru hasmının üstüne gitmiş."

"Yine korunun sınırında mı?"

"Evet efendim. Sonra, uygun bir menzile gelince ayaklarını sağlam bir şekilde yere basmış –iki topuğunun yan yana izi var– ateş etmiş ama hedefi tutturamamış."

"Hedefi tutturamadığını nereden biliyorsunuz?"

"Merminin deldiği başlığı buldum."

"İşte bir kanıt," diye haykırdı kral.

"Yeterli değil efendim," diye karşılık verdi d'Artagnan soğuk bir tavırla. "Üzerinde harf yok, arma yok, bütün başlıklarda olduğu gibi kırmızı bir tüy var sadece; şeridinde bile özel bir alamet yok."

"Peki başlığı delinmiş adam ikinci atışını yapmış mı?"

"Efendim, iki atışını yapmış zaten."

"Nasıl anladınız bunu?"

"Tabancaya tıkılmış sıkıları buldum."

"Atı öldürmeyen kurşun ne olmuş peki?"

"Üstüne doğru gittiği adamın başlığının tüyünü biçmiş ve açıklığın öbür tarafındaki küçük bir kayın ağacına saplanmış."

"Yani siyah atlı adam silahsızmış, hasmınınsa bir mermisi daha varmış."

"Efendim, attan düşen adam kalkarken öbürü silahını tekrar dolduruyormuş. Ama bu işi yaparken çok mecalsizmiş, eli titriyormuş."

"Nasıl bilebiliyorsunuz bunu?"

"Mühimmatın yarısı yere düşmüş ve harbiyi yere atmış, boşuna vakit kaybetmek istememiş silahını tekrar doldurmaya çalışarak."

"Şahane anlatıyorsunuz mösyö d'Artagnan."

"İzlenim bunlar efendim; yollarda dolaşan, yolları kolaçan eden herkes anlatabilir bunları."

"Sadece anlattıklarınızla sahneyi gözümde canlandırabiliyorum."

"Gerçekten ben olası çok küçük farklılıklarla kafamda canlandırdım sahneyi."

"Şimdi attan düşen adama gelelim. Dediniz ki hasmının üstüne doğru yürüyormuş ve bu sırada hasmı da tabancasını dolduruyormuş."

"Evet. Ama o nişan aldığı sırada öteki ateş etmiş."

"Ya!" dedi kral. "Peki atış?"

"Müthiş olmuş efendim; attan düşen adam yüzüstü yere serilmiş. Galiba üç adım kadar atabildikten sonra."

"Neresinden vurulmuş?"

"İki yerinden; kurşun önce sağ eline gelmiş, sonra göğsünü delmiş."

"Nasıl anlayabiliyorsunuz bunu?" diye sordu kral hayranlık içinde.

"Çok basit, tabancanın kabzasına kan bulaşmış ve merminin izi görülüyordu. Kırılmış bir yüzüğün parçalarıyla birlikte. Adam büyük olasılıkla yüzük parmağından ve serçe parmağından vurulmuş."

"Elin durumu bu, tamam ama göğüs?"

"Efendim, iki kan birikintisi var ve bunların aralarındaki uzaklık iki buçuk ayak. Bu birikintilerden birindeki ot gerilmiş bir el tarafından koparılmış; öbür birikintideki ot bedenin ağırlığıyla yatmış."

"Zavallı Guiche!" diye haykırdı kral.

"Aa! Mösyö de Guiche miydi?" dedi silahşör sakin bir tavırla. "Şüphelenmiştim ama majestelerine söylemeye cesaret edemedim."

"Nasıl şüphelendiniz peki?"

"Ölü atın kuburluklarındaki Grammont armalarını tanımıştım."

"Yaraları ağır mı sizce?"

"Çok ağır çünkü mermiyi yer yemez düşmüş ve uzun süre aynı yerde kalmış, bu arada iki arkadaşın desteğiyle yürüyebilmiş."

"Geldiğinde gördünüz onu o zaman."

"Hayır ama üç adamın ayak izlerini tespit ettim: Sağ taraftaki adam ve sol taraftaki adam rahatça ve kolayca yürümüşler ama ortadaki adam zorlanmış, zaten kan izleri de bu ayak izinin yanında."

"Şimdi mösyö, düelloyu hiçbir ayrıntıyı kaçırmayacak kadar iyi görmüş gibisiniz; de Guiche'in hasmıyla ilgili iki kelime söyleyin."

"Efendim, tanımıyorum onu."

"Siz ki her şeyi çok iyi görüyorsunuz ama."

"Evet efendim," dedi d'Artagnan, "her şeyi görüyorum ama gördüğüm her şeyi söylemiyorum ve şeytan kaçtığına göre, majestelerinin izniyle şunu söyleyeyim ki onu ihbar edecek olan ben değilim."

"Ama düello yapan biri suçludur."

"Benim için değil efendim," dedi d'Artagnan soğuk bir tavırla.

"Mösyö," diye haykırdı kral, "ne söylediğinizi biliyor musunuz siz!"

"Kesinlikle efendim ama bence iyi dövüşen adam yaman adamdır. Benim fikrim bu: Siz başka türlü düşünebilirsiniz; doğaldır, efendisiniz."

"Mösyö d'Artagnan ama ben emir verdim."

D'Artagnan saygılı bir tavırla kralın sözünü kesti:

"Efendim, siz bana bir düelloyla ilgili bilgi toplamamı emrettiniz; bu bilgileri verdim size. Bana mösyö de Guiche'in hasmını tutuklamamı emrederseniz, yerine getiririm bu emri ama onu size ihbar etmemi emretmeyin sakın, çünkü o zaman itaat etmem."

"O zaman tutuklayın."

"Adını verin bana efendim."

Louis ayağını yere vurdu.

Daha sonra bir an düşündü ve:

"On defa, yirmi defa, yüz defa haklısınız," dedi.

"Benim fikrim bu efendim; bunun aynı zamanda sizin fikriniz olması da sevindirdi beni."

"Bir şey daha. Guiche'e kim yardım etti?"

"Bilmiyorum."

"İki adamdan söz ediyorsunuz. Bir şahit var demek ki, değil mi?"

"Şahit yoktu. Dahası var. Mösyö de Guiche düştükten sonra hasmı ona yardım etmekten kaçmış."

"Sefil!"

"Tabii! Efendim, bu sizin talimatlarınızın bir sonucu. Düello yapıldı, ölümden bir kez kaçıldı, şimdi bir daha kaçılmak isteniyor. Mösyö de Bouteville'i[1] hatırlayın yeter!"

"O zaman alçak olur insan."

"Hayır dikkatli ve temkinli olur."

"Kaçtı mı yani?"

"Evet, atı ne kadar hızlı götürebildiyse o kadar hızlı."

"Hangi yöne doğru?"

"Şatoya doğru."

"Sonra?"

"Sonra, majestelerine şunu söyleme şerefine nail oluyorum: İki adam yürüyerek geldi ve Mösyö de Guiche'i götürdü."

"Bu iki adamın düellodan sonra geldiğine dair kanıt var mı elinizde?"

"Evet açık bir kanıt; düello sırasında yağmur kesilmişti, toprak bütün suyu çekememişti ve yer ıslak kalmıştı. Ayaklar gömüldü toprağa ama düellodan sonra, mösyö de Guiche baygın kaldığı süre içinde toprak kurudu ve ayaklar çok fazla gömülmedi."

Louis hayranlığını belirtmek amacıyla el çırptı.

"Mösyö d'Artagnan," dedi, "gerçekten siz benim krallığımın en becerikli insanısınız."

"Mösyö de Richelieu de böyle düşünüyordu ve mösyö Mazarin de böyle diyordu efendim."

"Şimdi, bakalım ferasetiniz nasıl."

"Aman efendim insan yanılır, *errare humanum est*," dedi silahşör filozofça bir tavırla.

"O zaman siz insanlığa dahil değilsiniz mösyö d'Artagnan çünkü galiba hiç yanılmıyorsunuz siz"

"Majesteleri göreceğimizi söylemişti."

"Evet."

"Nasıl, lütfen?"

"Mösyö de Manicamp'ı çağırttım, gelecek."

"Mösyö de Manicamp sırrı biliyor mu?"

---

[1] 1627'de düello yasağına uymadığından hasmıyla birlikte idam edilmişti.

"Guiche'in mösyö de Manicamp'la ilgili sırları yok."

D'Artagnan başını salladı.

"Düelloyu gören yok, tekrar ediyorum; onu getiren iki adamdan biri Manicamp değilse tabii."

"Şş!" dedi kral. "Geliyor işte, olduğunuz yerde kalın ve kulak kabartın."

"Pekâlâ efendim," dedi silahşör.

Aynı anda Manicamp ve Saint-Aignan göründü eşikte.

CLVI
PUSU

Kral silahşöre işaret verdi, öbürü de Saint-Aignan'a.

İşaret zorlayıcıydı ve şu anlama geliyordu: "Başınızın üstüne, susun."

D'Artagnan bir asker gibi odanın bir köşesine çekildi.

De Saint-Aignan bir gözde gibi kralın koltuğunun arkalığına yaslandı.

Manicamp ayağını uzattı, gülümsüyordu; elleri beyaz ve zarifti, krala reverans yapmak için ilerledi.

Kral başını sallayarak karşılık verdi selama.

"İyi akşamlar mösyö de Manicamp," dedi.

"Majesteleri beni çağırtarak onurlandırdılar," dedi Manicamp.

"Evet, kont de Guiche'in başına gelen talihsiz olayı bütün ayrıntılarıyla öğrenmek istiyorum sizden."

"Aman efendim, çok acı bir olay."

"Siz orada mıydınız?"

"Hayır efendim."

"Ama iş bittikten kısa süre sonra olay yerine gitmişsiniz."

"Doğrudur efendim, aşağı yukarı yarım saat sonra."

"Nerede oldu bu olay peki?"

"Efendim, sanıyorum Rochers korusunun yuvarlak yol kavşağında."

"Evet, av buluşması."

"Manicamp'ın soruşturması."

"Aynen efendim."

"O zaman, bu felaketin ayrıntılarıyla ilgili olarak bildiklerinizi anlatın mösyö de Manicamp. Anlatın."

"Majestelerinin haberi vardır belki, aynı şeyleri anlatıp kendilerini yormaktan korkuyorum."

"Hayır, korkmayın."

Manicamp etrafına baktı; sadece doğramalara yaslanmış d'Artagnan'ı, sakin, iyi niyetli, saf d'Artagnan'ı ve birlikte geldiği, kralın koltuğuna yaslanmış olan ince ve zarif yüzlü Saint-Aignan'ı gördü.

Ve konuşmaya karar verdi.

"Majesteleri av kazalarının yaygın olduğunu bilir."

"Avda mı?"

"Evet efendim, yani pusuda."

"Ya!" dedi kral. "Kaza pusu sırasında mı olmuş?"

"Tabii efendim," deme cüretini gösterdi Manicamp, "majesteleri bilmiyor muydu?"

"Biraz," diye geçiştirdi kral yüksek sesle, XIV. Louis yalan söylemekten nefret ederdi. "Yani diyorsunuz ki kaza pusu sırasında oldu."

"Maalesef! Evet, ne yazık ki öyle oldu."

Kral biraz durdu.

"Hangi hayvana pusu kurulmuştu?" diye sordu.

"Yabandomuzu efendim."

"Peki bu Guiche tek başına yabandomuzuna pusu kurmayı nasıl düşünmüş olabilir, köylülerin işi bu ve asilzade mareşal de Grammont gibi, köpeksiz ve atlı uşaklar olmadan avlanmak isteyenlerin işi."

Manicamp eğildi.

"Gençler cesur olur," dedi, özdeyiş söyler gibi.

"Yani! Devam edin," dedi kral.

"İşte yine de," diye devam etti Manicamp, kendini tehlikeye atmaya cesaret edemeyerek ve tuzlu bataklıklarda çalışan bir işçinin ayaklarını hareket ettirmesi gibi kelimeleri arka arkaya dizerek. "Yine de efendim Guiche'cik tek başına gitti pusuya."

"Gerçekten tek başına, yakışıklı avcı! Peki bu mösyö de Guiche yabandomuzunun hemencecik geleceğini bilmiyor mu?"

"İşte zaten olan da bu efendim."

"Hayvanı tanıyormuş o zaman."

"Evet efendim. Köylüler onu patates tarlalarında görmüş."

"Nasıl bir hayvanmış?"

"İki yaşında bir yabandomuzu."

"Guiche'in intiharı düşündüğünün bana haber verilmesi gerekirdi çünkü ben onu avlanırken gördüm, sürgün avında çok ustadır. Kıstırılmış hayvana ateş ettiğinde ve köpeklerle ilgili durumda bütün önlemleri alır ve karabina kullanır ama bu olayda karşısına yabandomuzu çıkacak ve basit tabancalarla gidiyor pusuya."

Manicamp ürperdi.

"Olacak şey değil, yabandomuzuna karşı değil; düelloda bir hasma karşı kullanılacak değerli, pahalı tabancalar."

"Efendim, doğru düzgün açıklanamayan şeyler var."

"Haklısınız ve bizi meşgul eden de böyle bir olay. Devam edin."

Bu hikâye anlatılırken belki kendi oyununa gelmemesi için Manicamp'a işaret eden de Saint-Aignan, kralın ısrarlı bakışları karşısında nişan alıyordu.

Dolayısıyla onunla Manicamp arasında iletişim mümkün değildi.

D'Artagnan'a gelince, Atina'daki sessizlik heykeli ondan daha gürültülü ve daha anlamlıydı.

Manicamp tuttuğu yolda ilerlemeye devam etti, iyice faka basıyordu.

"Efendim," dedi, "olay böyle oldu büyük olasılıkla. De Guiche yabandomuzunu bekliyordu."

"At üstünde mi, yerde mi?" diye sordu kral.

"At üstünde.

Hayvana ateş etti, tutturamadı."

"Beceriksiz!"

"Hayvan üstüne koşmaya başladı."

"Ve at öldü."

"Ya! Majesteleri biliyor bunu."

"Bana Rochers korusu kavşağında bir at ölüsü bulunduğu söylendi. Guiche'in atı olduğunu tahmin ettim."

"Gerçekten de oydu efendim."

"At konusu tamam ama Guiche?"

"De Guiche yere düşünce yabandomuzu onu ezdi; elinden ve göğsünden yaralandı."

"Korkunç bir kaza, ama kabul etmek gerekir ki Guiche'in hatası bu. Böyle bir hayvanı avlamamak için pusuya tabancayla gidilir mi? Adonis'i[1] unutmuş mu?"

Manicamp kulağını kaşıdı.

"Doğru" dedi, "büyük bir ihtiyatsızlık."

"Siz bunu açıklayabiliyor musunuz mösyö Manicamp?"

"Efendim, alna ne yazılmışsa o olur."

---

[1] Venüs'ün sevdiği yakışıklı çoban Adonis kıskanç tanrı Mars'ın gönderdiği bir yabandomuzunun saldırısında ölmüştür.

"Kaderci misiniz siz?"

Manicamp heyecanlanıyor, çok rahatsız oluyordu.

"Sizden hoşlanmıyorum mösyö Manicamp," diye devam etti kral.

"Benden mi efendim?"

"Evet, nasıl bir arkadaşsınız siz böyle? Guiche'in böyle çılgınlıklar yaptığını biliyorsunuz ve engellemiyorsunuz onu?"

Manicamp ne söyleyeceğini bilemiyordu, kralın üslubu saf bir adamın üslubu değildi.

Öte yandan bu üslupta bir dramın ağırlığı ve ısrarcı bir sorgulama da yoktu.

Tehditten çok alay vardı.

"Yani diyorsunuz ki," diye devam etti kral, "ölü bulunan kesinlikle Guiche'in atı, öyle mi?"

"Evet, evet onun atı."

"Şaşırttı mı peki bu sizi?"

"Hayır efendim. Son av sırasında mösyö de Saint-Maure'un atı, majesteleri hatırlayacaktır, aynı şekilde Saint-Maure'un altında öldü."

"Evet ama karnı deşilmişti."

"Öyle efendim."

"Guiche'in atının, mösyö de Saint-Maure'un atı gibi karnının deşilmiş olması hiç şaşırtmaz beni."

Manicamp gözlerini fal taşı gibi açtı.

"Ama beni şaşırtan," diye devam etti kral, "Guiche'in atının karnının deşilmeyip, kafasının kırılması."

Manicamp şaşırdı.

"Yanılıyor muyum," dedi kral, "Guiche'in atı şakağından vurulmadı mı? Söyleyin mösyö de Manicamp, tuhaf bir durum bu."

"Efendim, biliyorsunuz ki at çok akıllı bir hayvandır, kendisini savunmak istemiş olabilir."

"Ama at kendisini arka ayaklarıyla savunur, başıyla değil."

"İşte ürken at devrilir, kapaklanır; yabandomuzu da biliyorsunuz, efendim, yabandomuzu..."

"Evet, atın durumunu anlıyorum ama binicisi?"

"Çok basit: Yabandomuzu attan, atlıya geldi ve size daha önce söyleme onuruna eriştiğim gibi Guiche'in elini ezdi. Guiche bu

sırada ikinci mermisini ateşlemekteydi ve yabandomuzu bir darbeyle göğsünü deldi."

"Son derece mantıklı bu anlattıklarınız mösyö de Manicamp, hitabetinizi beğenmemekle kendinize haksızlık ediyorsunuz ve çok güzel anlatıyorsunuz."

"Kral çok iyi bir insan," dedi Manicamp ve çok sıkılarak selamladı kendisini.

"Bugünden tezi yok bütün asilzadelerime pusuyu yasaklıyorum. Olacak şey değil! Düelloya izin vermek gibi bir şey bu."

Manicamp ürperdi ve çekilmek üzere hareketlendi.

"Kral tatmin oldu mu?" diye sordu.

"Çok memnun oldum ama gitmeyin hemen mösyö de Manicamp," dedi Louis, "işim var sizinle."

"Haydi bakalım," dedi içinden d'Artagnan, "gücümüzü aşan bir şey daha."

Ve derin bir nefes aldı, şöyle demek istiyordu sanki:

"Ah! Bizim güçlü adamlarımız, neredeler şimdi?"

Bu sırada bir teşrifatçı kapıyı açtı ve kralın doktorunun geldiğini bildirdi.

"Oo!" diye bağırdı Louis. "İşte mösyö de Guiche'i ziyaret eden mösyö Valot. Yaralının durumunu öğreneceğiz."

Manicamp çok kötü hissetti.

"Böylece, hiç değilse içimiz rahatlayacak."

Ve hiç istifini bozmayan d'Artagnan'a baktı.

CLVII
DOKTOR

Mösyö Valot içeri girdi.

Sahne aynıydı: Kral oturuyordu, de Saint-Aignan dirseklerini koltuğuna dayamıştı, d'Artagnan da duvara dayanmıştı, Manicamp da her zamanki gibi ayaktaydı.

"Evet mösyö Valot," dedi kral, "söylediğimi yaptınız mı?"

"Hiç vakit kaybetmeden efendim."

"'Evet mösyö Valot,' dedi kral, 'söylediğimi yaptınız mı?'"

"Fontainebleau'daki meslektaşınızın yanına gittiniz mi?"
"Evet efendim."
"Mösyö de Guiche'i gördünüz mü orada?"
"Gördüm."
"Ne durumda?"
"Acınacak durumda efendim."
"Peki, yani yabandomuzu parçalamamış mı onu?"
"Kimi parçalamış?"
"Guiche'i."
"Hangi yabandomuzu?"
"Onu yaralayan yabandomuzu."

"Mösyö de Guiche'i yabandomuzu mu yaralamış?"

"Öyle diyorlar."

"Bir kaçak avcı daha doğrusu."

"Nasıl kaçak avcı?"

"Kıskanç bir koca, kötü muamele gören bir sevgili intikam amacıyla ateş etmiş olabilir ona."

"Neler söylüyorsunuz siz böyle mösyö Valot; mösyö de Guiche'in yaraları bir yabandomuzunun saldırısıyla oluşmamış mı?"

"Mösyö de Guiche'in yaraları bir tabanca mermisiyle açılmış, sağ elinin yüzük ve serçe parmağı isabet almış, kurşun daha sonra göğsün kaburgalarının arasındaki kaslarına girmiş."

"Bir kurşun! Mösyö de Guiche'in kurşunla yaralandığından emin misiniz?" diye haykırdı kral şaşarmış gibi yaparak.

"Hiç şüphem yok efendim, işte bakın."

Ve krala yarısı yamulmuş bir kurşun gösterdi.

Kral baktı ama elini sürmedi mermiye.

"Göğsünden mi çıktı bu? Zavallı çocuk," dedi.

"Tam olarak değil. Kurşun saplanmamış, yamulmuş gördüğünüz gibi. Ya tabancanın tetik köprüsünde ya da göğüs kemiğinin sağ tarafında."

"Aman Tanrım!" dedi kral ciddi bir tavırla. "Siz bunlardan hiç bahsetmediniz mösyö de Manicamp."

"Efendim..."

"Nedir bu böyle yabandomuzu, pusu, gece avı uydurmaları? Anlatın bakalım."

"Efendim!"

"Haklısınız galiba," dedi kral, silahşörlerin komutanına dönerek, "bir düello olmuş."

Kralın büyük insanlara bahşedilmiş çok farklı bir yeteneği vardı: Astlarını tehlikeye atmak ve bölmek.

Manicamp silahşöre sitem dolu gözlerle baktı.

D'Artagnan bu bakışı anladı ve suçlamanın altında kalmak istemedi.

Bir adım attı.

"Efendim," dedi, "majesteleri bana Rochers korusundaki kavşağa gidip araştırma yapmam ve olup bitenler hakkında değerlen-

dirmelerini kendilerine aktarmam için emir verdiler. Gözlemlerimi belirttim ama bu arada kimseyi de ihbar etmedim. Mösyö de Guiche'in adını ilk kez anan majestelerinin kendileridir."

"Tamam, tamam! Mösyö," dedi kral kibirli bir tavırla bakarak, "görevinizi yerine getirdiniz ve sizden memnunum, bu size yetmeli. Ama siz, mösyö de Manicamp, siz görevinizi yerine getirmediniz çünkü yalan söylediniz bana."

"Yalan mı? Efendim, ağır kaçtı bu."

"Başka bir kelime bulun."

"Efendim, aramayacağım. Bir kere majestelerini üzme talihsizliğini yaşadım ve en iyisinin, kendilerinin bana yönelteceği eleştirileri sineye çekmek olduğunu düşündüm."

"Haklısınız mösyö, gerçeği gizleyerek her zaman üzüyorlar beni."

"Bazen efendim, bilmiyor insan."

"Daha fazla yalan söylemeyin, yoksa cezayı iki katına çıkarırım."

Manicamp sararak eğildi.

D'Artagnan bir adım daha attı, kralın gitgide artan öfkesi bir sınıra vardığında müdahaleye kararlıydı.

"Mösyö," diye devam etti kral, "görüyorsunuz ki bu durumu daha fazla inkâr etmek anlamsız."

"Hayır demiyorum efendim ve majesteleri yüce gönüllü davranarak bir asilzadeyi yalan söylemeye zorlamadı."

"Zorlama! Kim zorluyordu sizi?"

"Efendim, mösyö de Guiche benim arkadaşımdır. Majesteleri ölüm cezası getirerek düelloyu yasakladı. Bir yalan arkadaşımı kurtarır. Yalan söylüyorum."

"İyi," diye mırıldandı d'Artagnan, "iyi bir çocuk şerefsizim!"

"Mösyö," diye devam etti kral, "yalan söyleyeceğinize, düello yapmasına engel olsaydınız."

"Ah! Efendim, Fransa'nın en değerli asilzadesi olan majesteleri çok iyi biliyorlar ki biz askerler mösyö de Bouteville'i, Grève Meydanında öldüğü için şerefi lekelenmiş biri olarak kabul etmeyiz. İnsanı onursuz yapan celladın karşısına çıkmak değil, düşmandan kaçmaktır."

"Peki!" dedi XIV. Louis. "Her şeyi telafi etmeniz için bir yol göstermek istiyorum size."

"Bu yol, bir asilzadeye uygunsa hemen uygularım efendim."

"Mösyö de Guiche'in rakibinin adı ne?"

"Oo!" diye mırıldandı d'Artagnan. "XIII. Louis gibi mi devam edeceğiz?"

"Efendim!" dedi Manicamp kınayıcı bir üslupla.

"Adını vermek istemiyorsunuz anlaşılan!" dedi kral.

"Efendim ben tanımıyorum bu kişiyi."

"Bravo," dedi d'Artagnan.

"Mösyö de Manicamp, kılıcınızı komutana verin."

Manicamp zarafetle eğildi, gülümseyerek kılıcını çıkardı ve silahşöre uzattı.

Ama de Saint-Aignan hızla hareket ederek d'Artagnan'la onun arasına girdi.

"Efendim," dedi, "majestelerinin izniyle."

"Buyurun," dedi kral, kendisiyle kapıldığı öfkenin arasına birinin girmesi içten içe çok keyiflendirmişti onu belki.

"Manicamp siz yiğit bir insansınız; kral sizin tavır ve tutumunuzu değerlendirecek, ama insanın arkadaşlarına çok iyi hizmetlerde bulunmayı istemesi onlara zarar vermektir. Manicamp, majestelerinin sorduğu adı biliyorsunuz siz."

"Doğru, biliyorum."

"O zaman söyleyeceksiniz."

"Söyleyecek olsaydım söylerdim zaten."

"O zaman ben söyleyeceğim; ben sizin gibi doğruluk, namusluluk peşinde değilim."

"Siz serbestsiniz ama yine de bana öyle geliyor ki..."

"Oo! Ne kadar da yüce gönüllüsünüz, sizin Bastille'e gönderilmenize göz yummayacağım. Konuşun, yoksa ben konuşurum."

Manicamp zeki bir adamdı ve kendisi hakkında iyi şeyler düşünülmesi için yeteri kadar çaba harcadığını anladı, şimdi kralın lütuflarına yeniden mazhar olarak direnmek söz konusuydu artık.

"Konuşun mösyö," dedi Saint-Aignan'a. "Ben kendi hesabıma, vicdanımın emrettiği her şeyi yaptım ve vicdanımın kesinlikle emretmesi gerekiyordu," diye ekledi krala dönerek, "çünkü majeste-

"Mösyö de Manicamp."

lerinin emirlerine baskın çıktı ama öyle umuyorum ki majesteleri, bir kadının onurunu korumak zorunda olduğumu öğrenince bağışlayacaktır beni."

"Bir kadın mı?" dedi kral endişeyle.

"Evet efendim."

"Bu düello bir kadın yüzünden mi yapıldı?"

Manicamp eğildi.

Kral kalktı ve Manicamp'a yaklaştı.

"Eğer önemli bir şahsiyetse," dedi, "aksine, kolladığınız, gözettiğiniz için şikâyet etmeyeceğim."

"Efendim, kral ya da kardeşinin eviyle ilgili her şey önemlidir benim gözümde."

"Kardeşimin evi," diye tekrarladı XIV. Louis duraksayarak. "Bu düellonun sebebi kardeşimin evinden biri mi?"

"Ya da prensesin."

"Ya! Prensesin!"

"Evet efendim."

"O zaman bu kadın?"

"Majesteleri sayın Orléans düşesinin nedimelerinden biri."

"Mösyö de Guiche onun için dövüştü diyorsunuz, öyle mi?"

"Evet, bu kez yalan söylemiyorum."

Louis ne yapacağını bilemedi.

"Beyler," dedi, sahnenin seyircilerine dönerek, "bizi biraz yalnız bırakır mısınız lütfen, mösyö de Manicamp'la baş başa kalmaya ihtiyacım var. Kendisini temize çıkarmak için bana önemli şeyler söyleyeceğini biliyorum ve bunu herkesin önünde yapmak istemiyor. Kılıcınızı kuşanın mösyö de Manicamp."

Manicamp kılıcını tekrar kemerine taktı.

"Gerçekten çok zeki bu herif," diye mırıldandı silahşör ve de Saint-Aignan'ın koluna girdi, birlikte çıktılar.

"İşin içinden çıkacaktır," dedi Saint-Aignan, d'Artagnan'ın kulağına eğilerek.

"Ve alnının akıyla, kont."

Manicamp, Saint-Aignan ve komutana kralın fark etmediği bir teşekkür bakışı attı.

"Haydi, haydi," dedi d'Artagnan kapının eşiğini geçerken, "yeni kuşak hakkında iyi şeyler düşünmüyordum. Yanılmışım ve bu insanlar iyi insanlar."

Valot gözdenin ve komutanın önündeydi.

Kral ve Manicamp içeride yalnız kaldılar.

CLVIII
D'ARTAGNAN'IN YANILDIĞINI VE MANICAMP'IN HAKLI OLDUĞUNU KABUL ETMESİ

Kral kapıya kadar giderek kendilerini kimsenin dinlemediğinden emin oldu ve hemen muhatabının karşısında yerini aldı.

"Şimdi baş başayız mösyö de Manicamp, anlatın bakalım."

"Bütün samimiyetimle efendim," diye karşılık verdi genç adam.

"Öncelikle," diye ekledi kral, "bilesiniz ki kadınların onuru kadar önem verdiğim başka bir şey yoktur."

"İşte, ben de bu nedenle sizin inceliğinizi gözetiyordum efendim."

"Evet, şimdi her şeyi anlıyorum. Yani diyorsunuz ki söz konusu olan yengemin bir nedimesi ve Guiche'in rakibi olan kişinin adını vermek istemiyorsunuz."

"Ama mösyö de Saint-Aignan verecek adını efendim."

"Peki, diyorsunuz ki bu adam prensesin yanında birine hakaret etti."

"Matmazel de la Vallière'e, evet efendim."

"Aaa!" dedi kral, bunu bekliyormuş ama yine de büyük bir darbe yemiş gibi. "Aa! Hakarete uğrayan matmazel de La Vallière demek!"

"Kesin bir biçimde hakarete uğradığını söylemiyorum efendim."

"Yani!"

"Kendisi hakkında pek uygun olmayan şeyler söylendiğini söylüyorum."

"Matmazel de La Vallière hakkında uygunsuz şeyler söyleniyor ve bu saygısız insanın adını vermiyorsunuz bana!"

"Efendim, ben bu konuda anlaştığımızı sanıyordum ve majestelerinin beni bir muhbir durumuna düşürmekten vazgeçtiğini düşünüyordum."

"Doğru, haklısınız," dedi kral yumuşayarak, "zaten cezalandırmam gereken kişinin adını kısa zamanda öğreneceğim."

Manicamp sorunun tersine çevrildiğini fark etti hemen.

Krala gelince o da biraz uzaklara sürüklendiğini fark etti.

Ve devam etti:

"Sadece, özellikle çok değer vermeme rağmen matmazel de La Vallière söz konusu olduğu için değil, düellonun konusu bir kadın olduğu için cezalandıracağım. Ben sarayımda kadınlara saygı duyulduğunu ve onlar için kavga edilmediğini iddia ediyorum."

Manicamp eğildi.

"Şimdi, bakalım mösyö de Manicamp," diye devam etti kral, "ne diyorlardı matmazel de La Vallière hakkında?"

"Ama majesteleri tahmin etmiyor mu bunu?"

"Ben mi?"

"Majesteleri gençlerin ne tür şakalar yaptığını çok iyi bilir."

"Hiç kuşkusuz birini sevdiğini söylemişlerdir, değil mi?" dedi kral.

"Olabilir."

"Ama matmazel de la Vallière'in kimi isterse onu sevmeye hakkı vardır," dedi kral.

"De Guiche'in dediği de buydu."

"Ve bunun için dövüştü."

"Evet efendim, sadece bunun için."

Kral kızardı.

"Daha fazla bir şey bilmiyor musunuz peki?"

"Hangi konuda efendim?"

"Biraz önce anlattığınız çok ilginç konuda."

"Kral neyi bilmemi istiyor?"

"Yani mesela La Vallière'in sevdiği ve Guiche'in rakibinin sevme hakkına karşı çıktığı adamın adı."

"Efendim hiç bilmiyorum, hiçbir şey duymadım, hiçbir şey görmedim ama bence de Guiche yürekli bir insan ve geçici olarak La Vallière'in koruyuculuğuna soyunmuşsa, bu koruyucu bu işe kendiliğinden talip olmayacak kadar soylu bir insandır."

Bu sözler çok açık seçikti, kralı kızarttı ama bu kez mutluluktan.

Manicamp'ın omzuna dokundu yavaşça.

"Siz sadece akıllı bir çocuk değilsiniz mösyö de Manicamp, aynı zamanda yiğit bir asilzadesiniz ve arkadaşınız de Guiche de

tam gönlüme göre bir şövalye; kendisine söyleyeceksiniz bunu değil mi?"

"İşte böyle efendim, majesteleri bağışlıyor mu beni?"

"Kesinlikle."

"Serbest miyim?"

Kral gülümsedi ve Manicamp'a elini uzattı.

Manicamp elini tuttu ve öptü.

"Şu da var ki," diye ekledi kral, "çok güzel anlatıyorsunuz."

"Ben, efendim!"

"Guiche'in başına gelen bu kazanın hikâyesini çok güzel anlattınız. Ormandan çıkan yabandomuzunu görüyorum, düşen atı görüyorum, attan atlıya doğru koşan hayvanı görüyorum. Siz anlatmıyorsunuz mösyö, resmini çiziyorsunuz."

"Efendim, majesteleri seviyeme inip alay ediyorlar benimle galiba," dedi Manicamp.

"Aksine," dedi XIV. Louis ciddi bir tavırla, "ben o kadar az gülüyorum ki mösyö de Manicamp bu macerayı herkese anlatmanızı isterim."

"Pusu macerasını mı?"

"Evet, bana anlattığınız gibi tek kelimesini değiştirmeden; anlıyor musunuz?"

"Çok iyi anlıyorum efendim."

"Anlatacak mısınız?"

"Bir dakika bile kaybetmeyeceğim bunun için."

"Peki! Şimdi mösyö d'Artagnan'ı kendiniz çağırın, sanırım ondan korkmuyorsunuzdur artık."

"Aman efendim, kralımın iyiliğinden emin oldukça artık hiçbir şeyden korkmam."

"Çağırın o zaman," dedi kral.

Manicamp kapıyı açtı.

"Beyler," dedi, "kral sizi istiyor."

D'Artagnan, Saint-Aignan ve Valot içeri girdi.

"Beyler," dedi kral, "sizi mösyö de Manicamp'ın açıklamalarının beni tatmin ettiğini söylemek için çağırttım."

D'Artagnan, Valot ve Saint-Aignan'a bir bakış attı. Şu anlama geliyordu bu bakış:

"Ne demiştim ben size?"

Kral, Manicamp'ı kapı tarafına götürdü ve alçak sesle şöyle dedi ona:

"Mösyö de Guiche kendine dikkat etsin ve özellikle de bir an önce iyileşsin, ona bütün kadınlar adına teşekkür etmek için sabırsızlanıyorum ama sakın bir daha böyle bir şey yapmasın."

"Yüz kez ölecek olsa bile efendim, majestelerinin onuru söz konusu olduğunda yine yapar aynı şeyi."

Doğrudan bir mesajdı bu. Ama daha önce söylediğimiz gibi kral XIV. Louis övgüyü seviyordu ve yeter ki övülsündü. Nasıl olursa olsun, o kadar titiz değildi bu konuda.

"İyi, iyi," dedi Manicamp'ı geçirirken, "ben kendim göreceğim Guiche'i ve doğrusunu anlatacağım."

Manicamp krala arkasını dönmeden çıktı.

Kral bu sahnenin üç seyircisine dönerek konuştu:

"Mösyö d'Artagnan."

"Efendimiz."

"Söyler misiniz bana, siz ki gözleri çok sağlam birisiniz; nasıl oluyor da bu kadar bulanık görebiliyorsunuz?"

"Bulanık mı görüyorum efendim?"

"Kesin."

"Majestelerinin söylediğine göre kesinlikle doğrudur. Ama lütfen söyler misiniz, neyi bulanık görüyorum?"

"Rochers korusu olayını tabii ki."

"Vay canına!"

"Tabii. İki atın ayak izlerini gördünüz, iki adamın ayak izlerini tanıdınız, bir düellonun ayrıntılarını çıkardınız. Bunların hiçbiri olmadı, tamamıyla hayal."

"Vay canına!" dedi yine d'Artagnan.

"Atın tepinmesi, Guiche'in yabandomuzuyla mücadelesi, başka bir şey yok; yalnız mücadele uzun sürmüş ve zor olmuş anlaşılan."

"Ya! Ya!" diye devam etti d'Artagnan.

"Böyle bir yalana bir an inandığımı düşündüğümde," diye ekledi, "ama siz de konuşurken o kadar kendinizden emindiniz ki."

"Gerçekten efendim, gerçeği göremedim herhalde," dedi d'Artagnan kralı adeta büyüleyen bir keyifle.

"Kabul ediyorsunuz bunu yani, öyle mi?"

"Gayet tabii efendim, kabul ediyorum!"

"Yani şimdi gerçeği görüyorsunuz değil mi?"

"Yarım saat önce gördüğümden çok farklı bu gerçek."

"Nasıl açıklıyorsunuz bu farkı peki?"

"Çok basit efendim, yarım saat önce döndüğüm Rochers korusunda elimde sadece berbat bir ahır feneri vardı."

"Halbuki şimdi?"

"Şimdi, odanızın bütün meşalelerini elimde tutuyorum; ayrıca kralın güneş gibi aydınlatan iki gözü var."

Kral gülmeye, Saint-Aignan kahkaha atmaya başladı.

"Mösyö Valot gibi," dedi d'Artagnan, lafı kralın ağzından alarak, "mösyö de Guiche'in sadece bir kurşunla yaralandığını değil, kendi göğsüne bir mermi attığını düşündü o."

"Doğru," dedi Valot, "itiraf ediyorum."

"Böyle sandınız değil mi?" diye tekrarladı d'Artagnan.

"Yani," dedi Valot, "böyle sanmakla kalmadım, yemin bile edebilirdim öyle olduğuna."

"Peki sevgili doktor, uydurdunuz bunu siz yani."

"Uydurmuştum."

"Mösyö de Guiche'in yarası, uydurma! Kurşun, uydurma! İnanın bana, kapatın artık bu konuyu."

"İyi," dedi kral, "d'Artagnan'ın size verdiği öğüt doğru. Gördüğünüz rüyayı kimseye anlatmayın mösyö Valot; centilmen sözüne inanın, hiç pişman olmazsınız. İyi akşamlar beyler. Acıklı bir yabandomuzu pususu olayı!"

"Acıklı bir olay," diye tekrarladı d'Artagnan yüksek sesle, "yabandomuzu pususu!"

Ve uğradığı bütün odalarda tekrarladı bu lafı.

Ve Valot'yu da yanına alarak şatodan çıktı.

"Şimdi baş başa kaldık," dedi kral Saint-Aignan'a, "Guiche'in hasmının adı ne?"

De Saint-Aignan krala baktı.

"Tereddüt etme," dedi kral, "biliyorsun ki bağışlayacağım."

"De Wardes," dedi de Saint-Aignan.

"Peki."

Sonra çıkarken XIV. Louis bağırarak şöyle dedi:

"Bağışlamak unutmak değildir."

CLIX
YAYDA İKİ KİRİŞ OLMASI NİÇİN İYİDİR?

Manicamp kralın yanından çıkarken çok başarılı olduğu için çok mutluydu, merdiveni indikten sonra bir kapının önünden geçerken birdenbire biri kolundan çekti.

Döndü ve kendisini bekleyen Montalais'yi gördü karşısında; Montalais bedenini eğerek ve alçak sesle, gizemli bir tavırla şöyle dedi ona:

"Çabuk gelin mösyö, rica ediyorum."

"Nereye matmazel?" diye sordu Manicamp.

"Bir kere, gerçek bir şövalye bana kesinlikle bu soruyu sormazdı; hiçbir açıklama yapılmasını istemeden peşime düşerdi."

"Peki matmazel," dedi Manicamp, "gerçek bir şövalye gibi davranmaya hazırım."

"Hayır, artık çok geç ve hak etmiyorsunuz bunu. Prensese gidiyoruz, gelin."

"Öyle mi!" dedi Manicamp. "Prensese gidelim öyleyse."

Ve önünde Galatea gibi adeta uçarcasına koşan Montalais'yi izledi.[1]

"Bu sefer" diye düşünüyordu Manicamp rehberini izlerken, "av hikâyelerinin gündeme geleceğini sanmıyorum. Bununla birlikte... Deneyeceğiz, gerekirse... Yani başka bir şey buluruz."

Montalais koşmaya devam ediyordu.

"Ne kadar yorucu," dedi içinden Manicamp. "Hem akla hem de bacaklara ihtiyaç duymak."

Nihayet vardılar.

---

1 Bkz. Vergilius, *Sığırtmaç Türküleri*, III, 65.

"Mösyö de Saint-Aignan."

Prenses geceliğini giymişti, çok hoş bir dekolte vardı sırtında ama bu kıyafetin yaşadığı heyecanlardan önce dikildiği anlaşılıyordu.

Büyük bir sabırsızlık içinde bekliyordu.

Montalais ve Manicamp onu ayakta, kapının yanında buldular.

Ayak seslerini duyan prenses karşılamaya çıkmıştı onları.

"Oo!" dedi "Nihayet!"

"İşte mösyö de Manicamp," dedi Montalais.

Manicamp saygıyla eğildi.

Prenses Montalais'ye çekilebileceğini işaret etti. Genç kız çekildi.

Prenses, çıktıktan sonra kapıyı kapatıncaya kadar gözleriyle sessizce izledi onu; sonra Manicamp'a dönerek:

"Ne oluyor şimdi ve ne söyleyebilirsiniz bana mösyö de Manicamp," dedi, "şatoda bir yaralı mı var?"

"Evet madam, maalesef: Mösyö de Guiche."

"Evet, mösyö de Guiche," diye tekrarladı prenses. "Gerçekten, duydum bunu ama kesinleştiremedim. Gerçekten mösyö de Guiche'in mi başına gelmiş böyle bir talihsizlik?"

"Evet madam."

"Mösyö de Manicamp, kralın düellolara hiç sıcak bakmadığını biliyorsunuz değil mi?"

"Tabii madam ama vahşi bir hayvanla düello kralın yargılayacağı bir iş değil."

"Oo! Bu saçma sapan masala inanmamı bekleyip aşağılamayacaksınız beni herhalde. Mösyö de Guiche'i bir yabandomuzunun yaraladığı masalını kim hangi amaçla yaymış bilemiyorum. Hayır, hayır, mösyö; gerçek biliniyor ve şu anda mösyö de Guiche yarasının verdiği sıkıntı dışında, özgürlüğünün risk altında olmasının da sıkıntısını yaşıyor."

"Maalesef! Madam," dedi Manicamp, "biliyorum bunu ama ne yapılabilir?"

"Majestelerini gördünüz."

"Evet madam."

"Ne söylediniz ona?"

"Ona mösyö de Guiche'in nasıl pusuya yattığını, çalıların altından bir yabandomuzunun nasıl çıktığını anlattım; mösyö de Guiche'in hayvana nasıl ateş ettiğini, öfkeli hayvanın nasıl avcının üzerine geldiğini, atını öldürdüğünü, mösyö de Guiche'i de ağır yaraladığını anlattım."

"Ve kral inandı bunlara."

"Hepsine."

"Ya! Şaşırtıyorsunuz beni mösyö de Manicamp, çok şaşırtıyorsunuz."

Ve prenses bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı ve bu arada, zaman zaman Manicamp'a sorgulayıcı bakışlar attı; Manicamp içeri girdikten sonra oturduğu yerde kaygısız, telaşsız ve hareketsiz duruyordu.

Nihayet durdu prenses.

"Bu arada," dedi, "burada herkes bu yarayı başka bir nedene bağlama konusunda hemfikir."

"Hangi nedene madam?" dedi Manicamp. "Bu soruyu haddim olmayarak sorabilir miyim majestelerine?"

"Siz, mösyö de Guiche'in yakın arkadaşı, sırdaşı olarak böyle bir soru mu soruyorsunuz?"

"Evet madam, yakın arkadaşı, tamam; sırdaşı hayır. De Guiche sırları olabilen insanlardan biridir, hatta kesinlikle sırları olan ama bunu söylemeyen insanlardan biridir. De Guiche ketumdur madam."

"Peki o zaman! Mösyö de Guiche'in kendisine sakladığı bu sırları ben size söyleyeyim memnuniyetle," dedi prenses infial içinde, "çünkü gerçekten kral sizi ikinci defa sorgulayabilir ve bu ikinci sorgulamada birinci masalın aynısını anlatırsanız tatmin olmayabilir."

"Ama madam, sanıyorum majesteleri, kral konusunda yanılgı içindeler. Majesteleri benden çok memnun kaldılar, yemin ederim."

"O zaman, izninizle şunu söyleyeyim mösyö de Manicamp: Bu tek bir şeyi kanıtlıyor. Majestelerini memnun etmenin çok kolay olduğunu..."

"Bence majesteleri yanlış düşünüyor bu konuda. Majesteleri kral doğru ve geçerli nedenlerle yetinmesiyle tanınır."

"Siz sanıyor musunuz ki majesteleri yarın mösyö de Guiche'in, dostu mösyö de Bragelonne için kavga ettiğini ve işin bir düelloya kadar vardığını öğrenince faydalı yalanınızdan dolayı size müteşekkir olacak!"

"Mösyö de Bragelonne için kavga," dedi Manicamp, son derece naif bir tavırla, "majestelerini düşünme onuru konusunda bunun bana ne gibi bir zararı olabilir?"

"Şaşılacak ne var bunda? Mösyö de Guiche alıngan, sinir bir insandır; çabuk öfkelenir."

"Ben, aksine madam, mösyö de Guiche'in çok sabırlı olduğunu düşünüyorum; o ancak çok haklı nedenlerle alıngan ve sinirli olabilir."

"Ama arkadaşlık, dostluk, haklı bir neden değil mi?" dedi prenses.

"Hiç kuşkusuz madam, özellikle de onunki gibi bir kalp söz konusu olduğunda."

"Mösyö de Bragelonne, mösyö de Guiche'in arkadaşı; bunu inkâr etmiyorsunuz."

"Çok yakın arkadaşı."

"Peki, mösyö de Guiche, mösyö de Bragelonne'un tarafını tuttu ve mösyö de Bragelonne ortada gözükmeyince ve dövüşemeyince onun adına dövüştü."

Manicamp gülümseyip başını ve omuzlarını iki üç defa salladı, şu anlama geliyordu bu:

"Tabii, elbette! Mutlaka öyle olmasını istiyorsanız."

"Ama," dedi prenses sabırsızlanarak, "konuşun!"

"Ben mi?"

"Siz tabii ki, benimle aynı fikirde olmadığınız çok açık ve söylemek istediğiniz bir şey var."

"Söyleyecek tek bir şeyim var madam."

"Söyleyin."

"Anlatarak beni onurlandırdığınız şeylerin hiçbirini anlamıyorum."

"Nasıl! Mösyö de Guiche ve mösyö de Wardes arasındaki kavgadan hiçbir şey anlamıyorsunuz ha!" diye haykırdı prenses sinirlenmiş gibi.

Manicamp sustu.

"Kavga," diye devam etti. "Az çok kötü niyetli bir sözden ve az çok bir kadının erdemine dayanan bir şeyden doğan kavga."

"Ah! Bir kadın, bu başka bir şey," dedi Manicamp.

"Anlamaya başlıyorsunuz değil mi?"

"Majesteleri beni bağışlasınlar ama cesaretim..."

"Cesaretiniz yok!" dedi prenses büyük bir öfkeyle. "Peki o zaman ben cesaret ederim."

"Madam! Madam," diye haykırdı Manicamp ürkmüş gibi, "söyleyeceklerinize dikkat edin."

"Ah! Yani erkek olsaydım benimle dövüşürdünüz majesteleri-nin fermanlarına rağmen, Mösyö de Guiche'in mösyö de Wardes'la dövüşmüş olması gibi ve mesele Matmazel de La Vallière'in erdemi."

"Matmazel de la Vallière!" diye haykırdı Manicamp aniden sıçrayarak. Telaffuz edilen bu kelimeyi yüz fersah uzaktan duymuştu sanki.

"Neden böyle sıçradınız mösyö de Manicamp?" dedi prenses, alaycı bir tavırla. "Bu erdemden kuşkulanma gibi bir saygısızlık içinde olabilir misiniz?"

"Ama burada matmazel de la Vallière'in erdemi söz konusu değil kesinlikle madam."

"Nasıl! İki adam bir kadın için beyinlerini patlatıyor ve siz bu olup biten şeylerde onun hiçbir ilgisi olmadığını ve söz konusu olmadığını söylüyorsunuz. Ah! Sizin bu kadar iyi bir nedim olduğunuzu bilmezdim mösyö de Manicamp."

"Pardon, pardon madam," dedi genç adam, "konudan çok fazla uzaklaştık. Siz beni onurlandıran bir dil konuşuyorsunuz, ben galiba başka bir dil konuşuyorum."

"Lütfen!"

"Pardon, ben sandım ki majesteleri bana mösyö de Guiche ve mösyö de Wardes'ın matmazel de La Vallière için dövüştüğünü söylemek istiyor."

"Tabii."

"Matmazel de La Vallière için değil mi?" diye yineledi Manicamp.

"Tanrım, ben demiyorum ki mösyö de Guiche bizzat matmazel de La Vallière'le uğraştı; vekaleten uğraştığını söylüyorum."

"Vekaleten!"

"Her zaman şaşırmış gibi yapmayın böyle. Burada mösyö de Bragelonne'un matmazel de La Vallière ile nişanlı olduğunu bilmiyorlar mı; kral onu görevli olarak Londra'ya gönderirken, arkadaşı mösyö de Guiche'ten bu ilginç şahsiyetle ilgilenmesini istediğini bilmiyorlar mı?"

"Ah! Ben bir şey söylemiyorum artık, majesteleri biliyor her şeyi."

"Her şeyi, söyleyeyim size."

Manicamp gülmeye başladı. Prenses az daha çileden çıkacaktı, bilindiği gibi kendisi çok sabırlı biri değildi.

"Madam," dedi ketum Manicamp prensesi selamlayarak, "hiç-

bir zaman doğru düzgün aydınlanamayacak olan bu meseleyi unutalım gitsin."

"Oo! Bu konuda yapacak bir şey yok ve bilgiler hiç eksik değil. Kral, mösyö de Guiche'in soylu hanımefendi havalarındaki bu küçük maceraperestin tarafını tuttuğunu anlayacak; mösyö de Bragelonne'un Hesperidler bahçesine bekçi olarak arkadaşı mösyö de Guiche'i atadığını, onun da altın elmaya el uzatmaya cesaret eden marki de Wardes'a sert çıktığını anlayacak.[1] Oysa mösyö de Manicamp, her şeyi çok iyi bilmesi gereken siz, kralın gözünün ünlü hazinede olduğunu ve kendisini bunun koruyucusu yapan mösyö de Guiche'e belki iyi gözle bakmayacağını bilmeniz gerekir. Şimdi yeteri kadar bilgi sahibi oldunuz mu, başka bir bilgiye ihtiyacınız var mı? Sorun."

"Hayır madam, hayır, daha fazla bir şey bilmek istemiyorum."

"Yine de bilin çünkü şunu bilmeniz gerekir mösyö de Manicamp, majestelerinin öfkesinin sonuçları korkunç olur. Karakterleri kralınki gibi olan hükümdarlarda aşk öfkesi kasırgadır."

"Siz dindirirsiniz madam."

"Ben!" diye haykırdı prenses sert bir alaycılıkla. "Ben, hangi sıfatla?"

"Çünkü siz adaletsizlikleri sevmezsiniz madam."

"Kralın aşk işlerini engellemek adaletsizlik midir sizce?"

"Mösyö de Guiche için aracılık edebilirsiniz ama."

"Şimdi çıldırdınız işte mösyö," dedi prenses, kibirli bir tavırla.

"Aksine madam, hiç bu kadar aklım başımda olmamıştı ve bir kez daha söylüyorum, krala karşı mösyö de Guiche'i savunacaksınız."

"Ben!"

"Evet, siz."

"Nasıl yani?"

"Çünkü mösyö de Guiche'in davası sizin davanız madam," dedi usulca Manicamp heyecanla ve gözleri parlayarak.

"Ne demek istiyorsunuz?"

---

1 Bkz. s. 556, 1. dipnot.

"Diyorum ki madam, mösyö de Guiche'in namevcut mösyö de Bragelonne'u savunmasıyla ilgili olarak La Vallière adında bir bahane bulmamış olmanız şaşırtıyor beni."

"Bahane mi?"

"Evet."

"Neyin bahanesi?" diye tekrarladı, Manicamp'ın bakışlarının ders verdiği prenses kekeleyerek.

"Şimdi madam," dedi genç adam, "majestelerini, sizinkinin tam zıddı bir tarafın yaratacağı bütün düşmanlıkları üstüne çekecek olan zavallı de Guiche'i krala karşı doldurmamanızı sağlamak için yeterince konuştuğumu sanıyorum."

"Siz bence, tam aksine şunu söylemek istiyorsunuz: Matmazel de La Vallière'i sevmeyen herkes, hatta sevenlerden birkaçı kontan nefret edecekler."

"Aman! Madam çok fazla inat ediyorsunuz ve sadık bir dostun laflarına hiç kulak asmayacaksınız, öyle mi? Kendimden nefret ettirmem mi gerekiyor, sizi hiç istemeden kavganın gerçek nedeni olan kişi mi ilan etmem gerekiyor?"

"Kişi!" dedi prenses kızararak.

Manicamp devam etti:

"Size zavallı de Guiche'i bu kişiyle ilgili dedikodular yüzünden sinirli, öfkeli, çileden çıkmış biri gibi mi göstermem gerekiyor; onu tanımama konusunda inat ederseniz ve ben saygı gereği onun adını vermemekte ısrarcı olursam, size prensin milord Buckingham'la kavgalarını, dükün sürgüne gitmesiyle ilgili imaları hatırlatmam mı gerekir; kontun yaşama nedeni, nefes alma nedeni olan bu kişiye kendini beğendirme, onu gözetme, koruma çabalarını size anlatmam mı gerekir? Peki, yapacağım bunu ve bütün bunları size hatırlattığımda uzun süre de Wardes tarafından taciz edilen, sabrı taşan kontun; de Wardes'ın bu kişi hakkında sarf edeceği ilk gönül kırıcı kelimede hırslanacağını ve intikamı düşüneceğini anlayacaksınız belki."

Prenses yüzünü sakladı elleriyle.

"Mösyö! Mösyö!" diye bağırdı. "Ne söylediğinizi ve kiminle konuştuğunuzu biliyor musunuz siz?"

"Yani madam," diye devam etti Manicamp, prensesin feryatlarını duymamış gibi, "hiçbir şey şaşırtmayacak sizi. Ne bu kavgayı isteyen

kontun ateşli hali, ne sizin çıkarlarınızı başka bir alana taşıma konusunda gösterdiği müthiş yetenek. Özellikle maharet ve soğukkanlılık açısından inanılmaz biri. Kont de Guiche'in uğruna dövüştüğü ve kanını akıttığı kişinin zavallı yaralıya minnet duyması gerekiyorsa gerçek nedeni kaybettiği kan, çektiği acı değil; kendisininkinden daha değerli olan bir onur için mücadele etmiş olmasıdır."

"Oo!" diye haykırdı prenses, tek başınaymış gibi. "Oo! Gerçekten benim yüzümdenmiş bu!"

Manicamp soluklandı ve biraz rahatlayacak zamanı buldu: Soluk aldı.

Prenses de bir süre kendisine acı veren bir hayale daldı. Göğsünün inip kalkmasından, gözlerinin cansız bakmasından, elini sık sık yüreğine bastırmasından huzursuz olduğu anlaşılıyordu.

Ama onda hoppalık durgun, hareketsiz bir tutku değildi; tam tersine besin arayan ve bulan bir ateşti.

"O zaman," dedi, "kont aynı anda iki kişinin gönlünü kazanmış olacak, çünkü mösyö Bragelonne'un da mösyö de Guiche'e minnet ve şükran duyguları içinde olması gerekiyor. Matmazel de La Vallière her yerde ve her zaman bu yüce gönüllü kişi tarafından savunulmuş biri olarak görüleceğinden haydi haydi duyması gerekir bu minneti."

Manicamp prensesin içinde bir şüphe kaldığını anladı ve zihni direnç arzusu içinde kızıştı.

"Gerçekten büyük yardımı dokunmuş matmazel de la Vallière'e! Mösyö de Bragelonne'a büyük bir hizmette bulunmuş! Düellonun dedikodusu bu genç kızın onurunu biraz zedelemiş, vikontla arasının açılmasına neden olmuş. Dolayısıyla mösyö de Wardes'ın attığı merminin bir değil üç sonucu olmuş: Bir kadının onurunu, bir erkeğin mutluluğunu öldürmüş ve belki de aynı zamanda Fransa'nın en önde gelen asilzadelerinden birini ağır yaralamış! Ah! Madam yürüttüğünüz mantık çok soğuk; hep mahkûm ediyor, hiç bağışlamıyor."

Manicamp'ın son sözleri prensesin yüreğinde değil, zihnindeki son kuşkuyu da sarstı. Artık endişe ve kuruntularıyla bir prenses değildi, kuşkulu biçimde geçmişe bakışlarıyla bir kadın da değildi, derin ve soğuk bir yarayı hisseden bir yürekti.

"Ağır yara!" diye mırıldandı heyecanlı bir sesle. "Ah! Mösyö de Manicamp, ağır yaralı demediniz mi?"

Manicamp derin bir nefes alarak karşılık verdi bu soruya.

"Yani kontun yarasının ağır olduğunu söylüyorsunuz, değil mi?" diye devam etti prenses.

"Eh! Madam, işte bir eli kırılmış ve göğsünden yaralanmış."

"Aman Tanrım! Aman Tanrım!" dedi prenses ateşin etkisiyle, "korkunç bir şey bu, bir eli kırık diyorsunuz ve göğsünde bir mermi, aman Tanrım! O alçak! O sefil! Katil de Wardes'ın işi bu! Kesinlikle, Tanrı adil değil."

Manicamp çok heyecanlanmış gibiydi, gerçekten de savunmasının son bölümünde çok fazla enerji harcamıştı.

Prensesse yol yordamı düşünecek durumda değildi, öfke ya da sempatiyle dolu bir tutku içinde olduğunda hamlesine hiç kimse, hiçbir şey engel olamazdı.

Prenses kendini bir koltuğa bırakan Manicamp'a yaklaştı. Çektiği acı teşrifat kurallarına uymaması için çok güçlü bir bahaneydi sanki.

"Mösyö," dedi, elini tutarak, "samimi olun."

Manicamp kafasını kaldırdı.

"Mösyö de Guiche," diye devam etti prenses, "ölüm tehlikesi var mı?"

"İki kez, madam," dedi, "öncelikle bir kanama durumu çıktı ortaya. Elindeki bir damarın etkilenmesinden dolayı, ikincisi göğsündeki yara nedeniyle. Temel organlardan bir etkilenebilir bundan. En azından hekim böyle söylüyor."

"Ölebilir yani öyle mi?"

"Evet ölebilir madam, hatta sadakatinden haberiniz olduğunu bilip rahatlamadan."

"Söylersiniz kendisine."

"Ben!"

"Evet, arkadaşı değil misiniz?"

"Ben! Ah! Hayır madam, ben mösyö de Guiche'e, zavallı adam beni dinleyecek durumdaysa eğer sadece gördüğümü söyleyeceğim; yani ona karşı acımasız olduğunuzu."

"Ah! Mösyö! Böyle bir acımasızlık içinde olamazsınız."

"Olurum madam, bu gerçeği söyleyeceğim, çünkü o yaşta bir insanın gücü kuvveti yerindedir. Hekimler deneyimli ve bilgili; zavallı kont olur da bu yaraya rağmen hayatta kalırsa, beden yaralarını atlattıktan sonra kalp yarasından ölmesini istemem doğrusu."

Manicamp bunu söyledikten sonra kalktı ve derin bir saygıyla izin istiyormuş gibi göründü.

"Hiç değilse, mösyö," dedi prenses onu neredeyse yalvarıyormuş gibi durdurarak, "hastanın durumunu, onu hangi hekimin tedavi ettiğini söyleseydiniz bana!"

"Durumu çok kötü madam. Hekimi majestelerinin hekimi mösyö Valot. Ayrıca mösyö de Guiche'in götürüldüğü meslektaşı da yardım ediyor ona."

"Nasıl! Şatoda değil mi?" dedi prenses.

"Maalesef madam, zavallı çocuk o kadar kötü durumdaydı ki buraya kadar getirilemedi."

"Bana adresi verin mösyö," dedi prenses neredeyse kendinden geçmiş bir halde, "birini gönderip durumunu öğreneceğim."

"Feurre Sokağı; panjurları beyaz, tuğladan yapılmış bir ev. Kapıda hekimin adı var."

"Siz yaralının yanından mı geliyorsunuz mösyö de Manicamp?"

"Evet madam."

"O zaman bana bir hizmette bulunabilirsiniz."

"Majestelerinin emrindeyim."

"Yapmak istediğinizi yapın, mösyö de Guiche'in yanına dönün, yanındaki herkesi uzaklaştırın, siz de uzaklaşın."

"Madam..."

"Boş laflarla vakit kaybetmeyelim. Durum bu: Mevcut durumdan başka bir durum görmeyin, size söylediğimden başka bir şey istemeyin. Bir, belki de iki kadın göndereceğim, çünkü vakit geç oldu; onların sizi görmesini istemem, daha doğrusu sizin onları görmenizi istemem: Anlamanız gereken kuruntular bunlar. Özellikle her şeyi anlayan siz çok iyi anlarsınız bunları mösyö de Manicamp."

"Gayet tabii madam, ben daha iyisini yapacağım, sizin habercilerinizin önünden gideceğim; böylece onlar hem hiçbir biçimde

yollarını şaşırmayacaklar hem de olası bir korunma ihtiyacı duyarlarsa onları korumuş olacağım."

"Özellikle bu çareyle hiçbir zorlukla karşılaşmadan varırlar gidecekleri yere, değil mi?"

"Elbette madam, çünkü önlerinden giderek bir tehlike ortaya çıktığı takdirde yok ederim bunları."

"Peki! Haydi bakalım mösyö de Manicamp, merdivenin altında bekleyin olur mu!"

"Gidiyorum madam."

"Durun."

Manicamp durdu.

"İnen iki kadının ayak seslerini duyarsanız, çıkın ve hiç arkanıza bakmadan zavallı konta götüren yolu izleyin."

"Peki, olur ya başka iki kişi inerse ve yanılırsam!"

"Üç kez hafifçe el çırpacaklar."

"Tamam madam."

"Haydi, çabuk."

Manicamp döndü, son kez selam verdi, sevinç içinde çıktı. Gerçekten de prensesin varlığının de Guiche'in yaralarına sürülecek en iyi merhem olduğunu biliyordu.

Aradan on beş dakika geçmemişti ki dikkatli bir şekilde açılan ve kapanan bir kapının sesi ona kadar ulaştı. Sonra merdivende adeta kaymakta olan ayak seslerini, ardından üç kez el çırpma yani daha önce kararlaştırılmış olan işareti işitti.

Hemen çıktı ve sözünü tutarak ve hiç kafasını çevirmeden, Fontainebleau sokaklarında hekimin evine yöneldi.

CLX
MÖSYÖ MALICORNE, FRANSA KRALLIĞININ ARŞİVCİSİ

Mantolarına sarınmış ve yüzleri siyah kadifeden yarım maskeyle örtülmüş iki kadın çekingen tavırlarla Manicamp'ı izliyordu.

Birinci katta, kırmızı damasko perdelerin arkasında büfenin üzerine konmuş bir lambanın hafif ışığı parlıyordu.

Aynı odanın öbür ucunda, lamba ışığını engelleyen perdelere benzeyen perdelerle kapatılmış burma sütunlu bir karyolada, de Guiche istirahat ediyordu; yüksekte olan başının altında iki yastık vardı, gözleri kalın bir sis perdesiyle boğulmuş gibiydi; yatağa yayılmış, bukle bukle, uzun siyah saçları bir genç adamın kuru ve solgun şakaklarını karmakarışık biçimde süslüyordu.

Ateşin bu odanın temel sahibi olduğu hissediliyordu.

De Guiche rüya görüyordu. Zihni karanlıklar arasında sayıklatan bir rüya görüyordu. Tanrı'nın ölüme giden yolda sonsuzluğun tuhaf dünyasına düşecek olanlara gönderdiği rüya gibi bir rüya.

Parkelerde henüz taze iki ya üç kan lekesi vardı.

Manicamp merdivenleri hızla çıktı, eşikte durdu, kapıyı hafifçe itti, başını odaya uzattı ve ortalığın sakin olduğunu görünce ayaklarının ucuna basarak IV. Henry döneminden kalma büyük deri koltuğa yaklaştı, uyuklamakta olan hastabakıcıyı uyandırıp kendisinden yan odaya geçmesini rica etti.

Sonra bir süre yatağın yanında dikildi ve de Guiche'e iyi haberi verip vermemesi gerektiğini düşündü.

Ama kapı perdesinin arkasında ipek kıyafetlerin hışırtısını ve yol arkadaşlarının soluklanmalarını duyup bu kapı perdesinin her an açılabileceğini anlayınca yatağın yanından ayrıldı ve yan taraftaki hastabakıcının yanına gitti.

Tam o kaybolduğu sırada da kapı perdesi açıldı ve iki kadın kendisinin ayrıldığı odaya girdi.

İlk giren kadın, arkadaşına buyurgan bir işaret yapınca bu kadın kapının yanındaki bir tabureye çivilendi adeta.

Sonra kararlı bir tavırla yatağa doğru gitti, perdeleri demir çubukta kaydırdı ve kıvrımlarını yatağın başucunun arka tarafında topladı.

Kontun solgun yüzünü, elinin bembeyaz bir kumaş parçasıyla sarıldığını ve bu elin acı yatağının bir bölümünü örten koyu renk dallı yorganın üzerine yayıldığını gördü.

Bu yorganın üzerinde yayılan kan damlasını görünce titredi.

Genç adamın beyaz göğsü açıktı. Gecenin serinliği nefes almasına yardımcı oluyordu sanki. Çevresinde iyice yayılmış mavimsi kan lekesinin genişlediği yara bezi küçük bir sargıyla tutturulmuştu.

"Kontun solgun yüzünü gördü."

Genç kadın derin derin soluklandı. Yatağın direğine yaslandı ve maskesinin deliklerinden bu acıklı manzarayı seyretti.

Kontun sıkılmış dişlerinin arasından boğuk ve keskin bir soluk bir ölünün hırıltısı gibi geçiyordu.

Maskeli kadın yaralının sol elini tuttu.

Bu el kızgın bir kömür parçası gibi yanıyordu.

Ama bu elin üzerine kadının buz gibi eli dokunduğunda soğukluk öyle etkili oldu ki, de Guiche gözlerini açtı ve gözlerini canlandırarak yaşama tutunmaya çalıştı.

İlk fark ettiği şey yatak direğinin yanında dikilen bir hayalet oldu.

Bu hayaleti görünce gözbebekleri genişledi ama bir tanıma belirtisi göstermedi ve kıvılcım çakmadı bu gözlerde.

Kadın, kapının yanında oturan arkadaşına bir işaret verdi; bu kadın hiç kuşkusuz dersini çalışmıştı, çünkü çok belirgin bir sesle ve hiç duraksamadan şöyle konuştu:

"Sayın kont, majesteleri hanımefendi prenses bu yaranın verdiği acılara nasıl dayandığınızı öğrenmek istedi ve çektiğiniz acılar dolayısıyla çok üzüldüğünü size bildirmemi istedi."

De Guiche "prenses" kelimesini duyunca kıpırdadı, bu sesin kime ait olduğunu kesinlikle fark etmiş değildi henüz.

Ama buz gibi el, elini bırakmadığından tekrar baktı bu hareketsiz hayalete.

"Benimle konuşan siz misiniz madam?" diye sordu cılız bir sesle. "Yoksa başka biri daha mı var odada sizinle birlikte?"

"Evet," diye karşılık verdi hayalet çok zor anlaşılan bir sesle ve başını eğerek.

"Teşekkürler!" dedi yaralı büyük bir çaba harcayarak. "Prensese söyleyin, öleceğim için hiç üzülmüyorum çünkü beni hatırlamış."

Maskeli kadın, ölmekte olan birinin telaffuz ettiği bu "ölüm" kelimesini duyunca, maskesinin altından dökülen ve yanaklarında maskenin kapatamadığı yerde görülen gözyaşlarına engel olamadı.

De Guiche, duyularına hakim olabilseydi bu gözyaşlarının parlak inciler gibi yuvarlandığını ve yatağının üzerine düştüğünü görürdü.

Yüzünde bir maske bulunduğunu unutan kadın elini kurulamak için gözlerine götürdü ve elinin altında sinir bozucu ve soğuk kadifeyi görünce maskeyi öfkeyle çıkarıp yere attı.

De Guiche bu beklenmedik görüntünün adeta bir bulutun arkasından çıktığını sandı. De Guiche bir çığlık attı ve kollarını uzattı.

Ama her kelime dudaklarında, bütün gücü de damarlarında söndü.

İradesinin dürtüsünü izleyen ve gücünü hesaplayamayan sağ eli tekrar yatağa düştü ve bembeyaz örtü daha geniş bir lekeyle kırmızıya boyandı.

Bu sırada, genç adamın gözleri doluyor ve kapanıyordu. Ölümün baş edilmez meleğiyle mücadelesi başlamış gibiydi.

Sonra iradesi dışında birkaç hareket yaptı ve başı yastığa düştü.

Solgun yüzü daha da solgun hale geldi.

Kadın korktu ama bu kez alışılmışın tersine çekici bir korku oldu bu.

Genç adama eğildi, bu soğuk ve renksiz yüzü soluğuyla yedi bitirdi adeta, neredeyse dokundu bu yüze, sonra de Guiche'in sol eline aniden bir öpücük kondurdu. Ve de Guiche bir şok yaşamış gibi sarsıldı, bir saniye kendine geldi, gözlerini hiçbir şey düşünmeden fal taşı gibi açtı ve derin bir uykuya daldı.

"Haydi," dedi arkadaşına, "haydi, daha fazla kalamayız burada; bir çılgınlık yapacağım."

"Madam! Madam! Majesteleri maskesini unutuyor," dedi uyanık arkadaşı.

"Alın onu," diye karşılık verdi hanımı, kendini kaybetmiş halde merdivenden kayarken.

Ve sokak kapısı yarı açık kaldığından, iki küçük kuş bu kapıdan geçti ve yavaşça koşarak saraya döndü.

İki kadından biri prensesin kaybolduğu dairelere kadar çıktı.

Öbürü nedimelerin dairesine girdi, yani asmakatta kaldı.

Odasına girince bir masaya oturdu ve nefes bile almadan aşağıdaki mektubu yazdı:

Bu gece prenses, mösyö de Guiche'i görmeye gitti.
Bu tarafta her şey yolunda.
Siz kendi tarafınıza gidin ve bu kâğıdı da mutlaka yakın.

Sonra mektubu katladı, ona uzun bir biçim verdi ve odasından dikkatle çıktı, prensin asilzadelerinin servisine götüren koridoru geçti.

Orada bir kapının önünde durdu, kapının altına iki kez vurdu, kâğıdı kapının altından kaydırdı ve kaçtı.

Odasına dönünce çıkışıyla ve mektubu yazmasıyla ilgili bütün izleri kaybetti.

Daha önce belirttiğimiz amaca yönelik araştırmaları sırasında masada, hanımının emriyle getirdiği ama kendisine vermeyi unuttuğu prensesin maskesini gördü.

"Ah!" dedi. "Bugün yapmayı unuttuğumuz şeyi, yarın yapmayı unutmayalım."

Ve maskeyi kadife yanağından aldı, bir ıslaklık hissettiği başparmağına baktı.

Başparmağı sadece ıslak değildi, aynı zamanda kızarmıştı.

Maske, daha önce sözünü ettiğimiz gibi parkeyi lekeleyen kan lekelerinden birinin içine düşmüştü ve tesadüfen maskenin siyah dış kısmıyla temas eden kan içe geçmiş ve beyaz patiskayı lekelemişti.

"Oh!" dedi Montalais. Okuyucularımız anlattığımız bütün numaralarını hatırlamışlardır hiç kuşkusuz. "Oh! Bu maskeyi bir daha vermeyeceğim ona, şimdi çok değerli bu maske."

Ve yerinden kalkarak içinde çok sayıda tuvalet ve güzellik malzemesi bulunan akçaağaçtan bir kutunun yanına koştu.

"Hayır, buraya olmaz," dedi, "böyle kıymetli bir eşya öyle rastgele bir yere konmaz."

Bir an sessiz kaldıktan sonra ve kendine özgü bir gülümsemeden sonra şöyle dedi içinden:

"Güzel maske, yiğit şövalyenin kanıyla boyanmış, La Vallière'in, Raoul'ün mektuplarıyla, günün birinde Fransa'nın tarihini ve krallığın tarihini oluşturacak olan aşk koleksiyonuyla harikalar dükkânına katılacaksın.

Mösyö Malicorne'a gideceksin," diye devam etti çılgın kadın gülerek, bu arada soyunmaya başlamıştı. "Soylu mösyö Malicorne'a," dedi mumu söndürürken. "Kendisini prensin efendisi sanan mösyö Malicorne'a. Bense Bourbon hanedanının ve krallığın en iyi hanedanlarının arşivcisi ve tarihçisiyim.

Şimdi şikâyet etsin dursun o asık suratlı Malicorne!"

Sonra perdeleri çekti ve uyudu.

CLXI
GEZİNTİ

Ertesi gün hareket gününde, kral saat on birde kraliçeler ve prensesle birlikte aşağıda eşelenen altı atın koşulduğu arabaya binmek üzere büyük merdivenden indi.

Bütün saray, nal biçimindeki ünlü merdivende[1] gezinti kıyafetleriyle bekliyordu. Çok parlak bir görüntü vardı. Bir yığın eyerlenmiş at, koşulu araba, askerleri, uşakları ve kahyalarıyla çevrili erkekler ve kadınlar.

Kral iki kraliçeyle birlikte arabasına bindi.

Prenses de prensle birlikte kendi arabasına bindi.

Nedimeler de aynı şeyi yaptılar ve kendilerine tahsis edilmiş arabalara bindiler ikişer ikişer.

Kralın arabası en öndeydi, arkasında prensesin arabası vardı, sonra protokol sırasına göre öteki arabalar dizilmişti.

Hava sıcaktı; sabah vakti, ortalığı serinletecek kadar kuvvetli olduğu sanılan hafif bir esinti vardı ama kısa süre sonra bulutların altında gizlenen güneş tutuşturmuştu bu esintiyi ve yerden yükselen sıcak dumanların arasından sadece ince bir toz yığını kaldıran ve gitmek istedikleri yere bir an önce varmak isteyen yolcuların yüzüne vuran yakıcı bir rüzgâr gibi sızıyordu.

Sıcaktan ilk şikâyet eden kişi prenses oldu.

Prens arabada bayılmak üzere olan biri gibi devrilerek karşılık verdi ona ve bir yandan derin nefes alırken bir yandan da tuzlu ve güzel kokulu sular sürüyordu eline yüzüne.

Bunu gören prenses o çok sevimli havasıyla şöyle dedi ona:

"Aslında mösyö, ben sizi çok kibar ve nazik sanıyordum. Bu sıcakta arabayı bana bırakacağınızı, yola at üstünde devam edeceğinizi düşünmüştüm."

"At üstünde!" diye haykırdı prens, ürkmüş bir halde. Bu tuhaf düşünceye hiç sıcak bakmadığını belli etti. "At üstünde! Bu ateş gibi rüzgârla temas eden cildimin lime lime olabileceğini hiç düşünmüyorsunuz."

Prenses gülmeye başladı.

"Benim şemsiyemi alırdınız," dedi.

"Ve onu taşıma zahmetini," diye karşılık verdi prens büyük bir soğukkanlılıkla. "Zaten atım falan yok."

---

[1] Söz konusu merdiven 1632-1634 yılları arasında Androuet du Cerceau tarafından yapılmıştır.

"Nasıl! At yok mu?" dedi, yalnız kalamadıysa bile muziplik edebilen prenses. "At yok! Yanılıyorsunuz mösyö, orada gözde doru atınızı görüyorum."

"Doru atım!" diye bağırdı prens kapıya hareketlenerek ama bu hareket ona o kadar sıkıntı verdi ki ancak yarısını gerçekleştirebildi bunun ve tekrar hareketsiz kaldı.

"Evet," dedi prenses, "atınız, mösyö de Malicorne'un yedeğinde."

"Zavallı hayvan!" diye karşılık verdi prens. "Ne kadar terleyecek kim bilir!"

Ve sonra gözlerini kapattı prens, can çekişmekte olan biri gibi.

Prenses de tembelce arabanın öbür tarafına uzandı ve o da gözlerini kapattı ama uyumak için değil rahat rahat düşünebilmek için.

Bu arada arka tarafa kraliçeleri oturtan, kendisi öne geçen kral da müthiş özlemini hiç gideremeyen, sevdiklerini görmek isteyen, sonra pek memnun olmadan uzaklaşan ve özlemini daha da artırdıklarını fark etmeyen endişeli âşıklar gibi çok sıkıntılıydı.

Daha önce söylediğimiz gibi kral en öndeydi ve bulunduğu yerden arkasındaki kadınların ve nedimelerin arabalarını göremezdi.

Öte yandan küçük kraliçenin ardı arkası kesilmeyen sorularına cevap vermesi gerekiyordu, kraliçe *sevgili kocası* yanında olduğu için çok mutluydu ve kraliyet adabımuaşeretini unutarak onun bütün hayatını aşkıyla doldurduğunu, elinden almasınlar ya da kendisi onu terk etme isteği duymasın diye ona her türlü özeni gösterdiğini söylüyordu.

Zaman zaman göğsünde hissettiği zonklamalardan başka hiçbir şeyin kafasını meşgul etmediği Avusturyalı Anne, iyi bir performans gösteriyordu ve kralın sabırsızlığını anlamasına rağmen beklenmedik biçimde ve aniden laf atarak işkencesini muziplikle uzatıyor, kral eskilere daldığında gizli aşklarını deşiyordu.

Bütün bunlar, kraliçenin üstüne titremesi, Avusturyalı Anne'in takılmaları, kalbine hükmetmesini bilmeyen krala tahammül edilmesi zor şeyler gibi geliyordu.

Öncelikle sıcaktan yakınıyordu ve bu, başka yakınmalara götürüyordu.

Ama Marie Thérèse'in amacını anlayamaması için büyük bir ustalıkla yapıyordu bunları.

Sonuçta kralın söylediklerini aynen gerçekmiş gibi kabul ederek, Louis'yi devekuşu tüyünden yelpazeyle serinletti.

Ama kral serinleyince bacaklarındaki kramplardan ve uyuşmalardan yakındı ve atların değiştirilmesi için arabalar durduğu sırada kraliçe:

"Sizinle birlikte ineyim mi?" diye sordu. "Benim de ayaklarım iyi değil. Birkaç adım yürürüz, sonra araba geçerken bizi alır."

Kral kaşlarını çattı; kıskanç bir kadının, kıskançlıkla kıvranmasına rağmen tatsız bir duruma neden olmamak için kendisine hakim olması, sadık olmayan eşe verilen acı bir derstir.

Bununla birlikte kral reddedemezdi teklifi: Kabul etti, indi, kolunu kraliçeye uzattı ve atlar değiştirilirken epeyce yürüdüler.

Yürürlerken kral, at üstünde bulunma mutluluğunu yaşayan nedimleri kıskanıyordu.

Kraliçe biraz sonra kralın yürümekten, arabayla yolculuk etmek kadar hoşlanmadığını anladı. Ve tekrar arabaya binmek istedi.

Kral onu arabanın basamağına kadar götürdü ama kendisi binmedi arabaya. Üç adım geri attı ve sıra sıra arabaların içinde kendisini gerçekten ilgilendiren kişiyi aradı.

La Vallière'in beyaz yüzü, altıncı arabanın kapısında gözüküyordu.

Olduğu yerde duran kral, hülyalara dalmıştı ve her şeyin hazır olduğunu, sadece kendisinin beklendiğini görmüyordu; üç adım ilerisinde saygıyla kendisine seslenildiğini duydu. Binici kıyafeti içinde, sol koltuğunun altına iki atın dizginlerini sıkıştırmış mösyö de Malicorne'du bu.

"Majesteleri benden bir at mı istedi?"

"Bir at! Atlarımdan biri sizde miydi?" diye sordu kral, yüzünü henüz tanıyamadığı bu asilzadeyi tanımaya çalışarak.

"Efendim," diye karşılık verdi Malicorne, "majesteleri için en az bir atım var."

Ve Malicorne, prensin doru atını gösterdi. Prenses fark etmişti bunu.

Hayvan şahaneydi ve çok güzel süslenmişti.

"Ama bu at benim değil mösyö," dedi kral.

"Efendim, majestelerinin ekürisinden bir at bu. Ama majesteleri hava çok sıcak olduğunda ata binmiyor."

Kral bir şey söylemedi ama eşelenen bu ata yaklaştı hemen.

Malicorne üzengiyi tutmak için bir hamle yaptı, kral eyerin üzerindeydi.

Şansın yüzüne gülmesiyle keyfi yerine gelen kral, gülümseyerek kendisini bekleyen kraliçeler arabasına doğru koştu ve Marie-Thérèse'in şaşkın bakışına rağmen:

"Oh! İyi ki bu atı buldum. Arabanın içinde boğuluyordum. Görüşmek üzere hanımefendiler."

Sonra zarif bir hareketle hayvanının uzun boynuna eğildi ve bir saniye içinde kayboldu.

Avusturyalı Anne eğildi ve gözleriyle izledi onu, çok uzağa gitmedi, altıncı arabanın yanına vardığında atını durdurdu ve şapkasını çıkardı.

Kendisini görünce şaşırıp çığlık atan ve mutluluktan kızaran La Vallière'i selamladı.

Arabanın öbür köşesinde oturan Montalais de saygıyla selamladı kralı.

Sonra zekâsını göstererek manzaraya dalmış gibi yaptı ve sol taraftaki köşesine çekildi.

Kral ve La Vallère konuşmaya sıradan âşıklar konuşması gibi başladılar. Önce etkileyici bakışlar ve anlamsız birkaç kelime.

Kral arabada nasıl terlediğini ve atın imdadına yetiştiğini anlattı ve devam etti:

"Bu hayırsever çok akıllı çünkü anladı durumumu. Şimdi istediğim tek şey, krala bu kadar akıllıca hizmet eden ve onu yaşadığı büyük sıkıntıdan kurtaran kişinin kim olduğunu öğrenmek."

Bu sohbetin daha ilk kelimeleriyle uyanan Montalais, kralla cümlesinin sonuna doğru göz göze gelecek şekilde ona doğru yaklaşmış ve o şekilde ayarlamıştı kendisini.

Kral, La Vallière kadar kendisine de bakıyordı, öyle ki kral La Vallière'e soru sorarken Montalais kendisine soru sorulduğunu düşünüp cevap verebilirdi.

Ve cevap verdi:

"Efendim, majestelerinin bindiği at prensin atı. Prensesin asilzadelerinden birinin yedeğindeydi."

"Bu asilzadenin adını söyleyebilir misiniz lütfen matmazel?"

"Mösyö de Malicorne, efendim."

İsim beklenen etkiyi yaptı.

"Malicorne!" diye tekrarladı kral gülümseyerek.

"Evet efendim," diye karşılık verdi Aure. "Bakın, sol tarafımda at koşturan adam."

Ve gerçekten sol taraftaki kapının yanında rahat ve huzurlu bir şekilde atını süren Malicorne'u işaret etti, Malicorne o sırada kendisinden söz edildiğini çok iyi biliyordu ama eyerinin üzerinde sağır ve dilsiz biri gibi hiç hareket etmiyordu.

"Evet, bu atlı," dedi kral, "yüzünü hatırlıyorum, adını da hatırlayacağım."

Ve kral sevgiyle La Vallière'e baktı.

Aure'un yapacak bir şeyi yoktu; Malicorne'un adını vermişti, hava iyiydi, şimdi artık adın öne çıkması ve olayın meyvelerini vermesi gerekiyordu.

Dolayısıyla Aure, mösyö de Malicorne'a istediği kadar hoş ve sevimli hareketler yapma hakkıyla tekrar köşesine çekildi. Böyle bir hakkı vardı, çünkü mösyö de Malicorne kendisini krala beğendirme mutluluğuna kavuşmuştu.

Çok iyi anlaşılacağı gibi, Montalais de eksik kalmadı. Ve Malicorne hassas kulakları ve keskin gözleriyle kelimeleri kaptı:

"Her şey yolunda."

Bütün bu olup bitenler içinde öpücüğü andıran bir pandomim de yok değildi.

"Heyhat! Matmazel," dedi kral sonunda, "kırdaki özgürlük bitecek, prensesin yanındaki işleriniz zorlaşacak ve bir daha göremeyeceğiz birbirimizi."

"Majesteleri, prensesi çok seviyor," diye karşılık verdi Louise, "onun için ona sık sık gitmeden yapamaz ve majesteleri daireye girdiğinde..."

"Oh!" dedi kral şefkat dolu ve gittikçe alçalan bir sesle. "Fark edilmek görülmek demek değildir ama bu yeterli galiba sizin için."

Louise karşılık vermedi, iç çekmek istediğinden yüreği kabarıyordu ama bastırdı bu isteğini.

"Kendinize çok hâkimsiniz," dedi kral.

La Vallière duygulanarak gülümsedi.

"Bu gücünüzü sevmek için harcayın," diye devam etti, "ve size bu gücü veren Tanrı'ya dua edeceğim."

La Vallière sessizliğini bozmadı ama krala sevgi dolu gözlerle baktı.

Bu yakıcı bakışlarla kendisini tükenmiş hisseden Louis, elini alnına götürdü ve atını mahmuzlayarak birkaç adım öne geçti.

La Vallière ise arkaya doğru kaykılmış, yarı açık gözlerle başlığının tüyleri rüzgârda dalgalanan bu yakışıklı şövalyeye arzu dolu bakışlar atıyordu; zarif bir yuvarlaklığı olan kollarını seviyordu, atın karnına dolanan zarif ve adaleli bacaklarını seviyordu, ara sıra aralanarak pembe ve sevimli kulağını gösteren güzel, kıvırcık saçlarının belirginleştirdiği yuvarlaklaşmış profilini seviyordu.

Nihayet, çocuk halini seviyordu ve aşkıyla sarhoş oluyordu.

Biraz sonra yanına geldi kral.

"Ah!" dedi. "Sessizliğinizin yüreğimi deldiğini görmüyor musunuz matmazel; kopuşa, ayrılığa karar verdiğinizde acımasız olduğunuzu görmüyor musunuz; ayrıca değişken birisiniz siz bence. Size duyduğum bu derin aşk korkutuyor beni."

"Ah, efendim yanılıyorsunuz," dedi La Vallière, "ben sevdim mi ölünceye kadar severim."

"Sevdiğiniz zaman!" diye haykırdı kral acıyla. "Sevmiyor musunuz yani?"

Yüzünü elleriyle sakladı.

"Görüyorsunuz işte, görüyorsunuz," dedi kral, "sizi suçlamakta haklıyım; çok kararsızsınız, kaprislisiniz, belki de hoppa. Aman Tanrım! Aman Tanrım!"

"Hayır, hayır," dedi, "rahat olun efendim, hayır! Hayır! Hayır!"

"O halde, benim için her zaman aynı kalacağınıza dair söz verin bana."

"Her zaman efendim!"

"Kırıcı sertlikler göstermeyeceğinize, benim ölümüme sebep olabilecek ani değişimler göstermeyeceğinize söz verin."

"Hayır, hayır!"

"Peki o zaman! Ben vaatleri severim; yüreğim ve aşkımla ilgili her şeyi vaadin, sözün güvencesi yani Tanrı'nın güvencesi altında görmeyi severim. Söz verin bana, yemin edin bana. Başlayacağımız bu yeni hayatta, fedakârlıklarla, sırlarla, acılarla dolu, aksiliklerle, yanlış anlamalarla dolu bu hayatta; yanılırsak, birbirimizi yanlış anlarsak, birbirimize haksızlık yaparsak bunu bir aşk günahı olarak kabul edeceğinize dair yemin edin Louise!"

Louise'in bütün vücudu titredi, âşığı kral ilk kez adını telaffuz ediyordu.

Louis eldivenini çıkardı, elini arabanın içine soktu.

"Yemin edin," diye devam etti, "bütün kavgalarımızda, birbirimizden uzaklaştığımızda, birbirimize darıldığımızda geceyi asla birbirimizi ziyaret etmeden geçirmeyeceğimize ya da en azından birimizden birimiz rahatlatıcı ve teselli edici bir mesaj göndermeden geçirmeyeceğimize dair yemin edin."

La Vallière âşığının ateş gibi yanan elini buz gibi ellerinin arasına aldı, hafifçe sıktı ve tekerleğin dönüşüyle ürken atın hareketi bu mutluluğu bozuncaya kadar elinde tuttu.

Yemin etmişti.

"Dönün efendim," dedi, "kraliçelerin yanına dönün. Bir fırtına kokusu alıyorum, yüreğimi tehdit eden bir fırtına."

Louis söyleneni yaptı, matmazel de Montalais'yi selamladı ve dörtnala kraliçelerin arabasına gitti.

Geçerken uyuyan prensi gördü.

Prenses uyumuyordu.

Kral geçerken lafa attı ona:

"Ne kadar güzel bir at, efendim! Prensin doru atı değil mi bu?"

Küçük kraliçeyse sadece:

"Daha iyice misiniz efendim?" demekle yetindi.

CLXII
TRIUMFEMINA[1]

Paris'e dönen kral meclise gitti ve günün bir bölümünü çalışarak geçirdi. Kraliçe, ana kraliçeyle birlikte sarayda kaldı ve kralla vedalaştıktan sonra gözyaşlarına boğuldu.

"Ah! Anne," dedi, "kral beni sevmiyor artık. Ne olacak benim halim, Tanrım!"

"Bir koca sizin gibi bir eşi her zaman sever," diye karşılık verdi Avusturyalı Anne.

"Bir zaman gelir, benden başkasını sever anne."

"Sizin sevmekten anladığınız nedir?"

"Birisini sürekli düşünmek, bu kişiyi sürekli aramak."

"Kralın bu tür şeyler yaptığını fark ettiniz mi?" dedi Avusturyalı Anne.

"Hayır madam," dedi küçük kraliçe, tereddüt içinde.

"İyi düşünün Marie."

"Siz de anne, kralın beni ihmal ettiğini itiraf edin."

"Kızım, kral bütün krallığının kralı."

"İşte bunun için bana ait değil. İşte bunun için ben de birçok kraliçe gibi kendimi ihmal edilmiş, unutulmuş göreceğim ve aşk, şan, şeref ve onur başkalarının olacak. Ah! Anne, kral çok yakışıklı, kaç kişi onu sevdiğini söyleyecek, kaç kişi onu sevecek!"

"Kadınların bir kralı bir erkek gibi sevmeleri ender görülen bir durumdur. Böyle bir şeyin olabilmesinden kuşkuluyum ama Marie, siz bu kadınların kocanızı gerçekten sevmelerini isteyin. Öncelikle, metresin sadık aşkı sevgilinin aşkı için çok çabuk bir vazgeçme unsurudur; ayrıca metres seve seve sevgilisinin üstündeki bütün nüfuzunu yitirir ve onun ne gücünü ne de zenginliğini ister; sadece aşkını ister. Dolayısıyla siz kralın hiç sevmemesini ve metresin çok sevmesini dileyin."

"Ah! Anne, derin bir aşk ne kadar güçlü!"

"Yani siz terk edildiğinizi mi söylüyorsunuz?"

---

[1] Üç kişilik erkek konseyi (Pompey, Caesar, Crassus) anlamına gelen triumvira'nın kadın versiyonu.

"Doğru! Doğru! Saçmalıyorum. Ama yine de bir işkence söz konusu ve dayanamıyorum ben buna."

"Nasıl bir işkence?"

"Kralın kendisini mutlu edecek bir tercihi, ikinci bir evlilik yapması, başka bir kadınla birlikte oluşturacağı bir aile. Ah! Kralın çocukları olduğunu görürsem... Ölürdüm."

"Marie! Marie!" dedi, ana kraliçe gülümseyerek ve küçük kraliçenin elini tuttu. "Şimdi size söyleyeceğim şeyi unutmayın ve rahatlatsın sizi bu: Siz olmadan kralın veliahdı olamaz ama o olmadan sizin veliahdınız olabilir."

Ana kraliçe bunu söyledikten sonra bir kahkaha attı, gelininin yanından ayrıldı ve bir uşağın salona geldiğini söylediği prensesin yanına gitti.

Prenses kıyafet değiştirecek zamanı ancak bulabilmişti.

Yüzü sıkıntılıydı; hayata geçirilmesi zor, sonucu şüpheli bir plan yapmış gibiydi.

"Bu gezinti majestelerini yormuş mudur acaba, diye bakmaya gelmiştim."

"Hayır hiç yorulmadım," dedi ana kraliçe.

"Biraz," diye karşılık verdi Marie-Thérèse.

"Ben hanımefendiler; bilhassa aksiliklerden, tersliklerden sıkıldım."

"Ne gibi aksilikler, terslikler?" diye sordu Avusturyalı Anne.

"Kralı böyle atla koşturmak zorunda bırakan aksilikler, terslikler."

"Krala iyi gelir bunlar."

"Ben tavsiye ettim bunu," dedi Marie-Thérèse sararak.

Prenses hiçbir karşılık vermedi buna, sadece kendine özgü gülümsemelerinden biri belirdi dudaklarında ama bütün yüzüne sirayet etmedi bu; sonra hemen konuyu değiştirdi:

"Paris aynı bıraktığımız gibi; her zamanki entrikalar, her zamanki komplolar, her zamanki hoppalıklar."

"Entrikalar! Hangi entrikalar?" diye sordu ana kraliçe.

"Mösyö Fouquet'nin ve madam Plessis-Bellière'in adları çok geçiyor."

"On birinci numaraya yazılan mı?" dedi ana kraliçe. "Peki komplolar, lütfen söyler misiniz?"

"Hollanda'yla ilişkilerimiz bozuk galiba."

"Nasıl yani?"

"Prens anlatmıştı bana madalya hikâyesini."

"Oo!" diye haykırdı küçük kraliçe. "Hollanda'da basılan madalyalar. Kralın güneşinin üstünden bir bulutun geçtiğinin görüldüğü.[1] Buna komplo demeniz yanlış, hayat bu."

"Kralın hor göreceği kadar adi ve bayağı," dedi ana kraliçe. "Hoppalıklar için ne diyordunuz peki? Madam d'Olonne'dan[2] söz etmek ister miydiniz?"

"Hayır, hayır, bize daha yakın yerlerde arıyorum."

"Casa de Usted[3]" diye mırıldandı ana kraliçe dudaklarını oynatmadan, gelininin kulağına.

Prenses hiçbir şey duymadı ve devam etti:

"Korkunç haberi duymuşsunuzdur," dedi.

"Evet, evet, mösyö de Guiche'in yaralanması."

"Sizce de bir av kazası mı bu? Herkes böyle düşünüyor."

"Gayet tabii," dedi her iki kraliçe de, bu kez ilgiyle.

Prenses yaklaştı.

"Düello," dedi alçak sesle.

"Ya!" dedi Avusturyalı Anne sertçe, Fransa'da saltanatına başladıktan sonra yasaklanmış olan *düello* kelimesi kulağına hiç hoş gelmeyen kişiye.

"Çok acıklı bir düello. Prensin en iyi iki arkadaşının hayatına mal olacakmış az daha, kralın da iki iyi hizmetkârının hayatına."

"Ne için yapılmış bu düello?" diye sordu küçük kraliçe, içinden gelen gizli bir içgüdüyle.

"Hoppalıklar yüzünden," diye karşılık verdi prenses muzafferane bir edayla. "Bu beyler bir kadının namusu üstüne tartışmışlar. Biri, bu konuda Pallas'ın onun yanında solda sıfır olduğunu söylemiş.

---

[1] Madalyanın kötü bir ünü vardı; üzerinde *Yeşu* 10:13'ten alınmış "IN CONSPECTO MEO STETIT SOL [Beni tutunca, güneş göğün ortasında durdu]" bir yazı işlenmişti.

Kahramanlıklarıyla ünlü Catherine-Henriette (bkz. Mm de Sevigne, Bussy-Rabutin, La Bruyere, Retz).

İspanyolca: "Sizin eviniz."

Öbürü bu kadının, Mars'ı kışkırtan Venüs olduğunu iddia etmiş ve bu beyler Hektor ve Akhilleus gibi dövüşmüşler.[1]"

"Mars'ı kışkırtan Venüs," dedi alçak sesle küçük kraliçe, alegoriyi derinleştirmeye cesaret edemeden.

"Kim bu kadın?" diye sordu Avusturyalı Anne açıkça. "Bir nedime olduğunu söylediniz galiba."

"Söyledim mi?" dedi prenses.

"Evet. Hatta adını bile söylediniz sanıyorum."

"Böyle bir kadının saraya zararlı olabileceğini biliyor musunuz?"

"Matmazel de la Vallière," dedi ana kraliçe.

"Tanrım evet, o çirkin küçük."

"Ben onun bir asilzadeyle nişanlı olduğunu sanıyordum. Ne Guiche ne de de Wardes bu asilzade sanıyorum."

"Olabilir madam."

Küçük kraliçe, parmaklarının titremesinin yalanladığı yapmacık bir rahatlıkla eline bir kanaviçe aldı ve sökmeye başladı.

"Venüs'ten, Mars'tan bahsediyordunuz," diye devam etti ana kraliçe, "*Mars* var mı?"

"Övünüyor bununla."

"Övünüyor bununla mı dediniz?"

"Düelloya sebebiyet verdi."

"Ve mösyö de Guiche Mars'ın davasını savundu, öyle mi?"

"Evet kesinlikle, iyi bir hizmetkâr olarak."

"İyi bir hizmetkâr olarak," diye haykırdı küçük kraliçe, kıskançlığını belli etmek için temkinli davranmaya kulak asmayarak, "kimin hizmetkârı?"

"Mars," dedi prenses, "ancak bu Venüs'ün aleyhine olacak bir biçimde savunulabildiğinden, mösyö de Guiche Mars'ın mutlak masumiyetini destekledi ve Venüs'ün bununla kesin biçimde övündüğünü belirtti."

"Mösyö de Wardes da," dedi Avusturyalı Anne son derece rahat bir tavırla, "Venüs'ün haklı olduğu dedikodusunu yaydı."

---

[1] Vulcan'ın eşi Venüs, Mars'ı kendine sevgili olarak almıştı. -Hector ve Akhilleus arasında kavga için bkz. Homeros, *İlyada*, XXII.

"Ah! De Wardes," dedi içinden prenses, "dünyanın en soylu insanını yaralamanın bedelini ağır ödeyeceksiniz."

Ve olası bütün azgınlığıyla de Wardes'a yüklenmeye başladı, böylece yaralının ve kendisinin borcunu ödedi. Gelecekte düşmanının mahvolacağından kesinlikle emin oldu.

O kadar çok söylendi ki Manicamp orada bulunmuş olsaydı, arkadaşına bu kadar iyi hizmet ettiği için üzülürdü çünkü buradan çıkan sonuç bu zavallı düşmanın mahvolmasıydı.

"Bütün bu işlerde," dedi Avusturyalı Anne, "tek bir kötü insan görüyorum ben, o da La Vallière."

Küçük kraliçe tam bir soğukluk içinde işine devam etti.

Prenses dinledi.

"Siz bu fikirde değil misiniz?" dedi Avusturyalı Anne. "Bu kavganın ve düellonun nedeni olarak onu görmüyor musunuz?"

Prenses ne evet ne de hayır anlamına gelen bir vücut hareketiyle cevap verdi.

"Sizin bana hoppalık tehlikesiyle ilgili olarak söylediklerinizi pek iyi anlayamadım," dedi Avusturyalı Anne.

"Doğru," dedi telaşla prenses, "o körpe hoppa olmasaymış Mars onunla ilgilenmezmiş."

Bu Mars sözcüğü küçük kraliçenin yanaklarını belli belirsiz kızarttı ama yine de işine devam etti.

"Ben sarayımda insanların böyle birbirlerine karşı silahlandırılmalarını istemiyorum," dedi Avusturyalı Anne soğukkanlılıkla. "Bu adetler soylu sınıfın dağınık olduğu, sadece çapkınlık aracılığıyla bir araya gelebildiği bir dönemde yararlı olmuştur belki. O dönemde kendi başlarına buyruk olan kadınların asilzadeleri sık sık deneyerek değerlerini ve saygınlıklarını sürdürmelerini sağlama gibi bir ayrıcalıkları vardı. Ama bugün Tanrı'ya şükür! Fransa'da bir tek efendi var. Bütün güçler ve bütün düşünceler işbirliklerini ona borçlu. Oğlumun hizmetkârlarından birinin eksilmesi beni üzmez."

Küçük kraliçeye döndü.

"Ne yapmak lazım bu La Vallière'e?" dedi.

"La Vallière?" dedi kraliçe şaşırmış gibi gözükerek. "Tanımıyorum bu adda birini."

Bu cevaba sadece kraliyet ağızlarına yakışan buz gibi gülümsemeler eşlik etti.

Prenses zekâsıyla, soyluluğuyla, gurur ve kibriyle büyük bir prensesti; bununla birlikte bu cevabın ağırlığı altında ezildi; kendine gelmek için bir süre beklemek zorunda kaldı.

"Benim nedimelerimden biri," dedi selam vererek.

"O zaman," diye karşılık verdi Marie-Thérèse aynı tonda, "bu sizin meseleniz kardeşim, bizim değil."

"Pardon," diye devam etti Avusturyalı Anne, "benim işim bu."

"Ve çok iyi anlıyorum," diye devam etti prensese zekice bakarak, "prensesin bana söylediği şeyi niçin söylediğini anlıyorum."

"Siz, sizden gelen, madam," dedi İngiliz prenses, "bilgenin ağzından çıkan şeydir."

"Bu kızı memleketine geri gönderip maaş bağlamak gerekir," dedi Marie-Thérèse tatlılıkla.

"Benim hesabımdan," diye bağırdı prenses.

"Hayır, hayır, madam," diye araya girdi Avusturyalı Anne, "kahramanlık yok, lütfen. Kral kadınlar hakkında kötü şeyler söylenmesini istemez. Lütfen bütün bunlar aile içinde halledilsin."

"Madam, bu kızı buraya getirtme nezaketini göstereceksiniz."

"Siz kızım, bir iyilik yapın; bir süre dairenize çekilin."

Yaşlı kraliçenin ricaları emirdi. Marie-Thérèse kalktı ve dairesine gitti, prenses de La Vallière'i çağırtması için bir uşağa gitti.

CLXIII
İLK KAVGA

La Vallière kendisine karşı tehlikeli bir komplo düzenlendiğinden hiç kuşkulanmadan ana kraliçenin yanına girdi.

Hizmetle ilgili bir durum olduğunu sanıyordu ve ana kraliçe bu gibi durumlarda kendisine karşı hiç olumsuz davranmamıştı. Zaten doğrudan doğruya Avusturyalı Anne'in otoritesine bağlı olmadığından, onunla ancak gayri resmi ilişkiler içinde olabilirdi;

kendi iyiliği ve yüce prensesin mevkisi de bu ilişkilere bir zarafet vermesini zorunlu kılıyordu.

Dolayısıyla ana kraliçeye güzelliğinin temelini oluşturan sakin ve tatlı gülümsemesiyle yaklaştı.

Çok fazla yaklaşmak istemeyince Avusturyalı Anne oturduğu koltuğun yanına kadar gelmesini istedi ondan.

O sırada prenses içeri girip çok rahat bir tavırla kayınvalidesinin yanına oturdu ve Marie-Thérèse'in başladığı işe devam etti.

La Vallière anında emir almayı beklerken birtakım girizgâhların yapıldığını fark etti ve iki prensesin yüzüne merakla, hatta endişeyle baktı.

Anne düşünüyordu.

Prenses pek fazla çekingen olmayanları korkutan, yapmacık ilgisizliğini koruyordu.

"Matmazel," dedi ansızın ana kraliçe, İspanyol aksanını yumuşatmayı düşünmeden. Öfkeli olmadıkça her zaman dikkat ederdi buna aslında.[1] "Gelin bakalım, biz de sizden söz ediyorduk elbette, çünkü herkes sizden söz ediyor."

"Benden mi!" diye haykırdı La Vallière sararak.

"Bilmiyormuş gibi yapın, güzel kız; mösyö de Guiche ve mösyö de Wardes arasındaki düelloyu biliyor musunuz?"

"Aman Tanrım! Madam dedikodusu dün benim kulağıma kadar geldi," diye karşılık verdi La Vallière, ellerini bitiştirerek.

"Daha önce gelmemiş miydi kulağınıza bu dedikodu?"

"Niçin gelmiş olsun madam?"

"Çünkü iki insan, bir sebebi olmadan düello etmezler ve sizin bu iki hasmın birbirlerine düşman olmalarının nedenlerini bilmeniz gerekir."

"Kesinlikle bilmiyordum madam."

"Israrla inkâr etmek, biraz sıradan bir savunma sistemi ve sizin gibi akıllı birinin sıradanlıklardan uzak olması gerekir. Başka."

"Aman Tanrım, madam, majesteleri beni korkutuyor bu çok soğuk tavrıyla. Gözünüzden düşme talihsizliği mi başıma gelecekti yoksa?"

---

[1] Kardinal de Retz'in *Memories*'inden alınan bir gösterge.

Prenses gülmeye başladı. La Vallière şaşkın bir halde baktı ona.

Anne devam etti:

"Gözümden düşmek! Gözden düşmek, düşünmeyin bunu matmazel de la Vallière; insanların gözümden düşmesi için önce onları düşünmem gerek. Sizi düşünmemin tek nedeni sizden biraz fazla bahsedilmesi ve sarayımda kızlardan söz edilmesinden hiç hoşlanmam ben."

"Majesteleri bunu söylemekle onurlandırıyor beni," diye karşılık verdi ürken La Vallière, "ama insanların benimle niçin ilgilenebileceklerini anlamıyorum."

"Söyleyeyim o zaman: Mösyö de Guiche sizi savunmak zorunda kalmış."

"Beni!"

"Sizi. Bir şövalye, ve güzel maceraperestler şövalyelerin kendileri için dövüşmelerinden hoşlanırlar. Ben düellolardan nefret ederim, özellikle de maceralardan ve... Siz bundan yararlandınız."

La Vallière kraliçenin ayaklarına kapandı, kraliçe sırtını döndü ona. Ellerini prensese uzattı, prenses kendisine bakıp sırıttı.

Gururu kabardı.

"Hanımefendiler," dedi, "suçumun ne olduğunu sordum: Majestelerinin söylemesi gerekir bunu bana ve görüyorum ki majesteleri savunmamı almadan mahkûm ediyor beni."

"Ya!" dedi Avusturyalı Anne. "Şu güzel laflara, şu güzel düşüncelere bakın siz; bu kız bir prenses, *Grand Cyrus*'taki kibarlık budalası kadınlardan birine benziyor.[1] İçi sevgi ve kahramanlık duygularıyla dolu. Görüyorsunuz güzelim, biz başlarında taç olan insanlarla görüşüp konuşuyoruz."

La Vallière yüreğinin yaralandığını hissetti; sararmadı, zambak gibi bembeyaz oldu ve bütün gücünü yitirdi.

"Size şunu söylemek istiyordum," diye araya girdi kraliçe kibirli bir tavırla, "bu tür duygular beslemeye devam ederseniz bizi küçük düşürürsünüz ve sizin yanınızda olmaktan utanırız. Daha sade olun matmazel. Bu arada, ne demişlerdi bana? Nişanlısınız galiba."

---

[1] Mlle de Scudéry'nin *Le Grand Cyrus*'undaki değerli kadın kahramanlar gibi.

"La Vallière yüreğinin yaralandığını hissetti; sararmadı, zambak gibi bembeyaz oldu ve bütün gücünü yitirdi."

La Vallière elini yüreğine bastırdı. Yeni bir acıyla yırtılıyordu yüreği.

"Size bir şey sorulunca cevap verin!"

"Evet madam."

"Bir asilzadeyle mi?"

"Evet madam."

"Adı?"

"Mösyö vikont de Bragelonne."

"Bilesiniz ki sizin için çok iyi bir kısmet bu matmazel; paranız yok, mevkiniz yok, önemli sayılabilecek meziyetleriniz yok. Sizin için böyle bir gelecek düşünmüş olan Tanrı'ya şükredin."

La Vallière sustu.

"Bragelonne vikontu nerede?" diye sordu kraliçe.

"İngiltere'de," dedi prenses, "matmazelin başarı haberlerini almıştır."

"Aman Tanrım!" diye mırıldandı La Vallière kendinden geçerek.

"Peki matmazel," dedi Avusturyalı Anne, "bu çocuğu getirteceğiz ve sizi onunla birlikte bir yere göndereceğiz. Başka bir şey

düşünüyorsunuz, genç kadınlar tuhaf şeyler düşünürler; bana güvenin, size doğru yolu göstereceğim; sizin kadar değerli olmayan birçok kadın için yaptım bunu."

La Vallière bir şey duymuyordu artık. Acımasız kraliçe ekledi:

"İyice düşünüp taşının, istediğiniz bir yer olursa tek başınıza oraya gönderirim sizi. Gençlikte insanın kanı kaynar hep. Oturup sükûnet içinde düşünürseniz gençlik hayallerini bitirirsiniz. Beni anlamışsınızdır herhalde."

"Madam, madam!"

"Tek kelime duymak istemiyorum artık."

"Madam, majesteleri ne düşünürse düşünsünler kesinlikle masumum. Madam, umutsuzluğumu anlayın. Majestelerini çok seviyorum, majestelerine saygı duyuyorum!"

"Bana saygı duymasaydınız daha iyi olurdu," dedi kraliçe soğuk ve alaycı bir tavırla. "Masum olmasaydınız daha iyi olurdu. Günah işleyeceksiniz ve ben bunu görmezden gelmekle yetineceğim. Düşünebiliyor musunuz böyle bir şeyi?"

"Ah! Ama madam, öldürüyorsunuz beni."

"Oyun oynamayın lütfen, yoksa çözüme giderim; haydi şimdi gidin ve söylediklerimden ders çıkarın."

"Madam," dedi La Vallière ellerini tuttuğu Orléans düşesine, "siz çok iyi bir insansınız, benim için dua edin."

"Ben mi?" dedi kadın aşağılayıcı bir keyifle. "Ben mi iyiyim? Ah! Matmazel ne söylediğinizi bilmiyorsunuz."

Ve birdenbire genç kızın elini etti.

Genç kız, ağladığını ve sarardığını gören iki prensesin muhtemelen beklediği gibi eğilip bükülecğine tekrar rahat ve ağırbaşlı tavrını aldı; saygıyla eğildi ve çıktı.

"Peki!" dedi Avusturyalı Anne prensese. "Yeniden başlar mı sizce?"

"Yumuşak ve sabırlı karakterlerden çekinirim," diye karşılık verdi prenses. "Sabırlı bir yürekten daha cesuru yoktur; hiç kimse iç dünyası yumuşak, tatlı biri kadar kendinden emin olamaz."

"Tanrı Mars'a bakmadan önce birkaç defa düşünecektir, sizi temin ederim."

"Kalkanını kullanmazsa tabii," diye karşılık verdi prenses.

Ana kraliçe bu incelikli itiraza kibirli bakışlarla karşılık verdi ve zaferlerinden neredeyse emin olan iki kadın, sabırsızlığını belli etmeden kendilerini bekleyen Marie-Thérèse'in yanına gittiler.

Saat akşamın altı buçuğuydu ve kral biraz önce ikindi kahvaltısını yapmıştı. Vakit kaybetmedi; kahvaltısını ve işlerini bitirdikten sonra de Saint-Aignan'ın koluna girdi, ona kendisini La Vallière'in dairesine götürmesini söyledi.

Nedim hayretler içinde kaldı.

"Ne var bunda!" dedi kral. "Alışılması gereken bir şey bu ve alışmak için de bir yerden başlamak gerekir."

"Ama efendim, burada kızların dairesi fanus gibi: Gireni çıkanı herkes görüyor. Bence bir bahane... Şöyle mesela..."

"Söyle bakalım."

"Majesteleri, prensesin dairesine çekilmesini bekleseydi!"

"Bahane yok! Beklenti yok! Bıktım bu tersliklerden, sırlardan, Fransa kralının akıllı bir kıza destek olmasında ne gibi bir kötülük olabilir. Kötü düşünenin gözü çıksın!"

"Efendim, efendim, majesteleri gayretkeşliğimi bağışlarlar mı acaba?"

"Konuş!"

"Ya kraliçe?"

"Doğru! Doğru! Kraliçeye her zaman saygı duyulmasını isterim. Peki o zaman! Bu gece yine gideceğim matmazel de la Vallière'e, sonra istediğin bütün bahaneleri bulacağım. Yarın bakarız, bu gece vaktim yok."

De Saint-Aignan bir şey söylemedi, merdiveni kralın önünden indi ve avluları krala destek olma onurunun kesinlikle silemediği bir utanç içinde geçti.

De Saint-Aignan, prenses ve iki kraliçenin her zaman akıllarında kalmak istiyordu. Matmazel de La Vallière'i de gücendirmek istemiyordu ve bu kadar güzel şeyler yapabilmek için bazı zorluklarla karşılaşmamak da zordu.

Küçük kraliçenin pencereleri, ana kraliçeninkiler, prensesinkiler kızların avlusuna bakıyordu. Kralı götürürken görülmek üç büyük prensesle, kendisine şaşmaz güvenleri olan üç kadınla bo-

zuşmak demekti. Bir metresin güveninin oltasındaki yem onlarınkinin yanında solda sıfırdı.

La Vallière'i, beşli kümelerin altında ya da Fontainebleau parkında korumak için büyük cesaret gösteren talihsiz de Saint-Aignan ortalığa çıkınca yiğitlik gösteremiyordu, bu kızda bir yığın kusur buluyordu ve bunları krala anlatmak için yanıp tutuşuyordu.

Ama işkencesi bitti, avlular geçildi. Hiçbir perde, hiçbir pencere açılmadı. Kral önce sabırsızlığından, sonra önündeki Saint-Aignan'ın adımları uzun olduğundan hızlı yürüyordu.

De Saint-Aignan kapıya geldiklerinde kaybolmak istedi, kral engelledi onu.

Nedimin çoktan vazgeçtiği bir incelikti bu.

Kralın arkasından girdi La Vallière'in odasına.

Kral içeri girdiğinde genç kız gözlerini kurulamayı bitiriyordu, bunu yaparken o kadar telaşlı ve aceleciydi ki kral fark etti durumu.

İlgili bir âşık gibi soru sordu ona, sıkıştırdı.

"Bir şeyim yok efendim," dedi.

"Ama ağlıyordunuz."

"Hayır efendim."

"Bakın Saint-Aignan, yanılıyor muyum?"

De Saint-Aignan cevap vermek zorunda kaldı ama çok sıkıntılıydı.

"Ama gözleriniz kıpkırmızı matmazel," dedi kral.

"Yollardaki tozlardan efendim."

"Hayır, hayır, sizi çok güzel ve çekici yapan o haliniz yok. Bakmıyorsunuz bana."

"Efendim!"

"Ne diyeyim! Yüzüme bakmak istemiyorsunuz."

Gerçekten de yüzünü çeviriyordu La Vallière.

"Tanrı aşkına neyiniz var?" diye sordu tepesi atan Louis.

"Bir şey yok diyorum efendim. Majestelerine kafamın, istedikleri gibi rahat olduğunu söyleyebilirim."

"Hareketleriniz bile sıkıntılı ve kafam rahat diyorsunuz. Yaraladılar mı, kızdırdılar mı sizi?"

"Hayır, hayır efendim."

"Bana söylemeniz gerekirdi," dedi genç kral çakmak çakmak gözleriyle.

"Ama kimse bana hakaret etmedi efendim."

"Peki o zaman; tekrar o hülyalı, neşeli halinize ya da keyifli melankolinize bürünün. Sabahleyin o halinizi çok sevmiştim; haydi, lütfen."

"Peki efendim, peki."

Kral ayağını yere vurdu.

"Anlaşılır gibi değil," dedi, "böyle bir değişiklik!"

Ve de Saint-Aignan'a baktı; o da La Vallière'in donuk, kasvetli bitkinliğinin ve de kralın sabırsızlığının farkındaydı.

Louis boşuna yalvardı, onun bu uğursuz halini düzeltmek için boşuna uğraştı, genç kız kırılmıştı; ölüm bile gelse onu bu uyuşukluğundan kurtaramazdı.

Kral bu olumsuz kolaylıkta gönül kırıcı bir sır gördü, çevresine kuşkuyla bakmaya başladı.

La Vallière'in odasında Athos'un küçük boyutlarda bir portresi vardı.

Kral, Bragelonne'a çok benzeyen bu portreyi gördü, kontun gençliğinde yapılmıştı bu portre.

Tehditkâr gözlerle baktı bu portreye.

Baskı altında bulunan La Vallière bu resmi düşünmekten çok uzaktı, kralın bu dalgınlığını anlayamadı.

Ama kral zihnini çok meşgul eden korkunç bir hatıraya dalmıştı. Daha önce hep uzaklaştırmıştı aklından bu hatırayı.

Bu iki gencin, doğumlarından beri yakınlıklarını hatırlıyordu.

Daha sonraki nişanlılıklarını hatırlıyordu.

Athos'un La Vallière'i Raoul için istemeye geldiğini hatırlıyordu.

La Vallière'in Paris'e döndüğünde Londra'dan bazı haberler almış olabileceğini ve bunların kendisinin La Vallière üzerindeki etkisine karşı bir denge oluşturmuş olabileceğini düşündü.

Neredeyse aynı anda, kıskançlık denen yabani sığır sineğinin şakaklarından ısırdığını sandı.[1]

Mme de La Fayette'e göre, XIV. Louis La Vallière'in sözde nişanlısı Bragelonne'dan gerçekten de haberdar olmuştu.

Tekrar acı içinde sorguladı.

La Vallière cevap veremiyordu, her şeyi söylemesi gerekiyordu, kraliçeyi suçlaması gerekiyordu, prensesi suçlaması gerekiyordu.

İki büyük ve güçlü prensesle açık bir savaşa girmekti bu.

Yaşamış olduklarını kraldan gizlemek için bir şey yapmayınca; kralın, sessizliğine bakıp kalbinden geçenleri anlaması gerektiğini sanmıştı önce.

Kendisini gerçekten seviyorsa her şeyi anlamalı, her şeyi tahmin etmeliydi.

Sempati, yüreği aydınlatması gereken ve gerçek âşıkları konuşmaktan muaf tutan alev değilse neydi?

Ve sustu; nefes alıp vermekle, ağlamakla, yüzünü ellerinin arasında gizlemekle yetindi.

Bu nefes alıp vermeler, bu ağlamalar XIV. Louis'yi önce duygulandırmış, sonra ürkütmüş, şimdi de sinirlendiriyordu.

Kendisine karşı çıkılmasına tahammül edemezdi, hele hele iç çekmelere ve gözyaşlarına hiç tahammül edemezdi.

Bütün sözleri acı, ağır, saldırgan olmuştu.

Genç kızın acılarına eklenen yeni bir acıydı bu.

Aşığının açısından bir adaletsizlik gibi gördüğü şeyden, sadece başka adaletsizliklere değil buna da tahammül gücünü buldu.

Kral doğrudan doğruya itham etmeye başladı.

La Vallière kendini savunmaya bile çalışmadı; bütün suçlamalara göğüs gerdi, cevap yerine sadece başını eğdi, derinden yaralanmış yüreklerden çıkan iki kelimeden başka kelime çıkmadı ağzından:

"Tanrım! Tanrım!"

Ama bu acı çığlığı kralın öfkesini dindireceğine azdırıyordu; kendi gücünü bastıran, La Vallière'i kendisine karşı savunabilen bir çağrıydı bu.

Öte yandan de Saint-Aignan da destekliyordu kendisini. Daha önce söylediğimiz gibi, de Saint-Aignan fırtınanın şiddetlendiğini görüyordu. XIV. Louis'nin aşka ne derece göğüs gerebileceğini bilmiyordu; üç prensesten gelebilecek darbeleri, zavallı La Vallière'in mahvolacağını hissediyordu ve felakete sürüklenmekten korkmayacak kadar da şövalye değildi.

Dolayısıyla de Saint-Aignan kralın sorularına alçak sesle ya da düzensiz, aralıklı hareketlerle cevap veriyordu ki bunların amacı işleri kızıştırmak ve kavga çıkarmaktı; bu kavganın sonunda La Vallière'e giden ünlü yoldaşını izlemek için avlulardan gündüz gözüyle geçme sıkıntısından kurtulacaktı.

Bu arada kralın harareti gitgide yükseliyordu.

Üç adım atıp çıktı ve geri döndü.

Genç kız, ayak seslerinden sevgilisinin uzaklaştığını anlamasına rağmen kafasını kaldırmamıştı.

Bir an onun önünde durdu ve kollarını kavuşturdu.

"Son kez soruyorum matmazel," dedi, "konuşmak istiyor musunuz? Bu değişikliğe, bu kararsızlığa, bu kaprise bir gerekçe gösteriyor musunuz?"

"Tanrım, ne söylememi istiyorsunuz?" diye mırıldandı La Vallière. "Görüyorsunuz efendim, ezilmiş durumdayım şu anda; gördüğünüz gibi ne iradem, ne düşüncem ne de söyleyecek bir şeyim var."

"Gerçeği söylemek bu kadar zor mu? Şimdiye kadar ağzınızdan çıkan kelimelerin çok daha azıyla söyleyebilirdiniz."

"Hangi gerçeği?"

"Bütün gerçekleri."

Gerçek, La Vallière'in kalbinden dudaklarına yükseldi. Kolları açılmak için bir hareket yaptı ama ağzından tek bir kelime çıkmadı, kolları tekrar iki yanına düştü. Zavallı çocuk böyle bir açıklamayı riske edecek kadar mutsuz değildi henüz.

"Bir şey bilmiyorum," diye kekeledi.

"Oo! Hoppalıktan da fazla bu," diye haykırdı kral, "kapristen de fazla, ihanet bu."

Ve bu kez hiçbir engel tanımadan, yüreğinin çekiştirmeleri onu geri döndüremeden, umutsuz bir hareketle odadan çıktı.

De Saint-Aignan zaten gitmekten başka bir şey istemiyordu ve onu izledi.

XIV. Louis ancak merdivende durabildi ve tırabzana sarıldı:

"Görüyor musun?" dedi. "Hayasızca aldatıldım."

"Nasıl yani efendim?" dedi gözdesi.

"Guiche, Bragelonne vikontu için düello yaptı. Ve bu Bragelonne!"

"O zaman!"

"O zaman! Hâlâ seviyor onu. Aslında Saint-Aignan, üç gün içinde kalbimde bu aşkın zerresi kalırsa utancımdan ölürüm."

Ve XIV. Louis kendi dairesine doğru koşmaya devam etti.

"Ben majestelerine söylemiştim," diye mırıldandı de Saint-Aignan, kralı izlerken ve bütün pencereleri gözetlerken.

Yazık ki gidiş, geliş gibi olmadı.

Bir perde açıldı, bu perdenin arkasında prenses vardı.

Prenses, kralı nedimelerin dairesinden çıkarken görmüştü.

Kral geçtikten sonra kalktı ve hemen dairesinden ayrıldı, kralın biraz önce terk ettiği odaya giden merdivenleri ikişer ikişer atlayarak çıktı.

CLXIV
UMUTSUZLUK

Kral çıktıktan sonra La Vallière kalkmış, kollarını uzatmıştı. Peşinden gitmek istemiş, onu durdurmak istemişti sanki; sonra o kapıları kapatınca ayak sesleri uzaklarda duyulmaz olmuştu ve La Vallière sadece kralın haçının dibine düşebilecek kadar güç bulmuştu kendinde.

Acısı içinde kırık, ezilmiş, yutulmuş gibi kaldı öylece; kendi acısından başka hiçbir şeyin farkında değildi, ayrıca kendi acısını ancak içgüdüleri ve sezgisiyle anlıyordu.

La Vallière bu karmakarışık düşünceler içinde kapının tekrar açıldığını gördü, titredi. Döndü, kralın geri geldiğini sanmıştı.

Yanılıyordu, prensesti gelen.

Umurunda mıydı prenses! Tekrar düştü, başını rahlesine koydu. Şaşkın, sinirli, tehditkâr. Ne oluyordu peki?

"Matmazel," dedi prenses La Vallière'in önünde durarak, "diz çökmek, dua etmek, dindarlık taslamak... Bunlar çok güzel şeyler, kabul ediyorum ama göklerin kralına ne kadar boyun eğerseniz eğin, biraz yeryüzü hükümdarlarının iradesine de boyun eğmeniz gerekir."

La Vallière saygı işareti olarak kafasını zar zor kaldırabildi.

"Biraz önce," diye devam etti prenses, "size bir şey tembihlendi galiba, değil mi?"

La Vallière'in sabit ve şaşkın gözü hem bir şey bilmediğini hem de unutmuş olabileceğini gösterdi.

Prenses devam etti:

"Kraliçe hiç kimsenin dedikodunuzu yapmaması için kendinize gerekli çekidüzeni vermenizi tembihledi."

La Vallière sorgulayıcı gözlerle baktı.

"Peki," diye devam etti prenses, "odanızdan biri çıkıyor ve varlığı kınanmanıza neden olur bu kişinin."

La Vallière sesini çıkarmadı.

Prenses devam etti:

"Benim maiyetimin, hanedandan ilk prensesinin maiyetinin saraya kötü örnek olmaması gerekir; siz olacaksınız bu kötü örnek. Dolayısıyla matmazel; hiç kimse duymadan, görmeden, size şunu söyleyeyim ki şu andan itibaren özgürsünüz; Blois'ya, annenizin yanına dönebilirsiniz."

La Vallière daha fazla aşağılanamazdı, La Vallière daha fazla acı çekemezdi.

Tavrı değişmedi, elleri dizlerinde kaldı; Maria Magdalena gibi.

"Duydunuz mu beni?" dedi prenses.

La Vallière değil, bütün bedenini kateden bir titreme cevap verdi.

Ve kurban başka bir hayat belirtisi vermediğinden prenses çıktı.

O zaman La Vallière adeta asılı kalan kalbinden, damarlarında adeta donmuş kalmış olan kanından sonra, bileklerinde, boynunda ve şakaklarında daha hızlı nabız atışları hissetti. Yavaş yavaş hızlanan bu nabız atışları biraz sonra başını döndüren bir ateşe dönüştü ve La Vallière bu hezeyan içinde düşmanlarına karşı savaşan bütün arkadaşlarının yüzlerinin döndüğünü gördü.

Sağır olan kulaklarında hem tehditkâr kelimeler hem de aşk sözleri çarpışıyordu; yaşadığı hayatın dışında, çok kuvvetli bir fırtınanın kanatlarıyla yükselmişti sanki ve baş dönmesiyle itildiği yolun ufkunda yükselen ve sonsuz gecenin şahane ve karanlık içini gösteren mezar taşını görüyordu.

Ama acı veren bu rüya takıntısı sonunda geçti ve yerini karakterinin alışılmış tevekkülüne bıraktı.

Kalbine bir umut ışığı doldu. Talihsiz bir mahkûmun hücresine dolan bir güneş ışığı gibi.

Fontainebleau yolunu düşündü, arabasının kapısının yanında atla giden kralı canlandırdı gözünde. Kendisini sevdiğini söylüyordu, karşılık bekliyordu; bir kavgadan sonraki gecenin asla bir ziyaret, bir mektup, bir işaret olmadan geçmeyeceğine, akşamın sıkıntısının yerini gecenin huzurunun alması için gereken her şeyin yapılacağına dair yemin ettiriyordu. Bunu bulan, bunun için yemin ettiren kraldı ve kendisi de etmişti bu yemini. Dolayısıyla kralın eğer itaat istediği gibi aşkı da emirle isteyen bir despot değilse, karşısına çıkan ilk engelde yarı yolda kalan biri değilse, kendisinin verdiği sözü tutmaması imkânsızdı.

Kral bir kelimeyle, tek bir kelimeyle bütün acılarını dindirebilecek olan bu sevimli koruyucu; kendisine işkence yapan insanlarla bir oluyordu.

Ah! Öfkesi devam edemezdi. Şimdi yalnızdı, kendi kendine ne kadar acı çekebilirse o kadar acı çekecekti. Ama kral, kral kendisi gibi zincirlenmiş değildi; o, eyleme geçebilir, hareket edebilir, gelebilirdi. Kendisi, kendisiyse... Beklemekten başka çaresi yoktu onun.

Ve bütün benliğiyle bekliyordu zavallı çocuk, çünkü kralın gelmemesi imkânsızdı.

Saat daha on buçuktu.

Ya gelecek, ya mektup yazacaktı ya da mösyö de Saint-Aignan aracılığıyla iltifatlarını gönderecekti.

Gelirse, ah! Koşacaktı ona, şimdi yanlış bulduğu o inceliği reddedecekti ve ona şöyle diyecekti: "Sizi sevmeyen ben değilim, sizi sevmemi istemeyen onlar."

Ve şunu söylemek gerekir ki, düşünüldüğünde ve o da düşündükçe Louis'nin o kadar suçlu olmadığını anlıyordu. Gerçekten hiçbir şey bilmiyordu. İnatla sessiz kalması ona neler düşündürmüş olabilirdi? Kral sabırsız, çabuk öfkelenen biri olarak bilinirdi; bu kadar uzun süre soğukkanlılığını koruduğu için mükemmel bir insan olduğunu kabul etmek gerekti. Kendisi yapamazdı bunu hiç

kuşkusuz; her şeyi anlar, her şeyi sezerdi. Ama o zavallı bir kızdı ve büyük bir kral değildi.

Ah! Gelseydi, bir gelseydi! Çektirdiği acılar dolayısıyla bağışlayacaktı onu, acı çektiği için daha çok sevecekti onu!

Kafasını kapıya uzatmıştı, yarı açık dudakları bekliyordu; Tanrı bağışlasın onu bu ahlaksız düşüncesi nedeniyle kral sabahleyin aşk sözcüğünü telaffuz ettiğinde, çok hoş biçimde ayrıştırdığı dudaklarından gelecek öpücüğü bekliyordu.

Gelmese bile yazardı kral: İkinci şanstı bu; öteki kadar tatlı, hoş, hayırlı olmayan aşkı ama daha ürkek bir aşkı kanıtlayacak bir şans. Ah! Yutar gibi okuyacaktı bu mektubu, bir an önce cevap verecekti; ona mesaj gönderdikten sonra kendisine huzur, rahatlık, mutluluk verecek olan bu kutsal kâğıdı öpecek, tekrar öpecek, yüreğine bastıracaktı!

Gelmiyordu kral; kral yazmasa bile Saint-Aignan'ı gönderirdi ya da de Saint-Aignan kendiliğinden gelirdi, aksi olamazdı. Üçüncü bir kişiye anlatacaktı her şeyi! Majesteleri kral lafı dudaklarında dondurmak için gelmeyecekti buraya ve kralın kalbinde hiçbir kuşu kalmayacaktı.

La Vallière'de her şey; kalp ve bakış, madde ve ruh, bekleyişe yöneldi.

Bir saatlik daha umudu olduğunu düşündü; kral gece yarısına kadar gelebilirdi, mektup ya da birini gönderebilirdi ama gece yarısı bütün beklentiler, bütün umutlar boşa çıkacaktı.

Sarayda sesler duyduğunda, zavallı çocuk kendisinden söz edildiğini sandı; saraya insanlar uğradığında bu insanların kralın kendisine gönderdiği haberciler olduğunu sandı.

Saat on bir oldu, sonra on biri çeyrek geçti, sonra on bir buçuk.

Bu sıkıntı içinde dakikalar yavaş ilerliyordu ama yine çok çabuk ilerliyordu.

On ikiye çeyrek var.

On iki! On iki! Son, son umut vakti geldi.

Duvar saatinin son vuruşuyla birlikte ışık söndü, son ışıkla birlikte de son umut.

Ve kral da aldatmıştı onu, birincisi ettiği yemini aynı gün bozmuştu; yemin ve yemini bozma arasında on iki saat! Hayal uzun sürmemişti.

Sonuçta kral sevmiyordu; bunun da ötesinde herkesin sıkıntıya boğduğu insanı hor görüyordu, utanç verici bir hükümle eşdeğer bir dışlamanın utancına terk edecek kadar hor görüyordu, bununla birlikte bu utancın asıl sorumlusu da kraldı.

Acı bir gülümseme, uzun süren bu mücadelede kurbanın meleksi yüzünde beliren öfkenin tek işareti, acı bir gülümseme belirdi dudaklarında.

Gerçekten de bu dünyada kraldan başka ne vardı elinde?

Hiçbir şey.

Sadece gökyüzündeki Tanrı.

Tanrı'yı düşündü.

"Tanrım!" dedi. "Ne yapmam gerektiğini siz söylüyorsunuz bana. Her şeyi sizden bekliyorum, her şeyi sizden beklemem gerekiyor."

Ve ayaklarını sevgiyle öptüğü haçına baktı.

"İşte," dedi, "kendisini terk etmeyenlerle unutmayanları terk etmeyen ve unutmayan bir efendi, insan kendini ona adamalı."

Biri bu odaya girip ona baksaydı açık seçik biçimde görürdü ki bu zavallı umutsuz kız son bir karar alıyor, son bir plan yapıyordu kafasında, yeryüzündeki ruhları gökyüzüne götüren Yakup'un merdivenini dikiyordu.[1]

Artık dizlerinde derman kalmadığından kendini rahlenin üzerine bırakmaya başladı yavaş yavaş; kafasını haça dayadı, gözlerini hiç ayırmadan nefes nefese günün ilk ışıklarını bekledi.

Gece saat iki sularında şaşkınlık içindeydi, daha doğrusu kendinden geçmiş bir haldeydi. Kendinde değildi artık.

Sabahın mor renginin sarayın çatılarına vurduğunu ve göğsüne bastırdığı fildişi İsa heykelciğinin çevre çizgilerinin belirmeye başladığını görünce gücünü toplayarak kalktı, ilahi kurbanın ayaklarını öptü, odasının merdivenini indi ve inerken de üzerine bir pelerin geçirdi.

Silahşörlerden oluşan bir devriye, ilk İsviçreli muhafız kalesini içeri almak üzereyken kapıya geldi.

---

[1] Yakup'un merdiveni için bkz. *Yaratılış* 28:12.

Muhafızların arkasından süzülerek devriye komutanının sabah sabah saraydan çıkan bu kadının kim olduğunu sormasına fırsat bırakmadan sokağa çıktı.

CLXV
KAÇIŞ

La Vallière devriyelerin arkasından çıktı.

Devriye, Saint-Honoré Sokağından sağa kıvrıldı; La Vallière iradesi dışında sola yöneldi.

Kararını vermişti, amacını belirlemişti, Chaillot Karmelit Manastırına gidecekti[1]; bu manastırın başpapazı çok sertti ve saray cemiyetini titretiyordu.

La Vallière Paris'i hiç görmemişti, hiç yaya dolaşmamıştı, kafası çok rahatken bile yolunu bulamamıştı. Saint-Honoré Sokağından aşağı doğu ineceğine yukarı doğru çıkmasını açıklıyordu bu durum.

Bir an önce Palais-Royal'den uzaklaşmak istiyordu ve uzaklaşıyordu.

Sadece Chaillot'nun Seine'e baktığını işitmişti ve dolayısıyla Seine'e yöneldi.

Coq Sokağına girdi, Louvre'dan geçemeyince Saint-Germain-l'Auxerrois Kilisesine yürüdü, Perrault'nun sütunlarını inşa ettiği alanı boydan boya katetti.

Biraz sonra rıhtıma ulaştı.

Hızlı ve rahatsız bir halde yürüyordu. Zaman zaman kendisini hatırlatan zaafını belli belirsiz hissediyordu. Hafifçe topallamak zorunda kaldığı oluyordu. Gençliğinden kalma bir bozukluktu bu.

Günün bir başka saatinde olsa tavır ve davranışları en dalgın, en meraksız insanların bile dikkatini çekebilirdi.

---

[1] Chaillot'ta Karmelitler yoktu ama daha gösterişsiz olan Sainte-Perine Manastırı vardı ki Louise oraya gidiyor. Bu peripatetizm gerçekte 24 Şubat 1661'de gerçekleşiyor fakat burada iç kronolojiye uyması için altı ay önceye çekilmiş.

Ama gecenin iki buçuğunda, Paris sokakları ıssız ya da hemen hemen ıssızdır ve sadece günlük ekmeğinin peşinde koşan zanaatkârlar, hareketli bir geceden ya da sefahat aleminden sonra evlerine giden tehlikeli aylaklar görülür.

Birinciler için gün yeni başlamakta, öbürleri için bitmektedir.

La Vallière bu yüzlerin hepsinden korktu; Parisli tiplerin yüzlerini tanımadığından doğru düzgün insanları ve edepsizleri birbirlerinden ayıramıyordu. Onun için sefalet bir korkuluktu ve rastladığı bütün bu insanlar sefil insanlara benziyorlardı.

Üzerinde bir gün önceki kıyafeti vardı ve önem vermiyormuş gibi gözükmesine rağmen özenli bir kıyafetti, çünkü ana kraliçenin yanına da bu kıyafetiyle gitmişti; ayrıca önünü görebilmesi için kaldırdığı pelerininin altında solgun yüzü ve güzel gözleri halktan insanların bilmediği bir dil konuşuyordu ve zavallı kaçak farkında olmadan bazılarının kabalığını, bazılarının merhametini çekiyordu.

La Vallière böylece Grève Meydanının hizasına kadar koşa koşa, nefes nefese, aceleyle yürüdü.

Ara sıra duruyor, elini kalbine koyuyor, bir evin duvarına dayanıyor, soluklanıyor ve sonra daha da hızlanarak yürümeye devam ediyordu.

La Vallière Grève Meydanına gelince kendisini üç adamın karşısında buldu, limana demirleyen bir gemiden çıkan hırpani, sendeleyen, sarhoşlar.

Bu gemi şarap yüklüydü ve bu yükün hakkını verdikleri görülüyordu.

Üç farklı tonda sarhoşluk şarkıları söylüyorlardı, rıhtıma bakan korkuluğun ucuna geldiklerinde birdenbire genç kızın yürümesine engel oldular.

La Vallière durdu.

Saray kıyafetleri içindeki bu kadını görünce öbürleri de durdu ve el ele tutuşarak La Vallière'in çevresini kuşattılar, şarkı söylediler ona:

Tek başınıza sıkılan siz,
Gelin, gelin, bizimle gülün.

La Vallière bu adamların kendisine hitap ettiklerini ve geçmesine engel olmak istediklerini anladı, kaçmak için çaba harcadı ama boşuna.

Bacakları beceremedi bu işi, düşeceğini anladı ve korkudan bir çığlık attı.

Ama aynı anda çevresindeki çember güçlü bir baskı sonucu açıldı.

Onu aşağılayanlardan biri sol tarafa savruldu, öbürü sağ tarafta suyun kenarına kadar yuvarlandı, üçüncüsü bacaklarının üzerinde titredi.

Silahşörlerden bir subay genç kızın karşısına geçti. Kaşlarını çatmıştı, dudaklarında tehditkâr bir ifade vardı, tehdidi sürdürmek için elini kaldırmıştı.

Üniformayı ve bu üniformayı taşıyan kişinin güç gösterisini gören sarhoşlar hemen kaçtılar.

"Lanet olsun!" diye haykırdı subay. "Matmazel de La Vallière bu!"

Olup bitenlere, adının telaffuz edilmesine şaşıran La Vallière başını kaldırdı ve d'Artagnan'ı tanıdı.

"Evet mösyö," dedi, "benim, ta kendisi."

Bu arada da koluna tutunuyordu.

"Beni koruyacaksınız, değil mi mösyö d'Artagnan?" diye ekledi yalvarır gibi bir sesle.

"Gayet tabii sizi koruyacağım ama bu saatte nereye gidiyorsunuz?"

"Chaillot'ya."

"Chaillot'ya Rapée'den gidilir ama matmazel, siz sırtınızı vermişsiniz oraya."

"O zaman mösyö, bana yolumu gösterin ve benimle birlikte birkaç adım yürüyün lütfen."

"Memnuniyetle."

"Nasıl oldu da burada buldum ben sizi peki? Tanrı'nın nasıl bir lütfudur ki bu, yardımıma koştunuz? Rüyadayım sanki, deli gibiyim."

"Ben buradaydım matmazel çünkü Grève Meydanında bir evim var, Image Notre-Dame'da; dün gece kiraladım ve geceyi

orada geçirdim. Sonra erkenden sarayda olmak istedim. Postaya bakmak için."

"Teşekkürler," dedi La Vallière.

"Ben bunları yaptım, evet," dedi içinden d'Artagnan, "ama o ne yapıyordu, bu saatte niçin Chaillot'ya gidiyor?"

Kolunu uzattı ona.

La Vallière koluna girdi ve telaşla yürümeye başladı.

Gelgelelim bu telaş büyük bir zaaf gizliyordu, d'Artagnan hissetti bunu; La Vallière'e dinlenmesini önerdi, o kabul etmedi.

"Chaillot'nun nerede olduğunu kesinlikle bilmiyorsunuz değil mi?" diye sordu d'Artagnan.

"Hayır, bilmiyorum."

"Çok uzak."

"Önemli değil!"

"En azından bir fersah."

"Yürüyeceğim bu mesafeyi."

D'Artagnan bir şey demedi, gerçek kararları sadece konuşma tarzından anlardı.

La Vallière'e eşlik etmedi, taşıdı onu adeta.

Nihayet tepeleri gördüler.

"Hangi eve gidiyorsunuz matmazel?" diye sordu d'Artagnan.

"Karmelitlere mösyö."

"Karmelitlere mi?" dedi d'Artagnan şaşkın bir halde.

"Evet, yolumda destek olmanız için Tanrı sizi bana gönderdi; teşekkürlerimi kabul edin ve bana müsaade lütfen."

"Karmelitler! Müsaade! Tarikata mı giriyorsunuz?" diye haykırdı d'Artagnan.

"Evet efendim."

"Siz!!!"

Olabildiğince anlamlı kılmak için üç ünlemle yazdığımız bu *siz* lafı tam anlamıyla şiirdi; La Vallière'e hem eski Blois anılarını hem de yeni Fontainebleau anılarını hatırlatıyordu. Ona şöyle diyordu: "*Siz* Raoul ile mutlu olabilirdiniz, *siz* Louis ile güçlü olabilirdiniz, *siz* tarikata gireceksiniz!"

"Evet mösyö," dedi, "ben Tanrı'nın hizmetkârı oluyorum, bu dünyadaki her şeyden vazgeçiyorum."

"Ama Tanrı çağrısı konusunda yanılmıyor musunuz, Tanrı'nın iradesi konusunda yanılmıyor musunuz?"

"Hayır çünkü size rastlamamı sağlayan Tanrı. Siz olmasaydınız kesinlikle yorgunluğa teslim olurdum ve Tanrı sizi benim yoluma çıkardığına göre, benim amacıma ulaşmamı istiyor."

"Oo!" dedi d'Artagnan kuşkuyla. "Çok ince bir mantık gibi geliyor bu bana."

"Her halükârda," dedi genç kız, "benim girişimim ve kararım konusunda bilgilendiniz. Şimdi, size teşekkür ederken son bir ricada bulunacağım."

"Söyleyin matmazel."

"Kral benim Palais-Royal'den kaçtığımı bilmiyor."

D'Artagnan şöyle bir sallandı yerinde.

"Kral," diye devam etti La Vallière, "ne yapacağımı bilmiyor."

"Kral bilmiyor!" diye haykırdı d'Artagnan. "Ama matmazel, dikkat edin; siz yapacağınız şeyin nereye varabileceğini hesaplamamışsınız. Hiç kimse, özellikle de saraya mensup olanlar kralın bilmediği bir şey yapmamalıdır."

"Ben artık saraya mensup biri değilim mösyö."

D'Artagnan genç kıza gitgide artan bir hayretle baktı.

"Endişe etmeyin mösyö," diye devam etti, "her şey hesaplandı ve her şey hesaplanmamış olsa da kararımdan vazgeçmem için artık çok geç, eylem gerçekleşti."

"Peki! Yani ne istiyorsunuz siz matmazel?"

"Mösyö, felakete gösterilmesi gereken merhametle, yüce gönüllülüğünüzle, asilzadeliğinizle ant içmenizi istiyorum şimdi."

"Ant!"

"Evet."

"Ne andı?"

"Krala beni gördüğünüzü ve Karmelitlere gittiğimi söylemeyeceğinize dair yemin edin mösyö d'Artagnan."

D'Artagnan kafasını eğdi.

"Kesinlikle yemin edemem bunun için," dedi.

"Niçin peki?"

"Çünkü kralı tanıyorum, çünkü sizi tanıyorum, çünkü kendimi tanıyorum, çünkü insanın ne olduğunu biliyorum; hayır, buna yemin edemem!"

"O zaman," diye haykırdı La Vallière kendisinden beklenmeyen bir enerjiyle, "size ölünceye kadar dua edeceğime, lanetliyorum şimdi sizi! Beni dünyanın en sefil yaratığı durumuna düşürdünüz."

D'Artagnan'ın içten gelen sözleri anladığını söylemiştik, buna dayanamadı.

Yüz hatlarının bozulduğunu hissetti; sarsılan ince ve hassas bedeninin titrediğini hissetti, direnmenin onu öldüreceğini anladı.

"Nasıl isterseniz öyle olsun, o zaman," dedi. "Rahat olun matmazel, krala hiçbir şey söylemeyeceğim."

"Teşekkürler, teşekkürler," diye bağırdı La Vallière, "siz en yüce gönüllü insansınız."

Ve zevkten dört köşe bir halde, d'Artagnan'ın ellerini tuttu ve ellerinin arasına alarak sıktı.

D'Artagnan duygulandığını hissetti.

"Lanet olsun," dedi, "başkalarının bitirdiği yerde başlayan biri: Dokunaklı."

Acısının doruğa ulaştığı anda bir taşın üzerine oturan La Vallière, kalktı ve ortalık aydınlanırken gözüken Karmelitler Manastırına doğru yürüdü.

D'Artagnan uzaktan izliyordu onu.

Ziyaretçi odasının kapısı yarı aralıktı, soluk bir gölge gibi içeri süzüldü bu kapıdan ve d'Artagnan'a el sallayarak teşekkür ettikten sonra kayboldu.

D'Artagnan tek başına kalınca olup bitenleri derinlemesine düşündü.

"Ve işte olan oldu!" dedi içinden. "Yanlış yerde durmak. Böyle bir sırrı saklamak cebinde yanan bir kömür parçası bulundurmak ve kumaşın yanmayacağını umut etmektir. Saklayacağına dair yemin ettiği bir sırrı saklamayan biri şerefsizdir. Koşarken doğru fikirler aklıma geliyor genellikle ama bu sefer, ya büyük bir yanılgı içindeyim ya da bu işin çözümünü bulmak için çok koşmam gerekiyor. Nereye koşacağım? Eninde sonunda Paris tarafına, doğru tarafa. Ama çabuk koşalım. Çabuk koşmak için de iki yerine dört bacak olsa daha iyi olur. Ne yazık ki şimdilik iki bacağım var sa-

dece. Bir at! Londra Tiyatrosunda duyduğum gibi bir at! Bir ata krallığım![1] Düşünüyorum da, bu kadar pahalıya mal olmayacak bu bana kesinlikle. Hücrelerin bulunduğu yerin girişinde bir silahşörler karakolu var, ben lazım olan bir at yerine on at bulurum."

D'Artagnan her zaman olduğu gibi çok çabuk aldı bu kararı ve hemen tepeden aşağı indi, karakola gitti, bulabildiği en iyi atı aldı ve on dakikada saraya gitti.

Palais-Royal'in büyük saati beşi çaldı.

D'Artagnan kralı sordu.

Kral, mösyö Colbert'le çalıştıktan sonra her zamanki saatinde yatmıştı ve büyük olasılıkla uyuyordu.

"Haydi bakalım," dedi, "gerçeği söyledi bana, kral hiçbir şey bilmiyor; olup bitenlerin yarısını bile bilseydi bu saatte Palais-Royal'in altı üstüne gelmişti."

CLXVI
BU SIRADA, SAAT ON BUÇUKTAN ON İKİYE KADAR LOUIS NASIL VAKİT GEÇİRMİŞTİ?

Kral, nedimelerin odasından çıkınca Colbert'i bulmuştu odasında; Colbert ertesi günkü tören için emirlerini almak üzere onu bekliyordu.

Daha önce söylediğimiz gibi Hollanda ve İspanya elçilerinin kabulü söz konusuydu.[2]

XIV. Louis'nin Hollanda'dan birçok şikâyeti vardı, eyaletler Fransa'yla ilişkileri konusunda sürekli hık mık ediyorlar, bir kopma durumunu fark etmiyorlar ya da endişe etmiyorlardı bundan; koyu Hıristiyan kralla ittifakı bir kez daha bozmuşlar, İspanya'yla birlikte çeşitli entrikalar çeviriyorlardı.

---

1 *"A horse! My kingdom for a horse!"* III. Richard'ın Bosworth bozgunundan sonraki ünlü haykırışı (Shakespeare, *III. Richard,* V. perde, 4. sahne).

Gerçekte İngiltere elçisinin gidişiyle ilgili bir görüşmeydi.

"Gitmek ve yaşamak
Ya da kalmak ve ölmek."

XIV. Louis tahta çıktığında yani Mazarin öldüğünde bu politik sorun taslak halindeydi.

Genç biri için çözümü zor bir sorundu ama o zaman ulus demek kral olduğundan, kafanın verdiği kararı beden uygulamaya hazırdı.

Biraz öfke, kanı kaynayan ve genç bir beynin tepkisi eski bir politik çizgiyi değiştirmek ve başka bir sistem kurmak için yeterliydi.

Dönemin diplomatlarının rolü hükümdarlarının ihtiyaç duyabilecekleri darbeleri kendi aralarında ayarlamaktı.

Louis doğru düzgün bir politika dikte edebilecek bir kafa yapısına sahip değildi.

La Vallière ile yaşadığı sorunun sıkıntısını atamamıştı henüz; odasında bir aşağı bir yukarı dolaşıp duruyordu, kendini bu kadar tuttuktan sonra patlamak için bir fırsat arıyordu.

Kralın içeri girdiğini gören Colbert durumu hemen değerlendirdi ve onun niyetlerini anladı. Dolambaçlı yollara başvurdu.

Efendi, ertesi gün ne söylenmesi gerektiğini sorunca; vekilharç, majestelerinin mösyö Fouquet tarafından bilgilendirilmemesini tuhaf bulduğunu söyledi ilk önce.

"Mösyö Fouquet," dedi, "bu Hollanda meselesini çok iyi biliyor, doğrudan bilgiler alıyor."

Mösyö Colbert'in, mösyö Fouquet'den aktarmalar yapmasına alışık olan kral bu şakaya karşılık vermedi, sadece dinledi.

Colbert durumu anladı ve telaşla çark ederek mösyö Fouquet'nin sanıldığı kadar kabahatli olmadığını çünkü çok fazla işi olduğunu söyledi.

Kral kafasını kaldırdı.

"Ne işi?" dedi.

"Efendim, insan insandır; mösyö Fouquet de hem nitelikleri hem de kusurları olan bir insandır."

"Canım, kusuru olmayan bir insan var mı ki mösyö Colbert?"

"Majesteleri kesinlikle kusurları olmayan bir insan," dedi Colbert hiç çekinmeden. Colbert hafif bir kınamaya etkileyici bir yalakalık eklemesini bilen biriydi. Kendisini taşıyan hafif tüyler sayesinde, ağırlığına rağmen havayı yaran bir ok gibi.

Kral gülümsedi.

"Mösyö Fouquet'nin kusuru ne peki?" dedi.

"Hep aynı kusur efendim, âşık olduğu söyleniyor."

"Aşık! Kime?"

"Bilemiyorum efendim; bilindiği gibi, bu işlere pek bulaşmam ben."

"Evet ama bahsettiğinize göre biliyorsunuzdur."

"Konuşulanları duydum."

"Ne duydunuz?"

"Bir isim."

"Kim?"

"Hatırlayamıyorum."

"Söyleyin canım."

"Sanıyorum prensesin nedimelerinden biri."

Kral ürperdi.

"Söylemek istediğinizden fazlasını mı biliyorsunuz mösyö Colbert?" diye mırıldandı.

"Aman efendim, inanın hayır."

"Evet ama prensesin nedimeleri tanınıyor; adlarını düşünürseniz aradığınız adı bulursunuz belki."

"Hayır efendim."

"Deneyin."

"Faydası olmaz efendim. İlgili olabilecek kadınların adları söz konusu olduğunda hafızam anahtarını kaybettiğim çok sağlam, açılması mümkün olmayan bir kasa gibidir."

Kralın zihninden ve alnından bir bulut geçti, sonra kendine hâkim olmak istedi ve kafasını sallayarak konuştu:

"Şu Hollanda meselesine gelelim."

"Öncelikle efendim, majesteleri elçileri saat kaçta kabul etmek istiyor?"

"Erken."

"On bir?"

"Çok geç. Dokuz."

"Çok erken."

"Arkadaşlar için önemi yok bunun, arkadaşlar kendi aralarında ne istiyorlarsa yaparlar, ama düşmanlar birbirlerini yaralarlarsa bundan iyisi can sağlığıdır onlar için. İtiraf edeyim ki çığlıklarıyla beni yoran bu bataklık kuşlarının işini bitireceğim."

"Efendim, majesteleri nasıl isterse öyle olacak. O zaman saat dokuzda. Sonuç olarak emirlerinizi vereceğim. Tören olacak mı?"

"Hayır. Hayır, onlara durumu anlatmak istiyorum ve olayları kızıştırmak istemiyorum. Kalabalık olunca öyle olur ama durumun tekrar etmemesi için onları aydınlatmak istiyorum."

"Majesteleri kabule katılacak olanları tespit edecektir."

"Bir liste yapacağım. Elçileri konuşalım, ne istiyorlar?"

"Söylemek istediğinizden fazlasını mı biliyorsunuz mösyö Colbert?"

"İspanya'yla ittifak hiçbir şey kazandırmıyor onlara, Fransa'yla ittifak çok şey kaybettiriyor."

"Nasıl yani?"

"İspanya'yla ittifak çerçevesinde, kendilerini müttefiklerinin çıkarlarıyla sınırlı ve korunmuş gibi görüyorlar; onlardan nefret etmelerine rağmen bir şey yapamıyorlar. Anvers Rotterdam arası, Escaut ve Meuse yoluyla bir adım. Siz İspanya'nın damadı olarak efendim, İspanyol pastasından yemek istiyorsanız Brüksel'e sü-

varilerinizle birlikte iki günde gidebilirsiniz. Dolayısıyla işlerine karışmamanız için sizlerle aralarının açılması ve sizin İspanya'ya şüpheyle bakmanızı sağlamaları gerekiyor."

"O zaman," dedi kral, "onların her şeyi kazanacakları bir ittifaktansa, benim bir şeyler kazanacağım güçlü bit ittifak daha kolaydır."

"Hayır, çünkü ezkaza sizinle sınırdaş olmak için gelirlerse majesteleri uygun bir komşu olmaz; genç, ateşli, savaşçı Fransa kralı Hollanda'ya ağır darbeler indirebilir, özellikle bu ülkeye yakın olursa."

"Çok iyi anlıyorum mösyö Colbert, çok iyi açıkladınız durumu ama sonuca gelin lütfen."

"Majesteleri her zaman bilgece kararlar verirler."

"Bu elçiler ne diyecekler bana?"

"Majestelerinin müttefiki olmayı çok istediklerini söyleyecekler ve yalan söylemiş olacaklar; İspanyollara İngiltere'nin gücüne karşı üç gücün birleşmesi gerektiğini söyleyecekler, bu da yalan çünkü bugün sizin doğal müttefikiniz İngiltere'dir. Onların gemileri var, sizin yok; Hindistan'da Hollandalıların gücüne karşı koyabilecek güç İngiltere'dir, nihayet İngiltere monarşisi majestelerinin hısımlık ilişkileri içinde olduğu bir ülkedir."

"Peki, ama siz ne diyeceksiniz?"

"Ben efendim, son derece ılımlı bir tavır sergileyerek şöyle diyeceğim: Hollanda, Fransa kralıyla tam anlamıyla uyumlu değil, Hollanda kamuoyu majestelerini endişelendiriyor; Hollanda'da Fransa kralına hakaret olduğu söylenebilecek madalyalar basılmış."

"Bana mı!" diye haykırdı sinirlenen genç kral.

"Hayır efendim, hayır; hakaret yanlış bir kelime, yanıldım. Yani Hollandalılar için çok fazla yalakalık kokan demek istemiştim."

"Eğer öyleyse Hollandalıların kibri umurumda değil benim," dedi kral iç çekerek.

"Majesteleri çok haklı. Ama majesteleri benden çok daha iyi bilirler ki bir imtiyaz elde edebilmek için haksızlık, adaletsizlik yapmak politikada kötü bir şey değildir kesinlikle. Majesteleri

Hollandalılardan, alınganlık göstererek şikâyet ederken onlara çok daha saygın ve önemli bir kişi gibi gözükebilir."

"Neymiş bu madalyalar?" diye sordu Louis. "Eğer bunu gündeme getirmem gerekirse her şeyi bilmem gerekir bu konuda."

"İnanın efendim, çok fazla bir şey bilmiyorum. Birtakım küstahça laflar. Özeti bu... Kelimelerin bir önemi yok bu konuda."

"Peki, *madalya* kelimesini telaffuz edeceğim ve anlamak isterlerse anlarlar."

"Anlayacaklardır. Majesteleri ortalıkta dolaşan bazı yergi laflarını da ortaya atabilir."

"Asla! Yergiler, bunları kaleme alanları hedef aldıkları kişilerden daha fazla kirletirler. Mösyö Colbert teşekkür ederim, çekilebilirsiniz."

"Efendim!"

"Güle güle! Vaktinde gelmeyi unutmayın."

"Efendim! Majestelerinin listesini bekliyorum."

"Ha, doğru ya."

Kral tekrar düşüncelere daldı, bu liste kesinlikle yoktu aklında. Saat on bir buçuğu vurdu.

Kralın yüzünde aşkın ve gururun müthiş mücadelesi okunuyordu.

Politik konuşma ilk başta Louis'yi iyice yatıştırmıştı ve La Vallière'in değişmiş, solgun yüzü hayal gücüne Hollanda madalyaları ya da yergilerininkinden çok farklı bir dille hitap ediyordu.

Tekrar La Vallière'in yanına gidip gitmeme konusunda karar verebilmek için on dakika düşündü ama Colbert liste için saygılı bir tavırla ısrar ettiğinden, kral bu kadar iş dururken aşkı düşündüğü için kendinden utandı.

Ve dikte etti:

Ana kraliçe.

Kraliçe.

Prenses.

Madam de Motteville.

Madam de Châtillon.

Madam de Navailles.

Ve erkekler:

Prens.

Mösyö de Grammont.

Mösyö de Manicamp.

Mösyö de Saint-Aignan.

Ve hizmet subayları.

"Bakanlar," dedi Colbert.

"Tabii ve sekreterler."

"Efendim, bütün hazırlıkları yapacağım: Emirler yarın verilecek."

"Bugün verin," dedi Louis, hüzünlü bir ses tonuyla.

Gece yarısı olmuştu.

Zavallı La Vallière'in üzüntüden, acıdan öldüğü saatti bu.

Kralın yatma hazırlıkları için hizmetkârı girdi içeri. Kraliçe bir saattir bekliyordu.

Louis iç geçirerek yanına gitti ama bir yandan da cesaretinden dolayı tebrik ediyordu kendisini. Politikada olduğu gibi aşkta da kararlılık gösterdiğinden alkışlıyordu kendini.

CLXVII
ELÇİLER

D'Artagnan anlattığımız her şeyi aşağı yukarı tümüyle öğrenmişti, arkadaşları arasında sarayın en önemli kişileri vardı. Kendini bir güç olarak kabul ettirmiş silahşörlerin komutanı tarafından selamlandıkları için gururlanan gayri resmi görevliler, bu insanlar, d'Artagnan gibi bir yiğit tarafından insan yerine kondukları için gurur duyuyorlardı.

Böylece d'Artagnan bir gün önce göremediği ya da öğrenemediği her şey konusunda bilgi alıyordu. Her yerde hazır ve nazır olamayacağından; her gün kendi öğrendiği şeyleri ve başkasından öğrendiği şeyleri birleştiriyor, bir demet yapıyor, gerektiğinde bunlara karşı nasıl bir silahla karşı koyabileceğine karar verebilmek için bu demeti çözüp aradığı şeyi bulmaya çalışıyordu.

Bu nedenle d'Artagnan'ın iki gözü, Argos'un[1] yüz gözüne bedel olmuştu.

Politik sırlar, sokakların sırları, nedimlerin bekleme odasından sızan konuşmalar; böylelikle d'Artagnan her şeyi biliyor ve her şeyi belleğinin geniş ve nüfuz edilemeyen mezarlığına kapatıyordu. Bunlar orada çok büyük bedeller ödenerek satın alınmış ve büyük bir sadakatle korunmuş krallık sırlarıyla yan yana duruyordu.

Dolayısıyla Colbert'le yapılan konuşmayı öğrendi, elçilere verilen sabah randevusunu öğrendi, madalya sorununu öğrendi ve kulağına kadar gelen bu birkaç kelime konusunda dönen konuşmayı yeniden düşünerek dairesinin yolunu tuttu; kral uyandığında orada olmak istiyordu.

Kral çok erken kalktı. Bu da gösteriyordu ki o da pek iyi uyuyamamıştı. Saat yediye doğru kapısını yavaşça araladı.

D'Artagnan oradaydı.

Majesteleri solgundu ve yorgun gözüküyordu, ayrıca doğru düzgün giyinmemişti.

"Mösyö de Saint-Aignan gelsin," dedi.

De Saint-Aignan davet bekliyordu hiç kuşkusuz çünkü yanına gidildiğinde giyinmiş bir haldeydi.

De Saint-Aignan hemen söyleneni yaptı ve kralın yanına gitti.

Kral ve Saint-Aignan biraz sonra birlikte yürüdüler, kral öndeydi.

D'Artagnan avlulara bakan penceredeydi, kralı gözleriyle izlemesi için rahatsız olmasına gerek kalmadı. Kralın nereye gideceğini önceden kestirmişti sanki.

Kral nedimelerin yanına gidiyordu.

D'Artagnan'ı şaşırtmadı bu. La Vallière kendisine hiçbir şey söylememişti ama majestelerinin telafi etmesi gereken hatalar yaptığını düşünüyordu.

De Saint-Aignan dünkü gibi arkasından yürüyordu, daha az endişeli, daha az sıkıntılıydı; sabahın yedisinde şatonun yüce konukları arasında sadece kendisinin ve kralın uyandığını düşünüyordu.

---

[1] Hermes'in öldürdüğü Argos, yüz gözlü bir devdir.

Pencerenin önünde duran d'Artagnan kaygısız, telaşsız ve rahattı. Hiçbir şey görmüyordu sanki ve pelerinlerine sarınmış halde avlulardan geçen bu iki maceracının kim olduğunu bilmiyormuş gibi davranıyordu.

Bununla birlikte, onlara hiç bakmıyormuş gibi yapan d'Artagnan gözden de kaçırmıyordu onları; önemli anlarda hatırladığı eski Silahşörler Marşını ıslıkla icra ederken dönüşlerinde patlayacak olan öfke ve çığlık fırtınasını önceden kestirmeye ve hesaplamaya çalışıyordu.

Gerçekten La Vallière'in odasına giren ve içerisini boş, yatağı bozulmamış bulan kral korkmaya başlamış ve Montalais'yi çağırmıştı.

Montalais koşup geldi ama şaşkınlığı kralınkinden aşağı değildi.

Majestelerine sadece La Vallière'in galiba gece bir süre ağladığını ama majestelerinin döndüğünü bildiğinden, bilgi almaya cesaret edemediğini söyledi.

"Peki ama nereye gitmiş olabilir?" diye sordu kral.

"Efendim," dedi Montalais, "Louise çok duygusal bir insandır, sık sık güneş doğarken kalkıp bahçeye gittiğini görmüşümdür; belki sabah yine oraya gitmiştir."

Bu düşünce krala makul geldi ve hemen aşağı inerek kaçağı aramaya başladı.

D'Artagnan kralı solgun ve arkadaşıyla konuşurken telaşlı gördü.

Kral bahçelere doğru gitti.

De Saint-Aignan soluk soluğa izliyordu onu.

D'Artagnan pencerenin başından ayrılmıyordu; yine ıslık çalmaya devam ediyor, hiçbir şey görmüyormuş gibi yapıyor ama her şeyi görüyordu.

"Haydi bakalım," diye mırıldandı kral ortadan kaybolunca, "majesteleri sandığımdan daha tutkuluymuş, şimdi galiba matmazel de Mancini için yapmadığı şeyleri yapıyor."

Kral on beş dakika sonra göründü; her yerde aramıştı onu, soluk soluğaydı.

Kral hiç kimseyi bulamamıştı tabii ki.

De Saint-Aignan peşindeydi; başlığını sallayarak serinlemeye çalışıyordu ve bozuk bir sesle karşısına çıkan ilk hizmetkârdan, rastladığı herhangi birinden bilgi almaya çalışıyordu.

Manicamp'ı gördü. Yavaş yavaş gelmişti Fontainebleau'dan, başkaları altı saatte gelirken o yirmi dört saatte gelmişti.

"Matmazel de la Vallière'i gördünüz mü?" diye sordu de Saint-Aignan.

Yine hülyalar içinde ve dalgın olan Manicamp bu soruya, de Guiche'ten söz edildiğini sanarak cevap verdi:

"Teşekkürler, kont biraz daha iyice."

Ve yoluna devam ederek bekleme odasına kadar gitti, orada d'Artagnan'ı buldu ve ona şaşkın bulduğunu söylediği kralı sordu.

D'Artagnan ona yanıldığını söyledi, kral aksine çok keyifliydi.

Bu arada saat sekizi vurdu.

Kral kahvaltısını bu saatte yapardı genellikle.

Kralın her zaman saat sekizde acıktığı protokol kuralıydı, değişmezdi.

Yatak odasında küçük bir masa hazırlattı ve çok çabuk yaptı kahvaltısını.

Yanından ayırmak istemediği de Saint-Aignan havlusunu tuttu.

Sonra huzura çıkan bazı askerlerle alelacele görüşüp gönderdi onları.

Bu sırada de Saint-Aignan'ı keşfe gönderdi.

Sonra yine kafası meşgul, endişe içinde, kırda bıraktığı insanları görmeye giden Saint-Aignan'ın dönüşünü bekledi ve saat dokuz oldu.

Saat dokuzda salona geçti.

Elçiler saat dokuzu vurmaya başladığında kendiliğinden içeri girmeye başlamışlardı.

Dokuzuncu vuruşta, kraliçe ve prenses gözüktü.

Elçilerin üçü Hollandalı, ikisi İspanyoldu.

Kral onlara şöyle bir baktı ve selam verdi.

Yine aynı anda Saint-Aignan girdi içeri.

Elçilerin girişi kral için çok farklı bir girişti. Sayıları ve hangi ülkeden geldikleri önemli değildi.

Kral önce Saint-Aignan'a ne var ne yok gibi bir işaret yaptı, Saint-Aignan kesin bir olumsuzluk işaretiyle karşılık verdi.

Kral bütün cesaretini kaybeder gibi oldu ama kraliçeler, ileri gelenler ve elçilerin gözleri onun üzerinde olduğundan kendini toplamak için büyük bir çaba harcadı ve gelenleri konuşmaya davet etti.

Bir İspanyol temsilci uzun bir nutuk atarak İspanyollarla ittifakın yararlarına övgüler yağdırdı.

Kral sözünü kesti ve şöyle dedi ona:

"Mösyö, Fransa için iyi olanın İspanya için de iyi olması gerektiğini düşünüyorum."

Bu sözler, bunların özellikle çok kesin biçimde ifade edilmesi elçiyi sararttı, iki kraliçeyi de kızarttı; ikisi de İspanyol olan kraliçelerin bu cevapla akrabalık ve yurttaşlık açısından gururları incindi.

Hollanda elçisi söz aldı ve kralın ülkesine karşı önyargılarından yakındı.

Kral onun da sözünü kesti ve şöyle dedi:

"Mösyö, buraya gelip yakınmanız tuhaf; oysa yakınması gereken benim ama gördüğünüz gibi yapmıyorum bunu."

"Yakınmak efendim!" dedi Hollandalı. "Hakaret bu!"

Kral acıyla gülümsedi.

"Açıkça hakaretler yağdıran insanlara izin veren ve bunları koruyan bir yönetime karşı önyargılarım olduğu için ayıplayacak mısınız yoksa beni?" dedi.

"Efendim!"

"Söylüyorum size," diye devam etti politik sorunlardan çok kendi dertleri yüzünden üzülen kral, "ben size Hollanda'nın bana ihanet eden ve özellikle de bana hakaret eden biri için sığınacağı bir yer olduğunu söylüyorum."

"Ama efendim!"

"Kanıtlar değil mi? Çok kolay bulunur bu kanıtlar. Beni, hiçbir saygınlığı ve hiçbir otoritesi olmayan bir hükümdar gibi gösteren bu aşağılayıcı eleştiriler nereden geliyor; sizin basınınız uyduruyor bunları. Sekreterlerim burada olsaydı bu gazetelerin adlarını ve sahiplerini sayardım size."

"Efendim," diye karşılık verdi elçi, "bir yergi bir ulusa mal edilemez. Majesteleri gibi bir kralın büyük bir halkı, açlıktan ölen birkaç çılgının suçu yüzünden sorumlu tutması adaletli bir tavır mıdır?"

"Tamam, sizinle hemfikirim beyefendi. Ama Amsterdam'da beni utandıracak madalyalar basılıyorsa bu da mı birkaç çılgının suçudur?"

"Madalyalar!" diye kekeledi elçi.

"Madalyalar," diye tekrarladı kral, Colbert'e bakarak.

"Majestelerinin kesinlikle emin olması gerekir ki," deme cesaretini gösterdi Hollandalı.

Kral yine Colbert'e bakıyordu ama Colbert kralın kışkırtmalarına rağmen anlamıyormuş gibiydi ve susuyordu.

O zaman d'Artagnan yaklaştı ve cebinden madeni bir para çıkarıp kralın avcuna koydu:

"İşte majestelerinin aradığı madalya," dedi.

Kral eline aldı parayı.

Gerçekten efendi olalı beri sadece düşündüğü, hayalinde gördüğü şeyi görebildi: Saygısız, küstahça yapılmış; Hollanda'yı, güneşi durduran peygamber Yeşu[1] gibi gösteren bir resim ve altında da yazısı: *In conspectu meo stetit sol.*

"Benim huzurumda güneş durdu," diye bağırdı kral öfkeyle. "Artık inkâr edecek haliniz yok herhalde."

"Güneş de bu," dedi d'Artagnan.

Ve salondaki bütün güneş panolarını gösterdi. Her yere o ünlü mottosunu yayan, pırıl pırıl güneşler: *Nec pluribus impar*[2].

Kendi acı ve sıkıntısının azdırdığı Louis'nin öfkesinin her şeyi parçalamak için azdırılmaya ihtiyacı yoktu. Gözlerinde patlamaya hazır büyük bir kavganın ateşi görülüyordu.

Colbert'in bir bakışı fırtınayı tetikledi.

Elçi özür dilemeye çalıştı.

Halkların gurur ve kibrinin önemli olmadığını, Hollanda'nın çok sınırlı kaynaklarla ve olanaklarla büyük krallar karşısında bile

---

1 *Eski Ahit, Yeşu* 10, 12-13.
Bkz. s. 151, 1. not.

büyük ulus olma iddiasını sürdürmekle gurur duyduğunu ve çok küçük, önemsiz bir şey yurttaşları rahatsız ettiyse kralın özür dilemeye hazır olduğunu söyledi.

Kral destek arar gibiydi. Colbert'e baktı, Colbert ilgisiz davrandı.

Sonra d'Artagnan.

D'Artagnan omuz silkti.

Bu hareket bir engelin kalkması gibi bir şey oldu ve kralın uzun zamandır bastırdığı öfkesi patladı.

İnsanlar bu öfkenin nereye götüreceğini bilmediklerinden donmuş kalmışlar, sessiz duruyorlardı.

Bu sessizlikten yararlanarak ikinci elçi de özür dilemek istedi.

O konuştuğu sırada, yine yavaş yavaş rüyalarına dalmakta olan kral bu sıkıntılı sese kulak vermeye çalışıyordu. Bu sıkıntılı sesi dalgın bir insanın bir çavlanın sesini dinlemesi gibi dinliyordu, sağ tarafında Saint-Aignan'ın bulunduğu d'Artagnan ona yaklaştı ve kralın da etkilenmesi amacıyla son derece hesaplı bir ses tonuyla konuştu:

"Haberi duydunuz mu kont?"

"Hangi haberi?" dedi Saint-Aignan.

"La Vallière ile ilgili."

Kral ürperdi ve elinde olmayarak konuşan iki kişiye bir adım attı.

"Ne olmuş La Vallière'e?" diye sordu de Saint-Aignan, nasıl olduğu kolayca tahmin edilebilecek bir ses tonuyla.

"Zavallı çocuk!" dedi d'Artagnan. "Tarikata girmiş."

"Tarikata mı?" diye haykırdı de Saint-Aignan.

"Tarikata!" diye bağırdı kral, elçi nutkunu sürdürürken.

Sonra adabımuaşeret gereği kendini topladı ama elçiyi dinlemeye devam etti.

"Hangi tarikat?" diye sordu de Saint-Aignan.

"Chaillot Karmelitler tarikatı."

Kral bu konuşmaların tek kelimesini kaçırmamaya çalışıyordu; içi fıkır fıkırdı ve kükremeye hazırlanıyor gibiydi.

"Niçin kaçmış peki?" diye sordu de Saint-Aignan.

"Dün akşam saraydan kovmuşlar zavallı kızı da ondan."

Kral bu lafı duyar duymaz otoritesini gösterdi.

"Yeter mösyö," dedi elçiye, "yeter."

Sonra komutana ilerledi.

"La Vallière'in tarikata girdiğini kim söyledi?" dedi.

"Mösyö d'Artagnan," dedi gözdesi.

"Doğru mu bu söylediğiniz?" diye sordu kral silahşöre dönerek.

"Tastamam öyle."

Kral ellerini yumruk yaptı ve sarardı.

"Bir şey daha söylediniz mi mösyö d'Artagnan?" dedi.

"Başka bir şey bilmiyorum efendim."

"Matmazel de la Vallière'in saraydan kovulduğunu söylediniz."

"Evet efendim."

"Bu da doğru mu?"

"Sorun efendim."

"Kime?"

"Oo!" dedi d'Artagnan kendini yetkisiz gören biri gibi.

Kral elçileri, bakanları, nedimleri ve politikacıları bırakarak sıçradı yerinden.

Ana kraliçe kalktı, her şeyi duymuştu ya da duymadıklarını da kestirmişti.

Öfkeden ve korkudan gücü tükenen prenses, ana kraliçe gibi kalkmak istedi ama kalkar kalkmaz koltuğunun üzerine düştü ve içgüdüsel bir hareketle koltuğu arkaya doğru yuvarladı.

"Beyler," dedi kral, "toplantı bitmiştir, İspanya ve Hollanda'ya cevaplarımı daha doğrusu irademi bildireceğim."

Ve buyurgan bir hareketle elçileri gönderdi.

"Dikkatli olun oğlum," dedi ana kraliçe içerlemiş bir halde, "dikkatli olun, kendinizde değilsiniz galiba."

"Hanımefendi," diye kükredi yavru aslan, "kendimde değilsem de kendime geleceğim güvenin bana, bana sataşanların hakkından geleceğim; benimle gelin mösyö d'Artagnan, gelin."

Ve herkesin şaşkınlığı, korkusu ortasında salonu terk etti. Kral merdiveni indi, avluyu geçmeye hazırlanıyordu ki d'Artagnan devreye girdi:

"Efendim, majesteleri yolu şaşırdı."

"Hayır, ahırlara gidiyorum."

"Gerek yok efendim, majesteleri için hazır bekleyen atlarım var."

Kral hizmetkârına şöyle bir bakarak cevap verdi ama bu bakış üç d'Artagnan'ın bile hayal edemeyeceği hırs doluydu.

CLXVIII
CHAILLOT

Manicamp ve Malicorne da çağrılmamalarına rağmen kralı ve d'Artagnan'ı izlemişlerdi.

İkisi de çok akıllıydı; sadece Malicorne hırslı olduğu için sık sık çok erken gelirdi, Manicamp da tembel olduğu için sık sık çok geç gelirdi.

Bu sefer tam zamanında geldiler.

Beş at hazır bekliyordu.

İkisini kral ve d'Artagnan, ikisini de Manicamp ve Malicorne aldı.

Ahırdaki uşaklardan biri de beşincisine bindi.

Bütün atılar dörtnala yola çıktı.

D'Artagnan bütün atları kendisi seçmişti; zor durumdaki âşık atları, koşmayan, uçan atlar.

Tozu toprağa katan atlılar on dakika sonra Chaillot'daydılar.

Kral resmen aşağı attı kendini. Ama bu manevrayı o kadar hızlı gerçekleştirdi ki d'Artagnan atının dizginine yapıştı.

Kral bir işaretle teşekkür etti d'Artagnan'a ve dizgini uşağın kollarına attı.

Sonra girişe koştu, kapıyı sertçe itip ziyaretçi odasına girdi.

Manicamp, Malicorne ve uşak dışarıda kaldı; d'Artagnan kralı izledi.

Ziyaretçi odasına giren kralın ilk gördüğü şey Louise oldu. Büyük bir taş haçın önünde diz çökmemiş, yatmıştı.

Genç kız rutubetli zemine uzanmıştı ve loş salonda zar zor seçilebiliyordu. Bu salon gündüzleri parmaklıklı ve önü tırmanıcı çeşit çeşit bitkilerle kapanmış küçük bir pencereden ışık alıyordu.

Yalnızdı, adeta cansız yatıyordu, bedeninin uzandığı taş gibi soğuktu.

Onu bu halde gören kral, Louise'in öldüğünü sandı ve korkunç bir çığlık attı. D'Artagnan hemen koştu.

Kral bir kolunu beline dolamıştı bile. D'Artagnan zavallı kadını kaldırmasına yardım etti. Ölüm uyuşukluğu kadını pençesine almıştı.

Kral kucağına aldı onu, ellerini ve buz gibi şakaklarını öpücüklere boğarak ısıttı.

D'Artagnan çana asıldı.

Karmelit sörleri koşup geldiler.

Bir kadını kollarında tutan adamları gören rahibeler böyle bir rezalete tahammül edemeyerek çığlık attılar.

Başrahibe de koşup geldi. Ama bütün katı tutumuna rağmen saraydaki kadınlardan daha sosyete olan bu kadın, gerek yanındakilerin gösterdiği saygıdan gerekse oradaki herkesi allak bullak eden efendi, sahip havalarından kralı hemen tanıdı.

Başrahibe kralı görünce odasına çekildi, aksi takdirde onurunu ve saygınlığını tehlikeye atmış olurdu.

Ama rahibelerle her çeşit kuvvetlendirici ilacı, Macaristan kraliçesinin gönderdiği suları, melisa gibi bitkileri gönderdi, ayrıca kapıların kapatılmasını emretti.

Tam zamanıydı: Kralın acısı depreşiyor ve umutsuz bir vaka haline geliyordu.

Kral birini gönderip hekimini çağırtmak üzereyken La Vallière yaşama döndü.

Gözlerini açtığında gördüğü ilk şey ayaklarının dibindeki kraldı. Şüphesiz, kralı tanıyamadı çünkü acılı bir iç çekti.

Louis aç gözlerle bakıyordu ona.

Dönüp duran gözleri sonunda kralın üstünde sabitlendi.

Tanıdı kralı, kollarından kurtulmak için biraz çaba harcadı.

"Beni kurban etmelerinin sonu gelmeyecek mi?"

"Yok, yok!" diye bağırdı kral. "Olmayacak böyle bir şey artık! Yemin ediyorum."

Son derece mecalsiz bir biçimde kalktı, her tarafı ağrıyordu.

"Ama gerekiyor, gerekiyor; tutmayın beni."

"Kral kucağına aldı onu."

"Sizin kurban edilmenize izin verir miyim ben?" diye haykırdı Louis. "Asla! Asla!"

"İyi!" diye mırıldandı d'Artagnan. "Çıksak iyi olur. Onlar konuşmaya başladığında kulaklarımızdan koruyalım onları."

D'Artagnan çıktı, iki âşık yalnız kaldı.

"Efendim," diye devam etti La Vallière, "yalvarırım, bir kelime daha etmeyin. Umut ettiğim tek geleceği, yani benim kurtu-

luşumu; siz, her şeyinizi, bir kapris uğruna her şeyinizi kaybetmeyin."

"Bir kapris!" diye haykırdı kral.

"Şimdi," dedi La Vallière, "şimdi efendim, yüreğinizi çok açık seçik biçimde görüyorum artık."

"Siz mi Louise?"

"Evet ben!"

"Açıklayın."

"Anlaşılmaz, mantıksız bir sürüklenme durumu size geçici olarak yeterli bir mazeret gibi gelebilir ama zavallı bir kıza olan aşkınızla bağdaşmayan ödevleriniz var sizin. Beni unutun."

"Ben, sizi unutmak!"

"Unuttunuz bile."

"Ölmeyi tercih ederim!"

"Efendim, gece o kadar vahşice öldürmek istediğinizi sevemezsiniz."

"Ne diyorsunuz siz bakalım? anlatır mısınız?"

"Dün sabah ne istediniz benden, söyler misiniz? Sizi sevmemi. Karşılığında ne vaat ettiniz? Bana kızdığınız zaman barışmak istediğinizi söylemeden geceyi geçirmemek."

"Özür dilerim, özür dilerim Louise! Kıskançlıktan çıldırmıştım."

"Efendim kıskançlık kötü bir şeydir, karamuk gibidir. Kesersiniz yeniden biter. Kıskançlığınız artacak ve sonunda öldüreceksiniz beni. Merhamet edin, ben kendim öleyim."

"Böyle bir kelime daha ederseniz matmazel, ayaklarınızın dibinde öldüğümü görürsünüz."

"Hayır, hayır! Efendim ben kendi değerimi biliyorum. İnanın bana, herkesin hor gördüğü bir zavallı için kendinizi mahvetmeyin."

"O zaman söyleyin bana suçladıklarınızı! Verin adlarını!"

"Kimseyi suçlayamam efendim, kendimden başka. Hoşça kalın efendim, benimle konuşarak kendinizi tehlikeye atıyorsunuz."

"Dikkat edin Louise! Böyle konuşarak beni umutsuzluğa atıyorsunuz! Dikkat edin!"

"Ah! Efendim! Efendim! Beni Tanrı'yla baş başa bırakın, yalvarıyorum size!"

"Tanrı'dan da koparacağım sizi."

"Ama daha önce," diye bağırdı zavallı çocuk, "benim hayatımdan ve onurumdan nefret eden o acımasız düşmanlardan koparın beni. Sevecek kadar gücünüz varsa, beni savunacak kadar gücünüz de olsun, ama hayır; sevdiğinizi söylediğiniz kişiyi aşağılıyorlar, alay ediyorlar onunla, kovuyorlar onu."

Ve savunmasız çocuk, suçlamanın acısıyla zorlanan çocuk hıçkırarak kollarını büküyordu.

"Kovmuşlar sizi!" diye haykırdı kral. "İkinci kez duyuyorum bu kelimeyi."

"Rezil bir şekilde efendim. Görüyorsunuz; Tanrı'dan başka koruyucum yok, dua etmekten başka hiçbir şey teselli vermiyor, manastırdan başka sığınabileceğim bir yer yok."

"Benim sarayım var, benim yakınlarım var. Artık hiçbir şeyden korkmanıza gerek yok Louise; dün sizi kovanlar yarın karşınızda titreyecekler, yarın dedim! Bu sabah azarladım, tehdit ettim hepsini; içimde kalanları boşaltabilirim. Louise! Louise! İntikamınız korkunç bir biçimde alınacaktır, gözyaşlarınızın bedeli kanlı gözyaşları olacaktır. Siz sadece bana adlarını verin düşmanlarınızın."

"Asla! Asla!"

"Nasıl cezalandırmamı istiyorsunuz o zaman?"

"Efendim, vurmanız gereken insanlar elinizi geri çektirebilirler."

"Oo! Siz beni hiç tanımıyorsunuz," diye bağırdı sabrı taşan Louis. "Ben geri adım atmaktansa krallığımı yakarım ve ailemi lanetlerim. Kendilerini en güzel, en tatlı yaratığın düşmanı yapanları yok etmeyecek kadar alçaklık yapan bir kolu kırarım."

Gerçekten de Louis bunları söylerken yumruğunu meşe ağacından yapılmış perdeye vurdu ve kasvet verici mırıltı gibi bir ses yükseldi.

La Vallière korktu. Bu çok güçlü genç adamın öfkesinde hükmedici ve uğursuz bir şey vardı, bir fırtınanın gazabı gibi ölümcül olabilirdi.

Acısına benzer bir acının olamayacağını düşünen La Vallière, tehdit ve şiddetle ortaya çıkan acıya yenik düştü.

"Efendim," dedi son bir kez, "uzaklaşın lütfen, yalvarıyorum size; bu inzivanın sükûneti güçlendirdi beni, Tanrı'nın eli üstüm-

de olunca kendimi daha rahat hissediyorum; Tanrı bütün küçük insani kötülüklerin önündeki bir koruyucudur. Efendim bir kez daha söylüyorum, beni Tanrı'yla baş başa bırakın."

"O zaman," diye bağırdı Louis, "beni asla sevmediğinizi açıkça söyleyin; benim alçakgönüllülüğümün, benim pişmanlığımın gururunuzu okşadığını ama acıma üzülmediğinizi söyleyin. Fransa kralının sizin için artık bir sevgili olmadığını söyleyin oysa onun sevgisi sizi mutlu edebilirdi. Fransa kralının, kaprisleri kalbinizin bütün duyarlılığını kıran bir despot olduğunu söyleyin. Tanrı'yı aradığınızı söylemeyin, kraldan kaçtığınızı söyleyin. Hayır, Tanrı şaşmaz kararların suç ortağı değildir; Tanrı tövbe ve pişmanlığı kabul eder, bağışlar, insanların sevmesini ister."

Louise damarlarını en derin yerlerine kadar yakan bu sözleri duydukça acıdan eğilip bükülüyor, kıvrılıyordu.

"Duymadınız mı peki siz?" diye sordu La Vallière.

"Neyi?"

"Kovulduğumu, hor görüldüğümü, aşağılandığımı duymadınız yani."

"Sizi sarayımın en saygın, en parlak, en çok kıskanılan kişisi yapacağım."

"Beni hâlâ sevdiğinizi kanıtlayın."

"Nasıl yani?"

"Uzak durun benden."

"Sizden bir daha hiç ayrılmayarak kanıtlayacağım bunu."

"Ama efendim buna dayanabileceğime ihtimal veriyor musunuz, bütün ailenize savaş açmanıza ses çıkarmayacağımı mı sanıyorsunuz; benim için annenizi, karınızı ve kız kardeşinizi dışlamanıza seyirci kalacağımı mı sanıyorsunuz?"

"Ya! Nihayet isim verdiniz, demek size bu kötülüğü yapan onlar! Her şeye gücü yeten Tanrı'nın yardımıyla cezalandıracağım onları."

"Peki. İşte bunun için gelecek korkutuyor beni, bunun için her şeyi reddediyorum, bunun için benim intikamımı almanızı istemiyorum. Tanrım, yeter bu kadar gözyaşı, yeter bu kadar acı, yeter bu kadar yakınma. Ah! Yakınma, acı gözyaşı, her neyse... Ben değmem hiçbirine. Çok inledim, çok ağladım, çok acı çektim."

"Ya benim gözyaşlarım, benim acılarım, benim yakınmalarım, bunların hiç mi önemi yok sizin için?"

"Tanrı aşkına benimle böyle konuşmayın efendim! Tanrı aşkına benimle böyle konuşmayın! Çilemin dolması için cesaretimi toplamam gerekiyor."

"Louise! Louise! Yalvarıyorum sana! İster hükmet, ister yönet, ister emret, ister intikam al ya da affet, ama terk etme beni!"

"Ne yazık ki ayrılmamız gerekiyor efendim!"

"Demek beni hiç sevmiyorsun sen, öyle mi?"

"Tanrı biliyor bunu!"

"Yalan! Yalan!"

"Ah! Ben efendim sizi sevmeseydim, intikam almanıza ses çıkarmazdım, aşağılanmalarımın karşılığı olarak bana sunduğunuz gururun zaferini kabul ederdim! Oysa gördüğünüz gibi aşkınızın getireceği o hoş telafiyi de istemiyorum. O aşkınız ki benim hayatımdır. Ama değil mi ki beni artık sevmediğinizi sanarak ölmek istedim!"

"Peki! Tamam, şimdi biliyorum, şu saatte kabul ediyorum; siz kadınların en yücesisiniz, en mübarek kadınsınız. Sadece benim aşkıma ve saygıma değil herkesin aşkına ve saygısına sizin kadar layık olan biri yoktur; hiçbir kadın sizin gibi sevilmeyecektir Louise! Hiçbir kadın sizin kadar etkili olmayacaktır üstümde. Evet! Yemin ederim şu anda dünya bana sıkıntı verirse cam gibi kırarım bütün dünyayı. Sakin olmamı, bağışlamamı istiyorsunuz; tamam, sakin olacağım. Tatlılıkla ve bağışlayıcılıkla hüküm sürmek istiyorsunuz, bağışlayıcı ve tatlı olacağım. Sadece yapacaklarımı dikte edin, itaat edeceğim."

"Ah! Tanrım, benim gibi zavallı bir kız sizin gibi bir krala tek bir hece bile dikte edebilir mi?"

"Siz benim hayatım ve ruhumsunuz. Bedeni yöneten ruh değil midir?"

"Ah! Demek beni seviyorsunuz sevgili efendim."

"Diz çökerek, ellerimi kavuşturarak, Tanrı'nın bana verdiği bütün gücümle. Tek bir kelimenize, hayatımı gülerek verebileceğim kadar çok seviyorum sizi."

"Seviyor musunuz beni?"

"Ah! Evet."

"O zaman bu dünyada isteyebileceğim başka bir şey yok. Elinizi verin bana ve vedalaşalım. Hayatta payıma düşen bütün mutluluğu yaşadım."

"Hayır. Hayatının başladığını söyleme. Mutluluğun dünde kalmadı; bugün, yarın, her zaman. Gelecek senin! Benim olan her şey senin! Bırak artık bu ayrılık düşüncelerini, bu karanlık umutsuzlukları: Aşk bizim Tanrımızdır, ruhlarımızın ihtiyacıdır. Sen benim için yaşayacaksın, ben de senin için yaşayacağım."

Ve kral onun önünde secde etti, dizlerini öptü, mutluluk ve minnet duygularıyla kendinden geçmişti.

"Ah! Efendim! Efendim! Bunlar rüya."

"Niçin rüya olsun?"

"Çünkü ben saraya dönemem artık. Sürgün edilmiş biri olarak sizi nasıl görebilirim? Manastıra kapanmak ve orada gömülmek daha doğru değil mi? Aşkınızdan, yüreğinizdeki son coşkulardan ve son sözlerinizden teselli bularak..."

"Siz, sürgün, öyle mi!" diye haykırdı XIV. Louis. "Benim çağırdığım biri sürgün olabilir mi?"

"Efendim, kralların üstünde hüküm süren bir şey var burada: Kamuoyu. Düşünsenize kovulmuş bir kadını sevemezsiniz, ben annenizin şüphelenerek lekelediği bir kadınım, kız kardeşinizin cezalandırdığı bir kadın. Bu kadın size layık değil."

"Bana ait olan, bana layık değil öyle mi!"

"Evet, aynen öyle efendim; metresiniz size ait olduğu andan itibaren size layık değil."

"Ah! Haklısınız Louise, bütün incelikler ve nezaketler toplanmış sizde. Sürgün olmayacaksınız."

"Prensesi dinlemediniz mi? Çok açık bu."

"Annemle konuşacağım."

"Annenizi görmediniz mi?"

"O da mı? Zavallı Louise, herkes size karşıydı öyle mi?"

"Evet, evet, fırtınada bükülen zavallı Louise. Siz geldiniz ve onu kırılmaktan kurtardınız."

"Ah! Lütfen."

"Hiç kimseyi kırmayacaksınız, bana inanın; çaresi yok bu derdin çünkü şiddet ve otorite sergilemenize izin veremem."

"Peki Louise, sizi ne kadar sevdiğimi kanıtlamak için bir şey yapmak istiyorum: Prensesi göreceğim."

"Siz?"

"Bu kararı geri almalarını sağlayacağım, zorlayacağım onu."

"Zorlamak mı? Hayır! Hayır!"

"Öyle. Yumuşatacağım onu."

Louise başını eğdi.

"Gerekirse yalvaracağım," dedi Louis. "Sonra inanacak mısınız aşkıma?"

Louise kafasını kaldırdı.

"Hayır, hayır! Benim için kendinizi küçük düşürmeyin asla, beni ölmeye bıraksanız daha iyi."

Louis düşündü, yüzü kararır gibi oldu.

"Sizin beni sevdiğiniz kadar seveceğim ben sizi," dedi, "sizin çektiğiniz acı kadar acı çekeceğim; sizin gözünüzde kefaretim olacak bu. Haydi matmazel, bırakalım bu bayağı düşünceleri; acımız gibi büyük olalım, aşkımız gibi güçlü olalım."

Kral bunları söylerken onu kollarına aldı, iki kolunu beline doladı.

"Biricik servetim! Hayatım! Beni izleyin," dedi.

Louise son bir çaba gösterdi ve bu çaba içinde bütün iradesi yoktu, iradesi bitmişti, bütün gücünü topladı.

"Hayır!" diye karşılık verdi cılız bir sesle. "Hayır! Hayır! Utancımdan ölürüm."

"Hayır, bir kraliçe olarak döneceksiniz! Sizin gittiğinizi kimse bilmiyor. D'Artagnan'dan başka."

"O da mı ihanet etti bana?"

"Nasıl yani?"

"Yemin etmişti."

"Hiçbir şey söylememeye yemin etmiştim," dedi küçük başını kapı aralığından uzatan d'Artagnan, "sözümü tuttum, mösyö de Saint-Aignan'a söyledim; kral duyduysa benim bir kabahatim yok bunda, değil mi efendim?"

"Doğru, bağışlayın onu," dedi kral.

La Vallière gülümsedi ve silahşöre beyaz ve zayıf elini uzattı.

"Mösyö d'Artagnan," dedi kral keyifle, "matmazele bir araba bulun."

"Efendim," dedi komutan, "araba bekliyor."

"İşte benim örnek hizmetkârım," dedi kral.

"Geç fark ettin bunu," diye mırıldandı d'Artagnan ama şımartmıştı da bu övgü onu.

La Vallière yenilmişti, biraz duraksadıktan sonra kral, âşığı karşısında pes ederek sürüklendi.

Ama ziyaretçi odasının kapısında oradan ayrılırken kralın kollarından kurtuldu ve tekrar taş haçın yanına gitti, haçı öptü ve şöyle dedi:

"Tanrım! Çektiniz beni, Tanrım! İttiniz beni ama lütfunuz sonsuz. Geri geldiğimde, sizden uzaklaştığımı unutun çünkü size döndüğümde bir daha ayrılmayacağım yanınızdan."

Kral hıçkırdı.

D'Artagnan gözyaşlarını sildi.

Louis genç kadını aldı götürdü, arabaya bindirdi ve yanına da d'Artagnan'ı oturttu.

Kendisi de atına bindi, Palais-Royal'e yöneldi, saraya varır varmaz prensesi çağırttı, bir süre görüştü onunla.

CLXIX
PRENSESİN YANINDA

Kralın elçilerden ayrılma tarzını gören en basiretsizlerin aklına bir savaş ilanı gelmişti.

Ama dedikodularla pek ilgilenmeyen ve bu konuda bilgileri olmayan elçiler, ünlü düşüncenin kendilerini hedef aldığını düşünmüşlerdi: "Kendimin efendisi olmazsam, bana sataşanların efendisi olurum."

Bereket versin Colbert, Fransa ve Hollanda'nın kaderlerine yönelik bazı açıklamalar yapmak üzere peşlerinden gitmişti ama kraliçeler ve prenses kendi mekânlarında olup bitenler konusunda her şeyi biliyordu; bu tehdit dolu lafı duyunca korku ve infial içinde gitmişlerdi.

Özellikle prenses kralın öfkesinin kendisine yöneleceğini hissediyordu, yürekli ve çok kibirli olduğundan ana kraliçeden destek alma yerine içine kapanmıştı. Endişeli olmasa da savaştan kaçmaya niyeti yoktu.

Avusturyalı Anne zaman zaman kralın gelip gelmediğini öğrenmek amacıyla haberciler gönderiyordu.

Şatonun bu mesele ve Louise'in ortadan kaybolmasıyla ilgili sessizliği kralın nasıl gururlu, kibirli ve sinirli biri olduğunu bilenler için birtakım felaketlerin habercisiydi.

Ama prenses, bütün bu dedikodular karşısında dik durarak odasına kapandı, Montalais'yi yanına çağırdı ve sakin bir tavırla bu kızdan olayla ilgili bilgi aldı.

Konuşan Montalais, sözlerini her türlü hitabet önlemiyle noktalarken ve prensese karşılıklı çıkarlar gereği hoşgörülü olması gerektiğini salık verirken, mösyö Malicorne geldi ve prensesle görüşmek istediğini söyledi.

Montalais'nin soylu arkadaşının yüzünde çok heyecanlı olduğunu gösteren işaretler vardı. Bu konuda yanılmak mümkün değildi. Kralın talep ettiği görüşme, kralların ve insanların kalplerinin hikâyesinin en ilginç bölümlerinden biri olacaktı.

Kayınbiraderinin gelişi prensesi şaşırtmış ve heyecanlandırmıştı, bu kadar erken geleceğini ummuyordu; özellikle de Louis'nin doğrudan bir müdahalesini beklemiyordu.

Dolaylı yoldan savaşmayı çok iyi bilen kadınlar, göğüs göğüse bir mücadeleyi kabullenme söz konusu olduğunda o kadar becerikli ve usta değildir.

Evet, dediğimiz gibi prenses geri adım atmazdı, tam tersi bir kusura ya da özelliğe sahipti.

Yiğitliği abartırdı, Malicorne tarafından getirilen kralın mektubu düşmanlık havaları çalan bir borazan etkisi yaptı. Gururlu bir havayla meydan okumayı kabul etti.

Beş dakika sonra kral merdivenden çıkıyordu.

At koşturmaktan kıpkırmızı kesilmişti. Toz toprak içinde kalan ve üzerinden düşen kıyafeti, prensesin yeni giydiği ve üzerine tam oturmuş kıyafetiyle çelişiyordu; ayrıca kralın kıpkırmızı yüzüyle kendisinin sapsarı yüzü de başka bir zıtlık oluşturuyordu.

Louis girizgâh yapmadı, hemen oturdu, Montalais ortadan kayboldu.

Prenses de kralın karşısına geçti.

"Kardeşim," dedi Louis, "bildiğiniz gibi matmazel de La Vallière bu sabah saraydan kaçtı ve acısını, umutsuzluğunu bir manastıra taşıdı."

Bunları söylerken kralın sesi çok heyecanlı çıkıyordu.

"Majestelerinden öğrendim bunu şimdi," diye karşılık verdi prenses.

"Bense bu sabah, elçilerle yapılan toplantı sırasında öğrendiğinizi sanmıştım," dedi kral.

"Efendim, heyecanlı olduğunuzu görünce fevkalade bir şeyler olduğunu tahmin ettim ama belli etmedim."

Kral açıktı ve doğrudan sonuca gitmek istiyordu:

"Kardeşim," dedi, "matmazel de la Vallière'i niçin kovdunuz?"

"Çünkü hizmetinden memnun değildim," diye karşılık verdi prenses sertçe.

Kral morardı, gözleri çakmak çakmak oldu, öyle ki prenses bütün cesaretini yitirir gibi oldu.

Ama kral kendini toparladı ve devam etti:

"Sizin gibi iyi bir kadının sadece bir genç kızı değil, bu kızın bütün ailesini kovması için daha kuvvetli bir bahane gerek kardeşim. Biliyorsunuz kentin bir gözü her zaman saray kadınlarının üzerindedir. Bir nedimeyi kovmak ona bir suç yüklemektir; en azından bir kusur bulmaktır onda. Nedir suçu? Matmazel de La Vallière ne suç işledi?"

"Matmazel de La Vallière'in koruyucusu olduğunuza göre," diye karşılık verdi prenses soğuk bir tavırla, "hiç kimseye vermemem gereken bilgileri vereceğim size."

"Krala bile mi!" diye haykırdı Louis öfke dolu bir üslupla.

"Bana kardeşim dediniz," dedi prenses, "ve ben kendi evimdeyim burada."

"Önemli değil," dedi genç hükümdar kendinden geçtiği için utanarak, "bu krallıkta hiç kimse bana bir şey söylememe hakkına sahip değildir prenses, siz dahil."

"Siz öyle diyorsanız," dedi prenses öfkeyle surat asarak, "majestelerinin önünde eğilmekten ve susmaktan başka yapacak bir şeyim yok."

"Şüpheli, kaçamak, çeşitli anlamlara gelecek laflar etmeyelim."

"Matmazel de La Vallière'i koruma altına almış olmanız saygılı olmamı gerektiriyor."

"Kaçamak laflar etmeyelim dedim size, Fransa soylularının önderi olarak herkese ailelerin onurunun hesabını vermek zorunda olduğumu biliyorsunuz. Kovduğunuz kişi matmazel de La Vallière ya da bir başkası olabilir."

Prenses omuz silkti.

"Tekrar ediyorum ya da bir başkası," diye devam etti kral, "ve bu şekilde davranarak bu kişinin onuruyla oynadığınız için sizden bir açıklama bekliyorum. Bu kararı kabul etmek ya da etmemek için."

"Kararımı kabul etmemek!" diye haykırdı prenses kibirli bir tavırla. "Ne! Nedimelerimden birini kovacağım ve siz bana onu geri almam için emir vereceksiniz."

Kral bir şey söylemedi.

"Efendim bu, gücün kullanılmasının aşırıya kaçması değil, münasebetsizliktir."

"Madam!"

"Ben kadın olarak ne şekilde olursa olsun, onurumla oynanmasına isyan ederim; böyle bir durumda sizin soyunuzdan bir prenses, bir kral kızı falan olmam: Son derece sıradan bir yaratık olurum, kovulan hizmetkârdan daha mütevazı biri olurum."

Öfkelenen kral yerinden sıçradı.

"Sizin göğsünüzde çarpan bir kalp değil," diye haykırdı, "benimle böyle konuşursanız aynı sertliği gösteririm ben de."

Savaşta bazen bir serseri kurşun gelir vurur insanı. Kralın belirli bir amaçla söylemediği bu söz prensesi vurdu ve sarstı bir an: Günün birinde kendisine karşı yapılabilecek bir misillemeden korktu.

"Söyleyeceklerinizi söyleyin o zaman efendim," dedi prenses.

"Madam, ben matmazel de La Vallière'in size ne yaptığını soruyorum."

"O benim tanıdığım en uyanık entrikacı; iki arkadaşı dövüştürdü, herkesin onlardan utanç verici bir biçimde söz etmesine sebep oldu, o kadar ki saraydaki herkes adını duyduğunda kaşlarını çatıyor."

"O! O, ha!" dedi kral.

"Çok hoş, çok tatlı görünümünün arkasında ikiyüzlü, kurnaz ve karanlık bir kişilik yatıyor."

"Onda!"

"Siz yanılıyor olabilirsiniz efendim ama ben onu tanıyorum: Akrabalar ve yakın arkadaşlar arasında kavga çıkarabilir. Bakın, bizim bile aramızı açtı."

"Protesto ediyorum sizi" dedi kral.

"Efendim iyi araştırın bunu; bizim burada ilişkilerimiz gayet iyiydi ve söyledikleriyle, kurnazca şikâyetleriyle majestelerini bana karşı kışkırttı."

"Yemin ederim ki," dedi kral, "ağzından hiçbir zaman kötü bir söz çıkmadı; yemin ederim ki ben sinirlendiğim zaman, hiç kimseyi tehdit etmeme izin vermemiştir; yemin ederim ki sizin ondan daha sadık, daha saygılı bir arkadaşınız yoktur."

"Arkadaş!" dedi prenses, son derece küçümseyici bir üslupla.

"Dikkat edin madam," dedi kral, "beni anladığınızı unutuyorsunuz ve şu andan itibaren her şey eşit oluyor. Matmazel de La Vallière benim istediğim gibi biri olacak ve yarın, yanılmıyorsam eğer, bir tahta oturmaya hazır olacak."

"Tahtta doğmuş olmayacak en azından ve siz onun için bir gelecek hazırlayabilirsiniz, geçmişi için bir şey yapamazsınız."

"Madam size karşı çok saygılı ve medeni biri gibi davrandım, bana kral olduğumu hatırlatmayın."

"Efendim iki kez tekrarladınız zaten. Karşınızda saygıyla eğildiğimi söyledim."

"Peki o zaman, matmazel de La Vallière tekrar yanınıza dönebilir mi?"

"Ne yararı olabilir bunun efendim? Sizin ona verecek bir tahtınız olduğuna göre! Ben böyle güçlü birini koruyabilecek biri değilim."

"Keselim bu kötü ve seviyesiz şeyleri. Lütfen benim için bağışlayın onu."

"Asla!"

"Aile içinde savaş açmamı istiyorsunuz."

"Benim de sığınacağım bir ailem var."

"Bu bir tehdit mi ve kendinizi bu derece unutacak mısınız? Hakareti bu noktaya kadar götürürseniz ailenizin sizi destekleyeceğini mi sanıyorsunuz?"

"Benim düzeyimde birini kendisine yakışmayacak bir şey yapmaya zorlamayacağınızı umuyorum efendim."

"Ben de dostluğumuzu hatırlayacağınızı ve beni bir kardeş gibi göreceğinizi umuyordum."

Prenses bir an durdu.

"Majestelerinin bir adaletsizliğini kabul etmemek, sizi kardeşim gibi görmemek demek değildir."

"Adaletsizlik!"

"Ah! Efendim, La Vallière'in tavrını ve davranışlarını herkese anlatsaydım, kraliçeler bilseydi..."

"Haydi, haydi Henrietta, dökün içinizdekileri: Beni sevdiğinizi hatırlıyor musunuz, insanların kalbinin hükümdarın kalbi kadar merhametli olması gerektiğini hatırlıyor musunuz? Başkalarının karşısında bükülmeyin, La Vallière'i bağışlayın."

"Yapamam, hakaret etti bana."

"Ama ben, ben!"

"Efendim sizin için her şeyi yaparım; bunun dışında."

"O zaman siz umutsuz olmamı istiyorsunuz. Beni zayıf insanların bulabileceği çarelerin içine atıyorsunuz; o zaman benim öfkelenmemi, patlamamı istiyorsunuz."

"Efendim sizi akla, mantığa davet ediyorum."

"Akıl... Kardeşim, aklım başımdan gitti benim."

"Efendim lütfen."

"Kardeşim, merhamet edin, size ilk defa yalvarıyorum; kardeşim, sizden başka umudum yok."

"Ah! Efendim ağlıyorsunuz!"

"Öfkeden evet, aşağılanmaktan. Bir kral olarak ricalarda bulunmak zorunda kalmaktan. Hayatım boyunca nefret edeceğim, yaşadığım şu andan. Kardeşim, beni bir saniye içinde bu hayatın en zor zamanlarında başıma gelebileceğini düşündüğüm felaketlerin çok daha fazlasıyla karşı karşıya bıraktınız."

Ve kral yerinden kalkarak gözyaşlarını sel gibi akıttı. Gerçekten öfke ve utanç ağlamasıydı bu.

Prenses etkilenmedi; en iyi kadınlar, kibirleri söz konusu olduğunda merhamet göstermezler ama bu gözyaşlarının kralın kalbindeki bütün insanlığı da alıp götürmesinden korktu.

"Emredin efendim," dedi, "madem benim aşağılanmamı kendinizinkine tercih ediyorsunuz. Benimki aleni olur, sizinkinin benden başka tanığı olmaz. Buna rağmen konuşun, krala itaat edeceğim."

"Hayır, hayır Henrietta!" diye haykırdı Louis minnetle kendinden geçerek, "kardeşinize teslim olacaksınız!"

"İtaat ettiğime göre kardeşim yok."

"Teşekkür etmem için bütün krallığımı mı istiyorsunuz?"

"Nasıl isterseniz," dedi, "istediğiniz zaman!"

Kral cevap vermedi. Prensesin elini tutmuştu ve öpücüklere boğuyordu.

"Sonuç olarak bu zavallı kızı kabul edeceksiniz, bağışlayacaksınız; tatlı, hoş, dürüst bir kız olduğunu kabul edeceksiniz."

"Onu evimde barındıracağım."

"Hayır onu tekrar dost olarak kabul edeceksiniz sevgili kardeşim."

"Ben onu hiç sevmedim."

"Bana olan sevginiz dolayısıyla iyi muamele edeceksiniz ona, değil mi Henrietta?"

"Tamam! Sizin kızınızmış gibi muamele edeceğim ona!"

Kral kalktı. Ağzından kaçırdığı bu uğursuz lafla fedakârlığının bütün değerini yok etmişti prenses. Kral hiçbir şey borçlu değildi ona artık.

Ölümcül bir yara almıştı, şöyle dedi:

"Teşekkürler madam, bana yaptığınız bu yardımı ölünceye kadar unutmayacağım."

Ve yapmacık bir nezaketle selam vererek ayrıldı prensesin yanından.

Bir aynanın önünden geçerken gözlerinin kızardığını gördü ve ayağını öfkeyle yere vurdu.

Ama artık çok geçti, kapıda bekleyen Malicorne ve d'Artagnan gözlerini görmüşlerdi.

"Kral ağlamış" dedi içinden Malicorne.

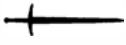
D'Artagnan saygıyla krala yaklaştı.

"Efendim," dedi alçak sesle, "küçük merdivenden inmeniz gerekecek odanıza gitmek için."

"Neden?"

"Çünkü yolda yediğiniz tozlar yüzünüzde iz bırakmış," dedi d'Artagnan. "Haydi efendim! Haydi!"

"Lanet olsun!" dedi içinden, "kral bir çocuk gibi teslim olduğundan, kralı ağlatanı ağlatacak olanların vay haline."

CLXX
MATMAZEL DE LA VALLIERE'İN MENDİLİ

Prenses kötü değildi, sadece öfkeliydi.

Kral ihtiyatsız değildi, sadece âşıktı.

Her ikisi de, La Vallière'in geri dönmesiyle sonuçlanan bu anlaşmayı yapar yapmaz pazarlığı kazanmanın yollarını aramaya başladı.

Kral günün her saatinde La Vallière'i görmek istedi.

Yalvarma sahnesinden beri kralın infialini hisseden prenses, La Vallière'i mücadele etmeden bırakmak istemiyordu.

Dolayısıyla krala güçlük çıkarıyordu.

Gerçekten de kral, metresiyle görüşebilmek için yengesine kur yapmak zorundaydı.

Prensesin bütün entrikaları bu plandan kaynaklanıyordu.

Prenses kendisine yardımcı olması için birini seçtiğinden ve bu birisi Montalais olduğundan kral ne zaman prensesin yanına gelse, kendisini kuşatılmış hissediyordu. Kuşatıyorlardı onu ve yanından ayrılmıyorlardı. Prenses konuşmaları sırasında zarafet ve zekâsıyla herkesi gölgede bırakıyordu.

Peşinden de Montalais geliyordu. Kısa bir süre sonra kral, Montalais'ye tahammül edememeye başladı.

Onun beklediği de buydu zaten.

Topu Malicorne'a attı, Malicorne krala sarayda çok mutsuz bir gencin bulunduğunu söylemenin bir yolunu buldu.

Kral bu kişinin kim olduğunu sordu.

Malicorne, matmazel de Montalais diye cevap verdi.

Kral da diğerlerini mutsuz eden bir insanın mutsuz olmasının iyi bir şey olduğunu söyledi.

Malicorne açıkladı, matmazel de Montalais düzenli biriydi.

Kral gözlerini açtı: Majesteleri gözüktüğünde hemen prensesin de gözüktüğünü fark etti; prenses kral çıkar çıkmaz koridorlara atıyordu kendini, kralın bekleme odalarında nedimelerinden biriyle konuşabileceği korkusuyla geçiriyordu onu.

Bir akşam, çok daha ileri gitti.

Kral kadınların arasında oturmuştu ve bir elinde, manşetinin altında La Vallière'in ellerine kaydırmak istediği bir mektup vardı.

Prenses onun bu niyetini kestirdi ve mektubu fark etti. Kralın, istediği yere gitmesine engel olmak çok zordu.

Bununla birlikte La Vallière'e gitmesini, onu selamlamasını ve mektubu yelpazesinin arkasından kucağına, mendiline düşürmesini engellemek gerekirdi.

Dikkatli davranan kral, kendisine bir tuzak hazırlanmasından şüphelendi.

Kalktı ve gayet doğal bir tavırla koltuğunu matmazel de Châtillon'un yanına götürdü, onunla şakalaştı.

Kafiyeli dizeler oluşturuyorlardı; matmazel de Châtillon'dan Montalais'ye doğru gitti, sonra da matmazel de Tonnay-Charente'a.

Bu ustalıklı manevrayla kendini La Vallière'in önünde buldu sonunda ve önünü tamamen kapattı onun.

Prenses çok meşgulmüş gibi yapıyordu, çiçekli bir kanaviçenin üzerinde rötuşlar yapıyordu.

Kral, La Vallière'e beyaz kâğıdın ucunu gösterdi ve La Vallière ona bakarak mendilini uzattı "İçine atın" der gibi.

Sonra, kral kendi mendilini koltuğunun üzerine bıraktığından, büyük bir ustalıkla yere attı onu.

La Vallière mendilini koltuğa kaydırıverdi.

Kral farkettirmeden aldı mendili, mektubu içine koydu ve tekrar koltuğun üzerine bıraktı onu.

La Vallière'e sadece mendili almak için tecrübesiyle elini uzatıvermek kalmıştı.

Ama prenses her şeyi görmüştü.

Châtillon'a şöyle dedi:

"Châtillon, kralın halının üzerindeki mendilini alın lütfen."

Genç kız emre hemen itaat ettiğinden, kral rahatsız olduğundan, La Vallière şaşırdığından, öbür mendil koltuğun üzerinde görüldü.

"Ah! Pardon! Majestelerinin iki mendili varmış," dedi.

Ve kral, La Vallière'in mendilini kendisininkiyle birlikte cebine tıkıştırmak zorunda kaldı. Kral sevgilinin anısını kazanıyordu ama sevgili, krala on saate mal olmuş ve belki de şiir değerinde bir dörtlüğü kaybediyordu böylece.

Kralın öfkesinin ve La Vallière'in umutsuzluğunun nedeni buydu.

Anlatılması imkânsız bir şeydi.

Ama o sırada inanılmaz bir olay oldu.

Kral kendi dairesine çekilmek üzere ayrıldığında, nasıl haber aldığı bilinmeyen Malicorne bekleme odasındaydı.

Palais-Royal'in bekleme odaları karanlıktı ve geceleri de – prensesin dairesinde tören olmazdı pek– iyi aydınlatılmazdı.

Kral bu karanlık ortamı seviyordu. Genel kural: Aklı ve kalbi sürekli yanan aşk, akıl ve kalbin dışında ışığı sevmez.

Dolayısıyla bekleme odası karanlıktı, majestelerinin önünde meşale taşıyan tek bir hizmetkâr vardı.

Kral yavaş yürüyordu ve öfkesini bastırmaya çalışıyordu.

Malicorne, kralın çok yakınından geçti; az daha çarpıyordu ona ve büyük bir tevazu göstererek özür diledi ama kralın huysuzluğu üstündeydi, Malicorne'a çok kötü baktı ve Malicorne sessiz sedasız sıvıştı.

O akşam kraliçeyle biraz münakaşa eden Louis yattı ve ertesi gün çalışma odasına geçerken La Vallière'in mendilini öpmek geldi içinden.

Uşağını çağırdı.

"Dünkü kıyafetimi getirin bana," dedi, "ama ceplerinde olabilecek hiçbir şeye dokunmayın."

Emir yerine getirildi, kral giysisinin ceplerini kendisi karıştırdı.

Tek bir mendil, kendi mendilini buldu; La Vallière'in pusulası kaybolmuştu.

Birtakım varsayımlar ve şüpheler içinde kaybolurken La Vallière'in bir mektubunu getirdiler. Okudu:

Bana bu satırları göndermeniz ne kadar hoş ve güzel efendim; aşkınız ne kadar içten ve gerçek, sizi sevmemek mümkün mü?

"Ne anlama geliyor bunlar" diye düşündü kral, "küçümseme var galiba."

"Benim cebimde olması gereken bir mendil vardı, arayın bakayım iyice," dedi oda hizmetçisine, "bulamazsanız, kaybettiyseniz..."

Vazgeçti. Bu mendilin kaybolmasını bir devlet işi yapmak mesele yaratmak olacaktı, ekledi:

"Önemli bir not vardı bu mendilde. Kıvrımlarının arasına girmiş olabilir."

"Ama efendim," dedi oda hizmetçisi, "majestelerinin tek bir mendili vardı, o da bu işte."

"Doğru ya," dedi kral dişlerini gıcırdatarak, "doğru. Ah! Çaresizlik, nefret ediyorum senden! Ne mutlu mendillerini ve mektuplarını kendisi alana ve cebinden kendisi çıkarana!"

La Vallière'in mektubunu tekrar okudu, şiirin adresine hangi tesadüfle ulaşmış olabileceğini anlamaya çalıştı. Mektubun altında bir not vardı:

Çok önemli olmayan bu cevabı habercinizle gönderiyorum.

"Pekâlâ! Bir şeyi öğreneceğim," dedi keyif içinde.

"Kim var orada, kim getirdi bu mektubu bana?"

"Mösyö Malicorne," diye karşılık verdi oda hizmetçisi çekingen bir tavırla.

"İçeri girsin."

Malicorne içeri girdi.

"Matmazel de La Vallière'in yanından geliyorsunuz," dedi kral iç çekerek.

"Evet efendim."

"Ve matmazel de La Vallière'e benim tarafımdan bir şey götürdünüz."

"Ben mi efendim?"

"Evet siz."

"Hayır efendim, hayır."

"Matmazel de La Vallière öyle söylüyor."

"Efendim, matmazel de La Vallière yanılıyor."

Kral kaşlarını çaldı.

"Nasıl bir oyun oynanıyor böyle?" dedi. "Anlatın, matmazel de La Vallière sizin benim habercim olduğunuzu mu söylüyor? Ne götürdünüz bu kadına? Çabuk söyleyin."

"Efendim, ben matmazel de La Vallière'e bir mendil götürdüm, o kadar."

"Bir mendil. Hangi mendil?"

"Efendim, dün majestelerine az daha çarpma gibi bir talihsizlik geldi başıma ve çok üzüldüm. Hayatım boyunca unutamayacağım bir talihsizlik, özellikle bana karşı gösterdiğiniz hoşnutsuzluktan sonra; işte efendim, umutsuzluktan donakalmıştım, majesteleri mazeretlerimi duyabilecek kadar yakınımda değildiler ve yerde beyaz bir şey gördüm."

"Ya!" dedi kral.

"Eğildim baktım, bir mendildi. Bir an şöyle düşündüm: Majestelerine çarpınca mendilin cebinden düşmesine katkım oldu ama saygıda kusur etmeden, göz ucuyla bakınca mendilin üzerine işlenmiş bir harf bulunduğunu fark ettim. Mendilin matmazel de La Vallière'e ait olduğunu anladım, küçük hanımın mendili gelirken düşürdüğünü düşündüm, çıktıktan sonra da hemen koşup mendili ona verdim; matmazel de La Vallière'e verdiğim mendil bu işte, inanmanızı rica ediyorum majesteleri."

Malicorne o kadar naif, o kadar hüzünlü, o kadar alçakgönüllüydü ki kral büyük bir zevk duydu onu dinlerken.

Bu rastlantı ve verdiği çok önemli hizmet dolayısıyla müteşekkir oldu ona.

"Sizinle iki mutlu rastlantı yaşadım mösyö," dedi, "dostluğuma güvenebilirsiniz."

Sorun çok basitti: Malicorne mendili kralın cebinden büyük bir maharetle, Paris'in yankesicilerine taş çıkartırcasına çalmıştı.

"'Sizinle iki mutlu rastlantı yaşadım mösyö,' dedi, 'dostluğuma güvenebilirsiniz.'"

Prensesin bu olaydan hiç haberi olmadı. Ama Montalais, La Vallière'in kulağına su kaçırdı ve La Vallière daha sonra krala anlattı bunu, kral çok güldü ve Malicorne'u büyük bir politikacı ilan etti.

XIV. Louis haklıydı ve o bir insan sarrafıydı.

CLXXI
BAHÇIVANLAR, MERDİVENLER VE NEDİMELER

Mucizeler her zaman uzun sürmezdi ne yazık ki, oysa prensesin huysuzluğu hiç bitmiyordu.

Bir hafta sonra kral La Vallière'e ne zaman baksa La Vallière'in kuşkulu bakışlarıyla karşılaşıyordu.

Ne zaman kendisine bir gezinti teklif edilse prenses, yağmur ve krallar meşesi sahnesinin tekrarlanmaması için hemen mazeretler uyduruyordu: Bu mazeretler sayesinde çıkmıyordu ve nedimeleri de evde kalıyordu.

Gece ziyaretleri konusu da aynıydı, onu ikna etmek mümkün değildi.

Bu nedenle, daha ilk günden başlayarak kral kendisine acı veren bir başarısızlık yaşamıştı.

Fontainebleau'da yaptığı gibi de Saint-Aignan'ı yanına almış ve La Vallière'in yanına gitmek istemişti. Ama "Yardım edin" diye bağıran matmazel de Tonnay-Charente'i bulabilmişti sadece. Öyle bir bağırmıştı ki bir yığın oda hizmetçisi, kadın gözetmen, uşak koşmuştu ve kaçan efendisinin onurunu kurtarmak istediği için yalnız kalan Saint-Aignan'ı ana kraliçe ve prenses azarlamıştı.

Ayrıca ertesi gün, Mortemart ailesinden iki düello daveti almıştı.

Kral müdahale etmek zorunda kaldı duruma.

Bu şaşkınlığın, kargaşanın nedeni prensesin nedimelerine aniden bir yer değişikliği emri vermiş olması ve La Vallière ile Montalais'nin hanımlarının odasında yatacak olmalarıydı.

Dolayısıyla hiçbir şey mümkün değildi, mektup bile: Böylesi vahşi bir Argos'un ve prenses gibi olağanüstü tatlı birinin gözleri önünde yazmak çok büyük tehlikeler getirebilirdi.

Aslanın açtığı bütün yaraların hangi sürekli sinir ve öfke durumundan kaynaklandığı tahmin edilebilirdi.

Kral çare bulmak için yırtınıp duruyordu ve Malicorne'a da, d'Artagnan'a da açılamadığından çareleri bulamıyordu.

Malicorne krala tam anlamıyla güven verebilmek için orada burada bazı kahramanca çıkışlar yaptı.

Ama kral utancından olsun, kuşku ve güvensizliğinden olsun zokayı önce yutuyor gibi yapıyor sonra bırakıyordu.

Sözgelimi kral bir akşam bahçeden geçerken ve hüzünle prensesin pencerelerine bakarken Malicorne bir şimşirin yanındaki merdivene çarptı ve kendisiyle birlikte kralın arkasında yürüyen ve hiçbir şeye çarpmayan, hiçbir şey görmeyen Manicamp'a şöyle dedi:

"Bir merdivene çarptım ve az daha düşüyordum, görmediniz mi?"

"Hayır," dedi Manicamp her zamanki dalgınlığıyla, "ama düşmediniz gördüğüm kadarıyla."

"Önemli değil! Merdivenleri böyle bırakmak tehlikeli bir şey."

"Evet özellikle dalgın biri bir yerini yaralayabilir."

"Mesele bu değil, ben merdivenleri böyle nedimelerin pencerelerinin altında bırakmanın tehlikeli olduğunu söylemek istiyorum."

Kral belli belirsiz ürperdi.

"Nasıl yani?" diye sordu Manicamp.

"Daha yüksek sesle konuşun," dedi Malicorne usulca ve koluna dokunarak.

"Nasıl yani?" diye sordu Manicamp daha yüksek sesle.

Kral kulak kabarttı.

"Yani," dedi Malicorne, "yaklaşık altı metre bir merdiven. Tam pencerelerin oymalı çıkıntılarına kadar uzanıyor."

Manicamp cevap vermiyor, uyukluyordu.

"Hangi pencereler olduğunu sorsanıza bana," dedi Malicorne.

"Hangi pencerelerden söz edilmesini istiyorsunuz?" diye sordu Manicamp yüksek sesle.

"Prensesinkilerden."

"Oo!"

"Ben prensesin dairesine çıkma cesaretinin gösterilebileceğini söylemiyorum ama prensesin odasında küçük bir bölmeyle ayrılmış bir yerde iki güzel kadın, matmazel de La Vallière ve matmazel de Montalais yatıyor."

"Küçük bir bölme değil," dedi Manicamp.

"Bakın, işte prensesin dairesinin ışıkları; şu iki pencereyi görüyor musunuz?"

"Evet."

"Bu pencerelerin yanındaki pencereyi, daha az aydınlık olan pencereyi görüyor musunuz?"

"Çok iyi görüyorum."

"Nedimelerin penceresi. Hava sıcak, matmazel de La Vallière penceresini açıyor. Ah! Cüretli bir âşık pencerelerin oymalı çıkıntılarına kadar uzanan bu yaklaşık altı metre merdivenden şüphelenseydi neler söylerdi ona kim bilir!"

"Ama siz yalnız olmadığını söylediniz, matmazel de Montalais mi var yanında?"

"Matmazel de Montalais önemli değil, ona çok bağlı olan çocukluk arkadaşı; bir kuyu o, öğrenilmesini istediğiniz bütün sırları atabilirsiniz içine."

Konuşmalarından, kralın kulağına gitmemiş tek bir kelime yoktu.

Hatta Malicorne lafını bitirmesini, son sözlerini de duyabilmek için kralın yürüyüşünü yavaşlattığını bile fark etmişti.

Ve kapının önüne geldiğinde Malicorne dışında herkesi gönderdi.

Hiç kimseyi şaşırtmadı bu, kralın âşık olduğu biliniyordu ve ay ışığı altında şiir yazdığından şüphe ediyordu herkes.

O gece ay ışığı yoktu ama kralın yazacak dizeleri olabilirdi.

Herkes gitti.

Kral Malicorne'a döndü, Malicorne saygıyla kralın kendisine bir şey söylemesini bekliyordu.

"Biraz önce merdiven konusunda ne konuşuyordunuz mösyö Malicorne?" diye sordu.

"Ben efendim, merdivenden bahsediyordum!"

Malicorne gözlerini yukarı çevirdi. Uçan kelimelerini yakalamak istiyordu sanki.

"Evet, yaklaşık altı metrelik bir merdivenden."

"Ha! Evet efendim, doğru ama ben mösyö de Manicamp'a söylüyordum. Majestelerinin bizi duyabileceğini bilseydim, konuşmazdım."

"Niçin konuşmazdınız peki?"

"Çünkü majestelerinin merdiveni unutan bahçıvanı azarlamasını istemezdim. Zavallı!"

"Endişe etmeyin. Neymiş bu merdiven bakalım?"

"Majesteleri görmek istiyor mu onu?"

"Evet."

"Bundan daha kolay bir şey yok: Şurada efendim."

"Şimşirlerin orada mı?"

"Evet."

"Gösterin bana."

Malicorne geri döndü ve kralı merdivenin yanına götürdü.

"İşte efendim," dedi.

"Çekin biraz bakayım."

Malicorne merdiveni yola koydu.

Kral merdiveni boydan boya katetti.

"Hıı!" dedi. "Yaklaşık altı metre mi diyorsunuz?"

"Evet efendim."

"Altı metre çok: O kadar uzun olduğunu sanmıyorum."

"Böyle pek belli olmuyor efendim. Merdiven ayakta olsaydı, mesela bir ağaca ya da bir duvara dayalı olsaydı, daha iyi görülürdü çünkü karşılaştırma çok yardımcı oluyor."

"Önemli değil mösyö Malicorne, merdivenin yaklaşık altı metre olması inandırıcı gelmiyor bana."

"Sizin gözünüzün ne kadar keskin olduğunu biliyorum ama ben iddiaya girerim bu konuda."

Kral başını salladı.

"Şaşmaz bir doğrulama yolu var," dedi Malicorne.

"Nedir?"

"Herkes bilir efendim, sarayın girişi beş buçuk metre yüksekliğindedir."

"Doğru, öğrenilebilir bu."

"O zaman efendim, merdiven duvara dayanır ve bakılır."

"Doğru."

Malicorne merdiveni bir tüy gibi kaldırdı ve duvara dayadı.

Bu denemede La Vallière'in odasının penceresini tercih etti ya da rastlantının tercihi bu oldu.

Merdiven tam oymalı çıkıntının köşesine, yani pencerenin kenarına kadar geldi; öyle ki sondan bir önceki basamağın üzerindeki orta boylu biri, sözgelimi kralın boyundaki biri odada bu-

lunanlarla daha doğrusu odada bulunan kadınlarla rahat rahat iletişime geçebilir, konuşabilirdi.

Merdiven dayanılır dayanmaz, kral komedi oynamayı bırakarak tırmanmaya başladı. Bu arada Malicorne da merdiveni tutuyordu. Ama tam yolun yarısına gelmişti ki İsviçreli muhafızlar devriyesi gözüktü bahçede ve merdivene ilerledi.

Kral telaşla indi ve bir çalının arkasına gizlendi.

Malicorne kendini feda etmesi gerektiğini anladı. Saklanırsa kendini ya da kralı veya her ikisini buluncaya kadar arayacaklardı her tarafı.

Sadece onu bulmaları en iyisiydi.

Sonuçta Malicorne öylesine eğreti bir biçimde saklandı ki tek başına yakalandı.

Tutuklandıktan sonra karakola götürüldü Malicorne, kimliğini bildirdi; tanıdılar onu.

Bu sırada kral bir çalıdan ötekine, dairesinin küçük kapısının önüne ulaştı; çok aşağılanmış, özellikle büyük bir düş kırıklığına uğramıştı.

Yakalanma gürültü patırtısının La Vallière ve Montalais'yi pencerelerine çekmesi ve prensesin iki mum arasında kendi penceresinde gözükmesi ve ne olup bittiğini sorması tuz biber ekmişti olaya.

Bu arada Malicorne, d'Artagnan'dan yardım istiyordu. D'Artagnan Malicorne'a yardıma gitti.

Ama boşu boşuna dert anlatmaya çalıştı ona, d'Artagnan bunları boşu boşuna dinledi ama bu iki zeki ve yaratıcı insan olaya boşu boşuna başka bir hava vermeye çalıştı; Malicorne için matmazel de Montalais'ye gitmek üzere oradan geçtiğini söylemekten başka çare kalmamıştı. Matmazel de Tonnay-Charente'ın kapısına dayanmak isteyen mösyö de Saint-Aignan'ın yaptığı gibi.

Prenses iki nedenle yumuşamıyordu: Eğer mösyö Malicorne gerçekten Montalais'yi görmek için merdiven dayayarak pencereden odasına girmek istediyse bu Malicorne açısından cezalandırılması gereken bir denemeydi ve cezalandırılması gerekiyordu.

İkinci nedense şuydu: Eğer Malicorne kendi adına değil de La Vallière ve adını vermek istemediği başka biri arasında bir aracı

"Bir İsviçreli muhafızlar devriyesi gözüktü bahçede."

olarak hareket ettiyse daha da büyük bir suç işlemişti, çünkü her şeyi bağışlatan tutku burada bağışlanamazdı.

Sonuçta prenses çığlıklar attı ve Malicorne'u prensin evinden kovdurdu. Malicorne ve Montalais'nin mösyö de Guiche'i ve başka birçok önemli yeri ziyaret ettikten sonra pençelerine aldıkları zavallı körü düşünmeden.

Öfkeli Montalais hemen intikam almak istedi. Malicorne ona kralın desteğinin dünyadaki bütün talihsizliklerden daha değerli olduğunu ve kralı için acı çekmenin güzel bir şey olduğunu söyledi.

Malicorne haklıydı. Kadın olmasına rağmen Montalais'yi defalarca kendi fikrine çekmişti.

Hemen şunu söyleyelim ki kral da tesellilere yardımcı olmuştu.

Öncelikle Malicorne'a işini kaybettiğinden tazminat olarak elli bin lira verdirdi.

Sonra onu kendi dairesine yerleştirdi ve böylece prensesten kendisine ve La Vallière'e çektirdiklerinin öcünü aldığı için mutlu oldu.

Ama artık mendilleri çalacak ve merdivenleri ölçecek bir Malicorne olmadığından zavallı âşık mahrumiyet içindeydi.

Palais-Royal'de kaldığı müddetçe La Vallière'e yaklaşabilmesi için hiçbir umut kalmamıştı artık. Dünyanın en büyük serveti, en önemli insanı bile çare bulamazdı buna.

Bereket versin Malicorne nöbetteydi.

Ve sonunda Montalais ile görüşmeyi başardı. Montalais de Malicorne ile görüşmek için elinden geleni yapıyordu.

"Prensesin yanında geceleri ne yapıyorsunuz?" diye sordu genç kıza.

"Geceleri uyuyorum," diye karşılık verdi kız.

"Nasıl, uyuyor musunuz?"

"Evet."

"Ama uyumak çok kötü bir şey, sizin çektiğiniz sıkıntıları çeken bir genç kızın uyuması doğru değil."

"Nasıl bir sıkıntı çekiyor muşum ben?"

"Benim yokluğum size acı vermiyor mu?"

"Hayır, elli bin lira aldığınıza ve kral da size bir görev verdiğine göre."

"Önemli değil, beni artık önceleri olduğu gibi göremediğiniz için çok üzülüyorsunuz; özellikle benim prensesin güvenini kaybetmiş olmam çok üzüyor sizi, doğru mu bu?"

"Evet, çok doğru."

"İşte bu üzüntü geceleri uyutmuyor sizi ve o zaman ağlıyorsunuz, acı çekiyorsunuz, sümkürüyorsunuz... Dakikada on kez."

"Evet ama sevgili Malicorne, prenses odasında en küçük bir gürültüye bile tahammül edemez."

"Ben çok iyi biliyorum bunu, onun hiçbir şeye tahammülü yoktur; size şunu da söyleyeyim ki böyle büyük bir acıya tanık olunca, sizi de bir an önce kapıya koyacaktır."

"Anlıyorum."

"Çok iyi."

"Peki ne olacak o zaman?"

"Şu olacak: La Vallière sizin yanınızdan ayrılınca geceleri inleyecek ve lanetler yağdıracak, ikiniz adına umutsuzluğa düşecek."

"O zaman onu başka bir odaya yerleştirecekler."

"Tastamam öyle."

"Hangi odaya peki?"

"Hangi odaya?"

"İşte kafanız karıştı, yaratıcı beyefendi."

"Hayır, hiç ilgisi yok: Hangi oda olursa olsun, prensesinkinden iyi olacak kesinlikle."

"Doğru."

"O zaman, bu gece ağlayıp sızlanmaya başlayın biraz."

"Geri durmayacağım."

"La Vallière ile anlaşın."

"Endişe etmeyin, yeteri kadar ağlıyor da çok fazla belli etmeden."

"O zaman belli etsin ağladığını, hıçkıra hıçkıra ağlasın."

Ve ayrıldılar.

CLXXII
MARANGOZLUK, MERDİVENLERİ DELMEYLE İLGİLİ BAZI AYRINTILAR

Montalais'ye verilen öğüt, La Vallière'e iletildi; La Vallière bu öğüdün akıllıca olduğunu kabul etti ve soğukluğundan çok mahcubiyetinden gelen bir dirençten sonra hayata geçirmeye karar verdi bunu.

Ağlayan ve prensesin yatak odasını acıklı iniltilerle dolduran iki kadının hikâyesi Malicorne'un şaheseri oldu.

Hiçbir şey gerçeğe uygun olmayan kadar gerçek değildir, hiçbir şey romanesk kadar doğal değildir, dolayısıyla bu *Binbir Gece Masalı* prenses nezdinde çok başarılı oldu.

Prenses önce Montalais'yi uzaklaştırdı.

Montalais'yi uzaklaştırdıktan üç gün, daha doğrusu üç gece sonra La Vallière'i uzaklaştırdı.

La Vallière'e asilzadelerin dairelerinin üstündeki kırma tavanlı dairelerdeki odalardan biri verildi.

Nedimeleri, subaylardan ve asilzadelerden bir kat yani bir döşeme ayırıyordu.

Madam de Navailles'ın nezaretindeki özel bir merdivenden çıkarak gidiliyordu yanlarına.

Majestelerinin içerideki girişimlerinden haberdar olan madam de Navailles, daha fazla güvenlik kaygısıyla odaların pencerelerini ve şöminelerin bacalarını parmaklıklarla kapattırmıştı.

Dolayısıyla odası her şeyden çok kafese benzeyen matmazel de la Vallière'in onuru için her türlü güvenlik önlemi alınmıştı.

Matmazel de la Vallière'in odasındayken, ki çoğu zaman odasındaydı, prenses onun madam de Navailles'ın gözetiminde güvenlik içinde olduğundan emin olalı beri yardımcılarını pek göreve çağırmadığından; penceresinin parmaklıklarından dışarısını seyretmekten başka bir eğlencesi yoktu.

Bir sabah, her zamanki gibi dışarıyı seyrederken kendi penceresine paralel bir penceredeki Malicorne'u fark etti.

Elinde bir dülger çekülü vardı, binaları gözetliyor ve bir kâğıdın üzerine birtakım cebir formülleri yazıyordu.

Bir hendeğin köşesinden bir kalenin köşelerini tespit eden ya da bir müstahkem mevkiinin yüksekliğini ölçen mühendislere benziyordu.

La Vallière, Malicorne'u tanıdı ve selam verdi ona.

Malicorne da saygıyla selam verdi kendisine ve pencereden ayrıldı.

Karakteri hiç değişmeyen Malicorne'un pek rastlanmayan bu soğukluğu şaşırttı onu, ama zavallı çocuğun kendisi için işini kaybettiğini hatırladı. Tabii ki kendisine karşı olumlu duygu ve düşünceler içinde olamazdı, çünkü çok büyük olasılıkla ona kaybettiği şeyi geri verebilecek durumda değildi.

Hakaretleri affetmeyi biliyordu. Talihsizliklere ve mutsuzluklara merhamet göstermeyi haydi haydi biliyordu.

Montalais yanında olsaydı, La Vallière tavsiyesini sorardı ona ama yoktu o.

Montalais'nin mektup yazma vaktiydi.

Ansızın, La Vallière pencereden içeri atılan bir şey gördü. Malicorne'u görmüştü pencerenin altında. Atılan şey penceresinin parmaklıklarından geçmiş ve parkede yuvarlanmıştı.

Merakla bu cisme yaklaştı ve aldı onu yerden. İpek ipliklerin sarıldığı bir makaraydı bu.

Ancak ipek iplik yerine küçük bir kâğıt parçası sarılmıştı makaraya.

La Vallière açtı ve okudu kâğıdı:

Matmazel,

İki şeyi öğrenmeyi çok istiyorum:

Birincisi odanızın zemini ahşap mı, kâgir mi?

İkincisi yatağınızla pencere arasındaki mesafe ne kadar?

Münasebetsizliğimi bağışlayın ve lütfen aynı yöntemle cevap verin bana, yani makarayla.

Ancak benim odanıza attığım gibi yapmayın siz, zor olur bu sizin için; sadece aşağı atın.

Mütevazı ve saygıda kusur etmemeye çalışan hizmetkârınıza özellikle güvenin matmazel.

Malicorne.

Cevap yazın lütfen, aynı kâğıda.

"Vah! Zavallı çocuk," diye haykırdı La Vallière, "delirmiş herhalde."

Ve mektubu gönderenin bulunduğu tarafa gitti. Odanın yarı gölgesi içinde duygu dolu iyiliksever bakışlar görülüyordu.

Malicorne fark etti ve ona cevap vermek istiyormuş gibi başını eğdi.

"Hayır, hayır, deli falan değilim; rahat olun."

Kuşkulu bir gülümseme görüldü La Vallière'in yüzünde.

"Hayır," anlamında bir hareket yaptı Malicorne tekrar, "kafam yerinde."

Ve kafasını gösterdi.

Sonra hızlı hızlı yazı yazan biri gibi elini salladı ve:

"Haydi, yazın," dedi rica eden biri gibi.

La Vallière, Malicorne deli de olsa, isteğini yerine getirmekte bir sakınca görmedi; eline bir kalem aldı ve yazdı: "Ahşap."

Sonra pencereden yatağına kadar on adım attı ve yine yazdı: "On adım."

Bunları yazdıktan sonra Malicorne'un bulunduğu tarafa baktı, Malicorne onu selamladı ve ineceğini bildirdi bir işaretle.

La Vallière makarayı almaya ineceğini anladı.

Pencereye yaklaştı ve Malicorne'un talimatlarına uyarak makarayı attı.

Makara taş zeminde yuvarlanırken Malicorne atıldı, tuttu, aldı makarayı, bir maymunun cevizin kabuğunu soyması gibi mektubu evirdi çevirdi ve hemen mösyö de Saint-Aignan'a koştu.

De Saint-Aignan ikametgâhını krala olabildiğince yakın bir yerde seçmiş, daha doğrusu istemişti, daha çabuk gelişmek için güneş ışınlarını arayan bitkiler gibi.

Dairesi iki odadan oluşuyordu. XIV. Louis'nin bulunduğu bölümde.

Mösyö de Saint-Aignan bu yakınlıktan memnundu. Majestelerinin yanına kolayca gidebiliyordu ve ayrıca beklenmedik rastlaşmalarda görülen itibarı görüyordu.

Kendisinden söz ettiğimiz sırada bu iki odayı gösterişli bir biçimde döşetmekle meşguldü. Kralın birkaç kez ziyaret etmesiyle gururlanmış ve güven gelmişti kendisine. Majesteleri, La Vallière'e tutulalı beri sırdaş olarak de Saint-Aignan'ı seçmişti ve ondan ne gece ne de gündüz vazgeçebiliyordu.

Malicorne kontun yanına girdi ve bu konuda hiçbir güçlükle karşılaşmadı çünkü kralın kendisi hakkındaki düşünceleri olumluydu ve birinin itibarı öbürü için her zaman bir yemdir.

De Saint-Aignan ziyaretçiye kendisine verecek haberleri olup olmadığını sordu.

"Çok önemli haberlerim var," dedi Malicorne.

"Oo!" dedi de Saint-Aignan ayrıcalıklı biriymiş gibi meraklanarak. "Neymiş bu haber?"

"Matmazel de La Vallière taşındı."

"Nasıl yani?" dedi de Saint-Aignan gözlerini fal taşı gibi açarak.

"Evet."

"Prensesin yanında değil miydi?"

"Tabii. Ama prenses sıkıldı ondan ve sizin müstakbel dairenizin tam üstündeki bir odaya yerleştirdi kendisini."

"Nasıl *üstündeki*?" diye bağırdı de Saint-Aignan şaşkınlık içinde ve parmağıyla üst katı göstererek.

"Hayır," dedi Malicorne, "*şurası*."

Ve karşı taraftaki binayı gösterdi.

"O zaman niçin odasının benim dairemin üstünde olduğunu söylüyorsunuz?"

"Çünkü sizin dairenizin doğal olarak La Vallière'in odasının altında olduğundan kesinlikle eminim."

Bunun üzerine de Saint-Aignan zavallı Malicorne'a La Vallière'in on beş dakika önce kendisine baktığı gibi baktı.

Yani onun deli olduğunu sandı.

"Mösyö," dedi Malicorne, "düşüncelerinize tercüman olmak istiyorum ben."

"Nasıl, düşüncelerime..."

"Siz benim tam olarak ne demek istediğimi kesinlikle anlamadınız galiba."

"Doğru."

"Prensesin nedimelerinin altındaki dairede kralın ve prensin asilzadelerinin kaldığını biliyorsunuzdur."

"Evet; Manicamp, de Wardes ve ötekiler orada."

"Tamam işte. Müthiş bir rastlantı değil mi efendim: Mösyö de Guiche'e tahsis edilen iki oda matmazel de Montalais ve matmazel de la Vallière'in odalarının tam altında."

"Peki! Sonra..."

"Sonrası... Bu iki oda boş çünkü mösyö de Guiche yaralı, Fontainebleau'da hasta yatıyor."

"Yemin ederim ki bir şey anladığım yok mösyö."

"Adım de Saint-Aignan olacak kadar talihli olsaydım her şeyi anlardım."

"Ne yapardınız o zaman?"

"Buradaki odalarımı derhâl orada ikamet etmeyen mösyö de Guiche'in odalarıyla değiş tokuş yapardım."

"Öyle mi düşünüyorsunuz?" dedi de Saint-Aignan küçümseyerek. "Çok prestijli ve onur veren bir işi, kralın yakını olmayı; sadece hanedandan prenslere, düklere, markilere, kontlara tanınmış bir imtiyazı reddetmek! Yani sevgili mösyö de Malicorne, kusura bakmayın ama siz delisiniz."

"Mösyö," diye karşılık verdi genç adam ciddi bir tavırla, "iki hata yapıyorsunuz. Benim adım kısaca Malicorne ve deli değilim ben."

Sonra cebinden bir kâğıt çıkardı:

"Önce dinleyin," dedi, "sonra göstereceğim bunu."

"Dinliyorum," dedi de Saint-Aignan.

"Bildiğiniz gibi prensesin gözü La Vallière'in üstünde, Argos'un gözünün İo'nun üstünde olması gibi."

"Biliyorum."

"Bildiğiniz gibi kral bu tutsak hanımla görüşmek istedi ama bir sonuç alamadı ve siz de ben de bu şansı veremedik ona."

"Sizin özellikle bildiğiniz bir şey var sevgili Malicorne."

"İki sevgiliyi yakınlaştırmayı hayal eden kimsenin başına neler gelebileceğini düşünebiliyor musunuz?"

"Kral minnet ve şükran borcunu fazlasıyla öder."

"Hiç kuşkusuz," diye karşılık verdi de Saint-Aignan, "görevimi yaptığımda, efendimin bir lütfu kesinlikle çok değerlidir benim için."

"Şu kâğıda bakın o zaman sayın kont."

"Ne var bu kâğıtta? Plan mı!"

"Mösyö de Guiche'in odalarının planı. Büyük olasılıkla sizin odalarınız olacak bunlar."

"Hiçbir koşulda olmaz."

"Niçin?"

"Çünkü benim iki odamda çok fazla asilzadenin gözü var. Bu odaları kesinlikle onlara bırakmayacağım; mösyö de Roquelaure, mösyö de la Ferté, mösyö Dangeau."

"O zaman sizi bırakıyorum sayın kont, size gösterdiğim planı ve avantajlarını bu beylerden birine göstereceğim."

"Niçin kendinize saklamıyorsunuz?" diye sordu de Saint-Aignan, kuşkuyla bakarak.

"Çünkü kral bana hiçbir zaman, çekinmeden, herkesin gözü önünde gelemez ama bu beylerden birine gidebilir."

"Ne! Kral bu beylerden birine mi gidecek?"

"Tabii! Hem de gitmeye başlarsa eğer sık sık gidecek. Nasıl yani siz bana kralın, kendisini matmazel de la Vallière'e yakınlaştıracak bir daireye gidip gidemeyeceğini soruyorsunuz anlaşılan!"

"Güzel bir yakınlaşma. Bütün bir kat ve kendisi arasında."

Malicorne makaradan çıkardığı küçük kâğıt parçasını açtı.

"Sayın kont," dedi, "bakın rica ediyorum, matmazel de la Vallière'in odasının döşemesi sadece ağaç parke."

"Eee?"

"Eesi şu! Bir dülger bulacaksınız, nereye götürüldüğünü bilmeden odanıza kapatacaksınız, sizin tavanınızda dolayısıyla matmazel de la Vallière'in parkelerinde bir delik açacak."

"Aman Tanrım!" diye bağırdı de Saint-Aignan büyülenmiş gibi.

"Lütfen!" dedi Malicorne.

"Çok cüretli bir fikir diyorum mösyö."

"Sizi temin ederim, krala çok bayağı gelecektir bu fikir."

"Âşıklar tehlikeyi hiç düşünmezler."

"Hangi tehlikeden korkuyorsunuz sayın kont!"

"Böyle bir delik açmak korkunç bir gürültü çıkarır, bütün şato sarsılır."

"Sayın kont, ben şundan kesinlikle eminim: Benim bulacağım işçi kesinlikle hiç ses yapmayacaktır. Üstübülü bir testereyle keserek altı ayaklık dört köşe bir delik açacak ve çalışırken komşular bile fark etmeyecektir."

"Ah! Sevgili Malicorne şaşırtıyorsunuz beni, allak bullak ediyorsunuz."

"Devam ediyorum," diye karşılık verdi Malicorne, sakin bir tavırla: "Tavanını deldiğiniz odada, anlıyorsunuz değil mi?"

"Evet."

"Bir merdiven dayıyorsunuz ve bu merdivenden matmazel de La Vallière size iniyor ya da kral matmazel de la Vallière'e çıkıyor."

"Ama bu merdiveni görürler."

"Hayır, sizin tarafınız bir bölmeyle saklanacak. Üzerine bir halı örteceksiniz. Odanın geri kalanını süsleyen halılara benzeyen bir halı; matmazel de la Vallière'in tarafında yatağın altına açılacak olan, aynı parkeden bir döşeme kapısının altında kaybolacak."

"Olabilir," dedi gözleri parlamaya başlayan de Saint-Aignan.

"Şimdi sayın kont, size kralın böyle bir merdivenin yapılacağı odaya sık sık gideceğini itiraf ettirmeye ihtiyacım yok. Sanırım özellikle mösyö Dangeau çok etkilenecek fikrimden. Anlatacağım ona."

"Ah! Sevgili mösyö Malicorne!" diye haykırdı de Saint-Aignan. "Bir şeyi unutuyorsunuz: Bunu ilk önce bana söylediniz, dolayısıyla öncelik hakkım var."

"Öncelik hakkı mı istiyorsunuz?"

"Evet, istiyorum! Kesinlikle!"

"Gerçekten, mösyö de Saint-Aignan, size ilk terfiniz ve belki de düklük için bir ip atıyorum."

"En azından," diye karşılık verdi de Saint-Aignan zevkten kıpkırmızı kesilerek, "krala beni bazen dostu görmekle iyi ettiğini göstermek için bir fırsat bu. Size borçlu olacağım bir fırsat sevgili mösyö Malicorne."

"Unutmazsınız değil mi?" dedi Malicorne gülümseyerek.

"Gurur duyacağım bununla mösyö."

"Ben, mösyö, kralın arkadaşı değil; hizmetkârıyım."

"Evet bu merdiven için bir ustabaşılık olduğunu düşünüyorsanız sizin için tomar tomar soyluluk unvanları olacaktır."

Malicorne eğildi.

"Şimdi geriye sadece taşınmak kaldı," dedi Saint-Aignan.

"Kralın karşı çıkacağını sanmıyorum: İzin isteyin kendisinden."

"Hemen gidiyorum ona."

"Ben de işimizi görecek işçiyi bulmaya gidiyorum."

"Ne zaman gelir?"

"Akşama."

"Önlemleri unutmayın."

"Gözleri bantlı olarak getireceğim."

"Ben bir araba gönderirim size."

"Armasız."

"Tamam, üniformasız uşaklarımdan biriyle gönderirim."

"Çok iyi sayın kont."

"Peki, La Vallière?"

"Ne olmuş ona?"

"Çalışmayı görünce ne der?"

"Sizi temin ederim çok ilgilenecektir."

"Sanıyorum."

"Hatta şundan da eminim: Kral onun yanına çıkma cesaretini gösteremezse La Vallière inerek merakını giderecektir."

"Umut edelim," dedi de Saint-Aignan.

"Evet, umut edelim," diye tekrarladı Malicorne.

"Ben kralın yanına gidiyorum o zaman."

"Çok doğru yapıyorsunuz."

"İşçi akşam saat kaçta gelir?"

"Saat sekizde."

"Bu dört köşe deliği ne kadar zamanda açabilir sizce?"

"Aşağı yukarı iki saatte açar ama birleştirme, ekleme işleri için de zaman gerekir. Bütün gece, ertesi günün bir bölümü: Merdivenle birlikte iki gün gerekir."

"İki gün çok yahu."

"Yok canım! Cennete bir kapı açma işine girerseniz bu kapının en azından doğru düzgün olmasını istersiniz."

"Haklısınız; öğleden sonra görüşürüz sevgili mösyö Malicorne. Benim taşınma işim yarın öğleden sonra olur."

CLXXIII
MEŞALELERLE GEZİNTİ

Duyduklarıyla, görebildikleriyle mest olan de Saint-Aignan, de Guiche'in iki odasına koştu.

On beş dakika önce iki odasını bir milyon verseler değişmeyen Saint-Aignan, göz koyduğu bu iki mutluluk saçacak odayı bir milyona satın almaya razıydı.

Ama çok fazla zorluk çekmedi. Mösyö de Guiche nerede kalacağını bilmiyordu henüz, ayrıca kalacağı yer konusunda çok sıkıntılıydı.

Sonuçta de Saint-Aignan, de Guiche'in iki odasını aldı.

Mösyö Dangeau da kontun vekilharcına altı bin lira rüşvet ya da bahşiş vererek de Saint-Aignan'ın iki odasını aldı ve çok kârlı bir iş yaptığına inandı kesinlikle.

Dangeau'nun iki odası de Guiche'in müstakbel mekânı oldu.

Kesin bir şekilde ifade edecek durumda olmasak da bu taşınma seferberliğinde de Guiche'in oturacağı iki oda öne çıktı.

Mösyö Dangeau mutluluktan havalara uçuyordu, öyle ki de Saint-Aignan'ın taşınmakta çok büyük bir çıkarı olduğunu düşünme zahmetine bile katlanamadı.

De Saint-Aignan aldığı bu yeni karardan bir saat sonra iki odanın sahibi olmuştu. De Saint-Aignan'ın iki odaya sahip olmasından on dakika sonra da Malicorne yanında iki döşemeciyle de Saint-Aignan'ın yanına giriyordu.

Bu arada kral, de Saint-Aignan'ı istemişti; hemen de Saint-Aignan'ın odasına koştular ve karşılarında Dangeau'yu buldular; Dangeau, onları de Guiche'in odasına gönderdi ve de Saint-Aignan'ı sonunda buldular.

Ama bir gecikme olmuştu, şöyle ki de Saint-Aignan efendisinin yanına soluk soluğa girdiğinde kral peş peşe sabırsızlık işaretleri vermekteydi.

"Sen de mi bıraktın beni?" dedi XIV. Louis ona. Muhtemelen Caesar'ın on sekiz yüz yıl önce *tu quoque*[1] dediği sıradaki ses tonuyla.

"Efendim," dedi de Saint-Aignan, "kralı bırakmıyorum, hiç böyle bir şey yok ama taşınma işiyle uğraşıyorum."

"Ne taşınması? Senin bu taşınma işinin üç gün önce bittiğini sanıyordum!"

"Evet efendim. Ama orada rahat edemedim ve karşıya taşınıyorum."

---

[1] "*Tu quoque, mi fili*": "Sen de mi oğlum," Caesar'ın, katilleri arasında gördüğü evlatlığı Brutus'e söylediği ünlü söz.

"Sen de mi bıraktın beni derken!" diye haykırdı kral. "Ama artık bütün sınırları aşıyor bu. Beni ilgilendiren tek bir kadın var ve beni ondan koparmak için bütün ailem seferber oldu. Bütün dertlerimi açtığım ve sıkıntılarıma katlanmama yardımcı olan bir arkadaşım vardı ve bu arkadaşım benim sıkıntılarım yüzünden yorgun düştü ve bana bir şey söylemeye gerek duymadan terk ediyor beni."

De Saint-Aignan gülmeye başladı.

Kral bu saygısızlıkta bir sır olduğunu anladı ve:

"Ne var?" diye bağırdı umutla.

"Efendim, kralın iftira ettiği bu arkadaş kralına yitirdiği mutluluğunu geri vermeye çalışacak."

"La Vallière'i göstereceksin bana, öyle mi?" dedi XIV. Louis.

"Efendim, henüz bir şey söylemedim ama..."

"Ama?"

"Ama umuyorum."

"Peki ama nasıl? Nasıl? Söyle bana Saint-Aignan. Planını öğrenmek istiyorum, bütün gücümle yardımcı olmak istiyorum sana bu konuda."

"Efendim," diye karşılık verdi de Saint-Aignan, "bu amacı gerçekleştirmek için ne yapacağımı henüz ben de bilmiyorum ama şunu kesinlikle söyleyebilirim ki, hemen yarından itibaren..."

"Yarın diyorsun, öyle mi?"

"Evet efendim."

"Ne büyük mutluluk! Niçin taşınıyorsun peki?"

"Daha iyi hizmet verebilmek için."

"Taşınarak bana daha iyi hizmet vermek nasıl olacak peki?"

"De Guiche'e tahsis edilen iki odanın nerede olduğunu biliyor musunuz?"

"Evet."

"O zaman nereye gittiğimi biliyorsunuz."

"Tabii ama bunun bana hiçbir yararı yok."

"Nasıl! Bu odaların üstünde iki oda var efendim, bilmiyor musunuz?"

"Hangi odalar?"

"Biri matmazel Montalais'nin, öbürü de..."

"Öbürü de La Vallière'in, Saint-Aignan!"

"Evet efendim."

"Ah! Saint-Aignan, doğru, evet, doğru. Saint-Aignan, güzel fikir, bir dostun, bir şairin fikri; bütün dünya beni ondan ayırırken sen beni ona yaklaştırıyorsun, aramızdaki yakınlık Pylades ile Orestes'in, Patroklos ile Akhilleus'un yakınlığından daha değerli."

"Efendim," dedi de Saint-Aignan gülümseyerek, "majesteleri benim bu projelerimin boyutlarını bilseydi beni kesinlikle göklere çıkarmaya devam ederdi. Ah! Efendim, sarayın bazı Püritenlerinin, majesteleri için yapmak istediğim şeyleri öğrenirlerse bana çok kötü davranacaklarını biliyorum."

"Saint-Aignan meraktan ölüyorum! Saint-Aignan sararıp soluyorum, Saint-Aignan yarına kadar bekleyemem. Yarın ama yarın sonsuzluk demek benim için."

"Ama efendim lütfen, biraz sonra çıkacaksınız ve hoş bir gezintiyle dağıtacaksınız bu sıkıntınızı."

"Seninle birlikte olursa projelerini tartışırız, ondan söz ederiz."

"Hayır efendim, ben gelmiyorum."

"Ben kimlerle gideceğim peki?"

"Kadınlarla."

"Kesinlikle olmaz Saint-Aignan."

"Efendim, öyle olması gerekiyor."

"Hayır! Hayır! Bin kere hayır. Ona iki adım yakın olmak, onu görmek, yanından geçerken kıyafetine sürtünmek ve ona bir şey söyleyememek. Bu korkunç işkenceye dayanamayacağım artık. Hayır, senin mutluluk sandığın bu işkenceyi istemiyorum. Gözlerimi yakan, ellerimi yiyip bitiren, kalbimi ezen bir işkenceden başka bir şey değil yaşadığım; onu yabancıların yanında görmek ve kendisini sevdiğimi söyleyememek. Bu aşkı her şeyim belli ederken ve herkese açık ederken. Hayır, kendi kendime söz verdim, buna yapmayacağım ve sözüme sadık kalacağım."

"Ama efendim, iyi dinleyin beni."

"Hiçbir şey dinlemiyorum Saint-Aignan."

"O zaman devam ediyorum: Acil efendim, anlıyor musunuz, acil, son derece acil. Prenses ve nedimelerin iki saat sizin mekânınızdan uzak olmaları gerekiyor."

"Kafamı karıştırıyorsun Saint-Aignan."

"Kralıma emir vermek zor benim için ama bu durumda emrediyorum efendim, bir av ya da gezinti gerekli benim için."

"Ama bu gezinti, bu av bir kapris, acayip bir şey olmasın! Böyle sabırsızlıklarla bütün saraya artık kendisine ait olmayan bir kalp gösteriyorum. Dünyayı fethetme hayalleri içinde olduğum söyleniyor ama daha önce kendimi fethetmekle işe başlamam gerekiyor."

"Bunu söyleyenler efendim, küstah ve karanlık insanlar ama kim olursa olsun majesteleri onu dinlemeyi tercih ederse benim söyleyecek bir şeyim yok. O zaman yarın, hiç belli olmayan zamanlar içinde kaybolmaz mı?"

"Saint-Aignan bu gece çıkacağım. Bu gece Saint-Germain'da meşalelerin altında uyuyacağım, yarın kahvaltımı orada yapacağım ve saat üçe doğru Paris'e dönmüş olacağım. Tamam mı?"

"Tamam."

"O zaman bu akşam saat sekize doğru yola çıkıyorum."

"Majesteleri saati kestirdiler."

"Bana söyleyecek bir şeyin yok mu?"

"Evet, yani size bir şey söyleyemem efendim; bu dünyada çalışmak, çaba harcamak önemli tabii ki efendim ama rastlantı da o kadar büyük rol oynuyor ki bu ihtimali her zaman en aza indirgemeye çalışırım. Buna karşılık rastlantı da en büyük payı kendine ayırmak isteyecektir hiç kuşkusuz."

"O zaman her şeyi sana bırakıyorum."

"Doğrusu da budur."

Rahatlayan kral, doğru prensese gitti ve planlanan geziyi bildirdi.

Prenses bu beklenmedik eğlenceyle ilgili olarak hemen o anda kralın bir komplosunu aklına getirdi. La Vallière ile yolda, karanlıktan yararlanarak ya da başka herhangi bir biçimde konuşacaktı ama kayınbiraderine hiçbir şey belli etmemeye çalıştı ve dudaklarında bir gülümsemeyle davetini kabul ettiğini bildirdi.

Hemen yüksek sesle emirler yağdırarak nedimelerine kendisini izlemelerini söyledi, bu arada majestelerin aşk oyunlarını bozmak için yapmayı düşündüğü şeyleri açık etmedi.

Prenses yalnız kaldı, bu emri veren zavallı âşık da matmazel de La Vallière'in geziye katılacağını sanıyordu ve belki de acı çeken âşıkların hüzünlü mutluluğunu yaşıyordu. Kendisine yasak edilmiş bir şeyi sadece görmenin bile mutlu edebileceği bir âşık gibiydi. İşte bu sırada prenses nedimelerine şöyle diyordu:

"Bu gece iki nedime yeter bana: Matmazel de Tonnay-Charente ve matmazel de Montalais."

La Vallière darbeyi tahmin etmişti ve bekliyordu ama işkence güçlendirmişti onu; prensesin, kalbine aldığı darbenin yüzünde yansımasını görme mutluluğunu tatmasına izin vermedi kesinlikle.

Aksine yüzüne meleksi bir karakter veren hoş ve tatlı bir gülümsemeyle konuştu:

"Yani bu gece özgür olacağım, değil mi madam?" dedi.

"Tabii."

"Fırsattan yararlanarak, majestelerinin de söylediği gibi halı kaplama işiyle ilgilenirim ve vaktinden önce tamamlanıp prensese gösterilmesi onuruna kavuşurum."

Ve saygıyla selam vererek odasına çekildi.

Matmazel de Montalais ve Tonnay-Charente da aynı şekilde davrandı.

Gezinti haberi onlarla birlikte prensesin odasından çıktı ve bütün şatoya yayıldı. On dakika sonra Malicorne, prensesin kararını öğrendi ve Montalais'nin kapısının altından bir pusula attı; pusulada şu cümle yazılıydı:

L. V'nin geceyi prensesle birlikte geçirmesi gerekiyor.

Montalais yaptıkları anlaşma gereği önce kâğıdı yaktı, sonra düşünmeye başladı.

Montalais çarelerin kızıydı ve kısa sürede planını yaptı.

Prensesin yanına gideceği saatte, yani saat beşe doğru avluyu koşarak geçti ve bir grup askere on adım kadar yaklaştı, bir çığlık attı, hafifçe dizinin üzerine düştü, kalktı yoluna devam etti ama topallayarak.

Asilzadeler yanına koştular destek olmak için. Montalais'nin ayağı burkulmuştu.

Görevine sadık biri olarak prensese doğru yoluna devam etmek istedi buna rağmen.

"Ne oldu, niçin topallıyorsunuz?" diye sordu prenses, "La Vallière sandım sizi."

Montalais çabuk gelmek için koşarken nasıl ayağını burktuğunu anlattı.

Prenses duruma üzülmüş gibi gözüktü ve hemen bir hekim çağırmak istedi.

Ama Montalais önemli bir şeyi olmadığını söyledi.

"Madam sadece görevimi yerine getiremeyeceğim için üzülüyorum," dedi, "matmazel de La Vallière'e yerimi almasını rica etmeyi düşündüm."

Prenses kaşlarını çattı.

"Ama kesinlikle bahsetmedim bundan," diye devam etti Montalais.

"Niçin bahsetmediniz?" diye sordu prenses.

"Çünkü zavallı La Vallière bir akşam ve bir gece özgür olacağı için o kadar mutlu gözüküyordu ki benim yerimi almasını rica etme cesaretini gösteremedim."

"Nasıl! O derece mutlu yani, öyle mi?" diye sordu bu sözlerden pek etkilenen prenses.

"Yani deli gibi, her zaman melankolik olan La Vallière şarkı söylüyor. Ayrıca majesteleri de bilirler ki kendisi insanlardan nefret eder ve biraz vahşi tabiatlıdır."

"Daha neler!" dedi içinden prenses. "Bu aşırı neşe bana pek normal gelmedi."

"Hazırlıklarını yaptı zaten," diye devam etti Montalais. "Akşam yemeğini odasında yiyecek, çok sevdiği kitaplarından biriyle baş başa. Ayrıca majestelerinin altı küçük hanımı daha var. Size refakat etmekten çok mutlu olacaklardır, söylediğim gibi ben matmazel de La Vallière'e yerimi alması için teklifte falan bulunmuş değilim."

Prenses bir şey söylemedi.

"İyi mi yaptım başka birini bulmanın gerekli olmadığını düşünerek?" diye sordu Montalais ve bu arada kalbi hafifçe sıkıştı, çok güvendiği bu savaş hilesinin pek başarılı olmadığını gördü.

"Prenses onaylıyor mu beni?" diye devam etti.

Prenses düşünüyordu: Kral Saint-Germain'dan gece ayrılabilirdi pekâlâ ve Paris'le Saint-Germain arası sadece dört buçuk fersah olduğundan bir saat içinde Paris'te olabilirdi.

"Peki söyler misiniz," dedi, "La Vallière sizin sakatlandığınızı öğrenince en azından size refakat etmeyi teklif etti mi?"

"Hayır! Kaza geçirdiğimi bilmiyor henüz ama öğrense bile planlarını aksatacak bir şey istemezdim ondan kesinlikle. Öyle sanıyorum ki bu gece merhum kralın[1] yaşadığı eğlence gecesini tek başına yaşamak istiyor. Biliyorsunuz mösyö de Cinq-Mars'a söylediğini: "Sıkılalım mösyö de Cinq-Mars, çok sıkılalım."

Prenses bu yalnızlık arzusunun altında bir aşk sırrının gizlendiğine inanıyordu. Bu sır Louis'nin gece vakti dönüşü olmalıydı. Hiç kuşkusu yoktu bundan; La Vallière'in bundan haberi vardı, Palais-Royal'de kalacak olmaktan duyduğu keyfin nedeni buydu.

Önceden yapılmış bir plandı bu kesinlikle.

"Beni aptal yerine koyamayacaklar," dedi prenses.

Ve kesin bir tavır aldı.

"Matmazel de Montalais," dedi, "arkadaşınız matmazel de la Vallière'e haber verin, yalnız kalma planlarını bozacağım için üzgünüm ama arzu ettiği gibi odasında tek başına sıkılacağına, bizimle birlikte Saint-Germain'da sıkılsın."

"Ah! Zavallı La Vallière," dedi Montalais, yakınan bir ses tonuyla ama gönlü rahat bir tavır içinde. "Ah! Madam, acaba majestelerinin bir çare bulması..."

"Yeter," dedi prenses, "ben böyle istiyorum! Matmazel La Baume Le Blanc ile birlikte olmayı ötekilerle birlikte olmaya tercih ederim. Haydi, gönderin onu bana ve siz bacağınızı tedavi ettirin."

Montalais emri tekrar ettirmedi, odasına döndü, Malicorne'a cevabını yazdı ve kâğıdı halının altına sıkıştırdı.

"Gidiliyor," denmişti bu cevapta.

Bir Spartalı bile bu kadar kısa yazmazdı cevabını.

---

[1] Gözdesi Cinq-Mars'ı kasvetli eğlencelerini paylaşmaya zorlayan XIII. Louis.

"Böylece" diyordu içinden prenses, "yolda gözümün önünde olur, gece yanımda yatar ve majestelerinin matmazel de La Vallière ile tek kelime bile edebilmesi için büyük bir maharet göstermesi gerekir."

La Vallière gezintiye katılma emrini aldı. Bu emir kalması için nasıl tatlı bir üslupla verildiyse yine aynı üslupla verildi.

Sadece içinden büyük bir sevinç duydu ve prensesin kararını değiştirmesini Tanrı'nın kendisine gönderdiği bir teselli gibi gördü.

Prenses kadar kavrayışlı olmamakla birlikte her şeyi tesadüfe bağlıyordu.

Gözden düşmüş olanlar, hastalar ve ayağı burkulanlar dışında herkes Saint-Germain'a doğru yöneliyordu, Malicorne işçisini mösyö de Saint-Aignan'ın bir arabasına bindiriyor ve onu La Vallière'in odasının altındaki odaya götürüyordu.

Bu adam kendisine vaat edilmiş olan göz kamaştırıcı ödül aşkıyla işe koyuldu.

Kralın mühendislerinin en mükemmel aletleri alınmıştı ve bunlar arasında su içindeki, demir gibi sert meşe kalaslarını bile kesebilecek muazzam dişleri olan bir testere vardı ve çalışma hızla ilerledi; iki kiriş arasındaki bir yerde seçilmiş olan tavanın kare biçimindeki bir parçası Saint-Aignan, Malicorne, işçi ve bu dünyaya her şeyi görmek, her şeyi işitmek ve hiçbir şeyi söylememek üzere gelmiş güvenilir bir uşağın kollarına düştü.

Ancak Malicorne'un çizdiği yeni bir plana göre delik köşede açıldı.

Nedeni de şuydu: La Vallière odasında tuvalet bulunmadığından, sabahleyin bir bölme işlevi görecek büyük bir paravan istemiş ve elde etmişti bunu.

Paravan verilmişti kendisine.

Aslında ince marangozluğun ustalıklarıyla gizlenebilecek olan açılmış yerin gizlenmesi için kesinlikle yeterliydi bu paravan.

İşçi işini bitirdikten sonra kirişlerin arsından kaydı ve kendini La Vallière'in odasında buldu.

Odada döşemeyi testereyle kesti ve parkeden çıkan parçalarla, açtığı yere mükemmel biçimde uyan döşeme kapısı gibi bir şey

yaptı öyle ki en keskin göz bile döşemenin birleşme yerlerinin aralıklarından başka bir şey göremezdi orada. Malicorne her şeyi hesaplamıştı. Önceden satın alınmış bir kulp ve iki menteşe bu ağaç parçasına takıldı.

Malicorne iki bin lira ödeyerek asma katlara konmaya başlanan döner merdiven gibi küçük bir merdiven satın aldı.

Gerektiğinden daha yüksekti bu merdiven, ama dülger birkaç basamağı kesti ve tam ölçüyü buldu.

Çok ünlü bir ağırlığı kaldıracak olan bu merdiven duvara sadece iki kancayla tutturuldu.

Merdivenin ayağıysa kontun odasının parkesine iki vidayla sabitlendi. Kral ve yanındakiler hiç korkmadan bu merdivenden inip çıkabilirlerdi.

Her çekiç darbesi içi üstüpü dolu küçük bir yastığa iniyordu, her eğe yünle sarılmış bir sapa sürtüyordu ve eğenin ağzı zeytinyağına daldırılmıştı.

Zaten en gürültülü çalışma gece ve sabahleyin, yani La Vallière ve prensesin yokluğunda yapılmıştı.

Saat ikiye doğru saray erkânı Palais-Royal'e döndüğünde La Vallière odasına çıktı. Her şey yerli yerindeydi ve en küçük bir testere talaşı yoktu etrafta, odaya zorla ya da gizlice girildiğini kanıtlayabilecek en küçük bir yonga parçası görülmüyordu.

Sadece, bu çalışmaya elinden gelen yardımı yapmak istemiş olan de Saint-Aignan, parmaklarını ve gömleğini parçalamıştı ve kralına hizmet ederken çok ter dökmüştü.

Özellikle avuçlarında şişlikler oluşmuştu.

Malicorne'a merdiven tuttuğu için oluşmuştu bu şişlikler.

Ayrıca merdivenin her biri iki basamaktan oluşan beş parçasını da tek tek taşımıştı.

Sonuçta şunu söyleyebiliriz: Kral onu böyle gayret ve şevk içinde çalışırken görseydi kendisine sonsuza kadar minnet ve şükran duyguları içinde olacağına dair yemin edebilirdi.

Malicorne'un tahmin ettiği gibi tam ölçülerin adamı işçi bütün işlerini yirmi dört saat içinde bitirdi.

Yirmi dört Louis altını aldı ve büyük bir keyif içinde gitti, altı ayda kazanabileceği paraydı bu.

Matmazel de La Vallière'in odasının altında olup bitenlerle ilgili olarak hiç kimse hiçbir şeyden şüphelenmemişti.

Ama ikinci günün akşamı, La Vallière prensesin yanından ayrılıp odasına döndüğü sırada arka tarafta bir çıtırtı duydu.

Şaşırdı, sesin nereden geldiğini anlamaya çalıştı. Tekrar duydu aynı sesi.

"Kim var orada?" diye sordu hafif ürkerek.

"Ben," diye karşılık verdi kral, çok iyi tanıdığı ses tonuyla.

"Siz mi? Siz ha!" diye haykırdı, birdenbire kendini rüyada sanan genç kadın. "Peki ama neredesiniz? Efendim neredesiniz?"

"Burada," dedi kral, paravanın kanatlarından birini açarak ve odanın arka tarafında bir gölge gibi ortaya çıkarak.

La Vallière çığlık attı ve titreyerek bir koltuğun üzerine çöktü.

Kral saygıyla ona ilerledi.

CLXXIV
GÖRÜNME

La Vallière şaşkınlığından hemen kurtuldu: Kral saygılı davranarak varlığıyla, birden ortaya çıkışının sarstığı güveni tekrar kazandırdı.

Ama La Vallière'i endişelendiren şey özellikle odasına nasıl girdiği sorusu olduğundan ona paravanla gizlenmiş merdiven sistemini anlattı, bu sıradışı yöntemle içeri girdiğini inkâr etmedi.

"Ah! Efendim," dedi hoş bir gülümsemeyle sarı saçlı kafasını sallayarak, "burada olsanız da olmasanız da hiçbir zaman aklımdan çıkmıyorsunuz."

"Yani Louise?"

"Yanisini biliyorsunuz efendim, Fontainebleau'da sırrını açığa çıkardığınız ve haçın altında yatarken kucakladığınız zavallı kızın sizi düşünmediği bir an yok."

"Louise içime neşe veriyorsunuz, mutluluklara gark ediyorsunuz beni."

La Vallière hüzünle gülümsedi ve devam etti:

"Ama efendim, bu müthiş icadınızın bize hiçbir faydası olamayacağını düşündünüz mü hiç?"

"Niçin? Cevabınızı bekliyorum."

"Çünkü yaşadığım bu oda sürekli aranıyor; evet, korunmam mümkün değil; prenses her an girebilir içeri, arkadaşlar günün herhangi bir saatinde gelebilirler, kapıyı içeriden kilitlesem bu açıkça kendimi ihbar etmem olur, kapıya "Girmeyin, kral içeride!" yazmışım gibi olur. Bakın efendim hiçbir engel yok. Şu anda kapı açılabilir, şaşkın majestelerini yanımda görebilirler."

"O zaman," dedi kral gülerek, "gerçekten hayalet sanırlar beni çünkü buraya nereden girdiğimi kimse söyleyemez. Duvarların içinden, tavanlardan sadece hayaletler geçebilir."

"Ah! Efendim nasıl bir macera bu! Düşünsenize efendim! Nedimeler konusunda hiçbir zaman böyle şeyler söylenmemiştir herhalde. Kötülükler her zaman bulur bu yaratıkları!"

"Yani çıkardığınız sonuçlar bunlar demek ki sevgili Louise. Anlatın bakalım biraz."

"Yani maalesef, şey gerekiyor! Bağışlayın, efendim ama bunu söylemek biraz zor..."

Louis gülümsedi.

"Haydi," dedi.

"Majestelerinin merdivenden, böyle gizli kapaklı şeylerden, sürprizlerden vazgeçmesi gerekir; düşünmeniz gerekir efendim; burada yakalanmanın vereceği zarar, yaşayabileceğimiz mutluluktan daha büyük olur."

"O zaman sevgili Louise," diye karşılık verdi kral sevgi dolu bir sesle, "benim çıktığım bu merdiveni iptal etme yerine sizin düşünmediğiniz daha basit bir çare olduğunu sanıyorum."

"Çare... Yine mi çare..."

"Evet, yine. Ah! Siz beni benim sizi sevdiğim kadar sevmiyorsunuz Louise, çünkü sizden daha yaratıcıyım ben."

Louise krala baktı. Kral ona elini uzattı, Louise hafifçe sıktı kendisine uzatılan eli.

"Yani diyorsunuz ki," diye devam etti kral, "ben buraya geldiğimde herkesin istediği saatte istediği gibi girip çıkabildiğini görüp şaşıracağım."

"Bakın efendim, bu konudan söz ettiğiniz şu anda bile titriyorum."

"Peki, siz aşağıdaki odalara gelmek için bu merdiveni inerken şaşırmayacaksınız."

"Aman efendim, ne diyorsunuz siz?" diye haykırdı ürken La Vallière.

"Beni yanlış anlıyorsunuz Louise, çünkü daha ağzımdan ilk kelime çıkar çıkmaz büyük bir öfkeye kapılıyorsunuz; bir kere siz bu odaların kime ait olduğunu biliyor musunuz?"

"Kont de Guiche'e tabii ki."

"Hayır, de Saint-Aignan'a."

"Sahi mi?" dedi La Vallière.

Ve genç kızın neşeli yüreğinden kaçan bu kelime kralın coşku dolu yüreğinde hoş bir alametle ilgili bir şimşek çaktırdı.

"Evet, dostumuz Saint-Aignan'a ait," dedi.

"Ama efendim," dedi La Vallière, "ben ne mösyö de Saint-Aignan'a ne de kont de Guiche'e gidebilirim." Tekrar kadın olan melek risk almıştı bunu söylerken.

"Niçin gidemiyormuşsunuz Louise?"

"Mümkün değil! Mümkün değil!"

"Bence Louise, kralın koruması altında her şey yapılabilir."

"Kralın koruması altında," dedi, sevgi dolu bir bakışla.

"Benim sözüme güveniyorsunuz değil mi?"

"Siz yanımda olmadığınızda güveniyorum efendim ama siz yanımda olduğunuzda, benimle konuştuğunuzda, sizi gördüğümde hiçbir şeye inanamıyorum."

"Tanrım, ne yapmak gerekiyor size güven vermek için?"

"Biliyorum, kraldan böyle kuşkulanmak biraz saygısızca bir şey ama siz benim için kral değilsiniz."

"Tanrı'ya şükürler olsun, sanırım öyle; görüyorsunuz çare arıyorum. Dinleyin: Bir üçüncü kişinin varlığı rahatlatır mıydı sizi?"

"Mösyö de Saint-Aignan'ın varlığı, evet."

"Gerçekten Louise, bu tür kuşkularla kalbimde yaralar açıyorsunuz."

La Vallière bir şey söylemedi, sadece baktı Louis'ye. Kalplerin derinliklerine nüfuz eden o berrak gözlerle baktı ve kendi kendine konuştu:

"Heyhat! Ben sizden kuşkulanmıyorum, sizin üstünüzde yoğunlaşmıyor kuşkularım."

"O halde kabul ediyorum," dedi kral iç geçirerek, "ve sizi rahatlatmak gibi talihli bir ayrıcalığa sahip olan mösyö de Saint-Aignan da her görüşmemizde her zaman yanımızda olacak, size güvence veriyorum bu konuda."

"Sahi mi efendim?"

"Asilzade sözü ve siz de..."

"Durun! Bitmedi daha."

"Yine ne var Louise?"

"Ah! Bu kadar çabuk pes etmeyin, bitirmedik daha efendim."

"Haydi, kalbimde yara açma işini bitirin artık."

"Çok iyi bildiğiniz gibi efendim; bu konuşmaların, en azından mösyö de Saint-Aignan'ın yanında bir tür mantıklı gerekçeleri olmalıdır."

"Mantıklı gerekçeler?" diye tekrar etti kral tatlı bir sitemle.

"Kesinlikle. Düşünsenize efendim."

"Ah! Çok incesiniz, inanın; benim biricik arzum, bu noktada sizin denginiz olmaktır. Tamam Louise, siz nasıl isterseniz öyle olacak. Konuşmalarımızın mantıklı bir amacı olacak ve bu amacı buldum bile."

"Yani efendim..." dedi La Vallière gülümseyerek.

"Yarından itibaren, isterseniz..."

"Yarın?"

"Çok geç olur mu diyorsunuz?" diye haykırdı kral, La Vallière'in ateş gibi yanan elini elleriyle tutarak.

"Efendim, efendim!" diye haykırdı La Vallière. "Biri geliyor, biri geliyor, duyuyor musunuz? Efendim! Efendim gidin lütfen, yalvarırım."

Kral iskemlesinden paravanın arkasına sıçradı.

Tam zamanıydı; kral paravanın kanatlarından birini kendine doğru çekerken, kapı tokmağı çevrildi ve eşikte Montalais göründü.

Hiçbir teşrifata gerek duymadan hemen girdi tabii ki.

Kurnaz çok iyi biliyordu ki kapıyı iteceğine, nazikçe çalmış olsa La Vallière'e karşı gönül kırıcı bir kuşku ve güvensizlik göstermiş olurdu.

Dolayısıyla girdi içeri, hemen çevreyi kolaçan edince birbirine çok yakın iki iskemle gördü, nedendir bilinmez bir türlü kapanmak bilmeyen kapıyı zorlukla kapattı ve kral da bu arada döşeme kapağını kaldırıp tekrar de Saint-Aignan'ın yanına indi.

Kendisininki kadar keskin olmayan kulakların hiçbir biçimde duyamayacağı bir ses Montalais'ye kralın ortadan kaybolduğunu bildirdi, Montalais kapanmamakta direnen kapıyı kapatmayı başardı ve La Vallière'e yaklaştı.

"Konuşalım Louise," dedi, "ve ciddi şeylerden söz edelim, uygun görürseniz."

Çok heyecanlanmış olan Louise, Montalais'nin ısrarla üstünde durduğu bu *ciddi şeyler* lafını duyunca çok belli olmayan bir korkuya kapıldı.

"Aman Tanrım! Sevgili Aure," diye mırıldandı, "daha başka ne var?"

"Şu var ki, prenses her şeyden şüpheleniyor."

"Nasıl her şeyden?"

"Açıklamalar yapmamıza ihtiyaç var mı, ne demek istediğimi anlamıyor musun? Sen prensesin ne zamandan beri kararsızlık içinde olduğunu görmüş olmalısın. Seni yanına aldı, sonra kovdu, sonra tekrar yanına aldı. Durumu anlamış olmalısın."

"Gerçekten tuhaf ama tuhaflıklarına alıştım onun."

"Bekle. Prenses, dün seni gezinti için çağırmadı, daha sonra gezintiye katılmanı emretti. Gördün durumu."

"Gayet tabii."

"Öyle gözüküyor ki prenses şimdi yeteri kadar bilgiye sahip çünkü doğrudan doğruya amacına yöneldi. Fransa'da bütün engelleri yok eden sele karşı yapabileceği bir şey yoktu, selden neyi kastettiğimi anlıyorsun değil mi?"

La Vallière yüzünü elleriyle sakladı.

"Demek istiyorum ki," diye devam etti Montalais acımasızca, "Chaillot Karmelitlerinin kapısını çökerten ve Fontainebleau'da ve Paris'te sarayın bütün önyargılarını yıkan sel."

"Heyhat! Heyhat!" diye mırıldandı gözyaşlarıyla ıslanmış parmaklarıyla yüzünü gizleyen La Vallière.

"Ah! Üzme kendini böyle, acı ve sıkıntıların yarısındasın henüz."

"Tanrım!" diye haykırdı genç kız sıkıntı içinde. "Daha ne olacak!"

"Durum şu. Prenses Fransa'da yardımcılardan mahrum kaldı, çünkü iki kraliçeyi, prensi ve bütün sarayı tüketti. Prenses senin üstünde hakkı olduğunu iddia eden birini hatırladı."

La Vallière balmumundan bir heykel gibi bembeyaz kesildi.

"Bu kişi," diye devam etti Montalais, "şu sırada Paris'te değil."

"Aman Tanrım!" diye mırıldandı Louise.

"Bu kişi, yanılmıyorsam eğer İngiltere'de."

"Evet, evet," diye iç çekti La Vallière neredeyse çökmüş bir halde.

"Bu kişi, kral II. Charles'ın sarayında değil mi? Söyle."

"Evet."

"Bu akşam prensesin çalışma odasından Saint-James'e bir mektup gönderildi. Mektubu taşıyan kişiye emir verildi. Süratle Hampton Court'a gidecek. Londra'ya on iki mil uzaklıkta krallığa ait bir malikane galiba!"

"Peki, sonra?"

"Prenses Londra'ya düzenli olarak her on beş günde bir mektup gönderiyor. Düzenli posta üç gün önce gitmişti Londra'ya, durum böyle olunca ben prensesin eline kalem alması için önemli bir neden olması gerektiğini düşündüm. Prenses yazma konusunda çok tembeldir biliyorsunuz."

"Evet!"

"İçimden bir ses bana bu mektubun senin için yazıldığını söylüyor."

"Benim için," diye tekrarladı zavallı genç kız, iradesiz biri gibi itaatkâr bir tavırla.

"Ben bu mektubu mühürlenmeden önce prensesin masasında gördüm, zarfın üzerinde galiba..."

"Galiba?"

"Yanılmış da olabilirim."

"Ne yazıyordu?"

"Bragelonne."

La Vallière kendisine çok acı veren bir sıkıntı içinde kalktı.

"Montalais," dedi hıçkırarak, "gençliğin ve masumiyetin gülümseyen bütün rüyaları kaybolup gitti artık. Ne senden ne de başkalarından gizleyecek bir şeyim var. Hayatım ortada ve bir ki-

tap gibi açılabilir. Kraldan, oradan geçen ilk kişiye kadar herkes okuyabilir bu kitabı. Aure, sevgili Aure, ne yapmak gerekiyor, nasıl olmak gerekiyor?"

Montalais yaklaştı ona.

"Birilerine danışacaksın, akıl alacaksın tabii ki."

"Ben mösyö de Bragelonne'u sevmiyorum, sevmiyorum diyorsam anla beni; onu bir kız kardeşin erkek kardeşini sevebileceği gibi seviyorum ama onun istediği bu değil, benim ona vaat ettiğim şey kesinlikle bu değil."

"Yani sen kralı seviyorsun," dedi Montalais, "ve bu da çok makul bir mazeret."

"Evet, kralı seviyorum," diye mırıldandı hafifçe genç kız, "ve ben bu kelimeleri telaffuz etmenin bedelini olukça ağır bir şekilde ödedim. O zaman konuş Montalais, benim bu durumumda benim için ya da bana karşı ne yapabilirsin?"

"Benimle daha açık konuş."

"Ne diyeyim sana?"

"Daha farklı, daha özel bir şey yok mu yani?"

"Hayır," dedi Louise şaşkınlık içinde.

"Peki! Sen sadece öğüt vermemi mi istiyorsun?"

"Evet."

"Mösyö Raoul'le ilgili mi?"

"Başka bir şey istemiyorum."

"Nazik bir konu," diye karşılık verdi Montalais.

"Hayır, hiç öyle değil. Verdiğim sözü tutmak için onunla evlenmeli miyim? Kralı dinlemeye devam mı etmeliyim?"

"Beni zor durumda bıraktığını biliyor musun?" dedi Montalais gülümseyerek. "Bana Raoul'le evlenmen gerekip gerekmediğini soruyorsun, ben Raoul'ün arkadaşıyım. Aleyhine bir şey söylersem ölümüne nefret eder benden. Ve kralın sözünden çıkmaktan söz ediyorsun. Ben kralın uyruğuyum. Sana bunu tavsiye edersem onu küçük düşürmüş olurum. Ah! Louise, Louise, çok hassas bir durumu ucuzlaştıyorsun."

"Beni anlamadınız Aure," dedi Montalais'nin hafif alaycı tavrından yaralanan La Vallière: "Ben mösyö de Bragelonne ile evlenmekten söz ediyorsam, bu demektir ki onunla onu hiç üzmeden

evlenebilirim; ama aynı nedenle kralı dinlersem onu gerçekten çok sıradan, ama aşkın görünüşte bir değer atfettiği bir iyiliği engelleyen biri gibi görmek gerekir. Dolayısıyla benim senden istediğim şu: Benim bir taraftan ya da öbür taraftan onurlu bir şekilde kurtulmamı sağlaman, daha doğrusu ben en onurlu bir şekilde hangi taraftan kurtulabilirim, onu öğrenmek istiyorum."

"Sevgili Louise," diye karşılık verdi Montalais kısa süre sessiz kaldıktan sonra, "ben Yunanistan'ın yedi bilgesinden biri değilim ve benim için hiçbir biçimde değişmeyen davranış kuralları yok ama buna karşılık belli bir deneyimim var ve sana şunu söyleyebilirim: Hiçbir kadın, çok büyük sıkıntılar içine düşmemişse senin benden istediğin türden öğütler istemez kimseden. Oysa sen çok ciddi bir söz verdin; böyle bir söz verdiğin için sıkıldıysan bir yabancının –aşkla dolu bir kalbe her şey yabancıdır– öğüdü, yani benim öğüdüm seni kurtaramaz sıkıntıdan. Dolayısıyla sana kesinlikle öğüt vermeyeceğim, çünkü öğüt verdikten sonra, senin yerine ben sıkılacağım ve senden de fazla sıkılacağım. Yapabileceğim tek şey, daha önce söylediğimi tekrarlamaktır sana: Sana yardım etmemi istiyor musun?"

"Evet."

"İşte bu kadar. Sana hangi konuda yardım etmemi istediğini söyle bana! Kim için ve kime karşı, böylelikle kesinlikle hata yapmayız."

"Ama önce sen," dedi La Vallière arkadaşının elini sıkarak, "kimden yanasın ya da kime karşısın?"

"Gerçekten arkadaşımsan senden yanayım."

"Prensesin sırdaşı değil misin?"

"Sana yararlı olmak için fazladan bir neden; o tarafla ilgili hiçbir şey bilmeseydim sana yardım edemezdim, dolayısıyla beni tanımış olmanın hiçbir yararı olmazdı sana. Dostluklar bu tür karşılıklı çıkarlarla yaşar."

"Sonuç olarak, aynı zamanda prensesin dostu olarak da kalacak mısın?"

"Tabii. Yakınıyor musun bundan?"

"Hayır," dedi hülyalara dalmış olan La Vallière, çünkü bu edepsiz samimiyet ona göre kadına yapılmış bir hakaret ve dosta yapılmış bir haksızlıktı.

"Pekâlâ," dedi Montalais, "çünkü öyle olsaydı aptallık etmiş olurdun."

"O zaman bana yardım edeceksin değil mi?"

"Sadakatle, özellikle sen de bana yardım edersen."

"Benim yüreğimi bilmiyormuş gibisin," dedi La Vallière, büyük bir şaşkınlık içinde Montalais'ye bakarak.

"Tabii! Saraya gireli beri, sevgili Louise çok değiştik."

"Nasıl yani?"

"Çok basit; orada, Blois'da, Fransa'nın ikinci kraliçesi miydin?"

La Vallière kafasını eğdi ve ağlamaya başladı.

Montalais tarif edilmesi zor bir biçimde baktı ona ve mırıldandı:

"Zavallı kız!"

Sonra kendini topladı:

"Zavallı kral!" dedi.

Louise'i alnından öptü ve Malicorne'un beklediği daireye gitti tekrar.

CLXXV
PORTRE

Aşk denilen bu hastalıkta nöbetler, hastalık başlar başlamaz gitgide daha sık aralıklarla gelmeye başlar.

Bir süre sonra, iyileşme yaklaştıkça nöbetler birbirlerinden uzaklaşmaya başlar.

Bunu yine genel olarak bir aksiyom ve özel olarak da bölüm başlığı olarak belirttikten sonra hikâyemize devam edelim.

Ertesi gün kralın Saint-Aignan'ın odasındaki ilk buluşma gününde, paravanı açan La Vallière yerde üzerinde kralın el yazısının bulunduğu bir kâğıt parçası buldu.

Bu mektup parkedeki delikten, alt kattan üst kata geçmişti. Hiçbir meraklı bakış bu kâğıt parçasının çıktığı yere çıkamazdı.

Malicorne'un fikriydi bu. De Saint-Aignan'ın, odasıyla krala ne kadar yararlı olacağını görünce nedimin ayrıca haberci olarak hiz-

met vermesini istememiş; bu son görevi, kendine tanıdığı özel yetkiyle kendisi üstlenmişti.

La Vallière merakla okudu mektubu: Buna göre randevu saati olarak öğleden sonra saat iki tespit edilmişti ve döşemedeki kapağın nasıl açılacağı tarif edilmişti.

Kâğıdın en altındaki *notta* "Kendinizi güzelleştirin" cümlesi yer almıştı.

Bu son kelimeler genç kızı şaşırttı, ama aynı zamanda da rahatlattı.

Saatler yavaş ilerliyordu. Ama vakit geldi sonunda.

Rahibe Hero[1] kadar dakik olan Louise, saat tam ikiyi vurduğunda döşemedeki kapağı kaldırdı ve kralı ilk basamaklarda gördü. Louise'e elini uzatmak için saygıyla bekliyordu.

Bu nezaket ve saygı çok etkiledi onu.

İki sevgili merdivenin altında kontu gördüler; kont gülümseyerek ve büyük bir zarafetle eğilerek kendisini onurlandırdığı için La Vallière'e teşekkür etti.

Sonra krala döndü:

"Efendim," dedi, "adamımız geldi."

La Vallière endişeyle Louis'ye baktı.

"Matmazel," dedi kral, "sizden, bana buraya inme onurunu bahşetmenizi rica etmemin nedeni ilgi ve meraktır. Benzerlikleri çok iyi yakalayan bir ressam getirttim ve resminizi yapması için izin vermenizi istiyorum. Kaldı ki kesinlikle istediğiniz takdirde portre sizde kalabilir."

La Vallière kızardı.

"Görüyorsunuz," dedi kral, "üç kişi olacaktık, dört kişi olacağız bundan böyle. Baş başa kalmadıkça, istediğimiz kadar birlikte olacağız."

La Vallière kral sevgilisinin parmaklarının ucunu sıktı hafifçe.

"Yan odaya geçelim, lütfen majesteleri," dedi de Saint-Aignan.

---

[1] Sestos'ta bir rahibe olan Hero, ona ulaşmak için Çanakkale Boğazı'nı yüzerek geçen sevgilisi Leandros'a her akşam yol göstermek için deniz fenerini yakar. Fırtınalı bir günde sevgilisi boğulduğunda, o da kendini sulara atar.

Kapıyı açtı ve konuklarını geçirdi.

Kral, La Vallière'in arkasında yürüyordu ve gözleriyle onun sedef gibi beyaz yakasını yiyip bitiriyordu. Yakanın üzerinde genç kızın gümüş rengi saçlarının sık ve kıvırcık saçları yuvarlanıyordu.

La Vallière'in sırtında kalın ipekli kumaştan, inci grisi, pembe karışımı renkten bir kıyafet vardı ve karakehribar takıları teninin beyazlığını belirginleştiriyor; ince, zarif, pırıl pırıl elleri, yabani menekşeler, Bengal gülleri ve incecik yapraklı filbaharlardan oluşan bir demetle zıtlık oluşturuyordu. Bu çiçeklerin üstünde, içine güzel kokular konan bir kupa gibi gri ve menekşe tonlarında bir lale yükseliyordu. Bu saf ve büyüleyici laleyi yaratmak için bahçıvan beş yıl araştırma yapmış ve kral beş bin lira harcamıştı.

Kral bu demeti, kendisini selamlarken La Vallière'in eline teslim etmişti.

De Saint-Aignan'ın kapısını açtığı bu odada bir genç adam vardı; ince kadife giysili bu adamın gözleri kara ve büyük, kumral saçları gürdü.

Ressamdı bu genç adam. Tuvali ve paleti hazırdı.

Matmazel de la Vallière'in önünde modelini inceleyen, meraklı bir sanatçı gibi eğildi; kralı, sanki kendisini hiç tanımıyormuş ve başka bir asilzadeyi selamlıyormuş gibi saygıyla selamladı.

Sonra matmazel de la Vallière'i kendisi için hazırlanmış koltuğun yanına kadar götürdü ve oturmasını rica etti.

Genç kız zarif ve çok rahat bir tavırla yerini aldı. Elleri bir şeyle meşgulmüş gibiydi ve bacaklarını yastıkların üzerine koydu; ressam, bakışlarının bulanık ya da yapmacık görünmemesi için gözlerini bir şeye ya da bir yere çevirmesini rica etti.

XIV. Louis gülümseyerek sevgilisinin ayak ucundaki yastıklara oturdu.

La Vallière geriye kaykılmış, koltuğa yaslanmıştı, çiçekler ellerindeydi; Louis gözlerini ona çevirmişti ve bakışlarıyla yiyordu onu adeta. Çok hoş bir ikili oluşturmuşlardı, öyle ki sanatçı dakikalarca ve büyük bir hoşnutluk içinde seyretti onları, de Saint-Aignan da seyretti ama kıskançlıkla.

Ressam hemen bir taslak çizdi, ilk fırça darbelerinden sonra gri fondan bir şeyler çıkmaya başladı. Yumuşak ve şiirsel tatlı bir

yüz, tatlı bakışlar, saf gümüş rengi saçların çerçevelediği pembe yanaklar.

Bununla birlikte iki âşık az konuşuyor, daha çok bakışıyorlardı; kimi zaman gözleri o kadar baygın bakıyordu ki ressam çalışmasına ara vermek zorunda kalıyordu, çünkü La Vallière yerine bir Erycine[1] portresi yapmak istemiyordu.

O zaman de Saint-Aignan imdada yetişiyor, şiir okuyor ya da Patru veya Tallemant des Réaux'nun çok iyi yazdıkları anekdotlardan, öykülerden birini okuyordu.

Ya da La Vallière yoruluyordu ve o zaman hep birlikte dinleniyorlardı.

O zaman da hemen Çin porseleninden bir tepsi içinde bulunabilecek en lezzetli meyveler, sarı yakutlarını işlemeli gümüş kaplara daldıran Xérès şarabı bu tabloya aksesuvarlar olarak sunuluyordu ve ressam bu tablonun en geçici görünümünü tekrar çizmek zorunda kalıyordu.

Louis aşktan sarhoş oluyordu, La Vallière ise mutluluktan, de Saint-Aignan'a gelince o hırsından sarhoş oluyordu.

Ressam yaşlılığı için anılar biriktiriyordu.

Böylece iki saat geçti, sonra saat dördü vurdu; La Vallière kalktı ve krala bir işaret verdi.

Louis kalktı, tabloya yaklaştı ve sanatçıya pohpohlayıcı birkaç iltifatta bulundu.

De Saint-Aignan, kendisine göre gerçekleşmiş olan benzerlikleri övüyordu.

La Vallière ise kızararak teşekkür etti ressama ve yan odaya geçti, kral da onu izledi ve de Saint-Aignan'ı da çağırdı.

"Yarın görüşürüz, değil mi?" dedi La Vallière'e.

"Ama efendim, yarın mutlaka benim odama gelecekler ve bulamayacaklar beni. Bunu düşünebiliyor musunuz?"

"Eee?"

"Ne yaparım ben o zaman?"

"Çok korkaksınız Louise."

---

[1] Batı Sicilya'da, özellikle Eryx tapınağında, Venüs'e tapılırken kullanılan isimlerden biri.

"Ama ya prenses çağırtırsa beni."

"Ah!" dedi kral. "Bir gün bana kendiniz gelip sizi terk etmemem için her şeye meydan okuduğunuzu söylemeyecek misiniz acaba?"

"O gün efendim, aklım başımdan gitmiş demektir ve bana inanmamanız gerekir."

"Yarın görüşürüz Louise."

La Vallière iç geçirdi, sonra kralın isteğine direnmedi.

"Nasıl isterseniz efendim, yarın görüşürüz!" dedi.

Daha sonra sessizce merdivenleri çıktı ve sevgilisinin gözlerinden kayboldu.

"Ne diyorsunuz efendim?" dedi de Saint-Aignan genç kız gittikten sonra.

"Saint-Aignan, dün kendimi dünyanın en mutlu insanı sanıyordum."

"Ve bugün majesteleri," dedi gülümseyerek kont, "kendisini dünyanın en mutsuz insanı mı sanıyor yoksa?"

"Hayır, ama bu aşk giderilemeyen susuzluk gibi bir şey; boşuna içiyorum, senin sağladığın su damlalarını boşuna yutuyorum, içtikçe susuyorum."

"Efendim, bu biraz da sizin hatanız; bu durumu yaratan majesteleridir."

"Haklısın."

"O zaman efendim, bu durumda mutlu olmanın çaresi kendini hoşnut sanmak ve beklemek."

"Beklemek! Sen bu lafın ne anlama geldiğini biliyor musun peki?"

"Efendim, hiç üzülmeyin siz bu konuda. Ben araştırdım, daha da araştıracağım."

Kral umutsuz bir halde başını eğdi.

"Ne oldu efendim, memnun olmadınız mı?"

"Hayır sevgili Saint-Aignan, hayır öyle değil ama bul, bul!"

"Efendim, sürekli arıyorum, elimden gelen bu."

Kral genç kızı göremeyince portresini görmek istedi tekrar. Ressamdan birkaç değişiklik yapmasını istedi ve çıktı.

De Saint-Aignan da kralın arkasından sanatçıyı gönderdi.

Resim sehpası, boyalar ve resim henüz ortadayken Malicorne'un başı göründü kapı aralığından.

De Saint-Aignan kollarını açarak ama aynı zamanda biraz da hüzünlü bir tavırla karşıladı onu.

Kraliyet güneşinin üzerinden geçmiş olan bulut sadık uydusunu gizliyordu.

Malicorne, de Saint-Aignan'ın yüzündeki örtüyü bir bakışta fark etti.

"Sayın kont," dedi, "ne kadar karamsar görünüyorsunuz böyle."

"Gerçekten öyle galiba sevgili mösyö Malicorne, kral mutlu değil desem inanır mısınız?"

"Merdiveninden mi memnun değil?"

"Hayır, aksine, merdiveni çok beğendi."

"O zaman odaların dekorasyonunu zevkine uygun bulmadı, öyle mi?"

"Düşünmedi bile böyle bir şeyi. Hayır kralın memnun olmadığı..."

"Ben size söyleyeyim neden memnun olmadığını sayın kont, bir aşk randevusuna dördüncü kişi olarak gelmiş olması. Siz, nasıl oldu da anlayamadınız bunu sayın kont!"

"Nasıl anlayabilirdim ki sevgili mösyö Malicorne. Ben kralın talimatlarının harfiyen uygulanmasıyla uğraşan biri değil miyim?"

"Gerçekten majesteleri sizin yanında olmanızı çok istedi mi?"

"Çok istedi."

"Majesteleri ayrıca orada gördüğüm ressamı da istedi."

"Gerekli gördü! Mösyö Malicorne, gerekli gördü!"

"O zaman, anlıyorum tabii ki! Majesteleri memnun olmasalar da."

"Emirlerine kesinlikle riayet edilmesinden mi memnun değil? Anlamıyorum sizi."

Malicorne kulağını kaşıdı.

"Kral, size saat kaçta geleceğini söylemişti?"

"Saat ikide."

"Siz onu odanızda mı bekliyordunuz?"

"Saat bir buçuktan itibaren."

"Sahi mi?"

"Ne sanıyorsunuz! Kral beni, istediği yerde vaktinde görmese çok iyi olurdu doğrusu değil mi!"

Malicorne, de Saint-Aignan'a saygı göstermesine rağmen omuz silkmeden yapamadı.

"Peki kral, bu ressamın da saat ikide mi gelmesini istedi?"

"Hayır ama ben, öğle vaktinden itibaren burada tuttum onu. Kral bir dakika bekleyeceğine bir ressam iki saat beklesin, değil mi ama!"

Malicorne belli etmemeye çalışarak güldü.

"Sevgili mösyö Malicorne," dedi de Saint-Aignan, "benden daha az gülün ve benden çok konuşun."

"Emir mi bu?"

"Rica."

"Peki sayın kont, kralın ilk gelişinde biraz daha memnun görünmesini istiyorsanız..."

"Yarın geliyor."

"Tamam, madem kralın yarın biraz daha memnun olmasını istiyorsunuz..."

"Tanrı benim belamı versin!" dedi atasının dediği gibi. "İstiyorsammış! Kesinlikle inanıyorum buna!"

"O zaman yarın kral geldiğinde dışarıda işiniz olsun ama erteleyemeyeceğiniz, gerekli bir iş olsun."

"Of! Of!"

"Yirmi dakikalığına."

"Kralı yirmi dakika yalnız bırakmak," diye haykırdı de Saint-Aignan ürkmüş bir halde.

"Haydi bakalım, ben hiçbir şey söylememiş olayım," dedi Malicorne kapıya giderken.

"Tamam, tamam, sevgili mösyö Malicorne; aksine bitirin söyleyeceklerinizi, anlamaya başlıyorum; peki ressam, ressam..."

"Oo! Ressam, onun yarım saat gecikmesi gerekiyor."

"Yarım saat mi diyorsunuz?"

"Evet."

"Tamam mösyö, nasıl istiyorsanız öyle yapacağım."

"Sizin için böylesi iyi olacak bence, yarın biraz bilgi almaya gelebilir miyim peki?"

"Tabii ki."

"Size saygı duyan bir hizmetkârınız olmaktan onur duyuyorum mösyö de Saint-Aignan."

Ve Malicorne geri geri yürüyerek çıktı.

"Bu çocuk kesinlikle benden akıllı," dedi içinden de Saint-Aignan. Şüphesi yoktu bundan.

CLXXVI
HAMPTON COURT

Sondan bir önceki bölümün sonunda Montalais'nin La Vallière'e yaptığı bu açıklama bizi çok doğal olarak bu hikâyenin başkahramanına, kaderi bir kralın kaprisine bağlı olan birine götürüyor.

Okuyucumuz bizi iyi izlerse, onunla birlikte Eğriboz'dan daha fırtınalı olan, Calais'yi Dover'dan ayıran bu boğazı geçeceğiz; yemyeşil ve çeşitli bitkilerle dolu, içinde bin dere olan bu, Charing, Maidstone ve birbirinden renkli on kenti kuşatan kırı katedeceğiz ve sonunda Londra'ya varacağız.

Oradan bir izi takip eden av köpekleri gibi, Raoul'ün önce White Hall'de, daha sonra Saint-James'de kaldığını, Monck tarafından ağırlandığını ve II. Charles'ın sarayının kaymak tabakasına girdiğini öğrendiğimizde; peşinden II.Charles'ın Kingston yakınlarında, Thames kıyısında Hampton Court'daki yazlık evlerinden birine kadar koşacağız.

Nehir bu bölgede, geniş halicinde her gün yarım milyon yolcu taşıyan ya da siyah suları azap veren Kokytos gibi "Ben de bir denizim" diye böbürlenen bir yol henüz değildi.[1]

Hayır, henüz kıyıları yosunlu, tatlı, ılıman, servileri, kayın ağaçlarını yansıtan büyük aynaları olan; üzerinde kurutulmuş ağaçtan birkaç kayığın, orada burada sazlar arasında bir kızılağaç ve unutmabeni çiçekleri koyunda uyuduğu bir nehirdi.

---

[1] Mitolojide Kokytos yeraltı nehirlerinden biridir. -Thames'in halici o kadar geniştir ki sonunda denizle birleşir.

Manzaralar sakin ve zengin bir çevrede uzanıyor; tuğla evlerin mavi dumanlı şöminelerinden sarı ve yeşil renkli, kalın bir çobanpüskülü zırhı yükseliyor; kırmızı gömlekli bir çocuk uzun otların arasında bir görünüyor bir kayboluyordu, rüzgârın eğdiği bir gelincik gibi.

İri koyunlar bodur titrek kavakların gölgelerinin altında gözlerini kapayarak uyuyor, zümrüt-altın rengi göğüslü yalıçapkınları suyun yüzünde sihirli toplar gibi koşuyor ve şaşkınlık içinde hemcinslerini yalayıp geçiyordu; sandallarının içinde oturmuş balıkçılar sazan balıklarını ve karagöz balıklarını gözlüyordu.

Siyah gölgelerden ve tatlı ışıklardan oluşan bu cennetin üstünde Volsey tarafından inşa edilen Hampton Court Sarayı yükseliyordu. Burası kibirli kardinalin, bir kralın bile iştahını kabartacak şekilde yarattığı bir tatil mekânıydı. Kardinal, burayı mahcup bir nedim olarak bu yeni şatoyu görür görmez kıskançlık ve açgözlülükten kaşlarını çatmış olan efendisi VIII. Henri'ye vermek zorunda kalmıştı.

Tuğla duvarlarıyla, büyük pencereleriyle, göz alıcı demir kapısıyla, aynı zamanda ilginç çan kuleciğiyle, özel gezinti yollarıyla ve Elhamra'dakiler gibi süs havuzlarıyla Hampton Court güllerin, yaseminlerin ve akasmaların muhteşem bir beşiğiydi. Özellikle göz ve burun olmak üzere, tüm duyulara hitap eden Hampton Court aşk resimleri için en güzel çerçeveyi oluşturuyordu. II. Charles Hampton Court'ta Titian, Pordenone ve Van Dyck'ın şehvetli tabloları arasında dolaşıyordu. 24 Ağustos 1648'de I. Charles'ı tutsak olarak getirdikleri Hampton Court'ta, Cromwell'in püriten takipçilerinin kurşunlarının delikler açtığı lambri kaplamalı odalarda şehit kralın resmi asılıydı.

Her zaman zevkten sarhoş olan kral, maiyetiyle toplantılarını hep burada yapardı; arzuların şairi olan bir kraldı, sıkıntı ve sefalet içinde akıp giden her dakikanın bir günlük bir hazla ödendiği zamanların mutsuz kralıydı.

II. Charles'ın gösterişli Hampton Court Sarayında sevdiği şeyler kadife gibi serilmiş güzel çimenler, her ağacın gövdesini saran ve gökyüzünde şenlik fişekleri gibi yayılan yirmi ayaklık gül ağaçlarını içlerinde barındıran çiçek yığınları, dalları söğütler gibi

yerlere dökülen ve gölgeleri, daha doğrusu saçları altında aşkları ve hülyaları gizleyen ıhlamur ağaçları değildi.

Hazar Denizi sularına benzeyen o kızıl renkli muazzam suyu; serin bir rüzgârın Kleopatra'nın saçları gibi dalgalandırdığı, üzerlerine terelerin, açıldıklarında yumurtanın içinde sütsü kılıfın dibinde pırıl pırıl parlayan altın tohumu gösteren canlı çiçek soğanlarıyla beyaz nilüferlerin yayıldığı suları; gizemli, sürekli mırıldanan, üzerlerinde siyah kuğuların ve aç küçük ördeklerin yüzdüğü suları; glayöllerin üzerindeki yeşil sinekleri kovalayan ince tüylü kuşların dolaştığı, köpük yataklarında otlayan kurbağaları seviyordu belki.

İki renkli yaprakları olan muazzam çobanpüsküllerini, kanalların üstünde gülümseyen köprüleri, bitmeyen yollarda dişi geyik seslerinin duyulduğu yerleri, şimşirlerin ve yoncaların arasında dolaşan, uçuşan çobanaldatan kuşlarını seviyordu belki.

Hampton Court'da bunların hepsi vardı; ayrıca yüksek kafes çitlere tırmanan, mis gibi kokan kartoplarını yerlere bırakan sıra sıra beyaz güller vardı; en ön taraftaki bahçede yeşil gövdeli köklerini, fışkıran şiirsel küflerin içinde yıkayan dağ akçaağaçları vardı.

Hayır, II. Charles'ın Hampton Court'da sevdiği, öğle sonralarında taraçalarda koşan o çok hoş, çekici gölgelerdi. XIV. Louis gibi Charles da büyük çalışma odasına dönemin yetenekli ressamlarına bu güzelliklerin resimlerini yaptırmıştı. Bu ressamlar aşk dağıtan sayısız güzel gözden fışkıran bir ışığı tuvallere resmetmeyi biliyorlardı.

Biz Hampton Court'a gittiğimiz gün, gökyüzü Fransa'daki gibi sakin ve aydınlıktı; hava nemli ve ılıktı; sardunyalar, müthiş kokular saçan mürdümükler, limon çiçekleri ve günebakanlar yerlerde sürükleniyor; kokularıyla sarhoş ediyordu herkesi.

Saat bir. Avdan dönen kral yemeğini yedi, soylu metresi Castelmaine düşesinin yanına gitti ve bu sadakat gösterisinden sonra akşama kadar vicdanı rahat bir şekilde sadakatsizlikler yapabilirdi.

Bütün saray erkanı çılgınca eğleniyor ve seviyordu. Kadınlar asilzadelere ciddi ciddi pembe ipek ya da yeşil ipek çoraplı şu ya da bu ayak konusundaki duygu ve düşüncelerini soruyorlardı. II.

Charles yeşil ipek çorabı olmayan bir kadının mutluluğu bulamayacağını, çünkü matmazel Lucy Stewart'ın bu renk çorap giydiğini söylüyordu.

Kral tercihlerini anlatırken biz taraçanın karşısında, iki taraflarında gürgen ağaçları olan yolda bir genç kadın görüyoruz. Sade bir kıyafet içindeki bu kadının yanında leylak rengi lacivert karışımı kıyafetli bir kadın var.

Ortasında, üzerinde tunç deniz kızları figürleri bulunan güzel bir çeşmenin bulunduğu çimenliği geçtiler ve taraçada sohbet ederek yürüdüler; taraçanın tuğla çiti çevresinde bahçeye açılan büyüklü küçüklü odalar vardı ama bunların çoğu dolu olduğundan, genç kadınlar geçip gittiler: Birinin yüzü kızarmıştı, öbürü hayallere dalmıştı.

Nihayet Thames'in kıyısındaki bu taraçanın ucuna geldiler ve serin bir yer bulunca yan yana oturdular.

"Nereye gidiyoruz Stewart?" dedi iki kadından küçüğü büyüğüne.

"Sevgili Graffton, çok iyi biliyorsun ki bizi götürdüğün yere gidiyoruz."

"Ben!"

"Tabii sen: Sarayın ucuna, genç Fransızın bir bankta iç çekerek beklediği yere gidiyoruz."

Mary Graffton hanım birdenbire durdu.

"Hayır, hayır," dedi, "ben oraya gitmiyorum."

"Neden?"

"Dönelim Stewart."

"Aksine, ilerleyelim ve konuşalım."

"Hangi konuda?"

"Bragelonne vikontu senin bütün gezilerine katılıyor, sen de onun bütün gezilerine katılıyorsun. Bu konuda konuşalım."

"Ve sen bundan onun beni sevdiği ya da benim onu sevdiğim sonucunu çıkarıyorsun."

"Niçin olmasın, yakışıklı bir asilzade; kimse beni dinlemiyordur, umarım," dedi Lucy Stewart hanım, gülümseyip arkasını dönerek. Yüzünün ifadesinden pek de endişeli olmadığı anlaşılıyordu.

"Hayır, hayır." dedi Mary. "Kral, mösyö de Buckingham'la birlikte oval ofisinde."

"Mösyö de Buckingham konusunda, Mary..."

"Ne?"

"Sanıyorum, Fransa'dan döndükten sonra kendini senin şövalyen ilan etti; kalbin ne diyor bu konuda?"

Mary Graffton omuz silkti.

"Tamam! Tamam! Bunu yakışıklı Bragelonne'a soracağım," dedi Stewart gülerek, "hemen gidip bulalım onu."

"Niçin?"

"Söyleyeceklerim var ona."

"Daha değil, önce bir şeyi konuşalım: Sen Stewart, sen ki kralın küçük sırlarını bilen birisin!"

"Öyle mi sanıyorsun?"

"Tabii! Bunları senin bilmen gerekir, yoksa kimse bilmeyecektir; söyle bakalım, mösyö de Bragelonne niçin İngiltere'de ve ne yapıyor burada?"

"Kralı tarafından başka bir krala gönderilen asilzade ne yapıyorsa onu yapıyor."

"Peki ama sahiden, politikadan çok iyi anlamasak da mösyö de Bragelonne'un burada kesinlikle ciddi bir misyonu olmadığını anlayabiliyoruz."

"Dinle," dedi Stewart yapmacık bir ciddiyetle, "sana bir devlet sırrını açıklamak istiyorum. Kral XIV. Louis'nin mösyö de Bragelonne'a verdiği ve majesteleri kral II.Charles'a hitaben kaleme aldığı güven mektubunda yazdıklarını söylememi ister misin?"

"Evet, tabii."

"Şöyle: Kardeşim, size sarayımdan bir asilzadeyi, sevdiğiniz birinin oğlunu gönderiyorum. Onu iyi ağırlayın lütfen ve İngiltere'yi sevdirin kendisine."

"Bunu mu yazmış?"

"Kesinlikle. Bu mealde bir şey işte. Üsluptan pek emin değilim ama içerik kesinlikle bu."

"Peki senin ya da daha doğrusu kralın bundan çıkardığı sonuç ne?"

"Fransız majestelerinin mösyö de Bragelonne'u uzaklaştırmak ve evlendirmek için nedenleri vardı. Fransa dışında yani."

"Yani bu mektuba göre..."

"Kral II. Charles, mösyö de Bragelonne'a senin de bildiğin gibi muhteşem ve dostça bir karşılama düzenledi; ona White Hall'ün en güzel odasını tahsis etti ve sen, onun kalbini reddettiğin için sarayının en değerli şahsiyeti olduğundan... Haydi, kızarma şimdi canım... Kral sana Fransızı beğendirmek istedi, ona da bu güzel hediyeyi vermek istedi. İşte bu nedenle, üç yüz bin liraya sahip olacak olan seni, iyi ve güzel müstakbel düşesi, mösyö de Bragelonne'un katıldığı bütün gezilere kattı. Bu bir komploydu, bir tür gizli ittifak. İşte fitili verdim ben, eğer ateşlemek istersen."

Mary hanım kendine özgü o çekici ifadesiyle gülümsedi ve arkadaşının elini sıkarak şöyle dedi:

"Krala teşekkür et."

"Tabii, tabii ama mösyö de Buckingham kıskançtır. Dikkat et," diye karşılık verdi.

Bu konuşma henüz bitmişti ki mösyö de Buckingham taraçadaki odalardan birinden çıktı ve gülümseyerek iki kadına yaklaştı:

"Yanılıyorsunuz Lucy hanım," dedi, "ben kıskanç değilim; kanıtı da şu ki Mary hanım, orada kıskançlığımın sebebi olması gereken kişi, Bragelonne vikontu tek başına hülyalara dalmış."

"Zavallı çocuk, izninizle; lütfen birkaç dakika sizinle zarif birlikteliğimden mahrum kalayım çünkü Lucy Stewart hanımla birkaç dakika konuşmam gerekiyor."

Ve Lucy'ye eğilerek:

"Bizi bekleyen kralı selamlamaya gidelim, lütfen elimi tutar mısınız!"

Bunun üzerine Buckingham yine gülerek Lucy Stewart hanımın elini tuttu ve birlikte gittiler.

Yalnız kalan Mary Graffton, İngiliz genç kadınlarına özgü bir zarafetle başını omzuna eğdi, bir süre hareketsiz kalarak gözlerini Raoul'e dikti ama ne yapması gerektiğini bilmiyor gibiydi. Yanakları bir sarardı, bir kızardı ve yüreğindeki kavgayı açığa çıkardı; bir karar almış gibiydi, Raoul'ün oturduğu ve düşlere daldığı banka doğru kararlı bir tavırla bir adım attı.

Mary hanımın ayak sesleri çok hafif de olsa Raoul'ü uyandırdı; kafasını çevirdi, genç kızı fark etti ve talihinin kendisine getirdiği arkadaşını karşılamaya gitti.

"Beni size gönderdiler mösyö," dedi Mary Graffton, "kabul ediyor musunuz?"

"Bu mutluluğu kime borçluyum acaba matmazel?" diye sordu Raoul.

"Mösyö de Buckingam'a," diye karşılık verdi Mary neşeliymiş gibi yaparak.

"Böylesi bir gayret ve çabayla sizin çok değerli arkadaşlığınızı isteyen mösyö de Buckingham'a mı inanayım, size mi matmazel?"

"Gerçekten mösyö, her şey en iyi şekilde ve olabildiğince uzun bir süre günlerimizi birlikte geçirmemiz için işbirliği içinde. Dün, kral sizi sofrada yanıma oturtmam için emir verdi; bugün mösyö de Buckingham bu bankta yanınıza oturmamı rica etti."

"Ve boş yer bırakmak için mi uzaklaştı buradan?" diye sordu Raoul sıkıntı içinde.

"Oraya bakın, yoldaki dönemece, Stewart hanımla birlikte kaybolacak. Fransa'da bu türden dostluklar, yakınlıklar oluyor mu sayın vikont?"

"Matmazel, Fransa'da yapılan şeyler konusunda çok fazla bir şey söylemeyeceğim; ben şöyle böyle bir Fransızım. Birçok ülkede yaşadım ve neredeyse her zaman asker olarak yaşadım, ayrıca hayatımın büyük bölümü köyde geçti; vahşi biriyim ben."

"İngiltere'de hiç mutlu değilsiniz değil mi?"

"Bilmiyorum," dedi Raoul dalgın bir halde ve iç geçirerek.

"Nasıl bilmiyorsunuz?"

"Pardon," dedi Raoul başını sallayarak ve düşündüklerini hatırlamaya çalışarak. "Pardon, dinlemiyordum."

"Ya!" dedi genç kadın ve o da içini çekti. "Buckingham dükü beni buraya göndermekle yanlış yapmış."

"Yanlış mı!" dedi Raoul neredeyse kendinden geçerek. "Haklısınız, sıkıcı biriyim ve benim yanımda sıkılıyorsunuz. Mösyö de Buckingham sizi buraya göndermekle yanlış yapmış."

"Tam da bu nedenle," diye karşılık verdi genç kadın ciddi bir tavırla ve titreyen bir ses tonuyla, "sizin yanınızda sıkılmadığım için mösyö de Buckingham beni yanınıza gönderme yanlışlığını yapmış."

Bu kez kızaran Raoul oldu.

"Ama," diye devam etti, "nasıl oluyor da mösyö de Buckingham sizi benim yanıma gönderiyor ve nasıl oluyor da siz geliyorsunuz? Mösyö de Buckingham sizi seviyor ve siz de onu seviyorsunuz..."

"Hayır," diye karşılık verdi Mary ciddi bir tavırla, "hayır, mösyö de Buckingham beni hiç sevmez, Orléans düşesini seviyor o, ben de hiç ilgi duymuyorum düke."

Raoul şaşkınlık içinde genç kadına baktı.

"Buckingham'la arkadaş mısınız vikont?" diye sordu kadın.

"Sayın dük, Fransa'da görüştüğümüzden beri bana arkadaşı olma şerefini bahşetti."

"Sadece tanışıyorsunuz yani, öyle mi?"

"Hayır; Buckingham dükü, benim kardeş gibi sevdiğim bir asilzadenin dostu."

"Kont de Guiche'in mi?"

"Evet matmazel."

"Orléans düşesini mi seviyor o?"

"Oo! Ne diyorsunuz siz böyle?"

"O da onu seviyor," diye devam etti genç kadın sakin bir tavırla.

Raoul başını eğdi, Mary Graffton hanım içini çekerek devam etti:

"Çok mutlular. Bakın, siz beni bırakın mösyö de Bragelonne, çünkü mösyö de Buckingham beni size bir gezi arkadaşı gibi sunarak kötü bir görev yüklemiş. Sizin kalbiniz başkasında ve zihninizi zar zor ayırıyorsunuz bana. Bunu itiraf etmeniz zor vikont."

"İtiraf ediyorum madam.

Mary, vikonta baktı.

Çok sade ve çok yakışıklıydı; gözleri ışıl ışıl, içten ve kararlı bakıyordu; Mary hanım gibi seçkin bir kadın onun kaba ve aptal biri olduğunu asla düşünemezdi.

Sadece, bütün kalbiyle başka bir kadını sevdiğini anladı.

"Evet, anlıyorum," dedi, "Fransa'da âşık oldunuz."

Raoul eğildi.

"Dük biliyor mu bu aşkı?"

"Hayır, kimse bilmiyor," diye karşılık verdi Raoul.

"Bana niçin söylüyorsunuz peki?"

"Matmazel..."

"Evet, buyurun."

"Yapamam."

"O zaman önce ben konuşayım; bana hiçbir şey söylemek istemiyorsunuz, çünkü artık dükü hiç sevmediğimi biliyorsunuz, çünkü sizi sevdiğimi belki anlıyorsunuz, çünkü yürekli ve kibar bir asilzadesiniz, çünkü kendinizi bir an için avutmak için de olsa; elinize yaklaşan bir eli tutmak yerine, size gülümseyen yüzüme gülümsemek yerine, genç olan siz, güzel olan bana 'Sevdiğim Fransa'da,' demeyi tercih ettiniz.

Teşekkürler mösyö de Bragelonne, siz soylu bir beyefendisiniz ve ben sizi bir arkadaştan daha çok seviyorum. Şimdi artık benden söz etmeyelim, sizden söz edelim. Mary Graffton hanım size ondan söz ettiğini unutun; niçin üzüntülü olduğunuzu söyleyin bana, birkaç günden beri niçin daha fazla üzgün olduğunuzu söyleyin bana."

Bu tatlı ve hüzünlü ses Raoul'ü olağanüstü heyecanlandırdı; hiçbir cevap veremedi, imdadına yine genç kız yetişti.

"Bana yakınabilirsiniz," dedi. "Annem Fransızdı. Dolayısıyla kanımın ve ruhumun Fransız olduğunu söyleyebilirim. Ama bu coşku ve heyecanın üstünde sürekli İngiltere'nin sisi ve hüznü dolaşıyor. Kimi zaman rüyalarıma altın ve büyüleyici mutluluklar giriyor ama birdenbire sis basıyor, yayılıyor ve söndürüyor rüyalarımı. Bu sefer de aynısı oldu. Pardon bu konu yeteri kadar uzadı, elinizi verin bana ve üzüntülerinizi bir arkadaşa anlatın."

"Fransız olduğunuzu söylediniz," dedi, "kanınızla ruhunuzla, değil mi?"

"Evet, tekrar ediyorum annem Fransızdı; onun da ötesinde, I. Charles'ın dostu olan babam Fransa'ya iltica etmişti; hükümdarın davası sırasında, koruyucu hayattayken Paris'te eğitildim; kral II. Charles yeniden tahta oturunca babam İngiltere'ye döndü ve döndükten çok kısa bir süre sonra da öldü; zavallı babam! Kral Charles beni düşes yaptı ve aylık bağladı bana."

"Fransa'da hâlâ bir yakınınız var mı?" diye sordu Raoul büyük bir ilgiyle.

"Benden yedi-sekiz yaş büyük bir ablam var, Fransa'da evliydi ve şimdi dul. Madam de Bellière."

Raoul kafasını salladı.

"Tanıyor musunuz?"

"Gıyaben."

"O da seviyor ve son mektuplarında mutlu olduğunu, dolayısıyla sevildiğini yazmış bana. Onu söylüyordum size mösyö de Bragelonne, ruhunun yarısı benim ama onun mutluluğunun yarısı bile yok bende. Ama sizden söz edelim. Fransa'da kimi seviyorsunuz?"

"Çok hoş, akça pakça, zambak gibi bir genç kız."

"Ama o da sizi seviyorsa niçin mutsuzsunuz?"

"Artık sevmiyormuş beni, öyle söylediler."

"İnanmadınız buna herhalde!"

"Bu haberi okuduğum mektubun altında imza yok."

"İhbar var, ihbarı yapan belli değil! İhanet bu," dedi Graffton hanım.

"Bakın," dedi Raoul genç kıza, elli defa okuduğu mektubu göstererek.

Vikont, orada kral II.Charles'ın güzel kadınlarıyla gönül eğlendirmek kesinlikle hakkınız, çünkü XIV. Louis'nin sarayında aşklarınız şatoda kuşatılıyor. Hep Londra'da kalın zavallı vikont ya da hemen Paris'e dönün.

"İmza yok," dedi Mary hanım.

"Yok."

"O zaman inanmayın."

"Öyle ama bir ikinci mektup var."

"Kimden?"

"Mösyö de Guiche'ten."

"O başka tabii ki! Ne yazmış?"

"Okuyun."

Dostum, yaralıyım; hastayım. Gelin, Raoul, gelin!

De Guiche.

"Ne yapacaksınız peki?" diye sordu genç kız, kalbi küt küt atarak.

"Bu mektubu aldığımda hemen kraldan izin almak istedim."

"Aldınız mı peki?"

"Evvelki gün."

"Fontainebleau'dan mı gönderilmiş?"

"Tuhaf değil mi? Saray Paris'te. Neyse gittim. Ama krala, gideceğimi söylediğimde gülmeye başladı ve 'Sayın elçi, gideceğinizi nereden çıkarıyorsunuz? Efendiniz mi çağırıyor sizi?' dedi bana. Kızardım, sarsıldım çünkü gerçekten kral gönderdi beni buraya ve dönme emri almadım kesinlikle."

Mary düşünceli bir tavır içinde kaşlarını çattı.

"Kalıyor musunuz peki?" diye sordu.

"Kalmam gerekiyor matmazel."

"Ya sevdiğiniz?"

"Ne olmuş ona?"

"Yazıyor mu size?"

"Hayır, hiç."

"Hiç! Sevmiyor mu sizi yani?"

"En azından oradan ayrılalı beri hiç yazmadı."

"Daha önce yazıyor muydu peki?"

"Bazen. Sanıyorum bir şey engel oluyor yazmasına."

"Dük geliyor, susalım."

Gerçekten de Buckingham yolun ucunda göründü. Yalnızdı ve gülümsüyordu, yavaşça geldi ve her ikisinin de elini sıktı.

"Anlaştınız mı?" dedi.

"Hangi konuda?" diye sordu Mary Graffton.

"Sevgili Mary, sizi mutlu edebilecek ve Raoul'ü de daha az mutsuz edebilecek şey konusunda."

"Sizi hiç anlamıyorum efendim," dedi Raoul.

"Ben böyle düşünüyorum Mary hanım. Beyefendinin önünde söylememi ister misiniz?"

Ve gülümsüyordu.

"Eğer," diye karşılık verdi genç kız gülerek, "mösyö de Bragelonne'a ilgi duyduğumu söyleyecekseniz gereksiz bu, çünkü ben söyledim zaten."

Buckingham düşündü ve Mary'nin beklediği gibi şaşkınlık da göstermedi:

"Hassas ve soylu bir insan olduğunuzu düşündüğümden mösyö de Bragelonne ile bir araya getirdim sizi. Hasta kalbinin sizin gibi bir hekimin elinde iyileşeceğini düşündüm."

"Ama efendim, mösyö de Bragelonne'un kalbinden önce sizinkinden söz etseydiniz bana. İki kalbi birden iyileştirmemi ister misiniz?"

"Doğru Mary hanım ama hiçbiri yararı olmayan bir kovalamacayı bıraktım artık. Herhalde hak vereceksiniz bana bu konuda. Yaramın şifasız olduğunu anladım çünkü."

Mary bir an düşündü.

"Efendim," dedi, "mösyö de Bragelonne mutlu. Seviyor, seviliyor. Dolayısıyla benim gibi bir hekime ihtiyacı yok."

"Mösyö de Bragelonne," dedi Buckingham, "ağır bir hastalığa tutulacak ve kalbinin tedavi edilmesine her zamankinden daha çok ihtiyacı var."

"Anlatın efendim!" dedi Raoul neredeyse kendinden geçmiş bir halde.

"Hayır, yavaş yavaş ama isterseniz Mary hanıma sizin duyamayacağınız şeyleri söylerim."

"Efendim, işkence yapıyorsunuz bana; efendim, siz bir şey biliyorsunuz."

"Ben, Mary Graffton hanımın hasta bir kalbin yolda bulabileceği en güzel şey olduğunu biliyorum."

"Efendim, daha önce söylediğim gibi Bragelonne vikontunun sevdiği başka yerde," dedi genç kız.

"Yanlış yapmış."

"O zaman biliyorsunuz sayın dük, yanlış yaptığımı biliyor musunuz sayın dük?"

"Evet."

"Kimi seviyor peki?" diye haykırdı genç kız.

"Kendisine layık olmayan birini seviyor," dedi Buckingham, ancak bir İngilizin beyninde ve kalbinde olabilecek bir sükûnet ve soğukkanlılıkla.

Mary Graffton hanım bir çığlık attı ve bu çığlık, Buckingham'ın söyledikleri kadar etkili olan bu çığlık Bragelonne'un yanaklarını korku ve titremeyle birlikte sararttı.

"Dük," diye haykırdı, "öyle laflar ettiniz ki bir saniye bile kaybetmeden Paris'e gidip açıklama isteyeceğim."

"Burada kalacaksınız," dedi Buckingham.

"Ben!"

"Evet, siz."

"Nasıl yani?"

"Çünkü gidemezsiniz, bir kralın hizmeti bırakılıp bir kadının yanına gidilmez. Mary Graffton gibi sevilmeye layık bir kadın olsa da!"

"Açıklayın lütfen."

"Çok istiyorum. Ama kalacak mısınız?"

"Evet, her şeyi açıkça anlatırsanız."

Bu noktaya gelmişlerdi ve Buckingham olup biten her şeyi değil, bildiği her şeyi kesinlikle anlatacaktı ama tam o sırada, taraçanın ucunda kralın uşaklarından biri göründü ve kralla Lucy Stewart hanımın birlikte bulundukları odaya ilerledi.

Bu adamın arkasında, üstü başı toz toprak içinde biri vardı. Ayağını sadece birkaç dakika önce yere basmıştı sanki.

"Fransa'dan gelen haberci! Prensesin habercisi!" diye bağırdı Raoul düşesin hizmetçisinin özel kılığını tanıyarak.

Adam ve habercinin geldiği haber verildi krala, bu arada dük ve Graffton hanım göz göze geldi. Durumu anladıklarının işaretiydi bu.

CLXXVII
PRENSESİN HABERCİSİ

II. Charles, Stewart hanıma sadece kendisiyle ilgilendiğini kanıtlamaya ya da bunu denemeye çalışıyordu; dolayısıyla atası IV. Henry'nin Gabrielle'e olan aşkına benzer bir aşk vaat ediyordu.

Yazık ki II. Charles için kötü bir gündü. Stewart hanım onu kıskandırmayı kafasına koyduğu bir gün.

Bu vaat üzerine, II. Charles'ın beklediği gibi duygulanacağına kahkahalarla gülmeye başladı.

"Ah! Efendim, efendim," diye haykırdı bir yandan gülerek, "sizden bu aşkın kanıtını isteme bahtsızlığını yaşasaydım yalan söylediğinizi görmek çok kolay olurdu."

"Dinleyin," dedi ona Charles, "bendeki Raffaello taslaklarını biliyorsunuz, ne kadar sevdiğimi biliyorsunuz onları, herkes kıskanıyor beni onlara sahip olduğum için. Biliyor musunuz babam onları Van Dyck'e aldırtmıştı.[1] Hemen bugün size göndereyim mi bu taslakları?"

"Hayır!" diye karşılık verdi genç kız. "Sizde kalsın, iyi muhafaza edin onları efendim; bu tür konukları ağırlayamayacak kadar dar benim mekânım."

"O zaman ben size Hampton Court'u vereyim, oraya koyarsınız taslakları."

"O kadar cömert olmayın efendim ve sevginiz uzun soluklu olsun. Benim sizden istediğim sadece bu."

"Sizi her zaman seveceğim, yeterli değil mi bu?"

"Gülüyorsunuz efendim."

"Ağlamamı mı istiyorsunuz?"

"Hayır ama biraz daha melankolik olmanızı isterdim."

"Şükürler olsun! Güzelim, uzun zaman öyle yaşadım ben: On dört yıl sürgün, yoksulluk, sefalet, ödenmiş bir borç olduğunu sanıyorum bunun; ayrıca melankoli insanı çirkinleştirir."

"Hayır, genç Fransıza bakın siz daha çok."

"Ah! Evet siz, Bragelonne vikontu. Tanrı belamı versin! Bütün kadınlar deli olacak, ayrıca onun melankolik olmaya hakkı var."

"Niçin peki?"

"Ooo! Devlet sırlarını açıklamam gerekir size!"

"Ben istiyorsam açıklamanız gerekir, istediğim her şeyi yapmaya hazır olduğunuzu söylediniz."

---

[1] I. Charles gerçekten resim aşığıydı ve Van Dyck gibi dönemin ünlü ressamlarını işe almıştı. İdamından sonra koleksiyonu dağıldı, ama günümüzde Victoria ve Albert Müzesine bulunan Raffaello'n2un taslakları İngiltere'de kaldı.

"Ülkesini özlüyor! Memnun oldunuz mu?"

"Özlüyor mu?"

"Evet, aptal olduğunun bir işareti."

"Nasıl, aptal mı?"

"Kesinlikle. Anlıyor musunuz bunu? Mary Graffton hanımı sevmesine izin veriyorum, o özlüyor!"

"İyi! Galiba Lucy Stewart sizi sevmeseydi, siz Mary Graffton hanımı severek teselli bulacaktınız öyle mi?"

"Öyle demek istemedim; bir kere, siz çok iyi biliyorsunuz ki Mary Graffton beni sevmiyor; oysa yitirilmiş bir aşkın tek tesellisi yeni bir aşktır. Ama bir kez daha söylüyorum; söz konusu olan ben değilim, bu genç adam. Arkasında bıraktığının bir Helen, Paris'ten önceki bir Helen olduğu tabii ki, denmez mi?"

"Yani bu asilzade birini mi bırakıyor?"

"Bırakılan o."

"Zavallı çocuk! Aslında yazık."

"Nasıl yazık?"

"Evet, niçin gidiyor?"

"Keyfinden mi gidiyor sanıyorsunuz?"

"O zaman mecbur mu ediliyor?"

"Emirle, sevgili Stewart; Paris'i emirle terk etti."

"Hangi emirle?"

"Tahmin edin."

"Kral?"

"Doğru."

"Ah! Gözümü açtınız benim."

"Hiç kimseye söylemeyin ama."

"Ketumiyet konusunda çok iyiyimdir. Demek kral onu gönderiyor."

"Evet."

"Ve o yokken sevgilisiyle birlikte oluyor."

"Evet, durumu iyi anlayın; zavallı çocuk krala teşekkür edeceğine kendini lanetliyor!"

"Sevgilisiyle birlikte olduğu için krala teşekkür etmek! Yani efendim bu söylediğiniz genellikle kadınlar ve özellikle de sevgililer için hiç hoş değil."

"Ama anlayın lütfen! Kralın birlikte olduğu bir Graffton hanım ya da bir Stewart hanım olsa onunla aynı fikirde olurdum, hatta onun o kadar umutsuz olduğunu düşünmezdim ama zayıf ve topal bir küçük kız o. Fransa'da dedikleri gibi sadakatin canı cehenneme! Zengini yoksul için reddetmek, seveni aldatan için reddetmek. Görülmüş şey mi bu?"

"Sizce Mary gerçekten kendini vikonta beğendirmek istiyor mu efendim?"

"Evet, sanıyorum."

"O zaman, vikont İngiltere'ye alışacak. Mary tuhaftır, bir şeyi tutturdu mu tutturur."

"Sevgili Stewart hanım eğer vikont ülkemize alışırsa dikkat edin: Daha evvelki gün, gitmek için izin istedi benden."

"İzin vermediniz değil mi?"

"Kuvvetle muhtemeldir ki kardeşim kral, onun burada olmamasını çok fazla mesele yapıyor; ben bunda bencillik görüyorum, bu çok soylu ve çok tatlı genç adama İngiltere yemi attığım söylenemez."

"Çok hoşsunuz efendim," dedi Stewart hanım hoş bir dudak bükmeyle.

"İnanmıyorum Stewart hanım," dedi kral, "bu bir krallık yemi; ben yedim, başkası yemez umarım; yani diyorum ki ben bu genç adamı boşuna ayartmaya çalışmadım; Tanrı belamı versin ki burada kalacak, burada evlenecek."

"Ve bence evlendikten sonra majestelerinden nefret etmeyecek, aksine minnet duyacak ona; herkes kendisini ona beğendirmeye çalışıyor, mösyö de Buckingham'a kadar. İnanılmaz olan da Buckingham'ın onun karşısında çok silik kalması."

"Ve ona hoş bir kavalye diyen Stewart hanıma kadar."

"Dinleyin efendim: Graffton hanımı yeteri kadar övdünüz bana, izin verin ben de biraz Bragelonne'u öveyim. Bu arada efendim, bir süredir iyiliğiniz üstünüzde. Şaşırtıyor beni bu; uzakta olanları düşünüyorsunuz, hakaretleri bağışlıyorsunuz, neredeyse hiç kusurunuz yok. Nasıl oluyor..."

II. Charles gülmeye başladı.

"Çünkü kendinizi bana sevdiriyorsunuz," dedi.

"Bence başka bir nedeni olmalı."

"Canım, kardeşim XIV. Louis'nin gönlünü kazanıyorum."

"Başka bir neden daha gösterin."

"Gerçek neden şu, Buckingham bu genç adamı bana tavsiye etti ve şöyle dedi:

Efendim, önce Bragelonne vikontu lehine Graffton hanımdan vazgeçiyorum, siz de benim gibi yapın."

"Oo! Dük gerçekten soylu bir beyefendi."

"İyi, tamam; şimdi siz Buckingham üstünde yoğunlaşın. Anlaşılan bugün lanetlenmemi istiyorsunuz siz benim."

Bu sırada kapı tırmalandı.

"Kim rahatsız ediyor bizi?" diye bağırdı Charles öfkeyle.

"Gerçekten efendim," dedi Stewart, "son derece münasebetsiz biri ve sizi cezalandırmak için..."

Ve kendisi gidip açtı kapıyı.

"Fransa'dan gelen bir haberci," dedi Stewart hanım.

"Fransa'dan bir haberci!" diye haykırdı Charles, "kız kardeşimden geliyordur belki."

"Evet efendim," dedi teşrifatçı, "özel bir ulak."

"Girin, girin," dedi Charles.

Haberci girdi.

"Orléans düşesinden mektup mu getirdiniz?" diye sordu kral.

"Evet efendim," diye karşılık verdi haberci, "ve o kadar acele ki yirmi altı saatte getirdim onu majestelerine, üstelik Calais'de kırk beş dakika kaybettim."

"Bu gayretiniz dikkate alınacaktır," dedi kral.

Ve mektubu açtı.

Sonra kahkahalarla gülerek:

"Aslında," diye haykırdı, "hiçbir şey anladığım yok artık."

Ve mektubu ikinci kez okudu.

Stewart hanım bir yandan ihtiyatlı davranıyormuş gibi yapıyordu, bir yandan da büyük bir merak içindeydi.

"Francis," dedi kral uşağına, "bu yiğidin karnını doyurun ve yatacak bir yer verin, sabah uyandığında da başucunda içinde elli Louis olan bir kese bulsun."

"Efendim!"

"Haydi, dostum, haydi; kız kardeşim posta arabasını tavsiye etmekle haklıymış: Acil."

Ve müthiş bir kahkaha attı.

Haberci, uşak ve Stewart hanım ne yapacaklarını, nasıl davranacaklarını bilemiyorlardı.

"Ah!" dedi kral koltuğuna iyice yaslanarak. "Çok yorgun olduğunu düşününce... Kaç at?"

"İki."

"Bu haber için iki at ha! İyi, dostum, iyi."

Haberci uşakla birlikte çıktı.

II. Charles pencereyi açtı ve dışarı sarktı:

"Dük," diye bağırdı, "dük Buckingham, sevgili Buckingham, gelin."

Dük koşarak geldi ama eşikte Stewart hanımı görünce içeri girmekte tereddüt etti.

"İçeri gir, kapıyı da kapat dük."

Dük söyleneni yaptı ve kralın keyifli olduğunu görünce gülümseyerek yaklaştı.

"Sevgili dük, Fransızınızla durum nasıl bakalım?"

"Çok umutsuzum bu konuda efendim."

"Niçin?"

"Çünkü Graffton hanım onunla evlenmek istiyor ama o istemiyor."

"Ama bu Fransız hödüğün biri o zaman!" diye haykırdı Stewart hanım. "*Evet* ya da *hayır* desin ve bitsin bu iş."

"Ama," dedi Buckingham ciddi bir tavırla, "biliyorsunuz ya da bilmeniz gerekir madam, mösyö de Bragelonne'un sevdiği başka bir yerde."

"O zaman," dedi kral Stewart hanımın imdadına yetişerek, "iş çok kolay, hayır desin."

"Ah! Evet dememekle yanlış yaptığını anlattım ben ona."

"Yani La Vallière'in kendisini aldattığını söyledin ona, öyle mi?"

"Kesinlikle."

"Ne yaptı peki?"

"Öyle bir sıçradı ki boğazı geçmek istiyordu sanki."

"Sonunda," dedi Stewart hanım. "bir şeyler yaptı: Benim olumlu kanaatim bu."

"Ama," diye devam etti Buckingham, "ben engelledim: Mary hanımla karşı karşıya getirdim onu, öyle sanıyorum ki şimdi artık daha önce niyet ettiği gibi gitmeyecek."

"Gitmek mi istiyordu?" diye haykırdı kral.

"Bir an, hiçbir insani gücün onu durduramayacağını düşündüm ama Mary hanım gözlerini ona dikti: Kalacak."

"İşte senin yanıldığın nokta bu Buckingham," dedi kral kahkaha atarak, "bu talihsizin kaderi belli."

"Neymiş kaderi?"

"Aldanmak, önemli bir şey değil ama ona bakınca çok önemli bir şey."

"Uzaktan ve Graffton hanımın yardımıyla darbe savuşturulacaktır."

"Hayır! Mümkün değil, ne uzaklık olacak ne de Graffton hanımın yardımı. Bragelonne bir saat içinde Paris'e hareket edecek."

Buckingham ürperdi. Stewart hanımın gözlerini fal taşı gibi açtı.

"Ama efendim, majesteleri bunun imkânsız olduğunu çok iyi biliyor," dedi dük.

"Yani sevgili Buckingham, şimdi tersi bir durum imkânsız."

"Efendim, siz bu genç adamın bir aslan olduğunu düşünüyorsunuz."

"Çok isterim, Villiers."

"Korkunç öfkeli olmasını."

"Hayır demem sevgili dostum."

"Talihsizliğini iyi anlarsa, talihsizliğine neden olanın vay haline."

"Peki ama sen benim ne yapmamı istiyorsun?"

"Kral bile olsa," diye haykırdı Buckingham, "güvenmem!"

"Oo! Kralın, kendisini koruyan silahşörleri var," dedi Charles sakin bir tavırla, "Blois'da yanına girebilmek için bekledim, biliyorum ben bunu. Mösyö d'Artagnan'ı var. Müthiş! Tam bir muhafız! Mösyö d'Artagnan gibi dört muhafızım olsaydı senin Bragelonne'unki gibi yirmi çeşit öfkeyle baş ederdim."

"Oo! Majesteleri çok iyi biri, düşünsünler biraz," dedi Buckingham.

"Bak," dedi II. Charles mektubu düke göstererek, "oku ve kendin cevap ver. Benim yerimde olsan ne yapardın?"

Buckingham, prensesin mektubunu yavaşça aldı ve heyecandan titreyerek okudu:

Sizin için, benim için, herkesin onuru ve selameti için, mösyö de Bragelonne'u hemen Fransa'ya gönderin.

Sadık kız kardeşiniz Henrietta.

"Ne düşünüyorsun, Villiers?"

"Bir şey diyemiyorum efendim," diye karşılık verdi dük, şaşkın şaşkın bakarak.

"Bana bu kadar ısrarcı bir üslupla hitap eden kız kardeşime itaat etmememi tavsiye edeceksin sen değil mi?" dedi kral yapmacık bir tavırla.

"Hayır, hayır efendim ama..."

"*Alttaki notu* okumadın Villiers, kıvrılmış kâğıdın arasında kalmış ve ben de fark etmemiştim ilk başta: Oku."

Dük söz konusu satırı gizleyen, kâğıdın kıvrılmış yerini kaldırdı.

Beni sevenleri hiç unutmadım.

Yüzü sararan dük yere baktı, kâğıt elinde titredi ve iri bir kurşuna dönüştü sanki.

Kral bir an bekledi ve Buckingham'ın sessiz kaldığını görünce konuştu:

"Kaderinin peşinden gitsin o zaman, biz de kendi kaderimizin; bu dünyada herkes kendi çilesini çeker: Ben kendi çilemi, yakınlarımın çilesini çektim. Sırtımda çifte haç taşıdım. Endişelerin, kaygıların canı cehenneme şimdi! Haydi Villiers, git şu asilzadeyi getir bana."

Dük odanın kafesli kapısını açtı ve krala, yan yana yürüyen Raoul ve Mary'yi göstererek şöyle dedi:

"Efendim, zavallı Graffton hanım için nasıl bir acımasızlık bu!"

"Haydi, haydi, çağır," dedi II. Charles kara kaşlarını çatarak, "burada herkes duygusal mı? İyi! Stewart hanım gözlerini siliyor şimdi. Lanet Fransız!"

Dük Raoul'ü çağırdı ve Graffton hanımın elini tutarak kralın odasının önüne götürdü onu.

"Mösyö de Bragelonne," dedi II. Charles, "siz evvelki gün, Paris'e dönmek için izin istememiş miydiniz benden?"

"Evet efendim," diye karşılık verdi, önce şaşıran Raoul.

"Reddetmiştim ben de galiba, değil mi sevgili vikont?"

"Evet efendim."

"Ve kızmıştınız bana, değil mi?"

"Hayır efendim, çünkü majesteleri kesinlikle çok haklı ve makul gerekçelerle reddetmişlerdi; majesteleri çok akıllı ve çok iyidir, onun için yaptığı her şey de iyidir."

"Sanıyorum Fransa kralının sizi çağırmadığı gerekçesini ileri sürdüm değil mi?"

"Evet efendim, gerçekten de bu cevabı verdiniz."

"Şimdi, mösyö de Bragelonne, düşündüm de gerçekten kral sizin dönüş tarihinizi belirlememiş olmasa da İngiltere'de hoş vakit geçirmenizi sağlamamı istedi benden; oysa bana gitmek istediğinizi söylediğinize göre İngiltere'de mutlu olmadınız."

"Ben böyle bir şey söylemedim efendim."

"Hayır, söylemediniz ama cevabınız en azından başka bir yerde daha mutlu olacağınız anlamına geliyordu."

Bu sırada Raoul, Graffton hanımın solgun ve çökmüş bir halde dayandığı pencerenin karşısındaki kapıya döndü.

Bir kolunu Buckingham'ın koluna yaslamıştı.

"Cevap vermiyorsunuz," diye devam etti Charles, "sükût ikrardan gelir derler. Peki mösyö de Bragelonne, sizi mutlu edebilirim ben; istediğiniz zaman Fransa'ya dönebilirsiniz, izin veriyorum."

"Efendim!" diye haykırdı Raoul.

"Oo!" diye mırıldandı Mary, Buckingham'ın kolunu sıkarak.

"Bu akşam Dover'da olabilirsiniz," diye devam etti kral, "su saat ikiden itibaren yükselmeye başlıyor."

Raoul, şaşkın bir halde, teşekkür ve özür arasında kalmış birkaç kelime mırıldandı.

"O halde, güle güle diyorum size mösyö de Bragelonne ve mutluluklar diliyorum," dedi kral ayağa kalkarak: "Bu elması benden hatıra olarak saklarsanız sevinirim, bir düğün sepetine koymayı düşünüyordum onu."

Graffton hanım tükenmiş gibiydi.

Raoul elması aldı, alırken dizlerinin titrediğini hissetti.

Krala, Stewart hanıma iltifat etti ve vedalaşmak için Buckingham'ın yanına gitti.

Kral bu ortamdan yararlanarak ortadan kayboldu.

Raoul yanına gittiğinde dük, Graffton hanımı cesaretlendirmeye çalışıyordu.

"Ona kalmasını söyleyin matmazel, yalvarırım size," diye mırıldanıyordu Buckingham.

"Ona gitmesini söyledim," dedi Graffton hanım kendine gelirken, ben kibirleri kalplerine ağır basan kadınlardan değilim; onu Fransa'da seven biri varsa Fransa'ya dönsün ve bana dua etsin. Ben mutluluğu bulmasını öğütleyen biri olacağım onun için. Aksine, orada artık onu seven biri yoksa geri dönsün; ben yine seveceğim onu ve bahtsızlığı onu gözümde kesinlikle küçültmeyecektir. Benim sülalemin armasında Tanrı'nın kalbime yazdığı sözler vardır:

Habenti parum, egenti cuncta.

Zenginlere az, yoksullara çok."

"Orada, burada bıraktıklarınızın eşdeğerlerini bulacağınızdan şüpheliyim dostum," dedi Buckingham.

"Sevdiğim insanın bana layık olduğunu sanıyorum ya da en azından umuyorum," dedi Raoul karamsar bir ifadeyle, "ama aşkımın sizin beni inandırmaya çalıştığınız gibi yakışıksız olduğu bir gerçekse sayın dük, kalbimden atacağım onu. Aşkımla birlikte kalbimi de söküp atmak zorunda kalsam bile."

Mary Griffton tarifsiz bir acıma ifadesiyle ona baktı.

Raoul hüzünle gülümsedi.

"Matmazel," dedi, "kralın bana verdiği elmas size verilecekti,

izin verirseniz takdim edeyim onu size; eğer Fransa'da evlenirsem bana gönderirsiniz onu tekrar; evlenmezsem sizde kalır."

Selam verdikten sonra çekildi.

"Ne demek istiyor?" dedi içinden Buckingham. Bu arada Raoul, Mary hanımın buz gibi elini saygıyla sıkıyordu.

Mary hanım Buckingham'ın kendisine yönelen bakışlarını sezdi.

"Bu bir nişan yüzüğü olsaydı," dedi, "kesinlikle kabul etmezdim."

"Bununla birlikte size geri dönebileceğini de ima ettiniz."

"Ah! Dük," diye haykırdı genç kız hıçkırarak, "benim gibi birini onun gibi bir erkek asla teselli edemez."

"O zaman dönmeyeceğini mi düşünüyorsunuz?"

"Asla dönmeyecek," dedi Graffton hanım, boğuk bir sesle.

"Orada yitirdiği mutluluğunu, kaybettiği nişanlısını, hatta zedelenmiş onurunu bulacak. Aşkınızdan geriye ne kalacaktır o zaman? Söyleyin Mary, siz ki kendinizi iyi tanırsınız!"

Graffton hanım beyaz elini Buckingham'ın koluna koydu ve Raoul baş döndürücü bir hızla iki tarafında ıhlamur ağaçlarının bulunduğu yola koştu. Graffton cılız bir sesle *Romeo ve Juliet*'ten iki dize okudu:

Gitmek ve yaşamak
Ya da kalmak ve ölmek.[1]

Ağzından son kelime çıktığında, Raoul kaybolmuştu.

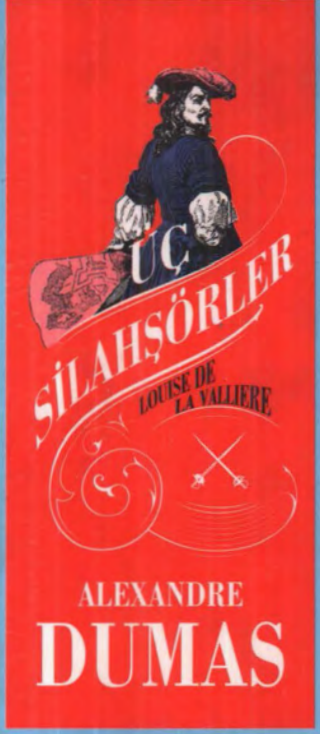
Graffton hanım odasına döndü, yüzü daha sarıydı ve bir gölgeden daha belirsizdi.

Buckingham, krala mektup getirmiş olan haberciden bilgiler alarak prensese ve kont de Guiche'e mektup yazdı.

Kral doğru söylemişti. Saat ikide su yükselmişti ve Raoul, Fransa'ya gitmek üzere gemiye binmişti.

---

1 Shakespeare, *Romeo ve Juliet*, III. Perde, 4. Sahne.

Takvimler 1661 Haziranını gösteriyor ve Fransa Sarayı karmaşa içinde. Kral prensese gerçekten âşık mı yoksa gönlü Louise'de mi sorusu, başta Raoul olmak üzere tüm saray erkânının aklını kurcalıyor. Aşk rüzgârlarının ardındansa karanlık entrikalar geliyor. XIV. Louis Fransa'da iktidarı tamamen ele geçirmek üzere emin adımlarla ilerlerken, yaklaşan tehlikeler d'Artagnan'ın emekliliğini kısa kesmesine neden oluyor, Aramis ise tahtı tersyüz edecek projesine devam ediyor.

Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için...

Bragelonne Vikontu'yla başlayan ve *Louise de la Valliere* ile devam eden gizem, *Demir Maskeli Adam*'la sona erecek.

Mücevherlerle, altınlarla parlayan; çılgınca eğlenen ve seven bir topluluk, orijinal çizimlerle bir araya geliyor.

ALFA
alfakitap
alfakitap
alfakitap
www.alfakitap.com
9 786254 490330
KLASİK